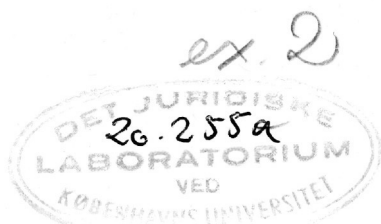


KONKURS OG TVANGSAKKORD

BETÆNKNING II

AFGIVET AF DET AF
JUSTITSMINISTERIET DEN 29. JANUAR 1958
NEDSATTE UDVALG



BETÆNKNING NR. 606

1971

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Udvalgets arbejde	5
Udkast til konkurslov	7
Bemærkninger til udkast til konkurslov	33
Indledning	33
I. Den gældende retstilstand	33
II. De øvrige nordiske lande	36
III. Hovedpunkterne i udvalgets forslag	41
Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i udkast til konkurslov	45
Afsnit 1.	45
Kapitel 1. Indledende bestemmelser	45
Kapitel 2. Betalingsstandsning	59
Afsnit II. Konkurs	71
Kapitel 3. Indtræden af konkurs	71
Kapitel 4. Konkursens virkninger	89
Kapitel 5. Konkursmassen	95
Kapitel 6. Krav mod boet	106
Kapitel 7. Gensidigt bebyrdende aftaler	119
Kapitel 8. Omstødelse	139
Kapitel 9. Fyldestgørelse af særlige rettigheder	172
Kapitel 10. Konkursordenen	185
Kapitel 11. Skyldnerens stilling	193
Kapitel 12. Boets overtagelse	197
Kapitel 13. Bostyret	203
Kapitel 14. Skiftesamlinger	211
Kapitel 15. Skifterettens tilsyn	215
Kapitel 16. Prøvelse af fordringer og andre krav	218
Kapitel 17. Retssager ved de almindelige domstole	221
Kapitel 18. Slutning og udlodning	224
Afsnit III. Tvangsakkord	233
Kapitel 19. Tvangsakkordens indhold	238
Kapitel 20. Åbning af tvangsakkordforhandling	243
Kapitel 21. Tvangsakkordforhandlingen	247
Kapitel 22. Stadfæstelse af tvangsakkorden	252
Kapitel 23. Tvangsakkordens virkninger	257
Kapitel 24. Tvangsakkord i konkurs	264
Afsnit IV. Fælles regler	265
Kapitel 25. Særlige bestemmelser	265
Kapitel 26. Skifterettens behandling af tvister	269
Kapitel 27. Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser	277
Udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende konkurs m. v.	281
Bemærkninger til udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende konkurs m. v.	285

	BILAG	Side
Bilag 1.	Dansk-norsk-svenske paralleltekster.	297
Bilag 2a.	Oversigt over sluttede konkursboer i hele landet	333
Bilag 2b.	Antallet af konkurser inden for Sø- og Handelsrettens geografiske område....	335
Bilag 3.	Oversigt over opløste aktieselskaber, fordelt efter opløsningsmåde	337
Bilag 4a.	Skrivelse af 14. marts 1968 fra aktieselskabsregistret vedrørende likvidation ...	339
Bilag 4b.	Statistiske oplysninger vedrørende likvidationer i aktieselskaber 1966.	343
Bilag 5.	Skrivelse af 16. maj 1968 fra Danmarks Skibskreditfond vedrørende ændring af reglerne for tvangsfuldbyrdelse ved underpant i registreret skib.	351
Bilag 6.	Skrivelse af 7. juli 1969 fra konkurslovsudvalget vedrørende ændring af pante-brevsformularerne	353
Bilag 7a.	Skrivelse af 29. november 1969 fra konkurslovsudvalget vedrørende refusions- ordning for de af leverandører betalte afgifter.	355
Bilag 7b.	Konkurslovsudvalgets udkast til bestemmelser i forskellige afgiftslove om godt-gørelse for tab af afgift	359
Bilag 7c.	Skrivelse af 13. november 1970 fra konkurslovsudvalget vedrørende refusions-ordning	361
Bilag 7d.	Skrivelse af 28. oktober 1969 fra finansministeriet, departementet for told- og forbrugsafgifter, til direktoratet for toldvæsenet vedrørende tiltrædelse af akkord- ordninger m. v.	363
Bilag 7e.	Skrivelse af 16. september 1970 fra finansministeriet, departementet for told- og forbrugsafgifter, til direktoratet for toldvæsenet vedrørende tiltrædelse af moratorieordninger.	365
Bilag 8.	Skrivelse af 10. februar 1971 fra konkurslovsudvalget vedrørende et svensk ud-kast til ændring af bestemmelserne i de nordiske købeloves §§ 39-41.	367
Bilag 9.	Konkursloven.	371
Bilag 10.	Tvangsakkordloven.	395
Bilag 11.	Paragrafnøgle fra de gældende love til konkurslovsudkastet	405

FORKORTELSER

FT = Folketingstidende.

RT = Rigsdagstidende.

T.f.R. = Tidsskrift for Rettsvitenskap.

U.f.R. = Ugeskrift for Retsvæsen.

V.L.T. = Vestre Landsrets Tidende.

Konkursloven = Lov nr. 51 af 25. marts 1872 om konkurs samt om nogle forandringer i de gældende bestemmelser om pant og execution, som ændret ved lov nr. 66 af 15/4 1887, lov nr. 30 af 20/3 1901, lov af 14/4 1905 (nr. 225 i 1906), lov nr. 38 af 28/2 1908, lov nr. 98 af 10/5 1912, lov nr. 111 af 31/3 1926, lov nr. 68 af 12/4 1927, lov nr. 127 af 15/4 1930, lov nr. 129 af 15/4 1930, lov nr. 36 af 14/2 1934, lov nr. 179 af 5/6 1959, lov nr. 177 af 29/4 1960, lov nr. 207 af 21/5 1969, lov nr. 332 af 18/6 1969 og lov nr. 273 af 4/6 1970.

Tvangsakkordloven = Lov af 14. april 1905 (nr. 225 i 1906) om tvangsakkord uden for konkurs og om udvidelse af adgangen til tvangsakkord under konkurs som ændret ved lov nr. 127 af 15/4 1930, lov nr. 349 af 22/12 1937, lov nr. 175 af 30/4 1969, lov nr. 207 af 21/5 1969 og lov nr. 333 af 18/6 1969.

Retsplejeloven = Lov om rettens pleje, jfr. lovbekendtgørelse nr. 609 af 19. december 1969.

Straffeloven = Borgerlig straffelov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 347 af 15. august 1967.

Kommissionsudkastet 1941 = Udkast til Lov om Gældsordning, 1941, udarbejdet af den ved kgl. resolution af 8. august 1930 nedsatte kommission.

SOU = Statens offentliga utredningar (Sverige).

UDVALGETS ARBEJDE

Konkurslovsudvalget blev nedsat af justitsministeriet den 29. januar 1958 og fik til opgave i samråd med tilsvarende udvalg i de andre nordiske lande at overveje og stille forslag om en revision af de gældende regler om konkurs og akkord og de dermed i forbindelse stående spørgsmål. I marts 1966 afgav udvalget en betænkning I om konkursordenen, nr. 423. Betænkningens udkast blev med forskellige ændringer gennemført ved lovene nr. 332 og 333 af 18. juni 1969.

Der er sket forskellige ændringer i udvalgets sammensætning. Den 19. marts 1959 blev professor, dr. jur. Bernhard Gomard beskikket som medlem af udvalget. I 1966 fratrådte professor, dr. jur. W. E. von Eyben. I 1967 udtrådte højesteretssagfører Gunnar Gersted, og i stedet blev højesteretssagfører Erik Stampe den 4. september 1967 beskikket til medlem af udvalget, der herefter har følgende sammensætning:

Præsident for Sø- og Handelsretten Hans Topsøe-Jensen, formand,
professor, dr. jur. Bernhard Gomard,
dommer Niels Harbou,
daværende kontorchef i handelsministeriet,
nuværende chef for skibsregistret Georg Jensen og
højesteretssagfører Erik Stampe.

I udvalgets møder har deltaget justitssekretær K. Thorsager, Sø- og Handelsretten.

På udvalgets anmodning har justitsministeriet den 14. november 1968 efter indstilling fra Danske Bankers Fællesrepræsentation udpeget vicedirektør Anker Hansen til at bistå udvalget ved behandlingen af spørgsmål, som har særlig interesse for bankvæsenet.

Som udvalgets sekretærer har fungeret byretsdommer Mogens Munch og fra den 5. november 1964 tillige fuldmægtig i justitsministeriet Jes Bryld. Nuværende landsdommer Inger Margrethe Pedersen blev den 27. januar 1961 efter anmodning fritaget for hvervet som sekretær.

Der har i alt været afholdt 8 møder mellem repræsentanter for de nordiske konkurslovsudvalg.

Det norske udvalg, som blev nedsat i 1953, har udarbejdet foreløbige udkast til love om fordringshaveres dækningsret og om gældsforhandling og konkurs og venter efter det oplyste at kunne afgive endelig betænkning i året 1971. Udvalget har nu følgende sammensætning: Professor, dr. juris Sjur Brækhus, formand, høyesterettsadvokat Fredrik Moe, høyesterettsadvokat Oscar Smith, direktør Carl Falck, professor, dr. juris Torstein Eckhoff, lagdommer Arne Christiansen og byråsjef Trond Dolva, sekretær.

Den svenske lagberedning, der oprindeligt deltog i det nordiske konkurslovssamarbejde som observatør, men fra 1963 på lige fod med de andre landes komiteer, påtænker ikke at udarbejde udkast til en helt ny konkurslov, men at foreslå ændringer i væsentlige dele af konkurs- og akkordlovgivningen. Lagberedningen har afgivet betænkning om tvangsakkord (Utsökningsrätt VII, SOU 1968:41). Betænkningens udkast er med forskellige ændringer gennemført ved ackordslagen af 17. december 1970 (nr. 847), der trådte i kraft den 1. januar 1971. Lagberedningen har endvidere afgivet betænkning om fortrinsret m. m. (Utsökningsrätt IX, SOU 1969:5), som har dannet grundlag for lag om förmånsrätt af 17. december 1970 (endnu ikke trykt), der træder i kraft den 1. januar 1972. Afsluttende betænkning (Utsökningsrätt X, SOU 1970:75) vedrørende indtræden af konkurs, skyldnerens legitimation, omstødelse, modregning, solidariske skyldforhold m. m. er offentliggjort omkring nytår 1971. I lagberedningens arbejde har deltaget: f. d. justitierådet Gösta Walin, ordförande, hovrättsrådet Bengt Rydin og hovrättsassessor Henry Montgomery.

En i Finland i 1956 nedsat komité havde udarbejdet et foreløbigt udkast, men i foråret 1969 er komiteen blevet opløst, og arbejdet er derefter overgået til den finske lagbered-

ning. Komiteen, hvis formand oprindelig var professor Tauno Tirkkonen, havde ved opløsningen følgende sammensætning: Professor Bo Palmgren, ordförande, riksdagens justitieombudsman R. Leskinen, regeringsrådet T. I. Kasanen, lagman T. Nilsson og advokat M. Hakapää. Sekretær: häradshövding H. af Hällström.

På adskillige vigtige punkter er der opnået vidtgående overensstemmelse mellem de nordiske udkast; men på andre områder har det vist sig, at forskelle i den øvrige retstilstand eller afvigende syn på problemernes løsning har hindret ensartede resultater. Drøftelserne mellem de nordiske udvalg har væsentlig drejet sig om de materielle retsspørgsmål: Konkursordenen, omstødelse (afkræftelse), modregning, solidariske skyldforhold osv., medens man har ment, at reglerne om boets administration har for nøje sammenhæng med hele retsplejeordningen til, at der ville være udbytte forbundet med at drøfte dem i detaljer.

Mellem embedsmænd fra Fællesmarkedets lande har der gennem nogle år været ført drøftelser om en konvention mellem disse lande vedrørende konkurs. Man har i første omgang måttet opgive at søge at nå frem til ensartede konkurslove, men har dog til et udkast til konvention om international-privatretnlige spørgsmål angående konkurs knyttet materielretlige regler vedrørende bestemt afgrænsede emner såsom omstødsesfrister, ejendomsforbehold og modregning. Udkastet, som bl. a. er omtalt af Jean Noël og Jacques Lemontey i *Revue Trimestrielle de Droit Européen* 1968, s. 703-19, og af M. Weger i *Jurisprudence Commerciale de Belgique* 1968, s. 150 og 264 ff, foreligger endnu ikke i endelig form. Arbejdet med en reform af hele konkursretten inden for Fællesmarkedet befinder sig således endnu på et forberedende stadium.

Da hovedproblemerne inden for **konkursretten** nu er blevet gennemdrøftet af de nordiske udvalg, har det danske udvalg - ligesom det norske udvalg og den svenske lagberedning - fundet det rigtigst at afslutte sit arbejde ved fremlæggelse af lovudkast. Udvalget har lagt vægt på det ønskelige i at opnå det videst mulige retsfællesskab mellem de nordiske lande inden for den materielle konkursret. Også under hensyn til det stigende antal konkurser og andre insolvensordninger må udvalget anse det for hensigtsmæssigt, at påkrævede ændringer af konkursretten søges gennemført i den nærmeste fremtid.

Udvalget har haft forskellige drøftelser med personer og organisationer, herunder akkordforeningerne, som har bidraget væsentligt til at kaste lys over problemerne.

I anledning af en henvendelse fra justitsministeriet angående spørgsmålet om afløsning af visse leverandørers privilegium efter konkurslovens § 33 a har udvalget udarbejdet udkast til en refusionsordning, jfr. bilag 7.

Under betænkningens trykning har udvalget modtaget en skrivelse fra købelovsudvalget vedrørende spørgsmål i forbindelse med en købers insolvens, som er blevet drøftet under det nordiske købelovssamarbejde. Udvalget har besvaret denne henvendelse med den som bilag 8 gengivne skrivelse.

Udvalgets betænkning omfatter dels et udkast til en konkurslov, hvori man af praktiske grunde har samlet reglerne om konkurs og om tvangsakkord uden for konkurs, dels et dertil knyttet udkast til ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende konkurs m. v. Byretsdommer Munch har udarbejdet foreløbigt udkast til bemærkninger, der derefter er gennemgået og revideret af udvalget.

København i februar 1971.

Bernhard Gomard

Niels Harbou

Georg Jensen

Erik Stampe

Hans Topsøe-Jensen

Jes Bryld Mogens Munch

UDKAST TIL KONKURSLOV

Afsnit I.

Kapitel 1.

Indledende bestemmelser.

§ 1. Ved fristdagen forstås i denne lov

- 1) den dag, da skifterettens kontor modtager anmeldelse om betalingsstandsning eller begæring om akkordforhandling eller konkurs,
- 2) dagen for skyldnerens død, såfremt dødsboet behandles efter reglerne i denne lov, eller det tidligste af de nævnte tidspunkter.

Stk. 2. Ophører virkningerne af anmeldelse om betalingsstandsning efter § 16, regnes dagen for anmeldelsen dog for fristdag, dersom skifteretten inden tre uger efter ophøret modtager begæring om akkordforhandling eller konkurs.

Stk. 3. Selv om en begæring om akkordforhandling ikke fører til stadfæstelse af tvangsakkord, regnes dagen for begæringens modtagelse dog for fristdag, dersom begæring om konkurs modtages inden tre uger efter, at begæringen om akkordforhandling blev tilbagekaldt eller forkastet eller akkordforhandling ophørte.

Stk. 4. Tilbagekaldes eller afslås en konkursbegæring, bevarer denne dog sin virkning for så vidt angår fastsættelsen af fristdagen, dersom skifteretten inden tre uger efter tilbagekaldelsen eller afslaget modtager ny begæring om konkurs eller begæring om akkordforhandling eller anmeldelse om betalingsstandsning.

§ 2. Som skyldnerens nærstående anses i denne lov hans ægtefælle, slægtninge i op- og nedstigende linje, søskende og andre, som har stået ham personlig særlig nær.

Stk. 2. Som nærstående anses endvidere en virksomhed og på den anden side den eller de, som direkte eller indirekte ejer en

væsentlig del af denne eller oppebærer en betydelig del af dens indtægter eller har den øverste daglige ledelse af virksomheden, samt nærstående til dem, der har en sådan forbindelse med virksomheden.

§ 3. Anmeldelse om betalingsstandsning eller begæring om konkurs eller akkordforhandling indgives til skifteretten på det sted, hvorfra skyldnerens erhvervsvirksomhed udøves.

Stk. 2. Udøver skyldneren ikke erhvervsmæssig virksomhed her i riget, indgives anmeldelsen eller begæringen til skifteretten i den retskreds, hvor han har sit hjemting.

Stk. 3. Er en skyldners dødsbo eller konkursbo allerede under behandling ved en skifteret, indgives begæring om konkurs eller ny konkurs dog til denne skifteret.

§ 4. I de områder, der er henlagt under Københavns Byret og retterne i Frederiksberg birk, Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Ballerup, Hvidovre, Rødovre, Glostrup, Brøndbyerne, Tåstrup, Tårnby og Hørsholm, indgives de i § 3 nævnte anmeldelser og begæringer til Sø- og Handelsretten i København, jfr. dog § 3, stk. 3.

§ 5. Er en anmeldelse eller begæring indgivet til en uret skifteret, henvises den til rette skifteret, forsynet med påtegning om dagen for modtagelsen.

§ 6. Kan behandling af et bo mere hensigtsmæssigt ske ved en anden skifteret end den, til hvem begæring eller anmeldelse skal indgives efter §§ 3 og 4, kan præsidenten for vedkommende landsret henvise behandlingen til den anden skifteret.

§ 7. Ved overenskomst med fremmed stat kan det vedtages, at konkurs, tvangsakkordforhandling, anden tilsvarende insol-

vensbehandling eller stadfæstelse af tvangsakkord, der finder sted i den fremmede stat, skal have virkning her i riget, når det ikke ville være åbenbart uforeneligt med landets retsorden. Under samme forudsætninger kan det bestemmes, hvilket lands lovgivning der skal komme til anvendelse ved virkningernes fastsættelse, og hvilken bistand skifteretterne skal yde de fremmede myndigheder.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter de nærmere bestemmelser, som udkræves til overenskomstens gennemførelse.

§ 8. Anmeldelse om betalingsstandsning samt begæring om konkurs eller akkordforhandling indgives skriftligt og skal angive skyldnerens fulde navn og bopæl, det navn, hvorunder han eventuelt driver forretning (firma), hans erhvervsgren, samt hvorfra hans erhvervsvirksomhed drives. Dokumenter, der påberåbes, vedlægges.

Stk. 2. Skifteretten påfører anmeldelsen eller begæringen datoen for dens modtagelse.

§ 9. Skifteretten kan meddele den, som indgiver anmeldelse eller begæring som omtalt i § 8, en kort frist, i almindelighed ikke ud over en uge, til at fremskaffe manglende oplysninger eller til at udsende påbudte meddelelser.

Kapitel 2.

Betalingsstandsning.

§ 10. En skyldner, der ikke mener sig i stand til at opfylde sine forpligtelser, kan anmelde, at han har standset sine betalinger.

Stk. 2. Anmeldelsen skal indeholde bekræftet oplysning om, hvem der eventuelt bistår skyldneren under betalingsstandsningen.

§ 11. Skyldneren skal senest en uge efter anmeldelsen udsende meddelelse om betalingsstandsningen til samtlige bekendte fordringshavere. En genpart af meddelelsen og en fortegnelse over de bekendte fordringshavere skal inden samme frist indleveres til skifteretten.

§ 12. Anmeldelse om betalingsstandsning offentliggøres ikke. Enhver, der har retlig

interesse deri, kan hos skifteretten få oplysning om, hvorvidt og hvornår en skyldner har anmeldt betalingsstandsning, og hvem der eventuelt bistår ham.

§ 13. På skyldnerens begæring kan skifteretten bestemme, at der ikke kan søges fyldestgørelse på grundlag af udlæg eller udpanthning, der er foretaget efter anmeldelsen om betalingsstandsning, eller som ville bortfalde i tilfælde af tvangsakkord eller konkurs. Dog kan forfaldne fordringer indkræves, men det indkomne beløb forbliver da i fogdens besiddelse. Søges fyldestgørelse i konstante penge, indbetales disse til fogden.

Stk. 2. Skifterettens bestemmelse efter stk. 1 medfører ikke tab af en af udlægget eller udpanthningen følgende sikkerhedsret.

§ 14. På skyldnerens anmodning kan skifteretten beskikke ham et tilsyn.

Stk. 2. Skyldneren skal aflægge regnskab over for tilsynet efter dettes nærmere bestemmelse og må ikke foretage vigtigere dispositioner uden tilsynets samtykke.

Stk. 3. Tilsynet bør kun tillade dispositioner, der er nødvendige for bevarelse af skyldnerens virksomhed eller for erhvervelse af dagliglivets fornødenheder. Betaling af gæld bør kun ske, hvis betalingen er nødvendig for at afværge tab, eller hvis det er utvivlsomt, at betalingen i tilfælde af konkurs ikke kan komme de øvrige fordringshavere til skade.

§ 15. Tilsynet eller den, som eventuelt bistår skyldneren, skal straks give skifteretten underretning, såfremt det viser sig, at der ikke er udsigt til at opnå en betalingsordning, eller at skyldneren ikke samarbejder loyalt, eller bistanden ophører.

Stk. 2. I de i stk. 1 nævnte tilfælde, eller hvis det iøvrigt oplyses over for skifteretten, at der ikke på betryggende måde arbejdes på opnåelse af en betalingsordning, bestemmer skifteretten, om virkningerne af anmeldelsen om betalingsstandsning skal anses for ophørt. Forinden skal der i et retsmøde gives skyldneren, tilsynet og de eventuelt fremmødte fordringshavere lejlighed til at udtale sig, og der kan eventuelt

gives skyldneren en kort frist til at indlede nyt samarbejde.

Stk. 3. Skifterettens afgørelse efter stk. 2 kan alene påkæres af skyldneren.

§ 16. Reglerne i dette kapitel anvendes, indtil

- 1) fristerne efter § 9 eller § 11 udløber, uden at de nævnte oplysninger og meddelelser er givet,
- 2) skifteretten efter § 15, stk. 2, beslutter, at virkningerne af anmeldelsen om betalingsstandsning skal ophøre,
- 3) skyldnerens anmeldelse om betalingsstandsning er tilbagekaldt,
- 4) forhandling om tvangsakkord er åbnet,
- 5) konkurs er erklæret, eller
- 6) otte uger fra fristdagen er forløbet; fristen kan dog af skifteretten i henhold til en af skyldneren inden fristens udløb indgivet begæring forlænges til tre måneder.

Stk. 2. Ophører den anmeldte betalingsstandsning af de i stk. 1, nr. 1-3, nævnte grunde, gives der på den måde, skifteretten bestemmer, meddelelse herom til de fordringshavere, der er blevet underrettet om betalingsstandsningen. Skifteretten kan pålægge skyldneren eller den, der har bistået ham, at udsende meddelelsen.

Afsnit II.

Konkurs.

Kapitel 3.

Indtræden af konkurs.

§ 17. Er en skyldner insolvent, skal hans bo tages under konkursbehandling, når det begæres af skyldneren eller en fordringshaver.

Stk. 2. En skyldner er insolvent, hvis han ikke kan opfylde sine forpligtelser, efterhånden som de forfalder, medmindre betalingsudygtigheden må antages blot at være forbigående.

§ 18. Erkender skyldneren at være insolvent, eller har han standset sine betalinger, eller har der ved udlæg eller udpantning inden for de sidste tre måneder før konkursbegæringens modtagelse ikke kunnet opnås

dækning hos ham, antages insolvens i almindelighed at foreligge.

Stk. 2. Det samme gælder med hensyn til en skyldner, der er eller inden for det sidste år før konkursbegæringens modtagelse har været pligtig at føre forretningsbøger, hvis en fordringshaver har krævet skyldneren for klar og forfalden gæld, mindst fire uger senere forgæves har ladet en opfordring til at betale inden to uger forkynde for ham og inden to uger efter betalingsfristens udløb har indgivet konkursbegæring. I opfordringen skal der gøres opmærksom på, at undladelse af betaling kan medføre konkurs.

§ 19. Er gælden i et insolvent dødsbo ikke vedgået af arvingerne eller en efterlevende ægtefælle, skal boet tages under konkursbehandling, når en fordringshaver ønsker det.

Stk. 2. Er præklusivt proklama udløbet på tidspunktet for afsigelsen af konkursdekretet, beholder det sin præklusive virkning. I modsat fald indkaldes fordringshaverne efter reglerne i denne lov.

§ 20. En fordringshaver kan ikke forlange skyldneren erklæret konkurs.

- 1) hvis hans fordring er sikret ved betryggende pant i skyldnerens ejendom,
- 2) hvis hans fordring af trediemand er sikret ved betryggende pant og konkursbegæringen strider mod vilkårene for sikkerhedsstillelsen, eller
- 3) hvis hans fordring er uforfalden og af trediemand er eller tilbydes sikret ved betryggende pant.

Stk. 2. Ligestillet med pant er anden tilsvarende sikkerhed. Ligestillet med pant i tredjemands ejendom er sikker selvskyldnerkaution.

§ 21. Foreligger samtidig flere konkursbegæring, bestemmer skifteretten, hvilken begæring der først skal behandles.

Stk. 2. Konkurs anses for at være begæret på den dag, da den første begæring indkom til skifteretten, jfr. § 1.

§ 22. Skyldnerens konkursbegæring bør vedlægges en opgørelse over hans aktiver og passiver samt en liste over hans fordringshavere.

Stk. 2. Skifteretten indkalder skyldneren til møde og kan afkræve ham mundtlige eller skriftlige oplysninger om hans økonomiske forhold.

Stk. 3. Udebliver skyldneren, anses hans begæring for bortfaldet.

§ 23. En fordringshavers konkursbegæring skal angive de omstændigheder, hvorpå begæringen støttes. Begæringen indgives i to eksemplarer.

Stk. 2. Skifteretten lader straks begæringen forkynde for skyldneren og indkalder samtidig med mindst aftens varsel skyldneren og vedkommende fordringshaver til et møde i skifteretten, der så vidt muligt bør afholdes senest tre dage efter konkursbegæringens modtagelse.

Stk. 3. Forkyndelse af konkursbegæringen kan undlades, hvis skyldneren på anden måde er gjort bekendt med den.

Stk. 4. Udebliver fordringshaveren, anses begæringen for bortfaldet.

Stk. 5. Udebliver skyldneren uden lovligt forfald, eller giver han i mødet ikke fyldestgørende svar på skifterettens spørgsmål, kan skifteretten tillægge dette betydning som bevismiddel.

Stk. 6. Finder skifteretten i særlige tilfælde ikke på forsvarelig måde at kunne træffe afgørelse i spørgsmålet om konkurs uden skyldnerens tilstedeværelse, kan den bestemme, at han skal fremstilles af politiet.

§ 24. En konkursbegæring kan tilbagekaldes, indtil endeligt konkursdekret er afsagt.

§ 25. Søger skyldneren en ordning med fordringshaverne, og skønner skifteretten, at der er rimelig udsigt hertil, kan afgørelsen om konkurs på skyldnerens begæring udsættes. Forinden giver skifteretten den, der begærer konkurs, skyldneren, den, der bistår ham, og eventuelt andre lejlighed til at udtale sig i et retsmøde.

Stk. 2. Udsættelsen kan betinges af, at skyldneren undergives tilsyn efter reglerne i § 14.

Stk. 3. Har skyldneren ikke standset sine betalinger, eller har han efter betalingsstandsning handlet til skade for fordringshaverne, bør udsættelse i almindelighed ikke ske.

Stk. 4. Udsættelse sker på bestemt tid og kan i alt ikke udstrækkes ud over otte uger, undtagelsesvis tre måneder fra fristdagen.

§ 26. Er der åbnet forhandling om tvangsakkord, udsættes på skyldnerens begæring afgørelsen om konkurs, medmindre skifteretten skønner, at der ikke er rimelig udsigt til, at en akkord vil blive tilvejebragt.

Stk. 2. Stadfæstes akkordforslaget, bortfalder konkursbegæringen. Meddelelse herom gives til den, der har indgivet konkursbegæringen.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 25, stk. 1-3, finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

§ 27. Kan afgørelse om konkurs ikke straks træffes, kan skifteretten efter anmodning fra en fordringshaver fratage skyldneren rådigheden over ejendele, som kan indtages under eventuel konkursbehandling,

- 1) hvis skyldneren samtykker i fratagelsen,
- 2) hvis skyldneren uden lovligt forfald udebliver fra møde for skifteretten,
- 3) hvis skyldneren må antages at holde sig skjult, eller
- 4) hvis der er fare for, at skyldneren vil råde over ejendele til skade for fordringshaverne.

Stk. 2. Begrænsninger i skyldnerens rådighed kan gøres gældende over for trediemand, hvis denne kendte eller burde kende begrænsningerne.

Stk. 3. Foranstaltninger, der ikke kan op sættes, iværksættes af skifteretten eller af den eller dem, som skifteretten udpeger dertil.

Stk. 4. Rådighedsfratagelsen ophører, hvis konkursbegæringen tilbagekaldes eller forkastes, eller hvis skifteretten bestemmer det.

§ 28. Kan konkursboets midler ikke dække de med konkursbehandlingen forbundne omkostninger, hæfter den eller de, der har begæret konkurs, solidarisk for det manglende beløb indbyrdes med lige store andele.

Stk. 2. Indtræden af konkurs kan betinges af sikkerhedsstillelse for det i stk. 1 omhandlede ansvar.

§ 29. Har en fordringshaver begæret konkurs, uden at betingelserne for konkurs var

opfyldt, og kunne dette være undgået ved fornøden agtpågivenhed, er han, uden hensyn til, om konkurs er indtrådt, ansvarlig for tab og tort, han herved har forvoldt skyldneren.

Stk. 2. Viser det sig, at fordringen ikke bestod, indtræder ansvar efter stk. 1, selv om intet kan bebrejdes den, der begærede konkurs.

Stk. 3. Under særlige omstændigheder kan skifteretten bestemme, at en fordringshavers begæring om konkurs kun kan tages til følge, hvis der stilles en af skifteretten fastsat sikkerhed for eventuelt erstatningsansvar efter stk. 1 og 2.

Kapitel 4.

Konkursens virkninger.

§ 30. Ved afsigelsen af konkursdekretet mister skyldneren retten til at overdrage eller opgive sine ejendele, modtage betaling og andre ydelser, modtage opsigelser, reklamationer og lignende erklæringer, stifte forpligtelser eller på anden måde råde over sin formue med virkning for boet.

§ 31. Efter udløbet af det døgn, hvori bekendtgørelse i Statstidende om konkursen har fundet sted, har skyldnerens urådighed virkning over for enhver. Indtil dette tidspunkt har urådigheden virkning over for den, som kendte eller burde kende konkursen.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 gælder kun, hvis ikke andet følger af reglerne om værdipapirer og om tinglysning eller anden registrering.

§ 32. Efter konkursdekretets afsigelse kan udlæg, udpantning eller arrest ikke foretages i den af konkursen omfattede formue.

Stk. 2. Den, som har tilbageholdsret i boets ejendele, indtil et bestemt beløb er betalt, kan uanset konkursen foretage udlæg i de tilbageholdte ejendele og søge fyldestgørelse deri. Udlæg kan dog kun gøres, hvis fordringen er fastslået ved skifterettens dom eller på anden for boet bindende måde, og boet trods opfordring fremsat mindst to uger inden udlæggets foretagelse ikke har betalt beløbet.

Stk. 3. En inden konkursen foretaget arrest bortfalder.

Stk. 4. Brugspanteret efter Danske Lov 5-7-8 til 10 kan ikke udøves efter konkursdekretets afsigelse.

Kapitel 5.

Konkursmassen.

§ 33. Konkursen omfatter skyldnerens formue på tidspunktet for afsigelsen af konkursdekretet.

Alternativ til § 33, efterfølgende §§ 33-33 c:

§ 33. Konkursen omfatter skyldnerens formue ved afsigelsen af konkursdekretet, og hvad der under konkursen tilfalder ham.

§ 33 a. Skyldnerens indtægter ved egen virksomhed under konkursen, og hvad der træder i stedet derfor, indgår ikke i konkursmassen.

§ 33 b. Arv, der tilfalder skyldneren, indgår i konkursmassen, medmindre andet følger af arveladers gyldige bestemmelse, eller konkursboet afstår fra arven.

Stk. 2. Indsigelse mod et testamente, der begrænser skyldnerens arv, kan ikke rejses af konkursboet.

Stk. 3. Skyldneren kan give samtykke til, at arveladerens efterlevende ægtefælle hensidder i uskiftet bo.

§ 33 c. Indgår under konkursen arv i konkursboet, skal dødsboet behandles uden gældsansvar for skyldneren. Ansvar for afdødes gæld kan dog overtages efter skifte-lovgivningens regler, hvis medarvingerne forpligter sig solidarisk til at skadesløsholde konkursboet for ethvert heraf flydende tab, og den skifteret, som behandler konkursboet, giver sit samtykke.

Stk. 2. Har konkursboet overtaget gældsansvaret, er heraf flydende krav mod konkursboet massekrav.

§ 34. Aktiver, hvori udlæg for skyldnerens gæld ikke kan foretages, indgår kun i konkursmassen, når dette særlig er bestemt.

§ 35. Lejemål om hus eller husrum, der tjener til bolig for skyldneren, samt boligret, der beror på andel eller aktiebesiddelse, kan inddrages under boet, når dette efter skifterettens skøn findes rimeligt begrundet i boets økonomiske interesse i inddragelsen.

Stk. 2. Om opsigelse af lejemål gælder reglerne i kapitel 7.

Kapitel 6.

Krav mod boet.

§ 36. Konkursmassen anvendes til fyldestgørelse af dem, der ved konkursdekretets afsigelse havde krav mod skyldneren, jfr. dog § 31.

§ 37. Et regreskrav, som er opstået ved indfrielse af skyldnerens forpligtelse, anses for opstået samtidig med denne forpligtelse.

§ 38. Alle krav mod skyldneren, som skal fyldestgøres af konkursmassen, kan af boet fordres omsat til penge.

Stk. 2. Fordringer i fremmed mønt omsættes til dansk mønt efter kursen den dag, da konkursdekretet blev afsagt.

§ 39. Boet kan erlægge en ydelse eller foretage udlodning, selv om skyldneren endnu ikke var berettiget til at frigøre sig ved erlæggelse af ydelsen.

§ 40. Den, som ved konkursdekretets afsigelse havde en fordring på skyldneren, kan, selv om fordringen ikke var forfalden, benytte den til modregning med dens fulde beløb over for en fordring, som da tilkom skyldneren, medmindre modregning var udelukket på grund af fordringernes beskaffenhed.

Stk. 2. En fordring på skyldneren, som er erhvervet fra trediemand ved overdragelse eller retsforfølgning senere end tre måneder før fristdagen, kan ikke anvendes til modregning over for en fordring, som skyldneren havde, da den anden erhvervede sin fordring. Det samme gælder, hvis erhvervelsen er sket tidligere, og erhververen da indså eller burde indse, at skyldneren var insolvent.

Stk. 3. Modregning kan ikke ske, hvis fordringshaveren har bragt sig i gæld til skyld-

neren under sådanne omstændigheder, at gældsstiftelsen i forbindelse med modregning må sidestilles med en omstødelig betaling.

§ 41. De i § 94 nævnte efterstillede krav kan ikke benyttes til modregning, medmindre boet giver dækning for kravet.

§ 42. Er en fordring, som ellers kunne benyttes til modregning, betinget, og er betingelsen ikke opfyldt, skal fordringshaveren indbetale sin skyld til boet. Opfyldes betingelsen senere, kan fordringshaveren som massekrav fordre udbetalt det beløb, der kunne have været afgjort ved modregning, hvis betingelsen havde været opfyldt. Er det ved boets opgørelse uvist, om betingelsen vil blive opfyldt, afsættes det fornødne beløb til dækning af fordringshaverens mulige krav, jfr. § 143, stk. 2.

§ 43. Overdrager boet en fordring, således at fordringshaveren derved mister adgang til modregning, skal boet erstatte ham det derved forvoldte tab.

§ 44. Opnås gennem pant eller anden sikkerhedsret i skyldnerens ejendom delvis dækning for en fordring mod skyldneren, gives i boet kun dividende af restfordringen.

§ 45. Hæfter flere skyldnere solidarisk, nedsættes fordringshaverens ret til dividende af hele sin fordring i en skyldners bo ikke ved

- 1) afdrag fra en medskyldner, som havde ret til at søge det betalte tilbage fra skyldneren,
- 2) afdrag, der er dividende fra en medskyldners bo,
- 3) afdrag, som fordringshaveren har modtaget fra en medskyldner senere end tre måneder før fristdagen.

Stk. 2. Afdragsbetalingen nedsætter dog fordringshaverens ret til dividende i det omfang, medskyldneren hos skyldneren har opnået dækning, som ikke omstødes.

§ 46. Opnår fordringshaveren mere, end han har krav på, fordeles det overskydende mellem skyldnerne eller deres boer efter, hvad der under hensyn til retsforholdet mellem dem skal påhvile hver især. I øvrigt haves intet krav mod boerne.

§ 47. Anmeldes i et bo en fordring og krav på regres fra en medskyldner for samme fordring, beregnes dividenden fælles for begge fordringer. Den regresberettigede kan kun kræve den del af dividenden, som bliver tilbage, efter at den fælles fordringshaver har fået det, som tilkommer ham. Har flere medskyldnere krav på regres, skal overskuddet, efter at fordringshaveren har fået fuld betaling, fordeles mellem dem efter princippet i § 46.

§ 48. Har en medskyldner sikkerhed i skyldnerens ejendom for sit regreskrav, og anmeldes hovedfordringen i boet, nedsættes medskyldnerens ret til at benytte sikkerheden med det beløb, der udbetales fordringshaveren som dividende af den del af hovedfordringen, der svarer til den sikrede del af regresfordringen.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvor medskyldneren har adgang til fyldestgørelse gennem modregning.

§ 49. En regresberettiget skyldner, som senere end tre måneder før fristdagen har indfriet fordringen, har — indtil han har fået udbetalt det beløb, han kunne have krævet, hvis skyldneren havde været solvent — samme dividenderet i en solidarisk medforpligtet skyldners bo, som fordringshaveren ville have haft, hvis han ikke havde fået denne betaling.

Stk. 2. Har flere skyldnere tilsammen indfriet fordringen, skal den dividende, de kan kræve i de medforpligtedes boer, fordeles mellem dem efter princippet i § 46.

§ 50. Bestemmelserne i §§ 45-49 finder tilsvarende anvendelse, hvor fordringshaveren har pant eller anden sikkerhed i trediemands ejendom.

Kapitel 7.

Gensidigt bebyrdende aftaler.

§ 51. Bestemmelserne i dette kapitel anvendes kun, dersom ikke andet følger af andre lovbestemmelser eller af vedkommende retsforholds beskaffenhed. Reglen i § 59, stk. 2, finder dog anvendelse uanset lejelovgivningens bestemmelser om uopsigthed.

§ 52. Medkontrahenten ifølge en gensidigt bebyrdende aftale, som ved konkursens begyndelse ikke er opfyldt af skyldneren, kan holde sin ydelse tilbage eller, hvis ydelsen er afsendt fra leveringsstedet, hindre dens overgivelse til boet, indtil sikkerhed for modydelsens rigtige erlæggelse stilles. Dette gælder, uanset om tiden for erlæggelsen af skyldnerens ydelse er kommet.

§ 53. Boet kan indtræde i de af skyldneren indgåede gensidigt bebyrdende aftaler.

Stk. 2. Medkontrahenten kan forlange, at boet uden ugrundet ophold tager stilling til, om det vil indtræde i aftalen. Der kan ved aftalen træffes nærmere bestemmelse om fristens længde.

§ 54. Indtræder boet i aftalen, bliver det berettiget og forpligtet på aftalens vilkår.

Stk. 2. Angår aftalen en løbende ydelse til skyldneren, bliver boet ved sin indtræden forpligtet til at udrede vederlaget for tiden efter konkursdekretets afsigelse som massekrav.

§ 55. Er tiden for ydelsen til boet kommet, kan medkontrahenten forlange, at boet, hvis det indtræder i aftalen, uden ugrundet ophold erlægger modydelsen eller, hvis henstand er givet, stiller sikkerhed for erlæggelsen. Samme ret har medkontrahenten, hvis han har erlagt en ydelse, som han kunne have krævet tilbage, hvis boet ikke var indtrådt i aftalen.

Stk. 2. Angår aftalen en løbende ydelse til skyldneren og erlægges vederlaget periodervis bagud, skal sikkerheden til enhver tid dække det først forfaldende vederlag, for så vidt det vedrører tiden efter konkursen.

Stk. 3. Finder skifteretten, at bestemmelserne i stk. 1 og 2 ikke giver medkontrahenten tilstrækkelig betryggelse, kan den bestemme, at boet, som indtræder i aftalen, skal stille sikkerhed i videre omfang. Aftaler om sikkerhedsstilling kan tilsidesættes af skifteretten, hvis de er urimeligt tyngende for boet.

§ 56. Indtræder boet ikke i aftalen, eller stiller det ikke foreskrevet sikkerhed, jfr. § 55, kan medkontrahenten hæve aftalen.

Stk. 2. Medkontrahenten kan ligeledes

hæve aftalen, såfremt han bortset fra konkursen havde adgang hertil.

Stk. 3. Har medkontrahenten helt eller delvis erlagt sin ydelse, kan han kun hæve aftalen og kræve det erlagte tilbage, dersom reglerne om vedkommende retsforhold berettiger ham dertil.

§ 57. Indtræder boet ikke i aftalen, kan medkontrahenten i boet fordre erstatning for sit tab ved, at aftalen ikke opfyldes, **jfr.** dog § 59.

§ 58. Er en ydelse, for hvilken der skal svares vederlag, kommet boet i hænde efter konkursens begyndelse, og indtræder boet ikke i aftalen efter foranstående regler, skal boet tilbagelevere ydelsen.

§ 59. Boet kan, selv om længere varsel eller uopsigelighed er aftalt, med sædvanligt eller rimeligt varsel opsige en aftale om et vedvarende retsforhold. Dette gælder dog ikke, hvis længere varsel er sikret mod skyldnerens fordringshavere ved tinglysning eller anden lignende offentlig registrering.

Stk. 2. Skyldnerens medkontrahent kan i forhold til boet ligeledes opsige aftalen med sædvanligt eller rimeligt varsel. Dette gælder dog ikke, hvis skyldneren havde adgang til at overdrage sin ret.

Stk. 3. Når særlige grunde taler derfor, kan det pålægges den, der opsiges aftalen efter stk. 1 eller 2, at yde erstatning for tab ved, at opsigelsen er sket med forkortet varsel. I skyldnerens bo er et sådant krav almindelig konkursfordring.

§ 60. Boet indtræder i aftale om leje eller forpagtning af fast ejendom, som skyldneren har indgået til brug for sin erhvervsvirksomhed, medmindre boet senest fire uger efter konkursdekretets afsigelse erklærer ikke at ville indtræde og stiller det lejede eller forpagtede til disposition.

Stk. 2. Selv om boet erklærer ikke at ville indtræde i aftalen, er fordringen på vederlag for tiden fra konkursdekretets afsigelse, indtil boet stiller det lejede eller forpagtede til disposition, dog massekrav.

§ 61. Boet indtræder i arbejdsaftaler med personer, der er ansat i skyldnerens erhvervsvirksomhed, medmindre boet senest

to uger efter konkursdekretets afsigelse erklærer ikke at ville indtræde.

Stk. 2. Selv om boet erklærer ikke at ville indtræde i aftalen, er krav på arbejdsvederlag for tiden fra konkursdekretets afsigelse til boets erklæring dog massekrav.

Stk. 3. Den ansatte kan hæve aftalen, hvis den af konkursen følgende ændring af forholdene giver ham særlig grund dertil.

Kapitel 8.

Omstødelse.

§ 62. Gaver, som er fuldbyrdet senere end seks måneder før fristdagen, kan omstødes.

Stk. 2. Gaver, som er fuldbyrdet tidligere, men senere end et år før fristdagen, kan omstødes, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved fuldbyrdelsen blev insolvent. For gaver til skyldnerens nærtstående gælder samme regel, hvis gaven er fuldbyrdet senere end to år før fristdagen.

Stk. 3. Undtaget fra omstødelse er lejlighedsgaver og lignende gaver og understøttelser, som ikke stod i misforhold til skyldnerens kår.

§ 63. Har skyldneren senere end seks måneder før fristdagen givet afkald på arv, som er tilfaldet ham, kan afkaldet omstødes. Er arv udloddet, rettes kravet mod den, der som følge af afkaldet har modtaget arv, eller hvis arvelod derved er blevet forøget.

Stk. 2. Afkald, som er givet tidligere, men senere end to år før fristdagen, kan omstødes, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved afkaldet blev insolvent.

§ 64. Har skyldneren senere end to år før fristdagen givet afkald på ret til ægte-skabeligt fællesje, kan afkaldet omstødes, medmindre det godtgøres, at skyldnerens aktiver efter afkaldet oversteg hans passiver.

§ 65. Har skyldneren senere end seks måneder før fristdagen til fordel for nærtstående i løn, andet arbejdsvederlag eller pension betalt beløb, som åbenbart overstiger, hvad der under hensyn til det

udførte arbejde, virksomhedens indtægter og omstændighederne i øvrigt må anses for rimeligt, kan betalingen omstødes, for så vidt det overskydende beløb angår.

Stk. 2. Samme regel gælder om beløb, som er oppebåret tidligere, men senere end to år før fristdagen, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved udbetaling blev insolvent.

§ 66. Betaling af gæld, der er foretaget senere end tre måneder før fristdagen, kan omstødes, hvis betalingen er sket med usædvanlige betalingsmidler, før normal betalingstid eller med beløb, som betydeligt har forringet skyldnerens betalingsevne, og den dog ikke under hensyn til omstændighederne fremtrådte som ordinær.

Stk. 2. Er sådan betaling sket til fordel for skyldnerens nærstående, kan den omstødes, hvis den er foretaget senere end to år før fristdagen, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved betaling blev insolvent.

§ 67. Har skyldneren betalt veksel eller check, kan omstødelse ikke ske over for den, som ikke kunne nægte at modtage betalingen uden at miste veksel- eller checkret mod andre, medmindre det er godtgjort, at dækning ikke kunne være opnået hos disse. Derimod skal den, som ville have båret det endelige tab, hvis betalingen ikke var sket, udrede beløbet, dersom de betingelser er opfyldt, som ville have været gældende for omstødelsen, hvis betalingen var sket til ham som fordringshaver.

§ 68. Bestemmelserne om omstødelse af betaling finder tilsvarende anvendelse på modregning, hvis modregning efter reglerne i § 40 ikke kunne være sket efter konkursdekretets afsigelse. Omstødelse kan dog altid ske, hvis fordringen på skyldneren er erhvervet fra trediemand ved overdragelse eller retsforfølgning, og erhververen da indså eller burde indse, at skyldneren var insolvent.

§ 69. Panteret eller anden sikkerhedsret, som ikke er tilsagt fordringshaveren ved gældens stiftelse, eller som ikke er sikret mod retsforfølgning uden unødigt ophold efter

gældens stiftelse, kan omstødes, hvis sikringsakten er foretaget senere end tre måneder før fristdagen.

Stk. 2. Er pantet stillet til fordel for en af skyldnerens nærstående, kan omstødelse ske, hvis sikringsakten under de i stk. 1 angivne omstændigheder er foretaget senere end to år før fristdagen, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved pantsætningen blev insolvent.

§ 70. Udlæg eller udpantning, der er foretaget hos skyldneren senere end tre måneder før fristdagen, har ingen retsvirkning over for boet. Dette gælder, selv om retten er overdraget til trediemand.

Stk. 2. Samme regel gælder om udlæg og udpantning, som på begæring af en af skyldnerens nærstående er foretaget senere end to år før fristdagen, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved retsforfølgningen blev insolvent.

Stk. 3. Ved udpantning for underholdsbidrag til ægtefælle, barn eller besvangret kvinde finder reglerne i stk. 1 og 2 dog kun anvendelse, hvis den bidragsberettigede begunstiges utilbørligt.

§ 71. Dispositioner, der er foretaget efter fristdagen, kan omstødes, medmindre dispositionen var nødvendig for at bevare skyldnerens virksomhed eller erhverve dagliglivets fornødenheder. Omstødelse kan dog ikke ske over for den, som med føje antog, at dispositionen var nødvendig som anført, eller som hverken vidste eller burde vide, at betalingsstandsning var indtrådt, eller at begæring om konkurs eller akkordforhandling var indgivet.

Stk. 2. Betaling af gæld foretaget efter fristdagen kan omstødes, medmindre betalingen var nødvendig for at afværge tab, eller den, til fordel for hvem betaling skete, hverken vidste eller burde vide, at betalingsstandsning var indtrådt, eller at begæring om konkurs eller akkordforhandling var indgivet.

Stk. 3. Har et af skifteretten beskikket tilsyn meddelt tilladelse til dispositionen eller betalingen, kan omstødelse kun ske, hvis tilsynet åbenbart har overskredet sine beføjelser.

§ 72. Er omstødelse betinget af, at dispositionen, udlægget eller udpantningen er sket inden for et bestemt tidsrum, anses betingelsen for opfyldt, dersom tinglysning eller anden sikringsakt, som er nødvendig for at opnå beskyttelse mod retsforfølgning, er foretaget inden for tidsrummet.

§ 73. Dispositioner, hvorved på utilbørlig måde en fordringshaver begunstiges på de øvriges bekostning eller skyldnerens ejendele unddrages fra at tjene til fordringshavernes fyldestgørelse eller hans gæld forøges til skade for disse, kan omstødes, såfremt skyldneren var eller ved dispositionen blev insolvent, og den begunstigede kendte eller burde kende skyldnerens insolvens og de omstændigheder, som gjorde dispositionen utilbørlig.

§ 74. Omstødes en disposition eller en retsforfølgning efter §§ 62-70, skal den begunstigede fralægge sig den berigelse, han har vundet, dog ikke ud over boets tab. Har den begunstigede modtaget kontante penge, eller er andre formuegoder senere omsat i penge, påvirkes kravet mod den begunstigede ikke af den måde, hvorpå pengene er anvendt.

Stk. 2. Udbytte, som oppebæres, efter at omstødelsessag er anlagt, skal tiisvares.

§ 75. Sker omstødelse efter § 71 eller § 73, skal den begunstigede svare erstatning efter almindelige regler.

§ 76. Hvis nogen af parterne forlanger det, skal hver tilbagelevere det modtagne, for så vidt det er i behold og tilbagelevering kan ske uden urimeligt værdispild. Den nødvendige udligning sker ved betaling fra en af siderne.

§ 77. I særlige tilfælde kan kravet mod den begunstigede nedsættes eller helt bortfalde, dersom gennemførelsen af kravet ville være urimeligt byrdefuld, og omstændighederne i øvrigt taler derfor.

§ 78. Har modtageren overdraget det modtagne til trediemand, har boet krav mod trediemand efter reglerne i §§ 74-77, hvis denne kendte eller burde kende de omstændigheder, som begrunder krav på omstødelse.

§ 79. Er en af trediemand stillet sikkerhed eller kaution for skyldnerens gæld blevet frigivet som følge af en betaling eller retsforfølgning, der kan omstødes, har boet krav mod trediemand efter reglerne i §§ 74 og 75, jfr. § 77, hvis trediemand ved frigivelsen kendte eller burde kende de omstændigheder, som begrunder krav om omstødelse. Boet kan da forlange, at trediemand påny stiller et frigivet pant som sikkerhed hvis dette er muligt.

Stk. 2. Er trediemand en af skyldnerens nærstående, har boet, selv om han var i god tro, krav imod ham i det omfang, som angives i § 74, jfr. § 77.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 udelukker ikke omstødelse i forhold til trediemand efter reglerne i §§ 66, stk. 2, 69, stk. 2, 71 og 73.

§ 80. Er retssag fornøden til gennemførelse af omstødelse, skal sagen anlægges inden seks måneder efter konkursdekretets afsigelse. Sag kan dog altid anlægges inden tre måneder efter, at boets bestyrelse blev i stand til at gøre kravet gældende.

Stk. 2. De i stk. 1 fastsatte frister anvendes ikke på indsigelser mod anmeldte fordringer eller andre krav, der fremsættes mod boet.

Kapitel 9.

Fyldestgørelse af særlige rettigheder.

§ 81. Hvad der tilhører trediemand eller af andre grunde ikke kan inddrages i konkursmassen, udleveres til den berettigede.

§ 82. Er en genstand, som var i boets besiddelse, solgt efter anmeldelsesfristens udløb, har den, som havde ret til genstanden, men ikke inden salget havde gjort sin ret gældende, intet krav mod køberen, medmindre denne ikke var i god tro.

Stk. 2. Af boet kan den berettigede kun fordr udbetalt det beløb, som boet har indvundet ved salget, medmindre boets bestyrelse var eller burde have været bekendt med trediemands ret, eller salget ikke er sket på forsvarlig måde. Kravet er massekrav.

§ 83. Er retten til en genstand i boets besiddelse uvis, råder ejeren ikke over genstanden inden en rimelig tid efter at være opfordret dertil, eller har boet trods rimelige bestræbelser ikke kunnet komme i forbindelse med ejeren, kan genstanden sælges, hvis boet ikke uden uforholdsmæssigt store omkostninger eller ulempe for boets behandling kan vedblive med at sørge for den. Er genstanden udsat for hurtig fordærvelse, bør den sælges. Kan salg ikke finde sted, er boet berettiget til at skaffe genstanden bort. Inden salg eller bortskaffelse bør der så vidt muligt gives underretning til den eller de muligt berettigede.

Stk. 2. Bliver det fastslået eller erkendt af boet, at dette ikke havde retten til den solgte genstand, tilkommer det ved salget indvundne beløb den berettigede som massekrav.

§ 84. Adgangen til fyldestgørelse af krav, der er sikret ved håndpant eller anden tilsvarende sikkerhedsret, berøres ikke af pantsætters konkurs.

Stk. 2. Betalingsopfordring og andre meddelelser rettes tillige til boet. Boet er berettiget til at lade foretage vurdering af pantet.

§ 85. Under konkursen kan tvangsauktion over fast ejendom, hvorpå der hviler pantet, eller løsøre, hvorpå der hviler underpanteret, alene foretages efter begæring af boet eller med dets samtykke.

Stk. 2. Har boet ikke inden seks måneder efter konkursdekretets afsigelse begæret tvangsauktion, kan enhver panthaver, hvis fordring er forfalden, forlange, at boet uden ophold gennemfører tvangsauktion.

§ 86. Overskud ved pantets bestyrelse tilfalder de panthavere, som ikke opnår fuld dækning gennem købesummen, og hvis pantet omfatter indtægter af pantet. Kan ingen panthaver gøre krav på overskuddet, indgår det i boets almindelige masse.

Stk. 2. Underskud ved pantets bestyrelse tiisvares af den, som overtager pantet på auktionen.

Stk. 3. Ved salg af udenlandsk luftfartøj, der er registreret i en stat, som har tiltrådt Genève-konventionen af 19. juni 1948, skal køberen dog kun betale de i lov om registrering af rettigheder over luftfartøjer

nr. 135 af 31. marts 1960 29 nævnte udgifter.

§ 87. På tvangsauktion kan boet fordrre bortsalg, hvis det må antages at ville få andel i budsummen, eller hvis salg er nødvendigt for at opnå dækning for de i § 86, stk. 2 eller 3, nævnte udgifter.

Stk. 2. Hæves auktionen, kan en eller flere panthavere overtage bestyrelsen af pantet, og fremtidige indtægter og udgifter af pantet er i så fald boet uvedkommende. Enhver panthaver kan da forfølge sin ret uafhængigt af konkursbehandlingen, uanset om hans fordring er forfalden.

§ 88. Tvangsauktionen foregår efter retsplejelovens regler. Skal efter disse auktionssummen indbetales til fogden, sker indbetaling dog til boet.

§ 89. Tvangsauktion på grundlag af udlæg og udpantning, der er foretaget inden konkursdekretets afsigelse, og som ikke bortfalder i medfør af § 70, sker efter reglerne i §§ 85-88.

Stk. 2. Forfølgning kan dog ske uafhængigt af boet, hvis udlagte eller udpantede løsørengstande eller værdipapirer inden konkursen er udbragt af skyldnerens besiddelse. § 84, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Udlagte eller udpantede fordringer, som ikke er knyttet til et værdipapir, der er frataget konkursskyldneren, inddrives af boet, medmindre dette frafalder adgangen til inddrivelse.

Kapitel 10.

Konkursordenen.

§ 90. Forud for anden gæld betales i lige forhold:

- 1) Omkostninger ved konkursens indtræden, herunder afgift, som en fordringshaver har betalt for behandling af den konkursbegæring, som er taget til følge, samt eventuelle sagsomkostninger.
- 2) Omkostninger ved boets behandling.
- 3) Skyld, der herunder pådrages boet.

§ 91. Derefter betales i lige forhold:

- 1) Rimelige omkostninger, som efter fristdagen er påløbet ved forsøg på at til-

- vejebringe en ordning af skyldnerens økonomiske forhold, såfremt offentlig akkordforhandling har været indledet, eller skifteretten i øvrigt skønner, at omkostningerne har været afholdt med føje.
- 2) Rimelige omkostninger ved påbegyndt likvidation af et aktieselskab.
 - 3) Gæld, som skyldneren efter fristdagen har pådraget sig med samtykke af en skifteretten beskikket tilsynsmand.
 - 4) Retsafgiften.

§ 92. Derefter betales i lige forhold:

- 1) Krav på løn og andet vederlag for arbejde i skyldnerens tjeneste, som er forfaldet i tidsrummet fra seks måneder før fristdagen indtil konkursdekretets afsigelse.
- 2) Krav på erstatning for afbrydelse af arbejdsforholdet, dog ikke for længere tid tilbage, end vederlaget ville have været fortrinsberettiget efter nr. 1, hvis arbejdsforholdet ikke var blevet afbrudt.
- 3) Krav på godtgørelse, for så vidt opsigelsen eller afbrydelsen af arbejdsforholdet har fundet sted inden for de sidste seks måneder før fristdagen.
- 4) Krav på feriegodtgørelse, som er indtjent i det kalenderår, som løber ved konkursdekretets afsigelse, eller i det foregående kalenderår.
- 5) Krav som nævnt i nr. 1-4 for længere tid tilbage end angivet i disse bestemmelser, såfremt fordringshaveren efter skifterettens skøn har søgt kravet gennemført uden ugrundet ophold, men ikke har kunnet nå at foretage et udlæg, der opretholdes i forhold til konkursboet.

Stk. 2. Skyldnerens nærstående har ikke fortrinsret efter stk. 1.

§ 93. Derefter betales i lige forhold de øvrige fordringer, bortset fra de i § 94 nævnte.

§ 94. Efter alle andre fordringer betales i nedennævnte rækkefølge:

- 1) Krav på renter, som påløber efter konkursdekretets afsigelse. Dette gælder ikke renter af de i §§ 90 og 91 nævnte krav.
- 2) Krav på bøder, tvangsbøder og værdikonfiskation, krav på betaling af tillæg til skat som følge af urigtig eller und-

ladt selvangivelse samt krav på konventionalbod i det omfang, boden ikke er erstatning for lidt tab.

3) Krav ifølge gaveløfter.

§ 95. Ved overdragelse eller anden overførelse af et fortrinsberettiget krav følger fortrinsretten kravet.

Stk. 2. Ved indfrielse af et fortrinsberettiget krav går fortrinsretten over på den indfrierendes eventuelle regreskrav mod skyldneren.

Kapitel 11.

Skyldnerens stilling.

§ 96. Skyldneren skal meddele skifteretten og bostyret alle fornødne oplysninger til behandling af boet og skal efter tilsigelse møde for skifteretten og ved registreringen af boets aktiver.

§ 97. Skyldneren må ikke uden skifterettens tilladelse forlade landet.

Stk. 2. Skifteretten kan, hvis den finder grund til at frygte, at skyldneren uberettiget vil forlade landet, tage hans pas i forvaring.

§ 98. Skyldneren skal i god tid, inden han skifter bopæl eller fast opholdssted, give skifteretten meddelelse herom. Skifteretten kan forbyde ham at skifte bopæl eller opholdssted, hvis behandlingen af boet kræver hans tilstedeværelse.

§ 99. Opfylder skyldneren ikke sine pligter efter §§ 96-98, kan skifteretten anvende samme tvangsmidler som over for modvilige vidner.

§ 100. Skyldneren har ret til at deltage i skiftesamlinger.

§ 101. Er skyldneren et selskab, en forening eller en stiftelse, anvendes bestemmelserne i §§ 96-100 på medlemmerne af direktion eller bestyrelse. Skifteretten kan bestemme, at disse regler også skal anvendes på personer, som tidligere har været medlemmer af direktion eller bestyrelse, samt på likvidator i et aktieselskab.

§ 102. Kan skyldneren ikke ved eget arbejde sørge for sit og sin families nødvendige underhold, kan der af boet tillægges skyldneren eller dem, han har forsørget, en understøttelse.

Stk. 2. Boet kan give skyldneren adgang til benyttelse af fast ejendom eller løsøre.

Kapitel 12.

Boets overtagelse.

§ 103. Straks efter at konkursdekret er afsagt, træffer skifteretten bestemmelse om antagelse af en midlertidig bestyrer af konkursboet efter at have rådført sig med de fordringshavere, der er til stede.

Stk. 2. Anser skifteretten det for ufornuddent at antage en midlertidig bestyrer, varetager den selv den midlertidige bestyrelse.

§ 104. Skifteretten indrykker straks en bekendtgørelse om konkursen i Statstidende. Bekendtgørelsen skal tillige indeholde:

- 1) Indkaldelse til første skiftesamling, der skal holdes senest tre uger efter bekendtgørelsen, og hvori i reglen kurator og eventuelt kreditorudvalg vælges.
- 2) Opfordring til enhver, der har fordring eller andet krav mod skyldneren, til at melde sig inden fire uger efter bekendtgørelsen. Fristen kan dog sættes til otte uger, når særlige grunde taler derfor. I bekendtgørelsen kan optages meddelelse om, at anmeldelser, der er indgivet under en forudgående forhandling om tvangsakkord, likvidation eller anden gældsordning, vil blive taget i betragtning uden fornyet anmeldelse.
- 3) Indkaldelse til skiftesamling, der så vidt muligt skal holdes senest fire uger efter anmeldelsesfristens udløb, til prøvelse af fordringerne og eventuelt andre krav.

Stk. 2. Genpart af bekendtgørelsen bør straks sendes til alle fordringshavere, som er eller bliver bo styret bekendt.

§ 105. Skifteretten tager straks skyldnerens forretningsbøger og -papirer i sin varetægt og foretager de fornødne skridt til værn mod uberettigede dispositioner over boets ejendom.

Stk. 2. Efter at have rådført sig med den midlertidige bestyrer tager skifteretten bestemmelse om midlertidig støtte til skyldneren efter § 102, om vederlag til skyldneren for arbejde for boet, som går ud over hans pligter efter loven, om skyldnerens forretning midlertidig skal fortsættes, og om vigtigere foranstaltninger, som ikke kan udsættes.

§ 106. Skifteretten udmelder en eller flere personer, der snarest skal foretage registrering og vurdering af boets aktiver. Er der umiddelbart før konkursen til brug ved forhandling om akkord tilvejebragt de i § 160 nævnte oplysninger, kan disse lægges til grund ved konkursbehandlingen, således at der kun redegøres for ændringer, der senere er sket.

Stk. 2. Ejer skyldneren aktiver i andre retskredse, kan skifteretten enten selv lade disse registrere og vurdere eller begære bistand fra vedkommende skifteret.

Stk. 3. Skyldneren, den midlertidige bestyrer og vurderingsmændene skal afgive erklæring på tro og love om, at der dem bekendt ikke findes yderligere at registrere.

§ 107. Den midlertidige bestyrer skal efterkomme skifterettens anvisninger, og dersom det er påkrævet, at der tages beslutninger af større rækkevidde, skal han indhente skifterettens afgørelse.

Stk. 2. Den midlertidige bestyrer udfærdiger en oversigt over boets aktiver og passiver.

Kapitel 13.

Bostyret.

§ 108. Boet behandles af en eller flere kuratorer, medmindre skifteretten under hensyn til boets beskaffenhed finder dette ufornuddent.

§ 109. Kurator kan vælges af fordringshaverne på en skiftesamling, hvis mindst en trediedel af de kendte stemmeberettigede fordringshavere er repræsenteret, og over halvdelen af de afgivne stemmer falder på samme person. I begge henseender er fordringernes beløb afgørende.

Stk. 2. Skiftesamlingen kan vedtage, at

der skal vælges flere kuratorer. Skifteretten bestemmer da valgmåden.

Stk. 3. Såfremt særlige grunde taler derfor, kan skifteretten forkaste valget af kurator eller senere afsætte ham. Fordringshaverne kan da foretage nyt valg efter reglerne i stk. 1 og 2.

Stk. 4.1 øvrigt beskikkes kurator af skifteretten.

§ 110. En trediedel af de repræsenterede stemmeberettigede fordringshavere, enten efter antal eller efter fordringernes beløb, kan på en skiftesamling kræve, at der nedsættes et kreditorudvalg med højst tre medlemmer.

Stk. 2. Er der ikke enighed om, hvem der skal være medlemmer af udvalget, fastsætter skifteretten valgmåden med henblik på at muliggøre en alsidig repræsentation af de stemmeberettigede fordringshavere. Stemmer mere end halvdelen af de repræsenterede fordringshavere, beregnet efter antal, for samme person, er denne dog valgt.

Stk. 3. Skiftesamlingen kan til enhver tid afsætte kreditorudvalget.

§ 111. Kurator skal ved udførelsen af sit hverv varetage boets interesser, repræsentere boet under retstvister samt uden ugrundet ophold foretage, hvad der er nødvendigt til boets behandling. Han skal således sørge for, at al skyldnerens ejendom inddrages under boet, sikres på tilbørlig måde og afhændes bedst muligt, og forestår driften af skyldnerens virksomhed, såfremt den fortsættes for boets regning. Han skal inddrive boets tilgodehavender og indsætte boets kontante midler i et pålideligt pengeinstitut til en passende rente. Han skal endvidere fremskaffe de nødvendige oplysninger til brug ved prøvelsen af de anmeldte fordringer og fremsatte krav.

Stk. 2. Er der nedsat et kreditorudvalg, skal kurator underrette dette om alle vigtigere dispositioner.

§ 112. Inden fire uger efter første skiftesamling udarbejder kurator en oversigt over boets stilling og afgiver en indberetning til skifteretten om de vigtigste årsager til konkursen, og om der foreligger dispositioner eller retsforfølgning, der bør søges omstødt.

Stk. 2. Skifteretten kan undtagelsesvis forlænge fristen efter stk. 1.

Stk. 3. Oversigten over boets stilling og indberetningen ligger til eftersyn for fordringshaverne på skifterettens kontor.

§ 113. Boer, i hvilke der ikke vælges kurator, behandles af skifteretten, som kan antage en medhjælper.

Stk. 2. Medhjælperen skal under skifterettens tilsyn og i vigtigere anliggender efter at have indhentet skifterettens bestemmelse udføre de kurator påhvilende forretninger.

Stk. 3. Er der nedsat et kreditorudvalg, bør dette i almindelighed udtale sig om spørgsmål, inden disse forelægges for skifteretten.

Kapitel 14.

Skiftesamlinger.

§ 114. Skifteretten kan indkalde til skiftesamling, når den finder det påkrævet. Indkaldelse skal ske, når kurator eller et medlem af kreditorudvalget begærer det.

Stk. 2. Indkaldelsen sker ved bekendtgørelse i Statstidende. Skifteretten fastsætter tid, sted, varsel og dagsorden. Underretning bør sendes til alle, der har særlig interesse i dagsordenen.

Stk. 3. Skifteretten leder forhandlingen på skiftesamlingen.

§ 115. På skiftesamlinger stemmes efter fordringernes beløb, hvor ikke andet er bestemt.

Stk. 2. Skiftesamlingens beslutninger er kun bindende, hvis mindst en trediedel af de kendte eller, for så vidt anmeldelsesfristen er udløbet, anmeldte, stemmeberettigede fordringshavere, regnet efter fordringernes beløb, er repræsenteret.

Stk. 3. Kan en bindende beslutning ikke vedtages, og indkalder skifteretten ikke til en ny skiftesamling, er afgørelsen overladt til kurator, eller hvis kurator ikke er valgt, til skifteretten.

§ 116. En fordring eller del af en fordring, som uanset afstemningens udfald efter skifterettens skøn vil opnå fuld eller ingen dækning, giver ikke stemmeret.

Stk. 2. En fordringshaver har kun stem-

meret for den del af fordringen, som efter skifterettens skøn ikke dækkes af pant eller anden sikkerhed.

§ 117. Er en fordring betinget, kan stemmeret udøves, selv om betingelsen endnu ikke er opfyldt. Tilkommer fordringen flere efter hinanden, udøves stemmeretten af den, der for tiden må anses for nærmest berettiget.

§ 118. Er en fordring bestridt, bestemmer skifteretten om fornødent, hvorvidt og for hvilket beløb fordringen medfører stemmeret. Skifterettens afgørelse er uden indflydelse på den senere prøvelse af fordringen.

§ 119. Stemmes efter fordringshavernes antal, har hver fordringshaver kun én stemme, selv om han har flere fordringer. Overdragelse af en fordring efter fristdagen kan ikke medføre forøgelse af antallet af stemmeberettigede fordringshavere.

Stk. 2. Flere fordringshavere, som er berettigede vedrørende samme fordring, kan tilsammen kun afgive én stemme.

§ 120. Stemme kan afgives mundtligt eller skriftligt.

Kapitel 15.

Skifterettens tilsyn.

§ 121. Skifteretten træffer bestemmelse om, hvorvidt og i hvilket omfang den midlertidige bestyrer, kurator eller medhjælper skal stille sikkerhed.

Stk. 2. Skifteretten bestemmer, hvorvidt boets aktiver skal opbevares i skifteretten eller sikres på anden måde.

§ 122. Den midlertidige bestyrer, kurator eller medhjælper aflægger regnskab for sin forvaltning til skifteretten og kreditorudvalget, som regel hver tredje måned.

Stk. 2. Skifteretten og kreditorudvalget kan afkræve kurator oplysninger om boets forhold.

§ 123. Når der er forløbet et år efter konkursdekretets afsigelse, skal kurator afgive indberetning til skifteretten om de grunde, der har bevirket, at boet ikke er

sluttet, og oplyse, hvornår boet kan forventes sluttet. Derefter skal sådan indberetning afgives hvert halve år eller oftere efter skifterettens bestemmelse.

§ 124. Handler kurator eller skiftesamling til skade for boet, eller krænkens rettigheder, som tilkommer panthavere, skyldneren eller andre, kan skifteretten tilsidesætte de trufne beslutninger, meddele kurator pålæg og foretage, hvad der i øvrigt måtte være fornødent.

Kapitel 16.

Prøvelse af fordringer og andre krav.

§ 125. Anmeldte fordringer og andre krav indføres straks i gældbogen eller registreres på anden af justitsministeren fastsat måde.

Stk. 2. Indsendes en anmeldelse i to eksemplarer, tilbagesendes det ene med påtegning om modtagelsen.

Stk. 3. En fordringshavers konkursbegæring anses som anmeldelse af den pågældende fordring.

§ 126. Kurator udarbejder en fortegnelse over anmeldte fordringer og kendte, særligt sikrede krav med indstilling om, hvorvidt de bør anerkendes. Indstilles en fordring til anerkendelse som fortrinsberettiget eller efterstillet, angives dette. Fordringer i fremmed mønt anføres med kursværdien, jfr. § 38, stk. 2.

Stk. 2. Indstillingen vedlagt anmeldelserne med bilag skal ligge til eftersyn på skifterettens kontor to uger før den til prøvelsen berammede skiftesamling.

Stk. 3. Indstilles en fordring eller andet krav ikke til anerkendelse som anmeldt, skal kurator ved anbefalet brev eller på anden betryggende måde give fordringshaveren meddelelse herom og om tid og sted for den skiftesamling, hvori afgørelse skal træffes.

§ 127. Skyldneren indkaldes til skiftesamlingen til fordringernes prøvelse og opfordres til at udtale sig om kurators indstilling.

Stk. 2. Fordringer, der er således stillet i konkursordenen, at der ikke vil kunne gives dividende af dem, prøves ikke.

§ 128. Frem sættes der ingen indsigelse mod indstillingen, er denne endeligt godkendt.

Stk. 2. Kan afgørelse om indstillingen ikke træffes på skiftesamlingen, udsættes prøvelsen af den pågældende fordring til en ny skiftesamling. Er anmelderen ikke under mødet underrettet om tid og sted, sker underretning herom på den i § 126, stk. 3, angivne måde.

Stk. 3. Frem sættes og opretholdes en indsigelse mod indstillingen, træffer skifteretten afgørelse ved dom, jfr. § 200.

§ 129. Fordringer og andre krav, der anmeldes efter udløbet af den i medfør af § 104, stk. 1, nr. 2, fastsatte frist, prøves på en senere skiftesamling.

Stk. 2. Fordringer og andre krav, der først anmeldes efter regnskabets stadfæstelse, kan ikke senere tages i betragtning. Skifteretten kan fastsætte en sidste dag for modtagelse af anmeldelser. Beslutning herom bekendtgøres i Statstidende med mindst to ugers varsel.

Kapitel 17.

Retssager ved de almindelige domstole.

§ 130. Retssag om krav, som rejses af boet, anlægges af kurator på boets vegne ved de almindelige domstole, medmindre parterne vedtager behandling ved skifteretten efter reglerne i kapitel 26.

§ 131. Er retssag om mulige krav, som nu tilkommer boet, anlagt af skyldneren før konkursdekretets afsigelse, kan boet indtræde i skyldnerens sted.

Stk. 2. Oplyses det under sagen, at sagsøgeren er kommet under konkurs, og har boet ikke givet møde, udsættes sagen, og bostyret underrettes.

§ 132. Opgives et muligt krav, uden at der er sluttet forlig, kan enhver fordringshaver inden for en af skifteretten fastsat frist på egen hånd anlægge sag eller indtræde i en af skyldneren inden konkursdekretets afsigelse anlagt sag. Anmodning om fastsættelse af frist skal fremsættes over for skifteretten uden ugrundet ophold efter bostyrets beslutning om opgivelsen. Boet

skal erstatte fordringshaverens rimelige omkostninger, dog kun i det omfang boets masse forøges.

Stk. 2. Kegleerne i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til anke, dog at skifteretten ikke fastsætter særlig frist.

§ 133. Begærer ingen fordringshaver frist fastsat efter § 132, eller oversiddes fristen, kan skyldneren selv gøre det krav gældende, som muligt tilkommer ham. En anke iværksat af skyldneren bortfalder, dersom boet eller en fordringshaver anker dommen.

§ 134. Modfordringer mod boet kan gøres gældende under sagen, såfremt der ikke påstås selvstændig dom for modfordringen eller den overskydende del af denne.

Stk. 2. Er sagen anlagt af skyldneren inden konkursen, kan modfordringer gøres gældende til selvstændig dom, hvis de er tingfæstet inden konkursdekretets afsigelse.

§ 135. Krav, som ikke vedrører boet, kan skyldneren gøre gældende uden hensyn til konkursen.

§ 136. Er retssag anlagt mod skyldneren inden konkursdekretets afsigelse, indtræder boet i skyldnerens sted, medmindre sagen ikke vedrører boet, eller sagsøgeren tilkendegiver, at han ønsker dom over skyldneren alene eller sammen med boet.

Stk. 2. Ønsker sagsøgeren dom alene eller tillige over boet, drager han omsorg for, at dette underrettes om sagen.

§ 137. Retssag anlægges efter konkursdekretets afsigelse mod skyldneren, hvis sagens genstand ikke vedrører konkursen, eller hvis der alene ønskes dom over skyldneren personlig.

Kapitel 18.

Slutning og udlodning.

§ 138. Viser det sig under boets behandling, at der ikke er midler ud over, hvad der medgår til dækning af omkostningerne, sluttet boet på første skiftesamling eller på en særlig dertil indvarslet skiftesamling.

Stk. 2. En fordringshaver, som efter § 28

kæfter for boets omkostninger, kan forlange boet sluttet, såfremt ingen anden i lians sted vil indestå for yderligere omkostninger.

§ 139. Opnår skyldneren tvangsakkord, jfr. § 191, og er de fordringshavere i konkurs-boet, som efter § 153, stk. 2, ikke omfattes af akkorden, fyldestgjort eller tilstrækkelig sikret, eller fremlægger skyldneren efter udløbet af anmeldelsesfristen samtykke fra samtlige fordringshavere eller bevis for, at de er fyldestgjort, sluttet boet straks og dets aktiver udleveres skyldneren med fradrag af omkostningerne ved boets behandling.

Stk. 2. Godtgør skyldneren efter boets slutning, at fordringshaverne er fyldestgjort eller har givet afkald på deres fordringer, giver skifteretten ham bevis herfor.

§ 140. Massekrav betales snarest muligt.

Stk. 2. Fortrinsberettigede krav betales helt eller delvis, så snart fordringerne er prøvet.

Stk. 3. Er de foran nævnte krav betalt eller sikret, kan kurator foretage delvis udlodning til de øvrige fordringshavere.

§ 141. Findes der i boet tilstrækkelige midler til dækning foruden af de i §§ 90 og 91 nævnte krav også af fortrinsberettigede krav på den løn, der er forfaldet i den sidste måned før konkursen og i den måned, hvori konkursen er indtrådt, kan kurator bestemme, at disse lønkrav skal fyldestgøres, selv om fordringerne endnu ikke er prøvet. Er en lønfordring eller dens fortrinsret tvivlsom, afsættes det fornødne beløb til dens dækning. På tilsvarende måde forholdes med løn for den anden og derefter den tredje måned efter konkursens begyndelse. Udbetaling af løn i henhold til nærværende bestemmelse kan ikke ske, før lønnen ville være forfaldet ved fortsat ansættelse i skyldnerens tjeneste.

Stk. 2. Er udbetaling sket med urette, nedsættes eventuelle senere udlodninger til den pågældende med det for meget udbetalte beløb.

§ 142. Dividende udbetales også til fordringshavere, som har pant eller anden sikkerhed i skyldnerens formue og skal fyldestgøres gennem konkursbehandlingen; men dividenden af den del af fordringen,

som bliver dækket gennem sikkerheden, fradrages i senere udbetalinger. Udbetaling af dividende medfører ikke oprykning for efterstående panthavere.

Stk. 2. Kan fordringshaveren søge fyldestgørelse uden om bobehandlingen, afsættes foreløbig dividende af hele fordringen; men der udbetales kun dividende af den del af fordringen, som ikke bliver dækket gennem sikkerheden.

§ 143. Udlodning sker uden hensyn til fordringens forfaldstid.

Stk. 2. Ved udlodning afsættes de fornødne midler til senere udbetaling af dividende på krav, der endnu er omtvistet, eller som er betinget af en endnu ikke indtrådt omstændighed.

§ 144. Når boets aktiver er realiseret, dets tilgodehavender inddrevet og mulige tvister endelig afgjort, udarbejder kurator udkast til regnskab og enten samtidig, eller så snart regnskabet er stadfæstet, udkast til endelig udlodning.

Stk. 2. Eegnskabet skal ledsages af en kort redegørelse for boets behandling, dets indtægt og udgift. Kurator og så vidt muligt skyldneren skal ved påtegning på udkastet på tro og love erklære, at der ikke dem bekendt findes yderligere til indtægt for boet.

§ 145. Skifteretten kan efter indstilling fra kurator bestemme, at endeligt regnskab og eventuel udlodning vedrørende en endnu ikke oppebåret indtægt, et i henhold til § 143, stk. 2, afsat beløb eller andre nærmere afgrænsede dele af boet henlægges til tiden efter boets slutning.

§ 146. Skifteretten indkalder ved bekendtgørelse i Statstidende med mindst to ugers varsel en skiftesamling til behandling af udkast til regnskab og udlodning, der med bilag skal ligge til eftersyn på skifterettens kontor. Bekendtgørelsen skal indeholde oplysning om dividendens størrelse.

Stk. 2. Er bekendtgørelse ikke allerede sket efter § 129, stk. 2, skal bekendtgørelsen indeholde meddelelse om, at fordringer og andre krav, der først anmeldes efter regnskabets stadfæstelse eller efter den af skifteretten i medfør af § 129, stk. 2, fastsatte dag, ikke kan tages i betragtning.

§ 147. På skiftesamlingen gives der fordringshaverne og skyldneren lejlighed til at udtale sig om udkastet. Mulige tvister behandles på den i kapitel 26 foreskrevne måde.

Stk. 2. Skifteretten stadfæster udkastet, medmindre dette lider af fejl eller mangler, der nødvendiggør, at det omgøres.

§ 148. Når skifteretten har stadfæstet udkastet til regnskab og udlodning, og ankefristen er udløbet, uden at anke er sket, udbetales dividenden.

Stk. 2. Dividendebeløb, som ikke inden et år efter udlodningen har kunnet udbetales, tilfalder statskassen. Skifteretten kan bestemme, at det samme skal gælde dividende-beløb, der ikke overstiger 10 kr. eller andet af justitsministeren ved bekendtgørelse fastsat beløb.

§ 149. Midler, som efter boets slutning indgår i konkursmassen eller frigøres til fordel for denne, fordeles mellem fordringshaverne i overensstemmelse med den tidligere skete udlodning. Regnskab aflægges af kurator over for skifteretten. Skiftesamling indkaldes kun, hvis skifteretten finder grund dertil.

Stk. 2. Kan de indgåede midler efter skifterettens skøn ikke dække udgifterne ved fordelingen, tilfalder de statskassen.

§ 150. Skifteretten indrykker bekendtgørelse i Statstidende om boets slutning, medmindre tidspunktet for stadfæstelse af udlodning og størrelsen af eventuel dividende fremgår af den i § 146, stk. 1, nævnte bekendtgørelse.

§ 151. En fordringshaver beholder sin ret mod skyldneren for den del af fordringen, som ikke er dækket gennem udlodning.

Afsnit III.

Tvangsakkord.

Kapitel 19.

Tvangsakkordens indhold.

§ 152. Tvangsakkord kan gå ud på
1) betalingsudsættelse.

- 2) procentvis nedsættelse af den ikke-fortrinsberettigede gæld,
- 3) fordeling af skyldnerens formue eller en del af denne mellem hans fordringshavere mod, at skyldneren frigøres for den del af gælden, som ikke derved dækkes.

§ 153. Akkorden omfatter fordringer, der er stiftet før akkordforhandlingens åbning, jfr. § 162.

Stk. 2. Uden for akkorden falder:

- 1) Pantefordringer i det omfang, pantet strækker til. Pant haverne bindes derimod af akkorden, for så vidt angår den del af deres personlige fordring mod skyldneren, som ikke til sin tid måtte blive dækket af pantet.
- 2) Fordringer, der i henhold til § 91 eller § 92 har fortrin i tilfælde af konkurs.
- 3) Gældsforpligtelser, som skyldneren før akkordforhandlingens åbning med samtykke af de i § 160 nævnte tillidsmænd har pådraget sig til fortsættelse af sin forretning.
- 4) Alle fordringshaveres krav op til et vist beløb, såfremt bestemmelse derom er truffet i akkorden og bestemmelsen må anses rimeligt begrundet under hensyn til boets størrelse og øvrige omstændigheder.

§ 154. Ved akkorden bortfalder gaveløfter, krav på renter af de af akkorden omfattede fordringer for tiden efter akkordforhandlingens åbning og krav på konventionalbod i det omfang, boden ikke er erstatning for lidt tab.

Stk. 2. De øvrige i § 94 nævnte krav har i akkorden samme stilling som de i § 93 nævnte fordringer.

§ 155. I øvrigt skal fordringshaverne behandles lige, medmindre de samtykker i en mindre gunstig behandling.

§ 156. Fordringerne kan ikke nedsættes til mindre end 25^{0/10} af deres beløb, medmindre der foreligger ganske særlige grunde, eller fordringshaverne samtykker deri.

§ 157. Fordringer, der er bestridt, behandles foreløbig, som om de ikke var bestridt.

Stk. 2. Uforfaldne fordringer kan kræves betalt samtidig med andre fordringer.

§ 158. Bestemmelserne i kapitel 6 finder tilsvarende anvendelse på tvangsakkord. I stedet for konkursens begyndelse træder akkordforhandlingens åbning, jfr. § 162.

Kapitel 20.

Åbning af tvangsakkordforhandling.

§ 159. Justitsministeren beskikker fagkyndige tillidsmænd ved akkordforhandlinger for et af ham fastsat tidsrum. Statsautoriserede revisorer kan uden beskikkelse fungere som regnskabskyndige tillidsmænd.

Stk. 2. Skifteretten kan for den enkelte akkordbehandling beskikke andre som fagkyndige eller regnskabskyndige tillidsmænd.

Stk. 3. Tillidsmænd må ikke medvirke ved istandbringelse af akkorder.

Stk. 4. Beskikkelse kan tilbagekaldes, hvis tillidsmanden viser sig uegnet til hvervet.

§ 160. En skyldner, der søger tvangsakkord, må rette henvendelse til to af de i § 159 nævnte tillidsmænd. Den ene skal være regnskabskyndig og den anden fagkyndig, så vidt muligt i den art af virksomhed, som skyldneren driver. Skifteretten kan dog tillade, at der kun medvirker én tillidsmand.

Stk. 2. Tillidsmændene registrerer samtlige skyldnerens aktiver og passiver, herunder kautions- og vekselforpligtelser, og udarbejder en oversigt over skyldnerens status. Statusoversigten skal indeholde:

- 1) Angivelse af boets aktiver med oplysning om grundlaget for værdiansættelserne, herunder om disse er sket med henblik på videreførelse eller ophør af skyldnerens virksomhed. Såvidt muligt oplyses anskaffelses- eller fremstillingspris og for fordringers vedkommende de tilgodehavende beløb. Endvidere oplyses størrelsen af foretagne afskrivninger, om aktiver er behæftet med ejendomsforbehold, pant eller anden sikkerhedsret, samt om fordringer kan fyldestgøres ved modregning.
- 2) Hver enkelt fordringshavers navn og adresse, de enkelte fordringers størrelse og eventuelle fortrinsstilling samt sikkerhed. Fordringer, som skyldneren bestrider, opføres med bemærkning herom.

Stk. 3. Tillidsmændene udarbejder endvidere en redegørelse for de vigtigste årsager til, at skyldneren søger tvangsakkord, indeholdende en nøje gennemgang af skyldnerens forretningsførelse og regnskabsvæsen, og anfører, om der foreligger dispositioner eller retsskridt, der bør søges omstødt. Redegørelsen skal angive, om tillidsmændene har modtaget de af dem ønskede oplysninger til bedømmelse af forholdene, og om disse må antages at være rigtige og fyldestgørende. Har skyldneren efter tillidsmændenes opfattelse gjort sig skyldig i strafbart forhold, bør redegørelsen indeholde oplysning herom.

Stk. 4. Endelig skal tillidsmændene afgive erklæring om, hvorvidt forslaget efter deres skøn er rimeligt og frembyder tilstrækkelig betryggelse for akkordens opfyldelse, samt om, hvilken dækning der kan antages at fremkomme i tilfælde af konkurs.

§ 161. Skyldnerens skriftlige begæring til skifteretten om åbning af akkordforhandling bilægges

- 1) akkordforslaget,
- 2) tiltrædelseserklæringer fra mindst 40% af fordringshaverne efter antal og efter fordringernes størrelse med angivelse af beløb og grundlag,
- 3) den i § 160, stk. 2-4, omhandlede statusoversigt, redegørelse og erklæring samt skyldnerens erklæring på tro og love om, at han har opgivet alt, hvad han ejer og skylder.

Stk. 2. Skifteretten affordreder skyldneren en passende sikkerhedsstillelse for omkostningerne ved akkordforhandlingen.

§ 162. Forhandling om tvangsakkord åbnes ved skifterettens afgørelse derom.

§ 163. Skifteretten kan nægte at åbne forhandling om tvangsakkord, hvis det i §§ 160 og 161 nævnte grundlag eller de i øvrigt fornødne oplysninger ikke tilvejebringes, eller hvis der ikke er rimelig udsigt til, at akkorden vil blive vedtaget, stadfæstet og opfyldt.

Stk. 2. Skifteretten kan betinge akkordforhandling af, at skyldneren underkaster sig tilsyn efter reglerne i § 14.

Kapitel 21.

Tvangsakkordforhandlingen.

§ 164. Straks efter akkordforhandlingens åbning indrykker skifteretten i Statstidende en bekendtgørelse, hvori fordringshaverne indkaldes til et møde til behandling af og afstemning om skyldnerens akkordforslag. Samtidig opfordres fordringshavere, hvis fordringer ikke tidligere er gjort gældende, til at anmelde disse for skifteretten. Genpart af bekendtgørelsen og af de i § 161 nævnte bilag bør straks sendes til alle kendte fordringshavere, der ikke efter det oplyste allerede har modtaget dem.

Stk. 2. Bestrides en fordring, skal dette meddeles fordringshaveren ved anbefalet brev eller på anden betryggende måde.

Stk. 3. Skyldnerens begæring med bilag henlægges i skifteretten til eftersyn.

§ 165. Skifteretten kan, indtil akkordforslaget er stadfæstet, standse en påbegyndt akkordforhandling, hvis de i § 163, stk. 1, nævnte grunde viser sig at være til stede. Inden afgørelsen bør spørgsmålet drøftes på et fordringshavermøde, hvortil indkaldelse sker ved bekendtgørelse i Statstidende. Samtlige kendte fordringshavere underrettes skriftligt.

§ 166. Fra akkordforhandlingens åbning og indtil dens slutning kan arrest, udlæg eller udpantning ikke foretages i skyldnerens gods undtagen for fordringer, som ikke berøres af akkorden.

Stk. 2. Udlæg eller udpantning, som i medfør af § 179 vil have sin retsvirkning, dersom akkorden stadfæstes, kan ikke danne grundlag for tvangsauktion eller udbringelse af det udlagte eller udpantede af skyldnerens besiddelse. Betales udlagte eller udpantede fordringer, forbliver det indkomne beløb i fogdens besiddelse.

§ 167. Skyldneren kan med skifterettens tilladelse ændre eller tilbagetage akkordforslaget, indtil det er vedtaget.

§ 168. Tillidsmændene og skyldneren skal, medmindre skifteretten bestemmer andet, være til stede i det til vedtagelse af akkorden fastsatte møde og skal besvare spørgsmål fra skifteretten og fordringshaverne.

§ 169. Fordringer giver stemme i det omfang, de berøres af akkorden uden at bortfalde ved denne.

Stk. 2. En fordring giver stemme, selv om fordringshaveren har indvilliget i at stå tilbage for de øvrige fordringshavere.

Stk. 3. Skyldnerens nærtstående har ikke stemmeret.

§ 170. Bestemmelserne i §§ 115, stk. 1, 116, stk. 2, 117, 119 og 120 anvendes tilsvarende på akkordforhandling.

Stk. 2. De fordringshavere, hvis fordringer er bestridt, deltager foreløbig i afstemningen om akkordforslaget. Viser afstemningen, at disse stemmer vil være afgørende for udfaldet, bestemmer skifteretten, hvilke af dem der skal komme i betragtning ved afstemningen og for hvilke beløb.

Stk. 3. Stemmeafgivning, herunder tiltrædelseserklæring efter § 161, stk. 1, nr. 2, anses for opretholdt under senere afstemninger om samme spørgsmål, medmindre stemmen tilbagekaldes.

§ 171. Forslaget anses for vedtaget, hvis det tiltrædes af mindst 60% af de fordringshavere, der har deltaget i afstemningen, og disse af det samlede beløb, som giver stemmeret, repræsenterer mindst lige så mange procent, som tilbuddet i procent ligger under 100, dog mindst 60%.

Stk. 2. Går forslaget alene ud på betalingsudsættelse, kræves mindst 60% i begge henseender.

Stk. 3. En fordring medregnes til de stemmeretgivende, selv om den ikke er anmeldt.

§ 172. Vedtages akkordforslaget ikke, kan skifteretten, hvis den skønner, at der er udsigt til, at forslaget senere vil blive vedtaget, indkalde til et møde til fornyet afstemning.

Kapitel 22.

Stadfæstelse af tvangsakkorden.

§ 173. Akkorden er ikke gyldig, før den er stadfæstet af skifteretten.

Stk. 2. Indsigelse mod, at akkorden stadfæstes, skal fremsættes senest i det møde, hvori akkorden vedtages. Skifteretten kan give en kortere frist til nærmere begrundelse af indsigelsen.

§ 174. Skifteretten skal nægte stadfæstelse,

- 1) hvis fejl ved fremgangsmåden under behandlingen af akkordforslaget eller ufuldstændighed i de tilvejebragte oplysninger må antages at have haft væsentlig betydning for resultatet af stemmeafgivningen, eller
- 2) hvis akkorden ikke er forenelig med bestemmelserne i § 153 eller i øvrigt er i strid med loven.

Stk. 2. I det i stk. 1, nr. 1, nævnte tilfælde kan skifteretten udsætte sin afgørelse, til forslaget har været underkastet en ny afstemning.

§ 175. Skifteretten kan nægte stadfæstelse,

- 1) hvis der uden for akkorden for at indvirke på afstemningen er tilsagt nogen fordringshaver fordele,
- 2) hvis dividenden står i misforhold til skyldnerens økonomiske stilling,
- 3) hvis skyldneren utilbørligt har forringet sin formuestilling til skade for fordringshaverne,
- 4) hvis der ikke er rimelig udsigt til akkordens opfyldelse, eller
- 5) hvis akkorden i øvrigt er til skade for fordringshaverne eller en del af disse.

§ 176. Stadfæstelse kan betinges af, at skyldneren undergiver sig tilsyn, som beskikkes af skifteretten. Tilsynet skal påse, at skyldneren overholder akkordens bestemmelser og ikke ved sin forretningsførelse eller sit forbrug sætter sig ud af stand til at opfylde akkorden. Tilsynet kan i dette øjemed give skyldneren særlige anvisninger. Skyldneren skal give tilsynet alle fornødne oplysninger.

Stk. 2. Såfremt skyldneren bringer fordringshavernes ret i fare, skal tilsynet give indberetning herom til skifteretten, der ved indkaldelse til et møde eller på anden måde gør fordringshaverne bekendt med indberetningen.

§ 177. Kan et afdrag på en fordring ikke betales, fordi fordringen er omtvistet eller afhængig af en endnu ikke opfyldt betingelse, kan skifteretten bestemme, at beløbet skal indsættes på en særlig konto i bank eller sparekasse.

Stk. 2. Beløbet tilbagebetales skyldneren, hvis det ved endelig dom bliver fastslået, at beløbet ikke skyldes, hvis sag om berettigelsen af kravet ikke er anlagt inden en af skifteretten fastsat frist, eller hvis det viser sig, at en betingelse ikke vil blive opfyldt, hvorom skifteretten kan give attest.

§ 178. Akkordforhandlingen anses for sluttet, når fristen for kære af skifterettens afgørelse om stadfæstelse af akkorden eller om akkordforhandlingens ophør er udløbet, uden at kære er sket, eller når kæreinstansens kendelse er afsagt, eller når konkurs er indtrådt.

Stk. 2. Skifteretten bekendtgør straks udfaldet af akkordforhandlingen i Statstidende. Afsluttes akkordforhandlingen uden stadfæstelse af akkord, bør meddelelse tillige sendes til alle fordringshaverne.

Kapitel 23.

Tvangsakkordens virkninger.

§ 179. Stadfæstes en tvangsakkord, anvendes reglerne om omstødelse i §§ 62-79.

Stk. 2. Dækning af en fordring, som ikke ville have været berørt af akkorden, kan ikke omstødes.

§ 180. Krav på omstødelse gøres gældende af fordringshaverne ved søgsmål. En sikkerhedsret, der omfattes af reglen i § 70, bortfalder dog, så snart stadfæstelsen er endelig.

Stk. 2. Finder skifteretten, at anlæg af omstødelssag ville stride mod fordringshavernes interesser, kan den bestemme, at sag ikke må anlægges.

§ 181. Senest på det møde, hvori akkorden vedtages, kan enhver stemmeberettiget fordringshaver stille forslag om anlæg af omstødelssag. Vedtages sagsanlæg, og er der efter skifterettens skøn tilstrækkelig sikkerhed for betaling af sagsomkostninger, kan skifteretten beskikke en advokat til at føre sagen. Skifteretten bestemmer, om advokaten skal være berettiget til at hæve sagen, indgå forlig eller anke en dom, eller om disse spørgsmål skal forelægges et kreditor-møde. Advokatens honorar fastsættes af den ret, for hvilken omstødelssagen indbringes.

Stk. 2. Træffes der ikke bestemmelse om sagsanlæg, kan enhver fordringshaver selv anlægge sag, såfremt han giver meddelelse herom senest på det i stk. 1 nævnte møde.

Stk. 3. Omstødelsessag skal anlægges senest fire uger efter akkordens stadfæstelse.

§ 182. Dømmes der til omstødelse, bestemmes det i dommen, at det idømte skal erlægges til skifteretten, der heraf afholder sagens rimelige omkostninger og udlodder resten til fordringshaverne efter samme regler som i akkorden.

§ 183. Reglerne om sikringsakters betydning for adgangen til retsforfølgning finder tilsvarende anvendelse på tvangsakkord.

§ 184. Akkorden har virkning som et retsforlig.

§ 185. Akkorden er bindende også for fordringshaverne, der ikke har meldt sig. Akkorden befrier skyldneren for den del af en før akkordforhandlingens åbning stiftet gæld, som ikke ved akkorden er overtaget, såvel over for fordringshaveren selv som over for kautionister og andre, der hæfter for gælden.

§ 186. Akkorden har ingen indflydelse på fordringshaveres rettigheder mod kautionister og andre, som hæfter tillige med skyldneren.

§ 187. Enhver uden for akkorden indgået overenskomst, hvorefter der af skyldneren eller af trediemand indrømmes nogen fordringshaver større fordele end hjemlet ved akkorden, er ugyldig.

§ 188. Må akkordens opfyldelse ved skyldnerens forhold antages at være bragt i fare, kan skifteretten på begæring af en fordringshaver bestemme, at skyldneren skal underkaste sig tilsyn som i § 176 angivet.

§ 189. Akkorden kan på begæring af en fordringshaver eller tilsynet ophæves af skifteretten,

- 1) hvis det oplyses, at skyldneren med hensyn til akkorden har gjort sig skyldig i svigagtigt forhold eller i øvrigt han eller andre med hans vidende forud for ak-

kordens stadfæstelse hemmeligt har indrømmet nogen fordringshaver fordele frem for de øvrige fordringshavere, eller

- 2) hvis skyldneren groft tilsidesætter sine pligter ifølge akkorden.

Stk. 2. Forinden skifteretten træffer afgørelse efter stk. 1, indkaldes skyldneren, fordringshaverne, tillidsmændene, kautionister for akkorden og et eventuelt tilsyn til møde i skifteretten.

Stk. 3. Ophæves akkorden, bortfalder en for denne af trediemand stillet sikkerhed eller kaution, medmindre trediemand vidste eller burde vide, at de i stk. 1 under nr. 1 beskrevne omstændigheder forelå, eller han har medvirket til, at skyldneren har tilsidesat sine pligter som under nr. 2 anført.

§ 190. Tages skyldnerens bo under konkursbehandling, har de af akkorden omfattede fordringshavere krav på udlæg i forhold til fordringernes beløb uden hensyn til den skete nedskrivning, men efter fradrag af afbetalinger. Udlægget i konkursboet i forbindelse med disse afbetalinger kan dog ikke overstige, hvad der efter akkorden tilkommer dem, medmindre akkorden er bortfaldet efter § 189.

Kapitel 24.

Tvangsakkord i konkurs.

§ 191. En skyldner, hvis bo er taget under konkursbehandling, kan anmode skifteretten om at indkalde en skiftesamling til behandling af og afstemning om et af ham fremsat akkordforslag.

Stk. 2. Ved sagens videre behandling finder reglerne i dette afsnit anvendelse med de af forholdets natur følgende ændringer samt med følgende begrænsninger:

- 1) Begæringen må fremsættes inden den i § 146, stk. 2, nævnte dato.
- 2) Afstemning om akkordforslaget kan ikke finde sted før afholdelse af skiftesamlingen til fordringernes prøvelse.
- 3) Boet må ikke udleveres skyldneren, forinden de, der har krav på forlods dækning, er fyldestgjort.

Stk. 3. Så længe akkordforhandlingen vedvarer, skal bostyret kun foretage, hvad der ikke tåler opsættelse.

Afsnit IV.

Fælles regler.

Kapitel 25.

Særlige bestemmelser.

§ 192. Ingen må handle som kurator, midlertidig bestyrer, skifterettens medhjælper, medlem af kreditorudvalget, revisor, tilsynsmand, tillidsmand eller vurderingsmand, hvis han er en af skyldnerens nærtstående eller er afhængig af skyldneren, eller hvis der som følge af hans interesse i sagens udfald eller af andre grunde er tvivl om hans upartiskhed i det foreliggende spørgsmål.

§ 193. Skifteretten fastsætter vederlag til kurator, midlertidig bestyrer, skifterettens medhjælper, revisor, tilsynsmand, tillidsmænd, retsvidne og vurderingsmænd under hensyn til arbejdets omfang og boets beskaffenhed.

Stk. 2. Skifteretten kan undtagelsesvis tillægge kreditorudvalgets medlemmer vederlag.

Stk. 3. Vederlagene afholdes af boet.

§ 194. Skifteretten kan indkalde enhver til at afgive forklaring efter retsplejelovens regler om vidner.

§ 195. Forældelse af en fordring afbrydes også i forhold til skyldneren personlig ved indgivelse af en på fordringen støttet konkursbegæring, ved anmeldelse i et konkursbo eller tvangsakkordbo samt ved vedtagelse af tvangsakkord, dersom fordringen må anses for anerkendt i akkorden.

Stk. 2. Efter anerkendelse i konkursbo løber ny forældelsesfrist først fra boets slutning.

Kapitel 26.

Skifterettens behandling af tvister.

§ 196. Skifteretten prøver betingelserne for iværksættelse af foranstaltninger, som ved denne lov er henlagt til skifteretterne, og afgør tvist om boernes behandling eller om fordringer og krav, der rettes mod et konkursbo, samt efter parternes vedtagelse tvist om krav, der gøres gældende af konkursboet.

Stk. 2. Selvstændig dom for boets modfordringer kan ikke gives, medmindre modparten samtykker deri.

§ 197. Behandlingen af tvister foregår efter retsplejelovens regler om borgerlige underretssager med de ændringer, som følger af forholdets natur. Skifteretten kan anordne skriftlig forberedelse som i landsrets-sager.

§ 198. Den, som gør krav gældende mod konkursboet, kan indstævne skyldneren for skifteretten for at få dom over ham sammen med boet.

Stk. 2. Må irddragelsen af skyldneren i sagen antages at ville forhale boets afslutning, kan skifteretten afslå inddragelse.

§ 199. Skifteretten kan beskikke en advokat for en part, når det skønnes nødvendigt, at han har advokatbistand, og han opfylder den økonomiske betingelse i retsplejelovens § 330, stk. 1, nr. 2. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. retsplejelovens kapitel 31.

§ 200. Afgørelse angående anmeldte fordringer og krav eller deres fortrinsret træffes ved dom.

§ 201. Andre afgørelser end de i § 200 nævnte træffer skifteretten ved kendelse eller beslutning.

Stk. 2. Skifteretten kan herved pålægge sagsomkostninger, dersom tvistens omfang og det med sagen forbundne arbejde gør det rimeligt. Retsplejelovens regler om sagsomkostninger finder da tilsvarende anvendelse. Hvis ikke andet bestemmes, er fuldbyrdesfristen 15 dage.

Stk. 3. Skifterettens beslutninger om fastsættelse af vederlag og andre omkostninger kan fuldbyrdes efter almindelige regler.

§ 202. Skifterettens domme, stadfæstelsen af regnskabet og den sluttede konkursbehandling kan ankes til landsretten. De under behandlingen afsagte kendelser og trufne beslutninger kan kun med landsrettens tilladelse inddrages under anken.

Stk. 2. Skifterettens kendelser og beslutninger kan med de i § 203 fastsatte undtagelser kæres til landsretten.

Stk. 3. Om kære mod dommes bestemmelser om processuelle straffe og om sagsomkostninger gælder reglerne i retsplejelovent § 441, stk. 1, jfr. § 417.

§ 203. Skifterettens afgørelser efter §§ 9, 14, 16, stk. 2, 21, 109, stk. 2, 110, stk. 2, 116, 117, 118, 170, stk. 1, jfr. §§ 116, stk. 2, og 117, 170, stk. 2, 172 og 174, stk. 2, kan ikke indbringes for højere ret.

§ 204. Ankefristen er fire uger, som regnes fra domsafsigelsen, jfr. retsplejelovent § 219, stk. 3, eller fra skifterettens stadfæstelse af udkast til regnskab eller udlodning.

Stk. 2. Dog kan justitsministeren undtagelsesvis indtil et år efter konkursbehandlingens slutning tillade anke, når ganske særegne omstændigheder retfærdiggør, at parten ikke i rette tid har iværksat anke.

§ 205. Kærefristen er to uger.

Stk. 2. Tilladelse til kære efter kærefristens udløb kan i indtil seks måneder gives efter reglen i § 204, stk. 2.

§ 206. Fra Sø- og Handelsrettens skifteafdeling sker anke og kære til Højesteret i overensstemmelse med reglerne i dette kapitel. Fristerne er de samme som ved indbringelse for landsret.

§ 207. Ankestævning forkyndes såvel for den ankendes modpart som for kurator eller, hvor ingen kurator er beskikket, for skifteretten eller skifterettens medhjælper.

§ 208. Justitsministeren kan undtagelsesvis tillade, at landsrettens afgørelse indbringes for Højesteret. Ansøgning om tilladelse hertil må fremsættes inden de i retsplejelovent §§ 397 og 422 fastsatte frister.

§ 209. Anke og kære sker i øvrigt efter retsplejelovents regler herom med de ændringer, som følger af forholdets natur.

Kapitel 27.

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.

§ 210. Loven træder i kraft den

Stk. 2. Samtidig ophæves:

Lov nr. 51 af 25. marts 1872 om konkurs samt om nogle forandringer i de gældende bestemmelser om pant og execution.

Lov af 14. april 1905 (nr. 225 i 1906) om tvangsakkord uden for konkurs og om udvidelse af adgangen til tvangsakkord under konkurs.

§ 2 i lov nr. 177 af 29. april 1960 om ændringer i lov om konkurs m. v. (underpant i løsøre).

§ 211. Lovens regler anvendes, dersom begæring om konkurs eller akkordforhandling eller anmeldelse om betalingsstandsning er indgivet til skifteretten efter lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Er begæring om akkordforhandling indgivet før lovens ikrafttræden, men indtræder konkurs i henhold til en efter lovens ikrafttræden indgivet begæring, anvendes de hidtil gældende regler om virkningerne af en forudgående forhandling om tvangsakkord.

§ 212. På modregning mellem fordringer, som begge er erhvervet inden lovens ikrafttræden, anvendes de hidtil gældende regler.

§ 213. Er en fordring, for hvilken flere skyldnere hæftede solidarisk, blevet helt eller delvis indfriet før lovens ikrafttræden, anvendes de hidtil gældende regler om indfrielsens betydning for krav mod boet og mellem skyldnerne indbyrdes.

Stk. 2. Keglen i § 48 anvendes kun på sikkerhed eller modregningsadgang, som er opnået efter lovens ikrafttræden.

§ 214. Omstødelse af dispositioner og retsforfølgning, som er foretaget før lovens ikrafttræden, sker efter de hidtil gældende regler. Dog kan reglen i lovens § 80 anvendes, når begæringen om konkurs er indgivet efter lovens ikrafttræden.

§ 215. Betydningen af skyldnerens tilknytning til den, der rejser et lønkrav, som er forfaldet inden lovens ikrafttræden, afgøres efter de hidtil gældende regler.

Stk. 2. Er en fortrinsberettiget fordring indfriet inden lovens ikrafttræden, afgøres det efter de hidtil gældende regler, om fortrinsretten er gået over på et regreskrav mod skyldneren.

§ 216. Arvekrav, som efter § 34 i lov nr. 51 af 25. marts 1872 er tillagt sikkerhed i løsøre ved tinglysning af udskrift af skiftebogen, fyldestgøres forud for de i § 93 nævnte fordringer, såfremt fristdagen indtræder senest tre år efter denne lovs ikrafttræden eller senest tre år efter, at den arving, hvem arven er tilfaldet, er blevet eller ville være blevet myndig.

§ 217. Justitsministeren kan indtil videre efter de hidtil gældende regler som

regnskabskyndige tillidsmænd beskikke personer, der ved lovens ikrafttræden er autoriseret som regnskabskyndige tillidsmænd ved akkordforhandlinger, og som driver erhvervsmæssig virksomhed som revisorer.

§ 218. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

BEMÆRKNINGER TIL UDKAST TIL KONKURSLOV

Indledning

I. Den gældende retstilstand.

Med hensyn til den historiske udvikling af konkursinstituttet i dansk ret henvises til indledningen til motiverne i udkast til lov om gældsordning, 1941 (i det følgende kaldet kommissionsudkastet 1941) s. 119 f.

Hele arbejdet med en reform af det stærkt forældede danske processystem begyndte i midten af forrige århundrede og afsluttedes med gennemførelsen af retsplejeloven i 1916. Når man på et forholdsvis tidligt tidspunkt udskilte et enkelt område af dette omfattende reformarbejde og gennemførte en ny lov, skyldtes det dels, at en ændring af konkursreglerne ansås for at være en forudsætning for, at man kunne undvære det helt forældede og med humanitære hensyn uforenelige gældsfængsel, dels at regeringen fra erhvervslivet (navnlig Grosserer-Societetet) modtog henvendelser, som stærkt tilskyndede til en modernisering af konkursretten i overensstemmelse med nye principper, der var trængt frem i Europa, og som bl. a. havde vundet indpas i den norske konkurslov af 6. juni 1863 og i den preussiske konkursordning af 8. maj 1855.

Konkursloven af 1872 eller, som lovens fulde titel lyder, lov nr. 51 af 25. marts 1872 om konkurs samt om nogle forandringer i de gældende bestemmelser om pant og execution var den første lov, der i Danmark tilsluttede en fuldstændig regulering af konkursretten. Konkurs kan indtræde såvel efter skyldnerens egen (§ 40) som efter en kreditors begæring. I visse tilfælde har skyldneren pligt til at begære konkurs (§ 46). Hovedbetingelsen for konkurs er i øvrigt som hovedregel

debitors insolvens; men det har i retsvidenskaben været stærkt omtvistet, hvorvidt man herved skulle lægge størst vægt på, om skyldneren er insufficient, d. v. s. at hans passiver overstiger aktiverens værdi, eller på, om han er illikvid, d. v. s. at han ikke kan antages at være i stand til at betale sin gæld, efterhånden som den forfalder, eller om begge momenter skal tillægges nogenlunde samme vægt. I modsætning til de fleste andre landes konkursret kan efter den almindelige regel i lovens § 42 om konkurs på en kreditors begæring kun den fordringshaver, som har en forfalden fordring, forlange konkurs. Loven af 1872 udvidede adgangen til at erklære »handlende« konkurs, idet dette dels kan ske, når skyldneren har standset sine betalinger, uden at der fordres andet bevis for insolvens, dels kan begæres også af den fordringshaver, hvis krav ikke er forfaldet (§ 43). »Handlende« kan ligeledes begæres konkurs, hvis de undlader at betale forfalden gæld efter en under visse former rettet opfordring til at betale (§ 44). Særlige regler gælder, når skyldneren er undvejet for gæld (§ 41) eller er et dødsbo (§ 145).

Konkursen omfatter ikke alene skyldnerens formue i konkursøjeblikket, men også hvad han erhverver under konkursen (§ 1). Herfra gøres dog den meget vigtige undtagelse, at skyldneren kan beholde, hvad han erhverver ved egen virksomhed (§ 5). Formuegenstande, der er undtaget fra udlæg, f. eks. omfattet af transbeneficiet eller af båndlæggelse, kan som hovedregel heller ikke inddrages under konkursboet (§ 1). Efter konkursloven af 1872 afhang konkursens

virkningstidspunkt af, fra hvem konkursbegæringen kom (§ 50). Indtrådte konkurs efter skyldnerens anmodning, måtte konkursbetingelserne formodes at have været til stede allerede ved begæringens indgivelse, og konkursen havde derfor virkning allerede fra dette tidspunkt. Blev skyldneren derimod erklæret konkurs efter begæring fra en kreditor, regnedes konkursen (f. eks. skyldnerens manglende adgang til at disponere over konkursmassen) først fra konkursdekretet. Den, som i god tro handler med skyldneren, inden konkursen er bekendtgjort, beskyttes dog (§ 2).

Konkursloven indeholder forskellige regler om konkursens indvirkning på skyldnerens retsforhold til trediemand, således om den adgang til at holde sin ydelse tilbage og til at hæve kontrakten, som tilkommer skyldnerens medkontrahent; gyldigheden af ejendomsforbehold forudsættes (§ 16). Ligesom i mange fremmede lande anerkendes en vid adgang for den, der både skylder noget til boet og har krav mod dette, til at skaffe sig dækning for sit krav ved modregning (§ 15). Den, der har krav mod flere usolide, solidarisk hæftende skyldnere, beskyttes ved adgang til at anmelde sin fulde fordring i en skyldners konkursbo, uanset han har modtaget et afdrag fra en anden skyldners bo (§ 18).

Ved loven af 1872 udvidedes adgangen til at afkræfte dispositioner, som skyldneren til skade for kreditorerne har truffet i den sidste tid før konkursen. Visse kreditorbegunstigelser, som er sket inden for de sidste 8 uger før konkursen, kan afkræftes, med mindre den begunstigede beviser, at skyldneren trods dispositionen var solvent, eller at kreditor dog var i god tro: betaling af gæld med usædvanlige betalingsmidler, betaling af uforfalden gæld (§ 20), pantsætning til sikkerhed for gæld, der ikke samtidig stiftes (§ 21). Det samme gælder udlæg, hvis tilvejebringelsen af udlægsfundamentet (dom eller forlig) ligger inden for de sidste 8 uger (§ 23, stk. 1). Retstridige begunstigelser af kreditorer kan dog afkræftes uden tidsbegrænsning, hvis skyldneren og kreditor forudså den nært fo-

restående konkurs (§ 24). Også visse dispositioner til fordel for andre end kreditorer kan afkræftes, navnlig gaver, der er givet inden for det sidste år før konkursen, hvis skyldneren da var insolvent og gavemodtageren i ond tro (§ 26). Uden tidsbegrænsning og uden hensyn til god eller ond tro kan afhændelser til visse nærpårorende afkræftes, når insolvens forelå, og dispositionen har været til skade for konkurskreditorerne (§ 28). Gennemførelsen af afkræftelse er knyttet til strenge tidsfrister (§ 30). Efter loven af 1872 bortfaldt dog uden videre udlæg på grundlag af forlig eller dom, hvis udlægget var sket inden for 10 dage før konkursen (§ 23, stk.2). Afkræftelse af en disposition medfører, at det overtagne gode skal gives tilbage eller, hvis dette ikke kan ske, dets værdi erstattes. Den nærmere gennemførelse af denne sætning giver anledning til tvivl på forskellige punkter.

Efter loven af 1872 skulle panterettigheder fyldestgøres gennem konkursbehandlingen; realisationen af pantet skulle altid foretages af boet (§ 37). I øvrigt skulle først af alle krav fyldestgøres de såkaldte massekrav, d. v. s. omkostninger ved bobehandlingen og krav ifølge de af boet indgåede kontrakter (§ 31). På lige fod med massekrav står begravelsesomkostninger, hvis et dødsbo behandles efter konkursreglerne. De nævnte omkostninger går om fornødent, d. v. s. hvis der ikke er dækning i boets øvrige masse, forud for pantegæld, for de egentlige massekravs vedkommende dog kun i den udstrækning, kravet vedrører pantet. Efter disse to grupper fulgte skifteafgifter. De øvrige fordringer deltes i forskellige konkursklasser efter den orden, hvori de blev fyldestgjort, jfr. nærmere udvalgets betænkning I nr. 423 i 1966 s. 9-16.

En af hovedbestræbelserne ved udformningen af konkursloven af 1872 var at øge kreditorernes indflydelse på bobehandlingen. Boet bestyres som regel af en, undertiden flere kuratorer, der ifølge § 66 vælges af skiftesamlingen, hvor kreditorerne har stemmeret med undtagelse af dem, der er uden interesse i det foreliggende spørgsmål. Er

ikke mindst en trediedel af samtlige bekendte fordringer repræsenteret på skiftesamlingen, eller opnår en kandidat ikke over halvdelen af de afgivne stemmer efter tal, vælges kurator af skifteretten. Der skal, medmindre der er valgt flere kuratorer, vælges et kreditorudvalg, hvis samtykke kurator da skal indhente i vigtigere tilfælde (§§ 68, 74, 75). Mere betydende dispositioner, hvorved der muligvis gives afkald på noget, der tilkommer boet, bør efter § 75 forelægges skifteretten eller en skiftesamling. Bortset fra kuratorvalg m. m. kan bindende beslutninger på skiftesamlinger kun træffes af et flertal efter tal og vægt af samtlige bekendte fordringshavere; opnås et sådant flertal ikke, er beslutningen overladt til kurator og kreditorudvalg (§ 64). Det kan bestemmes, at der ikke skal vælges kurator; boet bestyres da af skifteretten selv, i praksis som regel med bistand af en medhjælper. Kurator (eller medhjælper) er i de allerfleste tilfælde advokat; men loven stiller ikke krav herom.

Fordringshaverne i boet indkaldes med et varsel af normalt 6 uger, men dog undertiden op til 4 måneder (§§ 84 og 85). Fristens overskridelse medfører ikke kravets fortabelse; men fordringshaveren skal efter § 92 godtgøre boet dets omkostninger ved en senere prøvelse af fordringen. Alle egentlige konkursfordringer prøves på en skiftesamling (§ 88). Rejses der indsigelse mod en fordring, og kan tvisten ikke forliges, træffer skifteretten afgørelse ved dom, jfr. nu retsplejelovens § 672 sammenholdt med § 660, stk. 1. Udlodning sker først, når fordringerne er prøvet, men bør da efter § 124, som var en af de nye regler i 1872, ske så ofte, der er midler til at udlodde mindst 10 % på fordringerne. Udkast til udlodninger og regnskab i boet skal forelægges en skiftesamling. Viser det sig under boets behandling, at boet ikke er tilstrækkeligt til at dække omkostningerne, slutes behandlingen straks, jfr. § 97.

Konkursloven gav i §§ 100-123 ret udførlige regler om tvangsakkord under konkursbehandling; men disse regler har i praksis kun haft ringe betydning.

Endelig indeholdt loven, som dens fulde titel antyder, forskellige bestemmelser om andre forhold end konkurs, navnlig om fogedforretninger; disse regler er senere i hovedsagen blevet afløst af bestemmelserne i retsplejeloven af 1916. Nogle regler om underpant er bortfaldet ved tinglysningsloven nr. 111 af 31. marts 1926.

Konkursloven er i tidens løb undergået forskellige ændringer, hvoraf den nedenævnte lov af 18. juni 1969 har været af fundamental betydning. Af ændringerne skal her nævnes: /

Ved lov nr. 66 af 15. april 1887 blev bl. a. § 50 ændret, således at også virkningerne af en konkurs, der indtræder på kreditors begæring, regnes fra konkursbegæringens indgivelse. Samtidig blev panthavernes beskyttelse mod forsinkelse med realisation af fast ejendom noget forbedret. Ved tvangsauktionsloven nr. 66 af 9. april 1891 §§ 47 og 48, der med uvæsentlige ændringer er bevaret i retsplejelovens §§ 680 og 681, fik bl. a. panthavere, der giver afkald på krav mod boets almindelige masse, mulighed for at realisere pantet uden om boet.

Lov nr. 30 af 20. marts 1901 forlænger bl. a. fristen for udlægs bortfald i § 23, stk. 2, til tre uger og ændrer fristberegningen i § 30.

Angående lov om tvangsakkord uden for konkurs m. m. af 14. april 1905 (nr. 225 i 1906) henvises til bemærkningerne i indledningen til afsnit III.

En betydningsfuld reform skete ved lov nr. 68 af 12. april 1927, hvorved der blev givet mulighed for udsættelse af skifterettens afgørelse om konkurs i tilsammen indtil 8 uger, for at skyldneren kan få tid til at søge tvangsakkord. De vanskelige kriseår for landbruget i slutningen af tyverne og begyndelsen af trediverne førte også til særlige regler om akkordudvalg, der skulle bistå skyldnere med opnåelse af akkord; men disse regler bortfaldt i 1937. Endvidere lempedes ved 1927-loven kravene til den nødvendige majoritet til vedtagelse af tvangsakkord.

De økonomiske vanskeligheder i slutningen af tyverne førte i 1930 til nedsættelse af en kommission med det hverv at overveje

spørgsmålene om revision af de gældende regler om konkurs og akkord og om indførelse af lovregler angående likvidation samt eventuelt at udarbejde forslag til forandringer i lovgivningen på det anførte område. Kommissionen afgav betænkning i 1941; men betænkningen, mod hvilken der rejstes kritik fra forskellig side, gav ikke anledning til fremsættelse af lovforslag.

I 1934 afsluttedes mellem de nordiske lande en konvention om konkurs, der her i landet gennemførtes ved bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934, jfr. lov nr. 35 af 14. februar 1934. Lov nr. 36 af samme dato indførte den af konventionen nødvendiggjorte bestemmelse i § 48 b angående bemærkning i konkursdekretet, hvis rettens kompetence grundles på andet end bopæl m. v.

Betænkning om underpantsætning af løsøre nr. 172 i 1957 indeholdt forskellige forslag til forbedring af løsørepanstets stilling. Betænkningen gav bl. a. anledning til gennemførelsen af lov nr. 177 af 29. april 1960, hvorefter underpant i løsøre skal dækkes forud for privilegerede fordringer. Samtidig gaves en regel om afkræftelsesfristers beregning fra tinglysning af panteret eller fra anden sikrings akt.

I Folketinget var det blevet gjort gældende, at konkursloven på flere punkter var forældet, idet navnlig de alt for udstrakte privilegier og omkostningerne ved konkursbehandlingen blev fremhævet, jfr. Folketingets forhandlinger 1958-59, sp. 2154 ff og 463 8 f. Samtidig havde der mellem de nordiske justitsministre været ført drøftelser om et reformarbejde på nordisk basis med hensyn til konkurslovgivningen. Det udvalg, som har afgivet denne betænkning, blev herefter nedsat den 29. januar 1958.

Udvalget afgav i 1966 en betænkning I nr. 423 om konkursordenen. Udvalgets udkast blev med forskellige ændringer gennemført som lov nr. 332 af 18. juni 1969, jfr. lov nr. 333 af s.d., hvorved en lang række konkursprivilegier blev afskaffet. Af fortrinsberettigede krav er herefter tilbage (foruden massekra, jfr. konkurslovens § 31, og tilsva-

rende krav fra offentlig akkordforhandling og dennes forberedelse, jfr. § 32) krav på løn, som er forfaldet i tiden fra 6 måneder før konkursbegæringens indgivelse, erstatning for arbejdsforholdets afbrydelse og godtgørelse herfor med tilsvarende tidsbegrænsning og feriegodtgørelse, som er indtjent i det løbende og det foregående kalenderår. Leverandørers krav mod detaillister på udlagte afgifter er også privilegeret; men dette privilegium kan forventes ophævet. Ved loven blev renter, der påløber under konkursen, samt bøde- og konfiskationskrav stillet efter de almindelige fordringer. Endvidere blev udpanntning inddraget under tre ugers-fristen i § 23, stk. 2.

Konkurs er efter gældende ret udelukket for banker, jfr. lovbekendtgørelse nr. 169 af 15. juni 1956 § 16, stk. 3, sparekasser, jfr. lovbekendtgørelse nr. 8 af 15. januar 1960 § 16, stk. 4, pensionskasser, jfr. lovbekendtgørelse nr. 163 af 26. maj 1959 § 21, stk. 6, og begravelseskasser, jfr. lov nr. 355 af 1. juli 1940 § 12, stk. 2. Adgangen til at erklære et forsikringsselskab konkurs er undergivet særlige begrænsninger efter lov nr. 147 af 13. maj 1959 om forsikringsvirksomhed § 108. Aktieselskaber kan ligesom de allerede nævnte selskaber likvideres efter regler, der på mange punkter svarer til konkursreglerne, jfr. lovbekendtgørelse nr. 313 af 28. august 1952 §§ 61 ff, samt udkast i betænkning nr. 540 i 1969 §§ 128 ff. Aktieselskaber kan dog også erklæres konkurs.

// . De øvrige nordiske lande.

Da Island ikke har deltaget i drøftelserne mellem de nordiske komiteer, er islandsk ret ikke medtaget i oversigten.

A. Norsk ret.

Den norske lov om concurs og concursboers behandling er af 6. juni 1863 og har på mange punkter tjent som forbillede for den danske konkurslov. Den er adskillige gange blevet ændret i årenes løb; men først den i 1953 nedsatte komité har foretaget en fuldstændig gennemgang af loven med henblik

på tilvejebringelse af et helt nyt lovgrundlag. Dette arbejde har allerede, ligesom i det danske udvalg, givet sig udslag i en foreløbig betænkning om prioritetsordenen, hvis forslag med enkelte ændringer blev gennemført som lov af 31. maj 1963 (nr. 2) om rekkjefylgja for krav i konkurs o. a. (prioritetslova). Det norske udvalg har som nævnt udarbejdet et forslag til lov om fordringshavernes dækningsret, der giver materielle regler både for udlæg, konkurs og akkord, og til lov om gældsforhandling og konkurs, der fastsætter fremgangsmåden ved konkurs og anden lignende insolvensbehandling. Endelig betænkning ventes efter det oplyste afgivet i vinteren 1970-71.

Efter gældende norsk ret er betingelserne for konkursens indtræden i det væsentlige de samme som efter den danske konkurslov (§§ 1-5). Det har været den herskende opfattelse, at der ved bedømmelsen af, om solvens er til stede, måtte tages hensyn til, både om skyldneren er illikvid, og om han er insufficient, jfr. Sjur Brækhus: Konkursrett, 1970, s. 57 ff, jfr. dog Francis Hagerap: Konkurs, 4. udg. ved P. I. Paulsen s. 31. Et par højesteretsdomme citeret førstnævnte værk s. 68 tyder måske på, at illikviditet i sig selv er tilstrækkelig til, at insolvensbetingelsen anses for opfyldt. I modsætning til dansk ret kan også en fordringshaver, hvis fordring ikke er forfalden, begære konkurs. Skyldneren har i visse tilfælde pligt til at erklære sig konkurs, men der er dog ingen straffebud, som retter sig direkte mod forsømmelse heraf. Foruden aktieselskaber, foreninger og korporationer med begrænset ansvar kan ansvarlige handelselskaber, men ikke andre ansvarlige selskaber undergives selvstændig konkursbehandling. Banker, sparekasser og kommuner er ved positive lovbestemmelser undtaget fra konkurs.

Konkursmassen er i hovedsagen den samme som efter dansk ret (§ 37). Ligesom efter ældre dansk ret anses en konkurs, som indtræder efter kreditors begæring, først for åbnet ved konkursdekretets afsigelse, medens konkurs, som fremkaldes ved debtors begæring, regnes fra dennes indgivelse (§

12). Skyldnerens dispositioner efter konkursens åbning har ingen virkning for boet, selv om medkontrahenten er i god tro. Adgang til modregning er på de fleste punkter i overensstemmelse med de danske regler; dog indeholder lovens § 119 intet forbud mod modregning med fordringer, der er erhvervet med kendskab til debtors insolvens. Reglerne om afdragsbetalinger fra solidarisk hæftende medskyldnere eller deres boer svarer til dansk ret, jfr. § 121. Også med hensyn til gensidigt bebyrdende kontrakter er reglerne på de fleste punkter ens, jfr. § 40; i retspraksis antages det dog, at medkontrahenten, hvis boet undlader at indtræde i en endnu uopfyldt kontrakt, intet erstatningskrav kan anmelde i boet. Der tillægges ikke renter under konkursbehandlingen, jfr. § 120, stk. 1.

Afkræftelsesfristen for betalinger med usædvanlige betalingsmidler, betaling af uforfalden gæld og pantsætning til sikkerhed for gæld, der ikke samtidig stiftes, samt for bortfald af udlæg er 3 måneder (§§ 44-46). Længere frister gælder ved pantsætning til ægtefælle og børn.

Den norske konkurslov indeholder ikke som den gældende danske lovs § 24 en almindelig regel om omstødelse af »retsstridige« begünstigelser af en enkelt kreditor på de øvriges bekostning, når han har kendt debtors insolvens. I norsk retspraksis er dog fastslået, at en disposition, hvorved en kreditor begunstiges på en måde, der må karakteriseres som svigagtig eller illoyal over for de øvrige kreditorer, kan omstødes. Kreditor skal have været i ond tro; men efter nyeste praksis kræves ikke forsæt (viden), men uagtsomhed er nok. Der forlanges næppe ond tro hos debitor, jfr. nærmere Brækhus: anf. v. s. 131 ff. Om gaver og afhændelser mellem nærpårorende gælder lignende regler som i Danmark (§§ 42-43). Dog er afkræftelsesfristen for gaver til ægtefælle 2 år, eller, hvis gaven overstiger 100.000 kr., 10 år. Sker omstødelse, må det modtagne leveres tilbage. Kan tilbagelevering ikke ske, får boet et pengekrav. Ved omstødelse efter de objektive regler skal den begunstigede kun tilsvare den berigelse, han har vundet; sker

omstødelse efter den subjektive regel, haves et egentligt erstatningskrav.

Akkordomkostningeir fyldestgøres efter prioritetslovens § 3 på lige fod med konkursomkostningerne. Krav på løn, på underholdsbidrag og på skat er privilegeret, således at skattekrav går efter de andre. Det privilegerede lønkrav for tiden før konkursen er begrænset til 3 måneders løn og skal være forfaldet inden for de sidste 6 måneder. Bøde- og konfiskationskrav o. lign. fyldestgøres efter andre fordringer. Ved indfrielse af en privilegeret fordring går privilegiet over på det eventuelle regreskrav mod boet.

Boets organer er de samme som efter dansk ret: bestyrer, som svarer til kurator, samt kreditorudvalg og skiftesamling. Ofte nævnes revisor som et selvstændigt boorgan på linie med de andre. Kreditorer er pligtige til at modtage valg til kreditorudvalget. Den indbyrdes kompetencefordeling er i hovedsagen den samme som i Danmark. Selv om kurator ikke har indhentet kreditorudvalgets samtykke i tilfælde, hvor det er foreskrevet, er en retshandel med trediemand dog gyldig. Skiftesamlingens beslutninger træffes ifølge en lovændring i 1899 efter fordringernes beløb, og til gyldig beslutning kræves efter konkurslovens § 83 foruden flertal af de stemmende, at flertallets tilgodehavende udgør mindst en femtedel af de stemmeberettigede fordringshaveres samlede tilgodehavende, altså et væsentlig lempeligere krav end efter den danske konkurslov.

Reglerne om anmeldelse og prøvelse af fordringer og om boets slutning er på de væsentligste punkter i overensstemmelse med dansk ret.

De norske regler om tvangsakkord uden for konkurs afviger temmelig meget fra de danske, selv om den norske lov om tvangsakkord af 6. maj 1899 (nr. 1) var et vigtigt incitament til gennemførelsen af den danske tvangsakkordlov. Medens akkordforslaget og en beretning om skyldnerens forhold i Danmark skal udarbejdes inden henvendelse til skifteretten, således at den offentlige akkordforhandling kan gøres ganske kortvarig, strækker tvangsakkordforhandlingen sig over

længere tid i Norge. Der kræves ikke noget forhåndssamtykke fra kreditorer. Skyldneren stilles under tilsyn af et akkordstyre, der gennemgår skyldnerens økonomiske stilling og modtager hans akkordforslag, hvorover der stemmes skriftligt. Til vedtagelse kræves tilslutning fra mindst 2/3 af kreditorerne både efter tal og vægt eller, hvis den tilbudte akkorddividende er mindre end 50 %, 3/4 i begge henseender. Stadfæstelse nægtes i det væsentlige i de samme tilfælde som efter dansk ret. Der kan indsættes et tilsyn med akkordens opfyldelse. Et hovedformål med den norske tvangs akkordlov var at komme underhåndsakkorderne til livs; men det er ikke lykkedes. Systemet efter akkordloven er blevet kritiseret som tungt, langsomt og kostbart, og der er blevet henvist til den danske ordning som forbillede for ændringer, jfr. Brækhus: anf. v. s. 23 med note 6 og 7.

B. Svensk ret.

Den svenske konkurslag er betydeligt yngre end de andre nordiske landes love, idet den er af 13. maj 1921. Forskellige ændringer er senere sket. Den svenske lagberedning fik i 1960 mandat til at gennemgå dele af konkurs- og akkordlovgivningen efter eget valg.

Den almindelige hovedbetingelse for, at en kreditor kan få sin debitor erklæret konkurs, er efter den svenske lovs § 2, at han er »på obestånd«, hvilket må forstås som insolvent i betydningen illikvid, jfr. lovens § 1. Det kræves ikke, at konkursrekvirentens fordring er forfalden. Ligesom efter dansk og norsk ret haves særregler om bogføringspligtige, som kan erklæres konkurs på grundlag af betalingsstandsning eller undladelse af at efterkomme betalingsopfordring. Skyldneren har ikke nogen pligt til at erklære sig konkurs. Efter svensk ret er hverken banker eller sparekasser undtaget fra konkurs, men der gælder forskellige Specialregler om disse pengeinstitutters konkurs. Handelsselskaber, men ikke såkaldte civile selskaber (enkla bolag) kan undergives selvstændig konkurs.

Konkursens virkninger regnes fra konkursdekretet. Skyldnerens dispositioner er uden virkning også i forhold til trediemand i

god tro. Ligesom efter dansk ret åbner den svenske konkurslovs § 121 vid adgang til modregning. Dog afskæres modregning, dersom fordringen på skyldneren er erhvervet eller gæld til skyldneren påtaget inden for de sidste 60 dage før konkursbegæringen, eventuelt beslutning om akkordforhandling, og den anden part var i ond tro om skyldnerens solvens. Afdrag fra en solidarisk hæftende medskyldner nedsætter efter § 133 ikke anmeldelsesretten i konkursboet, dersom afdraget hidrører fra et konkurs- eller tvangsakkordbo eller er erlagt under konkursen. Den svenske konkurslov giver ikke almindelige regler om boets indtræden i gensidigt bebyrdende kontrakter; men der findes særregler f. eks. i købeloven, lejeloven m. v.

Gaver kan efter konkurslovens § 28 omstødes inden for en tidsfrist af 180 dage, uanset om modtageren har kendt giverens insolvens eller ikke. Afkald på boslod under skifte med ægtefælle eller dennes arvinger kan omstødes inden for et år. Det er noget usikkert, om der i disse tilfælde kræves insolvens. Særlige regler gives om omstødelse af overførelse til pensionsstiftelser, jfr. lovens §§ 28 a og 29, sidste stk. Betaling inden for de sidste 60 dage af ikke forfalden gæld eller med usædvanlige betalingsmidler samt pantsætning, der ikke er tilsagt ved gældens stiftelse, kan omstødes, medmindre kreditor beviser, at han savnede rimelig grund til at antage begunstigelseshensigt hos skyldneren, og boet ikke kan bevise, at kreditor havde rimelig grund til at anse skyldneren for insolvent, § 29. Alle betalinger af gæld inden for de sidste 30 dage kan efter § 30 omstødes, hvis kreditor var i ond tro med hensyn til skyldnerens insolvens. Tilsvarende gælder overgivelse af pant, selv om pantet var tilsagt ved gældens stiftelse. Udlæg inden for samme tidsrum omstødes ligeledes, jfr. § 31. Alle andre aftaler til skade for kreditorerne, som er indgået inden for de sidste 60 dage, kan omstødes, hvis aftalepartneren (kreditor eller ikke-kreditor) var i ond tro, jfr. § 32. Hensigt hos skyldneren til at skade kreditorerne og kendskab hos den anden part til denne hensigt giver efter § 34 adgang

til omstødelse inden for en frist af 5 år; i forhold til skyldnerens ægtefælle gælder ingen frist. Omstødelsesfristerne forlænges i forhold til ægtefælle og i aktieselskabers konkurs i forhold til visse hovedaktionærer og disses nærmeste. Kan det, som er modtaget vsd en omstødelig disposition, ikke gives tilbage, skal i princippet tils var es det modtages værdi; har den anden part haft kendskab til skyldnerens hensigt til at unddrage kreditorerne vederlaget for skyldnerens ydelse, skal boet ikke betale dette vederlag, som ikke er kommet boet til gode.

Konkursloven giver ikke regler om konkursfordringernes indbyrdes stilling; men de findes i handelsbalkens 17. kapitel. Systemet er et kompliceret samspil mellem fortrinsrettigheder i bestemte ting og fortrinsrettigheder i boets almindelige masse, jfr. oversigten i udvalgets betænkning I nr. 423 i 1966 s. 17. Af særlig interesse er, at lønkrav fyldestgøres forud for skattekrav m. v. og om fornødent forud for pant i fast ejendom og andre panterettigheder, bortset fra håndpant, tilbageholdsret og pant i registreret skib eller luftfartøj. Fortrinsretten omfatter for fast ansat personale, herunder også den administrerende direktør, et tidsrum af et år før konkursen, men for andre lønmodtagere i almindelighed 6 måneder. Krav mod værger, offentlige kassebetjente m. v. er også privilegeret.

Konkursboerne bestyres af en forvalter, som vælges af kreditorerne efter deres fordringers beløb, dog at flertallet efter beløb skal udgøre mindst en trediedel efter tal, jfr. § 45. Konkursdommeren skal endvidere udpege en rättens ombudsman, sædvanligvis en advokat, til at føre tilsyn med forvalteren. En række vigtige beslutninger skal forelægges ombudsmanden, jfr. §§55 ff. Kreditorudvalg findes ikke. Bortset fra forvaltervalget spiller kreditorforsamlingen ikke nogen fremtrædende rolle. Reglerne om oprettelse af status (bouppteckning), som skal beediges af skyldneren, og om prøvelse af fordringerne (bevakning) er ret udførlige.

Må det antages, at boet ikke kan dække omkostningerne ved en sædvanlig konkurs-

behandling, kan konkursdommeren bestemme, at boet skal behandles på en mere summarisk måde, der i det væsentlige blot sigter til at fastslå boets omfang (fattigkonkurs).

Efter den svenske lag om akkordforhandling utan konkurs af 13. maj 1921 må en skyldner, som vil opnå tvangsakkord uden for konkurs, ifølge § 4 først henvende sig til konkursdommeren for at få udmeldt en »god man«, hvis funktion svarer til tillidsmændenes i den danske lov. Forhåndssamtykke skal fremskaffes fra mindst halvdelen af kreditorerne efter tal og to trediedele efter fordringernes størrelse. Også ved akkordforhandling udnævner konkursdommeren en rettens ombudsmand. Åbnes akkordforhandling, kræver konkursbegæring fra kreditorer, som ville blive omfattet af akkord, efter § 12 tilslutning fra mere end en femtedel af disse, regnet efter fordringernes størrelse. Udlæg for akkordfordringer afskæres. Kun anmeldte fordringer giver stemmeret. Vedtagelse kræver tilslutning enten fra alle tilstedeværende kreditorer, hvis fordringer udgør to trediedele af samtlige anmeldte fordringer, eller fra fire femtedele i begge henseender, jfr. § 25. Stadfæstelse kan først ske efter forudgående bekendtgørelse. Akkorden skal give mindst 50 %, jfr. § 32. Stadfæstelse skal nægtes bl. a., hvis der foreligger fejl ved fremgangsmåden, som kan have haft betydning, eller hemmelige kreditorbegünstigelser, eller hvis akkorden åbenbart er til skade for kreditorerne. Visse straffe udelukker fra akkord, jfr. § 1, stk. 2, samt §§ 24 og 32, stk. 3.

I de indledende bemærkninger til udkastets afsnit III refereres hovedpunkterne i det af regeringen på grundlag af lagberedningens betænkning (SOU 1968:41) fremsatte forslag til ny akkordlov, som skal træde i kraft den 1. januar 1971. Forslaget går navnlig ud på at lempe kravene til dividendens størrelse, at ændre reglerne om den til vedtagelse fornødne tilslutning og om muligheden for konkurs under akkordforhandlingen samt at give adgang til omstødelse i forbindelse med tvangsakkord.

Forslag til förmånsrättslag (proposition nr. 142 år 1970) er netop fremlagt. Lønprivilegiet skal herefter for alle ansatte omfatte løn, der er forfaldet inden for det sidste år før konkursbegæringen samt løn inden for rimelig opsigelsesfrist, højst 6 måneder. Den bestående rangfølge mellem løn og pant bevares. I modsætning til lagberedningens udkast (SOU 1969:5) bevares skatteprivilegiet.

C. Finsk ret.

Den finske konkurslov er af 9. november 1868 og har ligesom de øvrige nordiske konkurslove undergået forskellige ændringer i tidens løb; således er reglerne om omstødelse blevet ændret ved lov af 31. januar 1935. Først i de sidste år er loven blevet genstand for en almindelig gennemgang. Loven havde den tidligere svenske konkurslov af 18. september 1862 som forbillede.

Den finske konkurslov opstiller en række forskellige konkursgrunde, f. eks. udlæg for en anden kreditors fordring, bortskaffelse af ejendele til skade for kreditorerne etc., jfr. herved det engelske system med »acts of bankruptcy«. Det må antages, at skyldneren tillige skal være insolvent i betydningen illikvid, jfr. Bo Palmgren: Konkursförutsättningarna s. 154. Derimod har et aktieselskabs styrelse efter aktiebolagslagen af 2. maj 1895 § 39 pligt til at indgive konkursbegæring, når selskabet enten ifølge dets bøger er insufficient eller har standset sine betalinger. Bestemmelsen foreslås ikke opretholdt i det foreløbige finske udkast til aktieselskabslov.

Rent objektiv omstødelse uden hensyn til den begunstigedes subjektive forhold er hjemlet ved gaver inden for 6 måneder samt inden for 60 dage ved betaling af gæld, der endnu ved konkursåbningen ikke var forfalden, eller ved betaling med mindre vanlige betalingsmidler eller ved pantsætning, som ikke var tilsagt ved gældens stiftelse, jfr. konkurslovens § 46. Udlæg kan omstødes inden for 30 dage. I forhold til skyldnerens ægtefælle gælder i de nævnte tilfælde en frist af 1 år, som også anvendes på eftergivelse af boslods krav på skifte. Uredelige dispositioner, som omhandles i nærmere angivne be-

stemmelser i straffeloven, kan omstødes uden særlig tidsbegrænsning. Kan det modtagne ikke gives tilbage, er boets krav et værdikrav på lignende måde som efter dansk og svensk ret. Omstødelsesretten kan i princippet gøres gældende af den enkelte kreditor, jfr. O. Hj. Granfelt: Grunddragen av Finlands konkursrätt, 3. uppl., s. 81.

Reglerne i loven om fortrinsret af 9. november 1868 med senere ændringer er som anført i udvalgets betænkning I nr. 423 i 1966 s. 18 på de vigtigste punkter i overensstemmelse med svensk ret. Det kan dog bemærkes, at pant i fast ejendom som regel går forud for lønfordringer, og at arbejdsaftaler kan opsiges med 14 dages varsel, jfr. lov nr. 9 af 4. januar 1968 og nu lag om arbejdsaftal af 30. april 1970 §41.

Indtil fordringernes anmeldelse bestyres boet af »gode män«, som navnlig skal bringe boets forhold på det rene, derefter af sysselman, som drager omsorg for realisation og udlodning. Begge udpeges af konkursdomstolen efter indstilling fra kreditorerne. Boets kreditorer kan ikke nægte at modtage hvervet. En eller flere ombudsmænd, som skal føre tilsyn med bestyreren, kan udpeges af retten eller kreditorerne.

De finske regler om tvangsakkord uden for konkurs, jfr. lov af 10. maj 1932, benyttes ikke i praksis.

///. Hovedpunkterne i udvalgets forslag.

Udvalget har anset det for at være af væsentlig betydning at skaffe boerne et mere effektivt og handlekraftigt styre med fri adgang til at vælge de realisationsformer, der kan give det størst mulige udbytte. I denne forbindelse har man navnlig haft for øje, at reglerne om likvidation af aktieselskaber, også hvor disse er insolvente, giver likvidator en meget fri stilling, som sjældent er blevet misbragt. Da det endvidere må anses for irrationelt at opretholde to forskellige former for lovreguleret opløsning af aktieselskaber på grund af insolvens, og da aktieselskabslikvidationens fordele også bør kunne opnås ved opløsning af interessentskaber eller enkelt-

mandsfirmaer, har udvalget søgt at tilnærme reglerne om konkursboets bestyrelse til likvidationsreglerne uden dog at opgive mulighederne for kontrol og for beskyttelse af et mindretal. Herved får skifteretten vigtige opgaver, hvorimod det er tanken i videst muligt omfang at trække skifteretten tilbage fra den egentlige boadministration, bortset fra småboer, der ikke kan bære udgifterne ved et større selvstændigt apparat. Den ændrede bestyrelsesform skulle gøre det muligt at afskaffe reglerne om likvidation af insolvente aktieselskaber. Skifteretternes arbejdsbyrder skulle ved disse ændringer blive lettet i de enkelte boer; men da antallet af større boer vil stige som følge af, at insolvente aktieselskaber sædvanligvis må opløses gennem konkursbehandling, jfr. tabellen bilag 3, er det usikkert, hvorvidt det endelige resultat bliver en forøgelse af skifteretternes arbejde eller ikke. Meget vil afhænge af, om kuratorerne føler sig i stand til selv at påtage sig det selvstændige hverv og det ansvar, som udkastet tilsigter at give dem.

Reglerne om afkræftelse af retshandler og retsforfølgning, som er foregået i tiden forud for konkursen, har ikke fuldt ud vist sig tilstrækkelige. Udkastet gennemfører en vidtgående objektivisering af reglerne, således at bevisførelse om skyldnerens insolvens på handlingens tidspunkt og navnlig om den begunstigedes kendskab hertil i almindelighed afskæres. Ved denne forenkling spares en række processer, som alligevel i reglen vil falde ud til omstødelse, hvilken betegnelse udkastet bruger i stedet for afkræftelse, og ikke mindst gør den det muligt at overføre omstødelsesreglerne på tvangsakkord. Den vigtigste fordel ved objektiveringen er dog, at frivillige gældsordninger oftere muliggøres, fordi det bliver lettere på forhånd at bedømme, om omstødelse vil kunne ske. Dette vil nemlig i mange tilfælde betyde, at den begunstigede opgiver de ved den omstødelige handling vundne fordele. De frister, inden for hvilke omstødelse kan ske, forlænges i de fleste tilfælde. I hovedsagen bevares de nuværende omstødelsesgrunde. Reglen om omstødelse af dispositioner til fordel for visse

nærstående (konkurslovens § 28) spaltes dog op i særregler om ægtefælleskifte, afslag på arv, urimelige lønudbetalinger til de nærmeste m. m. Her som i andre tilfælde side-stilles med de nærmeste såvel personer som selskaber, der havde et særligt økonomisk fællesskab med skyldneren. Den generelle, subjektive omstødsregel (nu konkurslovens § 24) skal omfatte også begunstigelser af andre end kreditorer. Som i andre tilfælde, hvor god eller ond tro endnu skal have betydning, anses den, som handler uagtsomt, for at have været i ond tro. Medens konkursloven af 1872 kun indeholder nogle få, ikke ganske konsekvente udtalelser angående omfanget af boets krav mod den, hvis erhvervelse omstødes, opstiller udkastet nærmere regler herom. For så vidt den begunstigede ikke må antages at have været i ond tro, er udgangspunktet en berigelsesmålestok i tillempet form. Både for godtroende og ondtroende modtagere er der mulighed for lempelse. Bortset fra reglerne om kravets omfang er der kun få forskelle mellem de nordiske udkast angående omstødelse.

Efter udkastet skal der ikke være adgang til ved aftale at hindre boets indtræden i gensidigt bebyrdende aftaler, som skyldneren før konkursen havde indgået. Derimod kan selve retsforholdets beskaffenhed være en hindring herfor. Særlige regler gives om løbende kontrakter. Vedtagelse om et usædvanligt eller urimeligt langt opsigelsesvarsel skal i almindelighed ikke være bindende, når den ene part går konkurs. I lejeaftaler og arbejdsaftaler indrømmes der boet en kortere periode til at overveje, om det vil indtræde i aftalen; men til gengæld er kravet på vederlag for denne periode massekrav.

I overensstemmelse med resultatet af indgående drøftelser mellem de nordiske udvalg begrænses adgangen til modregning i konkurs noget i forhold til gældende ret, idet kravenes beskaffenhed kan udelukke modregning. Omvendt udvides fordringshaverens adgang til at anmelde sin fulde fordring i boet uanset afdrag fra solidarisk hæftende medskyldnere.

Fyldestgørelse såvel af pantekrav som af

udlægshaveres krav skal efter udkastet ske ved boets foranstaltning, medmindre der er tale om håndpant, og som følge heraf foreslås reglerne i retsplejelovens § 680 ophævet. Pantthaverne skal ikke bære nogen del af de egentlige boomkostninger, og der sættes en maksimumsfrist for boets salg af den pantsatte ejendom. Også indehavere af ejendomsret til ting i boets besiddelse skal anmelde deres krav inden anmeldelsesfristens udløb; gør de det ikke, udsætter de sig efter udkastet for, at boet i god tro sælger tingen, og de kan da kun kræve det opnåede nettoudbytte af salget.

Vedrørende konkursordenen, der har været genstand for lovgivning i 1969, foreslås nogle mindre ændringer, bl. a. vedrørende omkostninger ved konkursens indtræden, konventionalbod, krav ifølge tinglyst skifteekstrakt og regreskrav ved indfrielse af privilegerede fordringer. Større betydning har den nedenfor nævnte regel om omkostninger ved forhandlinger om privat akkord og især en regel, hvorefter boet kan udbetale visse lønkrav straks uden forudgående prøvelse af fordringerne.

Udvalget har ment, at der foreligger gode grunde til at begrænse konkursmassen til skyldnerens ejendele ved konkursens indtræden. Da de øvrige nordiske udvalg ikke har kunnet tilslutte sig denne tanke, foretrækker to af udvalgets fem medlemmer at blive stående ved den gældende ordning. Skyldnerens beboelseslejemål holdes efter udkastet principielt uden for konkursen, men kan dog inddrages under konkursen, hvis der foreligger større frie værdier som indskud eller lign.

Forskellige frister under konkursbehandlingen foreslås forkortet, og boet vil i visse tilfælde kunne afvikles hurtigere ved, at en enkelt del af boet, f. eks. det eventuelle udbytte af en verserende retssag, udskydes til fordeling blandt kreditorerne efter boets afslutning.

Den eneste konkursgrund skal i fremtiden være skyldnerens insolvens. Betalingsstandsning, undladelse af at efterkomme opfordring til betaling af en gældspost m. m. skal kun være indicier på, at insolvens er til stede.

I særlige tilfælde skal der under skifterettens prøvelse af konkursbegæringen kunne ske en midlertidig rådighedsberøvelse. Konkursens virkninger i henseende til skyldnerens tab af rådighed over boet skal først indtræde med konkursdekretets afsigelse; men da skyldneren i dag må antages at have en vis rådighed, når behandlingen af konkursbegæringen er udsat, og da der indføres særlige regler om omstødelse af dispositioner i mellemprioriteten og under akkordforhandlinger, vil resultatet næppe i afgørende grad afvige fra den bestående retstilstand.

Udvalget foreslår indført en adgang for skyldneren til at anmelde betalingsstandsning med den virkning, at omstødelsesfrister og frister for lønprivilegium, dersom konkurs eller tvangsakkord indtræder, regnes fra anmeldelsen. Rimelige omkostninger ved for-

handlingerne også om frivillig akkord skal i konkurs have stilling umiddelbart efter de egentlige massekrav. Skifteretten kan knytte virkninger med hensyn til beskyttelse mod tvangsrealisation og mod konkurs til anmeldelsen.

Angående tvangsakkord opretholdes bortset fra den ovenfor nævnte adgang til omstødelse hovedprincipperne i den bestående ordning. Betydningen af skyldnerens forhold forud for begæringen om akkordforhandling mindskes dog væsentligt. Reglen om det nødvendige flertal til vedtagelse ændres, og der fastsættes en minimumsdividende på 25 %, som dog i særlige tilfælde kan fraviges. Det kan bestemmes, at alle fordringer op til et aftalt (lavt) beløb skal dækkes fuldt ud. Endelig gives mulighed for at anordne et tilsyn med akkordens opfyldelse.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i udkast til konkurslov.

AFSNIT I

Kapitel 1.

Indledende bestemmelser.

Til § 7.

Efter gældende dansk ret beregnes frister for afkræftelse og for privilegium fra tidspunktet for indgivelse af konkursbegæring, jfr. konkurslovens § 50. Efter tvangsakkordlovens § 34, stk. 5 og 6, (jfr. nu konkurslovens § 32 som affattet ved lov nr. 332 af 18. juni 1969) har akkordomkostninger og gæld, der under akkordforhandlingen er stiftet med særligt samtykke, fortrinsret i en senere konkurs, dersom konkursbegæringen er indgivet senest tre måneder efter den offentlige akkordforhandlings ophør. Angående afkræftelsesfrister bestemmer tvangsakkordlovens § 5, stk. 4, at dersom en afkræftelsesfrist ville udløbe i tiden mellem akkordens vedtagelse og dens stadfæstelse, i hvilket tidsrum konkurs afskæres, eller inden en uge derefter, skal fristen dog ikke regnes for udløbet, dersom konkursbegæringen indgives i løbet af en uge efter det nævnte tidsrums ophør.

Norsk ret regner frister for omstødelse (afkræftelse) og privilegium fra konkursbegæringens indgivelse eller, dersom akkordforhandling er gået forud for konkurs, eller konkurs er begæret inden fire uger efter skifterettens afslag på begæring om akkordforhandling, fra denne begæringens indgivelse, jfr. konkurslovens §§ 42-47 og prioritetslovens § 1, sammenholdt med konkurslovens § 12. Den norske konkurslovskomités foreløbige udkast til lov om fordringshavernes dekningsrett § 1-1 regner frister fra skifterettens modtagelse af begæring om gældsforhandling, jfr. nedenfor i bemærkningerne til kapitel 2 under nr. 3, dersom konkurs begæres

inden tre uger efter endelig afslutning af gældsforhandlingen, eller dersom gældsforhandlingen går over til offentlig akkordforhandling. Er der ikke gået en begæring om gældsforhandling forud for konkursen, er det afgørende tidspunkt konkursbegæringens modtagelse.

Efter den svenske konkurslovs § § 28 ff og 35 regnes frister fra konkursbegæringens indgivelse eller fra konkursdommerens beslutning om åbning af akkordforhandling, dersom konkursbegæringen indgives inden 14 dage efter bekendtgørelse om ophør af akkordforhandlingen. Fra svensk side har man under de nordiske forhandlinger været inde på at forlænge fristen til tre uger og at lade den løbe fra ansøgning om beskikkelse af »god man« til bistand under akkordforhandlingen, jfr. svensk udkast § 28, nr. 1.

De finske regler svarer til de svenske, jfr. konkurslovens § 46 og forordning om förmånsrätt, sammenholdt med konkurslovens § 9, samt akkordlovens § 40. Efter et foreliggende finsk udkast løber frister fra konkursbegæringens indgivelse eller fra åbning af akkordforhandlingen, dersom konkursbegæring indgives inden tre uger fra bekendtgørelsen om akkordforhandlingens ophør.

Udvalget har anset det for vigtigt, at beregningen af frister for omstødelse (afkræftelse) udgår fra det tidligst mulige tidspunkt, hvor skyldnerens manglende betalingsevne er registreret hos en offentlig myndighed. Ligeledes vil dette tidspunkt være afgørende for lønprivilegiets udstrækning, jfr. udkastets § 92. En sådan registrering foregår efter udkastet ved anmeldelse af betalingsstandsning, jfr. bemærkningerne til kapitel 2. Ganske vist foretager skifteretten ingen prøvelse af,

om det også er rigtigt, at skyldneren er insolvent; men dels er det lidet sandsynligt, at en skyldner vil anmelde betalingsstandsning, uden at han faktisk er insolvent, dels får fristidspunktet kun betydning, hvis der inden for visse frister indtræder konkurs eller tvangsakkord, og insolvensformodningen således på afgørende måde bliver bestyrket. Er der ikke gået en anmeldelse om betalingsstandsning forud for konkursen eller tvangsakkordforhandlingen, er fristidspunktet det tidspunkt, da der blev indgivet begæring om konkurs eller akkordforhandling. Af praktiske grunde er det ønskeligt med en kort betegnelse for det tidspunkt, hvorfra fristerne regnes, og udvalget har her valgt ordet »fristdagen«, jfr. norsk prioritetslov af 31. maj 1963 nr. 2, § 2. Det samme udtryk benyttes i de foreløbige norske og svenske udkast.

Stk. 1, nr. 1, nævner for det første det tilfælde, at betalingsstandsning er anmeldt. Sådan anmeldelse kommer altid fra skyldneren. De særlige virkninger, der knyttes til anmeldelsen: Mulighed for at opnå beskyttelse mod tvangsauktion, jfr. § 13, og mod konkurs, jfr. § 25, fortrinsret for omkostninger, jfr. § 91, og adgang til beskikkelse af tilsyn, jfr. § 14, ophører, når en periode af otte uger, undtagelsesvis tre måneder, er forløbet, eller når skifteretten allerede forinden bestemmer, at de skal ophøre, fordi skyldneren ikke udsender påbudte erklæringer eller ikke på betryggende måde arbejder på at opnå en ordening med fordringshaverne, eller når skyldneren selv trækker sin anmeldelse tilbage over for skifteretten. Kreditorerne - og debitor selv - har da efter stk. 2 en frist på tre uger til at indgive konkursbegæring. Det er et skønsspørgsmål, hvor lang en sådan frist bør være. Udvalget har ment, at tre uger vil give kreditorerne, som skal have underretning, dersom betalingsstandsningen afbrydes før tiden, jfr. § 16, stk. 2, en passende tid til at nå at reagere. Oversiddes denne frist, bliver ikke dagen for anmeldelse af betalingsstandsning, men dagen for den senere konkursbegæring fristdag. Tiden for anmeldelse af betalingsstandsning bliver naturlig-

vis også afgørende, hvis konkursbegæring er indgivet under betalingsstandsningen og måske stillet i bero efter § 25. En begæring om akkordforhandling vil i reglen fremkomme, forinden virkningerne af anmeldelsen af betalingsstandsning er ophørt, men vil være rettidig, hvis den kommer inden tre uger derefter. Fristdagen får kun betydning, hvis der indtræder konkurs, eller tvangsakkord stadfæstes eller i kraft af særlig aftale i forbindelse med frivillig akkord.

Det vil nok blive det almindeligste, at der forud for en tvangsakkordforhandling indgives anmeldelse om betalingsstandsning; men det er ikke foreskrevet. Efter udkastet kan der ske omstødelse ikke blot i tilfælde af konkurs, men også i forbindelse med en tvangsakkord, jfr. § 179, og fristerne regnes fra fristdagen. Denne bliver ligeledes afgørende for, hvilke ældre lønrestancer der som privilegeret gæld går uden for akkorden, og hvilke der falder ind under denne. Datoen for ansøgningen om akkordforhandling bliver også udgangspunktet for fristberegning, hvis forhandlingen slet ikke kommer i gang, eller den ikke fører til noget resultat, men konkurs indtræder. Konkursbegæringen må dog efter stk. 3 være indgivet enten før eller under akkordforhandlingen eller senest tre uger efter dennes ophør. Dette gælder uanset ophørsgrunden. Kommer akkordforhandlingen slet ikke i stand, fordi akkordbegæringen tages tilbage eller forkastes af skifteret eller appelinstans, løber tre ugers fristen fra tilbagetagelsen eller forkastelsen. Også i det lidet sandsynlige tilfælde, at en tvangsakkord stadfæstes, og en kreditor, som ikke er bundet ved akkorden, derefter opnår konkurs ved en begæring, som indleveres inden tre uger, efter at tvangsakkorden er blevet stadfæstet, regnes fristerne fra begæringen om akkordforhandling. Praktisk betydning får fristen i denne situation, hvis ældre, men ved akkordbegæringens indgivelse mindre end seks måneder gamle lønkrav, jfr. § 92, endnu ikke er betalt, eller hvis omstødelse af retshandler ikke er gennemført. Ophæves en stadfæstet tvangsakkord efter § 189, kan datoen for akkordbegæringen kun få betyd-

ning, hvis konkursbegæring er indgivet inden tre uger efter akkordens stadfæstelse.

Dagen for modtagelse af konkursbegæring kan blive fristdag, hvis betalingsstandsning ikke bliver anmeldt, eller hvis konkursbegæringen kommer først, men måske stilles i bero efter § 26, fordi betalingsstandsning straks efter anmeldes, og en frivillig ordning ikke da synes usandsynlig. Konkursbegæringen kan hidrøre enten fra skyldneren eller fra en fordringshaver. Foreligger der flere konkursbegæring for skifteretten, kan denne efter § 21 vælge, hvilken den vil behandle først. Uanset at den først indkomne begæring herefter måske ikke bliver prøvet, er dagen for dens modtagelse fristdag, jfr. § 21, stk. 2. Selv om det muligvis senere ved fordringernes prøvelse i konkursboet bliver fastslået, at den, som først indgav begæring, i virkeligheden ikke havde noget krav på skyldneren, mener udvalget dog, at denne begæring bør være afgørende for fristdagen. Da man straks fra konkursens begyndelse bør kunne regne med en bestemt fristdag, ville en anden regel gøre det nødvendigt for skifteretten at prøve de indkomne konkursbegæring i den orden, de modtages, hvilket som anført ved § 21 vil kunne medføre praktiske ulemper. Er der indgivet konkursbegæring, og indtræder konkurs ifølge en anden, kort tid derefter indgivet begæring, er der en meget stor sandsynlighed for, at skyldneren allerede ved den første begærings indgivelse var ude af stand til at betale sin gæld. Andre kreditorer, som har erfaret, at en konkursbegæring var indgivet, har måske af den grund undladt selv at begære konkurs inden udløbet af en omstødelsesfrist.

Bliver en konkursbegæring prøvet af skifteretten og forkastet, ligegyldigt af hvilken grund, eller kaldes den tilbage, bevarer den efter stk. 4 sin virkning for fastsættelsen af fristdagen, såfremt ny begæring indgives inden tre uger, og denne begæring tages til følge. Er den første konkursbegæring taget til følge af skifteretten, men omstødes afgørelsen under kære, løber fristen fra den overordnede rets afgørelse. Sker forkastelse allerede i første instans, må andre kreditorer

være forberedt på, at forkastelsen stadfæstes; en ny begæring må da være indgivet inden tre uger efter skifterettens afgørelse. Fristen regnes altså fra afgørelsen i første instans. En ny konkursbegæring vil normalt hidrøre fra en anden kreditor eller fra debitor, men kan også være indgivet af samme kreditor, f. eks. på grundlag af en anden fordring. Spørgsmålet om, hvorvidt kreditor straks må udtømme sine anbringender, således at ny begæring på et grundlag, der kunne være fremført i forbindelse med den første begæring, ikke senere kan fremsættes, må afgøres efter almindelige processuelle grundsætninger, jfr. herom Hurwitz og Gomard: Tvistemål, 4. udgave, s. 366 ff.

Har en kreditor indgivet konkursbegæring, og indleverer skyldneren, inden denne begæring er taget til følge, begæring om akkordforhandling, måske i forbindelse med eller efter en mellemkommende anmeldelse om betalingsstandsning, bevares konkursbegæringsdatoen som fristdag, hvad enten det ender med en konkurs eller en tvangsakkord. Bliver konkursbegæringen tilbagekaldt af rekvirenten eller forkastet af skifteretten (eller en appelinstans), må begæring om offentlig akkordforhandling være indgivet inden tre uger efter tilbagekaldelsen eller forkastelsen. Med begæring om akkordforhandling sidestilles anmeldelse om betalingsstandsning, såfremt denne fører til senere offentlig akkordforhandling og stadfæstelse af tvangsakkord eller til konkurs.

Fristdagen er den dag, da anmeldelsen eller begæringen blev modtaget i skifteretten. Det gør ikke noget, at begæringen er indgivet til en forkert skifteret; denne oversender begæringen direkte til den kompetente ret med påtegning om modtagelsesdagen, jfr. § 5. Anmeldelsen eller begæringen kan eventuelt suppleres inden for en af skifteretten i medfør af § 9 fastsat frist; men for at den kan virke til at fastsætte fristdagen, må det dog i det mindste være muligt at fastslå, hvad den går ud på, og at identificere skyldneren. En blot mundtlig meddelelse kan ikke bevirke, at fristdagen indtræder. Er anmeldelsen eller begæringen lagt i retskonto-

rets brevkasse efter kontortids slutning, kan den først anses modtaget den følgende dag, jfr. angående ankestævning U.f.R. 1958.603. Indføres lørdagslukning på dommerkontorerne, må en begæring, der lægges i brevkassen fredag efter kontortids slutning, anses for modtaget om mandagen. Det er efter udkastet ikke tilstrækkeligt, at anmeldelsen er overgivet til skiftedommeren eller skiftefuldmægtigen på dennes private bopæl, cfr. derimod efter lovens nuværende formulering afgørelser i U.f.R. 1892.158 og 1921.396.

Enhver fordringshaver i et dødsbo, der behandles af skifteretten eller eksekutor uden gældsansvar for arvingerne, kan forlange konkursbehandling, hvis boet er insolvent, jfr. konkurslovens § 145 og udkastets § 19. Virkningen af, at dødsboet overgår til konkursbehandling, er i første række, at afkræftelsesreglerne finder anvendelse. Afkræftelsesfrister regnes fra det tidspunkt, da boet blev taget under skiftebehandling. Det er efter gældende ret noget tvivlsomt, om der herved skal forstås det tidspunkt, da offentlig skiftebehandling faktisk begyndte, jfr. U.f.R. 1878.706, eller om behandlingen også i denne henseende skal anses begyndt ved dødsfaldet, idet skifteretsbehandlingen kan siges at være begyndt ved dødsfaldet, for så vidt som det påhviler skifteretten i tiden, indtil dødsboets behandlingsmåde er afgjort, at foretage, hvad der er påkrævet for at bevare og sikre boets aktiver, jfr. Niels Harbou: Behandling af dødsbo og fællesbo, 2. udg., s. 33 f. Efter udvalgets opfattelse vil det være heldigst at benytte dødsdatoen som udgangspunkt for fristberegning. Dette giver den lettest anvendelige regel, og når dødsboet underkastes konkursbehandling, må insolvens antages at have været til stede allerede ved dødsfaldet.

Havde afdøde selv anmeldt betalingsstandsning eller begæret akkordforhandling, eller var konkursbegæring indgivet forinden dødsfaldet, bliver dagen for anmeldelsens eller begæringens modtagelse i skifteretten fristdag. Var betalingsstandsning eller akkordforhandling ophørt eller konkursbegæring forkastet, må konkursbegæring over for

dødsboet dog indgives inden tre uger efter ophøret eller forkastelsen; der løber ingen ny frist fra dødsfaldet. Konkursbegæring kan indleveres til skifteretten, selv om dødsboets behandlingsmåde endnu ikke er afgjort; men forinden konkursbegæringen tages til følge, må det være fastslået, at dødsboet behandles uden gældsansvar for arvingerne; noget andet vil i øvrigt i denne situation ikke let være tænkeligt.

Udvalget har overvejet, hvorvidt det kan anses for nødvendigt at have et bestemt klokkeslæt som udgangspunkt for fristberegningen. I dag regnes med klokkeslæt ikke blot for den urådighed, som følger af et senere konkursdekret med tilbagevirkende kraft til konkursbegæringens indgivelse, jfr. konkurslovens § 50, men også ved beregning af afkræftelsesfrister, jfr. U.f.R. 1917.848 og 1959.216. På grund af en afvigende formulering i lovteksten regnes der dog kun med hele dage ved anvendelse af bestemmelsen i § 23, stk. 2, om bortfald af udlæg, jfr. U.f.R. 1954.148.

Medens det i almindelighed ikke byder på særlige vanskeligheder at fastslå tidspunktet for konkursbegæringens modtagelse i skifteretten, idet dette kan noteres, vil det ofte senere volde tvivl, om en aftale er indgået før eller efter et bestemt klokkeslæt. Efter udkastets § 30 skal skyldnerens urådighed i princippet ikke mere være knyttet til konkursbegæringens indgivelse, men til konkursskretsens afsigelse, og denne virkning af tidspunktet for begæringens modtagelse falder altså bort. Ved anvendelsen af udkastets omstødesfrister på tre måneder eller mere må det anses ganske formålsløst og upraktisk at knytte dem til andet tidspunkt end døgnets begyndelse eller slutning, og efter formuleringen af omstødesbestemmelserne i kapitel 8 er det valgt at benytte døgnets slutning; er fristdagen den 23. august, må en disposition for at kunne omstødes efter tre måneders fristen være foretaget tidligst den 24. maj.

Derimod kunne man snarere anse det for rimeligt at benytte klokkeslættet for begæringens indgivelse som skel for anvendelsen

af § 71 om omstødelse af dispositioner og betalinger, som foretages, efter at anmeldelse om betalingsstandsning eller begæring om konkurs eller akkordforhandling er indgivet. Udvalget har dog ikke anset dette for påkrævet.

Til § 2.

Selv om en person er insolvent, vil hans kreditorer som oftest kunne regne med, at han søger at varetage sine økonomiske anliggender efter bedste skøn og ikke giver noget fra sig uden at opnå en i hans øjne ligeværdig modydelse. Hermed er han selv bedst tjent, hvad enten han vil bruge sine midler til at betale sin gæld eller vil skaffe sig andre fordele for dem. I visse tilfælde svigter denne regulator. Nogle personer står skyldneren så nær, at deres fordel på grund af vidtstrakt økonomisk fællesskab også vil være en fordel for skyldneren, eller han vil uden udtrykkelig aftale derom kunne regne med, at de vil bistå ham, hvis han senere får brug derfor, eller han nærer en sådan interesse for disse personer, at han for at skaffe dem en bedre stilling er villig til at pålægge sig selv ofre - navnlig når der er størst chance for, at disse i første række vil ramme hans kreditorer. Omvendt vil skyldneren sjældent have brug for en forretningsmæssig frihed til at handle med disse personer for at skaffe sig selv - og dermed sine kreditorer - fortjeneste. Tværtimod vil en transaktion, der fremtræder som et forretningsmæssigt salg til skyldnerens nærmeste, ofte vække formodning om begunstighedsenhensigt. Nærværende udkast indeholder derfor en række bestemmelser, som giver sådanne nærstående personer en anden - svagere - stilling end udenforstående. Det gælder særlig reglerne om omstødelse (afkræftelse): §§ 62, stk. 2, 65, 66, stk. 2, 69, stk. 2, 70, stk. 2, 79, stk. 2, men også privilegium for løn udelukkes, jfr. § 92, stk. 2, og der haves ikke stemmeret under akkordforhandling, jfr. § 169, stk. 3.

Et særligt interessefællesskab kan imidlertid ikke blot foreligge mellem personer, der er nært beslægtede eller af andre grunde står hinanden nær. Også mellem en person og et

selskab eller mellem to selskaber indbyrdes kan der være en tæt sammenvævning af interesser. Der kan foreligge en ligefrem økonomisk identitet; men i så fald vil indbyrdes dispositioner ofte kunne tilsidesættes ud fra proformasynspunkter. Selv om der ikke er fuld identitet, vil der imidlertid ofte kunne foreligge et lige så stærkt fællesskab, omend af anden art, som mellem nære slægtninge.

Det er umuligt på forhånd at forudse de forskellige tilfælde og kombinationer, som kan opstå. De konkrete forholds og interessernes forskellighed gør det meget vanskeligt ud fra generelle kriterier at udskille de grupper, som det er påkrævet og rimeligt at ramme. Det danske udvalg var derfor mest tilbøjelig til at give en kortfattet regel, der blot nævnte personer, som stod skyldneren særlig nær, og selskaber, foreninger og stiftelser, med hvem han havde et væsentligt økonomisk fællesskab. I langt de fleste tilfælde ville det ikke give anledning til tvivl, om en person eller et selskab skulle føres ind under reglen. Sådanne regler, der benytter udtryk som »nærmeste« og lignende uden nøjere angivelse er ikke ukendt i lovgivningen, men findes f. eks. i straffelovens § 290, stk. 2, (bortfald af tiltale for berigelsesforbrydelser) og retsplejelovens § 171, stk. 1, (vidnefritagelse). Andre bestemmelser søger at opregne de persongrupper, der skal omfattes af reglen, jfr. f. eks. inhabilitetsreglerne i retsplejelovens §§ 60 og 127 samt banklovens § 9, stk. 2. De nordiske udvalg har på adskillige møder drøftet spørgsmålet, og man har søgt at nå frem til en fælles regel. Fra dansk side har man som led i disse bestræbelser opstillet en mere detaljeret regel, der peger på de momenter, som må anses for afgørende. Det er dog ikke lykkedes at opnå fuld overensstemmelse mellem de nordiske udkast, selv om de i den praktiske anvendelse formentlig i de allerfleste tilfælde vil føre til samme resultater.

I *stk. 1* nævnes personer, der har stået skyldneren særlig nær. Det fremgår af ordet »personlig«, at denne del af bestemmelsen er uanvendelig, hvor skyldneren er et selskab. Som eksempler på nærstående perso-

ner nævnes først ægtefællen. Herunder falder ikke den fraskilte ægtefælle, hvorimod ordet kan omfatte både den fraseparerede ægtefælle og den, der på grund af uoverensstemmelse lever faktisk adskilt fra skyldneren. En separation falder bort, blot parterne flytter sammen igen i den hensigt at genoptage samlivet, og det vil for udenforstående være vanskeligt at afgøre, om f. eks. en gave er ydet i tillid til en forestående genoptagelse af samlivet, der måske blot udskydes for at undgå omstødelse af gaven. Selve dispositionens foretagelse indicerer, at forholdet ikke er ganske afbrudt. I de andre nordiske udkast er også skyldnerens forlovede medtaget; men da forlovelse nu i ægteskabslov nr. 256 af 4. juni 1969 ikke mere nævnes som indledning til ægteskab, jfr. dog det meget specielle tilfælde i lovens § 24, stk. 1, nr. 3, har det danske udvalg ikke ment at burde medtage dette begreb i lovteksten. Der er dog ingen tvivl om, at den, der lever sammen med skyldneren, eller med hvem han agter at indgå ægteskab, i almindelighed må siges at stå skyldneren personlig særlig nær og således er omfattet af reglen. Slægtninge i op- og nedstigende linie er børn, børnebørn, forældre og bedsteforældre og fjernere led. Også slægtskab, der grunder sig på adoption, må tages med. Søsken omfatter også den af forældrene adopterede. Besvoglede og fjernere slægtninge, f. eks. søskendes børn, falder kun ind under bestemmelsen, hvis det påvises, at der har foreligget et nogenlunde lige så nært tilknytningsforhold, som sædvanligvis består mellem de i paragraffen udtrykkeligt nævnte slægtninge. Det vil især være praktisk for svigerbørn, der samlever med ægtefællen (barnet). Plejebørn vil ligeledes hyppigt stå skyldneren lige så nær som de i lovteksten nævnte slægtninge.

Stk. 2 omhandler økonomisk fællesskab. Ikke ethvert tilfælde af overensstemmende interesser kan begrunde de særlige retsvirkninger, som knytter sig til § 2. En långiver er interesseret i, at det går hans debitor godt, så at han bliver i stand til at betale gælden. En funktionær er interesseret i firmaets trivsel for ikke at komme til at skifte arbejdsplads.

Der må kræves et fællesskab af særlig kvalificeret art. Det mest nærliggende eksempel er, at skyldneren ejer eller er medejer af en selvstændig virksomhed, f. eks. derved at han besidder en væsentlig del af aktierne i et aktieselskab, eller omvendt det konkursramte aktieselskabs forhold til hovedaktionæren. Også et ansvarligt interessentskab omfattes af reglen, hvorimod udvalget ikke mener, at der i almindelighed mellem interessenterne indbyrdes består et sådant fællesskab, at de strenge regler om nærstående, f. eks. meget lange omstødsesfrister, jfr. § § 62, stk. 2, 66, stk. 2, 69, stk. 2, og 70, stk. 2, bør kunne anvendes. Man har ikke anset det for muligt at angive i bestemte tal, hvor stor en andel i virksomheden der kræves til anvendelse af bestemmelsen. Foruden andelens størrelse kan deltagelse i ledelsen, f. eks. som medlem af bestyrelsen, den faktiske mulighed for at øve indflydelse på generalforsamlinger, hvor måske ikke alle aktionærer plejer at møde op, og nærståendes medindflydelse komme i betragtning. For interessentskabers vedkommende ville i øvrigt anvendelsen af en bestemt procentsats volde tekniske vanskeligheder. Af formuleringen følger, at også f. eks. datterselskaber af det selskab, af hvis aktier skyldneren besidder en væsentlig del, behandles som nærstående.

Skyldneren kan oppebære en betydelig del af virksomhedens indtægter, hvis han har indskudt en kapital, der ikke fremtræder udadtil, således at han ikke kan siges at have en (med)ejers stilling, men som tager del i selskabets eventuelle overskud. Også det sjældnere tilfælde, at aktier f. eks. i henhold til testamentarisk bestemmelse er udlagt til en person som ejer, men til indtægtsnydelse for en anden, omfattes af reglen, der ligeledes rammer en virksomhed, der tilhører et familielegat, hvis indtægter i væsentlig grad skal gå til en bestemt person. Også selve legatet må ligesom en forening være omfattet af § 2, stk. 2, uanset om legatet eller foreningen driver en erhvervsmæssig virksomhed.

Mellem en virksomhed, f. eks. et aktieselskab, og dens leder eller ledere, altså navnlig direktionens medlemmer, for så vidt de vir-

kelig har den øverste, daglige ledelse af virksomheden, jfr. aktieselskabslovens § 48, behøver der ikke at bestå noget økonomisk fællesskab i den betydning, hvori dette begreb her tages. Direktørens forbliven i sin stilling er vel afhængig af, om virksomheden kan fortsætte; men det samme gælder funktionærerne. Ofte står dog en væsentlig del af direktørens indtægter i forhold til virksomhedens overskud (tantieme). Hertil kommer især, at direktøren i almindelighed har en afgørende indflydelse på selskabets dispositioner. Han kan f. eks. være herre over, hvornår og på hvilken måde selskabet betaler en gæld til ham. Han og selskabet står ikke over for hinanden som to uafhængige og fuldt selvstændige formueretssubjekter. Om nogen kender svaghederne i selskabets økonomi, er det normalt direktøren. Antages det, at en personlig skyldners ægtefælle som hovedregel er kendt med hans insolvens, gælder det samme i endnu højere grad i forholdet mellem selskabet og direktøren. Ofte, omend ikke altid, vil direktøren have et medansvar for den udvikling, som ender med konkurs (eller tvangsakkord). Under selskabets beståen er direktøren anderledes stillet end funktionærerne i henseende til ansættelsesvilkår, vederlag og pension, og han kan da ikke, når selskabet bryder sammen, kræve sig stillet på samme måde som funktionærerne.

Som allerede antydnet er stillingsbetegnelsen ikke afgørende. Er en direktør undtagelsesvis uden virkelig del i den daglige ledelse, omfattes han ikke af bestemmelsen, Omvendt kan andre poster efter den faktiske ordning, som har været gældende i selskabet, give sin indehaver del i den øverste, daglige ledelse. Vejledende vil her være den ældre retspraksis med hensyn til udelukkelse fra lønprivilegium samt forståelsen af funktionærlovens rækkevidde. Også i en personlig skyldners erhvervsvirksomhed kan den øverste, daglige ledelse være overladt til en anden end indehaveren, hvad enten lederen kaldes forretningsfører eller noget andet.

Endelig medtages nærstående til de personer eller virksomheder, som har den nævnte

tilknytning til skyldneren. Gaver fra virksomheden til hovedaktionærens (eller den administrerende direktørs) ægtefælle, søn eller broder eller til andre selskaber, som han dominerer, skal behandles efter de strengere regler om gaver til nærstående, jfr. § 62, stk. 2, 2. punktum.

Bestemmelsen i udkastet er gensidig, således at den f. eks. omfatter både overførelser fra et selskab til dets hovedaktionær og fra hovedaktionæren til selskabet, og hvad enten det er selskabet eller aktionæren, der er gået konkurs.

Til § 3.

Bestemmelsen giver en fælles værnetingsregel for de skifteforretninger, der omfattes af loven: anmeldelse af betalingsstandsning, konkurs og tvangsakkordforhandling.

Forordning af 21. juni 1793 § 1 bestemmer, at »skifter, såvel i døds, som opbuds eller fallits tilfælde, bør holdes af skifteretten på det sted, hvor den, efter hvilken der skiftes, havde sit personlige værneting, på den tid, skiftet tager sin begyndelse«. Regler om det personlige værneting findes nu i retsplejelovens §§ 235-38. Herefter er en persons hjemting eller personlige værneting i den retskreds, hvor han har bopæl; har han bopæl i flere retskredse, anses han at have hjemting i enhver af dem. Har han hverken bekendt bopæl her eller i udlandet, kan han sagsøges ved retten på det sted, hvor han opholder sig, eller ved retten på det sted, hvor han sidst vides at have boet eller opholdt sig. Højesteret har i sagen i U.f.R. 1966 s. 245 antaget, at de to sidste led (sidste bopæl og sidste opholdssted) er sideordnede.

Danske i udlandet, som ikke kan sagsøges ved det pågældende lands domstole, og personer, som hører til danske ambassader og gesandtskaber, anses at have hjemting i København. Stiftelser, selskaber, foreninger m. v. har hjemting, hvor deres hovedforretningslokale er, eller, hvis sådant ikke findes, hvor et af bestyrelsens medlemmer bor. Aktieselskaber har dog hjemting, hvor hovedkontoret eller, for udenlandske aktieselskabers vedkommende, den pågældende forret-

ningsafdelings kontor findes, jfr. aktieselskabslovens § 84, jfr. om udenlandske forsikringsselskabers herværende generalagenter lov om forsikringsvirksomhed nr. 147 af 13. maj 1959 § 126. Ifølge retsplejelovens § 9, stk. 3, nr. 5, som affattet ved lov nr. 151 af 10. maj 1967, hører behandlingen af handlendes, fabrikanters og skibsrederes konkursboer i København og retskredsene i omegnen, jfr. § 9, stk. 2, under Sø- og Handelsretten i København.

Nogle lovbestemmelser hjemler, at sager, der vedrører en erhvervsvirksomhed, anlægges der, hvor virksomheden er. Efter firma-loven nr. 23 af 1. marts 1889 § 34 kan sager, hvorunder indehaveren af et firma søges i noget forretningen vedrørende anliggende, indbringes for retten på det sted, hvor forretningskontoret ifølge den tu handelsregistret afgivne anmeldelse findes. Tidligere bestemte loven af 19. februar 1861 § 20, nr. 2, at en handlende, der havde etablering i København, kunne søges for Sø- og Handelsretten sammesteds i anledning af retshandler, som stod i forbindelse med den handelsnæring, han drev der, selv om han havde bopæl uden for København. Konkurslovens § 149 (senere afløst af retsplejelovens § 9, stk. 11) fastsatte, at »i København« skulle handlendes, fabrikanters og skibsrederes konkursboer behandles af Sø- og Handelsretten. I tilknytning til disse to bestemmelser udviklede der sig en praksis, hvorefter disse erhvervsdrivendes konkursboer behandlede af Sø- og Handelsretten i København, når deres »etablering« var i København, selv om bopælen lå uden for København. Ved lovændringen i 1967, hvorved Sø- og Handelsrettens område blev udvidet tu også at omfatte de nærmeste jurisdiktioner, bortfaldt den særlige regel i sø- og handelsretslovens § 20, nr. 2. Samtidig indførtes imidlertid en mere almindelig regel i retsplejelovens § 241 a, hvorefter personer, der driver erhvervsmæssig virksomhed, i sager, der vedrører denne, kan sagsøges ved retten på det sted, hvorfra virksomheden udøves. Noget egentligt personligt værneting hjemles dog ikke ved reglen, der kun angår

sager, som vedrører virksomheden, og i lighed med andre »undtagelsesværneting« er fakultativ.

Kommissionsudkastet fra 1941 indeholdt ingen regler om værneting.

Norsk ret svarer i hovedsagen til dansk ret, jfr. den norske konkurslovs § 129, stk. 1, sammenholdt med tvistemålslovens §§ 18-21. Efter § 21 har et selskab sit hjemting, hvor styret har sit sæde. Det foreliggende foreløbige norske udkast til lov om gjeldsforhandling og konkurs § 140 foreslår kompetencen lagt, hvor skyldneren har sit (registrerede) hovedforretningssted eller, hvis han ikke har anmeldt en virksomhed til firmaregistret, hvor han har sit hjemting. Konkurs over dødsbo skal dog altid høre under den skifteret, som behandler dødsboet.

I Sverige er konkurskompetencen som i de andre nordiske lande knyttet til bopælen; men har en svensk statsborger opgivet sin bopæl i Sverige, kan han dog erklæres konkurs ved sin sidste svenske bopæl, og en udlænding antages at kunne erklæres konkurs på det sted i Sverige, hvor han har indgået en forpligtelse, i alt fald, hvis begæringen kommer fra den anden part i kontraktforholdet, jfr. Welamson: Konkursrätt s. 85, eller hvor han ejer gods. Fra svensk side har man ikke for tiden i sinde at foreslå ændringer heri. For Finland gælder i store træk det samme.

Konventionen mellem de nordiske lande om konkurs omfatter ikke konkurser, hvor skifteretten har grundet sin kompetence på anden omstændighed end den, at skyldneren har bopæl i vedkommende land, eller at et selskab, en forening eller en stiftelse, som er taget under konkursbehandling, har sit sæde i landet, jfr. anordning nr. 250 af 1. september 1934 § 14.

Under hensyn til værnetingets internationale betydning skal gøres enkelte bemærkninger om reglerne i nogle nærliggende lande i Europa. I Tyskland var konkursværnetinget tidligere knyttet til bopælen. I 1898 ændredes ordningen, således at konkursen behandles, hvor skyldneren har sin »gewerbliche Niederlassung«, og kun i mangel af en

sådan ved hans bopæl, jfr. Konkursordnung § 71, stk. 1. Grunden til ændringen var, at man fandt, at konkursbehandlingen burde foregå, hvor skyldneren havde midtpunktet for sin økonomiske tilværelse, jfr. Jaeger: Konkursordnung, 8. Aufl., s. 7. Har skyldneren kun virksomhed, men ikke hjemting (bopæl) i Tyskland, omfatter den tyske konkurs kun formue i Tyskland, § 228, stk. 1. Efter stk. 2 kan der foregå konkurs i Tyskland, hvis skyldneren uden at have hjemting eller virksomhed der driver en med *beboelses-* og driftsbygninger forsynet ejendom. *Engelsk* Bankruptcy Law sect. 98 nævner ganske vist bopæl (residence) og forretningssted på lige fod, men Bankruptcy Rules (1952) sect. 145, stk. 2, bestemmer, at hvis skyldneren i størstedelen af de 6 måneder, som betinger værning, har »carried on business« i én retskreds og boet i en anden, skal konkursbegæringen indgives der, hvor han har ført forretning. Den *franske* konkurslov af 13. juli 1967 omfatter dels fysiske personer, som er handlende (»commerçants«), dels alle såkaldte juridiske personer (personnes morales, d. v. s. selskaber, foreninger o. s. v.). Ifølge décret af 22. december 1967, art. 1, er den kompetente domstol den handelsret, i hvis retskreds skyldneren har sin hovedvirksomhed (»son principal établissement«). Således blev også ældre lovbestemmelser, der indtil 1955 knyttede kompetencen til skyldnerens domicil, fortolket i retspraksis, se f. eks. Dalloz: Répertoire de droit commercial, II, s. 29. Drejer det sig om en juridisk person, er værning dog, hvor den har sit sæde, eller, hvis den ikke har sæde i Frankrig, sin hovedvirksomhed. Hovedvirksomheden er ikke nødvendigvis der, hvor produktion o. s. v. foregår, men der, hvorfra den ledes, og hvor kontrakter afsluttes, »ou se trouve done le centre juridique et externe des affaires«, jfr. anf. værk s. 30. *Østrigsk* Konkursordnung § 63, stk. 1, giver kompetencen til retten på det sted, hvor skyldneren driver sin virksomhed, og kun i mangel af en sådan til bopælsstedets domstol. Derimod er konkursen efter *schweizisk* ret kun en fortsættelse af individualforfølgning, som sker på bopæls-

stedet, jfr. Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs § 46, stk. 1. En i udlandet bosat person, der har forretningssted i Schweiz, kan erklæres konkurs i Schweiz, men i den schweiziske konkurs deltager da kun fordringer, der kunne være gjort gældende ved schweiziske domstole, jfr. H. Fritzsche: Schuldbetreibung, Konkurs und Sanierung, I, s. 74.

Inden for Det europæiske økonomiske fællesskab foregår for tiden overvejelser med henblik på at nå frem til fælles regler i hvert fald for så vidt angår kompetence og gensidig anerkendelse af konkurser. Efter det foreløbige udkast skal kompetencen være der, hvor skyldneren har sit »centre des affaires«, sit »Geschäftszentrum«. Resultatet af disse overvejelser kan få væsentlig betydning for, hvilken vej de nordiske lande mest hensigtsmæssigt bør følge.

Når udvalget foreslår, at det principale værning skal være på det sted, hvorfra virksomheden udøves, skyldes det ud over internationale hensyn især, at de allerfleste konkurser, betalingsstandsninger og tvangsakkorder angår erhvervsdrivende, at den væsentligste opgave for konkursadministrationen da er afviklingen af erhvervsvirksomheden, og at de fleste kreditorer er knyttet til denne og derfor typisk kender dennes adresse og har tilknytning til samme sted, medens de måske intet kendskab har til skyldnerens bopæl.

Virksomheden udøves fra det sted, hvor forretningsledelsen befinder sig. Er i en industrivirksomhed kontoret et sted, fabrikken et andet, er det kontoret, der bliver afgørende. Driver skyldneren virksomhed, uden at denne udøves fra noget bestemt sted, idet han driver handel ved at rejse rundt i landet, eller udøves virksomheden fra et sted i udlandet, falder man tilbage på hjemtinget efter retsplejelovens regler. Har skyldneren opgivet sin virksomhed, kan begæring ikke indgives på det sted, hvorfra han tidligere har drevet virksomhed, men fordi skyldneren har standset sine betalinger og lukket kontoret, kan virksomheden ikke straks dermed anses for ophørt. Fra svensk side har man som

nævnt ikke været tilbøjelig til at antage forretningsstedet som konkursværetning. Man har navnlig henvist til, at bopælen som følge af de særlige svenske regler giver et klarere kriterium, idet det kan være tvivlsomt, hvor forretningsstedet er.

Er et dødsbo allerede under behandling ved skifteretten, vil det være praktisk uheldigt, om bobehandlingen skulle overgå til en anden skifteret, fordi dødsboet erklæres konkurs. Det foreslås derfor, at konkursbegæring skal indgives til samme skifteret, der efter eventuel kendelse om konkurs skal fortsætte behandlingen, nu efter konkursreglerne. Reglen gælder ikke, hvis dødsboet behandles af en eksekutor. Det må dernæst være en forudsætning, at dødsboet overhovedet selvstændigt kan tages under insolvensbehandling. Dette er kun tilfældet, hvis boet behandles uden gældsansvar for arvinger eller efterlevende ægtefælle, altså efter reglerne i skiftelovens kapitel 3. Bestemmelsen i stk. 3 omfatter også det i praksis sjældent forekommende tilfælde, at skyldnerens bo er under konkursbehandling, og at der derefter begæres konkurs over aktiver, der ikke er gået ind i det første konkursbo, navnlig fortjeneste ved egen virksomhed. De to konkursboer bør da af praktiske grunde behandles ved samme skifteret, selv om skyldnerens erhvervsvirksomhed i mellemtiden er blevet nedlagt, eller han under boets behandling er flyttet til en anden retskreds. Vælges den af udvalgets flertal foreslåede udformning af § 33, hvorefter bl. a. arv, der tilfalder skyldneren under konkursen, går uden om boet, vil der formentlig noget hyppigere forekomme »dobbeltkonkurs«.

Indgivelse af anmeldelse om betalingsstandsning eller iværksættelse af tvangsakkordforhandling eller indgivelse af en konkursbegæring, der ikke er taget til følge, medfører sædvanligvis ikke, at skifteretten har foretaget en behandling af boet. Den har derfor ikke fået et sådant kendskab til boets forhold, at det ville være upraktisk, om en anden skifteret nu skulle overtage boet. Der vil heller ikke være udpeget nogen bestyrer af boet. Hvis skyldneren eller hans virksom-

hed i disse tilfælde er flyttet til en anden retskreds, efter at anmeldelsen om betalingsstandsning eller begæring om akkordforhandling eller en senere tilbagekaldt konkursbegæring er indgivet, skal en konkursbegæring indgives til skifteretten på det nye sted. Derimod bevirker en ny konkursbegæring naturligvis ikke, at den skifteret, som havde modtaget en tidligere begæring, der endnu er under behandling, derved mister sin kompetence.

En gennemførelse af udvalgets forslag må medføre en ændring i den nordiske konkurskonvention, idet danske konkurser efter en streng fortolkning ellers som hovedregel ville blive uden virkning i de andre nordiske lande, selv om skyldneren foruden den erhvervsvirksomhed, hvorpå den danske skifteret »grunder sin kompetence«, også har bopæl her i landet. Formen for denne ændring vil afhænge af, hvorvidt man fra svensk side vedblivende vil være utilbøjelig til at antage et forretningskriterium, og af, hvilken stilling Finland og Island vil indtage.

Til § 4.

Efter retsplejelovens § 9, stk. 3, nr. 5, jfr. stk. 2, skal Sø- og Handelsretten i København foretage behandlingen af handlendes, fabrikanters og skibsrederes konkursboer i de områder, der er henlagt under Københavns Byret og retterne i Frederiksberg birk, Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Ballerup, Hvidovre, Rødovre, Glostrup, Brøndbyerne, Tåstrup, Tårnby og Hørsholm. I den udvalgsbetænkning, som ligger til grund for den ved lov nr. 151 af 10. maj 1967 skete udvidelse af Sø- og Handelsrettens stedlige kompetence til også at omfatte Københavns omegn, betænkning nr. 368 i 1964, behandles ikke spørgsmålet om rettens saglige kompetence med hensyn til konkursboer, idet dette faldt uden for det pågældende udvalgs kommissorium. De fleste fallenter i alt fald i hovedstadsområdet falder ind under gruppen »handlende, fabrikanter og skibsredere«, en afgrænsning, som stammer fra konkursloven af 1872. En nærmere bestemmelse af disse

udtryk fandtes oprindelig i konkurslovens § 45, der da lød således: »Som Handlende anses i denne Lov Enhver, der, om end kun i Forbindelse med anden virksomhed, driver Handelsforretninger, derunder indbefattet Kommissionshandel, Assuranceagentur, Vexeller- og Bankforretninger saavel som Speditionsforretninger, forsaavidt han ifølge Lovgivningen er eller, hvis han boede i en Kjøbstad, vilde være forpligtet til at føre autoriserede Handelsbøger. Ved Skibsredere forstaas kun de, der drive Rhederi som Næringsvei, og ved Fabrikanter de, der drive Fabriksvirksomhed som Hovednæringsvei«. § 45 blev ganske vist ændret ved bogføringsloven nr. 98 af 10. maj 1912 § 7, men reglerne om Sø- og Handelsrettens kompetence blev opretholdt.

Bestemmelsen giver ikke sjældent anledning til fortolkningstvivl, og det er uheldigt, hvis man, før en konkursbegæring kan tages under behandling, skal tage stilling til, om en skyldner, der har drevet flere forskellige former for erhvervsvirksomhed, har fabriksvirksomhed som hovednæringsvej, eller om en mindre virksomhed må karakteriseres som fabrik og ikke snarere som håndværk, i hvilket tilfældet boet henhører under den almindelige skifteret. Langt de fleste konkursboer i hovedstadsområdet behandles af Sø- og Handelsretten, der derfor opnår den største erfaring på dette felt, jfr. den som bilag 2 vedføjede tabel. Det synes herefter mest rationelt at samle konkursboernes behandling inden for samme geografiske område på ét sted. De problemer, som opstår ved behandlingen, f. eks. af et udstillingsfirmas eller et hotels bo, er i det væsentlige de samme, man møder i en grossists, en detailhandlers eller en fabrikants konkursbo. Udvalget foreslår derfor at ophæve begrænsningen af Sø- og Handelsrettens kompetence til alene at omfatte handlendes, skibsreders og fabrikanter konkursboer.

Ændringen må forudsætte en forøgelse af Sø- og Handelsrettens personale, men dette vil medføre arbejdsbesparelser ved de andre retter.

Til § 5.

Indgives konkursbegæring til en skifteret, der ikke er kompetent til at tage sig af den, kan den afvises, og den, der har indgivet begæringen, må indgive ny begæring til den rigtige skifteret. Afgørelse af, om en retssag skal behandles som sø- eller handelssag eller ved de almindelige domstole, kan derimod efter retsplejelovens § 20, stk. 2, ikke medføre afvisning, men kun henvisning til den rette domstol. Denne regel anvendes også på afgrænsning af Sø- og Handelsrettens kompetence med hensyn til konkursbegæring. Henvisning sker også i sager om ulovlig frihedsberøvelse, jfr. retsplejelovens § 469, stk. 2, sager, der med urette er anlagt ved boligret, jfr. lejelovens § 71, stk. 1, og ifølge praksis også boligsager, som med urette er anlagt ved de almindelige domstole, jfr. U.f.R. 1952 s. 437.

Udvalget mener, at den samme regel bør gælde, hvor en konkursbegæring - eller en anmeldelse af betalingsstandsning eller begæring om akkordforhandling - er indgivet til en skifteret, som ikke er den rette. Ganske vist vil afvisning efter udkastets § 1 ikke som efter gældende ret ubetinget medføre, at omstødelsesfrister m. v. skal regnes fra indgivelsen til den rigtige skifteret; men det er dog ønskeligt, at behandlingen af konkursbegæringen fremmes mest muligt, og det sker ved, at skifteretten selv sender den videre. Er der ikke givet tilstrækkelige oplysninger til, at skifteretten kan se, hvor begæringen rettelig hører hjemme, kan der gives en frist efter § 9 til at skaffe de manglende oplysninger.

Til § 6.

Efter retsplejelovens § 456 c, stk. 4, 2. punktum, kan den ret, der behandler en faderskabssag, med samtykke af præsidenten for vedkommende landsret henvise sagen til behandling ved en anden ret, såfremt dette kan antages at ville forenkle eller fremskynde sagens behandling. § 703 indeholder regler om overførelse af strafforfølgning fra én ret til en anden, når begge er lovligt værneting.

En skønsmæssig henvisningsadgang er

meget ønskelig vedrørende konkurs. Har en skyldner, der ikke driver erhvervsvirksomhed, to bopæle, kan konkurs begæres på et af de to steder efter frit valg, selv om måske den allervæsentligste part af aktiverne befinder sig det andet sted, jfr. V.L.T. 1954 s. 281. Er alle deltagerne i et interessentskab gået konkurs, kan det være særdeles praktisk at samle alle boerne på ét sted, jfr. f. eks, sagen i U.f.R. 1954 s. 1. Bestemmelse om henvisning træffes efter § 6 af præsidenten for vedkommende landsret, hvorved må forstås præsidenten for den landsret, i hvis kreds den ret, der har boet under behandling, ligger. Ordene »et bo« omfatter såvel et konkursbo, hvor trangen til henvisningsmulighed er størst, som et tvangsakkordbo.

Det foreliggende foreløbige norske udkast § 140, stk. 2, giver Højesterets kæremålsudvalg mulighed for på begæring af konkursrekvirenten, gældsnavnet, jfr. om dette nedenfor i bemærkningerne til kapitel 2 under nr. 3, bostyret eller den efter loven kompetente skifteret at overføre behandlingen til en anden skifteret, såfremt tungtvejende hensyn taler for det. Efter det svenske udkast skal den kompetente konkursdommer efter samråd med den anden konkursdommer kunne henskyde boet til denne, når særlige grunde foreligger.

Til § 7.

En i udlandet dekretet konkurs hindrer ikke individualfølgning i skyldnerens formue her i landet, jfr. U.f.R. 1930 s. 8 og 9, refereret i Tidsskrift for rettsvitenskap 1931 s. 111. Hvorvidt en sådan konkurs i øvrigt har virkninger her i landet, må anses for noget usikkert; de af den fremmede konkursret trufne beslutninger kan i hvert fald ikke uden videre eksekveres her i landet. Har skyldneren hjemting her i riget, kan konkurs formentlig erklæres her, selv om der foregår konkursbehandling i et fremmed land, hvortil han også har tilknytning; har en skyldner ikke hjemting her, kan der i almindelighed ikke anordnes konkurs her i landet, jfr. U.f.R. 1917 s. 911 og 1931 s. 335 samt V.L.T. 1953 s. 64. Der kan således opstå et

tomrum, hvor konkursbehandling ikke finder sted, og der kan på den anden side, hvis de to lande har forskellige værnetingsregler eller fortolker dem forskelligt, blive tale om konkurrerende konkurskompetencer. Om et dansk konkursdekret får virkning i en fremmed stat, afhænger af den fremmede stats lovgivning, men som oftest vil det ikke være tilfældet.

Ved konventionen af 7. november 1933 mellem de nordiske lande, jfr. bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934, er der truffet bestemmelser om, at konkurs i et af de nordiske lande omfatter også formue, som skyldneren har i de andre nordiske lande, om bistand til skiftemyndighederne i de andre lande og om, hvilket lands lov der i en række tilfælde skal anvendes, samt om visse virkninger af tvangsakkordforhandling. Det er dog som nævnt en betingelse for anvendelse af konventionens bestemmelser, at den skifteret, der dekretede konkursen, grundede sin kompetence på skyldnerens bopæl. Konventionens afslutning hjemledes ved lov nr. 35 af 14. februar 1934.

Da det ikke sjældent forekommer, at en skyldner, der erklæres konkurs i Danmark, har formue i andre lande uden for Norden eller med der bosiddende fordringshavere har truffet dispositioner, som falder ind under den danske lovgivnings bestemmelser om omstødelse, vil det være meget ønskeligt, om der på basis af gensidighed kunne træffes overenskomster også med lande uden for Norden om anerkendelse af konkurs, der anordnes det ene sted. Inden for Det europæiske økonomiske fællesskab arbejder man som tidligere nævnt på tilvejebringelse af en indbyrdes konvention om de her nævnte spørgsmål. I forbindelse hermed ville meget tale for, at der blev gjort forsøg på at tilvejebringe en ordning om gensidig anerkendelse af konkurser mellem på den ene side Fællesskabet og på den anden side Danmark eller Norden.

Bestemmelsen i udkastets § 7 skal lette tilvejebringelsen af konventioner, hvorved konkurser - eventuelt under visse forudsætninger, bl. a. med hensyn til skyldnerens til-

knytning til det land, hvor konkurs erklæres, - kan få virkning uden for konkurslandet. Herved umuliggøres, når konkurs er anordnet, forfølgning i de andre kontraherende lande; men derboende kreditorer må forfølge deres ret gennem konkursboet. Dette kan på den anden side inddrage skyldnerens aktiver i de andre lande og eventuelt gennemføre omstødelse af dispositioner. Der kan også - og må formentlig - træffes bestemmelse om, efter hvilket lands lovgivning virkningerne af konkursen skal fastsættes, og hvilken bistand, f. eks. med foreløbig registrering og vurdering, skifteretterne skal yde det udenlandske konkursbo. Derimod behøver de almindelige værnetingsregler ikke nødvendigvis blive ændret i kraft af en konvention. Kan der f. eks. kun opnås enighed om at anerkende fremmed konkurs, når denne er baseret på erhvervsvirksomhedens udøvelse, udelukkes ikke konkurs på grundlag af bopæl, jfr. § 3; men sådan konkurs får da ikke virkning i det andet traktatsluttende land. Dog kan værnetingsreglerne faktisk begrænses derved, at hvis konkurs først erklæres i det land, hvor der er et af overenskomsten omfattet værneting, skal der ikke derefter kunne erklæres konkurs også i de andre lande. Tilsvarende gælder ifølge den nordiske konvention, som kun omfatter konkurser, hvor retten har grundet sin kompetence til konkursens erklæring på den omstændighed, at skyldneren har bopæl i landet, eller at et selskab, en forening eller en stiftelse har sit sæde i landet.

Foruden konkurs omfatter § 7 offentlig forhandling om tvangsakkord, stadfæstelse af tvangsakkord og anden insolvensbehandling, der svarer til konkurs og tvangsakkordforhandling, hvorunder falder f. eks. gældsforhandling efter det norske udkast, jfr. nedenfor ved kapitel 2, og offentlig likvidation af banker, i alt fald dersom konkurs som efter den danske banklov, lovbekendtgørelse nr. 169 af 15. juni 1956, § 16, stk. 3, er udelukket.

En lignende bemyndigelse for regeringen til at indgå traktater om gensidig anerkendelse af retsdekreter findes i retsplejelovens

§ 223 a vedrørende afgørelser af udenlandske domstole og myndigheder om borgerlige krav og udenlandske offentlige forlig samt i § 479 om fuldbyrdelseskraft. Ligesom i retsplejelovens regel har man i udkastet indføjet en »ordre public «-klausul om, at fremmede konkurser m. v. ikke skal have virkning her i landet, når det ville være åbenbart uforeneligt med landets retsorden. Der tænkes her både på tilfælde, hvor selve konkursen er indtrådt under sådanne omstændigheder, at den ikke kan tillægges betydning her i landet, idet skyldneren ingen reel tilknytning har til den fremmede stat, eller konkursen f. eks. fremtræder som alene begrundet i rent politiske hensyn, og tilfælde, hvor enkelte af de i den fremmede lovgivning fastsatte virkninger af konkurs er uforenelige med danske retsprincipper. Da det i retsplejelovens § 223 a stillede krav om gensidighed kan føre til vanskeligheder i tufælde, hvor der på et eller nogle mindre væsentlige punkter på grund af forskelle mellem de to retssystemer ikke kan opnås fuldstændig gensidighed, har man udeladt denne betingelse i udkastet. Det er dog naturligvis en forudsætning for, at der indgås en traktatmæssig ordning, at denne i hovedsagen hviler på gensidighed.

Efter § 7, stk. 2, kan justitsministeren træffe de nærmere bestemmelser, som overenskomstens gennemførelse nødvendiggør. Herunder falder de af overenskomsten direkte følgende regler, jfr. de to anordninger nr. 250 og 251 af 1. september 1934 om den nordiske konkurskonvention, detailbestemmelser f. eks. om tilvejebringelse af fornødne oversættelser til og fra et fremmed sprog, men også en bestemmelse som den, der nu indeholdes i konkurslovens § 48 b, hvorefter det skal oplyses i konkursbeslutningen, hvis skifteretten har grundet sin kompetence på anden omstændighed end den, at skyldneren har eller ved sin død havde bopæl her i riget. Man har som tidligere nævnt ikke ment at burde medtage denne lovbestemmelse i udkastet, også fordi udvalget håber, at der ved fortsatte forhandlinger mellem de nordiske lande, eventuelt i forbindelse med drøftelser

af en traktat med andre lande, vil kunne opnås enighed om at vælge erhvervsvirksomhedens udøvelse som hovedgrundlag for værnetingets bestemmelse.

Det foreliggende norske udkast indeholder i § 156 en bestemmelse, der er noget anderledes formuleret end § 7, men i det væsentlige må antages at have samme indhold.

Til § 8.

Efter konkurslovens §§ 47 og 48 skal en konkursbegæring være skriftlig, og det samme må formentlig gælde et andragende om akkordforhandling efter tvangsakkordlovens § 1.

Efter det danske kommissionsudkast fra 1941 §§ 2 og 12 kunne skyldneren indgive anmeldelse af betalingsstandsning eller begæring om forhandling om gældsordning skriftligt eller mundtligt. Derimod skulle efter § 33 konkursbegæring stadig være skriftlig.

Udvalget finder, at der også ved anmeldelse om betalingsstandsning bør stilles krav om skriftlighed. Der må have et klart grundlag for at fastslå, hvad anmeldelsen går ud på, og det vil næppe kunne volde skyldneren vanskeligheder at skrive en anmeldelse. Anmeldelsen er i øvrigt ikke som efter kommissionsudkastet pligtbunden og vil formentlig i praksis sjældent blive foretaget af ikke-forretningskyndige personer. En tilførsel til skiftebogen, som vil være det eneste mulige alternativ til en skriftlig anmeldelse, kunne i øvrigt blive forsinket, hvis der, når skyldneren kom for mundtligt at anmelde betalingsstandsning, ingen var til stede, som var bemyndiget til at beklæde skifteretten.

De i paragraffen nævnte angivelser er fremhævet, bl. a. fordi de skal danne grundlag for bedømmelsen af, om den modtagende skifteret er den rette, eller om anmeldelsen eller begæringen skal videresendes til en anden skifteret, jfr. § 5.

Under en borgerlig retssag fremlægges bilag som regel først ved sagens inkamination, jfr. retsplejelovens § 340. Da retten straks skal kunne tage stilling til en anmeldelse om betalingsstandsning eller en begæ-

ring om akkordforhandling, og da en konkursbegæring bør afgøres snarest muligt, bør dokumenter, der påberåbes, følge med anmeldelsen eller begæringen. Gør de ikke det, kan der blive tale om fastsættelse af frist efter § 9. Skal dokumentet forkyndes, må det indleveres i to eksemplarer.

Det er i retspraksis, jfr. U.f.R. 1907 s. 530, antaget, at en telegrafisk begæring opfyldte kravet om skriftlighed, og det samme må efter omstændighederne gælde en telexmeddelelse.

Af hensyn til fastsættelse af fristdagen efter § 1 skal skifteretten påføre anmeldelsen datoen for dens modtagelse, og dette bør naturligvis ske straks efter modtagelsen.

Til § 9.

Anmeldelse om betalingsstandsning skal, foruden angivelse af skyldneren, indeholde en bekræftet oplysning om, hvem der eventuelt bistår ham. Begæring om akkordforhandling skal være ledsaget af adskillige bilag, jfr. § 161. En kreditors konkursbegæring skal angive de omstændigheder, hvorpå begæringen støttes, jfr. § 23. Af hensyn til den tidligst mulige fastsættelse af fristdagen ville det være uheldigt, om skifteretten var tvunget til at afvise anmeldelsen eller begæringen, fordi ikke alle oplysninger eller bilag var til stede.

§ 11 giver skyldneren frist på en uge til at underrette samtlige bekendte fordringshavere om betalingsstandsningen. I en større forretningsvirksomhed eller en virksomhed med et noget mangelfuldt bogholderi kan det undertiden være vanskeligt at overholde ugefristen.

I disse tilfælde giver § 9 skifteretten mulighed for at give en kort frist til tilvejebringelse af de manglende oplysninger eller udsendelse af de resterende meddelelser. Er der ikke grund til at tro, at skyldneren - eller den konkursbegærende kreditor - kan og vil skaffe oplysningerne, bør udsættelse ikke gives. Det bør endvidere tilstræbes, at den nuværende tilstand, hvor det væsentligste grundlag for en tvangsakkord er tilvejebragt, før andragende om akkordforhandling indgi-

ves til skifteretten, jfr. bemærkningerne i indledningen til afsnit **III**, såvidt muligt opretholdes. Medens f. eks. tinglysningslovens § 15, stk. 3, om frist til fremskaffelse af bevis for fuldmagt el. lign. ikke angiver noget om fristens længde, har man her anset det for ønskeligt at give en vejledning. Fristen bør i almindelighed ikke udstrækkes ud over en uge. Fristen skal naturligvis ikke altid sættes til en uge; ofte vil manglende oplysninger kunne skaffes til den følgende dag. På den anden side kan det undtagelsesvis, navnlig i forbindelse med påsken/julen, forekomme, at en uge ikke er nok, og skifteretten kan da sætte fristen lidt længere.

Det norske udvalg har ikke anset det for nødvendigt at give en udtrykkelig regel herom.

Kapitel 2.

Betalingsstandsning.

1. I gældende dansk ret er tilvejebringelsen af frivillige ordninger mellem en skyldner og hans fordringshavere ikke reguleret i lovgivningen.

I praksis vil en skyldner, der søger en ordning med sine fordringshavere, i almindelighed henvende sig til en advokat eller en kreditorforening. Den sidste kommer oftest ind i billedet, fordi debitor ikke betaler sin skyld til et eller flere af kreditorforeningens medlemmer. Lader skyldnerens oplysninger formode, at han ikke er i stand til rettidigt at betale sin gæld, vil man ofte tilråde ham at standse sine betalinger. Betalingsstandsningen meddeles hyppigst kreditorerne ved et cirkulære. Der foretages en nærmere gennemgang af skyldnerens regnskab og en vurdering af hans varelager. Dette kan som regel tilendebringes på en uges tid. På grundlag af de opgjorte aktiver og passiver og eventuel støtte fra familie eller andre opstilles et akkordforslag, hvorefter en vis procentdel af gælden i tidsfæstede afdrag skal betales til kreditorerne, der giver afkald på resten af deres krav. Undertiden kan skyldneren klare sig med en betalingsudsættelse

(moratorium). Forslaget med nærmere oplysninger om skyldnerens formuestilling og årsagen til hans vanskeligheder sendes til kreditorerne, der enten på et møde eller skriftligt kan tilkendegive deres stilling. Samtykker alle kreditorer, er ordningen vedtaget og kræver ingen offentlig godkendelse. Overholder skyldneren ikke de forpligtelser, han har påtaget sig, vil kreditorerne ofte kunne frigøre sig fra aftalen og gøre deres fulde, oprindelige fordringer gældende, jfr. f. eks. U.f.R. 1928. 365.

En enkelt lovbestemmelse har dog haft stor betydning for arbejdet med at tilvejebringe frivillige gældsordninger. Det er konkurslovens § 48 a, der blev indføjet i konkursloven ved lov nr. 68 af 12. april 1927. Bestemmelsen giver adgang til udsættelse med behandlingen af en konkursbegæring i tilsammen højst 8 uger, for at skyldneren kan få tid til at forhandle om tvangsakkord. I praksis er der i vid udstrækning givet udsættelse også med henblik på forhandling om frivillige ordninger. I de fleste tilfælde ønsker både debitor og kreditorer at prøve mulighederne for en frivillig ordning, og konkursbegæring indgives kun for at skabe sikkerhed mod, at afkræftelsesfrister udløber under forhandlingerne. Udsættelse gives imidlertid også ofte, selv om en enkelt kreditor ønsker at vælte spillet ved sin konkursbegæring.

2. Den i 1930 nedsatte kommission foreslog indført et system, hvorefter der forud for en konkurs altid skulle gå et gældsordningsstadium og undertiden forud for dette et betalingsstandsningsstadium. En bogføringspligtig skyldner havde pligt til at anmelde betalingsstandsning, når han faktisk havde indstillet sine betalinger, eller når det måtte stå ham klart, at virksomheden ikke kunne videreføres uden en ordning med kreditorerne. Andre insolvente skyldnere kunne anmelde betalingsstandsning (§ 1). Virkningen af anmeldelsen var navnlig, at afkræftelsesfrister regnedes fra anmeldelsesdagen (§§ 103-108), at der åbnedes mulighed for udsættelse af forhandling om gældsordning (§ 14), og at forsvarlige omkostninger ved søg på at opnå en ordning med kreditorerne

fik stilling som massekrav (§ 3, stk. 3). Skyldneren beholdt rådigheden over aktiverne, og retsforfølgning kunne ske. Betalingsstandsningen bekendtgjordes ikke.

Førte betalingsstandsningen ikke til en ordning med kreditorerne, normalt inden for 8 uger, gik man over til gældsordningsstadiet (§5). Forhandling om gældsordning kunne i øvrigt også begæres under lignende betingelser som efter gældende ret konkurs (§§ 8-11). Gældsordningsforhandlingen bekendtgjordes på samme måde som en konkurs (§§ 16-17). Selv om skyldneren havde haft udsættelse under betalingsstandsning for at søge en ordning med kreditorerne, kunne han nu påny få indtil 8 ugers udsættelse (§ 21). Skyldneren bevarede som hovedregel rådigheden over sin formue, men skifteretten kunne dog give ham forskrifter (§ 24), og der kunne også beskikkes ham et tilsyn (§§ 22-23). Udlæg og anden individualforfølgning blev afskåret (§§ 27-28), og konkurs kunne kun forlanges af et kvalificeret mindretal af kreditorer (§ 29). Ikke blot omkostninger, men også gæld stiftet med skifterettens eller tilsynsmandens samtykke blev massegæld i en senere konkurs (§ 26). Førte gældsordningsforhandlingerne ikke til noget resultat, gik man på skyldnerens eller på en kreditors begæring over til konkurs (§ 32).

3. Heller ikke i de andre nordiske lande findes almindelige regler om istandbringelsen af frivillige ordninger, som også der er hyp-pige.

Det norske konkurslovsudvalg har udarbejdet en foreløbig skitse til »lov om gjeldsforhandling og konkurs«. Gældsforhandlingens formål er at søge tilvejebragt en frivillig gældsordning eller en tvangsakkord, og begæringen om gældsforhandling skal derfor afslås, hvis skifteretten finder en sådan udgang usandsynlig. Kun skyldneren kan begære gældsforhandling. Skyldnerens fordringshavere underrettes om gældsforhandlingen; men den er i øvrigt ikke offentlig. Skifteretten udnævner et gældsnavn på 2-4 medlemmer (samt eventuelt en revisor), der skal føre tilsyn med skyldnerens økonomiske forhold og kan give ham pålæg. Salg, pant-

sætning og bortleje af fast ejendom eller andre formuegenstande af væsentlig betydning, stiftelse eller fornyelse af gæld må ikke ske uden nævnets samtykke. Overtrædelse heraf gør dispositionen uvirksom i forhold til trediemand i ond tro, som heller ikke kan modtage betaling af gæld fra skyldneren. Under gældsforhandlingen kan der ikke gøres udlæg hos skyldneren, og konkurs kan kun fordres af mindst 3 kreditorer, hvis fordringer udgør mindst $\frac{2}{5}$ af de kendte fordringers beløb; beskyttelsen mod konkurs gælder dog kun i 3 måneder fra forhandlingens åbning, hvilken frist skifteretten i særlige tilfælde kan forlænge. Gældsnavnet gennemgår skyldnerens forhold, afgiver en redegørelse og hjælper ham eventuelt med at udarbejde forslag til en frivillig gældsordning eller tvangsakkord. Lovudkastet indeholder derefter nogle regler om vedtagelsen af en frivillig ordning, herunder at fastholdt passivitet kan anses for tiltrædelse, hvis forslaget er vedtaget af fordringshavere, som repræsenterer $\frac{3}{4}$ af fordringernes beløb, samt om visse tilfælde af ugyldighed.

Ifølge den svenske regerings forslag til lov om ackordsförhandling, jfr. lagberedningens betænkning SOU 1968: 41, kan en skyldner, som ønsker akkord, hos konkursdommeren få beskikket en jurist som »god man«, medmindre der savnes rimelig anledning til at antage, at akkord kan komme i stand. Den »gode man« bistår skyldneren med at søge akkord. Skyldneren skal forvalte sin ejendom i samråd med den »gode man«. Udlæg kan foretages, men den »gode man« kan som regel bestemme, at tvangsrealisation ikke må ske. På den »gode mans« begæring kan retten udsætte behandlingen af en konkursbegæring. Forsømmer skyldneren at handle i samråd med den »gode man«, eller handler han i strid med dennes mening, kan udnævnelsen af »god man« tilbagekaldes. Dette kan også ske, hvis den »gode man« ikke mener, akkord kan komme i stand, eller på begæring af en kreditor. I øvrigt bortfalder virkningerne af beskikkelsen af »god man«, når der er gået 2 måneder, uden at offentlig akkordforhandling er begæret.

4. Efter konkurslovsudvalgets opfattelse udføres der et stort og nyttigt arbejde med istandbringelse af frivillige akkorder og andre private gældsordninger. Langt de fleste insolvente skyldneres gældsforhold ordnes uden skifterettens medvirken. Herved spares retterne for meget arbejde. Det bliver muligt at tage større hensyn til det enkelte tilfældes særegne omstændigheder. Eventuelt salg eller afvikling af skyldnerens virksomhed går lettere fra hånden og måske med bedre resultat, når det kan ordnes privat. En indblanding fra skifterettens side vil kunne skade den diskretion, som er af betydning for skyldnerens muligheder for at kunne fortsætte sin virksomhed. Erfaringen viser, at selv om man søger at inddrage alle akkorder og moratorier under det offentliges kontrol, vil kreditorer og debitorer stadig søge at ordne sig privat.

Den komplicerede »stadieordning«, som kommissionen foreslog, blev straks mødt med kraftig kritik. Jfr. Stephan Hurwitz i Fuldmægtigen 1941, s. 109 ff, Niels Harbou sst. 1942, s. 73 ff, A. Ostenfeld i U.f.R. 1942 B s. 328. Man frygtede, at den ville medføre en forhaling af de boer, som alligevel ikke har nogen reel mulighed for at undgå konkurs, uden at der af den grund blev opnået væsentlige fordele. Som hidtil ville de fleste boer blive ordnet uden nogen indblanding af skifteretten, og de, for hvem det ikke lykkedes, ville dog ikke have andre udsigter end konkurs eller tvangsakkord. Skifteretten ville få tillagt opgaver, som den ikke havde rimelige forudsætninger for at løse.

Konkurslovsudvalget må finde denne kritik berettiget. Der har som nævnt ikke vist sig sådanne mangler ved den i praksis fulgte fremgangsmåde, at indgribende reformer er påkrævet. Udvalget mener derfor ikke, at de af det norske udvalg overvejede regler egner sig til overførelse på danske forhold. I praksis giver det sig normalt af sig selv, hvem der kommer til at lede arbejdet med tilvejebringelse af en frivillig gældsordning. Skyldneren vælger, hvem han ønsker til at bistå sig; men

for at have udsigt til et gunstigt resultat må han undgå at benytte sig af nogen, som kreditorerne ikke har tillid til. Skifteretten vil ikke uden en nærmere beskæftigelse med boets forhold, hvilket som nævnt er uheldigt, have mulighed for at tage stilling til, hvem hvervet skal betroes. En skifterets udnævnelse af en bobestyrer vil også kunne give kreditorer og andre en ubegrundet og derfor farlig tillid til, at hele arbejdet sker under skifterettens kontrol og ansvar.

Det svenske lovforslag bygger på den i svensk ret, f. eks. skifteret og umyndighedslovgivning, velkendte figur »god man«, men ligger i øvrigt ikke så fjernt fra det danske udkast. Da der alligevel ikke kunne tilvejebringes enighed mellem de nordiske udvalg på dette felt, har man ment, at der ikke var tilstrækkelig grund til at frafalde de punkter i den nærmere udformning, hvor det danske udkast afviger fra det svenske.

5. Medens det danske udvalg altså ikke har fundet noget behov for en nærmere offentlig kontrol med private bestræbelser for at tilvejebringe gældsordninger i almindelighed, har man dog erkendt, at der på enkelte punkter er trang til ændringer i eller tilføjelser til den gældende lovgivning.

a. Udvalget har ligesom kommissionen anset det for betydningsfuldt, at der gives mulighed for at beregne omstødelsesfrister fra det tidligst mulige tidspunkt, hvor skyldnerens insolvens kan siges at være konstateret. Dagen må på den anden side for at undgå for megen usikkerhed være skarpt fikseret. Man bør derfor ikke gå ud fra det tidspunkt, hvor skyldneren faktisk har standset sine betalinger, da dette vanskeligt vil kunne fastslås nøjagtigt. Af samme grund vil det være uheldigt at overlade skifteretten at fastslå et bestemt skæringstidspunkt uden et fast kriterium¹⁾. Fristerne bør derfor regnes fra den første henvendelse til skifteretten enten fra skyldneren selv eller fra en fordringshaver. Det kan være en konkursbegæring, jfr. § 17. Det forekommer som nævnt ofte i dag, at en skyldner, selv om han aldeles ikke ønsker

¹⁾ Se derimod om engelsk og fransk ret kommissionsbetænkningen fra 1941, s. 297, 298, 301, 305 samt Williams: On bankruptcy, 18th ed., s. 259 ff, og fransk konkurslov af 13. juli 1967 art. 29.

konkurs, men derimod en frivillig ordning med kreditorerne, indgiver konkursbegæring for at holde vejen åben enten for en afkræftelse, hvis konkurs alligevel bliver følgen, eller for en tilbageførelse af de overdragne værdier under trussel om konkurs. Det er imidlertid besynderligt, at det hertil er nødvendigt at fremsætte begæring om noget, som man netop ønsker at undgå, og de psykologisk afskrækkende momenter, der er forbundet med begrebet konkurs, holder antagelig i nogle tilfælde skyldnere fra at indgive konkursbegæring, selv om dette medfører, at afkræftelsesmuligheder går tabt. Udvalget har navnlig af disse grunde ment, at man som foreslået i kommissionsudkastet 1941 bør give skyldnerne mulighed for at anmelde betalingsstandsning til skifteretten.

b. Også andre retsvirkninger end omstødelsesfristernes beregning bør knyttes til anmeldelsen. Skyldneren vil have behov for bistand til istandbringelsen af f. eks. en frivillig akkord, og denne bistand må nødvendigvis honoreres. En række domme viser, at advokater eller kreditorforeninger har søgt at sikre sig ved håndpantelignende ordninger, og det synes i nogen grad at bero på tilfældigheder, om tilstrækkelig sikkerhed opnås på denne måde, jfr. Foighel i U. f. R. 1964 B s. 30-32 og Gomard: Skifteret, 2. udgave, s. 48-51 med henvisninger. Dette er uheldigt, ligesom håndpanteretten kan stille sig i vejen for den mest hensigtsmæssige anvendelse af disponible aktiver. Udvalget mener derfor, at rimelige omkostninger ved forsøget på at opnå en ordning, når forsøget over for skifteretten har manifesteret sig i en anmeldelse om betalingsstandsning, bør have stilling foran andre fordringer i et eventuelt senere konkursbo (eller tvangsakkordbo), jfr. udkastets § 91, nr. 1. Det er af akkordforeninger over for udvalget blevet anført, at man kunne nære frygt for, at en sådan regel gav anledning til uforsvarlig oppustning af omkostningerne. Når der tillægges skifteretten censur over for urimelige krav, synes denne frygt dog ikke begrundet. Snarere kunne man vel forestille sig overdrevne omkostninger dækket, hvor bistandsyderen har sikret

sig ved håndpant og ikke er underkastet skifterettens kritik.

c. Har skyldneren standset sine betalinger og tilkendegivet dette ved anmeldelse til skifteretten, bør han naturligvis afholde sig fra at forrykke forholdet mellem kreditorerne ved at betale enkelte gældsposter. Kun hvis en fordring er fortrinsberettiget i tilfælde af konkurs, og der utvivlsomt er fuld dækning til den fortrinsberettigede gæld, eller hvis f. eks. betaling af forfalden leje er nødvendig, for at virksomheden ikke skal blive sat på gaden, kan betaling af gæld forsvares. Også stiftelse af ny gæld vil i almindelighed være uforsvarlig både over for medkontra-henten, hvis denne ikke kender til betalingsstandsningen, og over for de øvrige kreditorer. I det hele bør skyldneren under betalingsstandsningen afholde sig fra dispositioner, der ikke er nødvendige for at opretholde virksomheden eller for at erhverve dagliglivets fornødenheder. Udvalget har overvejet at give en bestemmelse herom, men har ment, at det ville være vanskeligt at udforme en regel, der var anvendelig på de forskellige tilfælde og virksomheder. Skyldnerens forhold til den, der bistår ham, og kreditorernes tillid til bistandsyderen spiller også ind. Er f. eks. kreditorerne indforstået med, at en vis produktion tages op, kan dette være forsvarligt, selv om det ellers ikke ville have været acceptabelt, at skyldneren tog nye produktionsop. Akkordforeningerne har stærkt frarådet, at man gav en almindelig regel om, hvilke dispositioner skyldneren kunne foretage under betalingsstandsningen. Udvalget har derfor nøjedes med at foreslå den i § 71 gængs regel om omstødelse af dispositioner og betalinger efter fristdagen, som i det væsentlige er udtryk for de anførte synspunkter.

d. Lige som efter gældende ret bør der være en mulighed for at udsætte afgørelsen om en konkurs, når skyldneren søger en ordning med kreditorerne, jfr. udkastets § 25. Har skyldneren ikke standset sine betalinger, vil der dog normalt være afgørende betænk-ligheder ved en udsættelse, som da kunne medføre, at skyldnerens midler anvendtes til

dækning af nogle kreditorer på bekostning af de øvrige. Også her får anmeldelsen af betalingsstandsning betydning.

e. Når skyldneren selv ved anmeldelsen til skifteretten har tilkendegivet, at han ikke vil foretage betalinger til enkelte kreditorer, og når man giver en ret stærk beskyttelse mod fuldbyrdelsen af en begæring om konkurs, synes det rimeligt, at der også bør kunne gives et vist værn mod, at individualforfølgning gennemføres til tvangsfuldbyrdelse. En sådan ville på meget forstyrrende måde kunne gribe ind i arbejdet med forberedelse af en frivillig ordning eller en tvangsakkord.

f. Udvalget har som allerede nævnt ikke ment, at skifteretten i almindelighed af egen drift bør optræde som kontrolorgan under betalingsstandsningen. Den kontrol, der må være modstykket til den beskyttelse, udkastet giver, må i første række udøves af kreditorerne. Disse skal have meddelelse om betalingsstandsningen, jfr. § 11, og om ophør af anmeldelsens virkninger, jfr. § 16, stk. 2. En kreditor, som ikke mener, at alt går rigtigt til, eller som anser arbejdet på en ordning for udsigtsløst, kan påkalde skifterettens afgørelse enten ved at oplyse, at der ikke arbejdes på betryggende måde på opnåelse af en betalingsordning, jfr. § 15, stk. 2, eller ved at begære konkurs og på det i § 25, stk. 1, nævnte møde fremkomme med sine betragtninger. Vigtige opgaver påhviler den, som yder skyldneren bistand, jfr. § 10, stk. 2. En sådan bistandsydelse er ganske vist ikke obligatorisk, men i de fleste tilfælde en forudsætning for, at der med held kan arbejdes på opnåelse af en betalingsordning. Bistandsyderen, der normalt gennemgår skyldnerens hele økonomiske stilling, hjælper ham med at udarbejde og udsende et forslag til akkord eller moratorium og tager del i beslutninger om virksomhedens drift under betalingsstandsningen, skal efter § 15, stk. 1, straks underrette skifteretten, hvis arbejdet ikke går, som det skal. Skifteretten kan efter paragraffens andet stykke også af egen drift

tage et sådant spørgsmål op. Endelig kan de af anmeldelsen om betalingsstandsning følgende virkninger ikke være ud over en vis tid, jfr. § 16, stk. 1, nr. 6.

Til §10.

Betalingsstandsning kan kun anmeldes af skyldneren, ikke af en kreditor. Udvalget har ikke ment, at der burde pålægges skyldneren nogen pligt til at anmelde betalingsstandsning¹). Er der ikke mulighed for omstødelse (afkræftelse), vil skyldneren og hans fordringshavere måske ofte foretrække at ordne forholdet mellem sig uden nogen form for medvirken fra det offentliges side, og dette bør ikke søges forhindret. Mener en kreditor, at der er fare på færde, kan han sikre sig ved at indgive konkursbegæring. Den pligt, som i dag består efter konkurslovens § 46 til i visse tilfælde at indgive konkursbegæring, håndhæves i praksis ikke, og pligtbud, der ikke efterleves, bør så vidt muligt undgås.

Skyldnerens betalingsstandsning skal være begrundet i, at han ikke mener sig i stand til at opfylde sine forpligtelser, altså insolvens i betydningen manglende »likviditet«, jfr. herom nærmere bemærkningerne til § 17. Selv en blot midlertidig insolvens, som efter udkastets § 17 ikke skal give adgang til konkurs, kan undertiden, omend næppe ofte, gøre det nødvendigt at standse betalingerne for en tid.

Af formuleringen fremgår, at skifteretten ikke skal affordre skyldneren nærmere oplysninger om hans økonomiske stilling. Han skal ikke forevise skifteretten nogen status eller regnskab. Foreligger der undtagelsesvis for skifteretten oplysninger, der gør det klart, at skyldneren fuldt ud er i stand til at betale sin gæld, må skifteretten dog nægte at modtage anmeldelsen. Skifteretten skal heller ikke på dette tidspunkt foretage nogen prøvelse af, om skyldneren har udsigt til at få en mindelig ordning med fordringshavere.

Også ikke-forretningsdrivende kan an-

¹) De særlige bestemmelser i bankloven (lovbekendtgørelse nr. 169 af 15. juni 1956) § 16, stk. 1, om pligt for en bank, hvis aktiekapital ved tab er nedbragt til under 50 %, til at standse betalingerne, hvis aktiekapitalen ikke igen bringes op til 50 %, berøres ikke af udkastet.

melde betalingsstandsning. Det samme gælder selskaber, foreninger og stiftelser. Et aktieselskabs anmeldelse må hidrøre fra bestyrelsen. Banker og sparekasser vil næppe have behov for at anmelde betalingsstandsning, idet videregående virkninger indtræder allerede ved den faktiske betalingsstandsning, hvis tidspunkt for disse institutioners vedkommende næppe vil volde tvivl, jfr. bankloven (lovbekendtgørelse nr. 169 af 15. juni 1956) § 16, stk. 4, og sparekasseloven (lovbekendtgørelse nr. 8 af 15. januar 1960) § 16, stk. 5.

I de allerfleste tilfælde vil den skyldner, der anmelder betalingsstandsning som et led i bestræbelserne på at finde en ordning med kreditorerne, have henvendt sig om bistand til sagkyndige, i reglen en advokat eller en kreditorforening; i så fald skal bistanden fremgå af anmeldelsen, og rigtigheden heraf skal være dokumenteret f. eks. ved bistandsyderens underskrift på anmeldelsen eller ved et brev fra den pågældende. Denne oplysning er af væsentlig betydning for kreditorerne. Bedømmelsen af faren for tabforvoldende dispositioner eller særlige kreditorbegunstigelser og af muligheden for at opnå en ordning, der på den ene side giver kreditorerne, hvad debitor magter at yde, og på den anden side har rimelig udsigt til at kunne overholdes, afhænger i ikke ringe grad af, hvorvidt kreditorerne har tillid til den person eller den organisation, der leder arbejdet med at opnå en gældsordning. Udvalget har overvejet, hvorvidt der i loven burde stilles særlige krav til bistandsydelsen, men man har ikke fundet at burde stille forslag herom. En henvisning til akkordforeningerne måtte formentlig forudsætte en særlig autorisation af disse, jfr. kommissionsbetænkningen 1941 s. 134, og noget behov herfor har ikke vist sig i praksis. Undtagelsesvis vil det også kunne forekomme, at andre end advokater og kreditorforeninger vil kunne yde tilstrækkelig hjælp i et tilfælde, hvor særlige juridiske spørgsmål ikke trænger sig på. Man vil heller ikke kunne udelukke, at f. eks. en bestyrelse, som træder til i et aktieselskab for at bringe dette ud af en krise, som andre har ansvar

for, kan besidde en sådan tillid hos kreditorerne og en sådan faglig, regnskabsmæssig og juridisk indsigt, at den under betryggende former vil kunne tilvejebringe en gældsordning uden bistand fra andre. Man mener ikke, at skifteretten, som på dette tidspunkt er ganske uden kendskab til skyldnerens økonomiske forhold og til kreditorernes synspunkter, bør inddrages i en bedømmelse af bistandens forsvarlighed, hvorved også forhandlingerne med kreditorerne ville få et falsk skær af at foregå under skifterettens kontrol. Skifterettens opgave er alene at tage imod anmeldelsen og konstatere, at den opfylder lovens formelle betingelser.

Til §11.

Formålet med betalingsstandsningen er at søge en ordning af skyldnerens gældsforhold. Kreditorerne bør snarest underrettes om skyldnerens illikviditet, således at de kan tage stilling til, om de vil indgive konkursbegæring, og om de ønsker at overvåge, at arbejdet med gældsordningen fremmes tilbørligt. Er meddelelse om betalingsstandsningen givet til kreditorerne før anmeldelsen, behøver der ikke gives underretning til kreditorerne om anmeldelsen til skifteretten. I praksis vil skyldneren antagelig i almindelighed give meddelelse også om anmeldelsen, fordi unødvendige konkursbegæring ofte vil kunne undgås, når kreditorerne ved, at fristdagen ligger fast. Bliver skyldneren senere bekendt med eksistensen af f. eks. et erstatningskrav, bør han straks sende meddelelse til indehaveren af dette krav. Fordringshaveren omfatter også panthavere. Skyldneren har næppe efter denne bestemmelse pligt til at underrette kautionister, medmindre han har formodning om, at de har indfriet skylden og derved opnået et regreskrav mod ham. Er anmeldelsen modtaget af skifteretten en tirsdag, er tirsdagen i den følgende uge sidste frist for afsendelsen af meddelelse til kreditorerne.

Egentligt bevis for at have afsendt meddelelserne skal skyldneren ikke præstere over for skifteretten. Han skal blot overlade denne et eksemplar af cirkulæret til kredito-

terne og en liste over de bekendte fordringshavere, til hvem meddelelsen er sendt. Listen bør også indeholde adresser, således at den eventuelt kan benyttes som grundlag for udsendelse af meddelelse om ophør af betalingsstandsningen, jfr. § 16, stk. 2. Derimod kræves ingen angivelse af fordringernes størrelse.

I praksis vil udsendelsen formentlig i almindelighed blive foretaget af den advokat eller akkordforening, der bistår skyldneren, og man har derfor ikke pålagt skyldneren at afgive nogen udtrykkelig, personlig erklæring til skifteretten om, at alle fordringshavere er underrettet.

Til § 12.

Af hensyn til mulighederne for fortsættelse af skyldnerens virksomhed eller for en realisation uden for store tab er det ønskeligt at skabe mindst mulig publicitet om betalingsstandsningen. Der sker derfor ingen offentliggørelse. Af § 11 fremgår, at kreditorerne har krav på underretning, og også en kreditor, som retter henvendelse til skifteretten, inden meddelelse er tilgået ham, kan forlange oplysning om, hvorvidt og hvornår anmeldelse er indgået, og om dennes vigtigste indhold, nemlig en eventuel angivelse af bi-stand. Kreditor kan også senere under betalingsstandsningen få oplyst, om der er sket ændringer med hensyn til bstanden.

Også andre end kreditorer kan have retlig interesse i at få oplysning om betalingsstandsningen. Således må en kautionist for skyldnerens gæld kunne få oplysninger. Den, der forhandler med skyldneren om at indgå en gensidigt bebyrdende kontrakt, vil kunne have retlig interesse i, om der foreligger betalingsstandsning og således eventuelt en mulighed for omstødelse af kontrakten efter § 71. Omvendt vil et oplysningsbureau eller et dagblad ikke ved henvendelse til skifteretten kunne få oplyst navnene på de personer, som inden for en vis periode har anmeldt betalingsstandsning til skifteretten.

Reglen i § 12, 2. punktum, svarer til den almindelige bestemmelse i retsplejelovens § 41, stk. 1, om adgangen til at få udskrifter af

retsbøgerne og de øvrige til en sag hørende dokumenter.

Til §13.

Skifteretten fører ikke kontrol med arbejdet på at opnå en ordning med fordringshavere eller med skyldnerens dispositioner under betalingsstandsningen, og det vil derfor næppe være forsvarligt at nægte en fordringshaver, som har en eksigibel fordring, retten til at opnå udlæg eller, hvis fordringen efter sin beskaffenhed giver adgang dertil, udpantning. Fordringshaveren har dermed sikret sin stilling for det tilfælde, at betalingsstandsningen ender uden tvangsakkord eller konkurs. Kunne udlægshaveren gennemføre f. eks. tvangsauktion over en fast ejendom, hvorfra skyldneren driver en erhvervsvirksomhed, ville dette imidlertid kunne ødelægge mulighederne for en ordning baseret på skyldnerens videreførelse af virksomheden efter akkord eller moratorium, og den, der gjorde udlæg i ejendommen, ville således få en stærk stilling, som han eventuelt kunne benytte til at tiltvinge sig urimelige fordele. Ender betalingsstandsningen med en tvangsakkord eller med konkurs, vil et udlæg falde bort, jfr. §§ 179 og 70, og det ville da være uheldigt, om der forinden var foranstaltet tvangsauktion over det udlagte eller udpantede, som måske var blevet bortsolgt under værdien. Udvalget har derfor ment at burde give skifteretten adgang til efter begæring fra skyldneren, hvilket i praksis oftest vil sige fra den advokat eller kreditorforening, som bistår ham, at bestemme, at der ikke kan søges fyldestgørelse på grundlag af udlæg eller udpantning. Skifteretten kan, forinden den træffer bestemmelse om en sådan begæring, forlange sig forelagt nærmere oplysninger til godtgørelse af, at der arbejdes alvorligt med at få en gældsordning i stand. Et af skifteretten udstedt »tvangsauktionsforbud« vil ikke være til hinder for, at udlægshaveren foranlediger det udlagte udtaget af skyldnerens besiddelse efter reglerne i retsplejelovens § 530 og § 531, stk. 1. Standsningen af tvangsfyldestgørelse vedvarer, til betalingsstandsningsstadiet ophører efter udkastets § 16.

Forbudet mod tvangsauktion rammer ikke blot udlæg, som er foretaget under betalingsstandsningen. Et udlæg, som er foretaget før anmeldelsen, men som i medfør af § 70 eller § 179 ville bortfalde i tilfælde af konkurs eller stadfæstelse af tvangsakkord, kan heller ikke danne grundlag for tvangsauktion.

Man har overvejet, om der burde gøres en undtagelse for udlæg for en pantesikret fordring. Da også et sådant udlæg bortfalder i tilfælde af konkurs, omend ikke ved tvangsakkord, og da tvangsauktionen, som i reglen er en uhensigtsmæssig realisationsmåde, vil kunne forvolde store forstyrrelser under arbejdet med en betalingsordning, har man ikke ment at burde undtage pant fra reglen om suspension af tvangsauktionsadgangen.

Forbudet mod fyldestgørelse rammer ikke blot den fyldestgørelse, der sker ved tvangsauktion. Salg af børsnoterede værdipapirer ved et pengeinstitut, jfr. retsplejelovens § 557, kan heller ikke ske. Ganske vist vil der i reglen ikke være større betænkeligheder ved en sådan realisation, men man har dog ikke ment, at der var tilstrækkelig grund til at gøre en undtagelse. Faren for kursnedgang vil oftest blive opvejet af chancen for kursstigning. Findes der under en udlægsforretning kontante penge, udbetales disse efter retsplejelovens § 503, stk. 3, til fordringshaveren. Penge, der indkommer ved indkrævning af udlagte fordringer, går ligeledes til den kreditor, som har gjort udlæg i fordringen. En udsættelse med indkrævning af en forfalden fordring, hvori udlæg er gjort, ville kunne medføre tab, hvis skyldneren ifølge den udlagte fordring bliver insolvent, uden at der er modsvarende chance for at få mere end fordringens beløb. Skyldneren ifølge den udlagte fordring må i alle tilfælde have mulighed for at frigøre sig ved at betale. I disse tilfælde skal fogden tage de indkomne beløb i sin besiddelse, indtil betalingsstandsningsstadiet ophører, hvorefter han udbetaler beløbet til den kreditor, som foretog udlægget, eller, hvis der er indtrådt konkurs, til skifteretten. Afløses betalingsstandsningsstadiet af offentlig akkordforhandling, må fogden be-

holde pengene, til det er afgjort, om der bliver en tvangsakkord.

Efter bestemmelsen i retsplejelovens § 533, stk. 2, kan det være noget tvivlsomt, om fordringshaveren mister sin sikkerhedsret efter 12 ugers forløb ved at lade skyldneren blive i besiddelse af det udlagte, idet kreditor vel er hindret i at foretage tvangsauktion, men det er tvivlsomt, om det kan siges at være »trediemands ret«, der udgør hindringen. Udvalget foreslår derfor i stk. 2 en bestemmelse, som skal sikre, at 12 ugers-fristen suspenderes, så længe auktionsforbudet varer.

Til § 14.

Udvalget har overvejet, om der altid efter anmeldelse af betalingsstandsning burde beskikkes skyldneren et tilsyn. Man har dog anset dette for unødvendigt. Sædvanligvis vil den kreditorforening eller advokat, der som regel bistår skyldneren, holde sig underrettet om alle skyldnerens vigtigere dispositioner, gennem regnskabet følge forretningens gang i hvert fald fra uge til uge og vejlede skyldneren om, hvorledes han skal undgå skridt, som vil kunne medføre tab for kreditorerne. Har kreditorerne tillid til bistandsyderen, vil en indgriben fra skifterettens side ved udpegning af et tilsyn sædvanligvis være overflødig og endog undertiden kunne besværliggøre tilvejebringelsen af en frivillig ordning ved at skabe et tungere apparat, lige som det også vil medføre nogle yderligere omkostninger.

Fremsætter skyldneren selv begæring om udnævnelse af et tilsyn, vil der derimod i almindelighed ikke være væsentlige betænkeligheder ved at efterkomme begæringen. Årsagen til denne kan være, at skyldneren har behov for at kunne stifte forpligtelser med den virkning, at de, hvis konkurs indtræder, skal opfyldes forud for konkurskreditorernes krav, jfr. § 91, nr. 3, men vil nok hyppigere være, at kreditorerne ikke har fuld tillid til skyldneren og hans bistand, men ønsker kontrol med, at værdier ikke går til spilde eller anvendes til særbegunstigelser af enkelte kreditorer. Da skyldneren har behov for kreditorernes støtte for at kunne opnå

akkord eller anden gældsordning og for at undgå konkurs, vil han ofte give efter for et bestemt krav om, at han skal begære beskikket et tilsyn. Derimod bør skifteretten ikke alene på grundlag af betalingsstandsningen kunne beskikke tilsyn på en kreditors begæring, når skyldneren modsætter sig det. Betalingsstandsningsstadiet begynder altid på skyldnerens begæring og slutter, når han vil det, jfr. §§ 10 og 16, og der er ikke plads for nogen indgriben fra kreditorenes side. Hele betalingsstandsningsordningen hviler på skyldnerens frivillige medvirken. Skifteretten kender intet nærmere til skyldnerens forhold, ser ikke hans regnskab og status og har ikke mulighed for uden særlig undersøgelse og procedure at afgøre en tvist mellem kreditor og debitor om, hvorvidt tilsyn er påkrævet eller ej. Har en kreditor ikke tillid til, at skyldneren handler loyalt, og kan han ikke blive enig med skyldneren om foranstaltninger, der kan give ham den sikkerhed mod misligheder eller letsindigheder, som han kræver, må han indgive begæring om konkurs. Herved drages skifteretten på mere aktiv måde ind i billedet, skyldnerens forhold kan nærmere oplyses, og beskikkelse af tilsyn kan nu komme på tale som et vilkår for udsættelsen med afgørelsen af spørgsmålet om konkurs, jfr. § 25, stk. 2.

Tilsynet kan oftest bestrides af en enkelt person, men det kan undertiden være hensigtsmæssigt at beskikke flere. Foreslår skyldneren en bestemt person, er skifteretten ganske frit stillet. Skifteretten må overveje, om den eller de personer, der udnævnes, kan antages at have fordringshavernes tillid. Det følger af § 192, at skyldnerens nærmeste ikke kan beskikkes. Er skyldneren og hans fordringshavere enige om, hvem der skal udpeges, vil skifteretten antagelig som oftest følge valget, medmindre der er tvivl om den pågældendes pålidelighed eller hans egnethed til at udføre en sådan funktion, eller der er mulighed for en personlig interessekonflikt.

I stk. 2 angives skyldnerens pligter, når tilsyn er beskikket. På grund af forholdenes forskellighed har en skarp afgrænsning ikke

kunnet foretages. Som eksempler på vigtigere dispositioner, som skal forelægges tilsynet, kan nævnes større vareindkøb, der ikke er led i den daglige forretningsgang, salg af fast ejendom eller værdifulde maskiner, nedlæggelse af produktioner, bortforpagtning m. m.

Når skyldneren har standset sine betalinger, bør hans dispositioner være forsigtige og konservative. I § 71 gives en regel om omstødelse af dispositioner under anmeldt betalingsstandsning. I overensstemmelse hermed bestemmer stk. 3, at tilsynet kun bør tillade dispositioner, der er nødvendige for at bevare skyldnerens virksomhed, eller for at skyldneren og hans familie kan erhverve dagliglivets fornødenheder. Efter omstændighederne vil der kunne foretages indkøb af råvarer og materialer til at holde produktionen i gang, dersom afsætningsmulighederne synes tilfredsstillende, reservedele til maskiner kan købes og uopsættelige reparationer foretages. En udvidelse af produktionen eller forøgelse af personalet bør normalt ikke finde sted. Hensyn må tages til likviditeten, og køb på kredit må i almindelighed ikke ske. Det må herved haves for øje, at medens gældsstiftelse under betalingsstandsning, når tilsyn ikke er beskikket, er en for kreditgiveren højst betænkelig sag, vil han, når gælden stiftes med samtykke af det af skifteretten beskikkede tilsyn, få et fortrinsberettiget krav mod boet efter § 91, nr. 3. Herved udvides mulighederne for tilvejebringelse af kredit meget væsentligt; men dette må ikke gå ud over kreditorerne: kun hvis det er klart, at et kreditkøb også er i kreditorenes interesse, eller at det er nødvendigt, for at skyldneren og hans familie kan få det daglige brød, er gældsstiftelsen forsvarlig. Kriteriet er i det væsentlige det samme som efter den nugældende bestemmelse i tvangsakkordlovens § 34, stk. 6: »Den her omhandlede gældsstiftelse bør ikke strækkes videre end til det for opretholdelsen af skyldnerens virksomhed strengt nødvendige«. Ordet »strengt« er udeladt, fordi en yderligere indskrænkning af begrebet nødvendigt ikke synes mulig. Det er en selvfølge, at hvis tilsyn-

net finder, at det vil være uforsvarligt at opretholde virksomheden, bør gældsstiftelse eller andre risikobetonede engagementer for at bevare den ikke foretages. I øvrigt vil det mange gange i tvivlstilfælde kunne være naturligt, at tilsynet også rådfører sig med de bekendte kreditorer om større dispositioner.

Betaling af gæld strider som tidligere anført mod selve betalingsstandsningens formål: at sikre en ligelig fordeling af aktiverne. I særlige undtagelsestilfælde vil betaling af tidligere stiftet gæld dog kunne være forsvarlig. Hvis ikke den forfaldne husleje betales, bliver virksomheden måske sat på gaden, eller den eneste leverandør af reservedele til fabrikkens maskiner stiller betaling af en ældre restance som vilkår for levering af en nødvendig reservedel, eller et afdrag til en afbetalingssælger af en maskine må betales, for at maskinen ikke skal blive taget tilbage. I sådanne situationer kan betaling af gæld være nødvendig for at afværge tab, der vil ramme kreditorerne lige så vel som skyldneren. Stk. 3 nævner endvidere det tilfælde, at det er utvivlsomt, at betalingen i tilfælde af påfølgende konkurs ikke kan komme de øvrige fordringshavere til skade, f. eks. betaling af en privilegeret lønfordring, dersom boet utvivlsomt vil være i stand til at dække fortrinsberettiget gæld.

Virkningerne af, at skyldneren ikke efterkommer tilsynets anvisninger, angives i § 15.

Til § 15.

Forudsætningen for anmeldelsen om betalingsstandsning er, at skyldneren søger at opnå en ordning med fordringshaverne. Er han ude af stand til at betale sin gæld, og vil han intet gøre for at opnå en frivillig ordning, er der i almindelighed ingen anden mulighed tilbage end konkurs, og denne bør da indtræde hurtigst muligt, idet der ellers vil være fare for, at boets stilling yderligere forringes. Årsagen til, at kreditorer ikke indgiver konkursbegæring, vil sædvanligvis være, at de har tillid til, at der under en advokats eller en akkordforenings ledelse arbejdes på at opnå en rimelig ordning.

Det er en selvfølge, at tilsynet, hvis det

skønner, at arbejdet er formålsløst, idet der ingen udsigt er til at opnå hverken en frivillig ordning eller en tvangsakkord, eller at skyldneren ikke samarbejder loyalt med tilsynet, idet han måske disponerer også i vigtige anliggender helt uden om dette, giver skifteretten meddelelse herom. Også den, der indgår på at lade sig opføre som bistandsyder i skyldnerens anmeldelse om betalingsstandsning, kan siges at have påtaget sig et hverv af en vis offentlig karakter, der udføres ikke blot i skyldnerens, men til en vis grad også i fordringshavernes interesse. Den samvittighedsfulde advokat vil ikke på skrømt fortsætte sit arbejde på en betalingsordning, når det bliver ham klart, at sagen vil ende med konkurs, eller når skyldneren lader hånt om hans henstillinger. Det er en naturlig konsekvens af, at anmeldelsen til skifteretten om betalingsstandsning skal indeholde navnet på bistandsyderen, at denne skal give skifteretten underretning, hvis han udtræder af samarbejdet.

Når skifteretten modtager en indberetning som nævnt i § 15, stk. 1, indkalder den skyldneren og forelægger ham indberetningens indhold. Bestrider skyldneren rigtigheden af indberetningens oplysninger, forelægges bestridelsen for den, der indberetter, som regel i samme retsmøde, og der vil eventuelt kunne blive tale om at afhøre andre som vidner, jfr. § 194. Der er ikke pålagt skifteretten pligt til at underrette fordringshaverne; men de, der er mødt, skal have adgang til at udtale sig. Skifterettens afgørelse må bero på et skøn. Er der ingen udsigt til resultat, må betalingsstandsningen ophøre. Har skyldneren forset sig mod samarbejdet, må der lægges vægt på forseelsernes grovhed og farlighed og på, om det tør antages, at skyldneren nu vil opfylde sine pligter. Er bistanden ophørt, kan der gives skyldneren en kort frist til at indlede nyt samarbejde.

Til § 16.

Bestemmelsen angiver, hvor længe de særlige virkninger i kapitel 2: eventuel standsning af tvangsforfølgning efter § 13, eventuelt tilsyn efter § 14, den af § 25, stk. 3, følgende be-

skyttelse mod konkurs samt fortrinsretten for påløbende omkostninger efter § 91 varer. Derimod kan anmeldelsens virkning som udgangspunkt for fristberegning bevares i yderligere tre uger, jfr. § 1.

Den første ophørsgrund er, at skyldneren ikke får udsendt meddelelser om betalingsstandsningen til sine kreditorer og givet skifteretten genpart af meddelelsen og en liste over fordringshaverne inden for ugefristen efter § 11, eller at skyldneren ikke udnytter en ham af skifteretten i medfør af § 9 indrømmet særlig frist enten til at give disse meddelelser eller til at fremskaffe manglende oplysninger. Ophøret sker automatisk, når fristen er gået.

Det næste tilfælde er skifterettens beslutning efter § 15, stk. 2, om, at virkningerne af anmeldelsen skal ophøre. Selv om skifterettens beslutning påkæres, vil virkningerne af anmeldelsen dog være ophørt. Det vil sige, at tilsyn bortfalder, tvangsauktion over udlagte effekter kan fordres afholdt, og behandlingen af en konkursbegæring kan i almindelighed ikke udsættes. Efter retsplejelovens § 422, stk. 2, jfr. § 441, stk. 2, sammenholdt med udkastets § 209, kan skifteretten eller appelinstanten dog tillægge kæremålet opsettende virkning. Forkaster appelretten skifterettens afgørelse, anses anmeldelsens virkninger for bevaret; det kan dog naturligvis ikke bebrejdes skyldneren, at han har handlet uden tilsynets godkendelse, hvis dettes beføjelser har været bortfaldet, og har der undtagelsesvis været tid til at gennemføre en tvangsauktion, kan denne formentlig ikke ophæves. Et eventuelt konkursdekret vil naturligvis være blevet påkæret, og de to kæremål vil antagelig blive behandlet i forbindelse med hinanden.

Af nr. 3 fremgår, at skyldneren nårsomhelst selv kan tilbagekalde sin anmeldelse. Anmeldelse om betalingsstandsning er helt en frivillig sag, og den medfører ikke præjudicerende skridt; det er derfor rimeligt, at skyldneren kan kalde den tilbage, når han vil. Grunden til tilbagekaldelsen kan både være, at han har opnået en frivillig ordning med kreditorerne, eller at han har opgivet

dette. Han skal ikke opgive grunden til skifteretten. En sådan opgivelse ville kun have værdi, hvis dens rigtighed blev prøvet af skifteretten, og en prøvelse ville stride mod ønsket om en privat ordning uden rettens bistand og kontrol.

Er forhandling om tvangsakkord åbnet, anvendes de i afsnittet om tvangsakkord fastsatte regler, der ofte er mere vidtgående end reglerne om betalingsstandsning. Individualforfølgning for fordringer, der berøres af akkord, er således helt afskåret, jfr. § 166, stk. 1, og udsættelse med behandling af en konkursbegæring opnås endnu lettere end ved betalingsstandsning, jfr. § 26.

Der er heller ingen brug for reglerne om betalingsstandsning, når konkurs er erklæret, jfr. nr. 5. Kære af konkursdekretet hindrer ikke, at man går fra reglerne om betalingsstandsning over til konkursreglerne.

Selv om der ikke over for skifteretten fremkommer nogen tilbagekaldelse eller nogen konkursbegæring, kan de til anmeldelsen knyttede retsvirkninger ikke fortsætte i længere tid. Formålet med anmeldelsen om betalingsstandsning er at give skyldneren mulighed for at opnå en ordning med kreditorerne, men lykkes dette ikke, kan tilstanden ikke blive ved med at være »frosset fast«. En kreditor må have adgang til at forlange konkurs eller til at gennemføre en individualforfølgning. Man har ment, at en frist svarende til den, som i dag efter konkurslovens § 48 a gælder for adgangen til at udsætte afgørelsen med hensyn til en konkursbegæring på tilvejebringelse af en akkord, i almindelighed vil være passende; men da det også fra akkordforeningernes side er gjort gældende, at denne frist undtagelsesvis kan være for kort, har man dog givet skifteretten en vis mulighed for at forlænge fristen. Andragende om forlængelse må være indkommet til skifteretten, før den ordinære frist udløber. Det er ikke meningen, at et sådant andragende i almindelighed skal imødekommes, men der må oplyses ganske særlige grunde til, at den almindelige frist ikke har været tilstrækkelig, f. eks. boets usædvanligt komplicerede karakter. Derimod vil kredito-

rernes skepsis over for skyldnerens forslag naturligvis ikke kunne begrunde en forlængelse.

Ophører betalingsstandsningens virkninger på grund af konkurs eller tvangsakkord, får kreditorerne meddelelse om konkursen eller tvangsakkorden, jfr. §§ 104 og 164. Udløber otte ugers-fristen, må kreditorerne være forberedt på, at virkningerne af betalingsstandsningen hører op. Derimod foreskrives det, at de skal have særskilt underretning om, at virkningerne ophører, fordi skyldneren ikke fremkommer med de fornødne oplysninger og meddelelser, fordi skifteretten bestemmer det, eller fordi skyldneren tilbagekalder sin anmeldelse. Skifteretten bestemmer både, hvem der skal give meddelelsen, og på hvilken måde det skal ske. Som oftest vil man antagelig pålægge den advokat

eller kreditorforening, som bistår skyldneren, at give meddelelserne. Skifteretten kan f. eks. bestemme, at meddelelserne udsendes som almindelige breve. Skifteretten må naturligvis underrettes om udsendelsen. En kreditor, som ikke er underrettet om betalingsstandsningen, fordi man først lige er kommet til kundskab om hans eksistens, behøver heller ikke få meddelelse om ophøret. Da betalingsstandsningen ikke er offentlig, skal der heller ikke indrykkes bekendtgørelse om ophøret i Statstidende eller dagspressen.

Bliver en kreditor ved en fejl ikke underrettet om ophøret, og indgives som følge deraf først konkursbegæring mere end tre uger efter ophøret, kan anmeldelsen om betalingsstandsning ikke danne grundlag for fastsættelsen af fristdagen.

AFSNIT II KONKURS

Kapitel 3.

Indtræden af konkurs.

Til § 17.

Enhver, der tror sig ude af stand til at fyldestgøre sine gældsforpligtelser, kan efter konkurslovens § 40 fordre sit bo taget under konkursbehandling. Konkurs kan også forlanges af en kreditor, der har en forfalden fordring, som ikke behørigt fyldestgøres, jfr. § 42. Hovedbetingelsen er, at det godtgøres, at skyldnerens bo er utilstrækkeligt til betaling af hans gæld. Det har i teorien været omtvistet, hvorvidt man ved bedømmelsen heraf skulle lægge vægt på illikviditet, d. v. s. manglende evne til at opfylde sine forpligtelser, efterhånden som de forfalder, eller på insufficiens, d. v. s. at passiverne overstiger aktiverne, eller om begge momenter bør tages i betragtning, jfr. udkast til lov om gældsordning, 1941, s. 141 f, I. H. Deuntzer: Den danske Skifteret s. 87, H. Munch-Petersen: Den danske Retspleje, IV, 2. udg. s. 21, E. Munch-Petersen: Skifteretten s. 30 f, Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 85 ff. Særlige konkursgrunde, nemlig betalingsstandsning og undladelse af at efterkomme en opfordring til betaling af gæld, kan endvidere påberåbes over for bogføringspligtige skyldnere, jfr. §§ 43 og 44 som ændret senest ved lov nr. 179 af 5. juni 1959, og nærmere nedenfor i bemærkningerne til § 18. Når en skyldner undviger af riget eller holder sig skjult, uden at hertil kan formodes anden grund end gæld, kan hans bo ifølge konkurslovens § 41 uden egentlig konkursbegæring, men dog på opfordring af en fordringshaver tages under konkursbehandling, hvis der er grund til at befrygte, at udsættelse

hermed ville komme hans kreditorer til skade.

Kommissionsudkastet fra 1941 §§ 8-11 foreslog ingen afgørende ændringer. Af lovens ordning med et obligatorisk »gældsordningsstadium« forud for konkurs fulgte, at begæringen måtte rette sig på forhandling om gældsordning og ikke i første omgang på konkurs. Man foreslog at opgive begrænsningen til bogføringspligtige skyldnere ved konkursgrundene betalingsstandsning og betalingsopfordring. Til gengæld skulle den fordring, på grundlag af hvilken en fordringshaver forlangte konkurs, altid være enten uimodsiget eller bevist. Adgangen til konkurs efter den gældende bestemmelse i konkurslovens § 41 blev foreslået udvidet, således at den også omfattede tilfælde, hvor skyldneren havde opgivet eller var afskåret fra at varetage sine økonomiske anliggender, og opfordringen til skifteretten skulle foruden fra en kreditor kunne komme fra skyldnerens nærmeste eller fra politiet.

Reglerne i den norske konkurslov §§ 1-5 afviger navnlig fra de danske ved, at den konkurssøgende kreditors fordring ikke behøver være forfalden, og at skyldneren kan undgå konkurs ved at påvise, at han uanset boets tilstand er i stand til at fyldestgøre sine gældsforpligtelser.

Svensk konkurslov §§ 1-3 svarer i det væsentlige til de citerede danske og norske bestemmelser¹⁾. Insolvensbetingelsen angives således, at skyldneren skal være »på obestånd«. Dette defineres i loven derhen, at han ikke kan retteligen betale sin gæld. Kreditors fordring behøver ikke være forfalden. En til dansk konkurslovs § 41 svarende bestemmelse findes ikke. En særlig ret til at forlange konkurs har efter § 4 visse fortrins-

¹⁾ Fr. Lejman antager i Svensk Juristtidning 1941 s. 543 nærmest, at modbevis kan føres mod den i en handlendes betalingsstandsning liggende formodning for insolvens, men herimod Lars Welamson: Konkursrätt, s. 71 f.

berettigede kreditorer, dersom deres fortrinsret trues gennem eksekution eller skyldnerens dispositioner.

Finsk konkurslovs bestemmelser i §§ 1, 5 og 6 afviger noget fra reglerne i de andre nordiske lande. Debitor kan også her selv begære sit bo taget under konkursbehandling. Er en skyldner flygtet, eller holder han sig skjult, kan en kreditor, der har en klar¹⁾ og forfalden fordring, forlange konkurs. I øvrigt kan en kreditor, hvis fordring har den nævnte klarhed, forlange konkurs, hvis det kan befrygtes, at et af en anden kreditor begæret udlæg vil udtømme skyldnerens midler, hvis skyldneren til skade for kreditorerne afhænder eller bortskaffer sine midler, hvis forgæves udlæg er foretaget, eller hvis en bogføringspligtig skyldner, der tillige har pligt til at foretage anmeldelse til handelsregistret, undlader at efterkomme betalingsopfordring.

De nordiske konkurslovsudvalg har anset det for betydningsfuldt i videst muligt omfang at nå frem til ensartede konkursbetingelser. Under konkursens gang vil der sædvanligvis være tid til at skaffe sig viden om, hvorvidt reglerne i et andet nordisk land afviger fra de hjemlige, og oplysninger herom vil ofte kunne fås fra bostyret eller fra den skifteret, som fører tilsyn med boet; men for en fordringshaver, som måske under indtryk af hastig forværring i skyldnerens formuestand skal tage stilling til, om han vil indgive konkursbegæring mod skyldneren i et andet nordisk land, vil det være af værdi, dersom han kan regne med, at konkursbetingelserne i de andre lande i det væsentlige er de samme som i hans hjemland. Man må dog ikke se bort fra, at den måde, hvorpå lovreglerne, der nødvendigvis må gøres ret elastiske, administreres af domstolene, vil kunne have betydning for den virkelige retstilstand.

Der er enighed mellem udvalgene om, at grundbetingelsen for at erklære en skyldner konkurs må være, at han er insolvent²⁾.

I gældende norsk ret har det været den herskende opfattelse, at insolvensbetingelsen har tilknytning til både illikviditet og insufficiens, jfr. i indledningen under II, men efter svensk ret er det afgørende alene illikviditet. Finsk ret afviger en del fra de andre lande, men den finske lagberedning har i sinde at foreslå disse regler ændret. Dansk rets stilling er som antydning noget tvivlsom. I praksis volder problemet sjældent vanskeligheder, bl. a. fordi konkurs i almindelighed først begæres på et tidspunkt, hvor der ikke er nogen tvivl om insolvensen, hvad enten man lægger det ene eller det andet kriterium til grund. Forskellen mellem de to principper skulle navnlig træde frem, hvor skyldneren har en betydelig uforfalden gæld. Denne skal efter begge synspunkter tages med i betragtning; men ud fra illikviditetssynspunktet må man tillige medtage de indtægter, som skyldneren med rimelig sikkerhed kan forvente i tiden, indtil gælden forfalder. Herved tilføres beregningen et usikkerhedsmoment. Sådanne fejlkilder findes imidlertid også ved anvendelsen af insufficienssynspunktet. Bedømmelsen af aktivernes værdi vil ofte afhænge af, om virksomheden kan fortsætte eller eventuelt sælges under ét som »going concern«, eller om det bliver nødvendigt at sælge maskiner, varelager, halvfabrikata og råstoffer enkeltvis og måske i hast. Både likviditets- og sufficiensbedømmelsen kan således munde ud i en prognose for virksomhedens fremtidige drift, jfr. Bernhard Gomard: Skifteret, 2. udgave, s. 86 ff. En forskel mellem de to bedømmelsesmåder, hvor sufficienskriteriet er det for skyldneren lempeligste, kunne tænkes, hvor der vel er balance på status, men realisation til rimelige priser vil tage så lang tid, at kreditorerne ikke vil kunne få rettidig dækning. Dette tilfælde dækkes imidlertid af den nedenfor omtalte regel om midlertidig insolvens.

Udvalget må herefter mene, at konkurs bør indtræde, hvor skyldneren må antages

¹⁾ Herved forstås vistnok en med eksekutionsgrundlag forsynet fordring, jfr. O. Hj. Granfelt: Grunddragen av Finlands konkursrätt, 3. uppl., s. 22.

²⁾ Engelsk-amerikansk rets system, hvorefter konkurs kan indtræde i en række specificerede tilfælde af „acts of bankruptcy“, kritiseres af Mac Lachlan: Handbook on the Law of Bankruptcy s. 63 f.

ikke at kunne betale sin gæld, efterhånden som den forfalder, og at det er uforholdsmæssigt at opstille som en yderligere betingelse for konkurs, at skyldnerens status viser underbalance. Noget andet er, at den rigtigt opgjorte status naturligvis er et meget vægtigt indicium i spørgsmålet om skyldnerens betalingssevne. En række andre indicier nævnes i § 18.

Hvis det kun drejer sig om kort tid, før skyldneren kan betale sin gæld, vil det ikke være rimeligt at slå hans virksomhed i stykker ved at lade indtræde konkurs. Også hvis en kreditor søger tvangsfyldestgørelse hos en solvent debitor, vil der gå et stykke tid, før han får dækning gennem udlæg og påfølgende tvangsauktion. Medens de foreliggende svenske og finske udkast må anses for overensstemmende med det danske, har det norske udvalg kun villet gøre undtagelse for det tilfælde, at forsinkelsen må henføres til den tid, det tager at realisere skyldnerens ejendele. Der synes imidlertid også at burde tages hensyn til tilfælde, hvor man med betydelig sikkerhed kan regne med, at skyldnerens midler inden for den allernærmeste fremtid vil blive forøget. Er skyldneren f. eks. ansat i en fastlønnet stilling, bør man også tage hensyn til de endnu uforfaldne lønkrav, og der kan være andre indtægter, der kan påregnes med tilnærmelsesvis lige så stor sikkerhed.

Hvor lang tid man kan henvise kreditorerne til at vente, må bl. a. afhænge af risikoen for, at de påregnede indtægter kan svigte. Vil der gå nogle måneder, før skyldneren kan betale sin forfaldne gæld, må man i almindelighed henvise ham til at søge udsættelse med afgørelsen af konkursspørgsmålet efter § 25 for at opnå et moratorium (betalingshenstand) frivilligt eller som tvangsakt. Er der tale om en landbruger, hvis indtægter - hvad der vil være hans kreditorer bekendt - falder én gang årligt, kan der måske blive tale om en noget mere langmodig bedømmelse, navnlig hvis der er en ikke ringe sikkerhed i de tilstedeværende værdier, jfr. U. f. R. 1952. 842.

Udkastet forlanger ikke som gældende ret,

at vedkommende kreditors fordring skal være forfalden. Dette krav stilles i almindelighed ikke i fremmed ret, således ikke efter lovgivningen i de andre nordiske lande, og i øvrigt ikke i dansk ret, når en bogføringspligtig skyldner har standset sine betalinger, jfr. konkurslovens § 43. En kreditor, hvis fordring ikke er forfalden, kan have betydelig interesse i, at debtors bo tages under konkursbehandling, medens der endnu er nogen værdier i det. Erfaringsmæssigt er der, når indgriben ikke finder sted, ofte størst udsigt til, at en insolvent skyldners formuestilling udvikler sig til det værre.

Den i kommissionsudkastet 1941 § 9 indeholdte betingelse, at kreditors fordring skal være uimodsagt eller bevist, findes ikke i udvalgets udkast. Det er ikke ganske klart, hvad der ligger i ordet »bevist«. Det er en selvfølge, at det normalt må påhvile en kreditor at godtgøre sit krav, hvis det bestrides. At forlange, at beviset skal foreligge i en skriftlig form, hvorimod indsigelser ikke kan fremsættes, f. eks. en endelig dom, vil give for stor plads for ubeføjede bestridelser, der blot tilsigter at undgå eller forhale konkurs. Udvalget har ment, at det vedblivende bør overlades til retterne at afgøre, både hvilke beviskrav der skal stilles, og hvilket mål af bevisførelse der kan tilstedes i skifteretten.

Efter udvalgets mening bør konkursgrunden i alle tilfælde være skyldnerens insolvens. Er skyldneren ikke insolvent i den ovenfor angivne betydning, er der ikke grund til at lade konkurs indtræde. Dette gælder også, selv om han er undvejet for gæld, jfr. konkurslovens § 41. En flugt, der efter de foreliggende oplysninger skyldes, at han ikke mener at kunne betale sin gæld, er et vægtigt indicium for insolvens; men har skyldneren, som måske har været overanstrengt eller præget af nervøs svækkelse, bedømt sin formue tilstand forkert, er der ingen anledning til at gribe til konkurs. Der er næppe grund til, at konkurs i denne situation, således som efter den gældende regel i § 41, skal kunne indtræde, uden at nogen formelt indtager stilling som rekvirent, og altså uden sikkerhedsstillelse, og uden at

nogen har ansvar for boomkostningerne. Det forekommer også upåkrævet og ikke uden risiko som kommissionsudkastet 1941 § 11, der dog drejer sig om forhandling om gældsordning, at give skyldnerens ægtefælle eller nærmeste slægtninge en særlig adgang til at fordr konkurs. Kan skyldneren ikke selv tage vare på sine anliggender, må vejen gå over en umyndiggørelse, jfr. myndighedslovens § 2, eller eventuelt en beskikkelse af en værge ad hoc, jfr. samme lovs § 59. De særlige kauteler bør ikke fraviges i et spørgsmål af indgribende betydning som erklæring af konkurs. Kommer der ikke fra en kreditor begæring om konkurs, vil der i almindelighed ikke være anledning til at tage skridt i denne retning.

Til § 18.

Som omtalt i bemærkningerne til § 17 er konkurslovsudvalgene i de nordiske lande enedes om, at konkursgrunden i alle tilfælde bør være skyldnerens insolvens. Særlige omstændigheder kan vække formodning om insolvens, og fra de andre udvalgs side har man ønsket, at der i lovteksten blev givet udtryk herfor.

Det første tilfælde, som nævnes i § 18, er skyldnerens erkendelse, jfr. også konkurslovens § 42. Denne kan foreligge enten i forbindelse med, at han selv indgiver konkursbegæring, eller i forbindelse med en kreditors begæring. Stemmer erkendelsen med de foreliggende oplysninger, herunder skyldnerens status, vil videre undersøgelse i almindelighed være overflødig. Skønner skifteretten derimod, at erkendelsen ikke svarer til de virkelige forhold, må den forlange yderligere oplysninger, og hvis disse ikke stemmer med insolvenserklæringen, må konkursbegæringen forkastes. Vanskeligheder vil måske navnlig kunne opstå i forbindelse med aktieselskabers konkursbegæring. Hvem der på selskabets vegne kan indgive konkursbegæring, må løses efter aktieselskabsloven. Er begæring indgivet af den kompetente myndighed, vil den i almindelighed blive taget til følge, medmindre det af de oplysninger, som selskabet selv fremkommer med, fremgår, at selskabet er solvent. Skifteretten må skønne

over, hvorvidt den som følge af indsigelser fra en minoritet, som ikke ønsker konkurs, vil affordre bestyrelsen yderligere oplysninger. Der kan også, hvor konkursbegæring indgives af en værge, være behov for en grundigere undersøgelse, end hvor begæringen hidrører fra skyldneren selv.

Det næste tilfælde er, at skyldneren har standset sine betalinger. Dette vil sædvanligvis skyldes, at han ikke er i stand til at betale sin gæld. Betalingsstandsningen behøver ikke være anmeldt efter § 10. Som også stk. 2 viser, vil undladelse af at betale en enkelt fordring i almindelighed ikke være en betalingsstandsning. I reglen vil betalingsstandsning kun forekomme hos erhvervsdrivende. Den omstændighed, at f. eks. en funktionær ikke betaler sine personlige kreditorer, straks de tilsender ham regninger, bevirker ikke, at han kan siges at have standset sine betalinger; men udsender han f. eks. gennem en advokat cirkulære til kreditorerne med tilbud om en betalingsordning, kan der heri indeholdes tilkendegivelse af betalingsstandsning. Da betalingsstandsningen ikke udelukker skyldneren fra at føre solvensbevis, har man ikke anset det for betænkeligt også at anvende betalingsstandsningsreglen på skyldnere, der ikke er bogføringspligtige, cfr. derimod konkurslovens § 43. Betalingsstandsning skal foreligge i det øjeblik, skifteretten skal træffe afgørelse om konkursbegæringen. En genoptagelse af betalinger, der har været standset, må dog være effektiv og ikke blot et forsøg på ved en formel tilkendegivelse at fjerne grundlaget for en kreditors konkursbegæring.

Videre nævnes forgæves udlæg eller udpantning inden for de sidste tre måneder før konkursbegæringens modtagelse i skifteretten. Også konkurslovens § 42 anfører, at det »ved oplysninger, der er fremkomne under eksekutions- eller arrestforretninger . . . godtgøres, at hans bo er utilstrækkeligt til betaling af hans gæld«. Udlægget eller udpantningen behøver ikke være søgt foretaget af den fordringshaver, der nu begærer konkurs. Den manglende dækning må være konstateret af fogden ved, at skyldneren til fo-

gedbogen har erklæret intet at eje, der kunne gøres til genstand for udlæg eller udpantning, eller ved, at der hos skyldneren intet er fundet eller dog ikke nok til at dække den fordring, for hvilken eksekution er gjort. Er der ikke givet møde af skyldneren eller nogen på hans vegne, kan den manglende dækning næppe siges at være fastslået. En nøjagtig bestemmelse af, hvornår manglende dækning er konstateret, er dog ikke af større interesse, fordi der kun er tale om en formodning, der »i almindelighed« foreligger, og som selv da kan modbevises, f. eks. ved at skyldneren påviser, at han har erhvervet større værdier efter udlægsforretningens foretagelse. Udlægs- eller udpantningsforretningen skal være foretaget inden for de sidste tre måneder før konkursbegæringens modtagelse. Er der gået anmeldelse af betalingsstandsning eller akkordforhandling forud for konkursbegæringens indgivelse, har det forgæves udlæg normalt ingen betydning; men selv om betalingsstandsningen er ophørt, og konkursbegæringen indgives inden tre uger derefter, jfr. § 1, skaber et udlæg, som er foretaget mindre end tre måneder før fristdagen (her datoen for anmeldelsen af betalingsstandsning), men mere end tre måneder før konkursbegæringens indgivelse ikke præsumption efter § 18. Præsumptionen bør ikke strækkes så langt.

Reglen i stk. 2 er også kun en formodningsregel, men svarer ellers til bestemmelsen i konkurslovens § 44. Man har dog tilføjet krav om, at betalingsopfordringen skal indeholde oplysning om, at undladelse af at betale kan medføre konkurs, samt stillet det yderligere vilkår, at kreditor skal have krævet skyldneren mindst fire uger før forkyndelsen af betalingsopfordringen. Påkravet kan være sket på enhver måde, også mundtligt, blot det kan bevises. Hvilke beviskrav der skal stilles, må skifteretten afgøre efter omstændighederne, jfr. grundsætningen om bevisbedømmelsens frihed i retsplejelovens § 292, stk. 1. Medens konkurslovens § 44 forlanger, at gælden er uimodsiget eller bevist, siges i udkastet, at gælden skal være klar, jfr.

også svensk konkurslovs 3 §, stk. 2. Heri ligger, at det for skyldneren eller en mand i hans sted, da påkravet blev givet, har stillet sig uden for rimelig tvivl, at han var pligtig at betale. Der må ikke være nogen mulighed for, at skyldnerens passivitet beror på usikkerhed om skyldens eksistens eller størrelse. Det er derimod ikke i og for sig afgørende, om der, hvis skyldneren alligevel for skifteretten bestrider fordringen, må finde en vis bevisførelse sted, dersom dennes resultat lader fordringen fremstå som klar, og dette for parterne må have været tilfældet, også da kravet blev gjort gældende¹). Der ligger næppe nogen væsentlig realitetsændring i, at udkastet ikke nævner det tilfælde, at fordringen er uimodsiget; er den ubestridt, vil den normalt også være klar i lovens forstand. Hvis f. eks. skyldneren, efter at fordringshaveren i skifteretten har forevist ham en sagkyndig erklæring, erkender, at han skylder det krævede beløb, men gør gældende, at han har undladt at betale, fordi han ikke før var gjort bekendt med erklæringen og derfor var i tvivl, vil der imidlertid kunne blive tale om at nægte konkurs.

Bestemmelsen i konkurslovens § 44 har været genstand for alvorlig kritik på grund af misbrug som inkassationsmiddel, jfr. U. f. R. 1965. 353 og Advokatbladet 1970. 145. Udvalget finder ikke, at der er noget væsentligt behov for reglen, og påtænkte at foreslå den ophævet. Navnlig fra svensk side har man imidlertid lagt vægt på at bevare en regel om betalingsopfordringer, der menes at spare tid og arbejde ved behandlingen af konkursbegæringer. Da betænelighederne ved reglen er væsentlig formindsket ved, at der efter udkastet gives adgang til at føre solvensbevis, og ved det forbehold, der har fundet udtryk i ordene »i almindelighed«, har det danske udvalg navnlig af hensyn til opnåelse af den størst mulige overensstemmelse mellem konkursbetingelserne i de forskellige nordiske lande ment at kunne foreslå reglen bevaret i den anførte form, der indholdsmæssigt svarer til udkast fra de andre konkurslovsudvalg.

¹) Jfr. Lars Welamson: Konkursrätt s. 77 f, men om konkurslovens § 44 Gomard: Skifteret, 2. udgave, s. 93.

Til §19.

Bestemmelsen svarer til konkurslovens § 145. Reglen i dennes første led om skifte mellem ægtefæller og mellem en efterlevende ægtefælle, der hæfter for boets gæld, og førstafdødes arvinger er ikke medtaget, da den allerede i dag er uden betydning på grund af reglerne om ægtefællers gældsansvar. Ved skifte mellem ægtefæller efter separation, skilsmisse eller bosondring bevarer hver ægtefælle sin råden over sin andel af fællesboet (sin bodel) med visse undtagelser, der er uden betydning for gældshæftelsen, og hans kreditorer er stillet på ganske samme måde som før skiftet; de kan erklære den ægtefælle, som er deres debitor, konkurs efter de almindelige regler. Ved skifte efter en ægtefælles død mellem den overlevende ægtefælle og førstafdødes arvinger kan dødsboet erklæres konkurs på samme måde som andre dødsboer; den længstlevende ægtefælle kan erklæres konkurs på begæring af en af hans fordringshavere, hvis han opfylder de almindelige betingelser herfor. Det sidste gælder også, hvor en ægtefælle skifter efter at have hensiddet i uskiftet bo.

Som følge heraf omfatter udkastets bestemmelse kun skifte af dødsbo og ligesom den gældende bestemmelse kun boer, hvori gældsansvaret ikke er vedgået; har arvingerne overtaget gældsansvaret, må de alle erklæres konkurs, før dødsboet kan tages under konkursbehandling, jfr. Gomard: Skifteret, 2. udgave, s. 64 f. I udkastet er foruden arvingers gældsvedgåelse nævnt en efterlevende ægtefælles overtagelse af gældsansvaret. Har ægtefællen overtaget boet til hensigten i uskiftet bo eller i medfør af skiftelovens § 57 fået boet udlagt uden skiftebehandling, navnlig fordi det i forbindelse med ægtefællens egen formue ikke overstiger 20.000 kr., jfr. skiftelovens § 62 b, stk. 2, kan også afdødes kreditor erklære ægtefællen konkurs efter de almindelige regler.

En konkursbehandling vil være motiveret af muligheden for omstødelse af dispositioner eller retsforfølgning. Ligesom efter gæl-

dende ret kræves ikke en egentlig begæring fra en kreditor, men blot en anmodning. Den praktiske betydning heraf er navnlig, at vedkommende kreditor ikke hæfter for omkostninger og ikke skal stille sikkerhed, jfr. § 28. Boet er jo i forvejen under skifterettens behandling, og omkostningerne vil i mange tilfælde ikke blive væsentligt større, fordi konkurs indtræder. Betingelsen for at kræve konkurs er, at boet er insolvent. I denne situation, hvor boet allerede er under afvikling, vil boets status få størst betydning ved afgørelsen heraf. De i § 18 nævnte forhold, der skaber formodning for insolvens, vil ikke altid have samme vægt i forhold til et dødsbo; således vil en betalingsopfordring til et dødsbo, jfr. § 18, stk. 2, være uden virkning; kreditorerne skal betales i den orden, som skifteloven (med henvisninger til konkursloven) angiver.

Reglen i stk. 2 om virkningen af proklama er ganske i overensstemmelse med konkurslovens § 145, sidste punktum. Omstødelsesfrister skal regnes fra dødsfaldet, jfr. § 1.

Da det nedsatte skiftelovsudvalg ikke har afsluttet sin gennemgang af reglerne om skifte, har konkurslovsudvalget ikke ment at burde foreslå principielle ændringer i reglerne om konkursbehandling af dødsboer.

Til § 20.

Efter konkurslovens § 42 er det en betingelse for, at en fordringshavers konkursbegæring kan tages til følge, at fordringen ikke er sikret ved tilstrækkeligt pant. Herunder falder formentlig både pant stillet af skyldneren og af trediemand, jfr. Gomard: Skifteret, 2. udgave, s. 85 og for svensk rets vedkommende forudsætningerne for Högsta Domstolens afgørelse i N J A 1953 s. 719. Det er noget tvivlsomt, om kaution kan sidestilles med pant¹⁾.

Samme regel gælder i de øvrige nordiske lande. For finsk rets vedkommende må sikker kaution antages at udelukke konkurs.

Er der stillet et fuldt dækkende pant for en fordring, har fordringshaveren i alminde-

¹⁾ Landsretten forudsatte i sagen i U. f. R. 1954 s. 666, at bankgaranti måtte behandles som pant. Dette spørgsmål blev ikke indbragt for Højesteret.

lighed ingen rimelig interesse i at fremkalde konkurs. Ganske vist kan en pantnaver, der har en personlig fordring mod pantsætteren, normalt frit vælge mellem, om han vil søge fyldestgørelse gennem pantet eller ved eksekution i skyldnerens øvrige formue; men dels gøres der en væsentlig indskrænkning i denne valgfrihed ved skyldnerens adgang efter retsplejelovens § 506 til at påvise genstanden for udlæg, hvorefter han også vil kunne påvise pantet, hvis dettes realisation ikke er mere besværlig end salg af hans øvrige ejendele, dels vil en konkurs være langt mere byrdefuld for skyldneren end eksekution i enkelte formuegenstande og byde kreditor på en langsommelig vej til en sædvanligvis kun delvis fyldestgørelse. For at udelukke konkurs må pantet efter udkastet være betryggende, d. v. s. det må ved tvangsrealisation kunne påregnes at give fuld dækning for pantefordringen og de med salget forbundne omkostninger. Er der virkelig tvivl om, at pantet kan give dækning, er konkurs ikke udelukket. Betyggende er pantet heller ikke, dersom det vil kunne omstødes (afkræftes) i tilfælde af, at konkurs indtræder på en anden kreditors begæring. Er pantet stillet for ældre gæld, må sikringsakten altså være foretaget mindst tre måneder før konkursbegæringens indgivelse, jfr. § 70. Med pant må ligestilles anden lige så god sikkerhed, f. eks. en afbetalingssælgers ret ifølge et ejendomsforbehold.

Spørgsmålet, om trediemands pant skal udelukke konkurs, har været indgående drøftet mellem de nordiske udvalg. Set fra kreditors synspunkt kan dette pant være lige så godt som pant i skyldnerens ejendom forudsat, at panteretten ikke er gjort betinget af en udtømmende retsforfølgning mod den personlige hovedskyldner. Hensynet til trediemand kan undertiden tale for at give adgang til konkurs, for at trediemands tab kan blive mindsket. Da trediemands pant under alle omstændigheder vil komme til at dække den - sædvanligvis største - del af fordringen, der ikke fyldestgøres gennem en konkurs, da trediemand i almindelighed selv vil have regres mod skyldneren, hvis kreditor

tager sig betalt gennem pantet, og da trediemand, hvis han ønsker det, vil kunne fremkalde konkurs ved at indfri fordringen og derefter på grundlag af sit regreskrav fremsætte konkursbegæring, samt da trediemand ofte har stillet pantet for at hjælpe skyldneren og på ingen måde er interesseret i at fremkalde hans konkurs, har det danske udvalg været mest tilbøjelig til at lade også trediemands betryggende pant være konkurshindring eller dog betinge konkurs af trediemandens tilslutning. Da spørgsmålet dog kan være noget tvivlsomt, og da pantsætteren måske i nogle tilfælde vil ønske, at konkursen kan fremkaldes uden hans direkte medvirken, har man imidlertid af hensyn til samarbejdet med de andre nordiske lande ment at kunne gå med til den fælles regel, der er gengivet i § 20.

Hovedreglen er herefter, at trediemands pant ikke udelukker kreditor fra at forlange skyldneren erklæret konkurs. Undtagelse gøres for det første, hvis konkursbegæringen strider mod vilkårene for pantsætningen. Dette vil navnlig være tilfældet, hvis pantet netop er stillet for at undgå konkurs, jfr. den i U. f. R. 1954. 666 omtalte sag. Pantsætteren kan også over for pantnaveren have tilkendegivet, at denne måtte give afkald på adgangen til at iværksætte konkurs, så længe pantet giver dækning. Har kreditor modtaget pantet med dette forbehold, er han bundet derved. Er pantet stillet samtidig med fordringens stiftelse eller ved en udvidelse af kreditten, må der oplyses noget særligt til støtte for en påstand om, at konkursen skulle stride mod vilkårene for sikkerhedsstillelsen, og en erklæring fra pantsætteren herom er ikke nok, hvis forbeholdet ikke er lagt for dagen over for kreditor, da aftalen blev indgået.

Som nævnt i bemærkningerne til § 17 foreslår udvalget, at en kreditor skal kunne begære konkurs, selv om hans fordring ikke er forfalden. Skyldnerens insolvens vækker en formodning for, at han heller ikke ved forfaldstid vil være i stand til at indfri fordringen, og der er erfaringsmæssigt betydelig risiko for, at dækningsprocenten vil blive min-

dre, hvis der hengår længere tid, inden konkursen indtræder. Den risiko for kreditor, som har motiveret adgangen til at benytte uforfaldne fordringer som konkursgrundlag, eksisterer ikke, når han har betryggende pant i trediemands ejendom. Selv om trediemands situation for så vidt er vanskeligere, end når fordringen er forfalden, fordi han næppe ved indfrielse før forfaldstid opnår et regreskrav og altså ikke selv har det i sin magt at fremkalde hovedskyldnerens konkurs, har man ikke ment, at der var grund til at give indehaveren af den uforfaldne og ved betryggende pant i trediemands ejendom sikrede fordring adgang til at forlange konkurs. En sådan ville i øvrigt også i visse tilfælde kunne misbruges af kreditor til at presse pantsætteren til betaling før forfaldstid ved trussel om at erklære hovedskyldneren konkurs.

Har kreditor en forfalden fordring, kan trediemand ikke afværge konkurs ved at tilbyde at stille sikkerhed; fordringen må betales, hvis konkurs skal undgås. Er fordringen derimod ikke forfalden, har kreditor ikke krav på betaling nu, og efter udkastet må han stille sig tilfreds, hvis trediemand tilbyder betryggende sikkerhedsstillelse. Hvis kreditor frivilligt accepterer denne, vil det vistnok afskære ham fra senere, når fordringen er forfalden, at forlange konkurs; det vil nemlig normalt måtte anses for stridende mod vilkårene for sikkerhedsstillelsen, der netop har tjent det formål at undgå konkurs. Dette kan dog ikke gælde ubetinget, fordi kreditor ikke er frit stillet; han kan, når sikkerheden tilbydes, tage imod den eller lade være, men i begge tilfælde må han opgive konkursbegæringen, indtil fordringen forfalder. Har kreditor tilkendegivet, at han forbeholder sig at forlange konkurs, når han har ret til at forlange betaling af fordringen, og fastholder trediemand alligevel sikkerhedsstillelsen, må kreditor, når forfaldstiden indtræder, være frit stillet til at indgive konkursbegæring.

Som nævnt ligestilles med pant anden tilsvarende sikkerhed. Med trediemands pant ligestilles endvidere sikker selvskyldnerkau-

tion. Det skal være utvivlsomt, at kautionisten er god for beløbet. Således vil en bankgaranti normalt være tilstrækkelig, hvorimod skyldneren i andre tilfælde på begæring må tilvejebringe nærmere oplysning om kautionistens formueforhold. Ved bedømmelsen af kaution for uforfalden gæld må det tages i betragtning, at kautionistens forhold kan undergå ændringer i tiden, indtil kautionsforpligtelsen bliver aktuel.

Til § 21.

Foreligger der på samme tid flere konkursbegæringer i skifteretten, uden at der endnu er truffet afgørelse om nogen af dem, hvilket f. eks. kan skyldes en udsættelse i medfør af konkurslovens § 48, jfr. udkastets § 25, må skifteretten i dag prøve dem i den orden, de er indgivet, idet der knyttes vigtige retsvirkninger til tidspunktet for konkursbegæringens indgivelse, jfr. konkurslovens § 50. Er der tvivl om, hvorvidt konkursbetingelserne er opfyldt i forhold til den første begæring, f. eks. om, hvorvidt fordringen består, eller hvorvidt konkurs ville stride mod vilkårene for et af trediemand stillet pant, jfr. udkastets § 20, stk. 1, nr. 2, vil afgørelsen om konkurs kunne blive forsinket. Det er imidlertid vigtigt, at denne afgørelse træffes hurtigst muligt, efter at grunden til en eventuel udsættelse er faldet bort. I udkastet foreslås derfor, at skifteretten kan bestemme, hvilken af de flere konkursbegæringer den vil prøve først. Valget bliver uden indflydelse på fastsættelsen af fristdagen, der altid skal være modtagelsesdatoen for den første begæring, jfr. bemærkningerne til § 1, og på ansvaret for boomkostninger, som påhviler konkursrekvirenterne solidarisk, jfr. § 28.

Skifteretten kan naturligvis ikke vælge at prøve en begæring, der er tilbagekaldt. Også en sådan begæring vil imidlertid kunne tjene til fastsættelse af fristdagen, jfr. § 1.

En lignende regel findes i det norske udkast § 66.

Til § 22.

Af udkastets § 8 fremgår, at en skyldners konkursbegæring, som indgives til skifteretten, jfr. § 3, skal være skriftlig og indeholde

nærmere oplysninger til identificering af skyldneren og fastlæggelse af værneting. I øvrigt stilles ikke særlige krav til begæringens indhold.

Efter konkurslovens § 47 skal begæringen være ledsaget af en af debitor underskrevet, nøjagtig fortegnelse over hans aktiver og passiver med navnlig (d. v. s. med nævnelse af navn) angivelse af kreditorerne samt over de bøger, som måtte være førte i hans forretning. Kan fortegnelsen ikke straks medfølge begæringen, skal skyldneren opgive grunden hertil samt derefter snarest muligt indlevere den. I praksis fremkommer fortegnelsen som oftest først nogle dage, måske op til en uge, efter begæringens indlevering. Under hensyn hertil er udtryksmåden i udkastet lidt afsvækket, idet det siges, at opgørelsen »bør« følge med begæringen. Dette vil let kunne ske, hvor statusoversigt og kreditorliste er udarbejdet med henblik på et forsøg på at opnå en ordning med kreditorerne; men ellers vil tilvejebringelsen af materialet kunne tage nogen tid, og det vil ikke altid være rigtigt at udsætte indlevering af konkursbegæring herpå. Statusoversigten må i alle tilfælde foreligge, inden skifteretten afsiger konkursdekret, idet konkurs ikke uden nærmere undersøgelser kan indtræde, hvis statusoversigten tyder på, at skyldneren er solvent. Kreditorlisten har navnlig den betydning, at meddelelse om konkursen vil kunne udsendes efter listen, så snart dekret er bekendtgjort. Den behøver altså ikke ubetinget at foreligge, inden dekret afsiges. Fortegnelse over skyldnerens forretningsbøger er ikke nævnt i udkastet; disse skal tages i forvaring straks efter dekretets afsigelse, men hertil er en fortegnelse ikke nødvendig.

Efter udvalgets opfattelse bør skifteretten ikke efterkomme en skyldners konkursbegæring, uden at der er sket en drøftelse med skyldneren eller hans rettergangsfuldmægtig. Her vil det f. eks. kunne vise sig, om skyldneren som følge af depression har bedømt sin økonomiske tilstand forkert. Skyldneren kan også blive gjort bekendt med mulighederne for akkord. Skifteretten skal alligevel i forbindelse med skyldneren af hensyn til

spørgsmålet om sikkerhedsstillelse og til de første skridt efter afsigelsen af konkursdekret. Er skyldneren f. eks. et aktieselskab, vil der kunne mødes af et medlem af bestyrelsen eller af selskabets advokat. Er de fornødne oplysninger fremkommet allerede ved en drøftelse i forbindelse med indgivelsen af konkursbegæringen, behøver der naturligvis ikke afholdes et nyt møde.

Mangler nogen af de i paragraffens første stykke nævnte bilag, bør de naturligvis så vidt muligt medbringes på mødet; men skifteretten kan også afkræve skyldneren yderligere oplysninger. Skifteretten bestemmer, om disse skal afgives mundtligt eller skriftligt.

Udebliver skyldneren fra det møde, hvortil han er indkaldt, må begæringen ifølge stk. 3 anses for bortfaldet. Er indkaldelsen ikke sket ved forkyndelse eller ved anbefalet brev, bør der forinden ske ny indkaldelse på en af disse måder, medmindre andre omstændigheder gør det klart, at begæringen må anses for tilbagekaldt. I skiftebogen må der gøres en bemærkning om, at konkursbegæringen er bortfaldet. Er konkursbehandling påkrævet, vil i reglen en kreditor begære konkurs, og sker dette inden for 3 uger, er det dagen for skyldnerens indgivelse af konkursbegæring, der bliver fristdagen, jfr. § 1. Usandfærdige oplysninger fra skyldneren vil kunne straffes efter straffelovens § 162.

Til § 23.

En kreditors konkursbegæring skal også indeholde de i § 8 nævnte angivelser af skyldneren og dennes bopæl og forretningssted. Er kreditor ikke i besiddelse af tilstrækkelige oplysninger, kan han ikke angive dem, men han bør da anføre grunden hertil, og de må da af kreditor eller af skifteretten søges fremskaffet under behandlingen af konkursbegæringen. Naturligvis må fordringshaveren også angive eget navn og adresse samt fordringens størrelse og grundlag. Når det i § 23 siges, at begæringen skal angive de omstændigheder, hvorpå den støttes, tænkes dog især på fordringshaverens grundlag for at antage, at skyldneren er insolvent. Fore-

ligger en af de i § 18 nævnte formodningsgrunde, må dette nævnes; men der kan også være andre omstændigheder, der indicerer insolvens. En forsinkelse med betaling er ikke altid nok; men Vestre Landsrets kendelse i U. f. R. 1949. 424 har antaget, at en kreditor på grundlag af, at der intet var betalt på et forlig, hvorefter sidste afdrag skulle have været betalt to måneder før konkursbegæringens indgivelse, kunne forlange skyldneren indkaldt til det i konkurslovens § 48, stk. 2 (udkastets § 23, stk. 2) nævnte møde, hvor det endelige bevis for insolvens kunne føres. Er begæringen utilstrækkelig på dette punkt, vil skifteretten kunne give kreditor mulighed for at supplere begæringen, jfr. herved § 9.

Når begæringen skal indgives i to eksemplarer, er det for at muliggøre forkyndelse af konkursbegæringen, jfr. stk. 2. Forkyndelse efter reglerne i retsplejelovens kapital 17, hvorunder også falder forkyndelse gennem postvæsenet efter reglerne i retsplejelovens §§ 163a - 163 d, kan efter stk. 3 undlades, hvis skyldneren på anden måde er gjort bekendt med begæringen. Dette kan f. eks. fremgå af, at han har gjort en påtegning på begæringen. Rekvirentens ubestyrkede angivelse af, at skyldneren har fået en genpart, kan ikke danne grundlag for udeblivelsesvirkninger efter stk. 5 og 6. Vælger skifteretten at tilsende skyldneren en genpart med almindeligt brev, vil der heller ikke være mulighed for anvendelse af de sidstnævnte bestemmelser, og det bør derfor i hvert fald kun ske efter aftale med rekvirenten.

Indkaldelsen af skyldneren vil sædvanligvis ske ved en påtegning på genparten af konkursbegæringen og altså samtidig med, at han gøres bekendt med denne.

Fordringshaverens konkursbegæring kan naturligvis normalt ikke tages til følge, før skyldneren har haft adgang til at udtale sig, og der må derfor berammes et møde i skifteretten, hvortil både konkursrekvirenten og skyldneren indkaldes. Efter konkurslovens § 48, stk. 2, skal dette møde så vidt muligt holdes inden 48 timer. Efter udvalgets mening bør man bevare en frist, da det, navnlig

hvis skyldneren disponerer uforsvarligt, kan være af stor vigtighed, at afgørelsen træffes hurtigst muligt. Fristen på 48 timer, der dog som nævnt kun »så vidt muligt« skal overholdes, kan undertiden virke noget snæver. Indgives begæringen en fredag, vil det i almindelighed først være muligt at holde mødet den følgende mandag. Bør skyldneren i et landdistrikt, kan det også uden for weekend være vanskeligt at nå forkyndelse af konkursbegæring og indkaldelse, når mødet skal holdes inden 48 timer. En forsinkelse kan tænkes at opstå ved, at konkursbegæringen efter udkastets § 3 skal indgives til skifteretten i den retskreds, hvorfra skyldneren driver sin erhvervsvirksomhed, medens forkyndelse efter retsplejelovens § 156 ordentligvis skal søges iværksat på bopælen. Udvalget har derfor ment at burde foreslå fristen forlænget til 3 dage, således at der regnes med hele dage og ikke med klokkeslet. Er begæringen indkommet om tirsdagen, vil et møde om fredagen være rettidigt, uanset tidspunktet på dagen. Lovteksten siger dog, at mødet så vidt muligt skal holdes senest 3 dage efter begæringens modtagelse. Er det muligt at holde mødet tidligere, bør dette ske, navnlig hvis konkursrekvirenten ønsker dette.

Efter konkurslovens § 48 skal skifteretten fastsætte mindstevarslet ved indkaldelsen. Sædvanligvis fastsættes vistnok ikke noget varsel, men forkyndelsen sker i almindelighed med (mindst) aftens varsel. Dette svarer til, hvad der i reglen gælder for vidner i straffesager, jfr. retsplejelovens § 175, stk. 3, og foreslås indføjet i lovteksten. Er mødet fastsat til tidligt om formiddagen, vil forkyndelsen med aftens varsel ganske vist kunne føre til, at skyldneren ikke får praktisk mulighed for at rådføre sig med sin advokat forinden mødet; men skifteretten vil næppe nægte en udsættelse med henblik herpå. I almindelighed kommer en konkursbegæring dog ikke overraskende for debitor. Der er i øvrigt intet til hinder for, at skifteretten, hvis det f. eks. er den bekendt, at skyldneren opholder sig i en anden del af landet, fastsætter et længere varsel.

Udebliver fordringshaveren fra mødet, må hans konkursbegæring efter almindelige processuelle grundsætninger falde bort. Har en anden kreditor også indgivet konkursbegæring, og er han kommet til stede, kan hans begæring behandles på mødet, jfr. § 21, der som den er forkyndt for skyldneren, eller denne samtykker deri.

Udebliver skyldneren trods behørig forkyndt indkaldelse og uden at have oplyst fyldestgørende grund, eller nægter han svar på skifterettens spørgsmål, kan han efter konkurslovens § 48, stk. 3, behandles som den, der ikke drister sig til at modsige fordringshaverens opgivelser. Det er måske ikke helt klart, hvad der ligger heri. Udebliver sagsøgte under en borgerlig domssag, giver retten ifølge retsplejelovens § 341 dom efter sagsøgerens fremstilling, d. v. s. at hvis proceskravet (undtagelsesvis) allerede efter sagsøgerens egen fremstilling ikke er berettiget, får han ikke medhold. Møder sagsøgte op uden at rejse indsigelse mod sagsøgerens krav, skal retten derimod efter § 342 give dom efter sagsøgerens påstand - selv om dommeren egentlig mener, at kravet er uberettiget. Spørgsmålet om konkurs er imidlertid ikke — sådan som en sædvanlig civil domssag - undergivet parternes frie bestemmelsesret. Dette skyldes dels, at konkurs har en indgribende og vanskeligt overskuelig betydning for skyldneren, dels at konkursen får virkning for mange andre end konkursrekvirenten og debitor. Er det klart, at debitor er solvent, må retten nægte at afsige konkursdekret, selv om rekvisiten og debitor er enige om at ønske det. Der kan herefter ikke være tale om at tillægge hverken debtors udeblivelse eller hans tavshed den virkning, at kreditors konkursbegæring ubetinget skal tages til følge, men også en afgørelse alene på grundlag af konkursrekvirentens fremstilling, jfr. retsplejelovens § 341, kan i dette tilfælde være uheldig, hvis fremstillingen synes ufuldstændig. Selv om skyldneren erkendte insolvensen, kunne retten forlange at se status m. v., og rettens adgang til at foretage yderligere undersøgelser kan ikke blive formindsket, fordi skyldneren tier eller udebli-

ver. Udeblivelsen eller tavsheden kan naturligvis ikke bevirke, at en kreditor skulle være ganske afskåret fra at fremkalde konkurs.

Det vil være rimeligt at give skifteretten en fakultativ adgang til at anvende skyldnerens udeblivelse eller ufuldstændige (eventuelt helt manglende) besvarelse af skifterettens spørgsmål som bevismiddel imod ham på lignende måde som bestemt i retsplejelovens § 304 angående partsafhøring.

Retten er altså ikke bundet til at fortolke udeblivelsen imod skyldneren, og der vil altid være betænkeligheder ved at anordne et så indgribende skridt som konkurs uden forinden at have hørt skyldneren selv. Dette gælder også, selv om der stilles sikkerhed efter § 29, stk. 3. Er konkursrekvirentens påstand om sit kravs rigtighed og om insolvens bestyrket, men kan det alligevel ikke helt lades ude af betragtning, at den udeblevne skyldner måske kunne have fremført oplysninger, der ville have stillet sagen i et andet lys, bør skifteretten efter udvalgets mening undtagelsesvis have mulighed for at fremtvinge skyldnerens møde. Et sådant indgreb i den personlige frihed vil sædvanligvis være et mindre onde for skyldneren selv end et konkursdekret, som senere viser sig at være afsagt på urigtigt grundlag. Det erindres herved, at kære ikke afskærer konkursens indtræden. Fremmødet sker efter reglen i stk. 6 ved politiets bistand på lignende måde som i fogedsager, jfr. retsplejelovens § 520, stk. 2. En fremstilling i anledning af en konkursbegæring, som senere viser sig uberettiget, kan medføre erstatningsansvar for konkursrekvirenten efter § 29.

Møder skyldneren, vil skifteforvalteren kunne gøre ham bekendt med hans retsstilling og de foreliggende muligheder. Nægter han desuagtet at udtale sig, vil han være fuldt klar over konsekvenserne deraf. En anvendelse af reglerne om fremtvingelse af vidneforklaringer, herunder hensættelse i hæfte i indtil 6 måneder, jfr. retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, vil være dels uforholdsmæssig, dels for hård imod skyldneren, der jo efter civilprocessuelle synspunkter ikke er vidne, men i høj grad part i sagen.

Bliver det nødvendigt at føre bevis angående insolvens eller andre forudsætninger for konkursens indtræden, sker det efter reglerne om bevisførelse i borgerlige underretssager, jfr. udkastets § 197. Afgørelse af spørgsmålet, om kreditors fordring består eller ikke, kan dog forudsætte en så vidtløftig bevisførelse, at denne må nægtes, og kreditor kan da først begære konkurs, når fordringens beståen er fastslået af de almindelige domstole, jfr. f. eks. Højesterets kendelse i U. f. R. 1964.495.

Til § 24.

Konkursloven indeholder ingen direkte udtalelse om adgangen til at kalde en konkursbegæring tilbage i tiden, indtil dekretet er afsagt. Derimod siger § 50: »Efter at konkursen er begyndt, står det ikke den eller dem, der har begæret konkursbehandling, åbent at lade den bortfalde . . .«, hvorefter der fortsættes med en regel om skifterettens adgang til at hæve kendelsen om konkurs, når denne er afsagt på skyldnerens begæring, og han gør det antageligt, at han er i stand til at fyldestgøre sine kreditorer. I Sø- og Handelsrettens praksis antages det, at også skyldneren er berettiget til uden videre betingelser at tilbagekalde sin konkursbegæring, indtil dekretet er afsagt, jfr. I. Lorck i Juristen 1962 s. 419. I teorien har det samme været antaget, jfr. Erwin Munch-Petersen: Skifteretten s. 42, Bernhard Gomard: Skifteret, 2. udgave, s. 73 f, men det er heroverfor blevet gjort gældende, at det ville være betænkeligt at indrømme skyldneren en sådan ret, da han så ved på skrømt at indgive konkursbegæring kunne afværge, at en kreditor indgav begæring, jfr. Niels Harbou i Juristen 1957 s. 337. Skyldneren kunne da, når en afkræftelsesfrist var udløbet, påny trække sin begæring tilbage. Når man som udkastets § 1 giver kreditorerne mulighed for at fastholde den tilbagekaldte konkursbegæringens virkning med hensyn til fristers beregning, ved at ny begæring indgives inden 3 uger efter tilbagekaldelsen, forsvinder disse betænkeligheder. Udkastet går derfor ud på, at en konkursbe-

gæring frit kan tilbagekaldes, indtil konkursdekretet er afsagt. Det må vel erkendes, at misbrug af konkursbegæring som inkassationsmiddel lettes ved, at begæringen kan tilbagekaldes, når vedkommende kreditor har fået sine penge. At fremkalde en konkurs, som ingen ønsker, synes dog at måtte være udelukket. Når vilkårene for tvangsauktion over en fast ejendom er fastsat, og rekvirenten derefter tilbagekalder sin auktionsbegæring, kan andre panthavere ifølge retsplejelovens § 570 fordrø auktionen afholdt. En tilsvarende ordning for konkurs ville praktisk set føre til samme resultat som udkastets § 1, stk. 4, hvorefter en ny konkursbegæring, der indgives inden tre uger efter tilbagekaldelsen, har virkning fra den første begæring.

Efter udkastet kan tilbagekaldelse ske, indtil konkursdekretet er blevet endeligt, d. v. s. indtil kærefristen på 14 dage efter udkastets § 205, stk. 1, jfr. § 206, er udløbet, eller, hvis kære er sket, indtil den overordnede rets afgørelse er truffet. Dette indebærer en ændring i forhold til gældende ret, jfr. U. f. R. 1970. 756; men udvalget finder ikke, at en konkursbehandling bør fortsættes, når den, der har begæret konkursen, frafalder sin begæring, og afgørelsen om konkurs endnu kan ændres ved brug af ordinær appeladgang. Er konkurs alligevel velmotiveret, vil en af (de andre) fordringshavere begære konkurs, og omstødelsesfristen vil da alligevel løbe fra den første, senere tilbagekaldte begæring, jfr. § 1, stk. 4. Tilbagekaldes begæringen over for skifteretten, fastslår denne, at konkursen er ophørt, og giver meddelelse herom.

Efter konkurslovens § 50 kan skifteretten ophæve konkursen, når denne er fremkaldt ved skyldnerens egen begæring, og han inden indkaldelsen af kreditorerne gør det antageligt, at han er i stand til at fyldestgøre sine kreditorer. Denne regel er allerede nu uden større praktisk betydning, da indkaldelsen udstedes straks efter konkursdekretets afsigelse, jfr. konkurslovens § 84, sammenholdt med § 82, og vil efter udkastets regel miste enhver betydning. Den foreslås derfor ikke opretholdt.

Til § 25.

Som tidligere omtalt kan behandlingen af en konkursbegæring ifølge konkurslovens § 48 a udsættes, når konkursrekvirenten og skyldneren er enige herom, eller når skyldneren anmoder om sådan udsættelse for at søge åbnet forhandling om tvangsakkord. I praksis benyttes bestemmelsen i meget vidt omfang, også og især med henblik på opnåelse af frivillig akkord.

§ 25 omfatter udsættelse både med henblik på opnåelse af frivillig akkord (eller moratorium) og på forberedelse af tvangsakkord. § 26 handler derimod om det tilfælde, at offentlig forhandling om tvangsakkord er åbnet. Konkursbegæring kan være indgivet af skyldneren eller af en fordringshaver, eller der kan foreligge flere konkursbegæringer. Til udsættelse kræves altid en begæring herom fra skyldneren. Er skyldneren på grund af umyndighed, sygdom eller fravær forhindret i selv at optræde, kan begæring fremsættes af en værge på hans vegne. Konkurslovens § 48 a nævner ved siden af skyldnerens anmodning med henblik på at tilvejebringe betingelserne for tvangsakkordforhandling skyldnerens og konkursrekvirentens enighed om udsættelse. Udvalget har ikke fundet anledning til særlig at nævne sådan enighed; men det er klart, at den vil kunne få betydning for skifterettens overvejelser. Imidlertid må skyldneren, selv om fordringshaveren tiltræder anmodningen om udsættelse, redegøre for, hvorledes han vil søge opnået en almindelig ordning med kreditorerne. Udsættelse bør ikke gives, alene for at debitor kan skaffe penge til at dække den kreditor, der har begæret konkurs. Dette vil være et misbrug af konkursinstituttet som incassomiddel, og de andre kreditorer, som regner med, at udsættelsen sker for at tilvejebringe en fællesordning, vil kunne blive ført bag lyset. Skifterettens vurdering af chancerne for en ordning vil naturligvis være usikker; men den må navnlig bero på den foreliggende statusoversigt, skyldnerens oplysninger om den påtænkte ordning og eventuelt de kreditors stilling hertil, hvorom underretning haves. Skyldneren vil normalt

have søgt bistand hos en advokat eller en kreditorforening, og dennes bedømmelse af situationen vil også kunne have vægt. I et retsmøde, enten det i § 23 nævnte eller et tidligere eller senere møde, skal konkursrekvirenten, skyldneren, bistandsyderen og eventuelt andre, navnlig andre kreditorer, som selv har henvendt sig til skifteretten, have lejlighed til at udtale sig. Er konkursbegæringen indgivet af skyldneren selv, hvilket i øvrigt, når der åbnes adgang til anmeldelse af betalingsstandsning, næppe vil blive særlig praktisk i forbindelse med en anmodning om udsættelse, bliver der naturligvis ikke tale om møde af nogen fra ham forskellig konkursrekvirent.

Har en skyldner anmeldt betalingsstandsning, kan der på hans egen anmodning beskikkes ham et tilsyn, jfr. § 14. Til vigtigere dispositioner kræves tilsynets samtykke. § 14, stk. 3, giver visse direktiver til tilsynet. Er der blandt kreditorerne en vis mistillid til skyldnerens evne og vilje til at varetage sine formueanliggender på forsigtig vis, kan der være behov for at betinge udsættelsen med konkursafgørelsen af, at der beskikkes skyldneren et tilsyn. Sådant vilkår kan også stilles i dag efter konkurslovens § 48 a, sidste punktum; men det sker kun sjældent i praksis. Tilsynet får imidlertid efter udkastet ikke blot efterfølgende kontrol med, men også varetoret over for skyldnerens dispositioner, og dets samtykke vil give medkontrahentens fordring fortrinsstilling, jfr. § 91, nr. 3. Dernæst vil det blive vigtigere at øve tilsyn end i dag, fordi skyldnerens dispositioner indtil konkursdekretets afsigelse efter udkastets § 30 i princippet vil være bindende for konkursboet, jfr. dog den særlige omstødelsesregel i § 71. Det er derfor sandsynligt, at beskikkelse af tilsyn vil blive anvendt i noget videre omfang end i dag.

Er en skyldner solvent, vil han ikke begære udsættelse efter § 25, men derimod kræve, at skifteretten afslår konkursbegæringen. En ordning med fordringshaverne forudsætter, at man ikke er i stand til at betale dem til tiden. En skyldner, som i denne situation undlader at standse sine betalinger, vil

som oftest handle uforsvarligt, og det vil da være uforsigtigt at indrømme udsættelse med afgørelsen om konkurs. Stk. 3 bestemmer derfor, at hvis skyldneren ikke har standset sine betalinger, bør udsættelse i almindelighed ikke ske. Har betalingsstandsningen først fundet sted efter indgivelsen af konkursbegæringen, hvorved fristdagen er fastlagt, vil en anmeldelse af betalingsstandsningen ikke altid være påkrævet, og en sådan kræves derfor ikke. Da man ikke helt kan se bort fra, at der undtagelsesvis, navnlig hvis skyldneren kun behøver en betalingsudsættelse, kan være tilfælde, hvor det på grund af særlige virkninger af en almindelig betalingsstandsning vil kunne være forsvarligt at undlade denne, er det kun »i almindelighed«, at manglende betalingsstandsning udelukker fra konkurs. Hvis skyldneren efter betalingsstandsning f. eks. betaler enkelte fordringshavere eller skaffer sine midler af vejen, vil sådanne transaktioner vel kunne omstødes, hvis konkurs eller tvangsakkord indtræffer, men de vil i almindelighed skabe en sådan mistillid til skyldnerens evne og vilje til at tilvejebringe og overholde en ordning med kreditorerne, at udsættelse med henblik herpå ikke bør gives (eller forlænges). Dette følger for så vidt allerede af stk. 1; men man har dog anset det for rigtigst også af præventive grunde at give en udtrykkelig regel derom. Derimod vil skyldnerens forhold forud for betalingsstandsningen kun få betydning i det omfang, udsigten til en ordning med fordringshaverne påvirkes deraf.

Efter konkurslovens § 48 a kan udsættelse ifølge denne paragraf kun gives for 14 dage ad gangen og kan ikke udstrækkes ud over ialt 8 uger. Akkordforeningerne har over for udvalget oplyst, at dette tidsrum i almindelighed er tilstrækkeligt, men i enkelte, mere komplicerede tilfælde noget for knapt. Også fordi der undertiden kræves tid til forhandling om tilbagegang af en disposition, som i tilfælde af tvangsakkord kan omstødes, har man ment det rigtigst at give skifteretten en mulighed for at forlænge fristen. Det er dog ingenlunde meningen, at en sådan forlængelse skal gives mere kurant, men der må oplyses

ganske særlige omstændigheder, som gør det umuligt at gennemføre fastsættelsen af en ordning med kreditorerne på kortere tid, og kreditors mistro til skyldneren er naturligvis ikke tilstrækkelig begrundelse,

Skifterettens nøjere prøvelse af arbejdets gang, som skulle være formålet med forelæggelsen for skifteretten hver 14. dag, er næppe blevet til virkelighed. Udvalget mener, at det bør overlades til skifteretten at afgøre, hvor lange de enkelte udsættelser bør gøres, hvorved også praktiske hensyn kan tages i betragtning. I almindelighed vil det ikke være rimeligt straks at udsætte for hele otte uger.

Stadfæstes et tvangsakkordforslag, må konkursbegæringen falde væk, jfr. § 26, stk. 2, der efter sin placering direkte handler om konkursbegæring, der indgives efter den offentlige akkordforhandlings begyndelse, men som også må kunne anvendes på tidligere begæring.

Til § 26.

Er offentlig forhandling om tvangsakkord åbnet, vil der foreligge et fuldt udarbejdet akkordforslag, som på forhånd er tiltrådt af en betydelig del af kreditorerne, jfr. § 161, stk. 1, nr. 2, og skifteretten vil have foretaget en foreløbig prøvelse af udsigten til vedtagelse, stadfæstelse og opfyldelse, jfr. § 163. Hele akkordforhandlingen foregår endvidere under et vist tilsyn fra skifterettens side. Under disse omstændigheder bør spillet kun væltes over ende af en konkursbegæring, hvis skifteretten efter alt foreliggende må skønne, at der ikke er rimelig udsigt til akkord. Der kræves altså mere for at nægte udsættelse, når akkordforhandling er åbnet, end hvis der kun foreligger betalingsstandsning.

Efter tvangsakkordlovens § 5, stk. 3, kan konkurs under akkordforhandlingen kun kræves af mindst 3 kreditorer, hvis krav udgør mindst 20 % af det samlede beløb af bekendte fordringer. Disse betingelser gælder ikke, hvis fordringshaverens krav er privilegeret i konkurs. Selv om der foreligger den fornødne tiltrædelse, udelukker dette ikke åbning af offentlig forhandling om tvangsak-

kord, jfr. U. f. R. 1930. 725. Udvalget finder det imidlertid rigtigere at stille skifteretten frit i bedømmelsen af udsigterne for tvangsakkordens vedtagelse og stadfæstelse. Det synes heller ikke rimeligt, at stadfæstelse af tvangsakkord afskæres, selv om den er vedtaget med den fornødne majoritet, når det i akkordlovens § 5, stk. 3, nævnte mindretal, der altså ikke har været stort nok til at hindre vedtagelsen, fastholder konkursbegæringen, jfr. U. f. R. 1941. 237. Da privilegerede fordringer skal betales forud for akkordkreditorerne, jfr. § 153, stk. 2, nr. 2, da en forbigående betalingsudygtighed ikke giver adgang til konkurs, jfr. § 17, og da de uprilegerede fordringer, dersom tvangsakkord stadfæstes, nedskrives i overensstemmelse med akkordens indhold, hvorved betalingsudygtighed formodes at blive tilvejebragt, har man ikke ment at burde gøre en undtagelse for fortrinsberettigede kreditorer.

Reglerne i § 25, stk. 1-3, om adgang til at udtale sig, tilsyn, betalingsstandsningens betydning og skadegørende dispositioner finder tilsvarende anvendelse. Derimod behøver udsættelsen ikke ske på bestemt tid, men vil normalt vare, til akkordforhandlingen ophører, eller til konkursbegæringen falder væk ved akkordforslagets stadfæstelse. Den fornødne tidsbegrænsning ligger i skifterettens kontrol med akkordforhandlingens varighed, hvormed også må sammenholdes adgangen til at standse akkordforhandlingen efter § 165.

Den, hvis konkursbegæring bortfalder ved stadfæstelse af tvangsakkord, bør efter udkastet have meddelelse herom. En konkursbegæring, der er bortfaldet ved tvangsakkordens stadfæstelse, kan straks efter fremsættes påny; men det må da bedømmes på det nu foreliggende grundlag, om betingelserne for konkurs er til stede. Er konkursrekvivrentens fordring omfattet af akkorden - er den altså ikke fortrinsberettiget - er akkorden bindende for ham, jfr. § 185. Indtræder konkurs i henhold til den nye konkursbegæring, bliver fristdagen alligevel dagen for modtagelsen af begæringen om akkordforhandling, forudsat at den nye konkursbegæring er ind-

givet inden for den i § 1, stk. 3, fastsatte frist.

Til § 27.

Efter udkastets § 30 bevarer skyldneren i princippet rådigheden over sine midler til det tidspunkt, da konkursdekret afsiges. Dispositioner, der er foretaget efter indgivelsen af konkursbegæringen, kan ofte omstødes efter reglen i § 71, og der er mulighed for at beskikke tilsyn efter § 14 eller § 25, stk. 2, hvis skyldneren efter anmeldelse af betalingsstandsning selv ønsker det, eller hvis det stilles som vilkår for en udsættelse, der sker med henblik på opnåelse af en ordning med kreditorerne. Disse regler giver imidlertid næppe tilstrækkelig beskyttelse mod en skyldner, der kan befrygtes enten at ville bringe sine midler i sikkerhed f. eks. i udlandet eller at ville forøde dem. Selv om tilsyn beskikkes, kan skyldneren beholde den faktiske besiddelse af sine pengemidler og andre formueeffekter.

Giver skyldneren møde efter en fordringshavers konkursbegæring uden at rejse indsigelse mod denne, kan konkurs i almindelighed straks dekretes, og der opstår da intet problem. Det kan imidlertid være, at man ikke kan komme i forbindelse med skyldneren, og uden forkyndelse af konkursbegæring og indkaldelse til møde i skifteretten kan konkurs ikke komme i stand. I denne situation vil der ikke helt sjældent være fare for misbrug af aktiver. Møder skyldneren op og rejser indsigelser, kan disse nødvendiggøre en udsættelse til bevisførelse, selv om skifteretten på forhånd skønner, at indsigelserne er uden betydning. Også sådan udsættelse kan misbruges af skyldneren. Udvalget har ment, at der bør være en adgang for skifteretten til i særlige tilfælde, i stedet for enten at afsige konkursdekret på et ikke helt fyldestgørende grundlag eller at prisgive kreditorernes interesse i bomassen da at gå den mellemvej helt eller delvis at fratage skyldneren ikke blot den retlige, men også den faktiske rådighed over aktiverne, medens konkursbetingelserne nærmere prøves. Da der også forekommer ubeføjede konkursbe-

gæringer, må der være særlige kauteler forbundet med en sådan ordning.

Noget tilsvarende konserverende indgreb findes hjemlet ved skifte mellem ægtefæller og mellem en ægtefælle og den andens arvinger, jfr. skiftelovens § 58 og § 66 som affattet ved lov nr. 412 af 18. december 1963. Henhører en umyndiggørelse under landsretten, kan underretsdommeren efter retsplejelovens § 459, stk. 3, samtidig med indsendelsen af sagen til landsretten afgive et foreløbigt umyndiggørelsesdekret, dersom umyndiggørelsesgrunden findes sandsynliggjort, og der kan antages at være fare forbundet med opsættelse. En fordringshaver, der endnu ikke har eksigibel dom for sit krav, kan sikre sig ved arrest efter retsplejelovens kapitel 56, hvis enten fordringen er forfalden, eller der er grund til at befrygte, at skyldneren ellers ville umuliggøre eller dog væsentlig vanskeliggøre adgangen til i sin tid at opnå dom og gøre eksekution.

Der kræves efter § 27 en begæring om rådighedsfratagelse fra en af kreditorerne, ikke nødvendigvis konkursrekvirenten. Skifteretten kan ikke af egen drift iværksætte rådighedsfratagelse. Skifterettens beføjelse er i alle tilfælde fakultativ, og det må have for øje, at rådighedsfratagelsen er et ekstraordinært skridt, der foregriber konkursen, og som kun bør foretages, når det både er påkrævet af hensyn til kreditorerne og ubetænkeligt ud fra hensyn til debitor. Der må være en alt overvejende sandsynlighed for, at konkursbegæringen tages til følge; men herudover må der være en særlig grund til rådighedsfratagelsen.

I den foreslåede lovtekst nævnes først det tilfælde, at skyldneren samtykker i rådighedsfratagelsen. Der vil da i almindelighed ikke være betænkeligheder til stede; men hvis skifteretten skønner, at betingelserne for konkurs ikke er opfyldt, må fratagelse dog nægtes. Vejen må i denne situation, hvis skyldneren ikke er i stand til selv at råde over sin formue, da gå over en umyndiggørelse.

Udebliver skyldneren trods behørig indkaldelse fra det skifteretsmøde, hvori kon-

kursbegæringen skal behandles, kan skifteretten tage dette som et indicium for, at betingelserne for at forlange konkurs er til stede, jfr. § 23, stk. 5; men hvis skifteretten dog ønsker at foretage en yderligere prøvelse heraf, kan den efter § 27, stk. 1, nr. 2, foreløbig gå den mellemvej at foregribe konkursens virkninger med hensyn til rådigheden.

Har indkaldelse af skyldneren været umulig, fordi han har forladt sin bopæl, og hans opholdssted er ukendt, vil der ikke sjældent bestå en særlig frygt for, at skyldneren vil misbruge sin rådighed. Der sigtes naturligvis særlig til tilfælde, hvor skyldneren må antages at holde sig skjult for at undgå kreditorforfølgning; men det er ikke udelukket at anvende bestemmelsen, hvis han f. eks. eftersøges af politiet som mistænkt for en forbrydelse, og dette må antages at være grunden til, at han holder sig skjult.

Giver skyldneren møde for skifteretten, kan fratagelse af rådighed ske, hvis der er fare for råden til skade for fordringshaverne. Der må her påvises bestemte holdepunkter, der tyder på en sådan fare, f. eks. en række ubegrundede afhændelser eller betalinger af gældsposter i tiden op til konkursbegæringens indgivelse, forberedelser til bortrejse til udlandet, forhandlinger under en enkelt kreditors medvirken om salg af fast ejendom eller forretning o. s. v.

Rådighedsfratagelsen kan angå hele skyldnerens formue eller enkelte, nærmere angivne formuegenstande, f. eks. en fast ejendom, en post værdipapirer eller en bankkonto. Fratagelsen kan i almindelighed ikke omfatte genstande, hvori udlæg ikke kunne gøres, jfr. § 34 og bemærkningerne dertil. Således vil skyldneren f. eks. ikke kunne hindres i at oppebære renterne af en båndlagt kapital, jfr. arvelovens § 62, stk. 2. Skyldneren kan ikke som ved udlæg efter retsplejelovens § 506 påvise de ting, som skal omfattes af rådighedsberøvelsen; men han kan gøre trangsbeneficiet efter § 509 gældende. Dette får navnlig praktisk betydning, hvis rådighedsfratagelsen i øvrigt skal omfatte hele skyldnerens formue.

Udvalget har overvejet, om rådighedsfra-

tageisen skulle kunne tinglyses som f. eks. rådighedsfratagelse under skifte mellem ægtefæller efter skiftelovens § 66 eller bekendtgøres i Statstidende. Også under hensyn til, at der i almindelighed kun vil gå kort tid, før konkurs indtræder, har man ikke fundet grund hertil. Herefter kan rådighedsfratagelsen kun have virkning over for trediemand, hvis denne kender rådighedsfratagelsen eller ved anvendelse af fornøden agtpågivenhed ville have været klar over den. Har konkurs-skyldneren modtaget penge, han havde til gode, er den betalende ikke frigjort, hvis han var i ond tro; men han må betale igen til boet, dersom skyldneren har forbrugt pengene. Har skyldneren betalt gæld, må pengene tilbagebetales. Har han efter bestemmelsen om rådighedsfratagelse købt en ting af en sælger i ond tro og betalt den, skal ydelserne gå tilbage; men hvis skyldneren har disponeret over tingen, er boets krav ikke afhængigt af, om sælgeren kan få fat i tingen. Der er ikke tale om omstødelse, men om en egentlig kompetenceregulering, og reglerne i kapitel 8 om omstødelsskravets omfang og gennemførelse er uanvendelige. Dispositionen kan dog være gyldig i forhold til skyldneren personlig, og medkontrahenten kan efter omstændighederne gøre et erstatningskrav gældende mod skyldneren efter konkursen eller under konkursen til fyldestgørelse i effekter, der holdes uden for boet.

Bestemmelsen i stk. 2 må suppleres med almindelige regler om sikrings akter. Rådighedsfratagelsen bør lyses på skyldnerens faste ejendomme, således at kreditorerne beskyttes mod erhverve i god tro. Omsætningsgældsbreve og andre legitimationspapirer bør tages i forvaring. Ligeledes bør bankbøger fratages skyldneren. Banken må underrettes, hvis den kan frigøres ved udbetaling uden forevisning af bogen. Det er overladt til skifteretten at afgøre, om penge og værdipapirer skal tages i midlertidig forvaring af skifteretten eller kan overlades til en af skifteretten udpeget, midlertidig formuebestyrer, eventuelt mod sikkerhedsstillelse.

I de fleste tilfælde vil det ikke blive nødvendigt at handle på skyldnerens vegne i

tiden, inden der er truffet afgørelse om konkurs; men der kan opstå situationer, hvor hurtig handling er nødvendig for at undgå tab. Skifteretten kan da træffe de nødvendige foranstaltninger. Udgifterne herved afholdes af skyldnerens formue som massegæld. Skifteretten må senere aflægge regnskab over for konkursboet eller, hvis konkurs ikke erklæres, over for skyldneren.

Rådighedsindskrænkningen vil normalt vedvare, til debitor erklæres konkurs, og derefter fortsætte som den af konkursen følgende urådighed. Afsiger skifteretten kendelse om, at konkursbegæringen ikke kan tages til følge, bortfalder rådighedsindskrænkningen med det samme; men hvis skifterettens kendelse påkæres, kan der tillægges kæremålet opsættende virkning, jfr. retsplejelovens §§ 422, stk. 2, og 441, stk. 2, sammenholdt med udkastets § 209. Tilbagekaldes konkursbegæringen, bortfalder rådighedsindskrænkningen, når skifteretten har modtaget tilbagekaldelsen, medmindre der forinden er indgivet konkursbegæring af en (anden) kreditor. Indgives den nye konkursbegæring derimod først efter tilbagekaldelsen af den første, kan rådighedsfratagelse kun ske efter en ny anmodning og en ny afgørelse af skifteretten. Skifteretten kan til enhver tid, efter påstand eller af egen drift, tilbagegive skyldneren rådigheden i det hele eller for en del, f. eks. hvis den nu anser faren for forringende dispositioner for bortfaldet, eller hvis en flygtet skyldner nu giver møde. Forinden skifterettens afgørelse bør der i almindelighed gives parterne lejlighed til at udtale sig. Er der sket tinglysning af rådighedsfratagelsen på skyldnerens faste ejendom, må der ske aflysning, når rådighedsfratagelsen ophører.

Det foreløbige norske udkast indeholder i § 72 en bestemmelse om, at skifteretten (eller ankeinstansen) på begæring af en fordringshaver eller af egen drift kan bestemme, at skyldnerens rådighed over ejendele, som vil indgå i et eventuelt konkursbo, helt eller delvis skal ophæves, indtil konkursbegæringen er afgjort, såfremt det findes sandsynligt, at skyldneren ellers ville råde (forføje) over

ejendelene til skade for fordringshaverne. Rådigheds-forbudet kan betinges af sikkerhedsstillelse. Selv om retten forkaster konkursbegæringen, kan den bestemme, at rådighedsforbudet skal gælde, indtil forkastelsen er blevet retskraftig.

Til § 28.

Bestemmelsen i stk. 1 er anbragt på dette sted af hensyn til sammenhængen med stk. 2, der angiver en betingelse for konkursens indtræden.

Konkurslovens § 97, jfr. udkastets § 138, stk. 2, bestemmer, at hvis det i konkursbehandlingens forløb viser sig, at boet ikke er tilstrækkeligt til at dække omkostningerne ved behandlingen, sluttet denne straks, og de påløbne omkostninger, som ikke af boet kan dækkes, tiisvares af den, der har forlangt konkursbehandling. Man kunne vel overveje, om boomkostningerne i et sådant tilfælde burde afholdes af statskassen; men dette kunne måske føre til, at småboer, som ikke burde belaste skifteretten og andre med unødvendige arbejdsbyrder, i en del tilfælde alligevel blev erklæret konkurs og behandlingen fortsat ud over det tidspunkt, da man burde have opdaget, at boet end ikke ville strække til betaling af massegælden. Man er derfor blevet stående ved den hidtidige regel.

Af udkastets § 21 og bemærkningerne dertil fremgår det, at skifteretten af praktiske grunde kan vælge mellem flere samtidigt foreliggende konkursbegæring, hvilken man vil tage under behandling. Da dette valg ikke bør få konsekvenser for ansvaret for boomkostninger, har man anført, at ansvaret påhviler »den eller de«, der har begæret konkurs. Den, hvis konkursbegæring inden konkursdekretets afsigelse er tilbagekaldt eller forkastet af retten, har intet ansvar. Er flere ansvarlige, er ansvaret solidarisk med indbyrdes regres til fordeling i lige store andele.

Skifteretten kan efter stk. 2 betinge konkursens indtræden af, at der stilles sikkerhed for omkostningerne. Dette stemmer med, hvad der er fastslået i praksis, jfr. U. f. R. 1933. 1000 angående sikkerhedsstillelse fra

skyldneren, der selv havde begæret konkurs. Man har overvejet at give adgang til at kræve sikkerhedsstillelse allerede ved begæringens modtagelse for derved at søge at undgå konkursbegæring, der kun er tænkt anvendt som incassationsmiddel; men man tvivler på, at det vil have den ønskede virkning, dersom sikkerhedsstillelsen skal gives tilbage, hvis konkurs ikke indtræder.

Til § 29.

I konkurslovens § 48, stk. 2, er det ved bestemmelsen om sikkerhedsstillelse forudsat, at en uberettiget konkurs vil kunne pådrage den, der har begæret konkurs, et erstatningsansvar over for skyldneren, og dette er da også fastslået ved flere retsafgørelser.

Efter retsplejelovens § 641 er den, der har begæret en arrest, som senere viser sig ulovlig, ansvarlig for tab, tort og kreditspilde, hvis han har udvist mangel på agtpågivenhed. Ansvarsgrundlaget er altså dansk rets almindelige erstatningsregel. Skyldes ulovligheden, at fordringen ikke bestod, er arrestrekvirenten dog ansvarlig uden hensyn til skyld. Det tør måske antages, at disse regler i mangel af en positiv lovbestemmelse også vil blive anvendt på konkurs, jfr. Gomard: Skifteret, 2. udgave, s. 83.

Udkastet er i overensstemmelse hermed. Kreditor, der iværksætter et så alvorligt skridt som indgivelse af konkursbegæring, er nærmest til at bære tabet, hvis det viser sig, at han slet ingen fordring har. Det står normalt i hans magt at sikre sig, både at fordringen gyldigt er opstået, og at den ikke senere er ophørt. Han har derimod ikke samme adgang til at forvisse sig om, at debitor er insolvent, og om fordringen er fuldstændig sikret ved et pant kan også være vanskeligt at afgøre. I disse tilfælde er han kun ansvarlig, hvis han har udvist culpa, altså mangel på fornøden agtpågivenhed. Burde han f. eks. have været klar over, at skyldneren var solvent, foreligger der ansvarsgrundlag. Ansvar bortfalder ikke ved, at konkursdekret afsiges - skifteretten har måske ikke været bekendt med de ansvarsbegrundende forhold - og er på den anden side heller ikke betinget

af, at konkurs indtræder. Erstatningen skal dække det tab og den tort, skyldneren har lidt. Under tab falder kreditspilde, som man derfor ikke har ment at burde nævne selvstændigt. Foreligger der ansvarsgrundlag i forhold til to fordringshavere, som begge har indgivet konkursbegæring, må det afgøres ud fra almindelige erstatningsretlige regler, om der for hvers vedkommende foreligger den fornødne årsagsforbindelse mellem begæringen og tabet, og om et eventuelt erstatningsansvar er solidarisk, hvilket sidste i almindelighed må antages.

I almindelighed kan konkurs kun dekretes, hvis det over for skifteretten er bevist, at betingelserne for konkurs er til stede. Er det fornødne bevis ikke forebragt skifteretten, må begæringen om konkurs afslås. Dette gælder også, hvis bevisførelsen f. eks. om en fordrings beståen vil blive så omfattende, at den ikke kan tilstedes ført for skifteretten, jfr. bemærkningerne til § 23. Det vil imidlertid undtagelsesvis kunne tænkes, at skifteretten vel på det foreliggende grundlag finder tilstrækkelig føje til at anse konkursbetingelserne for opfyldt, men dog ikke kan udelukke, at en nærmere bevisførelse f. eks. under fordringernes prøvelse kan bringe nye momenter for dagen, som kan omstøde skifterettens opfattelse. I sådanne tilfælde vil skifteretten efter udkastet kunne gå den vej at lade konkurs indtræde, men betinget af, at fordringshaveren stiller sikkerhed for et eventuelt erstatningsansvar, jfr. konkurslovens § 48, stk. 2, og f. eks. Højesterets afgørelse i U. f. R. 1948. 1131 (Højesteretstidende 1948 s. 776). Man bør dog udvise den yderste varsomhed for ikke at forflygtige skifterettens pligt til at prøve, om betingelserne for konkurs er til stede eller ej. Skal sikkerhed stilles, bestemmer skifterettens omfang og - sædvanligvis efter forslag fra konkursrekvirenten - dens art.

Kapitel 4.

Konkursens virkninger.

Konkursens formål er, at skyldnerens midler anvendes til ligelig fyldestgørelse af hans

kreditorer. For at sikre denne anvendelse må rådigheden over midlerne og adgangen til at forøge gælden ved stiftelse af nye forpligtelser fratages skyldneren. I den gældende konkurslovs § 1 er givet regler både om rådighedsfratagelsen, om hvad der går ind under boet, og om, hvilken gæld der skal fyldestgøres i boet. Udvalget finder det mest overskueligt at spalte bestemmelsen op. Reglen om rådighedens overgang findes i § 30. Problemet om, i hvilket omfang dette rådighedstab skal have virkning i forhold til en tredie-mand, som træder i forbindelse med skyldneren og enten modtager et løfte eller en formuegenstand af ham eller til ham afleverer noget, som tilkommer boet, behandles i § 31. I § 32 fastslås, at enkelte kreditorer ikke ved singularforfølgning kan gøre brud på det ligelighedsprincip, der behersker konkursen.

Kapitel 4 angiver som en indledning til lovens bestemmelser om retsforholdene under konkursen nogle af dennes vigtigste retsfølger; men andre følger behandles i de følgende kapitler. Kapitel 6 fastslår, hvilke kreditorer der skal fyldestgøres af konkursmassen. Kapitel 7 angiver konkursens betydning for retsforhold i henhold til gensidigt bebyrdende kontrakter, som skyldneren har indgået før konkursen. Kapitel 8 tillægger ved reglerne om omstødelse konkursen en vis tilbagevirkende kraft. Kapitel 9 berører på forskellig måde rettighederne for dem, der har et omsætningsbeskyttet eller tingligt beskyttet krav mod skyldneren.

Til § 30.

Bestemmelsen angår både skyldnerens dispositioner over bomassen, jfr. kapitel 5, og hans adgang til at påtage sig gældsforpligtelser, som kan gøres gældende i boet, jfr. § 36.

For så vidt angår urådighedens indhold tilsigtes ikke ved udkastet nogen ændring i den gældende rets ordning, jfr. konkurslovens § 1. Man har anset det for rigtigst udtrykkeligt at udtale, at skyldneren ikke blot er afskåret fra overdragelse af formuegenstande, men at han heller ikke kan opgive rettigheder, der går ind under konkursen.

Heller ikke en omtvistet ret vil skyldneren efter konkursens indtræden kunne tage stilling til med bindende virkning for boet. Nedenfor ved § 33 b er gjort nogle bemærkninger om afslag på falden arv. Tilsvarende synspunkter vil, selv om konkursmassen begrænses til skyldnerens formue ved konkursens indtræden, kunne anlægges vedrørende afkald på en inden konkursen falden arv.

Fallentens skyldnere bliver ikke frigjort ved at betale deres gæld til fallenten personlig; kun boet kan modtage betaling. Heller ikke en ting, som fallenten har købt, kan han efter konkursen modtage; leverer sælgeren tingen til fallenten, risikerer han at blive stillet som den, der ikke har opfyldt sin forpligtelse. Giver fallenten de modtagne penge eller ting videre til konkursboet, kan dette naturligvis ikke kræve erlæggelse én gang til.

Det er heller ikke nogen ændring i forhold til gældende ret, at opsigelser, reklamationer og lignende erklæringer ikke kan afgives til fallenten. Som eksempler kan nævnes opsigelse af lejemål, arbejdsaftale eller pantebrev, reklamationer i anledning af mangler ved leverede varer eller forsinkelse, jfr. købelovens §§ 27, 32, 52, 54, modregningserklæring, tilbagekaldelse af tilbud, jfr. aftalelovens § 7, afbrydelse af forældelse efter Danske Lov 5-14-4.

Giver fallenten straks den modtagne skrivelse videre til boet, må dette anses fyldestgørende. Det må derimod afhænge af omstændighederne, hvorvidt en forsinket videregivelse eller et ufuldkomment referat over for bobestyrelsen af skrivelsens indhold medfører de tilsigtede retsvirkninger. Af § 84, stk. 2, fremgår, at de der omhandlede processuelle meddelelser skal gives både til skyldneren og til boet.

Skyldneren kan ikke under konkursen stifte gæld med den virkning, at gælden kan anmeldes i konkursboet. Dette følger vel af § 36, der omfatter al gæld, hvad enten den stiftes ved skyldnerens handlinger eller på anden måde; men på grund af sammenhængen med de følgende regler om værn for trediemand i god tro har man anset det for naturligt at medtage på dette sted også denne

virkning af manglende rådighed i forhold til boet.

§ 30 vedrører kun dispositioners virkning for boet. Formuede, der ikke går ind i boet, f. eks. fordi de i kraft af transgbeneficiet er holdt uden for dette, jfr. bemærkningerne til § 34, kan skyldneren råde over på vanlig vis. En forpligtelse kan stiftes med virkning for skyldneren personlig, således at den kan gøres gældende i hans ejendele uden for konkursen og efter dennes afslutning i hele hans formue.

Med hensyn til tidspunktet for urådighedens indtræden foreslår udvalget derimod en ændring i forhold til gældende ret.

Efter konkursloven af 1872 § 50 sondredes mellem, om konkurs var indtrådt efter skyldnerens eller efter en kreditors begæring. I det første tilfælde regnedes konkursens begyndelse fra indgivelsen af skyldnerens begæring, da denne praktisk taget altid ville blive taget til følge. I det andet tilfælde begyndte konkursen derimod først med konkursdekretet. Ved lov nr. 66 af 15. april 1887 § 2 ændredes reglen, således at konkursen i alle tilfælde skulle anses for begyndt ved konkursbegæringens indgivelse. I almindelighed ville der normalt kun hengå ganske få dage eller måske blot timer fra begæringens indgivelse til dekretets afsigelse, så betænkelighederne ved konkursens »antedatering« var ikke så store. Heri skete der en væsentlig ændring ved lov nr. 68 af 12. april 1927, hvorved der blev givet mulighed for udsættelse af afgørelsen om en konkursbegæring i indtil 8 uger på forberedelse af akkord. Denne bestemmelse er som anført ved § 25 blevet benyttet i meget vid udstrækning, og der vil således nu hyppigt hengå et længere tidsrum fra konkursbegæringens indgivelse til dekretets afsigelse. Det følger af sagens natur, at skyldneren ikke kan være ganske afskåret fra enhver disposition i denne periode, og det er da også anerkendt af domstolene, at der tilkommer skyldneren en vis beføjelse til at træffe dispositioner, som ikke påvirkes af en senere konkurs, jfr. herom senest H. Schaumburg i U. f. R. 1969 B. 119 og B. Gomard: Skifteret, 2. udgave, s. 200 ff.

Hvor langt dette råderum går, er usikkert. Uden for denne beføjelses rammer afhænger retsvirkningen af skyldnerens dispositioner ganske af, om konkurs indtræder eller ikke. I det sidste tilfælde bliver kontrakten, betalingen eller afkaldet stående, i det første falder det bort, medmindre den anden part ikke kendte noget til konkursbegæringens indgivelse.

Kommissionsbetænkningen 1941 (udkastets § 35, bemærkningerne side 159) foreslog at regne konkursens begyndelse fra dekretets afsigelse. Når afkræftelsesfrister - ligesom efter nærværende udkast - regnedes fra et andet, tidligere tidspunkt, nemlig anmeldelse af betalingsstandsning, var der ikke længere samme trang til at give konkursen tilbagevirkende kraft.

Norsk og vistnok finsk rets stilling svarer til den oprindelige regel i den danske konkurslov, jfr. den norske konkurslovs § 12 og finsk lovs § 25, medens den svenske konkurslovs § 22, stk. 1, lader rådighedsretten opføre ved konkursdekretet. De foreløbige udkast fra de nordiske udvalg lader alle urådigheden indtræde med konkursdekretets afsigelse.

Når man må erkende, at der er visse af skyldnerens dispositioner i tiden mellem konkursbegæringens indgivelse og dekretets afsigelse, der må opretholdes selv i tilfælde af konkurs, fordi det også er i kreditorernes interesse, at virksomheden holdes i gang, synes det at give det rigtigste billede, at skyldneren bevarer rådigheden til konkursdekretets afsigelse, men med en vidtgående adgang til omstødelse (afkræftelse) af dispositioner, der er truffet efter fristtidspunktet, jfr. udkastets § 71. Tilsidesættelsen af sådanne dispositioner fordrer da et initiativ fra boets side og, hvis den anden part ikke godvilligt vil anerkende omstødeligheden, i almindelighed anlæggelse af retssag. Dette er næppe nogen stor forskel fra den gældende retstilstand; hævder den anden part i dag, at dispositionen legitimeres af skyldnerens uskrevne adgang til at indgå visse nødvendige retshandler, bliver retssag også nødvendig. Anvendelse af afkræftelsesreglerne med-

fører, at sagen må anlægges inden for de i § 80 nævnte frister, hvilket synes rimeligt, og at reglerne i §§ 76 og 77 om omstødelsens gennemførelse og adgangen til lempelse i særlige tilfælde også finder anvendelse. Er der betænkeligheder ved at lade skyldneren beholde den retlige og faktiske adgang til at råde over sin formue i tiden, medens konkursbegæringen svæver, kan der, såfremt betingelserne herfor er opfyldt, ske fratagelse af rådigheden efter § 27.

Urådigheden indtræder fra det klokkesiet, konkursdekretet afsiges, og tidspunktet må altså angives i skiftebogen. I almindelighed vil skyldneren (eller hans advokat) være til stede eller dog underrettet om tidspunktet, men selv om dette ikke er sket, f. eks. fordi skyldneren er forsvundet under konkursbegæringens behandling, indtræder urådigheden straks og ikke først ved dekretets forkyndelse. Det er en selvfølge, at skyldneren ikke vil kunne straffes for skyldnersvig efter straffelovens § 283, stk. 1, nr. 2, hvis han, når han disponerer over boets midler, ikke ved, at konkurs er indtrådt, og følgelig mangler det fornødne forsæt; men ofte vil i øvrigt paragraffens nr. 3 da være anvendelig.

Kæres konkursdekretet, anses konkursen alligevel for indtrådt ved dekretets afsigelse, dersom det stadfæstes, Nægter skifteretten konkurs, men erklærer appelinstansen konkurs, er denne først indtrådt ved appelinstansens afgørelse.

Også i henseende til foretagelsen af sikkingsakter over for boet forskydes det afgørende tidspunkt efter udkastet fra konkursbegæringens indgivelse til dekretets afsigelse, jfr. nærmere bemærkningerne til § 183.

Til §31.

Efter § 104 skal skifteretten straks efter konkursdekretets afsigelse foranstalte dekretet bekendtgjort i Statstidende. Meddelelsen bør så vidt mulig afsendes samme dag, og den vil således, medmindre week-end eller helligdag kommer imellem, i almindelighed være indeholdt i det nummer af Statstidende, der udkommer andendagen efter konkursen.

I tiden indtil bekendtgørelsen har be-

grænsningerne i skyldnerens rådighed kun virkning over for trediemand, hvis denne kendte eller burde kende konkursen. Dette svarer til reglen i den gældende konkurslovs § 2, der dog benytter udtrykket »god tro« om trediemands ukendskab. Ved udkastets formulering præciseres, at den, der ved uagtsomhed er skyld i sit ukendskab, i overensstemmelse med begrebets sædvanlige betydning i moderne dansk ret ikke er i god tro. Den, der er klar over, at en konkursbegæring er under behandling ved skifteretten, vil i almindelighed handle uagtsomt ved at modtage noget fra skyldneren, betale til ham eller indgå en aftale med ham uden at sikre sig, f. eks. ved forespørgsel i skifteretten, at konkurs ikke er dekretet. Også andre omstændigheder kan indicere konkurs og skabe pligt for skyldnerens medkontrahent til at foranstalte nærmere undersøgelse. Er et løfte fra skyldneren kommet til adressatens kundskab inden bekendtgørelsen, og var adressaten, da han kom til kundskab om løftet, i god tro, kan løftet gøres gældende i konkursboet. Gik løftet ud på overdragelse af en bestemt ting, er løftemodtageren sædvanligvis separatist. Dispositionen vil dog eventuelt kunne omstødes efter de almindelige regler i kapitel 8. Ved fremsendelse af en check eller foretagelse af postgirering fra skyldneren til dennes kreditor vil det afgørende tidspunkt sædvanligvis være checkens (girokortets) debitering på skyldnerens konto i hans bank (postgirokontoret), jfr. Gomard: Skifteret, 2. udgave, s. 197 og Schaumburg i U. f. R. 1969 B. 118 med henvisninger.

Det bør efter udvalgets mening præciseres, hvornår bekendtgørelsen anses for sket. Det vil være lidet praktisk at benytte tidspunktet for de første numres udlevering fra trykkeriet. Man kan da anvende døgnets begyndelse eller slutning eller eventuelt et andet i loven fikseret klokkeslet. Efter det foreløbige norske udkast indtræder bekendtgørelsens virkning først fjerdedagen efter bekendtgørelsen; denne regel må dog formentlig henføres til de særlige geografiske forhold i Norge. I den påtænkte konvention mellem landene i Fællesmarkedet er det hensigten at tillægge

konkursen virkning 8 dage efter indførelsen i Fællesmarkedets officielle blad. I Danmark er det formentlig almindeligt, at Statstidende på advokatkontorer o. 1. gennemses i løbet af den dag, nummeret er udkommet. Udvalget mener herefter, at indsigelsen om god tro ikke bør tillægges virkning for tiden efter det døgn, hvori det pågældende nummer af Statstidende er udkommet. Efter udkastets § 104 kræves kun indrykket bekendtgørelse om konkursen i ét nummer af Statstidende. Beslutter skifteretten at indrykke bekendtgørelsen i flere numre, må bekendtgørelsens virkninger regnes fra den første indrykning.

Navnlig fra svensk side har man under de nordiske drøftelser gjort gældende, at det kunne være urimelig strengt navnlig mod fallentens udenlandske debitorer, at deres betalinger i god tro til fallenten bliver uden frigørende virkning, så snart bekendtgørelse om konkursen har fundet sted. Det danske udvalg mener ikke, spørgsmålet har stor praktisk rækkevidde. Betalinger vil i reglen ske til skyldnerens bank- eller postkonto eller ved fremsendelse af check i brev til skyldnerens forretningsadresse. Det må imidlertid påhvile skifteretten eventuelt i forbindelse med den midlertidige bestyrer straks at hindre, at skyldneren kan trække på bank- og postgirokonti, og at give postvæsenet meddelelse om, at forsendelser til skyldneren, der ikke fremtræder som personlig korrespondance, skal afleveres til skifteretten, jfr. § 105, stk. 1, og postloven, lovebekendtgørelse nr. 312 af 14. august 1963, § 21, litra b, nr. 2. Forsummer skifteretten at foretage, hvad der i denne henseende påhviler den, vil der efter omstændighederne kunne blive tale om et erstatningsansvar for det offentlige over for den, der lider tab herved. Rejser skyldneren rundt til sine debitorer i udlandet og indkræver sine tilgodehavender, vil denne fremgangsmåde vel ofte give grund til mistanke. Udvalget finder herefter ikke, der er trang til en særregel til beskyttelse af debitorer, og noget behov for en sådan regel har heller ikke vist sig i praksis.

Beskyttelsen af trediemands gode tro gælder kun skyldnerens adgang til at disponere.

Et krav, som ikke er betinget af rådighed, f. eks. et krav på erstatning for en skadegørende handling, kan ikke anmeldes i konkursboet, når det er opstået efter konkursdekretets afsigelse; den skadelidte har ikke handlet i tillid til skyldnerens rådighed over sit bo.

Ved visse formuegoder er der en særlig trang til for at lette omsætningen at beskytte erhververe i god tro, eller der er indført særlige systemer, der skal sikre, at oplysninger om alle rettigheder over goderne er samlet ét sted, således at den, der vil erhverve en ret, kun behøver at søge ét sted efter viden om eventuelle konkurrerende rettigheder. De herom gældende regler, hvad enten de er hjemlet ved lov, ved sædvane, ved retspraksis eller ved »forholdets natur«, opretholdes ved stk. 2. Bestemmelsen er nærmest indsat i udkastet for en sikkerheds skyld, idet man formentlig også uden den ville komme til samme resultat. De vigtigste særregler er følgende:

Overdrager fallenten før eller efter bekendtgørelsen et omsætningsgælds-brev, f. eks. et pantebrev i fast ejendom eller en kreditforeningsobligation, til en erhverver, som får det i hænde i god tro, kan denne beholde værdipapiret efter gælds-brevslovens § 14. Den, som i god tro ad omsætningsvejen modtager penge fra fallenten, f. eks. købesummen for ting, som fallenten køber, vinder ret i kraft af den såkaldte »pengeregulering«. Selv om sælgeren kender konkursen, kan han i øvrigt vinde ret til penge, han modtager, hvis beløbet er af en sådan størrelse, at han med rimelighed kan tro, at fallenten er berettiget til at disponere over det. Dette gælder derimod ikke omsætningspapirer. Har skyldneren ifølge et omsætningsgælds-brev i god tro betalt sin skyld til fallenten, der havde dokumentet i hænde, frigøres han efter gælds-brevslovens § 19. Tilsvarende regler, som gælder ved omsætningsgælds-breve, kan anvendes også på forskellige andre værdipapirer, jfr. om konossementer sølovens §§ 156 og 165, om udbyttekuponer gælds-brevslovens § 24,

om veksler se veksellovens §§ 16 og 40. Reglen i gælds-brevslovens § 14 er ved aktieselskabslovens § 26 overført til aktier, hvis ikke særligt forbehold er taget i aktiens tekst, og en regel, der svarer til gælds-brevslovens § 14, omend med en noget afvigende udformning af kravet til god tro, gælder ved checks, jfr. checklovens § 21¹⁾. Skyldneren ifølge såkaldte legitimationspapirer, f. eks. rektakonossementer, postanvisninger, assistenshussedler, visse sparekassebøger, kan, når han er i god tro, med frigørende virkning betale til den, der har papiret i hænde. Dette gælder formentlig også ved konkurs, jfr. H. Ussing: Dansk obligationsret, almindelig del, 3. udgave, s. 336 f. De nævnte værdipapirer må altså tages i forvaring af boet for at udelukke dispositioner fra fallentens side.

Konkurs skal tinglyses på fallentens faste ejendom, tinglysningslovens §§ 1 og 13, for at konkursboets ret ikke skal blive fortrængt, hvis den, der har erhvervet ret ifølge aftale med skyldneren, får sin ret tinglyst; er aftalen indgået efter konkursens bekendtgørelse, således at erhververen ikke var berettiget efter konkurslovens regler, kan han dog kun vinde ret, hvis han, da han anmeldte sin ret til tinglysning, var i god tro med hensyn til konkursen, jfr. tinglysningslovens § 5. Tinglysning er derimod ikke nødvendig i forhold til kreditorer, som har gjort udlæg i ejendommen, da et sådant udlæg, der ikke er lyst ved konkursens begyndelse, altid vil miste sin virkning ifølge § 70. Tilsvarende regler gælder om registrerede skibe, jfr. lov nr. 93 af 29. marts 1957 § 31, og luftfartøjer, jfr. lov nr. 135 af 31. marts 1960 § 1.

De svenske regler afviger på disse områder ret stærkt fra de danske, men den svenske lagberedning foreslår ændringer i betænkningen Utsökningsrätt X (SOU 1970:75).

Efter kommissionslovens §§ 47 og 55 bortfalder kommissionærens hverv, når kommittentens konkurs er bekendtgjort, eller konkursen er eller burde være kendt af kommissionæren, og trediemand kan ikke efter bekendtgørelsen påberåbe sig uvidenhed om

¹⁾ Derimod kan trassatbanken ikke få dækning af boet, hvis den indfrier en check, efter at konkursen er bekendtgjort, jfr. H. Ussing: Enkelte kontrakter, 2. udgave s. 163.

konkursen. Aftalelovens § 23 fastsætter, at trediemand ikke ved retshandel med en fuldmægtig erhverver anden retsstilling over for fuldmagtsgivers konkursbo, end hvis retshandelen var foretaget af fuldmagtsgiveren selv. Udvalget har ikke fundet at burde foreslå ændringer i disse bestemmelser.

Til § 32.

Til stk. 1. Det stemmer med konkurslovens § 10, stk. 1, at udlæg, udpantning og arrest ikke kan foretages efter konkursdekretets afsigelse. Forskydningen af konkursens begyndelsestidspunkt får her ingen større betydning, da udlæg og udpantning, som er sket senere end 3 måneder før fristdagen, ifølge § 70 omstødes ved konkursen. Også den særlige adgang for panthavere i fast ejendom til at gøre udlæg under de i retsplejelovens § 680 angivne betingelser forudsættes at bortfalde, jfr. bemærkningerne til § 85 og § 18, nr. 9, i udkastet til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende konkurs m. v. Såfremt betegnelsen udlæg som af udlægsudvalget overvejet også kommer til at omfatte den retsforfølgning, der hidtil har været benævnt udpantning, kan dette ord udgå i lovteksten. Angående adgangen til at fortsætte forfølgningen i henhold til et forinden konkursen opnået udlæg foreslås en væsentlig ændring i den hidtidige retstilstand, jfr. udkastets § 89 og bemærkningerne dertil.

Er der inden konkursen afsagt dom over fallenten til udlevering af en bestemt genstand eller til rømning af nogle lokaler, eller er sådan dom afsagt over boet i en ved konkursens begyndelse verserende sag, hvori boet er indtrådt, jfr. § 136, vil den formentlig efter omstændighederne kunne fuldbyrdes ved fogdens bistand, dersom boet undlader frivilligt at opfylde dommen. Tilsvarende vil der også kunne blive spørgsmål om gennemførelse uden domsgrundlag af en indsættelses- eller udsættelsesforretning, jfr. retsplejelovens § 609. Udvalget har ikke fundet tilstrækkelig anledning til at stille forslag om, at kompetencen i disse sager skulle overføres til skifteretten, som behandler boet. Spørgsmålet vil sjældent få praktisk betydning. Skifte-

retten træffer endvidere i reglen sine judicielle afgørelser under skiftebehandlingen efter spørgsmålets prøvelse i en skiftesamling, hvilket sædvanligvis ikke i disse tilfælde er muligt. Ville man overføre kompetencen til skifteretten, kunne der derfor blive behov for at indføre særlige processuelle regler for disse fåtallige sager, således at de kunne blive behandlet på samme hurtige måde som i fogedretten.

Til stk. 2. Efter den almindelige opfattelse har den, som kun har tilbageholdsret i en ting for sit krav (»retinenten«), f. eks. et værkesteds tilbageholdsret i et repareret automobil for reparationssummen, ikke som håndpant-haveren umiddelbar adgang til at realisere den tilbageholdte ting for at få dækning for sit krav. Han er henvist til at opnå dom for kravet, gøre udlæg hos skyldneren for beløbet, eventuelt i den tilbageholdte ting, og derefter søge fyldestgørelse ved tvangsauktion. Går skyldneren konkurs, kan retinenten nægte at udlevere tingen til boet; men realisation af tingen skulle kun kunne komme i stand ved overenskomst mellem boet og retinenten. Dette er utilfredsstillende, og nogle forfattere har antaget, at retinenten i denne situation kunne anlægge sag mod boet og på grundlag af en dom over dette gøre udlæg i den tilbageholdte ting og søge fyldestgørelse deri, jfr. Aagesen: Indledning til den danske Formueret, 1881, s. 414-16, Matzen: Dansk Tingsret, 1884, s. 634, og Bernt Hjejle i Tidsskrift for rettsvitenskap 1932. 363 f. Knud Ilium har i U. f. R. 1953 B. 312 ff. hævdet den opfattelse, at retinenten helt bortset fra, om skyldneren er gået konkurs eller ikke, efter opnået dom kan søge fyldestgørelse i genstanden for tilbageholdsretten. Da det ikke er afgjort i retspraksis, om denne opfattelse er i overensstemmelse med gældende ret, har udvalget anset det for ønskeligt at give en udtrykkelig hjemmel for, at retinenten uanset det af konkursen følgende forbud mod udlæg kan søge fyldestgørelse i det med rette tilbageholdte. Udlæg forudsætter efter udkastet, at tilbageholdsretten angår et bestemt pengekrav; tilbageholdsret, indtil en vis handling udføres, kan ikke danne

grundlag for udlæg. Dernæst må kravets eksistens og størrelse samt forfaldstidens indtræden være fastslået på en for boet bindende måde, f. eks. ved skifterettens dom, der altså i dette tilfælde kan eksekveres i ejendele uden for boets besiddelse, eller ved boets anerkendelse. Endelig skal retinnten mindst to uger inden udlæggets foretagelse have opfordret boet til at betale. Udvalget har anset det for rigtigst at bevare udlægget som grundlag for fyldestgørelse. Fogden kan herunder f. eks. tage stilling til, om en anerkendelse af kravet har den fornødne klarhed, om f. eks. flere genstande, hvori der haves tilbageholdsret for samme krav, alle skal gøres til genstand for eksekution, om tilbageholdsretten må anses lovligt stiftet, navnlig om der er den fornødne sammenhæng mellem kravet og besiddelsen af genstanden, eller om trediemand har en ret, som tilbageholdsretten - undtagelsesvis - må vige for. Falder et opstående tvivsspørgsmål uden for, hvad fogden kan tage stilling til, må det henvises til almindelig rettergang, eventuelt for skifteretten.

Stk. 5 er i overensstemmelse med konkurslovens § 10.

Til stk. 4. Efter Danske Lov 5-7-8 til 10 kan en panthaver under visse betingelser tage den pantsatte ejendom til brugeligt pant, således at han administrerer den og anvender indtægterne af den til sin fyldestgørelse. Ved Højesterets dom i U. f. R. 1961. 402 er det antaget, at en panthaver, der ligesom alle foranstående panthavere havde afgivet erklæring efter retsplejelovens § 680, også efter konkursen kunne overtage ejendommen til brugeligt pant. Da retsplejelovens § 680 foreslås ophævet, og da bestyrelsen af boets ejendomme bør foretages af boet, jfr. bemærkningerne til §§ 85 og 86, bør det under konkursen være udelukket såvel at påbegynde som at fortsætte en brugspanteret. Brugspanthaveren må straks efter bostyrets etablering overgive bestyrelsen af pantet til boet og aflægge regnskab over for dette; overskuddet for tiden indtil konkursen kan han i almindelighed beholde til afdrag på sin fordring, idet omstødselsbe-

stemmelsen i § 70 ikke omfatter brugspanteret. Findes det mest praktisk, at den advokat, der har administreret ejendommen for brugspanthaveren, fortsætter hermed nu for boets regning, er der intet i vejen for indgåelse af en aftale herom. Bestemmelsen gælder ikke, når panthavere efter § 87, stk. 2, har overtaget pantets bestyrelse.

Kapitel 5.

Konkursmassen.

Kapitlet angiver, hvilke aktiver der går ind under konkursen. Hovedreglen findes i § 33. Denne bestemmelse gengives i to forskellige udformninger, idet tre af udvalgets medlemmer foreslår at begrænse konkursboet til skyldnerens aktiver ved konkursdekretets afsigelse, medens to medlemmer vil blive stående ved den hidtidige regel, hvorefter boet, - med en vigtig undtagelse (arbejdsindtægter) - også omfatter erhvervelser under konkursen. I § 33 a gengives den nævnte undtagelse, som er i overensstemmelse med gældende ret. §§ 33 b og 33 c får ligeledes kun selvstændig betydning, dersom boet i princippet også skal omfatte erhvervelser under konkursen. § 34 om undtagelser fra kreditorforfølgning er i overensstemmelse med gældende ret. § 35 giver en særlig regel om lejemål, der er ny.

Til § 33.

Før konkurslovens gennemførelse var det omtvistet, om konkursboet ikke blot omfattede fallentens aktiver ved konkursens indtræden, men tillige hans erhvervelser under konkursen, f. eks. ved arv, jfr. på den ene side J. O. Hansen: Systematisk Fremstilling af det Danske Skiftevesen, 3. udg., 1837, s. 457, P. G. Bang og J. E. Larsen: Systematisk Fremstilling af den danske Procesmaade, IV, 1842, s. 407, men på den anden side N. F. Schlegel: Skifteretten, 1868, s. 384 og 404. Til støtte for reglen i konkurslovens § 1, hvorefter konkursmassen også omfatter, hvad der under konkursen tilfalder skyldneren, anføres i motiverne (Rigsdagsti-

dende 1871-72, tillæg A, sp. 1744-46), at talen er om erhvervelser, som hverken efter deres almindelige beskaffenhed eller efter deres indhold er unddraget fra kreditorernes forfølgning, men som i og for sig naturligt kan og skal benyttes til kreditorers dækning. Endvidere anses det for ønskeligt, at skyldneren så grundigt som muligt erfarer, at en konkurs er en begivenhed, som drager alvorlige følger efter sig. Over for det af Schlegel påberåbte hensyn til de kreditorer, hvis krav er opstået under konkursen, anføres, at enhver, der indlader sig i retshandler med en mand, som er ude af rådighed over sit bo, må kende virkningerne af denne medkontrahentens stilling.

I fremmed ret er det almindeligt, at bomassen også omfatter erhvervelser under konkursen, eventuelt med særlige undtagelser, således også i de andre nordiske lande, men derimod ikke i Tyskland efter Konkursordning § 1.1 U.S.A. går kun arv, der falder inden for de første seks måneder, ind i boet, jfr. konkurslovens section 70 a.

Til fordel for at holde erhvervelser under konkursen uden for boet kan anføres følgende: En begrænsning af konkursmassen til skyldnerens formue ved konkursens begyndelse ville give de kreditorer, hvis krav stiftes under konkursbehandlingen, mulighed for at søge fyldestgørelse i erhvervelser under konkursen på lige fod med konkurskreditorerne. Ikke alle kreditorer kan tage sig i vare for at få krav mod en fallent, således ikke den, der lider skade ved skyldnerens erstatningspådragende handlinger, jfr. Deuntzer: Den danske Skifteret, 1885, s. 129, eller den, der har krav på underholdsbidrag. Søger skyldneren under konkursbehandlingen økonomisk at komme på fode igen ved selvstændig erhvervsvirksomhed, har han behov for både selv at kunne disponere over erhvervelser under konkursen og at kunne lade dem danne basis for kredit. Praktiske grunde, herunder også vanskeligheden ved at føre kontrol med erhvervelser under konkursen, taler for at holde sådanne erhvervelser uden for boet. Man kan endelig forestille sig, at en bobestyrrelse, der måske ved, at skyldnerens

velhavende fader er alvorlig syg, trækker bobehandlingen ud, for at arven kan indgå i boet. Særlig vedrørende arv kan anføres, at arv, man har i vente, er et så usikkert aktiv, at det ikke bør danne grundlag for kreditgivning, og at der derfor ikke skuffes berettigede forventninger hos kreditorerne, hvis arv, der tilfalder skyldneren under konkursen, går uden om boet. I almindelighed vil en arvelader søge at undgå, at arv efter ham går ind i et konkursbo, og han har selv ved tvangsarv mulighed herfor, jfr. arvelov nr. 215 af 31. maj 1963 § 58. Har han ikke truffet bestemmelse herom, vil det sædvanligvis skyldes tilfældigheder, f. eks. at døden kommer uformodet, at han i sin sidste tid har manglet evne til at oprette gyldigt testamente, eller at han ikke har haft tilstrækkelig kyndig bistand til oprettelse af testamente. Sådanne tilfældigheder bør ikke være afgørende. Arveadkomsten er selv bortset herfra en så personlig ret, at den ikke bør kunne udøves af kreditorer. Hensynet til skyldnerens medarvinger og til en stedfader eller stedmoder, der ønsker at sidde i uskiftet bo, taler for, at skyldneren skal kunne samtykke i privat skifte eller uskiftet bo og eventuelt deltage i dødsbobehandlingen uden konkursboets indblanding.

Imod disse synspunkter kan gøres gældende, at det kun vil være få kreditorer, hvis krav ikke hviler på aftale, og at der ikke i praksis synes at have vist sig alvorlige ulemper ved den bestående ordning gennem forbigåelse af sådanne kreditorer. Aftalekreditorer ved eller bør vide, at de handler med en fallent, og må indrette sig på ikke at kunne gøre eksekution i hans erhvervelser. Den vigtigste gruppe erhvervelser, nemlig erhvervelser ved egen virksomhed, er ved konkurslovens § 5 holdt uden for bomassen. Det er også især sådanne erhvervelser, som nye kreditorer har rimeligt krav på at kunne angribe. Resocialiseringshensynet er tilstrækkeligt varetaget gennem reglen i § 5. Forhaling af bobehandlingen for at få arv ind i boet kan både skyldneren og skifteretten reagere imod. Det er ganske tilfældigt, om arv falder før konkursen, i hvilket tilfælde den efter

alles mening må gå ind i boet, når den ikke er båndlagt, eller falder under konkursen. Fordi man respekterer en arveladers udtrykkeligt tilkendegivne vilje til båndlæggelse af arven, behøver et formodet gennemsnitligt ønske hos arveladere ikke at tillægges samme betydning; en sådan formodning kan i øvrigt ikke nærmere underbygges. Baggrunden for samfundets anerkendelse af båndlæggelsesbestemmelser: at arvens bevaring for arvingen sikres, er i øvrigt ikke til stede, hvis arven udbetales ham til fri rådighed. Hensynet til stedfader og stedmoder, der muligt har rimeligt krav på at sidde i uskiftet bo, kan varetages på anden måde og kan i hvert fald ikke begrunde, at arvingen også selv frit skal kunne disponere over arven, når samtykke ikke gives. Spørgsmålet, om dødsboet bør kunne skiftes privat, må kunne afgøres for sig, selv om arven går ind i konkursboet. Omfatter erhvervelsen under konkursbehandlingen værdier af betydning, ville skyldneren, såfremt de gik uden for konkursboet, blive erklæret konkurs påny efter begæring enten af en af de nye eller en af de gamle kreditorer. Den samtidige funktion af to eller måske endda flere konkursboer med hver sin konkursmasse og omtrent, men ikke ganske de samme kreditorer vil give et unødvendigt tungt og besværligt apparat, som kun til en vis grad ville kunne lettes ved at vælge samme bostyre i hvert bo.

Udvalget har under forhandlingerne med de andre nordiske udvalg foreslået en regel, der begrænser konkursboet til skyldnerens formue ved afsigelsen af konkursdekretet. Forslaget har ikke vundet tilslutning fra norsk, svensk eller finsk side.

Tre af det danske udvalgs medlemmer (Harbou, Georg Jensen og Topsøe-Jensen) finder af de foran anførte grunde, at man alligevel fra dansk side bør gennemføre ændringen. To medlemmer (Gomard og Stampe) vil derimod dels under hensyn til de andre nordiske landes stilling, dels fordi der ikke i praksis synes at have vist sig betydelige ulemper ved den bestående ordning, opretholde denne. Der er derfor opstillet alternative udkast.

Udvalgets medlemmer er enige om, at dersom det sidstnævnte alternativ vælges, bør §§ 33 a-33 c medtages.

Til § 33 a.

Denne bestemmelse får kun betydning, dersom man fastholder den bestående ordning, hvorefter erhvervelser under konkursen som hovedregel indgår i boet.

I overensstemmelse med konkurslovens § 5 undtages fra konkursmassen, hvad skyldneren under konkursen, d. v. s. efter konkursdekretets afsigelse, erhverver ved egen virksomhed. Herunder falder både, at skyldneren uden brug af de under konkursen indtagne maskiner m. v. driver en selvstændig næringsvirksomhed, at han, hvilket sker hyppigere, har lønnet arbejde for andre, og at han er antaget for en bestemt løn i boets tjeneste. Driver skyldneren virksomhed under benyttelse af ejendele, der er inddraget under konkursen, bør der mellem ham og bostyret træffes aftale om, hvorledes det indkomne skal fordeles.

Oppebærer skyldneren understøttelse fra det offentlige eller fra en arbejdsløshedskasse, vil den normalt i kraft af trangsbeneficiet være undtaget fra konkurs, og en privat understøttelse vil, selv om den er så rigelig, at den overskrider grænserne for trangsbeneficiet, i almindelighed være undtaget fra konkursen, fordi den er ydet under den forudsætning, at midlerne ikke indgår i boet.

Det må være konkursboet uvedkommende, hvorledes skyldneren anvender de midler, han har til fri rådighed. Hvad han anskaffer derfor, holdes uden for konkursen. Dette gælder også indtægten af det erhvervede. Efter bestemmelsen i konkurslovens § 5 må det antages, at en lotterigevinst, der falder på en seddel, som skyldneren har betalt med penge, han har tjent under konkursen, tilfalder boet. Reglen, som kom ind i konkursloven under rigsdagsbehandlingen, håndhæves næppe i praksis. Det vil bero på tilfældigheder, om boet bliver bekendt med gevinsten. Grænsen over for fortjeneste ved spekulationer og hasardkontrakter er i øvrigt ikke skarp. Udvalget foreslår at opgive den

hidtidige regel om boets ret til, hvad der tilfalder skyldneren som lotterigevinst eller på lignende tilfældig måde. Det er en selvfølge, at gevinst, som falder på en lodseddel, der er anskaffet eller fornyet før konkursen, tilfalder boet.

Efter de andre nordiske landes konkurslovgivning er der mulighed for at inddrage en del af mere betydelige arbejdsindtægter under boet. Bestemmelserne benyttes næppe ofte i praksis. Der har imidlertid ikke her i landet været rejst kritik mod den danske regel, som opmuntrer skyldneren til at skaffe sig et levebrød og derved selv sørge for sig og sin familie. En regel om inddragelse af topfortjenester ville være vanskelig at anvende i praksis, også fordi boet som regel ville være henvist til skyldnerens egne oplysninger om sine indtægtsforhold. Samler han sig en kapital af nogen betydning, må det formodes, at han vil blive erklæret konkurs påny, og det vil da være rimeligt, at også de senere kreditorer, hvis krav måske endog står i forbindelse med indtægtenes erhvervelse, deltager i dens fordeling.

Tu § 33 b.

Også denne bestemmelse får kun selvstændig betydning, hvis erhvervelser under konkursen som hovedregel indgår i boet.

Stk. 1 er i overensstemmelse med gældende ret. Arv, der tilfalder skyldneren under konkursbehandlingen, er hovedeksemplet på erhvervelser, der under konkursen indgår i boet.

Den første undtagelse, at arven under visse betingelser kan holdes uden for boet i kraft af arveladers testamentariske bestemmelse, er i gældende ret hjemlet ved konkurslovens § 1 og ved arveloven, nr. 215 af 31. maj 1963 kapitel 11. Både fri arv og tvangsarv kan båndlægges, jfr. arvelovens §§ 58, stk. 1, og 65. Frigivelse af arven eller en del af den kan efter § 63, jfr. cirkulære nr. 61 af 7. april 1964, ske efter bestemmelse af justitsministeren eller overøvrigheden, når det er en velfærdssag for arvingen. Denne må selv søge om frigivelse, og kreditorerne kan ikke indgive sådan ansøgning. Båndlæggel-

sen medfører, at arvingen ikke kan råde over arven, og at kreditorerne ikke i hans levetid, d. v. s. så længe båndlæggelsen varer, kan søge fyldestgørelse i kapitalen eller i de u hævede renter, de sidste dog kun i 6 måneder fra forfaldsdagen. Arven kan heller ikke indtages i konkursboet med det bånd, der hviler på den, således at konkurskreditorerne kunne få førsteret til kapitalen, når den en gang kommer til udbetaling. De må på lige fod med andre (senere) kreditorer gøre deres krav gældende i arvingens dødsbo (eller, hvis båndlæggelsen er tidsbegrænset, så over for arvingen selv, når båndlæggelsen ophører). Fra denne beskyttelse mod kreditorerne gør arvelovens § 62, stk. 4, en undtagelse, idet det ved dom kan bestemmes, at en erstatning eller godtgørelse, som arvingen skal yde i anledning af en af ham forsætligt eller uagtsomt forvoldt skade på person eller gods, skal kunne udredes af de båndlagte midler. Også i tilfælde af arvingens konkurs vil en sådan kreditor, som i konkursboet på lige fod med andre almindelige kreditorer først vil kunne få dividende, efter at de privilegerede lønfordringer er dækket, kunne få betaling af de båndlagte midler helt uden om boet.

Beskyttelsen mod kreditorforfølgning begrundes i betænkning om arvelovgivningen nr. 291 i 1961 s. 119 alene med, at den er modstykket til den indskrænkede rådighed, hvorved måske sigtes til, at det ikke ville være rimeligt over for arvingen at gennemføre de af båndlæggelsen følgende indskrænkninger i hans råden over tvangsarven, hvis han ikke til gengæld opnåede den eventuelle fordel ved værnet mod kreditorforfølgning. Det af den i 1936 nedsatte kommission udarbejdede udkast til arvelov, 1941, betegner s. 145 unddragelsen fra kreditorforfølgning som et praktisk nødvendigt supplement til den manglende rådighed, hvorved måske snarere er tænkt på faren for omgåelse af rådighedsindskrænkningen.

Udvalget mener ikke at burde tage stilling til, om hensynene bag bestemmelserne om båndlæggelse fører til, at beskyttelsen også skal opretholdes i tilfælde af arvingens kon-

kurs. I almindelighed vil det være ønskeligt at undgå betydningsfulde forskelle mellem genstanden for udlæg og genstanden for konkurs for ikke at skabe tilskyndelse til at vælge konkurs, og det kunne forekomme stødende, at båndlæggelsens virkning blev, at dsn tvang arvingen gennem en konkurs. Herved må dog erindres, at frigivelseshjemlen i arvelovens § 63 efter omstændighederne ville kunne benyttes til gennemførelse af en frivillig ordning, eventuelt i form af en akkord.

At boet kan vælge ikke at beskæftige sig med arven og følgelig overlade den til skyldneren selv, er forudsat i den gældende konkurslovs § 3. Rimelig grund hertil kan der f. eks. være, hvis skyldneren og hans søskende arver deres forældre, og boet kun indeholder møbler og personlige brugsgenstande af beskeden værdi.

Går den faldne arv ind under konkursen, kan skyldneren ikke selv give afkald på arven, jfr. bemærkningerne til § 63.

Under de nordiske forhandlinger er fra norsk side fremført den tanke at give fallen ten en vis frist til at afslå falden arv. Det danske udvalg har ikke kunnet tilslutte sig dette. De tilfælde, hvor skyldneren har en legitim, personlig interesse i ikke at arve mod sin vilje, er sikkert forsvindende få, og muligheden for at give afkald ville åbne vid adgang til misbrug, jfr. Ragnar Knoph: Norsk arverett, 3. utg., ved E. Sandene s. 267. Afslaget rammer i første række kreditorerne og kun indirekte fallenten selv. Den reelle begrundelse for en afslagsret må være ønsket om, at arven kan gå til medarvingerne (eller de subsidiære arvinger) i stedet for til konkursboet. Det synes imidlertid urationelt at knytte denne ændring i arvegangen til fallentens disposition, når han ikke i øvrigt kan råde over arven, og give denne specielle dispositionsret i et vilkårligt fastsat tidsrum. Uanset at det af motiverne til den norske arvelovs § 75 fremgår, at man ikke ved lovens udarbejdelse har villet tage stilling til spørgsmålet, har det da også været den herskende opfattelse i norsk teori, at fallenten ikke kan afslå falden arv, jfr. Knoph anf. st. med hen-

visninger og Brækhus: Materiell konkurs- og eksekusjonsrett, 4. utg., s. 148 f, anderledes Bech: Konkurslovgivningen, 1928, s. 205 ff.

Stk. 2 angår indsigelser mod et testamente, der begrænser skyldnerens arv. Det kan være en påstand om, at testator ved oprettelsen manglede evnen til fornuftsmæssigt at råde over sine ejendele, jfr. arvelovens § 51, at han har været genstand for utilbørlig påvirkning, jfr. § 52, at han befandt sig i en vildfarelse eller har nævnt en person ved forkert navn, jfr. § 53, eller at testamentets bestemmelser åbenbart savner fornuftig mening, jfr. § 54. Testamentet kan være oprettet uden iagttagelse af de i arvelovens §§ 40, 42, 43 og 44 foreskrevne former, jfr. lovens § 50. Testator kan også have gjort indgreb i skyldnerens tvangsarveret, jfr. § 26, eller have testeret i strid med et løfte til skyldneren om ikke at tilbagekalde et testamente til fordel for denne, jfr. § 67. Efter arvelovens § 55 kan indsigelse mod et testaments gyldighed rejses af enhver, som vil arve, hvis testamentet erklæres ugyldigt. Det må vistnok antages, at afgørelsen af, om indsigelse mod testators bestemmelse skal rejses, er af så personlig natur, at den ikke kan træffes af arvingens kreditorer. For at afskære tvivl herom har udvalget fundet det rigtigst at indsætte en positiv bestemmelse herom. Foreligger der overhovedet ingen viljeserklæring fra testator, f. eks. fordi han har været ganske afsindig, eller hidrører viljeserklæringen ikke fra den, efter hvem arven falder, idet en i uskiftet bo hensiddende efterlevende ægtefælle har testeret over arv efter førstafdøde, har testamentets ugyldigfærd karakter af nullitet, jfr. betænkning om arvelovgivningen nr. 291 i 1961 s. 109-10 og Ernst Andersen: Arveret s. 115, og bestemmelsen om, hvem der kan rejse indsigelse mod testamentet, er da uden betydning.

Stk. 3 har kun betydning, hvor arvingens samtykke udkræves til hensiddende i uskiftet bo, d. v. s. når det er arvingens (skyldnerens) stedmoder eller stedfader, der ønsker at sidde i uskiftet bo, jfr. arvelovens § 9, stk. 1. Kravet om samtykke må antages at bygge

på den betragtning, at der gennemsnitligt er større fare for, at en efterlevende ægtefælle, som ikke er arvingens egen fader eller moder, vil udøve sin råden over fællesboet til skade for arvingen. Vurderingen af, om en sådan fare er til stede eller ikke, bør ikke overlades til kreditorerne. I mange tilfælde vil det stille sig som naturligt og sædvanligt, at stedbørnene giver samtykke til uskiftet bo, og en sådan ordning, der er i samklang med stærke tendenser i arve- og skiftelovgivningen til betryggelse af den efterlevende ægtefælles stilling, bør ikke hindres derved, at et af børnene er gået konkurs. Udvalget foreslår derfor, at det efter arvelovens § 9, stk. 1, 2. pkt., nødvendige samtykke skal kunne gives af skyldneren selv.

Til § 33 c.

Heller ikke denne bestemmelse er påkrævet, hvis boet kun skal omfatte skyldnerens formue i konkursøjeblikket.

Hovedreglen i stk. 1, 1. pkt. er i overensstemmelse med den gældende konkurslovs § 3. Til fordel for denne regel kan anføres dels hensynet til dødsboets kreditorer, dels hensynet til konkurskreditorerne. Navnlig hvor skyldneren er eneste arving, vil konkursboets overtagelse af dødsboet til privat skifte medføre, at dødsboets aktiver smelter sammen med konkursboet, således at dødsbokreditorerne kan komme til at konkurrere med konkurskreditorerne. Er der medarvinger, vil disse som regel modsætte sig, at der sker udlæg til konkursboet, inden den gæld, der er anmeldt over for arvingerne, er betalt, idet medarvingerne ellers ville komme til at hæfte fuldt ud for sådan gæld, jfr. skifteloven nr. 155 af 30. november 1874 § 52, stk. 2, jfr. § 81. Faren for konkurskreditorerne er, at dødsboet skal vise sig insolvent, således at der påføres konkursboet en skyld, der overstiger de indvundne aktivers værdi. Den gæld, som konkursboet pådrager sig ved at overtage dødsboet - alene eller sammen med skyldnerens medarvinger - må, som udtrykkeligt udtalt i stk. 2 i udkastets bestemmelse, blive massekrav i konkursboet.

Er skyldneren eneste arving i dødsboet, og

ønsker konkursboet at tage arv, er der næppe behov for at muliggøre privat skifte eller skifte som offentligt gældsvedgåelsesbo. Behandlingen af dødsboet sker da mest praktisk efter lignende retningslinier som konkursboet. Har skyldneren derimod medarvinger, taler hensynet til disse for at muliggøre privat skifte, der måske ville have været en selvfølge mellem arvingerne, dersom ingen af disse havde været under konkurs. Behandling som gælds-ikkevedgåelsesbo medfører efter de sædvanligt benyttede pantebrevsformularer, at pantegælden forfalder, også anden gæld, som måske ellers kunne være overtaget af en arving, der vil videreføre afdødes virksomhed, må som regel betales, boets afslutning forsinkes, behandlingen bliver dyrere, og det vil måske kunne føles stødende for afdødes børn, om hans bo skal behandles af skifteretten, og uden at gældsansvar vedgås. Privat skifte er i mange forhold den naturlige og sædvanlige form. Betænelighederne ved et privat skifte vil ofte være små. Oftest har arvingerne tilstrækkeligt kendskab til afdødes forhold til, at man med rimelig sikkerhed kan fastslå, at dødsboet er solvent.

Udvalget mener derfor, man bør åbne mulighed for privat skifte, selv om en af arvingerne er et konkursbo. Af de ovennævnte grunde er undtagelsen dog begrænset til de tilfælde, hvor der er flere arvinger. Da det er hensynet til disse, som fører til at åbne mulighed for privat skifte, har udvalget fundet det rimeligt at betinge privat skifte af, at de ikke-fallerede arvinger forpligter sig til at friholde konkursboet for enhver del af gældsansvaret. Dette fritager naturligvis ikke konkursboet for noget ansvar i forhold til dødsbokreditorerne; men har konkursboet måttet udrede beløb, der overstiger arven, har det regres til medarvingerne. Er en af arvingerne umyndig og en anden under konkurs, vil der ikke kunne ske udlevering af boet til privat skifte efter reglerne i skiftelovens § 75, idet den umyndige ikke kan pålægges en sådan forpligtelse i forhold til konkursboet, jfr. myndighedslovens § 48.

Ud over, at konkursboets styrelse (kura-

tor) og medarvingerne skal være enige om at ønske privat skifte, kræver udkastet, at skifteretten, der behandler konkursboet, skal give sit samtykke. Er det efter det oplyste tvivlsomt, om dødsboet er solvent, bør samtykke i almindelighed nægtes. Også mistillid til medarvingemes vilje til redeligt samarbejde om dødsboets behandling eller til deres evne til at friholde boet, hvis spørgsmålet herom bliver aktuelt, kan få betydning. Udvalget regner dog med, at dødsboer i de fleste tilfælde vil kunne skiftes privat.

Til § 34.

Efter konkurslovens § 1 unddrages fra konkursmassen »de genstande, der ifølge privat viljeserklæring, lov eller anden særlig hjemmel er udelukkede fra eksekution.« Tilsvarende bestemmelse findes i den svenske konkurslovs § 27, stk. 1, og den finske lovs § 45, stk. 1, og det samme gælder for norsk rets vedkommende, jfr. lov om rettergangsordningens ikrafttræden af 14. august 1918 (nr. 4) § 12 samt F. Hagerup: Konkurs, 4. udgave, s. 171, og Sjur Brækhus: Materiel konkurs- og ekskusjonsrett, 4. udgave, s. 45 ff. og 138 ff.

Til belysning af henvisningens rækkevidde nævnes her nogle af de bestemmelser i den øvrige lovgivning, der udelukker eksekution (udlæg) eller retsforfølgning i almindelighed, uden at der dog tilsigtes nogen udtømmende opregning.

Efter retsplejelovens § 509, stk. 1 og 2, kan en skyldner ved udlæg hos ham udtage fornødne gangklæder, linned, indbogenstande, som er nødvendige til opretholdelse af et tarveligt hjem for skyldneren og hans husstand, eller i øvrigt genstande, som hører til de vigtigste livsfornødenheder. Efter bestemmelsens 3. stykke, der også er anvendelig i konkurs, hvis skyldneren trods denne fortsat udøver næringsvirksomhed, jfr. konkurslovens § 5 og udkastets § 33 a, kan udtages genstande, som er nødvendige til hans næringsvejs udøvelse inden for de i bestemmelsen fastsatte temmelig snævre beløbsgrænser. Efter § 511, stk. 3, kan udlæg ikke gøres i ikke forfalden løn, hvilket i praksis

almindelig forstås som ikke indtjent løn. I endnu ikke udbetalte tjenestemandslønninger, lignende indtægter, pensioner, understøttelser af offentlige kasser kan udlæg ikke gøres, jfr. retsplejelovens § 513. Til de nævnte regler i retsplejeloven slutter sig en række bestemmelser i særlovgivningen, der afskærer kreditorforfølgning, jfr. således ferieloven nr. 273 af 4. juni 1970 § 23, stk. 2, ulykkesforsikringsloven, lovbekendtgørelse nr. 137 af 26. april 1968, § 6 (samt lovgivningen om krigsulykkesforsikring), lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige, lovbekendtgørelse nr. 138 af s. d. § 12, lov nr. 475 af 1. oktober 1945 om erstatning til besættelsestidens ofre § 67, lov nr. 93 af 20. marts 1940 om udbetaling af hædersgaver til danske sømænd og fiskere og deres efterladte § 6, lov nr. 378 af 10. juli 1940 om udbetaling af hædersgaver til efterladte og til sårede den 9. april 1940 § 5, lov om folkepension, lovbekendtgørelse nr. 155 af 15. april 1970, § 35, lov om invalidepension, lovbekendtgørelse nr. 156 af s. d., § 37, lov om pension og hjælp til enker, lovbekendtgørelse nr. 157 af s. d., § 19, lov om den offentlige sygeforsikring, lovbekendtgørelse nr. 403 af 23. oktober 1967, § 61, stk. 1, lov om arbejdsmarkedets tillægspension, lovbekendtgørelse nr. 251 af 6. juni 1967, § 29, lov om tilsyn med pensionskasser, lovbekendtgørelse nr. 163 af 26. maj 1959, § 18, stk. 1, lov nr. 355 af 1. juli 1940 om tilsyn med begravelseskasser og ligbrændingsforeninger § 14. Efter ulykkesforsikringslovens § 38, stk. 2 og 3, og loven om værnepligtige § 29, stk. 2 og 3, kan der af det sociale udvalg eller direktoratet for ulykkesforsikringen træffes bestemmelse om båndlæggelse af ulykkesforsikringssummen, når denne udbetales som et kapitalbeløb. En sådan båndlæggelse må i almindelighed have virkning også i forhold til modtagerens konkursbo. Hverken forsikringstagerens eller den begunstigedes ret ifølge en livsforsikring, en livrente eller en privat ulykkes- og sygeforsikring kan efter forsikringsaftalelovens § 116, jfr. §§ 118 og 123, gøres til genstand for kreditorforfølgning, ej heller hos en erhverver af for-

sikringen, hvis erhververen er forsikringstagerens ægtefælle eller ikke har ydet vederlag. Bestemmelsen i retsplejelovens § 514, nr. 5, om penge, der fra udlandet indsættes i Nationalbanken, må antages at være uden praktisk betydning, jfr. skrivelse af 14. juli 1964 fra Danmarks Nationalbank til udvalget vedrørende udlæg og udpantning, og det nævnte udvalg vil formentlig foreslå bestemmelsen ophævet. Reglen sammesteds om klasselotterigevinster og reglen i § 510 vedrørende militærets våben m. v. har ikke synderlig betydning for konkursboer. En forfatters eller en kunstners ret til sit værk kan ikke tilegnes af hans konkursbo, for kunstværkers vedkommende dog kun, hvis de ikke er godkendt til offentliggørelse, jfr. nærmere ophavsretsloven nr. 158 af 31. maj 1961 § 31. Derimod indeholder de nye love om patent, nr. 479 af 20. december 1967, og om mønstre, nr. 218 af 27. maj 1970, ikke særlige regler om kreditorforfølgning. Efter arvelov nr. 215 af 31. maj 1963 § 30 kan udlæg ikke gøres i ventende arv, jfr. også om uskiftet bo efter den ældre lovgivning lov nr. 120 af 20. april 1926 § 13 samt retsplejelovens § 511, stk. 1.

Efter retsplejelovens § 512 er udlæg afskåret, når det ved retshandler med trediemand eller ved dennes bestemmelse retsgyldigt er fastsat, at kreditorer ikke kan søge fyldestgørelse i godset. Om båndlæggelse af arv henvises til bemærkningerne til § 33 b, stk. 1. En giver kan båndlægge gaven i alt fald i samme omfang, som en testator kan båndlægge arv, der ikke er tvangsarv. Derimod kan båndlæggelse ikke ske ved kapital ejerens egen bestemmelse og i almindelighed heller ikke ved den aftale, hvorved han erhverver godet, hvis erhvervelsen sker mod vederlag, jfr. herom retsplejelovens § 511.

Hovedreglen om sammenfald mellem udlæggets og konkursens genstand er ikke uden undtagelser. Visse bestemmelser om forbud mod retsforfølgning er udtrykkeligt begrænset til kun at gælde udlæg og anden individualforfølgning. Ifølge lov nr. 237 af 7. juni 1968 om opsparingspræmiering § 5 kan udlæg ikke gøres i de i henhold til loven op-

sparede midler, hvorimod disse frigives ved konkurs og i visse andre tilfælde, jfr. også lov nr. 215 af 27. maj 1970 om boligsparekontrakter § 7. Forskellige skattelove bestemmer om andre henlæggelser, at de ikke kan gøres til genstand for kreditorforfølgning, men i tilfælde af konkurs efterbeskattes, således at overskuddet udbetales til konkursboet, jfr. lov om investeringsfonds, lov bekendtgørelse nr. 590 af 12. december 1969, § 14, smh. med § 10, lov om indskud på etableringskonto, lov bekendtgørelse nr. 448 af 29. august 1969, § 13, smh. med § 11. De ved lov om boligbyggeri, lov bekendtgørelse nr. 302 af 17. juni 1970, påbudte indskud i det almennyttige byggeris landsbyggefond kan efter lovens § 25 ikke gøres til genstand for udlæg fra det indskydende selskabs kreditorer, men frigøres, hvis selskabet likvideres som insolvent, og følgelig naturligvis også ved konkurs. Disse bestemmelser berøres ikke af nærværende lov. Visse gensidigt bebyrdende kontrakter kan tilegnes af et konkursbo, selv om en enkelt kreditor ikke ville kunne gøre udlæg deri, jfr. nedenfor bemærkningerne til kapitel 7. Omvendt omfatter konkursen ikke skyldnerens arbejdsindtægter, jfr. konkurslovens § 5 og udkastets § 33 a, selv om disse ikke er undtaget fra udlæg, når de er fortjent.

I almindelighed vil de hensyn, der har ført til at udelukke udlæg i et skyldneren tilhørende formuegode, også afskære dets inddragelse under konkurs. Som nævnt vil ønsket om at undgå unødvendige konkurser ligeledes tale for at fjerne den fristelse til at fremkalde konkurs, som væsentlige forskelle i genstanden for retsforfølgningen ville afstedkomme. Særlige hensyn gør sig dog gældende ved gensidigt bebyrdende kontrakter, jfr. nedenfor.

Kommissionsbetænkningen 1941 indeholdt i § 79, stk. 2, i udkastet til lov om gældsordning bestemmelse om, at pengemidler, som skyldneren har modtaget for trediemands regning, betragtes som tilhørende trediemanden, hvis skyldneren har holdt midlerne adskilt fra sine egne pengemidler ved at indsætte dem i et pengeinstitut på særlig

konto og har ført et regnskab, hvoraf tilstrækkeligt fremgår, hvad der til enhver tid tilkommer hver af de pågældende. Også midler, der var lagt i en særlig kasse med henblik på indsættelse på kontoen, skulle ifølge kommissionsudkastet efter omstændighederne kunne holdes uden for boet. Det fremgår af bemærkningerne i kommissionsbetænkningen s. 186 f, at anledningen til bestemmelsen var advokaternes klientkontoordning.

Udvalget har ikke ment at burde foreslå en tilsvarende bestemmelse. En sådan burde ikke alene gælde i tufælde af konkurs, men også ved individualforfølgning og hører således snarere hjemme i retsplejelovens regler om fogedforretninger, der behandles af udlægsudvalget. Noget påtrængende behov for en lovregel har i øvrigt ikke vist sig i de ca. 30 år, klientkontoordningen har eksisteret, jfr. afgørelsen i U. f. R. 1949. 691, der opretholder klienternes ret til pengene på klientkonto, selv om advokaten havde tilsidesat forskrifterne om klientkonti. En regel af det foreslåede indhold kunne endvidere i andre forhold, hvor en ordning som advokaternes ikke er praktisk mulig, måske føre til modsætningsslutninger, hvis berettigelse er tvivlsom. Østre Landsrets dom i U. f. R. 1949. 709 ophæver en udpantning for to tjeneres skattegæld i penge, som de var i besiddelse af, men som tilhørte værten, idet de hidrørte fra gæsters betaling og samme aften skulle afregnes til værten. Dette resultat kunne vanskeligere være nået, hvis den af kommissionen foreslåede lovregel havde været gældende.

Tinglysningenslovens § 37 bestemmer, at hvor en fast ejendom varigt er indrettet med en særlig erhvervsvirksomhed for øje, omfatter tinglyst pantebrev i ejendommen, når intet andet er aftalt, også det dertil hørende driftsinventar og driftsmateriel - herunder maskiner og tekniske anlæg af enhver art - og ved landejendomme tillige den til ejendommen hørende besætning, gødning, afgrøder og andre frembringelser, for så vidt de ikke udskilles ifølge en regelmæssig drift af den pågældende ejendom.

Hovedbetydningen af § 37 er ikke så

meget, at långiveren skal tage tilbehørets værdi i betragtning ved udmåling af lånet, men snarere, at der herved til fordel for både realkreditte og for landbruget selv, så længe ejeren har held til at gennemføre ejendommens drift, skabes et værn mod, at hans kreditorer splitter løsøret ad og lægger hindringer i vejen for driften, jfr. betænkning nr. 172 i 1957 om underpantsætning af løsøre s. 19. Denne betragtning kan tale for at udvide beskyttelsen til også at gælde maskiner, besætning o. s. v., der tilhører en forpagter, eller som i øvrigt ikke omfattes af panteret i ejendommen. Det er udvalget bekendt, at udlægsudvalget overvejer at foreslå, at det i tinglysningenslovens § 37 nævnte tilbehør m. v. i alle tilfælde skal være fritaget for selvstændigt udlæg, altså at udvide reglen i retsplejelovens § 507, stk. 3, til at omfatte alle de i tinglysningenslovens § 37 nævnte effekter.

Er ejeren eller forpagteren gået konkurs, er sammenbruddet indtrådt, og hensynet til driftens fortsættelse har ikke længere vægt. Det ville være urimeligt, om f. eks. forpagteren skulle kunne holde en besætning uden for konkursen. Gennemføres en bestemmelse som den af udlægsudvalget overvejede, bør det ved en tilføjelse til udkastets § 34 sikres, at den ikke finder anvendelse på konkurs.

Til § 35.

En lejers rettigheder ifølge kontrakter om leje af hus eller husrum til beboelse er sædvanligvis uoverdragelige og kan allerede derfor normalt ikke gøres til genstand for udlæg. Efter reglen i konkurslovens § 1 skulle lejeretten derfor heller ikke kunne inddrages i lejerens konkursbo. Konkurslovens § 17 bestemmer imidlertid, at hvis skyldneren har lejet en urørlig ting, indtræder boet fra konkursens begyndelse i hans sted, for så vidt ikke retshandelen indeholder afvigende bestemmelser. I retspraksis er antaget, at boets ret til at indtræde i kontrakten ikke er bortfaldet ved lejeloven, jfr. U. f. R. 1956.374. I den seneste tid er det blevet gjort gældende, at skyldneren ud fra en retsgrundsætning støttet bl. a. på de siden konkursloven skete udvidelser af trangsbenefi-

ciet skulle kunne modsætte sig, at boet indtog hans lejemål om beboelseslejlighed under konkursen, jfr. Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 139 f.

I overensstemmelse med forslag i betænkningen Utsökningsrätt III (SOU 1964: 57), undtager nu den svenske utsökningslag § 65, nr. 5, fra udlæg ret til lejlighed, som tjener skyldneren til stadigvarende bolig eller kræves til hans erhvervsvirksomhed, selv om den kan overdrages.

Nedenfor ved kapitel 7 er det fremhævet, at en kontraktsparts almindelige interesse i, at hans medkontrahent ikke sætter en anden i sit sted, ofte må vige for boets interesse i at kunne indtræde i fallentens kontrakter. Boet kan derfor som hovedregel indtræde i skyldnerens gensidigt bebyrdende kontrakter, også hvor en individualfølgende kreditor ikke ville kunne gøre udlæg i skyldnerens rettigheder. En udlejers interesse i selv at afgøre, hvem han ønsker som lejere i sin ejendom, kan således ikke hindre boet i at tilægge sig lejemålet. Dettets uoverførlighed hindrer ikke boets indtræden, men afskærer alene boet fra at videreoverdrage lejemålet.

Medens hensynet til udlejerens således kun undtagelsesvis kan afskære boet fra lejeretten, kan der navnlig under de nuværende boligforhold for skyldneren være en meget stærk interesse i, at boet ikke bringer hans lejemål til ophør. Lignende hensyn, som ligger bag transbeneficiet og de øvrige regler om undtagelser fra retsforfølgning, taler for, at skyldnerens beboelseslejlighed undrages fra konkurs, ligesom den normalt er unddraget fra kreditorens individualfølgning. Da boet sædvanligvis ikke kan videreoverdrage lejeretten, og da et vederlag for overdragelse, hvor adgang hertil undtagelsesvis måtte være tilladt efter kontrakten, ville være i strid med dusørforbudet i lov om midlertidig regulering af boligforholdene, lovbekendtgørelse nr. 315 af 1. juli 1970, § 19, vil det i almindelighed heller ikke have større interesse i at overtage lejemålet. Udkastets hovedregel bliver derfor, at konkursboet ikke kan tilegne sig fallentens lejemål om beboelseslejlighed. Man har ikke som kommis-

sionsudkastet 1941 § 94, stk. 3, opstillet en særregel om boets adgang til at indtræde i lejemålet til fordel for fallenten. Konkurs giver ikke i almindelighed udlejerens nogen adgang til at afbryde lejemålet, hvis dette ikke i øvrigt er misligholdt, og boet vil kunne yde fallenten understøttelse til betaling af huslejen efter § 102, stk. 1.

I de senere år er det blevet stedse mere almindeligt, at lejere i nye lejemål ikke alene må forudbetale eventuelt nogle måneders husleje, men at der tillige må præsteres et indskud af ikke ubetydelig størrelse. Ved opgivelse eller overgang af lejemålet vil indskuddet sædvanligvis blive frigjort. Navnlig hvis fallenten har overtaget en luksuslejlighed, som han måske håber at kunne bevare ved families eller venners hjælp, kunne det være urimeligt, om et indskud på f. eks. 20.000 kr. ikke kunne frigøres til inddragelse under boet. Udkastet giver derfor skifteretten en beføjelse til at inddrage også skyldnerens beboelseslejemål under konkursen.

Krav om inddragelse kan rejses af bostyret eller af enkelte kreditorer på en skiftesamling. Det er sædvanligvis kun, hvis skyldneren modsætter sig inddragelsen, at der bliver behov for en afgørelse fra skifteretten. Denne må naturligvis først og fremmest se på, hvor stort et beløb der på lovlig måde måtte antages at ville udkomme til boet, hvis dette får adgang til at bringe lejemålet til ophør. Oplyses det, at udlejerens har modkrav for vedligeholdelse eller istandsættelse, kan der tages hensyn hertil. Ved bedømmelsen af rimeligheden i boets interesse i lejemålets ophævelse må der imidlertid også tages hensyn til skyldnerens forhold. Navnlig hvis skyldneren har familie, bør opsigelse af lejemålet i almindelighed ikke ske, hvis skyldneren derved vil blive henvist til at tage ophold i en husvildebarak. Han har derimod ikke rimeligt krav på at kunne få en bolig af tilnærmelsesvis samme kvalitet som den, han hidtil har haft. Skyldneren kan ikke kræve, at boet anviser ham en bestemt lejlighed, hvis han må antages selv at kunne skaffe sig en bolig, der opfylder de minimuskrav, som

med rimelighed kan stilles. Eventuelt kan der blive tale om, at boet stiller et passende beløb til rådighed som indskud eller forudbetaling af leje i et mindre kostbart lejemål.

Udvalget har overvejet at lade boets indtræden alene være afhængig af, om der måtte antages at kunne udkomme et beløb af en vis, i loven angivet størrelse. Man har dog opgivet dette, dels fordi enhver beløbsgrænse efterhånden forældes, dels fordi udfindelse af det forventede beløbs størrelse kan være tidkrævende, hvis det påhviler lejereren at betale visse udgifter, dels fordi det også kan være rimeligt at tage hensyn til husstandens størrelse og til mulighederne for at få anden bolig.

Har kommunalbestyrelsen i medfør af kapitel XIII i lov om boligbyggeri, lovbekendtgørelse nr. 302 af 17. juni 1970, ydet lån til indskud (boligandel) i almennyttigt boligbyggeri, følger det vistnok af lovens § 96, stk. 2, at kommunen er separatist i indskuddet for så vidt angår kravet på tilbagebetaling af lånet. Udvalget har overvejet af afskære boet fra at indtræde i lejerrettigheder i almennyttigt boligbyggeri, men har dog ikke ment helt at burde udelukke muligheden for, at boet kan tilegne sig fallentens indskud. Forinden dette sker, bør der gives kommunalbestyrelsen lejlighed til at udtale sig. I almindelighed bør inddragelse af et lejemål under boet næppe ske, hvis det vil nødvendiggøre, at kommunen yder fallenten et betydeligt lån til tilvejebringelse af ny lejlighed.

Retten til en lejlighed kan være knyttet til aktier i et boligaktieselskab eller andel i en andelsboligforening. Sådanne andele eller aktier kan formentlig gøres til genstand for udlæg eller anden retsforfølgning, i alt fald hvis der ikke ved vedtægter er truffet bestemmelse om uoverdragelighed. Spørgsmålet om, hvorvidt vedtægtsbestemmelser kan udelukke retsforfølgning, har endnu ikke været forelagt de overordnede domstole, jfr. dog U.f.R. 1941.833.

Kun i de forholdsvis få tilfælde, hvor der efter lov nr. 356 af 27. december 1958 om boligbyggeri § 38, jfr. cirkulære nr. 191 af 22. september 1959, er ydet statslån til delvis

dækning af andelshavernes eget indskud, er det stillet som vilkår for tilskuddet, at der anvendes særlige vedtægter, hvorefter afhændelse og pantsætning af andele ikke kan finde sted uden bestyrelsens samtykke. Ved overdragelse af andelsret må ifølge lovbekendtgørelse nr. 315 af 1. juli 1970 § 69 ikke beregnes en pris, som overstiger, hvad værdien af brugsretten og andelsretten i foreningens formue med rimelighed kan betinge. Ofte vil andelsrettigheder eller aktier herefter lovligt kunne sælges til en pris, som gør en inddragelse i boet særdeles velmotiveret, dersom skyldneren overhovedet har mulighed for at bo andetsteds. Bestemmelser i foreningens eller selskabets vedtægt vil i almindelighed ikke kunne forhindre boet i at overtage skyldnerens rettigheder; men de vil efter omstændighederne kunne begrænse kredsen af de personer, til hvem boet kan overdrage rettighederne, hvilket måske vil kunne trykke prisen noget. § 35 finder også anvendelse på andele i andre selskaber eller foreninger end aktieselskaber og andelsboligforeninger, hvis der til andelen er knyttet ret til beboelseslejlighed.

Ejerlejligheder, jfr. lov nr. 199 af 8. juni 1966, tilhører lejlighedens indehaver i princippet på samme måde som et hus. Retten kan gøres til genstand for udlæg og indgår i hans konkursbo.

I landbrugs- og boliglovgivningen har ydelse af offentlige tilskud til etablering af selvstændige landbrug og tilvejebringelse af boliger i parcelhuse i et vist omfang været knyttet til vilkår om sikring mod retsforfølgning i de pågældende ejendomme. I jordrentelodder, som er oprettet på de før 1. april 1960 gældende lånevilkår, kan der efter statshusmandsloven, lovbekendtgørelse nr. 117 af 10. april 1967, § 24, stk. 2, ikke uden landbrugsministerens samtykke foretages retsforfølgning for nogen ejeren personligt påhvilende gæld, bortset fra udpantning for personlige skatter. Lodderne bliver dog efterhånden frie ved konvertering af statslånene enten på grund af ejerskifte eller efter overenskomst med ejeren, jfr. § 24, stk. 3. Lodder oprettet i henhold til lovgivningen

efter 1. april 1960 er ikke undtaget fra kreditorforfølgning. Lov nr. 356 af 27. december 1958 om boligbyggeri § 50 betingede udlæg i parcel- og rækkehuse, der var opført til brug for mindrebemidlede ejere med statsgaranteret lån eller statslån, af boligministerens samtykke; men denne bestemmelse findes ikke i lov nr. 245 af 8. juni 1967. Ved lov nr. 274 af 9. juni 1970, § 1, nr. 33, er de i henhold til boliglovene før 1967 tinglyste deklarationer om forbud mod pantsætning og retsforfølgning nu blevet ophævet. Ophævelsen begrundes i motiverne (FT 1969-70, tillæg A, sp. 3344 f) med, at det beskyttelseshensyn, der lå til grund for de omhandlede lovbestemmelser, på baggrund af den stedefundne økonomiske udvikling ikke længere syntes at have en sådan vægt, at det kunne begrunde en fortsat opretholdelse af en sådan rådighedsindskrænkning.

Kapitel 6.

Krav mod boet.

Medens kapitel 5 omhandler konkursboets aktiver, angår kapitel 6 passiverne. Andre regler om passiver fremgår navnlig af kapitel 7 om de gensidigt bebyrdende kontrakter, som fallenten før konkursen har indgået, men ikke (fuldt ud) opfyldt. Kapitel 10 angiver den rækkefølge, hvori fordringer mod boet skal opfyldes, og kapitel 16 giver regler om fordringernes anmeldelse.

Kapitel 6 angiver først, hvilke krav der skal dækkes af konkursmassen. Derefter gives nogle regler om omsætning af krav på ting eller i udenlandsk valuta til danske kroner og om ydelsestiden. § § 40-43 handler om fyldestgørelse ved modregning, § 44 om den udækkede del af pantefordringer og §§ 45-50 om fordringer, for hvilke flere skyldnere hæfter solidarisk.

Tvangsakkordlovens § 21, stk. 2, bestemmer, at en tilsagt rabat fradrages, hvad enten de for rabatten opstillede betingelser er opfyldt eller ikke. Af kontantrabat fradrages dog kun, hvad der måtte overstige en diskonto af 10% årlig. Kommissionsudkastet

1941 foreslog i § 150, stk. 2, jfr. bemærkningerne s. 244, en tilsvarende regel også for konkurs, dog at reglen om kontantrabat også skulle gælde rabat ved betaling inden en vis frist, men de 10 % nedsættes til 5 %. Det synes imidlertid næppe rimeligt, at konkursboet skulle kunne påberåbe sig f. eks. en mængderabat, hvis kontraktens betingelser herfor ikke er opfyldt, og der forekommer i erhvervslivet en række forskellige rabatformer, som ikke tilsigter at skaffe forøget dækning i tilfælde af køberens konkurs. Skulle der blive gjort forsøg på at skaffe kreditor dividende af et større beløb end den virkelige fordring, må det antages, at det vil blive afvist af skifteretterne på grundlag af konkursens ligelighedsprincip og almindelige retsgrundsætninger. En positiv lovregel som grundlag for tilsidesættelse af sådanne arrangementer er efter retsopfattelsen og domstolens praksis i dag ikke så påkrævet, som da akkordloven blev gennemført. Udvalget mener herefter, at der hverken ved konkurs eller tvangsakkord er behov for en særlig lovregel om rabat.

Kommissionsudkastet 1941 § 86 gav udtrykkelig hjemmel for at give dividende også af omkostninger ved inddrivelsen af en fordring, når inddrivelsen er påbegyndt før konkursen, men derimod ikke af omkostninger ved fordringens anmeldelse i konkursboet. Reglen stemmer med, hvad der er fastslået i retspraksis; men udvalget har ikke anset det for påkrævet at give en lovbestemmelse herom. Kommissionsudkastets § 86, stk. 2, overlod det til skifteretten af egen drift at fastsætte omkostningernes størrelse; men skifteretten vil ofte savne nærmere kendskab til de før konkursen foretagne inddrivelsesforsøg, og en sådan opgave vil kunne forsinke boets behandling, hvis skifteretten i hvert enkelt tilfælde skulle affordre fordringshaveren en nærmere redegørelse for, hvad der er foretaget inden konkursen. Overstiger omkostningerne til advokatbi-stand væsentligt sædvanligt incassohonorar, må det formodes, at enten kurator eller andre fordringshavere vil fremsætte indsigelse. Skal der pålægges omkostninger i en

tvist, der afgøres af skifteretten, må de naturligvis fastsættes af denne, jfr. dette udkasts § 201. Omkostninger vil sædvanligvis have samme stilling i prioritetsordenen som selve fordringen. Omkostninger, som pålægges boet i en tvist mellem boet og fordringshaveren, bliver dog massekrav. Samme stilling har ifølge udkastets § 90 omkostninger ved konkursens indtræden.

Til § 36.

Bestemmelsen fastslår i overensstemmelse med konkurslovens § 1, at kun krav, der er stiftet før konkursen, kan gøres gældende i boet. Skyldneren berøves ved konkursens indtræden adgangen til at stifte forpligtelser med virkning for boet, jfr. § 30; men han har dog - i almindelighed kun til bekendtgørelsen om konkursen - en legitimation til at binde boet ved løfter til trediemænd i god tro, og § 36 indeholder derfor en henvisning til § 31. Heller ikke krav, der under konkursen opstår uden aftale med skyldneren og uden forbindelse med konkursbehandlingen, f. eks. krav på erstatning for skyldnerens skadegørende handlinger, kan anmeldes i boet. Det samme gælder formentlig krav på underholdsbidrag, der påløber under konkursen, jfr. dog U. f. R. 1911.541. Imod denne regel kunne indvendes, at den er ubillig, hvis boet i princippet også skal omfatte aktiver, der erhverves under konkursen, jfr. herved § 33. Det ville imidlertid blive vanskeligt at fastsætte slutterminen for anmeldelse af visse fordringer opstået under konkursen, og det ville komme til at virke tilfældigt, om en fordring kan gøres op inden slutdagen. Boernes behandling ville måske blive trukket ud. En vigtig indtægtspost falder i alle tilfælde uden for boet, nemlig skyldnerens indtægter ved egen virksomhed, jfr. § 33 a. Udvalget er herefter blevet stående ved den gældende regel.

Krav, der under konkursen stiftes af konkursboets bestyrelse eller flyder af bobehandlingen, er massekrav og falder uden for dette kapitel.

Også uforfaldne eller betingede fordringer kan anmeldes i boet, jfr. § 143. Efter kon-

kurslovens § 131, 2. punktum, jfr. tvangsakkordlovens § 21, stk. 4, skal der, hvis en uforfalden fordring bærer en ringere rente end 4% (eller slet ingen rente), fradrages en mellemrente. Reglen tilsigter at fjerne den fordel, som en kreditor, hvis uforrentede eller lavt forrentede fordring først kunne kræves betalt engang ud i fremtiden, ville opnå ved at få betaling nu, således at han kan sætte det udbetalte beløb til forrentning efter markedets almindelige rente. Kommissionsudkastet 1941 § 150, stk. 1, indeholder samme regel som konkurslovens § 131 i en lidt ændret sproglig udformning.

Det er i praksis yderst sjældent, der bliver brug for beregning af mellemrente. De få forekommende tilfælde af uforfaldne og uforrentede eller meget lavt forrentede fordringer vil sædvanligvis ikke dreje sig om normale forretningsmæssige dispositioner, men om slægtninges eller venners bistand til skyldneren eller om lån til mere ideelle formål. Det forekommer noget tvivlsomt, om det i sådanne tilfælde, hvor lånet ensidigt har været til skyldnerens fordel og ikke har givet den anden part mulighed for gevinst, af hensyn til ligelighedsprincippet og til rimelighed er påkrævet at foretage en nedsættelse af fordringsbeløbet, før dividenden beregnes. Det må herved have for øje, at konkursboernes dividende sædvanligvis er så lav, at kreditor alligevel kun får en brøkdel af det beløb, debitor skylder ham. Også praktiske grunde taler for at se bort fra beregning af mellemrente, hvis højde i øvrigt kunne give anledning til tvivl. I tilfælde af tvangsakkord vil fordringshaveren, der har ydet lån af særlig velvilje, ikke så sjældent tilbyde at stå tilbage for den øvrige gæld. Der er naturligvis heller intet til hinder for, at kreditor frivilligt går ind på en nedsættelse af sit krav; men han bør efter udvalgets mening ikke kunne tvinges dertil.

Til § 37.

Hovedeksemplet på de i denne paragraf omhandlede krav er kautionistens erhvervelse af regreskrav mod hovedmanden ved betaling af fordringen til kreditor. Også en af flere skadevoldere, der erstatter hele skaden over

for skadelidte, kan derved få regreskrav mod medskadevolderne, bestemt efter skyldgraden

Sker fuld betaling efter konkursens begyndelse, bortfalder dermed kreditors krav mod konkursboet; men har den betalende efter almindelige regler regres mod skyldneren, bør han kunne gøre sit krav gældende over for boet, uanset han først selv fik en fordring, da han betalte efter konkursdekretets afsigelse. Positiv hjemmel har reglen for gældende rets vedkommende ved modregning, jfr. konkurslovens § 15, men det samme må antages at gælde med hensyn til anmeldelse af en konkursfordring.

Også ved anvendelsen af omstødelsesreglen i § 69, i gældende ret konkurslovens § 22, jfr. § 21, må hovedfordringens stiftelsestid være afgørende. Efter denne bestemmelse kan pant, der stilles for tidligere stiftet gæld, omstødes, såfremt pantet er sikret mod tredie-mand ved tinglysning eller anden sikringsakt inden for de sidste 3 måneder før fristdagen. Stilles der pant for hovedfordringen eller for det eventuelle regreskrav, efter at hovedfordringen er stiftet, må pantet anses stillet for ældre gæld, selv om tinglysning sker før eller samtidig med, at hovedfordringen indfries og regreskravet bliver aktuelt. Ligger tinglysningen inden for de sidste 3 måneder før fristdagen, kan omstødelse (afkræftelse) af pantsætningen derfor ske. Var det ikke således, ville skyldneren og fordringshaveren ellers kunne omgå bestemmelsen i § 69 ved at indskyde en kautionist som mellemed.

Også hvis en udenforstående ukaldet indfrier en af fallentens fordringer, anses hans regreskrav, om han overhovedet får et sådant (jfr. herom nærmere Henry Ussing: Erstatningsret s. 224 ff og nedenfor ved § 95) for stiftet samtidig med den indfrie-de fordring.

Til § 38.

Reglen i *stk. 1* svarer til konkurslovens § 13, jfr. kommissionsudkastet 1941 § 85, *stk. 1*. Ordene i konkurslovens § 13 om, at omsætningen skal ske efter den interesse, fordringshaveren har i kravets opfyldelse, er

dog udeladt som overflødige. Af bestemmelsen i § 94, nr. 2, fremgår, at krav på konventionalbod kun kan anmeldes som efterstillet krav, og det behøver ikke udtrykkelig siges, at f. eks. vedtagelse i aftalen om forhøjet erstatning ikke kan gøres gældende til skade for de almindelige kreditorer.

Til stk. 2. Omsætning er også nødvendig, hvis fordringen lyder på et beløb i en fremmed valuta. Forskellige opfattelser er gjort gældende, angående hvilket tidspunkt der skal være afgørende. Efter Sø- og Handelsretens praksis anvendes opgørelsesdatoen, jfr. også afgørelsen i U. f. R. 1917.909, Erwin Munch-Petersen: Skifteretten, 1956, s. 84 f, og - for så vidt angår omsætningen af genstandes værdi til penge - Deuntzer: Den danske Skifteret, 1885, s. 213. Derimod foreslår kommissionsudkastet 1941 i § 85, *stk. 3*, jfr. bemærkningerne s. 189, at lade omregningen ske efter kursen ved konkursdekretets afsigelse, jfr. også Hans Munch-Petersen: Skifteretten, 1935, s. 79. Vedrørende de grunde, som kan anføres mod at vælge opgørelsesdagen, bemærkes: Der er vel næppe særlig stor fare for, at bostyret ville spekulere på kreditors bekostning ved at udsætte boets afslutning i håb om kursfald; mod en sådan fremgangsmåde ville skifteretten have pligt til at skride ind. Visse praktiske vanskeligheder kan opstå, hvor en del af fordringen skal opgøres efter en kurs, men en anden del efter en anden kurs. Dette kunne blive tilfældet, hvis der i boet foretoges en a conto udlodning, jfr. § 140, *stk. 3*, eller hvis en del af fordringen under konkursbehandlingen blev afgjort ved modregning. Da den senest anvendelige omregningskurs i tilfælde af modregning er kursen ved modregningens iværksættelse, ville fordringshaveren i denne særlige situation, dersom modregning ikke sker efter begyndelsesdagens kurs, have mulighed for at spekulere på boets bekostning, så meget mere, som modregning ikke er betinget af, at modfordringen er forfalden, jfr. § 40. Det vil også kunne være af betydning for boet, at man snarest bliver i stand til så nøje som muligt at vurdere boets stilling. Man kan næppe sige, at

hensynet til fordringshaveren taler afgørende for den ene eller den anden løsning. Udvalget har efter overvejelse af disse betragtninger sluttet sig til kommissionens forslag.

Det foreliggende norske udkast § 6-3 om sætter kravene efter kursen på fristdagen. Det danske udvalg finder dog ikke, at der er grund til »antedatering« af konkursen i dette spørgsmål. En forhastet konkursbegæring for at opnå et gunstigt omregningstidspunkt er lidet sandsynlig. Først med konkursens indtræden vides det, at omsætning skal ske før betalingsdagen - en anmeldelse af betalingsstandsning kan jo f. eks. efterfølges af et moratorium, der ikke nødvendiggør omsætning - og først da kan kreditor, som måske ikke har kendskab til det danske institut: betalingsstandsning, jfr. kommissionsbetænkningen 1941, s. 189, vide, hvad han har at rette sig efter.

Omsætningen må ske efter køberkursen på Københavns Børs, såfremt vedkommende valuta noteres der.

Udkastet indeholder - i modsætning til det norske udkast § 6-2 - ingen regel om, hvilket tidspunkt der skal være afgørende, hvor værdien af et krav skal ansættes til penge efter stk. 1. Der kan f. eks. være tale om varer, hvis markedsværdi svinger, eller værdipapirer, hvis kurs går op eller ned. Spørgsmålet kan næppe afgøres efter en enkelt regel. Der kan være tale om krav i eller uden for kontrakt, om ødelæggelse af eller retsstridig disposition over bestemte effekter eller om undladelse af at opfylde en pligt til at levere artsbestemte ydelser. I nogle tilfælde må omsætningen vistnok ske efter værdien på et tidspunkt, der ligger før konkursens begyndelse, jfr. Gomard: Skifteret, 2. udgave, s. 169 f, og Deuntzer: Skifteret s. 213. Er dette ikke tilfældet, vil en analogi fra § 38, stk. 2, være nærliggende, hvor ikke særlige grunde gør sig gældende.

Til § 39.

Bestemmelsen har samme indhold som konkurslovens § 14, men er anderledes formuleret, navnlig fordi det i § 14 anvendte udtryk »forfaldstid« i nyere lovgivning og retsviden-

skabelig litteratur oftest anvendes om tidspunktet for skyldnerens pligt til at yde, medens der her er tale om tidspunktet for hans ret dertil. Det ligeledes i § 14 benyttede udtryk, at kreditor er pligtig at modtage ydelsen, kunne endvidere føre til den misforståelse, at der indtrådte andre og skarpere retsvirkninger, når boet ikke kan komme af med sin ydelse, end når andre skyldnere ikke kan det. Nægter fordringshaveren at modtage en ydelse, som boet vil erlægge, indtræder de virkninger, som er knyttet til fordringshavermora, jfr. herom Ussing: Dansk Obligationsret, almindelig del, 4. udg., s. 190 ff.

Til § 40.

Kan den, som skylder fallenten penge eller andre ydelser (hovedfordringen) og samtidig har et krav på ham (modfordringen), afgøre sin skyld ved at erklære de to fordringer for ophørt i det omfang, de dækker hinanden, opnår han i samme omfang fuld dækning for modfordringen, medens han ellers skulle have indbetalt hovedfordringen til boet fuldt ud og sædvanligvis kun ville have fået en ringe dividende af modfordringen. Modfordringens kreditor har altså en meget stærk interesse i at kunne iværksætte modregning over for boet, medens dettes øvrige kreditorer har en tilsvarende interesse i at undgå modregning.

Konkurslovens § 15 giver ikke alene kreditor adgang til modregning over for konkursboet, hvor modregning kunne være sket over for skyldneren, hvis han ikke var gået konkurs, men udvider adgangen til modregning, idet denne kan ske »uden hensyn til fordringens eller modfordringens beskaffenhed«. Heri ligger i hvert fald, at modregning kan ske, selv om modfordringen ikke er forfalden og først ville forfalde senere end hovedfordringen, således at modfordringens kreditor ikke havde kunnet regne med at blive i stand til at opfylde hovedfordringen ved modregning, og antagelig også, at modregning ikke er betinget af, at fordringerne er udjævnelige, d. v. s. at den ydelse, modfordringen hjemler krav på, kan benyttes til rigtig opfyldelse af hovedfordringen.

I dansk retsvidenskabelig litteratur er denne vidtgående modregningsret over for boet blevet stærkt kritiseret, jfr. Henry Ussing: Dansk Obligationsret, almindelig del, 4. udg., ved A. Vinding Kruse, s. 358-60, Knud Illum: Modregning i konkurs, og kommissionsudkastet 1941 § 88 og bemærkningerne s. 190-93, se også J. Trolle i U. f. R. 1967B.90. Man har fremhævet ligheden mellem modregningsinstituttet og sikkerhedsrettighederne (pant) og hævdet, at modregning i almindelighed kun burde tillades over for boet, hvis modregnings adgangen kunne have betydning for skyldneren ved at give ham øgede kreditmuligheder. Kommissionsudkastets § 88 krævede i overensstemmelse hermed for det første, at de almindelige modregningsbetingelser uden for konkurs var til stede, men begrænsede derudover modregningsadgangen til følgende 3 tilfælde:

- 1) fordringerne er konnekse, d. v. s. udspringer af samme retsforhold,
- 2) modregning følger af et mellem parterne bestående fast mellemregningsforhold,
- 3) modregning er skriftligt aftalt med fallenten.

Knud Illum har været tilbøjelig til at ville tillade modregning i et lidt videre omfang, nemlig ikke blot hvor modregning er aftalt, men som hovedregel i tilfælde, hvor i hvert fald den ene af fordringerne er stiftet eller fornyet ved aftale, og fallentens medkontrahent kunne regne med at afgøre sin skyld ved modregning, jfr. Modregning i konkurs s. 84 f og U. f. R. 1938 B. 15. En aftale om modregning vil praktisk set kun kunne få betydning over for kreditorerne, idet retten til modregning mellem parterne ikke er betinget af nogen aftale, og det synes derfor mindre rimeligt, at en sådan aftale skulle tillægges afgørende retsvirkninger, da parterne i almindelighed ikke bør kunne træffe aftale om trediemandes retsstilling.

Det danske konkurslovsudvalg havde megen sympati for den tanke alene at tillade modregning over for konkursboet i samme omfang som over for den, der ved aftale eller

udlæg har erhvervet ret over fordringen, således at kun den, der bortset fra konkursen kunne regne med at opfylde sin skyld ved modregning, skulle kunne modregne over for boet. En modregningsadgang, der er sikret såvel mod overdragelse som mod kreditorfølgning, vil ofte kunne hjælpe skyldneren, f. eks. ved at skaffe ham henstand. Modregning skulle herefter kunne ske, når fordringerne var udjævnelige og modfordringen enten var forfalden ved konkursens begyndelse eller ville forfalde senest samtidig med hovedfordringen, jfr. herved gældsbrevslovens § 28.

Under de nordiske forhandlinger har der imidlertid ikke kunnet opnås enighed om en sådan løsning, idet man fra svensk side har fastholdt, at modregningsadgangen ligesom efter gældende ret ikke burde være betinget af, at modfordringen er forfalden. Det er navnlig gjort gældende, at det kan være temmelig tilfældigt, om en fordring er forfalden eller ikke, og at større långivere i reglen vil sikre sig ved forfaldsklausuler i låneaftalen. Det kan i denne forbindelse nævnes, at det udkast til en uniform lov, som en ekspertgruppe inden for EEC har udarbejdet i tilslutning til et udkast til en konvention om konkurs mellem Fællesmarkedets lande, indeholder en regel, hvorefter modregning i konkurs kan ske, selv om fordringerne eller en af dem ikke var forfalden, da konkursen indtrådte, jfr. Jean Noel og Jacques Lemon-ty i »Revue trimestrielle de droit européen«, 1968, s. 716. Da forskellen fra den af det danske udvalg foretrukne løsning i praksis næppe vil blive særlig stor, har det danske udvalg af hensyn til ønskeligheden af en fælles nordisk løsning kunnet tiltræde, at der ikke i konkurs stilles krav om, at forfaldstid for modfordringen eller frigørelsestid for hovedfordringen skal være kommet.

Den særlige modregningsret efter udkastets § 40 er ligesom efter konkurslovens § 15 og retspraksis, jfr. Henry Ussing: anf. værk s. 354 ff, betinget af, at begge fordringer er opstået før konkursen, jfr. i øvrigt også det ovenfor citerede udkast til en uniform lov i fællesmarkedslandene. En for-

dring, som efter § 31 kunne gøres gældende i boet, må dog også kunne benyttes til modregning. Det krav om identitet mellem modfordringens kreditor og hovedfordringens debitor, som i almindelighed stilles ved modregning, berøres hverken efter gældende ret, jfr. højesteretsdom i U. f. R. 1967.48, kommenteret i U. f. R. 1967 B. 89, eller efter udkastet af konkursen. Derimod kræves som nævnt hverken, at modfordringens forfaldstid eller hovedfordringens frigørelsestid, d. v. s. det tidspunkt, da skyldneren (boet) kunne frigøre sig ved at erlægge, er kommet. Også på dette punkt svarer udkastet til gældende ret. Medens konkurslovens § 15 efter dennes ordlyd nærmest må læses således, at modregning kan ske, selv om fordringerne ikke er udjævnelige, idet den ene f. eks. angår levering af varer og den anden penge, fastslår udkastet, at modregning kan være hindret ved fordringernes beskaffenhed. Herunder falder både, at fordringernes genstand ikke er af samme art, og at den enkelte fordring efter det retsgrundlag, hvorpå den er stiftet, ikke bør kunne afgøres ved modregning. I enkelte tilfælde udelukker den øvrige lovgivning modregning og da også med virkning for konkurs. Således kan en aktietegner ikke bringe fordringer på selskabet i modregning mod sin forpligtelse ifølge aktietegningen, jfr. lov om aktieselskaber, lovebekendtgørelse nr. 313 af 28. august 1952, § 31, og lov nr. 147 af 13. maj 1959 om forsikringsvirksomhed § 37, stk. 2, jfr. om garantiandele i gensidige forsikringsselskaber § 51, stk. 1. I de fleste tilfælde er udelukkelsen af modregning ikke lovfæstet, men hviler på retspraksis og forholdets natur. Krav på løn og underholdsbidrag vil som hovedregel ikke kunne mødes med modregning, jfr. Henry Ussing: Dansk obligationsret, almindelig del, 4. udg., s. 340 og Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 173, og det gælder efter udkastet, selv om kravene nu tilkommer konkursboet. Sker der omstødelse af en betaling, kan den, der skal betale noget tilbage til boet og samtidig har en fordring i boet, ikke foretage modregning, jfr. højesteretsdom i U. f. R. 1927.651.

Til stk. 2. Opkøb af fordringer på den, man skylder penge, vil i reglen skyldes ønsket om at slippe billigere fra at betale sin gæld, fordi fordringerne på grund af debtors tvivlsomme betalingsevne kan fås billigt. En sådan spekulation bør ikke kunne gennemføres på de øvrige konkurskreditorens bekostning. Konkurslovens § 15 bestemmer derfor, at hvis fordringen er erhvervet på et tidspunkt, hvor skyldneren (den senere fallent) har standset sine betalinger eller af andre grunde måtte anse sit falissement som nært forestående, og erhververen vidste dette, kan modregning ikke ske. Denne begrænsning er imidlertid for snæver. Den særlige fordel, som modregning over for konkursboet indebærer til skade for boets øvrige kreditorer, bør ikke tillades, når der er en gennemsnitlig betydelig risiko for, at adgangen til modregning er skabt på illoyal måde. Er fordringen på boet erhvervet ved overdragelse inden for den sidste tid før konkursen, og havde erhververen allerede da en skyld til den senere fallent, er der en sådan fare for, at erhververen har skaffet sig fordringen billigt for at slippe lettere ved betaling til et senere konkursbo, at modregning bør nægtes. Selve erhvervelsen af fordringen angribes ikke, og erhververen kan altså få dividende af fordringen i boet; da han oftest har købt fordringen til betydelig underkurs, er det ikke givet, at han lider noget større tab. Ligesom ved omstødelse har man valgt at sætte en frist på 3 måneder regnet fra fristdagen, jfr. § 1, for den ubetingede nægtelse af adgang til modregning. Er erhvervelsen sket mere end 3 måneder før fristdagen, kan fordringen anvendes til modregning, medmindre det påvises, at erhververen ved erhvervelsen kendte eller burde kende den anden parts insolvens. Bevisbyrden påhviler her boet. Var erhververen i ond tro om solvensen, er der ikke rimelig grund til at beskytte hans forventning om dækning gennem modregning. Som i andre moderne lovregler sidestilles »burde-viden« med egentlig viden, jfr. nedenfor ved kapitel 8.

Efter udvalgets opfattelse vil den foreslåede regel i stk. 2 ikke være til ulempe for

forretningslivet. Banker kan inden for deres almindelige virksomhed ofte ved overdragelse erhverve fordringer på en trediemand, f. eks. ved diskontering af en veksle en fordring mod vekseludstederen (eller akceptanten). Har denne et tilgodehavende hos banken, f. eks. et indestående på en konto i samme bank, hindrer stk. 2, at banken iværksætter modregning, hvis konkurs påfølger, og fristdagen ikke ligger mere end 3 måneder efter vekslens erhvervelse. Efter det for udvalget oplyste vil bankerne imidlertid sjældent ved erhvervelse af fordringer på skyldneren lægge vægt på en bestående adgang til eventuel senere modregning, når denne ikke er sikret f. eks. ved spærring af skyldnerens konto, i hvilket tilfælde formentlig reglerne om pant kommer til anvendelse. Bankernes praksis kan således ikke antages at blive påvirket af den foreslåede regel.

Reglen i stk. 2 gælder kun, hvor fordringen er erhvervet fra trediemand ved overdragelse eller kreditorforfølgning. Er fordringen opstået ved en direkte aftale med den senere fallent, er den særlig mistænkelige karakter ikke til stede. Heller ikke indfrielse af skyldnerens gæld til trediemand falder normalt ind under stk. 2, selv om indfrielsen får et regreskrav mod skyldneren. Er en overdragelse af en fordring maskeret som indfrielse af en skyld, som indfrielsen ingen tilknytning havde til, må bestemmelsen dog kunne anvendes, eventuelt i kraft af en analogi. Har fallentens debitor før konkursen gjort udlæg hos trediemand i en fordring på fallenten, må det antages, at han kan benytte den udlagte fordring til modregning, jfr. Ussing: anf. værk s. 328. Herved ville reglen om erhvervelse ved overdragelse kunne omgås, og udkastet sidestiller erhvervelse ved kreditorforfølgning med erhvervelse ved overdragelse. Det foreliggende svenske udkast medtager ikke kreditorforfølgning, medens det norske udkast også på dette punkt er i overensstemmelse med det danske udkast. Erhvervelse ved arv eller ved udlæg på skifte mellem ægtefæller falder ikke ind under bestemmelsen.

Til stk. 3. Ligesom modfordringen kan

være erhvervet for at opnå adgang til afvikling af en skyld ved modregning, kan hovedfordringen være bragt til verden for at få dækning for et tilgodehavende gennem modregning. Kreditor og debitor, som er klare over, at en betaling af gælden med usædvanlige betalingsmidler i tilfælde af påfølgende konkurs vil blive omstødt i medfør af § 66, lader betalingen fremtræde som et ordinært salg fra fallenten til kreditor, hvor købesummen dog ikke betales kontant, men i stedet skal afvikles ved modregning med kreditors ældre tilgodehavende. Er modregningserklæring endnu ikke afgivet ved konkursens begyndelse, står de to fordringer i almindelighed stadig over for hinanden; men kreditor skal ikke ved at afgive erklæring om modregning under konkursen kunne opnå en fyldestgørelse, som han på grund af omstødelsesreglerne ikke ville kunne skaffe sig ved straks at modtage fallentens ydelser som betaling. Antagelig ville man i retspraksis komme til samme resultat uden udtrykkelig lovhjemmel, men stk. 3 er indføjet for en sikkerheds skyld.

Det er stiftelsen af hovedfordringen i forbindelse med den senere modregning, der skal kunne sidestilles med en omstødelig betaling. Er hovedfordringen stiftet ved et reelt salg af varer, som skyldneren handlede med og hans kreditor havde brug for, kan modregning frit ske. Kun hvis det må antages, at overdragelsen af varerne er sket for at skaffe kreditor dækning gennem senere modregning, kan denne sidestilles med en betaling. For at modregning skal kunne nægtes, måtte en sådan betaling endvidere være omstødelig. Det vil den være, jfr. § 66, hvis varerne må anses for et usædvanligt betalingsmiddel, eller hvis dispositionen i øvrigt må karakteriseres som ekstraordinær, hvorved leverancens størrelse kommer i betragtning. Er købesummen for de leverede varer straks forfalden til betaling, vil det alene afhænge af kreditor, hvornår han iværksætter modregning, og forholdet må vistnok sidestilles med en omstødelig betaling, hvis modfordringen ikke var forfaldet, da varerne blev leveret, selv om den er forfaldet på det tidspunkt, da

erklæring om modregning afgives. Modregning må også nægtes, hvis dispositionen falder ind under den almindelige subjektive omstødsesregel i § 73.

Det er ikke selve den retshandel, hvorved hovedfordringen stiftes, der falder bort, men kun modregning med hovedfordringen, der nægtes. Kreditor må altså betale den aftalte købesum for de erhvervede varer til boet og får kun en dividende af sit eget krav. Er købesummen sat højt, kan kreditor blive dårligere stillet, end hvis leverancen omstødtes efter de almindelige omstødsesregler; men dette er en følge af hans eget forsøg på at skjule dispositionens virkelige formål ved at give den skin af en almindelig handel.

Til § 41.

Det er formentlig en selvfølge, at krav ifølge et gaveløfte, jfr. § 94, nr. 3, ikke kan benyttes til modregning. Når man finder, at krav på renter, bøder, konventionalbod og konfiskationer, jfr. samme paragraf nr. 1 og 2, på grund af deres karakter ikke skal kunne gøres gældende i konkursboet til skade for kreditorerne, bør de heller ikke kunne benyttes til modregning, hvilket ville være til endnu større skade for de øvrige kreditorer. Renteberegning vil i det væsentlige give samme besvær, hvad enten der skal ske udlodning eller modregning. Vil boet ganske undtagelsesvis give dækning også for de efterstillede krav, er der ingen grund til, at modregning ikke skal kunne ske. Kreditor kan navnlig være interesseret heri, hvis hans skyld til boet bærer rente. Er der tvivl om, hvorvidt boet vil kunne give dækning for det efterstillede krav, kan modregning ikke iværksættes, d. v. s. renter påløber fortsat, og boet kan indtale sin fordring; men viser boet sig senere at give dækning for den efterstillede fordring, må dennes kreditor formentlig kunne kræve sig stillet, som om modregning var sket, da han begærede det.

Om en kreditor, som har givet tilsagn om at vige for de øvrige kreditorer, skal kunne gøre en modregnings adgang gældende, må afhænge af en fortolkning af tilsagnet; men formodningen må antagelig være herimod,

da tilbagetrækningserklæringen ellers vil være temmelig værdiløs.

Har skyldneren stillet en fordring på sin kreditor som sikkerhed for en efterstillet fordring, vil kreditor kunne være sikret efter reglerne om pant, såfremt sikkerhedsstillingen ikke kan omstødes efter almindelige regler.

Til § 42.

En betinget fordring kan som nævnt anmeldes i konkursboet. Er det ved boets opgørelse endnu uvist, om betingelsen vil blive opfyldt, hensættes dividenden på den betingede fordring på en særlig konto, indtil det viser sig, om betingelsen vil blive opfyldt, jfr. § 143, stk. 2. En betinget fordring kan også benyttes til modregning.

En fordring er betinget, når den er gjort afhængig af en uvis - eller som uvis betragtet - begivenhed. Er det sikkert, at begivenheden vil indtræde, men blot usikkert hvornår - f. eks. en persons død - er fordringen ikke betinget, men alene uforfalden. De vigtigste betingede fordringer er krav ifølge gensidigt bebyrdende kontrakter; men herom er givet særlige regler nedenfor i kapitel 7. Selvskyldnerkautionistens forpligtelse er betinget af, at hovedskyldneren ikke opfylder sin forpligtelse i rette tid. I øvrigt kan der forekomme betingelser af enhver art.

Er betingelsen indtrådt, kan fordringen uden særlig begrænsning benyttes til modregning. Så længe, betingelsen ikke er indtrådt, kan boet kræve sin fordring betalt. Fordringshaveren bør imidlertid, hvis betingelsen indtræder, ikke stilles ringere, fordi han har betalt sin skyld. Boet må da som massekrav efter § 90 tilsvare det beløb, der kunne have været afgjort ved modregning, hvis betingelsen i bstalingsøjeblikket havde været opfyldt. Er det ved opgørelsen i boet endnu uvist, om betingelsen vil blive opfyldt, afsættes det beløb, boet eventuelt skal tilsvare fordringens indehaver, jfr. § 143, stk. 2.

Til § 43.

Efter lov nr. 146 af 13. april 1938 om gældsbreve § 18 mistes som hovedregel adgang til modregning, hvis boet overdrager et af

skyldneren udstedt omsætningsgældsbrief, f. eks. et pantebrev i fast ejendom, til en omsætningsserhverver, der får det i hænde uden at kende modregnings adgangen eller dennes betydning for den anden parts fyldestgørelseschance. Konkurslovens § 15, stk. 2, forbyder boet inden anmeldelsesfristens udløb eller efter anmeldelse af modkrav at borttransportere fallentens »håndskriftskrav«, således at modregningsadgang for skyldneren ifølge kravet udelukkes. Da det kan være noget upraktisk, at boet ikke kan realisere omsætningspapirer, før anmeldelsesfristen er udløbet, forbyder udkastet ikke som konkurslovens § 15 overdragelse, men bestemmer i stedet, at boet, hvis det overdrager fordringen, skal erstatte fordringshaveren det forvoldte tab. Dette gælder, uanset på hvilket tidspunkt under bobehandlingen overdragelsen finder sted. Kravet mod boet er massekrav.

Bestemmelsen kan også anvendes, hvis boet overdrager en fordring, der ikke er knyttet til et omsætningsgældsbrief eller andet omsætningspapir, men modregningsret afskæres ved overdragelsen efter gældslovens § 28, 2. punktum, fordi fordringen mod boet var uforfalden og havde senere forfaldstid end den overdragne fordring. Dette udelukker som tidligere nævnt ikke modregning efter udkastets § 40.

Til § 44.

Bestemmelsen er i overensstemmelse med gældende ret, jfr. konkurslovens § 130 samt kommissionsudkastet 1941 § 147, **stk.** 1. Har skyldneren f. eks. givet pant i sin ejendom for et lån på 100.000 kr., og opnås der dækning for 90.000 kr. ved salg af ejendommen, skal kreditor kun have dividende af den udækkede restfordring på 10.000 kr. »Anden sikkerhedsret« omfatter også et gyldigt ejendomsforbehold. Om stemmeret se § 116, stk. 2, og om fremgangsmåden ved udlodning § 142.

I § 50, jfr. §§ 45-49, gives regler om pant i trediemands ejendele. Afgørende for sondringen er ikke, hvem der »stiller« pantet, men hvem pantet i virkeligheden tilhører.

Til § 45.

Flere skyldnere hæfter solidarisk for en fordring, når fordringshaveren hos enhver af dem kan kræve hele fordringen betalt, og den enes betaling bevirker frigørelse for de andre. Solidarisk hæftelse forekommer f. eks. ved kaution, ved flere personers indgåelse af en gældsforpligtelse, jfr. gældslovens § 2, og ved flere skadevolderes ansvar for samme skade. Formålet med den solidariske hæftelse er at øge kreditors chance for betaling. Kautionister skal således sikre kreditor mod risikoen for, at hovedskyldneren bliver insolvent.

I almindelighed kan kreditor i en skyldners konkursbo kun anmelde det beløb, han virkelig har til gode. Har han f. eks. opnået delvis dækning gennem et af skyldneren stillet pant, får han kun dividende af sit udækkede restkrav, jfr. ovenfor § 44. Konkurslovens § 18 bestemmer imidlertid, at hvis kreditor, efter at to eller flere solidarisk hæftende debitorer er gået konkurs, har modtaget udbetaling fra et bo, kan han stadig i det eller de andre boer få dividende af sin oprindelige fulde fordring; men han kan naturligvis ikke ialt få udbetalt mere, end hans fordring lød på. I retspraksis er reglen blevet udvidet til at gælde også i tilfælde, hvor det ene bo er sluttet, før det andet begynder, samt hvor betaling fra en ikke-falleret skyldner sker efter en medskyldners konkurs, jfr. Henry Ussing: Dansk Obligationsret, almindelig del, 4. udg., s. 431 ff. Det er derimod mere usikkert, hvorvidt der efter gældende ret kan ske andre udvidelser i adgangen til at anvende princippet i konkurslovens § 18 på en af flere solidarisk hæftende skyldners betaling af en del af skylden.

Kommissionsudkastet 1941 gav i § 98, stk. 1 og 2, kreditor fuld anmeldelsesret, 1) hvis afdraget indgår efter åbning af gældsforhandling, 2) hvis afdraget hidrører fra et insolvent bo eller fra en medskyldner, hos hvem der ikke kan opnås fuld dækning ved eksekution, eller 3) hvis afdragsbetaleren havde begrænset sit ansvar til et beløb, der er mindre end fordringen. Nr. 1 svarede i det væsentlige til gældende ret med en ændring,

som fulgte af det i kommissionsudkastet foreslåede nye system med et obligatorisk gældsordningsstadium. Nr. 2 betød muligvis en udvidelse, idet et afdrag fra en insolvent medskyldner sidestilledes med udlodning fra et insolvent bo. Nr. 3 var ligesom nr. 2 begrundet i, at kreditor ikke kunne vente at få fuld dækning fra den afdragsbetalende skyldner og derfor havde særlig interesse i den fulde anmeldelsesret.

Udvalget finder, at der bør lægges vægt på, om den medskyldner, der betaler afdraget, har regres over for fallenten for det betalte afdrag eller ikke, jfr. paragraffens stk. 1, nr. 1. Har medskyldneren regres, må det formodes, at han også vil gøre sit krav gældende i konkursboet. Det vil da være uden betydning for boets øvrige kreditorer, om der skal betales dividende af regreskravet til medskyldneren og af resten af hovedfordringen til kreditor, eller om der skal betales dividende af hele den oprindelige fordring til kreditor. Kan kreditor anmelde sin fulde fordring, vil medskyldneren nemlig ~~være~~ afskåret fra at gøre regreskravet gældende i boet, idet dette ikke skal betale dividende af den samme fordring to gange, jfr. § 47. Der bliver altså kun tale om en interessekonflikt mellem kreditor og den afdragsbetalende skyldner. Hæfter den betalende skyldner fuldt ud for hele fordringen, vil han næppe have nogen loyal interesse i at hindre kreditors fulde anmeldelsesret; han skal jo i sidste ende betale, hvad kreditor ikke får ind i boet. Kreditors interesse i anmeldelsesretten er omvendt under forudsætning af medskyldnerens fulde ansvar knyttet til muligheden for, at medskyldneren bliver ude af stand til at betale resten. Risikoen for medskyldnerens insolvens bør imidlertid mere naturligt lægges på medskyldneren end på kreditor. Har medskyldneren begrænset sit ansvar til et beløb, der er mindre end fordringen, kan der, når han har betalt dette beløb, ikke afkræves ham mere. Spørgsmålet er, om det er rimeligt, at medskyldneren med det begrænsede ansvar, typisk en kautionist, for sit regreskrav mod hovedskyldneren træder tilbage til fordel for kreditor. Er kreditor en

bank eller lignende, vil denne sædvanligvis ved ydelsen af lånet have betinget sig fuld anmeldelsesret, og problemet opstår derfor navnlig ved mere private eller tilfældige lån. Kautionisten vil næppe have lagt stor vægt på sin eventuelle ret til anmeldelse af regreskrav i hovedskyldnerens konkursbo; anmeldelsesretten vil nemlig efter udkastets § 45, stk. 1, nr. 3, i alle tilfælde bortfalde, hvis konkursen indtræder inden en vis tid efter betalingen, og om dette vil blive tilfældet, kan kautionisten ikke bedømme ved kautionens påtagelse. Den fulde anmeldelsesret har derfor større værdi for långiveren end den begrænsede anmeldelsesret har for kautionisten, og det vil herefter gennemsnitlig antagelig være mere fordelagtigt for lånsøgere, om anmeldelsesretten, uden at særskilt aftale er nødvendig, tilkommer kreditor. Efter udkastet nedsætter et afdrag, der giver regresret over for skyldneren personlig, ikke kreditors anmeldelsesret i konkursboet. Følgen heraf bliver, at regreskravet ikke kan gøres gældende i boet, medmindre kreditor undtagelsesvis ikke rejser noget krav mod boet.

Nr. 2 giver ligeledes fuld anmeldelsesret, når afdraget er dividende fra et bo. Af ordet dividende følger, at det må være et insolvent bo, herunder både konkursboer, insolvente dødsboer, hvori gæld ikke er vedgået, insolvente likvidationsboer, tvangsakkordboer og private akkorder. Bestemmelsen må antages at være i overensstemmelse med gældende ret. Det danske udvalg havde ønsket at medtage også det tilfælde, at den manglende betalingsevne er konstateret ved (anden) udtømmende retsforfølgning, idet kreditor også i dette tilfælde er henvist til, hvad han får ud af boet. Under det nordiske samarbejde er det fra anden side blevet hævdet, at kriteriet ville blive for uskarpt. Det danske udvalg er ikke enig heri, men for at opnå overensstemmelse mellem de nordiske udkast har udvalget frafaldet sit ønske. Det samme hensyn til kreditor, der ikke kan få mere fra medskyldneren, kan anføres i de tilfælde, hvor medskyldneren har begrænset sit ansvar til et beløb, der er mindre end gælden; men dels har kreditor fra begyndelsen måttet regne med

denne begrænsning, dels vil disse tilfælde som oftest falde ind under nr. 1.

Som nævnt ligger det i retspraksis fast, at et afdrag, som præsteres, efter at en medskyldner er gået konkurs, ikke nedsætter kreditors anmeldelsesret i medskyldnerens konkursbo. Er skæringstidspunktet konkursens indtræden, og forudses konkursen af kreditor og en skyldner, der ikke har regres, kan de imidlertid være stærkt fristet til at udskyde betalingen af et afdrag til efter konkursdekretets afsigelse (konkursbegæringens indgivelse). Dette vil være uheldigt, og efter udkastets nr. 3 er det ikke blot afdrag, der betales efter konkursens indtræden eller efter fristdagen, men også afdrag, der er betalt i de sidste 3 måneder inden fristdagen, som lader kreditors anmeldelsesret ubeskåret.

De skyldforhold, som falder ind under udkastets § 45, er de samme, som omfattes af konkurslovens § 18. Det har i Danmark været den herskende opfattelse, at bestemmelsen også omfattede simpel kaution, hvor kautionistens forpligtelse til at betale først indtræder, når det er fastslået, at dækning ikke kan fås hos hovedskyldneren, jfr. Us-sing: Kaution s. 97 med note 7. Andre opfat-telser er gjort gældende i Norge og Sverige. Udvalget har ikke fundet grundlag for at foreslå en udtrykkelig lovbestemmelse herom.

Efter kommissionsudkastet 1941 § 98, stk. 2, skulle et afdrag, der fremkommer før åbning af forhandling om gældsordning, nedsætte kreditors anmeldelsesret, hvis kreditor efter at have modtaget det »ved rimelige foranstaltninger kunne have opnået hel fyldestgørelse hos fallenten«. Reglen hviler på en naturlig tanke, men støder på bevismæssige vanskeligheder. Reglen kunne i hvert fald kun være begrundet i det i det foreliggende udkasts nr. 1 nævnte tilfælde; nedsættelsen skyldes, at fordringshaveren ikke har opfyldt en art forpligtelse over for den betalende medskyldner; men har denne ikke regres mod konkursskyldneren, har han tværtimod interesse i, at kreditor kan få så meget som muligt i konkursboet. En boet i og for sig uvedkommende tvist om, hvorvidt fordringshaveren ved »rimelige« foranstaltninger kun-

ne have opnået fuld dækning og i bekræftende fald, om denne dækning ikke kunne være omstødt af konkursboet, ville undertiden kunne forhale boopgørelsen. Udfaldet af tvisten måtte formodentlig også i nogen grad bero på skyldforholdets karakter. Det er ikke uden videre sikkert, at der kan påhvile skadelidte ved et ulykkestilfælde samme pligter som en ved kaution sikret långiver. Noget stærkt påtrængende behov for den foreslåede regel er der næppe. Hæfter medskyldner en i øvrigt uden begrænsning for hele skylden, vil alene nedsættelsen af anmeldelsesretten ikke hjælpe ham; men den måtte eventuelt forbindes med en nedsættelse af kreditors krav mod ham. Er medskyldnerens ansvar begrænset, vil kreditors egen interesse i reglen tilskynde ham tilstrækkeligt til, at han vil gøre, hvad han kan, for at få størst mulig dækning hos den ubegrænset hæftende hovedskyldner.

Stk. 2 fastslår for en sikkerheds skyld, at har en regresberettiget medskyldner før konkursen gennemført sit regreskrav for et erlagt afdrag, og kan den derved opnåede dækning ikke omstødes, må kreditors anmeldelsesret nedsættes. Dette følger af, at boet ikke skal betale den samme fordring to gange.

Udkastet 1941 § 98, stk. 3, gør her den tilføjelse, at hvis skyldneren allerede, da dækning opnåedes, var ude af stand til at opfylde sine forpligtelser, skal medskyldneren erstatte kreditor det beløb, hvormed dividenden til ham er blevet formindsket. Reglen om, at den regresberettigede medskyldner skal træde tilbage for kreditor, udvides altså til også at omfatte en allerede gennemført regres, forudsat at konkursskyldneren ved regressens gennemførelse var insolvent. Denne undtagelse fra hovedreglen om virkningen af regressens gennemførelse før konkursen er i virkeligheden meget vidtrækkende. Den regresberettigedes indfrielse af fordringen vil i reglen skyldes manglende betalingsevne hos debitor. Når man anerkender, at den regresberettigede i øvrigt i tiden indtil konkursen er fuldt berettiget til at gennemføre sit regreskrav, idet f. eks. hans udlæg ikke skal vige, fordi kreditor ved et senere udlæg ellers

ikke kan få dækning, jfr. Ussing: Kaution s. 166, forekommer det ikke udvalget tilstrækkelig sikkert, at man bør vælge den af kommissionen foreslåede mellem løsning, hvorefter der skulle indføres en særlig »omstødelse« i forhold til kreditor og med særlige retsvirkninger. Udvalget stiller derfor ikke noget forslag i denne retning. Kreditor vil i almindelighed have haft mulighed for at skaffe sig tilsvarende dækning gennem udlæg.

Til § 46.

Fordringshaveren skal naturligvis ikke have mere, end han har til gode. I det tilfælde, at udlodningerne fra skyldnernes konkursboer sammenlagt med eventuelle afdrag fra skyldnere, der ikke er gået konkurs, ville overstige kreditors fordring, skal det overskydende beløb ikke udbetales til kreditor, men anvendes til afhjælpning af skævheder i tabets fordeling. Fordelingen skal ske således, at hver skyldner og hvert bo til slut så vidt muligt kommer til at bære den andel af skylden, som efter retsforholdet mellem dem skulle falde på hver især. Det overskydende beløb går altså til den eller dem, der har betalt mere, end der efter skyldnernes indbyrdes forhold påhvilede hver enkelt. Er det overskydende beløb ikke stort nok til, at man ved dets uddeling kan nå til den rette fordeling af byrden, eller er der slet intet overskydende beløb, kan der dog ikke gøres noget regreskrav gældende mod konkursboerne eller andre insolvente boer. Denne regel er især begrundet i, at bobehandlingen må have en ende. Derimod kan skyldnere, hvis bo ikke er under konkurs- eller anden insolvensbehandling, blive pålagt at opfylde regreskrav såvel over for andre skyldnere personligt som over for boer.

Reglen svarer til gældende ret, jfr. konkurslovens § 18, 2. og 3. punktum.

Til § 47.

§ 47 handler om det tilfælde, at såvel fordringshaveren som en eller flere regresberettigede medskyldnere har anmeldt krav i konkursboet. Der bliver kun noget til de sidste,

hvis dividenden på den fulde fordring overstiger kreditors restfordring. Det overskydende går da til den regresberettigede, **jfr.** § 46. På fordeling af overskud mellem flere regresberettigede anvendes princippet i § 46.

Det er formentlig en naturlig konsekvens af § 47, at hvis kreditor ikke anmelder nogen fordring i boet, kan den regresberettigede få dividende af sit regreskrav med samme fortrinsret, som kreditor eventuelt ville have haft.

Til § 48.

Bestemmelsen vedrører det tilfælde, at en regresberettiget medskyldner har fået pant eller anden sikkerhed i den senere fallents ejendele for sit eventuelle regreskrav. Reglen i § 47 om, at der kun kan blive noget til den regresberettigede, når kreditor ifølge hovedfordringen er fuldt dækket, omfatter ikke et regreskrav, der er sikret på denne måde. Er pantet stillet samtidig med hovedfordringens stiftelse, eller er der gået mere end 3 måneder fra sikrings aktens iagttagelse til fristdagen, vil panteretten i almindelighed ikke kunne omstødes, jfr. § 69. Betaler medskyldneren et afdrag på hovedfordringen, uden at denne dog bliver helt dækket, kan kreditor alligevel anmelde sin fulde fordring i hovedskyldnerens senere konkursbo, jfr. § 45, stk. 1, nr. 1. Hvis boet nu også fuldt ud skal respektere panteretten for det regreskrav, som medskyldneren har fået ved sin delvise indfrielse, vil boet komme til at svare for den samme fordring to gange, jfr. U. f. R. 1953.799, og om dommen Aage Lorenzen i Tidsskrift for Rettsvitenskap 1954.302 med henvisninger. Dette er imidlertid ikke rimeligt, jfr. kommissionsudkastet 1941 § 149 og motiverne s. 243. Boet bør ikke stilles anderledes, end hvis pantet var stillet direkte over for kreditor. Der må følgelig ske en nedsættelse enten af medskyldnerens panteret eller af kreditors ret til at anmelde sin fulde, oprindelige fordring. Det ville stride mod hensynene bag reglen i § 45, om kreditors ret til at anmelde sin fulde fordring skulle beskæres, og udkastet går derfor ud på at nedsætte medskyldnernes panteret med et beløb sva-

rende til den nedskæring af kreditors dividende, som ville være sket, hvis han havde fået delvis dækning gennem pantet. Sikkerhedsretten nedsættes med et beløb lig med dividenden af så meget af hovedfordringen, som svarer til regreskravet eller, hvis pantesikkerheden ikke dækker hele regreskravet, til den sikrede del heraf. Er hele fordringen på 100.000 kr., afdraget på 40.000 kr. og pantesikkerheden på 30.000 kr., får kreditor, hvis boet giver 10% i dividende, udbetalt 10.000 kr. af boet. Herved er der givet dobbeltdækning for 30.000 kr., nemlig dels gennem pantet, dels gennem dividenden af 30.000 kr., eller 3.000 kr. Sikkerheden nedsættes derfor med 3.000 kr. til 27.000 kr.

Har kreditor været bekendt med, at hovedskyldneren stillede pant over for medskyldneren, typisk en kautionist, for dennes eventuelle regreskrav mod hovedskyldneren, kan det naturligvis være aftalt med kreditor, at kreditors krav skal nedsættes i det omfang, det er nødvendigt, for at medskyldneren kan få fuldt udbytte af sin pantesikkerhed. Dette kan da enten ske ved, at kreditor ikke anmelder sin fulde fordring i boet, eller ved, at medskyldnerens tilsvarende svar over for kreditor nedsættes med et beløb svarende til dividenden af den til pantet svarende del af hovedfordringen. Tilsvarende kan efter almindelige retsregler også uden udtrykkelig aftale følge af retsforholdet mellem kreditor og medskyldneren. En tvist herom bør imidlertid ikke behandles for skifteretten med boet som part, men må om fornødent finde sin afgørelse under en retssag for de almindelige domstole mellem kreditor og medskyldneren.

Stk. 2 fastslår, at hvor medskyldneren ikke har pant, men derimod kan få dækning for sit regreskrav gennem modregning med en skyld, han har til boet, finder tilsvarende regler anvendelse.

Til § 49.

Medens §§ 45-48 handler om en medskyldners delvise indfrielse af gælden, drejer § 49 sig om den fuldstændige indfrielse og svarer til konkurslovens § 19. Har fallenten selv før konkursen betalt en del af skylden, er for-

dringen i relation til hans bo nedsat med det betalte beløb, og dette beløb kan aldrig anmeldes i boet (men efter omstændighederne i medskyldneres konkursboer). Medskyldnerens fuldstændige indfrielse bevirker, at han indtræder i kreditors eventuelle privilegium, jfr. også udkastets § 95, stk. 2. Efter almindelige regler vil han sædvanligvis også indtræde i en panteret for fordringen.

Har medskyldneren ingen regres mod konkursskyldneren, f. eks. fordi han er hovedskyldneren, kan der naturligvis ikke blive tale om noget krav f. eks. mod en kautionists konkursbo. Har medskyldneren fuld regres, kan han gøre den fulde fordring gældende i hovedskyldnerens bo. Er der delvis regres, f. eks. fordi det er to skadevoldere, der hæfter solidarisk for skaden, men i det indre forhold skal svare hver til halvdelen, ville kreditor, hvis den solvente skyldner kun havde betalt halvdelen af beløbet, i den anden skyldners konkursbo kunne fordr dividende af hele fordringen, hvilket faktisk ville være kommet den solvente skyldner til gode, idet han så kun skulle betale den udækkede del af fordringen. Da man må anse det for uheldigt, at medskyldnerens stilling skal være ringere, fordi han straks betaler hele skylden, bør han kunne kræve samme beløb i dividende, som kreditor kunne have gjort krav på, hvis betaling ikke var sket. Dog skal medskyldneren naturligvis ikke have udbetalt et større beløb, end han kunne have forlangt, hvis den anden skyldner ikke var gået konkurs. Resultatet svarer formentlig til gældende ret, jfr. Ussing: Kaution s. 319, men anderledes Julius Lassen: Håndbog i Obligationsrettens specielle Del, 1897, s. 473. Efter udkastet vil den særlige fortrinsret kun kunne udøves, hvis betalingen eller den sidste del af denne er sket inden for de sidste 3 måneder før fristdagen eller efter fristdagen. Bestemmelsen udelukker ikke, at en medskyldner, der har betalt mere end 3 måneder før fristdagen, efter andre regler kan være indtrådt i kreditors fortrinsrettigheder, jfr. udkastets § 95, stk. 2, men han kan da ikke kræve dividende af et større beløb end sit regreskrav.

Stk. 2 fastslår for en sikkerheds skyld, at hvor flere skyldnere har indfriet fordringen, enten enkeltvis eller i forening, skal dividenden mellem dem fordeles efter princippet i § 46. Den eventuelle fordel efter stk. 1 går altså ikke udelukkende til den skyldner, der har betalt som den sidste.

Til § 50.

I retspraksis er det fastslået, at reglerne om virkningen af afdrag fra en solidarisk hæftende medskyldner i alt fald som hovedregel kan anvendes analogt på trediemands pant for konkursskyldnerens forpligtelse, jfr. således W. E. von Eyben: Panterettigheder, 3. udg., s. 29 ff. Denne regel foreslås lovfæstet, jfr. også kommissionsudkastet 1941 § 100. Reglen må anvendes ikke blot, hvor afdraget fremkommer ved realisation af pantet, men også hvor pantsætter betaler for at undgå, at kreditor tager skridt til realisation af pantet.

Kommissionsudkastet 1941 indeholdt i § 148 en særlig regel om det tilfælde, at kreditor med rimelig grund har troet, at et pant tilkom trediemand, således at kreditor efter delvis dækning af pantet ville kunne anmelde sin fulde fordring i skyldnerens senere konkursbo, men pantet senere viser sig at tilhøre skyldneren selv. Når pantet tilhører skyldneren, skulle kreditor egentlig kun kunne kræve dividende af sin restfordring, jfr. udvalgets udkast § 44. Det fremgår imidlertid af udkast 1941 § 100 og tydeligt forudsætningsvis af § 148, at kreditor i dette særlige tilfælde efter kommissionsudkastet ville have fuld anmeldelsesret i boet; men § 148 tillagde boet et refusionskrav mod den tilsyneladende pantsætter. Havde trediemand intet haft at gøre med pantsætningen, idet skyldneren på egen hånd, måske ved hjælp af et falsk pantsætningsdokument, havde ført kreditor bag lyset, skulle der naturligvis intet krav være mod trediemand.

Udvalget har ikke ment det nødvendigt at foreslå en sådan regel. Den fulde anmeldelsesret i et senere konkursbo er næppe af så afgørende betydning for skyldnerens kreditmuligheder, at det er påkrævet at indføre særlige legitimationsregler, hvis anvendelse i

det enkelte tilfælde ofte vil give anledning til bevisvanskeligheder. Et værn mod mislige transaktioner for at skuffe kreditorer haves i trediemands ansvar over for kreditor efter den almindelige erstatningsregel. Har de urigtige oplysninger været bestemmende for kreditor, vil der også efter omstændighederne kunne blive tale om strafansvar for bedrageri efter straff elovens § 279.

Kapitel 7.

Gensidigt bebyrdende aftaler.

Ved konkursens indtræden vil der ofte foreligge et større antal gensidigt bebyrdende kontrakter, der er indgået af skyldneren, men som ikke er opfyldt eller dog ikke fuldstændig opfyldt fra begge parter side, f. eks. aftaler om køb, forpagtning, leje, arbejde eller entreprise. For boets økonomiske stilling vil det kunne have stor betydning, om det er i stand til at gennemføre disse kontrakter og derved måske opnå såvel dækning for allerede afholdte udgifter som fortjeneste; men på den anden side frembyder kontrakterne et risikomoment. Skyldnerens medkontrahent vil på sin side kunne være betænkelig ved, at hans modpart nu pludselig bliver et konkursbo, på grund af frygt for boets manglende økonomiske evne til at gennemføre kontrakten, for boets mere stive og mindre forretningsmæssige administration, for boets manglende interesse i og mulighed for samarbejde i fremtiden eller måske på grund af hans særlige tillid til skyldnerens personlige indsats.

Ud fra princippet i konkurslovens § 1 om, at konkursboet kun omfatter det, der kan være genstand for udlæg, kunne man anse boets muligheder for at indtræde i skyldnerens kontrakter for ret begrænsede. Imidlertid kan dette princip af hensyn til boets interesser ikke gennemføres fuldt ud ved gensidigt bebyrdende aftaler.

Konkurslovens § 16 forudsætter, at boet i alt fald som hovedregel er berettiget til at indtræde i de gensidigt bebyrdende kontrakter, som ikke inden konkursen er opfyldt fra

skyldnerens side. Medkontrahenten kan, hvis han ikke har erlagt hele sin ydelse, og der endnu ikke skal leveres fra nogen af siderne, forlange, at boet snarest muligt og senest i løbet af 3 uger erklærer, om det vil indtræde i kontrakten.

Købeloven nr. 102 af 6. april 1906, der er resultat af et nordisk samarbejde, indeholder i §§ 39-41 mere udførlige bestemmelser om konkursboets stilling, som på enkelte punkter afviger fra konkurslovens § 16. Efter § 39 kan sælgeren, selv om der er givet kredit, holde salgsgenstanden tilbage eller, hvis den er forsendt fra leveringsstedet, hindre dens overgivelse til boet, medmindre dette stiller betryggende sikkerhed. Er tiden for leveringen kommet, og stiller boet ikke på opfordring sådan sikkerhed, kan han hæve købet. § 40 indeholder en regel om opfordringen til boet, der svarer til konkurslovens § 16. § 41 vedrørende overgivelse efter konkursens begyndelse omtales nærmere nedenfor under § 58.

I forbindelse med udarbejdelsen af udkast til en finsk købelov drøftes for tiden mellem repræsentanter for de nordiske lande forskellige ændringer i de nordiske købelove, jfr. bilag 8. Konkurslovsudvalget har udformet de generelle regler i kapitel 7 således, at man anser det for muligt ved en revision af købeloven at opnå overensstemmelse med dennes §§ 39-41. Det foreløbige norske udkast til lov om fordringshavernes dekningsrett giver i kapitel 7 regler om indtræden i kontrakter og om sikkerhedsstillelse, der i det væsentlige svarer til bestemmelserne i det danske udkast. Fra svensk side agtes der ikke søgt indført almindelige regler om gensidigt bebyrdende kontrakter i den svenske konkurslov, som hidtil ikke har indeholdt sådanne regler.

Kapitel 7 indledes med en bestemmelse om kapitlets forhold til den øvrige lovgivning. Af §§ 53, stk. 2, og 55, stk. 3, følger modsætningsvis, at reglerne i almindelighed ikke kan fraviges ved aftale. § 52 svarer til købelovens § 39 om standsningsretten. Bestemmelsen i konkurslovens § 16 er spaltet op på flere paragraffer. § 53 giver den almindelige regel om boets adgang til indtræden i gensi-

digt bebyrdende aftaler og fastslår, at boet uden ugrundet ophold og altså ikke som nu efter konkurslovens § 16 med en frist på 3 uger skal besvare spørgsmålet, om det vil indtræde i kontrakten. § 54 angiver kortfattet virkningen af boets indtræden og indeholder en særregel angående aftaler om løbende ydelser. § 55 omhandler boets pligt til sikkerhedsstillelse. § 56 angiver, hvornår medkontrahenten kan hæve aftalen, altså uden varsel op hæve pligten til at erlægge en ydelse. § 57 angiver medkontrahentens stilling, når boet ikke indtræder; han kan da kræve erstatning; men bestemmelsen må sammenholdes med § 56, stk. 3, angående retten til at kræve erlagte ydelser tilbage. I delvis modsætning til konkurslovens § 16 gives om det sidste punkt kun en blankethenvisning til reglerne om vedkommende retsforhold. § 58 giver samme regel som konkurslovens § 4 og købelovens § 41 om ydelser, der efter konkursen overgives til boet. § 59 indeholder regler om opsigelse af aftaler om vedvarende retsforhold og hjemler en »konkursregulering«. Andre regler om vedvarende retsforhold eller det lidt snævrere begreb løbende ydelser findes i §§ 54, stk. 2, og 55, stk. 2. §§ 60 og 61 handler om enkelte vedvarende retsforhold, nemlig lejeaftaler og arbejdsaftaler, og hjemler her en automatisk indtræden med adgang for boet til inden for en kortere frist at annullere denne indtræden.

Til §51.

Reglerne i dette kapitel viger for andre modstående lovbestemmelser. Således vil forholdet vedrørende køb og salg vedblive være reguleret ved købelovens regler. Navnlig da man fra svensk side efter det oplyste ikke agter at indføre almindelige regler i konkursloven om gensidigt bebyrdende kontrakter, vil der næppe blive tale om at flytte konkursreglerne i købeloven, der som nævnt er udslag af et nordisk samarbejde, over i konkursloven. Udvalget mener som nævnt, at der bør ske ændringer i købeloven, således at reglerne om konkurs bringes i indholdsmæssig overensstemmelse med konkurslo-

ven, navnlig for så vidt angår boets frist til at tage bestemmelse om indtræden, hvor den danske købelov afviger fra den norske og svenske, jfr. bemærkningerne til § 53, stk. 2.

Der kan også være bestemmelser i den øvrige lovgivning, som udelukker konkursboet fra at indtræde i en gensidigt bebyrdende kontrakt, jfr. kommissionsloven nr. 243 af 8. maj 1917 § 47. Efter forsikringsaftaleloven nr. 129 af 15. april 1930 § 26, stk. 1, kan forsikringstageren ved selskabets konkurs altid hæve aftalen, og denne bortfalder i hvert fald af sig selv 3 måneder efter konkursens bekendtgørelse. Reglen i »Almindelige betingelser for arbejder og leverancer« § 20 (reglerne findes optrykt i Hindenburgs formularbog, 10. udgave, s. 566, men er for tiden under revision) om, at aftalen straks kan ophæves i tilfælde af konkurs, omfattes ikke af ordet »lovbestemmelser«, og reglens virkning vil afhænge af, om ophævelsesadgangen kan siges at følge af »vedkommende retsforholds beskaffenhed«. Herved sigtes bl. a. til kontrakter, hvor fallentens person er af en sådan betydning, at boet ikke kan tilægge sig kontrakten, f. eks. en arkitekts udarbejdelse af tegninger til en nybygning. Er hæftelsen for skyld et hovedpunkt i kontraktsforholdet, må medkontrahenterne også straks kunne hæve kontrakten, således en aftale om ydelse af lån til skyldneren eller en kontrakt om et interessentskab, hvori skyldneren er ansvarlig deltager. Også andre aftaler kan være af den karakter, at medkontrahentens stilling ville blive således forringet, hvis han fik et konkursbo som kontraktspartner, at dette ikke kan fordres, jfr. Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 125 ff, og Brækhus: Konkursrett, 1970, s. 164 ff. Heller ikke landbrugslovgivningens bestemmelser om ophævelse af forpagtningsforhold ændres, jfr. bemærkningerne til § 60. Derimod betegner udlejerens adgang til at foretage opsigelse af lejemål en fravigelse af lejelovgivningens regler om beskyttelse af lejeren, jfr. bemærkningerne til § 59, stk. 2.

I almindelighed bør skyldneren og hans medkontrahent ikke kunne fastsætte det senere konkursbos stilling. Skyldneren vil nor-

malt ikke føle særlig tilskyndelse til at varetage sit eventuelle konkursbos tarv, og medkontrahenten vil derfor normalt i aftalen kunne få indføjret de begrænsninger i boets ret, han måtte ønske. Boets ret bør imidlertid afgøres ud fra almene betragtninger, og reglen i konkurslovens § 17, hvorefter boet ikke kan indtræde i leje- eller forpagtningsaftaler om fast ejendom, hvis kontrakten forbyder det, må derfor anses for uheldig. En aftale, der udvider boets ret, er naturligvis virksom, og boet kan selv give afkald på retigheder, jfr. dog § 124.

Af § 53, stk. 2, og § 55, stk. 3, fremgår, at skyldneren og medkontrahenten ved deres aftale kan fastsætte en bestemt frist for boets svar på en forespørgsel, om det vil indtræde i kontrakten, og ligeledes særlige regler om sikkerhedsstillelse, der dog kan fraviges af skifteretten. Af bestemmelserne fremgår modsætningsvis, at de andre regler i kapitlet ikke kan fraviges til skade for boet.

Til § 52.

Bestemmelsen svarer efter sit indhold til købelovens § 39, stk. 1, 1. punktum, medens reglen i 2. punktum om retten til at hæve genfindes i udkastets § 56, stk. 1, jfr. § 55, stk. 2 og 3. De sproglige ændringer tilsigter ikke nogen realitetsændring, men skyldes dels, at reglen finder anvendelse på andre kontrakter end køb, dels ønsket om på tydelig måde at angive, at den er anvendelig, såvel hvor der er givet skyldneren henstand, som hvor dette ikke er tilfældet.

Til § 53.

Stk. 1 fastslår hovedreglen, at boet kan indtræde i gensidigt bebyrdende aftaler. Dette må antages at være i overensstemmelse med gældende ret. Om at selve kontraktsforholdets beskaffenhed kan udelukke indtræden, se § 51 og bemærkningerne dertil. Boet kan indtræde, selv om medkontrahenten i kraft af ejendomsforbehold som separatist kan kræve en af ham leveret ydelse tilbage. Først når medkontrahenten i medfør af § 56 kan hæve aftalen, udelukkes boets indtræden.

Boets indtræden kan ske ved en udtrykkelig erklæring derom, afgivet enten på eget initiativ eller som svar på en opfordring fra medkontrahenten, jfr. stk. 2, men kan også være stiltiende, f. eks. ved at boet råder over medkontrahentens ydelse, skønt boet ved, at denne kunne kræves tilbage i kraft af ejendomsforbehold.

Til stk. 2. Efter konkurslovens § 16, jfr. købelovens § 40, kan skyldnerens medkontrahent fordre, at boet, hvis tiden for ydelsen ikke er kommet forinden, snarest muligt og senest inden 3 uger efter opfordringen erklærer, om det vil indtræde i retshandelen. Svensk købelov bestemmer, at svaret skal gives »utan oskäligt uppehåll.« Norsk købelov anvender udtrykket »uden ugrundet ophold«. Kommissionsudkastet 1941, hvis regel i § 89, stk. 1, nr. 1, var knyttet sammen med pligt til sikkerhedsstillelse, foreslog fristen forkortet til 10 dage. I bemærkningerne s. 193 f nævnes bl. a., at en række af de af Grosserer-Societetet autoriserede slutsedler krævede sikkerhed stillet »straks«, men at Industrirådet over for kommissionen havde udtalt, at man fandt det rimeligt at bibeholde en passende frist. Kommissionen ville i almindelighed anse en frist af 8 dage for passende, men særlig af hensyn til de mange helligdage i påsken valgte man 10 dage.

Udvalget er enig med kommissionen i, at den gældende frist er for lang. Da bestemmelsen skal omfatte mange forskellige kontraktstyper, og da sædvanerne selv inden for løsørekøb kan variere fra branche til branche, ligesom også de enkelte kontrakter kan være af helt forskelligt omfang og frembyde stærkt afvigende problemer, mener udvalget ikke, man bør fastsætte en bestemt, i loven udmålt frist, men foreslår i stedet at vælge det i den norske købelov anvendte udtryk: uden ugrundet ophold, som også findes adskillige steder i den danske lovgivning, f. eks. i købelovens §§ 25-27, 31, 32 og 52, aftalelov nr. 242 af 8. maj 1917 §§ 4, 6, 9, 28 og 32, sølov, lovebekendtgørelse nr. 163 af 12. maj 1967, §§ 121, 126, 131 og 146. Fristreglen i udkastets § 53, stk. 2, gælder i

modsætning til konkurslovens § 16 og købelovens § 40 også, hvor leveringstiden allerede er kommet. Det antages i teorien, at boot efter gældende ret, hvor leveringstiden er kommet, skal stille sikkerhed ufortøvet, jfr. Ussing: Køb, 4. udg., ved A. Vinding Kruse, s. 104, og udtrykkeligt svensk købelovs § 39 i slutningen. Denne bestemmelse forstås imidlertid som en fremhævelse af, at vedkommende (boet) ikke kan gøre krav på nogen længere betænkningstid, jfr. Almen: Köplagen, 4. udg., ved Rudolf Eklund, s. 538 med note 178. Dette er efter udvalgets opfattelse i overensstemmelse med den naturlige forståelse af den her foreslåede lovtekst. Ved anvendelsen af denne må det regnes boet til gode, at kurator eller den midlertidige bestyrer i modsætning til kontrahenterne selv muligvis ikke kender kontrakten og derfor må have tid til at sætte sig ind i den. Det kan måske være nødvendigt at undersøge, om boet overhovedet har leveringsmuligheder, hvorimod kurator ikke kan lade sagen vente på en afklaring af boets økonomiske tilstand. I almindelighed må det nok antages, at svar skal gives i løbet af en uge, men i mange tilfælde bør det ske hurtigere, og blandt de momenter, der har betydning ved afgørelsen heraf, er leveringstidspunktet. Det er endvidere klart, at ved levering af letfordærlige varer er det end ikke altid tilstrækkeligt, at svar afgives »straks«, d. v. s. med den hurtighed, hvormed forretningsbreve sædvanligvis besvares, jfr. Almen, anf. v. s. 363, men svar må fremkomme i løbet af timer eller minutter.

Efter bestemmelsen kan der i aftalen med retsvirkning fastsættes en bestemt frist for boets indtræden. Er fristen så kort, at der i praksis ikke levnes boet mulighed for at træde ind i kontrakten, må den dog tilside-sættes som en omgåelse af stk. 1.

Til § 54.

Når boet indtræder i en kontrakt, må det ske på aftalens vilkår, medmindre anden ordning træffes med medkontrahenten. For aftaler om vedvarende retsforhold gøres ved § 59 en modifikation i denne hovedregel, idet der

gives adgang til at fravige kontraktsbestemmelser om særlig langt opsigelsesvarsel.

Medkontrahentens krav mod boet bliver enten massekrav eller krav på udlevering af bestemte genstande. Indtræder boet f. eks. i en kontrakt om salg af varer af en vis art, afhænger det af almindelige regler om beskyttelse mod overdragerens kreditorer, hvorvidt medkontrahenten, uanset om der måske viser sig end ikke at være dækning for massekravene i boet, kan kræve udleveret et bestemt vareparti. Et massekrav vil, hvis boet er køber, typisk omfatte købesummen, eventuelt med renter, hvis den ikke betales rettidigt. Er boet sælger, og misligholder det kontrakten, kan medkontrahenten kræve erstatning for mangler ved salgsgenstanden, forsinkelse eller vanhjemmel; men han kan eventuelt også hæve aftalen, jfr. § 56, og kræve en sådan erstatning, at han bliver stillet, som om aftalen var blevet rigtigt opfyldt. Alle disse krav er massekrav, hvis boet er indtrådt i kontrakten.

Til stk. 2. Adskillige af fallentens kontrakter vil sædvanligvis angå en løbende ydelse til ham, f. eks. lejemål om husrum, arbejdsaftaler, leje af maskiner m. v. (leasing), forsyning med elektricitet, gas, vand og fjernvarme, vagttjeneste, rengøring, foretaget af et rengøringsselskab, abonnementer, forsikring. Ikke sjældent vil der i sådanne forhold foreligge en restance ved konkursens indtræden. Det spørgsmål kan rejses, om tiden forud for og efter dette tidspunkt skal betragtes som en enhed, således at boet ved at indtræde i kontrakten bliver forpligtet til at udrede ikke blot det fremtidige vederlag, men også den før konkursen opståede restance som massekrav. Er denne restance af betydeligt omfang, vil det sjældent kunne betale sig for boet at indtræde i kontrakten, og dette vil da kun ske, dersom ydelsen er uundværlig for boet og ikke kan skaffes fra anden side. For medkontrahenten vil boets indtræden i almindelighed ikke blive mere byrdefuld af den grund, at han har et ældre udækket krav mod boet, selv om dette krav, ligesom hvis boet ikke indtrådte, kun bliver en simpel konkursfordring. Det forekommer

ikke udvalget rimeligt eller stemmende med konkursens ligelighedsprincip, at medkontrahenten i kraft af en tvangssituation for boet kan skaffe sig restancen betalt som massekrav. I tilfælde, hvor leverandøren er et offentligt koncessioneret selskab, har man i Norge anset selskabet for uberettiget til at skaffe sig restancer fra før konkursen betalt ved nægtelse af levering af elektricitet til konkursboet, jfr. højesteretsdom i Norsk rettstidende 1931.882, Arvid Frihagen: Fra prisrådets praksis s. 69, Sjur Brækhus: Konkursrctt s. 175, G. Guttormsen: Elforsyningskontrakten s. 221 ff, for svensk ret Håkan Strömberg: Om rättsförhållande mellan offentliga anstalter och deras nyttjare s. 307 ff, og for dansk ret Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 176 f og Frederik Jensen, Uffe Schlichtkrull og Ingeborg Thomsen: Monopolloven s. 235, men anderledes måske højesteretsdom i U.f.R. 1947.812. Også over for andre end koncessionerede selskaber kan boet komme til at stå uden faktiske valgmuligheder, f. eks. i forhold til en udlejer af lokaler til boet.

Viser det sig efter skyldnerens betalingsstandsning nødvendigt for at undgå aftalens ophævelse at give f. eks. en udlejer betryggelse for den fremtidige leje, og kan denne ikke, som normalt bør ske, betales kontant, vil skyldneren eventuelt gennem beskikkelse af tilsyn og tilsynets godkendelse af aftalen, jfr. § 14, kunne sikre den derefter forfaldende leje stilling forud for konkurskreditorerne, jfr. § 91, nr. 3.

Funktionærer og andre i virksomheden ansatte vil sædvanligvis gennem fortrinsretten for lønkrav, jfr. § 92, opnå fuld dækning for deres tilgodehavende ved konkursens indtræden. Hertil virker også begrænsningen af massekrav og den ved lovene nr. 332 og 333 af 18. juni 1969 allerede gennemførte afskaffelse af konkurrerende privilegerede krav. Er boet i en sådan tilstand, at der ikke kan ventes dækning for de fortrinsberettigede krav, er det ikke sandsynligt, at boet overhovedet vil beskæftige de ansatte; men selv om boet indtræder i aftalen med fremtidig virkning, vil den ansatte dog gen-

nemgående ikke være ringere stillet, end hvis han straks fratrådte og gjorde sit privilegerede krav gældende.

Udvalget må herefter anse det for rimeligt at lade indtrædelsen få virkning alene for fremtiden, således at en restance, der består, når konkursen erklæres, ikke berøres af boets indtræden.

Udvalget har ikke tilsigtet ved den foreslåede bestemmelse at tage stilling til, om boet, der i øvrigt indtræder i en kontrakt, f. eks. et køb, hvor der skal leveres successivt, og en del af det købte er leveret før konkursen, men ikke betalt, i noget tilfælde kan undgå at betale hele salgssummen som massegæld, jfr. herom i øvrigt Sjur Brækhus: Konkursretts. 174 f.

Til § 55.

Af § 52 følger, at medkontrahenten kan holde sin ydelse tilbage, til boet stiller sikkerhed eller erlægger modydelsen. § 55, stk. 1, 1. pkt, giver medkontrahenten en ret til at forlange sikkerhed stillet med den virkning, at han kan hæve aftalen efter § 56, stk. 1, såfremt sikkerheden ikke stilles »uden ugrundet ophold«. Indtræder boet ikke i aftalen, har det ingen pligt til at stille sikkerhed. Krav på sikkerhedsstillelse efter stk. 1 haves først, når tiden for ydelsen til boet er kommet. Er tiden for ydelsen kommet, og har boet ikke allerede af sig selv erklæret, om det vil indtræde, vil medkontrahenten ofte samtidig spørge boet, om det vil indtræde, jfr. § 53, stk. 2, og forlange sikkerhed for det tilfælde, at svaret bliver bekræftende. Han behøver ikke først at vente på, om boet vil indtræde, og derefter kræve sikkerhed. Bestemmelsen svarer til købelovens § 39, stk. 1, 2. punktum. Vedrørende udtrykket »uden ugrundet ophold« henvises til bemærkningerne til § 53, stk. 2.

Er der ikke givet skyldneren henstand, følger det af gensidighedsgrundsætningen, jfr. købelovens § 14, at ydelserne fra de to sider skal udveksles samtidig, og dette fraviges ikke i konkurssituationen; sikkerhedsstillelse er ikke nok. For løssørekøbs vedkommende ville det allerede følge af udkastets § 56, stk. 2, smh. med købelovens § 28, stk. 1,

at medkontrahenten kan hæve, hvis der indtræder en væsentlig forsinkelse med boets levering, og i handelskøb anses enhver forsinkelse for væsentlig. For kontantkøbs vedkommende betyder reglen i udkastet derfor næppe nogen ændring af betydning. Boet på sin side er naturligvis heller ikke pligtig at udlevere sin ydelse uden samtidig at få modydelsen.

Har medkontrahenten allerede erlagt sin ydelse, kan han som hovedregel kun fordre den tilbage i form af et dividendekrav, jfr. bemærkningerne til § 56, stk. 3. Har han imidlertid taget et gyldigt ejendomsforbehold, eller er overgivelsen til boet sket uden kendskab til konkursen, kan han fordre den erlagte ydelse tilbage, dersom boet ikke opfylder kontrakten. Selv om denne tilbagetagelsesret giver medkontrahenten en vis sikkerhed, har han ingen kontrol med, at hans ydelse ikke forringes i værdi, og udkastet giver ham derfor ret til at forlange sikkerhed stillet for modydelsen.

Stk. 2 giver for kontrakter om løbende ydelser en regel til uddybning af stk. 1. Eksempler på sådanne kontrakter er nævnt i bemærkningerne til § 54, stk. 2. Betales vederlaget, som det i almindelighed er tilfældet med husleje, forud, er der ikke behov for en sikkerhedsstillelse, og sikkerhed kan derfor ikke kræves. Betales vederlaget efter kontrakten derimod bagud, kan der kræves sikkerhed efter stk. 1, idet tiden for ydelsen med det samme er kommet, når ydelsen allerede er begyndt at løbe før konkursen. Der tiltrænges imidlertid en regel, som angiver, for hvor lang en periode sikkerheden skal stilles, og stk. 2 fastsætter da, at sikkerheden skal dække det først forfaldende vederlag, d. v. s. for en månedslønnet funktionær, der lønnes bagud, en måneds løn. Beregnes vederlaget i forhold til arbejdspræstationen eller arbejdsresultatet, må der anlægges et skøn over, hvor meget der kan antages at være fortjent indtil første af lønningsdag. Der er naturligvis intet i vejen for, at boet kan træffe aftale med den anden part om, at vederlaget skal betales med kortere mellemrum, hvorved boet kan slippe med en mindre

sikkerhed. Sikkerheden skal kun dække det krav, som er massekrav, jfr. § 54, stk. 2. Betales vederlaget månedsvis bagud, og indtræder konkursen den 20. i en måned, skal der derfor første gang kun stilles sikkerhed for Vs af en måneds vederlag. For de følgende perioder skal der derimod stedse være en sikkerhed, svarende til vederlaget for en måned.

Reglen omfatter ikke det tilfælde, at vederlaget skulle være betalt forud, men ikke er blevet det, således at fallenten er i restance. I så fald kan den anden part forlange restancen for den del af den løbende periode, som ligger efter konkursdekretets afsigelse, betalt straks som massekrav. Det er blevet kritiseret, at konkurslovens § 16 og købelovens § 39 først giver ret til at forlange sikkerhed, når tiden for levering til boet er kommet, jfr. Henry Ussing: Køb, 4. udg. ved A. Vinding Kruse s. 104 f. Skal levering først ske et stykke ude i fremtiden, vil boets indtræden i kontrakten medføre, at medkontrahenten skal holde sig parat til at yde, og først når levering skal ske, viser det sig måske, at boet nu ikke er i stand til på sin side at opfylde kontrakten. Inden for nogle brancher giver de almindeligt anvendte kontraktstyper adgang til at forlange sikkerhedsstillelse, når den anden part går konkurs, og kommissionsudkastet 1941 § 89 indeholdt en almindelig regel i denne retning. Efter udvalgets mening må det dog antages, at bobestyrelsen vil udøve et fornuftigt og forsigtigt skøn over, om boet er i stand til at opfylde de kontrakter, man indgår eller indtræder i. Medkontrahentens krav mod boet er massekrav, og konkursen i forbindelse med boets indtræden i kontrakten vil derfor ikke sjældent have forøget medkontrahentens chance for fyldestgørelse hos en usolid modpart; det forekommer kun i få tilfælde, at der ikke bliver fuld dækning til massekrav i et konkursbo, og navnlig vil det ikke ofte ske, at bobestyrelsen i et bo, der viser sig at være så dårligt stillet, at det end ikke kan dække massekravene, fejlbedømmer situationen i den grad, at man indtræder i fallentens kontrakter. En almindelig pligt til at stille

sikkerhed i kontrakter, som ikke skal opfyldes straks, vil kunne være en tung og efter det anførte urimelig belastning for boet.

Man kan imidlertid ikke helt se bort fra, at der undtagelsesvis kan opstå tilfælde, hvor aktivernes værdi eller boets adgang til at disponere over dem er tvivlsom, og hvor på den anden side massekravene vil kunne få et betydeligt omfang, måske bl. a. på grund af boets pligtmæssige indtræden i visse kontrakter, jfr. §§ 60 og 61. Paragraffens 3. stykke giver derfor medkontrahenten, som måske ikke kender nærmere til boets forhold, adgang til at forlange skifterettens afgørelse af, om boet skal stille sikkerhed. Ofte vil en sådan henvendelse til skifteretten medføre, at medkontrahenten derigennem får sådanne beroligende oplysninger om boets stilling, at han frafalder begæringen om sikkerhedsstillelse. Gør han ikke det, må skifteretten vurdere, om der er praktisk mulighed for, at boet kan blive ude af stand til at opfylde sin forpligtelse. Enhver rimelig tvivl må føre til, at sikkerhedsstillelse pålægges, særlig hvis boets misligholdelse vil udsætte medkontrahenten for ikke ubetydeligt tab, f. eks. fordi en ting skal tilvirkes specielt til brug for boet. Skifteretten vil i øvrigt også kunne tage hensyn til, om det er skik og brug i branchen at kræve og modtage sikkerhed i tilfælde af konkurs.

Skifteretten bestemmer arten og størrelsen af den i stk. 3 nævnte sikkerhed. Sikkerheden behøver ikke at bestå i pant, men kan f. eks. også være en bankgaranti. Ved fastsættelsen af sikkerhedens omfang kan skifteretten også tage i betragtning, om medkontrahenten i forvejen har anden form for (ikke i sig selv tilstrækkelig) sikkerhed, f. eks. i kraft af et ejendomsforbehold. Ved successive leveringer eller ved større arbejder, der strækker sig over længere tid, må det afhænge af omstændighederne og betalingssædvane ved sådanne kontrakter, for hvor stor en del af vederlaget boet skal stille sikkerhed.

En aftale om, at der i tilfælde af konkurs eller anden insolvens skal stilles sikkerhed, selv om ydelsestiden endnu ikke er kommet, eller med et bestemt beløb eller i en løbende

kontrakt for mere end det først forfaldende vederlag, er som udgangspunkt bindende for boet, men kan efter udkastet tilsidesættes af skifteretten, hvis vilkåret findes urimeligt tyngende for boet. Herved må naturligvis også hensyn tages til størrelsen af medkontrahentens risiko.

Til § 56.

Efter konkurslovens § 16 og købelovens §§ 40 og 39, stk. 1, 2. pkt., kan skyldnerens medkontrahent hæve aftalen, dersom boet ikke inden for den i bestemmelserne fastsatte frist giver bekræftende svar på en forespørgsel om, hvorvidt det vil indtræde i aftalen, eller dersom boet ikke stiller sikkerhed. Udkastets § 56, stk. 1, giver samme regel; men den får et lidt videre område, fordi der efter udkastets § 55 kan blive tale om sikkerhed i nogle flere tilfælde end hidtil. Hæveadgangen indtræder, hvis boet ikke svarer uden ugrundet ophold, jfr. § 53, stk. 2, hvis boet foretager handlinger, der klart viser, at det ikke vil indtræde i kontrakten, hvis boets erklæring ikke går ud på, at det vil indtræde, i hvilket tilfælde en formelig ophævelseserklæring fra medkontrahentens side dog ofte ikke er nødvendig, eller hvis boet ikke uden ugrundet ophold stiller en i medfør af § 55, stk. 1 eller 2, forlangt eller af skifteretten i medfør af § 55, stk. 3, anordnet sikkerhed. Medkontrahenten må også kunne hæve, hvis boet undlader at opfylde en i kontrakten fastsat pligt til at stille sikkerhed, jfr. også § 56, stk. 2. Ophævelsen sker ved en meddelelse til boet.

Til stk. 2. Mange af skyldnerens kontrakter er sædvanligvis ved konkursens indtræden misligholdt i en sådan grad, at medkontrahenten efter de regler, der gælder om vedkommende kontraktstype, var berettiget til at hæve aftalen, og han må da efter gældende ret antages at kunne hæve også efter konkursdekretets afsigelse. Udvalget har ikke ment at burde afskære medkontrahenten fra at hæve, fordi konkurs er indtrådt. Man er opmærksom på, at hæveadgangen ved kontrakter om løbende ydelser vil kunne misbru-

ges til at søge at afpresse boet dækning af restancer som massekrav. Det kan endvidere hævdes, at hævebeføjelsens betydning som incitament til rigtig opfyldelse fra modpartens side ikke kræver, at misligholdelse før konkursen skal give adgang til at hæve under konkursen. Når boet, efter at skyldneren har misligholdt kontrakten, indtræder i denne, vil kontraktbruddet næppe i almindelighed skabe formodning for misligholdelse for senere ydelsers vedkommende. Medkontrahenten kan dog have rimelig grund til at hæve aftalen, og det kunne være uheldigt, om hæveadgangen var afhængig af den ret tilfældige omstændighed, om medkontrahenten nåede at underrette skyldneren om ophævelsen inden konkursen. Stk. 2 giver derfor medkontrahenten ret til at hæve kontrakten, såfremt han bortset fra konkursen havde adgang dertil. Det gælder, hvad enten hævegrunden kan henføres til skyldnerens forhold før konkursen eller til boets optræden.

Stk. 3 gør en vigtig begrænsning i den adgang til at hæve kontrakten og fordre den erlagte ydelse tilbage, som stk. 1 og 2 hjemler medkontrahenten. Konkurslovens § 16, stk. 1, nr. 2 og 3, fastslår, at hvor medkontrahenten helt eller delvis har erlagt sin ydelse før konkursen, og boet vælger ikke at opfylde kontrakten, skal boet tilbagelevere det modtagne, dersom medkontrahenten har taget gyldigt forbehold om tilbagelevering i tilfælde af modpræstationens udeblivelse, eller det i øvrigt ifølge forholdets beskaffenhed må antages, at hans ejendomsret ikke var at anse for opgivet, før end han erholdt modpræstationen, såsom når der er solgt mod kontant betaling, uden at sælgeren senere udtrykkelig eller stiltiende har indrømmet køberen kredit. Efter § 16 kan ejendomsforbehold altså gøres gældende over for konkursboet, og bestemmelsen forudsætter, at kontantsælgeren ikke altid mister retten til salgsgenstanden ved, at den overgår i køberens besiddelse. Købelovens § 28, stk. 2, giver i forholdet mellem sælger og køber den hovedregel, at sælgeren, når salgsgenstanden er overgivet til køberen, ikke kan hæve kon-

trakten, selv om købesummen ikke bliver betalt, men gør den undtagelse, at sælgeren dog kan hæve, når han må anses at have taget forbehold i så henseende. Ved denne formulering har det været hensigten at muliggøre opretholdelse af den i konkursloven forudsatte adgang til at tage salgsgenstanden tilbage. Ved disse regler anerkendes ejendomsforbeholds gyldighed, jfr. herved også lov nr. 224 af 11. juni 1954 om køb på afbetaling med forskellige senere ændringer og tilføjelser. Det spiller ingen rolle for tilbagetagelsesadgangen over for konkursboet, om forbehold er formuleret således, at sælgeren forbeholder sig retten til at tage tingen tilbage, hvis køberen ikke opfylder sine forpligtelser, eller således, at sælgeren forbeholder sig ejendomsretten til det solgte, indtil købesummen er betalt.

I retspraksis er opstillet visse betingelser for, at ejendomsforbeholdet kan gøres gældende over for køberens kreditorer. Ejendomsforbeholdet må tages senest samtidig med genstandens overgivelse eller, hvis den i forvejen er overgivet f. eks. på prøve, senest ved indgåelsen af salgsaftalen. Køberens ret kan ikke betinges af andet end købesummens betaling, jfr. for de køb, som omfattes af afbetalingsloven, dennes § 8, stk. 1, og ejendomsforbeholdet omfatter kun den solgte ting og ikke f. eks. dens frugter. Tingen må kunne individualiseres. For de løsørekøb, som omfattes af afbetalingsloven, d. v. s. hvor hele købesummen ikke skal erlægges på én gang, kræves yderligere i forholdet mellem parterne og dermed også over for købers bo, at udbetalingen, der skal erlægges senest ved overgivelsen, udgør en vis procentdel af købesummen. Det er i retspraksis fastslået, at en leverandør kan tage ejendomsforbehold over varer, der sælges til en forhandler, selv om det er meningen, at denne skal videresælge dem. Ejendomsforbeholdet falder da bort ved videresalget eller kan muligvis under visse betingelser konverteres til en ret til købesummen. For at opretholde et ejendomsforbehold over genstande, der er bestemt til videresalg (»kreditkonsig-

nation«), stilles krav om kontrol med salg og afregning fra leverandørens side, medens det er mere usikkert, hvilken betydning der tillægges forhandlerens mulige ret til at returnere usolgte genstande.

Også i norsk og svensk ret tillægges ejendomsforbehold virkning over for køberens konkursbo, hvorimod ejendomsforbehold over ting, der er bestemt til videresalg, ikke anerkendes, jfr. herved Sjur Brækhus og Axel Hærem: Norsk tingsrett s. 485 ff, Östen Undén: Svensk sakrätt, I, 5. uppl., s. 100 ff, Folke Schmidt: Om ägareförbehåll och avbetalningsköp. Også det norske udvalgs foreløbige udkast forudsætter, at ejendomsforbehold kan være gyldigt over for konkursboet.

Kommissionsudkastet 1941 anføres. 195, at det tiltrænger en nærmere undersøgelse, om ejendomsforbehold, der faktisk virker på lignende måde som et konkursprivilegium eller en panteret, betegner et tilstrækkelig motiveret brud på det ved konkursen gældende »ligelighedsprincip«, d. v. s. det princip, hvorefter fordringshaverne skal fyldestgøres ligeligt. Efter nogle bemærkninger om fremmed ret fortsætter betænkningen, uden at der redegøres for nogen nærmere undersøgelse, med at udvikle, at det anførte hovedsynspunkt efter kommissionens opfattelse må føre til at opstille den hovedregel, at ejendomsforbeholdet er ugyldigt over for konkursboet, men at der på den anden side i tilfælde, hvor ejendomsforbeholdene virkelig er af afgørende betydning for kreditgivningen, gøres undtagelser, således at ejendomsforbehold, når visse betingelser er opfyldt, får gyldighed i forhold til konkursboet. Videre siges det, at der ved udkastet er gjort undtagelser fra hovedreglen om ejendomsforbeholds ugyldighed i et sådant omfang, at man mulig kunne være berettiget til at betegne hovedreglen som en undtagelse; når man dog har valgt den foreslåede formulering, er det dels sket for at fastslå princippet om ejendomsforbeholds ugyldighed, dels af lovtekniske grunde; hovedreglen i kommissionsudkastets § 89, stk. 2, om, at ejendomsforbehold ikke er gyldigt over for konkurs-

boet, omfatter herefter »navnlig varer, der er solgt enkeltvis til kunder, og salg mand og mand imellem«. På så vigtige områder som handel med bohaver og befordringsmidler ville ejendomsforbehold dog efter udkastets § 90, stk. 2, være gyldige ved salg til forbrugere.

Kommissionsudkastets regler om ejendomsforbehold blev mødt med skarp kritik, jfr. Knud Illum: Ejendomsforbehold s. 109 ff, Behrendt-Poulsen i Juristen 1946.242 og H. H. Holm i U. f. R. 1942 B.261. Efter udvalgets opfattelse kan der i dag ikke være tale om at frakende ejendomsforbehold gyldighed over for konkursboet. I betænkning om køb på afbetaling, 1950, s. 13, siges det, at systemet med ejendomsforbehold er fast indarbejdet i omsætningen, således at et forbud mod ejendomsforbehold ville forrykke samfundets økonomiske struktur og medføre alvorlige konsekvenser for næringslivet. En ordning, hvorefter ejendomsforbeholdet kun var gyldigt mellem parterne, ville gøre ejendomsforbeholdet til et uegnet middel for omsætningen, fordi det mindretal af købere, over for hvem tilbagetagelse bliver aktuel, gennemgående i særlig høj grad er udsat for udlæg for anden gæld. Heller ikke en særegen regel for konkursboer vil være heldig. En væsentlig forskel mellem genstanden for udlæg og for konkurs vil skabe en uønsket tilskyndelse for kreditorerne til at fremkalde konkurs. Til kommissionsudkastets bemærkninger om fremmed ret kan nu føjes, at det tidligere nævnte foreløbige udkast til konkurskonvention mellem Fællesmarkedets stater pålægger de kontraherende stater at give regler, hvorefter ejendomsforbehold skal være gyldigt over for konkursboet, når forbeholdet er taget skriftligt før overleveringen og angår købesummens betaling.

Allerede kommissionens eget forslag viste, at det ikke var praktisk muligt som generel regel at ophæve ejendomsforbeholds gyldighed over for køberens konkursbo. De ejendomsforbehold ved salg til forbrugere, som efter kommissionsudkastet skulle tilsidesættes, er formentlig af så underordnet betydning for konkursboerne, at der ikke er anled-

ning til at give en regel, som i praksis alene ville omfatte tilfælde af denne art. Ved salg af forretninger er det ikke sjældent, at der tages ejendomsforbehold; går køberen konkurs, vil dette ejendomsforbehold, som efter kommissionsudkastet ikke ville have gyldighed mod boet, naturligvis have den største betydning for boets stilling. Man anser det imidlertid for betænkeligt at lægge hindringer i vejen for forretningsoverdragelser på disse vilkår. Betydning for konkursboerne har i øvrigt navnlig ejendomsforbehold med hensyn til driftsmateriel, hvis gyldighed af kommissionsudkastet foreslås opretholdt, og ejendomsforbehold over varer, der er bestemt til videresalg (kreditkonsignation), der i princippet også anerkendes af kommissionen. Kommissionsudkastets § 92 opstiller til dels på grundlag af retspraksis visse betingelser for at anerkende leverandørens (konsignantens) ejendomsret til konsignationslageret. Spørgsmålet om, hvilke krav der i denne henseende bør stilles, er imidlertid i dag ikke afklaret; således kræver kommissionsudkastet, at konsignatøren skal have returneringsret, jfr. Jan Kobbemagel: Forhandlerkonsignation s. 120 f, men i modsat retning Knud Illum i Ejendomsforbehold s. 125 f, i U. f. R. 1950 B.84 og i Dansk tingsret, 2. udg., s. 161, v. Eyben: Formuerettigheder, 3. udg., s. 225 samt Østre Landsrets dom i U. f. R. 1967.200. Omvendt burde der måske ud over de i kommissionsudkastet opstillede betingelser angående kontrol fra leverandørens side kræves regelmæssig afregning, jfr. Illum: Tingsret s. 161 f. Løsningen af disse spørgsmål bør efter udvalgets mening som **hidtil** overlades til retspraksis.

Kommissionsudkastets § 91 foreskrev tinglysning som betingelse for at opretholde ejendomsforbehold over dyr (bortset fra svin) på en landbrugsejendom. Illum fremhæver i Ejendomsforbehold s. 114 ff bl. a., at dette spørgsmål i det væsentlige kun har betydning for panthaverne i ejendommen, men ikke for konkursboets øvrige kreditorer. I Betænkning vedrørende landbrugets kreditforhold, 1956, s. 100, oplyses det, at realkrediten er indstillet på disse ejendomsforbe-

hold og ikke har rejst indsigelse derimod. Der synes herefter ikke at være grundlag for at søge gennemført særlige regler om ejendomsforbehold over dyr.

Udvalget har herefter ment det rigtigst ikke at foreslå nye betingelser for ejendomsforbeholds gyldighed i konkurs; men man vil på den anden side ikke låse retsudviklingen fast ved i konkursloven at søge at lovfæste den bestående retspraksis, der ikke kan antages at stille andre og strengere betingelser for at anerkende ejendomsforbehold ved konkurs end ved anden retsforfølgning.

Som nævnt forudsætter konkurslovens § 16, at der kan blive tale om tilbagetagelse af genstande, der er solgt mod kontant betaling, når sælgeren ikke udtrykkeligt eller stiltiende har indrømmet køberen kredit. Nogle ældre danske retsafgørelser kan forstås således, at kontantsælgeren inden for en vis kort tid efter overgivelsen kan tage det solgte tilbage, når betaling ikke sker. Købelovens § 28, stk. 2, holder vejen åben for en sådan fortolkning, men giver ikke efter sin formulering positiv støtte for den. I Norge og Sverige antages kontantsælgeren at miste retten til tingen ved overgivelsen. I teorien gøres dog undtagelse for det tilfælde, at køberen ved svig narrer tingen fra sælgerens bud, eller at der er tale om successiv levering, jfr. Almen anf. v. s. 405, og Gjelsvik: Norsk tingsrett, 3. utg. v. E. Solem, s. 293, note 18.

Kommissionsudkastet 1941 indeholder i § 89, sidste stykke, en bestemmelse om, at boet kun skal udlevere den mod kontant betaling solgte genstand, hvis sælgeren senest den 10. dag efter overgivelsen begynder retsforfølgning til dens udlevering og forfølger sin ret uden uforholdt ophold. Udvalget mener imidlertid ikke, at man som forudsat i kommissionsudkastet altid bør give sælgeren, der ikke udtrykkeligt har indrømmet køberen kredit, adgang til at forlange tingen tilbage, fordi han, måske som følge af rygter om køberens insolvens, begynder retsforfølgning inden 10 dage efter overgivelsen. Et salg, der efter branchens sprogbrug betegnes som kontant, kan meget vel indebære, at køberen har fået en kort frist til betaling af købesum-

men uden renteberegning. Købet er da i virkeligheden et kortfristet kredittøb og bør i henseende til tilbagetagensadgangen behandles som et sådant. Anderledes er situationen, hvis f. eks. køberen har fået tingen overgivet til undersøgelse af, om den er kontraktmæssig, eller hvis køberens check viser sig at være dækningsløs. Også i disse tilfælde vil passivitet fra køberens side kunne medføre, at han går glip af retten til at tage tingen tilbage; men det vil være vanskeligt at fastsætte en bestemt frist, der kan passe på alle tilfælde. Udvalget har herefter fundet det rigtigst heller ikke vedrørende kontantsalg at give nogen særlig regel for konkurs.

Udkastets § 56, stk. 3, indskrænker sig herefter til at begrænse medkontrahentens adgang til at hæve og kræve det erlagte tilbage ved en henvisning til de regler, som gælder om vedkommende retsforhold. Her ved sigtes ikke blot til regler, der regulerer forholdet mellem aftalens parter, f. eks. købelovens § 28, stk. 2, og afbetalingslovens bestemmelser om mindsteudbetaling, men også sådanne regler, som i retspraksis eller ud fra forholdets natur opstilles angående forholdet til kreditorerne ved udlæg og konkurs.

Er medkontrahentens ydelse først kommet boet i hænde efter konkursens begyndelse, følger det af § 58, at den kan fordres tilbage, hvis boet ikke indtræder i aftalen.

Til § 57.

Hvis boet ikke indtræder i aftalen, kan medkontrahenten, hvad enten han tillige hæver aftalen efter § 56, eller betingelserne herfor ikke er til stede, jfr. § 56, stk. 3, kræve erstatning i boet for tab ved, at aftalen ikke opfyldes, d. v. s. »positiv opfyldelsesinteresse«. Dette stemmer med almindelige kontraktsregler og gældende ret. Kravet mod boet er almindelig konkursfordring, medmindre der er tale om et privilegeret lønkrav efter § 92. Aftaler, hvorefter der skal kunne anmeldes et større krav end det virkelig lidte tab, er ugyldige i forhold til boet, jfr. for gældende ret konkurslovens § 16 i slutningen, som denne bestemmelse sædvanligvis fortol-

kes, se H. Ussing: Dansk obligationsret, almindelig del s. 175. Krav på konventionalbod kan dog efter udkastet anmeldes i boet, men kun som efterstillet fordring, jfr. § 94, nr. 2.

Hæves kontrakten, efter at boet er indtrådt i denne, fordi boet ikke stiller påbudt sikkerhed eller misligholder kontrakten, finder § 57 ikke anvendelse; erstatningskravet mod boet er da massekrav.

Til § 58.

Bestemmelsen giver en regel af i det væsentlige samme indhold som konkurslovens § 4 og købelovens § 41. Boet må på opfordring uden ugrundet ophold tage stilling til, om det vil indtræde i kontrakten, jfr. § 53, stk. 2, og i bekræftende fald stille sikkerhed efter § 55, stk. 1, 2. pkt. Har medkontrahenten overgivet ydelsen til boet med kendskab til konkursen, kan han ikke uden videre fordre den tilbage, medmindre overgivelsen efter de konkrete omstændigheder må antages sket med et (stiltiende) forbehold om at kunne tage tingen tilbage, hvis boet beslutter sig til ikke at indtræde i kontrakten.

Til § 59.

Efter konkurslovens § 17 indtræder boet, hvis ikke andet er aftalt, i skyldnerens lejemål om eller forpagtning af fast ejendom. Begge parter kan dog opsige forholdet med sædvanligt varsel til almindelig fardag, også selv om det er indgået for længere tid eller med længere opsigelsesfrist, men den opsigende skal da skadesløsholde medkontrahenten for dennes interesse i retsforholdets fortsættelse, d. v. s. svare erstatning for tab ved det forkortede varsel. Er det boet, der siger op, er dette erstatningskrav almindelig konkursfordring. Udlejerens adgang til opsigelse gælder uanset den nyere lejelovgivnings bestemmelser om uopsigelighed, jfr. U. f. R. 1956.374. Sædvanligt varsel og almindelig fardag må nu forstås i overensstemmelse med lejelovens bestemmelser om varsel og flyttedag, jfr. Højesterets dom i U. f. R. 1938.716.

Om arbejdsaftaler findes ikke nogen til-

svarende generel lovregel. For medhjælper i landbruget eller ved husgerning, der ved arbejdsforholdets begyndelse ikke var fyldt 18 år, bestemmer medhjælperloven nr. 156 af 31. maj 1961 § 29, at hvis arbejdsgiverens bo kommer under konkursbehandling, fortsættes arbejdsforholdet med boet, således som det oprindeligt var indgået, d. v. s. opsigelse kan som hovedregel ske senest den 15. i en måned til månedens udgang, jfr. lovens § 4, stk. 2. Er arbejdsforholdet indgået for længere tid end en måned, kan hver af parterne alligevel opsiges det med 3 måneders varsel til udgangen af en måned, jfr. § 29. Det antages med støtte i domspraksis, at boet i almindelighed indtræder i faste tjenestekontrakter, således at boet kan opsiges aftalen med sædvanligt eller passende varsel, selv om længere varsel er aftalt. Sker opsigelsen herefter med kortere varsel end det aftalte, vil den ansatte kunne lide et tab, hvis han ikke på det tidspunkt, hvortil han opsiges, har skaffet sig anden beskæftigelse til nogenlunde samme løn. I modsætning til, hvad der gælder efter den positive regel i leje-forhold, antages den ansatte ikke at have krav på erstatning for dette tab, heller ikke som almindelig konkursfordring. Denne antagelse kan især støttes på Højesterets dom i U. f. R. 1937.485, der fastslår, at det følger af grundsætningerne i lovgivningen om konkurs i forbindelse med vor rets regler om opsigelsesvarsel i personlige tjenesteforhold, at lønkravet er begrænset til tiden indtil den dag, funktionæren (en repræsentant) med det sædvanlige varsel af 3 måneder kunne være opsagt til udgangen af en måned. I samme retning går Ussing: Enkelte kontrakter, 2. udg., s. 378 f. og Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 137, men anderledes H. G. Carlsen i U. f. R. 1968 B. 372 ff bl. a. ud fra forudsætningerne i nogle ældre højesteretsdomme.

I hvilket omfang andre vedvarende kontrakter kan opsiges med forkortet varsel, hvis det aftalte varsel er længere end sædvanligt, er tvivlsomt, jfr. til støtte for opsigelsesadgang Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 144, E. Munch-Petersen: Overdragelser til fyldestgørelse s. 108 ff, men anderledes Ussing:

Dansk Obligationsret, almindelig del, 4. udg., s. 177 og angående interessentskab noget tvivlende K. Sindballe: Dansk Selskabsret, I, s. 116 fog 142.

Kommissionsudkastet 1941 gav i § 94, stk. 5, begge parter adgang til at opsiges leje-forhold med sædvanligt varsel eller i forhold, hvor intet sædvanligt varsel fandtes, med 3 måneders varsel til en 1. maj eller 1. november. Udlejeren skulle dog ikke kunne opsiges boet, hvis lejeren havde ret til at overdrage sin brugsret. Aftaler med personer, der arbejdede i skyldnerens erhvervsvirksomhed, skulle efter § 95, stk. 2, kunne opsiges med sædvanligt eller rimeligt varsel. Andre gensidigt bebyrdende kontraktsforhold, hvor medkontrahentens ydelse strækker sig over et tidsrum, kunne boet, når det ikke var indtrådt i aftalen, opsiges med sædvanligt eller rimeligt varsel. For alle de nævnte kontraktsforhold bestemte § 97, at medkontrahenten kunne kræve erstatning for sit tab ved, at kontrakten ikke opfyldtes (såkaldt positiv opfyldelsesinteresse), indtil udløbet af det sædvanlige eller rimelige opsigelsesvarsel. Var aftalen indgået med længere opsigelsesvarsel, kunne medkontrahenten endvidere forlange »rimelig« erstatning for det tab, som kontraktsforholdet havde medført for ham (såkaldt negativ kontraktsinteresse). Disse regler var udarbejdet af professor, dr. jur. Henry Ussing.

Det foreliggende, foreløbige norske udkast giver i § 7-6 boet adgang til at opsiges skyldnerens erhvervslejemål i den første måned efter åbningen af bobehandlingen med 14 dages varsel, selv om længere varsel er aftalt. Udlejeren får dividendekrav på det tab, han lider ved, at opsigelsen sker med forkortet varsel, d. v. s. den positive opfyldelsesinteresse. En arbejdsgivers bo indtræder efter § 7-5 i arbejdsaftalen, medmindre boet inden 14 dage erklærer ikke at ville indtræde i aftalen. Hver af parterne kan altid opsiges aftalen med en måneds varsel. Om erstatning gælder det samme som ved lejeaftaler. Om alle gensidigt bebyrdende aftaler foreslås i § 7-4, stk. 2, en fælles regel, hvorefter boet kan opsiges aftalen med sædvane-

mæssigt varsel eller, hvis sædvane ikke foreligger, med tre måneders varsel. Der gives samme erstatningsregel som ved lejekontrakter.

Et svensk forslag til ændring i jordabalken (proposition nr. 142 år 1970) giver kun udlejereren ret til at opsiges lejemålet, hvis boet ikke vil indtræde i aftalen og ikke stiller sikkerhed for lejen. Det er ikke hensigten fra svensk side at søge gennemført almindelige regler om arbejdsaftaler eller om gensidigt bebyrdende aftaler i almindelighed. Angående tjenestekontrakter er det i svensk domspraksis antaget, at boet kan opsiges kontrakten med rimeligt varsel, jfr. Folke Schmidt: Tjänsteavtalet s. 113 ff, 2. udg., s. 218, Axel Adlercreutz: Svensk arbetsrätt s. 70. Ved fastsættelsen af, hvad der er rimeligt varsel, tages såvel hensyn til det i kollektive aftaler angivne opsigelsesvarsel som til den ansattes individuelle forhold (arbejdets karakter og ansættelsens varighed), jfr. højesteretsdom i Nytt juridiskt Arkiv 1963.331, der indrømmer en værkfører 6 måneders varsel.

Efter den finske lag om arbejdsavtal af 30. april 1970 § 41 kan arbejdsaftaler, når arbejdsgiveren kommer under konkurs, fra begge sider opsiges med 14 dages varsel, selv om længere varsel er aftalt. Løn for tiden efter konkursen betales af boet.

Det danske udvalg finder, at boet uanset et aftalt, usædvanligt langt varsel bør have mulighed for at frigøre sig for et vedvarende (løbende) retsforhold med det i sådanne forhold sædvanlige eller rimelige varsel. I nogle tilfælde vil aftalen om det usædvanligt lange varsel tage sigte på at skaffe skyldnerens medkontrahent en fortrinsstilling i det senere konkursbo ved, at han kan gøre et større erstatningskrav gældende, end han ellers kunne have gjort. Et sådant arrangement bør imidlertid ikke have nogen virkning over for konkursboet. I de fleste tilfælde vil aftalen dog ikke have konkurs for øje, men sigte på forholdet mellem parterne. Den ene eller begge parter har ment sig bedst tjent med at have beskyttelse mod opsigelse fra den anden parts side i længere tid end normalt. Heller ikke en sådan vedtagelse bør imidler-

tid i almindelighed kunne påberåbes over for et konkursbo. Alle er bedst tjent med, at de massekrav, som opstår uafhængigt af bobestyrelsens handlinger, ikke får et sådant omfang, at det i visse tilfælde kan blive umuligt at gennemføre en konkursbehandling, fordi der ikke kan påregnes at blive fuld dækning for omkostningerne. Ved konkursen har forholdene ændret sig så meget, at det ikke vil være rimeligt, at boet skal være bundet. Ligesom en vedtagelse om fastsættelsen af erstatningens størrelse i tilfælde af misligholdelse ikke vil kunne påberåbes som grundlag for at kræve mere end tabet erstattet af boet, bør heller ikke et forlænget opsigelsesvarsel kunne gøres gældende. Dette er bedst stemmende med konkursens ligelighedsprincip. En sådan »konkursregulering« bør imidlertid gælde for begge parter. Heller ikke skyldnerens medkontrahent kan være tjent med, at det forlængede varsel, der er aftalt under helt andre forhold, skal kunne påberåbes mod ham, uden at boet på sin side skal være bundet derved. F. eks. kan den omstændighed, at en butik i længere tid er inddraget under konkurs, vanskeliggøre udlejning såvel af denne som af andre butikker i ejendommen.

I særlige tilfælde vil opsigelse med sædvanligt varsel uden adgang til erstatning herfor kunne føre til ubillige resultater. Har en udlejer anvendt store udgifter på at indrette lokaler specielt til brug for skyldnerens virksomhed, uden at disse udgifter har forøget lokalernes almindelige brugsværdi, kan det forlængede varsel være en sikkerhed for, at disse ekstraudgifter betales gennem lejen. Omvendt kan lejeren have forbedret ejendommen mod forlænget opsigelsesvarsel. En funktionær har for at kunne udføre særligt arbejde for virksomheden bekostet en speciel uddannelse, som ikke kan benyttes andre steder. Udkastet giver derfor skifteretten mulighed for i undtagelsestilfælde at tillægge den, mod hvem opsigelsen rettes, erstatning for tab ved, at opsigelsen sker med forkortet varsel. I konkursboet er erstatningskravet kun almindelig konkursfordring. Man har ikke ment som kommissionsudkastet at

burde begrænse erstatningen til tab ved, at kontraktsforholdet overhovedet er indgået; opgørelse heraf vil også tit være vanskelig ved løbende kontrakter. Der er dog intet til hinder for, at skifteretten ved udøvelsen af sit skøn også kan tage dette moment med i betragtning.

Blandt de vedvarende retsforhold, som omfattes af bestemmelsen i udkastets § 59, kan især nævnes lejekontrakter både om fast ejendom og om løsøre (leasing), arbejdsaftaler bortset fra aftaler om udførelse af enkeltstående arbejde, men indbefattet også aftaler, der ikke giver den ansatte privilegeret krav, f. eks. en administrerende direktørs ansættelseskontrakt, interessentskabskontrakter, licensaftaler, levering af elektricitet, gas, vand og fjernvarme, løbende kontrakter om reklame, serviceeftersyn, rengøring og vagttilsyn.

Er fallenten ansvarlig deltager i et interessentskab, vil medinteressenterne som nævnt ovenfor under § 51 i almindelighed kunne kræve interessentskabet opløst. Ønsker de at fortsætte interessentskabet, bør boet imidlertid have adgang til med et passende varsel at frigøre fallentens andel af selskabets nettoformue. Medinteressenternes interesse i, at interessentskabet bevarer den fallerede interessents kapitalindskud må vige for boets krav på, at samtlige fallentens aktiver anvendes til fyldestgørelse af hans kreditorer. En »båndlæggelse« af en del af fallentens formue bør i almindelighed ikke være bindende over for konkursboet, når der ikke er tale om vederlagsfri erhvervelser, arv eller gave. Boet kan også af hensyn til beregningen af, hvor meget af interessentskabets gæld boet i forhold til medinteressenterne skal svare til, have interesse i en endelig opgørelse af interessentskabets aktiver og passiver. Opgørelsen vil normalt ske ved en opløsning af interessentskabet; men udkastet udelukker ikke muligheden af, at vedtagelser om, at der skal kunne ske udløsning af interessenter, vil kunne have gyldighed over for boet.

En funktionærs opsigelsesvarsel kan være forlænget som følge af, at arbejdsgiveren har

ønsket længere varsel mod opsigelse fra funktionærens side, jfr. funktionærlovens § 2, stk. 6, og H. G. Carlsen i U. f. R. 1968 B. 372 ff. Efter udkastet bortfalder forlængelserne på begge sider ved konkursen. Forudsætningerne for det lange varsel er faldet væk. Funktionæren, hvis arbejdskraft måske netop i disse tilfælde er efterspurgt på arbejdsmarkedet, kan lige så vel som boet have interesse i det gensidigt forkortede varsel, når forholdet alligevel skal bringes til ophør.

Udkastet gør to undtagelser fra opsigelsesadgangen. Havde fallenten udlejet lokaler i sin faste ejendom med usædvanligt langt opsigelsesvarsel fra udlejerens side, afhænger lejerens retsstilling overfor udlejerens kreditorer og omsætningserhververe i god tro af, om lejekontraktens bestemmelse om det forlængede varsel er tinglyst på ejendommen eller ej, jfr. tinglysningslov nr. 111 af 31. marts 1926 §§ 1 og 5, sammenholdt med § 3. Er tinglysning ikke sket, kan forlængelsen af varslet ikke gøres gældende over for konkursboet. Er der derimod foretaget lysning, bliver aftalens bestemmelse om varsel bindende for en køber på tvangsauktion, der som budet giver fuld dækning til de foranstående panthavere, jfr. retsplejelovens § 563, stk. 2. Konkursen bør i almindelighed ikke forrykke det indbyrdes forhold mellem flere rettighedshavere i fast ejendom. Denne hovedregel fraviges ved omstødelse (afkræftelse), men bør næppe sættes til side i det foreliggende tilfælde, hvor retten kan være stiftet og bekendtgjort gennem tinglysningen mange år før konkursen. Et tinglyst opsigelsesvilkår bør derfor have gyldighed over for konkursboet. Det samme må da gælde, hvor særlige aftaler om opsigelse er indført i skibsregistret, jfr. lov nr. 93 af 29. marts 1957 § 31, stk. 1 og 2, jfr. § 32, stk. 1, hvorefter brugsrettigheder i det hele bortfalder ved konkurs, hvis de ikke er registreret, eller i rettighedsregistret for luftfartøjer, jfr. lov nr. 135 af 31. marts 1960 § 1, stk. 1 og 2, jfr. § 2, nr. 2, hvis regel svarer til tinglysningslovens bestemmelser. Et skib vil ofte være chartret for en flerårig periode, jfr. betænkning angående revision af skibsregistre-

ringslovgivningen m. v. nr. 134 i 1955 s. 41, og er charteraftalen registreret, må boet respektere aftalen. Bringes denne ikke til ophør ved frivillig overenskomst, må skibet eventuelt sælges, således at køberen skal respektere charteraftalen.

Den anden undtagelse fra opsigelsesretten efter udkastets § 59 vedrører medkontrahentens adgang til at sige op. Kan skyldneren frit overdrage sine rettigheder ifølge den gensidigt bebyrdende aftale, kan det ikke være afgørende for medkontrahenten, hvem der er den anden part i retsforholdet; han måtte finde sig i, at skyldneren satte en anden i sit sted, og det er da rimeligt, at han også må finde sig i at få skyldnerens konkursbo som kontraktspart. For boet ville f. eks. den afståelsesværdi, der ofte vil være knyttet til et butiksejemål, som lejereren i henhold til særlig bestemmelse i kontrakten undtagelsesvis frit kan overdrage til andre, i væsentlig grad miste sin betydning, dersom udlejereren kunne opsiges lejemålet med forkortet varsel. Et andet eksempel er det tilfælde, at skyldneren ejer fast ejendom med forskellige erhvervslejemål. En lejer bør her ikke kunne benytte chancen ved udlejerens konkurs til at slippe ud af et kostbart lejemål. Det vil i almindelighed for ham være uden større betydning, at ejendommen en kort overgang administreres af et konkursbo. Der er ikke som hyppigt ved andre gensidigt bebyrdende kontrakter tale om, at retsforholdet alligevel skal opføre; boet vil, så snart ske kan, sælge ejendommen til en ny ejer, med hvem lejemålet i reglen kan fortsætte. Udkastet foreslår herefter, at hvor skyldnerens ret kan overdrages, kan medkontrahenten ikke opsiges med forkortet varsel. En tilsvarende regel fandtes som nævnt i kommissionsudkastet 1941 for så vidt angik lejemål.

Ved afgørelsen af, hvad der er sædvanligt eller rimeligt varsel, må man først se på, om der i lovgivningen er fastsat opsigelsesfrister. Det er der således i lejelovgivningen, jfr. lejeloven, lovbekendtgørelse nr. 385 af 4. juli 1969 § 10, jfr. § 8, i funktionærloven, lovbekendtgørelse nr. 131 af 29. april 1964 § 2 og, for så vidt angår medhjælpere i landbruget

eller ved husgerning, som ved tiltrædelsen ikke var fyldt 18 år, i medhjælperlovens § 4, stk. 2, sammenholdt med § 29. Kan en lovregel fraviges ved aftale, kan man måske ikke udelukke, at der for en gruppe af aftaler, som i og for sig falder ind under lovens regel, men hvor dog særlige forhold gør sig gældende, kan have fæstnet sig sædvaner, der afviger fra loven. Giver lovgivningen ingen regel, vil man i almindelighed kunne lægge en fast sædvane, der f. eks. fremgår af oplysninger fra brancheorganisationer, til grund. Retten er dog ikke ubetinget bundet til at følge sædvanen; hvor dette efter omstændighederne i det konkrete tilfælde findes urimeligt, vil retten kunne fravige den sædvanemæssige regel. Muligvis har sådanne synspunkter ligget til grund for den af Carlsen i U. f. R. 1968 B. 375 og af Gomard i Skifteret, 2. udg., s. 138 refererede utrykte landsretsdom, der ikke giver funktionæren det aftalte opsigelsesvarsel, men derimod det varsel, han ville have haft ret til efter funktionærloven, hvis han ikke havde mistet anciennitet ved en omdannelse af virksomheden efter dennes økonomiske sammenbrud, jfr. nu også U. f. R. 1970.726. Af hensyn til værdien af en fast regel, som boet og medkontrahenten kan rette sig efter, bør sådan fravigelse dog kun ske i særlige undtagelsestilfælde. Bortset fra sådanne særtilfælde vil rimelighedskriteriet kun komme til anvendelse, hvis der ikke kan påvises nogen sædvane.

Opsigelsesretten efter § 59 kan benyttes både, hvor boet ikke er indtrådt i aftalen, og hvor det er indtrådt, hvad enten det er sket ved positiv handling fra boets side efter § 53, stk. 1, eller automatisk efter § 60 eller § 61. Medkontrahenten kan, hvad enten han eller boet siger op, kræve det aftalte vederlag for tiden indtil den dag, hvortil opsigelse sker. Er boet indtrådt i aftalen, er kravet massekrav, er boet ikke indtrådt, almindelig konkursfordring eller fortrinsberettiget lønkrav efter § 92. Er vederlaget fastsat som en gennemsnitspris for en ydelse af faldende eller svingende værdi, kan der ved opsigelse med forkortet varsel eventuelt rejses spørgs-

mål om en vis forholdsmæssig fordeling af det for hele perioden aftalte vederlag efter ydelsernes omfang eller værdi, jfr. H. Ussing: Dansk obligationsret, almindelig, del, 4. udg., ved A. Vinding Kruse s. 99, samme: Enkelte kontrakter, 2. udg., s. 44 f, Brækhus: Konkursrett, s. 175 og sammes indlæg om leasing på det 25. nordiske juristmøde i Oslo.

Til § 60.

Efter konkurslovens § 17 indtræder boet fra konkursens begyndelse i skyldnerens lejemål om eller forpagtning af en urørlig ting, medmindre retshandelen indeholder afvigende bestemmelser. Ovenfor under § 59 er nævnt, at hver af parterne kan opsiges forholdet med sædvanligt varsel. Bestemmelsen i § 17 gælder både leje af en hel ejendom og af enkelte lokaler. Nogle ældre retsafgørelser antager, at § 17 ikke finder anvendelse, hvor lejemålet ikke er trådt i virksomhed ved konkursens begyndelse, jfr. Ussing: Enkelte kontrakter, 2. udg., s. 31.

Kommissionsudkastet 1941 sondrede i § 94 mellem leje til brug for en erhvervsvirksomhed, der efter sin beskaffenhed kan fortsættes af et konkursbo, i hvilket tilfælde boet automatisk indtrådte ligesom efter konkurslovens § 17, og andre lejemål, hvor boet kunne vælge at indtræde, således at brugen overlades fallenten. I den første gruppe tilfælde skulle boets indtræden dog være frivillig, dersom skyldneren ikke havde tiltrådt brugen. I de lejemål, hvor boet indtrådte uden videre, skulle boet på opfordring stille sikkerhed for lejen inden 14 dage, i de andre lejemål, hvor boet frivilligt indtrådte, skulle gælde de almindelige regler om gensidigt bebyrdende kontrakter, d. v. s. sikkerhed skulle på opfordring stilles inden 10 dage. Endvidere fastsattes bestemte opsigelsesvarsler.

Det foreliggende foreløbige norske udkast § 7-6 lader boet indtræde i aftaler om erhvervslejemål. Lejen efter fristdagen er massekrav. Betales lejen bagud, kan udlejeren kræve sikkerhed svarende til lejen for en betalingstermin. I den første måned efter konkursåbningen kan boet opsiges aftalen med

14 dages varsel, selv om længere varsel er aftalt eller følger af lejelovens regler; udlejeren får da dividendekrav på sit tab ved det forkortede varsel. Der gives ikke udlejeren særlig opsigelsesadgang. Han kan hæve aftalen med øjeblikkelig virkning, hvis boet misligholder sine forpligtelser ved ikke at betale leje eller stille sikkerhed. Har skyldneren før konkursen misligholdt kontrakten ved ikke at betale lejen, kan udlejeren kun kræve boet udsat, hvis begæring om udsættelse er indgivet til fogden før fristdagen.

Et svensk lovforslag om ændring i jordabalken (proposition nr. 142 år 1970) betinger boets opsigelse af lejlighed, som helt eller for en væsentlig del er udlejet til bolig, af samtykke fra fallenten eller fra rettens ombudsmand. Var lejemålet ikke tiltrådt før konkursens begyndelse, kan udlejeren hæve kontrakten, hvis boet ikke på begæring inden en uge stiller sikkerhed for lejen. Et beboelseslejemål, som var tiltrådt før konkursen, kan kun opsiges af udlejeren efter lejelovens almindelige regler. Om andre lejemål gælder, at udlejeren må vente en måned, medmindre lejelovgivningens almindelige regler giver ham ret til opsigelse. Når denne måned er gået, kan udlejeren opsiges aftalen til næste fardag, hvis boet ikke stiller sikkerhed eller indtræder i kontrakten og påtager sig at betale leje som massekrav. Ved opsigelse er udlejeren berettiget til erstatning.

Grundtanken i konkurslovens § 17 om, at boet indtræder i skyldnerens lejekontrakter, er velbegrundet. Kunne boet ikke fortsætte lejemålet om skyldnerens forretningslokaler, ville det jævnligt være umuligt at opretholde skyldnerens virksomhed med salg eller gradvis afvikling for øje. Selv om virksomheden skal standses, behøver boet ofte en vis tid til registrering af aktiver, gennemgang af regnskab og korrespondance, demontering af maskiner og salg af effekterne. Bestemmelsen i § 17 synes imidlertid at gå videre end fornødent og kan derved lægge en tung byrde på boet, idet en indtræden i kontrakten må medføre, at boet skal udrede lejen som massekrav, indtil lejeforholdet ophører.

I retspraksis har der været en tendens til at anvende den mellemløsning, at lejekravet ikke blev massekrav, men privilegeret lejefordring; men i hvert fald efter at lejevprivilegiet er bortfaldet, er denne noget inkonsekvente løsning ikke mulig.

Fra § 17 må udskilles lejemål, der ikke vedrører skyldnerens erhvervsvirksomhed. Bost har som hovedregel ingen interesse i at indtræde i lejemål om skyldnerens beboelseslejlighed; selv om lejemålet var overdrageligt, kunne boet efter lejelovgivningen ikke sælge lejemålet. Der er ikke mere af hensyn til skyldneren behov for at lade boet indtræde; så længe han betaler lejen, kan udlejeren ikke hæve lejemålet. Selv om den særlige beskyttelse mod opsigelse i lejemål skulle bortfalde i fremtiden, vil udlejerne næppe være særlig interesseret i at opsiges fallenten; når lejen kommer til tiden, hvad enten den hidrører fra skyldnerens arbejdsindtægter, jfr. udkastets § 33 a, fra skyldnerens familie eller venner eller fra en af boet i medfør af § 102 ydet understøttelse, vil udlejeren antagelig ikke have særligt ønske om at bringe lejemålet til ophør.

I særlige tilfælde bør boet have mulighed for at indtræde i lejemålet, ikke til gunst for fallenten, men for at inddrage værdier, som skyldneren ikke bør kunne råde over, i boet. Her er imidlertid ikke tale om nogen hastende ekspedition, idet inddragelsen efter udkastets § 35 fordrer skifterettens afgørelse. Denne må normalt også udlejeren bøj sig for; hævder han at have ret til at hæve kontrakten, f. eks. på grund af skyldnerens misligholdelse, må dette afgøres efter almindelige regler i boliglejeforhold. Specielle regler om boets forhold til udlejeren er ikke påkrævet i disse tilfælde. Kan lejemål f. eks. af en butik og dertil knyttet beboelseslejlighed ikke adskilles, må boet indtræde i hele lejemålet. Det følger af princippet i § 35, at skyldneren bør have adgang til at benytte beboelseslejligheden, så længe det kan forenes med boets interesser, eller indtil han kan skaffe sig anden bolig.

Efter kommissionsudkastet 1941 skulle med boliglejemål sidestilles lejemål til brug

for en erhvervsvirksomhed, som efter sin beskaffenhed ikke kunne fortsættes af et konkursbo, f. eks. en tandlægeklinik. Det ville imidlertid ikke sjældent være vanskeligt for udlejeren at vurdere, om virksomheden er af en sådan beskaffenhed. Selv om virksomheden ikke kan fortsættes af boet, vil lokalerne dog ofte rumme apparater m. v., som skal inddrages under boet og sælges. Muligvis vil virksomheden i nogle tilfælde kunne omdannes, således at den kan fortsættes (stiftes) af et konkursbo. Der kan også være tale om afståelsesværdier, som bør tilfalde boet. Udvalget har herefter ment at burde medtage alle erhvervslejemål i bestemmelsen.

Som nævnt kan reglerne i § 17 fraviges ved aftale mellem skyldneren og udlejeren. Det må imidlertid anses for uheldigt, at parterne i aftalen således kan råde over boets stilling, jfr. bemærkningerne til § 51, hvorefter denne mulighed for at beskære boets ret foreslås ophævet. Heller ikke kommissionsudkastet eller de foreløbige norske og svenske udkast giver lejeaftalens parter mulighed for at råde over konkursboets stilling.

Som nævnt ovenfor finder reglen i konkurslovens § 17 næppe anvendelse på lejemål, der ved konkursens begyndelse ikke er tiltrådt af skyldneren, og kommissionsudkastet såvel som det foreløbige svenske udkast gør også en sontring efter, om lejemålet er tiltrådt. Udvalget mener ikke, der bør gøres en sådan forskel. Har skyldneren lejet nye lokaler, er det gamle lejemål måske opsagt, og boet vil derfor også i disse tilfælde have væsentlig interesse i at indtræde i det nye lejemål.

Ligesom konkurslovens § 17 gælder udkastets § 60 kun ved leje af fast ejendom, men ikke af løsøre. I nogle tilfælde vil boet have lignende behov for at kunne benytte lejede maskiner som for lokaler; men dette gælder ingenlunde altid. Forholdene er her for forskelligartede til at kunne samles under én regel som § 60. I stedet må anvendes de almindelige regler om gensidigt bebyrdende aftaler, navnlig §§ 53, 54, stk. 2, 55, stk. 2, og 59. Boet må altså på opfordring »uden ugrundet ophold« tage stilling til, om det vil

indtræde i kontrakten, og medkontrahenten har ikke massekrav for ventetiden, dersom boets beslutning går ud på, at det ikke vil indtræde.

Medens boet i almindelighed kun indtræder i skyldnerens kontrakter, hvis det tager særlige skridt hertil, sker indtræden i de lejekontrakter, hvorom den særlige **regel gælder**, såvel efter konkurslovens § 17 som efter udkastet automatisk. Boet vil i langt de fleste tilfælde ønske at indtræde, og når man som udkastet giver boet adgang til at ophæve indtrædelsen, vil der ikke være særlige betænkeligheder derved, idet boet normalt vil kende skyldnerens lejemål og derfor ikke kan blive overrasket ved, at der viser sig at være en kontrakt, som man ikke i tide har taget afstand fra.

Som nstop berørt har man af hensyn til boets interesser anset det for nødvendigt at give boet mulighed for at undgå indtrædelse i lejekontrakten. Da boets afgørelse om indtræden i lejemålet ofte bl. a. forudsætter, at man har taget stilling til, om fallentens erhvervsvirksomhed midlertidigt skal fortsættes af boet, eller om den straks skal standses, vil den korte frist, som udkastets § 53, stk. 2, normalt giver boet, ikke altid være tilstrækkelig. Man har valgt at sætte fristen for boets afgørelse til fire uger. I almindelighed vil kurator herved få mulighed for at tage stilling til spørgsmålet, hvis den midlertidige bestyrer og skifteretten er betænkelig ved at træffe bestemmelsen. Medens boets erklæring efter § 53, stk. 2, skal afgives uden ugrundet ophold efter medkontrahentens forespørgsel, løber fristen efter § 60 fra afsigelsen af konkursdekretet. Det er boet, der skal handle, hvis det ikke vil være bundet ved aftalen. Dette sker ved en meddelelse til udlejeren. Gives meddelelsen skriftligt, må den efter almindelige grundsætninger om erklæringer, der lægger bånd på modtageren, være kommet frem, inden der er gået fire uger efter konkursdekretets afsigelse. Selv om der måtte være forudbetalt leje for flere måneder frem i tiden, kan boet, når det har erklæret ikke at ville indtræde, ikke fortsætte lejemålet. Udlejeren har krav på at have en

lejer, der indestår for lejens betaling, og som præsterer indbetalinger på de i kontrakten fastsatte tider. Den forudbetalte leje må naturligvis regnes boet til gode under opgøret med udlejer. Lejligheden skal være ryddeliggjort og stillet til udlejerens disposition senest fire uger efter konkursdekretets afsigelse, hvis erklæringen om ikke-indtræden skal have virkning. Til gengæld for, at udlejer således må vente op til fire uger på at få at vide, om boet vil indtræde, og på, at lokalerne i benægtende fald stilles til hans disposition, har man gjort fordringen på leje for denne periode, hvor boet er indtrådt under den opløsende betingelse, at erklæring om ikke-indtræden afgives og lejligheden ryddes, til massekrav. Dette får kun praktisk betydning, hvor lejen for denne periode ikke er forudbetalt af skyldneren. Dette vil den som oftest være, da husleje i reglen betales forud, jfr. også udfyldningsreglen i lejeloven, lovbekendtgørelse nr. 385 af 4. juli 1969, § 34. Er lejen forudbetalt, men kan leje og eventuelt depositum ikke strække til både til dækning af lejen for den periode, da udlejer venter på boets afgørelse, og til dækning af de udgifter ved istandsættelse af det lejede, som påhviler lejeren, er udlejer formentlig berettiget til fortrinsvis at anvende det forudbetalte beløb til dækning af reparationsomkostninger og derefter gøre massekrav gældende for den udekkede leje i venteperioden. Det vil stå i boets hånd at begrænse massekravet ved at fremskynde frigivelsen af lokalerne.

Har skyldneren inden konkursen misligholdt kontrakten på en sådan måde, at udlejer efter lejelovens regler er berettiget til straks at hæve lejeaftalen, idet lejeren f. eks. ikke har betalt leje i rette tid, jfr. lejelovens § 63, stk. 1, nr. 1, kan udlejer også efter konkursen hæve aftalen. Afskærer udlejer ved sådan ophævelse boet fra at indtræde i aftalen, kan han ikke gøre massekrav gældende for perioden, indtil han foretager ophævelsen; han har ikke ventet på boets afgørelse, men har selv truffet beslutning om, at boet ikke skulle have adgang til at indtræde. Kommer boets erklæring om, at det ikke vil

indtræde, først, kan man ikke vide, om udlejer ville have gjort brug af sin hævebeføjelse, og han har derfor i dette tilfælde massekrav.

Indtræder boet i aftalen, er krav på leje massekrav for tiden fra konkursdekretets afsigelse, til lejemålet ophører efter opsigelse, jfr. § 54, stk. 2. Sikkerhed kan, hvis lejen undtagelsesvis betales bagud, kræves for en lejebetalingsperiode ad gangen, jfr. § 55, stk. 2. Er lejen fastsat til et årligt beløb, men skal den betales i månedlige rater, kan der kræves sikkerhed for en måneds leje. Lejemålet kan til enhver tid opsiges af boet eller af udlejer med sædvanligt eller rimeligt varsel, jfr. § 59, stk. 1. Denne opsigelsesadgang gælder uanset reglerne om beskyttelse af lejeren i lejeloven, lovbekendtgørelse nr. 385 af 4. juli 1969, kapitel V, og lov om midlertidig regulering af boligforholdene, lovbekendtgørelse nr. 315 af 1. juli 1970, kapitel I.

Erklærer boet, at det ikke vil indtræde i lejemålet, er som nævnt lejekravet for tiden fra konkursens begyndelse, til lokalerne stilles til udlejerens disposition, massekrav. Boets erklæring virker i almindelighed som en opsigelse efter § 59, stk. 1. Lejen for tiden, fra lokalerne er stillet til disposition, til den flyttedag, der er nærmest efter varslets udløb, er almindelig konkursfordring. Har udlejer inden boets erklæring opsagt aftalen efter § 59, stk. 2, løber varslet fra udlejerens opsigelse.

Ligesom konkurslovens § 17 omfatter udkastets § 60 også forpagtning. Her vil reglerne om massekrav og om sikkerhedsstillelse hyppigere få betydning, da forpagtningsafgift i alt fald af landbrugsejendomme hyppigst betales bagud, jfr. Flemming Tolstrup: Lærebog i landboret, 2. udg., s. 158 f. Ofte vil der dog allerede efter forpagtningskontrakten være stillet sikkerhed for afgiften. Som regel er afgiften en fast ydelse, jfr. anf. v. s. 158; er afgiften sat i forhold til driftsresultatet, må dette opgøres, for at man kan beregne massekravets størrelse.

Udkastets § 60 ændrer ikke reglerne i lovene nr. 240 og 241 af 7. juni 1952 om de

såkaldte pligthuse og om landbrugsejendomme på under 1 td. hartkorn. Brugsaftaler kan efter disse loves § 2, stk. 6, straks hæves ved brugerens konkurs, og boet har altså ikke ret til at indtræde i forpagtningforholdet.

Udvalget er opmærksom på, at der herved fremkommer en ulighed i behandlingen af forpagtninger af større og mindre landbrugsejendomme, idet det nu er det almindelige, at det i forpagtningskontrakter, som ikke falder ind under bestemmelserne i de nævnte love, aftales, at bortforpagteren kan ophæve forpagtningen, når forpagteren går konkurs, medens sådan bestemmelse efter udkastet kun skal have gyldighed, hvis den kan siges at følge af retsforholdets beskaffenhed, jfr. § 51, hvilket næppe vil være tilfældet. Udvalget er tilbøjelig til at mene, at det vil være heldigst, at der i alle forpagtningsforhold indrømmes en passende tid til afvikling af forholdet, men finder ikke at have tilstrækkeligt grundlag for at stille forslag i denne henseende.

De i kommissionsudkastet 1941 § 94, stk. 6 og 7, nævnte livsfæsteforhold har næppe mere praktisk betydning.

Til §61.

Konkursloven indeholder ikke som vedrørende leje nogen særlig regel om boets indtræden i arbejdskontrakter. Som tidligere nævnt bestemmer medhjælperlov nr. 156 af 31. maj 1961 § 29, at arbejdsforhold med medhjælper, der ved tiltrædelsen ikke var fyldt 18 år, fortsættes med boet efter konkursen. Medhjælperen kan hæve forholdet, såfremt der ikke efter påkrav inden 8 dage stilles sikkerhed for løn og kostpenge for tidsrummet, indtil arbejdsforholdet ved opsigelse kan bringes til ophør, jfr. § 32. Lærlingeloven nr. 261 af 2. oktober 1956 § 20, stk. 1, forudsætter, at lærlingeforholdet kan fortsættes efter læremesterens konkurs. Kommissionsloven nr. 243 af 8. maj 1917 § 47 lader kommissionshverv bortfalde ved kommittentens konkurs. Uden for området for disse spredte lovbestemmelser antages det

almindeligt, at boet automatisk indtræder i faste tjenestekontrakter, hvor arbejdet er tiltrådt før konkursen, men således, at boet kan opsiges aftalen med sædvanligt eller passende varsel, hvis længere varsel er aftalt.

Det foreløbige norske udkast lader i § 7-5 boet indtræde i arbejdsaftaler, medmindre boet inden 14 dage erklærer, at det ikke vil indtræde i aftalen. Hver af parterne kan sige op med en måneds varsel. Opsiger boet aftalen, før det efter denne var berettiget hertil, kan arbejdstageren som almindeligt dividendekrav forlange erstatning for det tab, han derved lider. Boet må på forlangende omgående stille sikkerhed for lønnen indtil næste lønningssdag.

Svensk ret indeholder ikke almindelige lovbestemmelser om spørgsmålet, og det er vist nok ikke hensigten at søge sådanne gennemført. Efter domspraksis må det antages, at boet kan udøve fallentens rettigheder ifølge tjenestekontrakten, men kan opsiges arbejdstageren med rimeligt varsel, jfr. ovenfor ved § 59. Der tillægges vistnok ikke arbejdstageren massekrav mod boet, men kun en delvis privilegeret lønfordring.

Det vil i almindelighed være af afgørende betydning for boets mulighed for at fortsætte driften af skyldnerens virksomhed, at boet kan råde over de ansattes arbejdskraft. Selv om driften standses og virksomheden afvikles, vil bistand hertil være nødvendig fra i hvert fald en del af funktionærerne. Udvalgets udkast går derfor ud på, at boet ligesom i lejeaftaler indtræder automatisk, hvad enten arbejdet er tiltrådt eller ikke; men boet kan frigøre sig ved en erklæring om ikke at ville indtræde, som skal afgives senest to uger efter konkursdekretets afsigelse. Erklæringen om ikke-indtræden må i reglen opfattes som en opsigelse. For funktionærers vedkommende skal opsigelse være skriftlig, jfr. funktionærlovens § 2, stk. 7. I tiden fra konkursdekretets afsigelse, til erklæringen fremkommer, er arbejdstagerens lønkrav massekrav. For tiden derefter indtil udløbet af sædvanligt eller rimeligt varsel, regnet fra modtagelsen af opsigelsen, er kravet privilegeret lønfordring, medmindre arbejdstage-

ren falder ind under undtagelsesreglen i § 92, stk. 2.

Indtræder boet i aftalen, bliver lønkravet for tiden efter konkursdekretets afsigelse massekrav, jfr. udkastets § 54, stk. 2, og ikke blot fortrinsstillet krav. Sikkerhed kan efter § 55, stk. 2, kræves for lønnen for en aflønningsperiode, for ugelønnede en uge, for månedslønnede en måned, medmindre den ansatte lønnes forud. Sikkerheden skal stilles uden ugrundet ophold, og dette må her forstås som med meget kort varsel, idet arbejderen ellers efter princippet i § 52 kan nægte at arbejde, før sikkerheden er stillet.

Det gælder i og for sig ved alle gensidigt bebyrdende aftaler, at skyldnerens medkontrahent kan hæve aftalen, d. v. s. træde tilbage fra den uden varsel og uden at ifalde erstatningsansvar, dersom aftalen er af så personlig karakter, at det vil være en uforholdsmæssig stor ændring af hans pligter, hvis han skal arbejde for et konkursbo, jfr. § 51. Man har dog anset det for rigtigst at give dette en særlig udformning for arbejdsaftalernes vedkommende. Efter § 61, stk. 3, kan arbejdstageren hæve aftalen, hvis den af konkursen flydende ændring af forholdene giver ham særlig grund dertil. Der skal altså være en særlig grund, og den af konkursen normalt følgende forringelse af forfremmelseschancer o. 1. vil ikke være tilstrækkelig. Hvis stillingen klart er møntet på at give den ansatte mulighed for en særlig uddannelse, og denne ikke kan gives på forsvarelig måde under boets administration, må den ansatte derimod kunne hæve aftalen. Betingelserne for at hæve efter § 61, stk. 3, må anses for lidt lempeligere end efter den almindelige regel i § 51, hvor det skal følge af retsforholdets beskaffenhed, at boet ikke kan indtræde i aftalen.

§ 61 handler kun om personer, der er ansat i skyldnerens erhvervsvirksomhed. Bestemmelsen omfatter kun arbejdstagere, men ikke dem, som helt på egen hånd udfører arbejde for virksomhedens regning. § 61 rækker videre end § 92 og omfatter bl. a. et aktieselskabs administrerende direktør og den, der udelukkes fra privilegium på grund af

væsentlig aktieandel. Også sådanne lederes arbejde kan boet have interesse i at sikre sig, og boet kan ikke forlange, at de fortsætter deres arbejde, uden at boet må betale dem løn derfor som massekrav.

Paragraffen omfatter ikke personer, der vel er ansat hos skyldneren, men dog ikke arbejder i hans erhvervsvirksomhed, f. eks. en husassistent. I sådanne arbejdsaftaler vil boet undertiden end ikke kunne indtræde efter den almindelige regel i § 53, idet det ville stride mod »retsforholdets beskaffenhed«, jfr. § 51. Kan boet indtræde i aftalen, og har det undtagelsesvis interesse for boet, f. eks. fordi en ansat gartners arbejde er påkrævet for at holde skyldnerens private ejendom i stand med salg for øje, må indtræden ske efter reglen i § 53. Boet har da ikke den særlige betænkningstid efter § 61, og arbejdstageren er ikke sikret ved massekrav i tiden, indtil boet meddeler, om det vil indtræde.

Kapitel 8.

Omstødelse.

Konkurslovens kapitel 4 giver bestemmelser om afkræftelse af dispositioner og retsforfølgning i den sidste tid forud for konkursen, der enten ville medføre en ubegrundet forrykkelse af forholdet mellem kreditorerne, eller hvorved der gives andre end kreditorer en fordel på kreditorernes bekostning. Bortset fra reglen i lovens § 23, stk. 2, om bortfald af udlæg og udpantning, som er sket inden for de sidste 3 uger før konkursen, d. v. s. konkursbegæringens indgivelse, er det en betingelse for afkræftelse, at skyldneren ved dispositionens foretagelse var - eller ved dispositionen blev - insolvent. Denne betingelse skærpes i § 24 om begunstigelser af enkelte kreditorer derhen, at konkursen skal have været nær forestående, men svækkes i § 22, jfr. §§ 20 og 21, om visse objektivt mistænkelige kreditorbegunstigelser ved, at afkræftelse her også sker, når det ikke kan bevises, om skyldneren var insolvent eller ikke. Endvidere kræves som hovedregel, at den, der er blevet begunstiget, skal have haft

kendskab til skyldnerens situation. Denne betingelse opstilles dog ikke ved det ovenfor nævnte bortfald af udlæg og udpantning og heller ikke ved afkræftelse af dispositioner til fordel for skyldnerens nærmeste, jfr. lovens § 28. Ved de objektivt mistænkelige kreditorbegunstigelser er det også med hensyn til kreditors subjektive forhold tilstrækkeligt til afkræftelse, at han ikke kan bevise sin gode tro.

Bestemmelserne om afkræftelse eller omstødelse har været genstand for særlig indgående drøftelser mellem de nordiske udvalg, idet man har anset det for betydningsfuldt at nå en væsentlig lighed på dette område. Der er herved opnået overensstemmelse på en række vigtige punkter. Vedrørende den nærmere udformning af tilbagesøgningskravet, hvor tilbagegivelse af selve tingen ikke finder sted, har de tre udvalg dog foreslået hver sin løsning, til en vis grad formentlig på grund af forskellig retstradition. I øvrigt er det i bemærkningerne til de enkelte paragraffer angivet, hvilke forskelle der er mellem de nordiske udkast.

Anfægtelsen af dispositioner eller retsfølgning, som er til skade for kreditorerne, benævnes i Danmark afkræftelse, i Norge omstötelse og i Sverige återvinning. Udvalget foreslår at benytte ordet omstødelse, som svarer til den norske betegnelse. Den tekniske betydning af ordet afkræftelse er næppe kendt uden for juristers kreds. Der er formentlig ikke behov for en begrebsmæssig sondring mellem afkræftelse som grundlag for et tilbagesøgningskrav og omstødelse som grundlag for et værdikrav.

Som det fremgår af udkastets § 179 foreslår udvalget, at bestemmelserne om omstødelse skal kunne anvendes også i forbindelse med tvangsakkord. Det vil her være vigtigt, at udsigten til omstødelse i de fleste tilfælde kan bedømmes med nogenlunde sikkerhed, således at antallet af langvarige retssager i tilslutning til tvangsakkorder begrænses. Endnu større betydning har det, at anvendelse af kriterier, som ikke giver anledning til diskussion, i mange tilfælde vil muliggøre, at de, der søger at få en frivillig ordning i

stand, kan overbevise den, som er blevet begunstiget, om, at begunstigelsen vil blive omstødt, dersom man går ti! konkurs eller tvangsakkord. Den begunstigede vil da hyppigt give afkald på den omstødelige fordel, således at grunden til at vælge konkurs eller tvangsakkord frem for frivillig akkord falder bort.

Ikke mindst af disse grunde tilsigter udkastet en betydelig objektivisering af reglerne om omstødelse. Regler, hvis anvendelse er betinget af insolvens og ond tro, kan vanskeligt benyttes under tvangsakkord, og deres virkninger vil ofte være så usikre, at den begunstigede ikke frivilligt opgiver fordelene på grund af muligheden for at blive tvunget dertil ved konkurs og påfølgende omstødelse. Adgangen til at undgå afkræftelse efter konkurslovens §§ 20 og 21, jfr. 22, ved at føre bevis for skyldnerens solvens eller for kreditors gode tro giver ofte anledning til tvistigheder, der trækker boets behandling i langdrag, i almindelighed uden at det lykkes kreditor at føre det nødvendige bevis. Dispositionerne kan efter deres karakter i reglen kun forklares ved skyldnerens manglende betalingssevne og parternes kendskab hertil, og den hurtigt påfølgende konkurs giver en væsentlig bestyrkelse heraf. Dette gælder vel ikke fuldt ud gaver, men her kan gavemodtageren med rimelighed anses for at være nærmere end giverens kreditorer til at bære tabet, når insolvens konstateres ved en følgende konkurs. Udkastet går derfor ud på at ophæve den begunstigedes adgang til at undgå afkræftelse ved bevis for solvens eller god tro.

Endvidere foreslås en forlængelse af afkræftelsesfristerne. Disse er ved de særligt mistænkelige kreditorbegunstigelser 8 uger og ved udlæg, der sker på grundlag af dom i en mere end 8 uger før konkursen tingfæstet sag eller uden for samme frist indgået forlig, og ved udpantning 3 uger. Sådanne frister varierer overordentlig meget i forskellige lande og er flere steder betydeligt længere end de danske, jfr. Gomard i Tidsskrift for rettsvitenskap 1969 s. 248 ff. I praksis har der vist sig et vist behov for, at sådanne dispo-

sitioner og retsforfølgningsskridt kan rammes i et noget længere tidsrum end 8 uger, uden at der skal føres bevis for ond tro m. v. De trykte domme vedrørende anvendelsen af konkurslovens § 24 giver det indtryk, at skyldnerens økonomiske vanskeligheder i langt det overvejende antal tilfælde rækker væsentlig længere tid tilbage end 8 uger før konkursbegæringens indgivelse. Udvalget foreslår at fastsætte den almindelige frist til 3 måneder, idet man skønner, at debitors insolvens gennemgående i mere end 8 uger før det endelige sammenbrud har været bestemmende for handlinger af denne karakter og synlig for den, der begunstiges ved transaktionen. Dette synes også at være erfaringen i Norge, hvor omstødelsesfristen er 3 måneder. Fristerne regnes fra fristdagen, se herom bemærkningerne til § 1.

Også dispositioner, der ikke i sig selv har den objektivt mistænkelige karakter som de i udkastets §§ 66 og 69 (den gældende lovs §§ 20 og 21) nævnte, kan anvendes til urimelig begunstiggelse af enkelte kreditorer. Det er derfor påkrævet at bevare en supplerende regel, der kan ramme sådanne tilfælde, men for at opnå en nødvendig begrænsning, som ikke følger af dispositionens ydre kendetegn, må insolvens hos skyldneren og ond tro hos den begunstigede kreditor kunne påvises. Udkastets § 73 er i forhold til konkurslovens § 24 udvidet til også at omfatte begunstiggelse af andre end kreditorer.

Konkurslovens § 24 kræver efter sin formulering, at den begunstigede kreditor skal have været vidende om de omstændigheder, der begrunder afkræftelse. Andre af lovens bestemmelser anvender udtryk, som kan læses således, at der ikke altid fordres ligefrem viden. Den nyere lovgivning sidestiller i almindelighed med viden om visse kendsgerningers tilstedeværelse det forhold, at skyldneren burde have vidst, at de var til stede. Her kan navnlig nævnes aftalelov nr. 242 af 8. maj 1917 §§ 29-32 om visse ugyldighedsgrunde, §§ 20-23 om bortfald af fuldmagter, kommissionslov nr. 243 af s. d. §§ 54 og 55 om kommissionærens salg i strid

med hvervet, eller efter at dette er ophørt, gældsbrevslov nr. 146 af 13. april 1938 §§ 14-16, 19 og 20 angående tab af rettigheder over eller indsigelser mod omsætningsgældsbreve. Også hvor retspraksis i de skandinaviske lande betinger retserhvervelse over løsøre af god tro vedrørende modstående ældre rettigheder, forstås herved begrundet god tro, således at uagtsomhed udelukker retserhvervelse, jfr. betænkning om fælles nordiske regler om erhvervelse af løsøre i god tro (eksstinktiv erhvervelse af løsøre) nr. 370 i 1964 s. 31 ff. Enkelte lovbestemmelser medtager under ond tro dog foruden viden kun grov uagtsomhed, jfr. tinglysningslov nr. 111 af 31. marts 1926 § 5, veksellov nr. 68 af 23. marts 1932 § 16, stk. 2, og checklov nr. 69 af s. d. § 21 angående tab af rettigheder over vekslere og checks. Veksellovens § 17 og checklovens § 22 lader endog kun indsigelser mod forpligtelsen fortabes over for en erhverver, der med forsæt handler til skade for veksel- eller checkskyldneren. Denne regel skyldes imidlertid et kompromis under forhandlingerne om de internationale veksel- og checklovskonventioner og kan ikke anses for udtryk for moderne dansk - eller nordisk - rets stilling til god tros-problemerne.

Det vil efter sagens natur være vanskeligt at godtgøre, at en person har haft subjektivt kendskab til et vist forhold, f. eks. en anden persons insolvens. Direkte bevis om psykiske forhold kan ikke føres. En del personer, der i virkeligheden har handlet med kendskab til insolvensen, kan håbe på at slippe fri, fordi deres viden ikke kan bevises. Derimod er det muligt at fastslå, om den begunstigede burde have været klar over insolvensen. Fastlæggelse af, om uagtsomhed foreligger, beror på, hvad en almindelig, på det pågældende livsområde kyndig mand ville have været klar over. Ville den begunstigede ved almindelig agtpågivenhed have opdaget omstændigheder, der hos den almindelige, kyndige mand ville have vakt formodning om skyldnerens insolvens, er der ikke grund til at beskytte ham mod at skulle tilbagelevere den fordel, han har fået på (de øvrige) kreditorens bekostning. Udvalget foreslår derfor

overalt at ligestille uagtsomhed (»burde-viden«) med forsæt (viden). Kommissionsudkastet 1941 gav i § 109, der nærmest svarede til dette udkasts § 73, en regel af lignende indhold.

Konkursloven opretholder i § 28 bestemmelsen i Danske Lov 5-14-46, andet led, om, at ingen afhændelser, som er sket ved gave, køb eller i andre måder mellem ægtefæller, forældre og børn eller arvelader og arvinger skal komme kreditorerne i konkursboer til skade, når de befindes at være sket, efter at skyldnerne var kommet i den tilstand og var så hårdt med gæld beladte, at de ej deres gæld kunne betale. Bestemmelsen, der altså kun gælder ved dispositioner mellem visse nærstående, adskiller sig fra konkurslovens § 26 om gaver ved ikke at være begrænset af nogen tidsfrist, ved ikke at kræve ond tro hos modtageren og ved at medtage dispositioner, som ikke er nogen gave, ikke går ud på at give den anden part en vederlagsfri formuefordel, men som faktisk, f. eks. på grund af skyldnerens forretningsmæssige ukyndighed eller tilfældige omstændigheder bliver til skade for det senere konkursbo. Reglen kan også anvendes på pantsætning og efter omstændighederne muligvis også på ydelser, som modtageren bortset fra insolvensen ville have krav på, men som nu bliver til skade for de andre kreditorer, fordi der ikke er midler til at give alle kreditorer (fuld) dækning.

Under de nordiske forhandlinger har man ikke fundet tilstrækkelig grund til at opretholde en almen bestemmelse af denne karakter. Omstødelsesfristen for gaver til nærstående foreslås forlænget til to år, jfr. § 62, stk. 2, beskyttelsen for gavemodtagere i god tro foreslås ophævet, og i §§ 65, 66, stk. 2, 69 stk. 2, og 70, stk. 2, gives adgang til omstødelse i indtil to år af urimeligt høje lønudbetalinger, visse ekstraordinære betalinger af gæld, pantsætning for ældre gæld, udlæg og udpantning til fordel for skyldnerens nærstående. Visse dispositioner vil kunne rammes efter den subjektive omstødellesregel i § 73, der som nævnt i modsæt-

ning til konkurslovens § 24 også omfatter begunstigelser af andre end kreditorer. Behovet for en regel som konkurslovens § 28 er herefter ringe. Har f. eks. faderen solgt en ting til sønnen for en købesum, der ikke svarer fuldt ud til værdien, vil der være en stærk formodning for, at meningen netop har været at give sønnen en (delvis) gave, således at omstødelse kan ske efter § 62. Lykkes det imidlertid at påvise, at parterne har troet, at vederlaget svarede til værdien, eller er en fast ejendom, uden at § 66 er anvendelig, overdraget til en erhverver i god tro mod en aftægtsforpligtelse, som efter almindelige kapitaliseringsprincipper svarer til ejendommens handelsværdi, kan dispositionen formentlig ikke omstødes. En omstødelse i sådanne tilfælde vil dog næppe heller altid være rimelig over for den anden part.

En særlig regel om omstødelse af gaver mellem ægtefæller findes i lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger § 33. Herefter kan en ægtefælles kreditorer, hvis krav er opstået før gaven, holde sig til modtageren for gavens værdi, hvis giveren er insolvent både nu og ved ydelsen af gaven. Ægtefællen har bevisbyrden for solvens på gavetidspunktet. Ved den revision af ægteskabslovgivningen, som er i gang, vil det formentlig være nyttigt at overveje, hvorvidt der er behov for en sådan særrregel. Kommer man til det resultat, at bestemmelsen bevarer, bør insolvensbetingelsen formentlig udformes i overensstemmelse med konkurslovens regler, og det samme bør antagelig gælde om virkningerne af omstødelsen. Det bør endvidere bestemmes, at reglen, hvis giveren går konkurs, kun kan anvendes, dersom boet ikke kan eller vil omstøde gaven til fordel for samtlige konkurskreditorer, ikke blot som efter § 33 de ældre kreditorer.

Forsikringsaftaleloven nr. 129 af 15. april 1930 § 117, jfr. § 118, giver konkursboet adgang til at forlange tilbagebetaling af uforholdsmæssigt store præmier, som inden for de sidste tre år er erlagt på livsforsikring eller livrente, i det omfang, beløbet kan udredes af tilbagekøbsværdien eller kapitalværdien af en fripolice. Forsikringsaftaleloven er

resultat af et nordisk samarbejde; men der er enkelte forskelle mellem udformningen af § 117 i Danmark, Norge og Sverige. Omstødelsesfristen er i Norge 5 år. Den svenske regel kan kun anvendes, hvis forsikringsaftalen er indgået inden for de sidste 10 år, og gør undtagelse for det tilfælde, at forsikrings-tageren uigenkaldeligt har indsat en begunstiget til at modtage forsikringssummen; den svenske § 117 indeholder ikke som den danske og norske bestemmelse om, at tilbage-søgning også kan ske fra den begunstigede, hvis forsikringssummen er blevet udbetalt til ham. Efter det svenske lovforslag proposition nr. 136 år 1970 og lagberedningens betænking Utsökningsrätt X (SOU 1970:75) skal udgangspunktet for fristberegningen og adgangen til at gøre kravet gældende være den samme som ved andre omstødelsesregler, og omstødelse skal også kunne ske ved tvangsakkord. Familieretskommissionens betænking SOU 1964:34 og 33 foreslog bl. a. renter og afdrag på policelån sidestillet med præmier. Det norske konkurslovsudvalgs foreløbige udkast går ud på at forkorte fristen fra 5 år til 3 år. Kriteriet for, om afkræftelse skal ske, er, om præmierne overstiger det, som var rimeligt. Fra dansk side har der ikke vist sig behov for ændring af § 117, som i øvrigt næppe nogensinde er benyttet i praksis. Bestemmelsen må formentlig også uden udtrykkelig regel herom kunne anvendes på afdrag på policelån. Da forsikringsaftale-loven er udslag af et nordisk samarbejde, har det danske udvalg ikke ment at burde foreslå bestemmelsen i § 117 flyttet over i konkursloven.

Fra norsk og svensk side har man anset det for påkrævet at give bestemmelser om omstødelse af indskud i pensionsordninger. Det norske udkasts § 5-5 giver adgang for boet til tilbagefordring af den del af præmier eller tilskud til privat tjenstepensionsordning, som overstiger forfaldne præmier og tilskud eller det beløb, som kan fradrages ved beregning af skattepligtig indtægt. Omstødelsesfristen skal også her være 3 år. Efter den svenske konkurslovs § 28 a, som blev indføjet ved lov af 18. juni 1937, kan

overførelse af midler fra en virksomhed til virksomhedens pensionsstiftelse (pensionskasse) afkræftes, hvis overførelsen er sket (registreret) inden for de sidste 180 dage før konkursen. Det foreløbige svenske udkast indeholder en ret kompliceret bestemmelse, hvorefter der i forskellige situationer gælder frister på 3 måneder, 6 måneder, et år og to år.

Efter dansk ret skal pensionsbidrag, som ikke indgår på en pensionsforsikring, i hvilket tilfælde § 117, jfr. § 118, er anvendelig, indbetales til en pensionskasse, hvis vedtægter og grundlag skal godkendes af forsikringsrådet, jfr. nærmere lov om tilsyn med pensionskasser, lovbekendtgørelse nr. 163 af 26. maj 1959. Udtræder et medlem af kassen, skal det af ham og eventuelt arbejdsgiveren indbetalte beløb normalt indbetales til en anden pensionskasse eller en pensionsforsikring. Pensionskassens midler skal være indbetalt til kassen og skal anbringes på nærmere angivet måde. Opløsning af kassen sker efter vedtægternes bestemmelser, og plan til formuens deling skal godkendes af forsikringsrådet, som i øvrigt fører tilsyn med kasserne. Under hensyn til det offentlige kontrol med pensionskasserne og til, at der ikke i praksis har vist sig trang til omstødelse på dette felt, finder udvalget ikke, der er behov for nogen omstødelsesregel. En særlig regel om omstødelse af pensionsydelse til skyldnerens nærmeste er givet i § 65.

Ved den nærmere gennemførelse af omstødelsen tager udkastets § 74 udgangspunkt i en berigelsesmålestok, som dog modificeres på forskellige punkter. Der gives endvidere i § 77 en adgang til i særlige tilfælde at lempe kravet. Helt nye frister for omstødelsessagen fastsættes i § 80. I § 132 åbnes mulighed for, at en enkelt kreditor kan anlægge omstødelsessag. Udvalget har ikke ment at burde tage stilling til, om enkelte kreditorer uden for området for lov om ægteskabets retsvirkninger § 33 har mulighed for uden for konkurs i særlige tilfælde at angribe dispositioner, som skyldneren har foretaget til skade for kreditorernes dækningschance.

I §§ 62-70 sker omstødelse uafhængigt af

den anden parts gode eller onde tro. § 62 behandler gaver og de følgende paragraffer nogle gavelignende transaktioner: arveafkald, afkald på ægteskabeligt fælleseje, urimelige lønninger til skyldnerens nærstående. I §§ 66-70 gives regler om omstødelse af fordele, som enkelte kreditorer har opnået: mistænkelige betalinger i § 66, en særregel om betaling af vekslers og checks i § 67, modregning i § 68, pant for ældre gæld i § 69 og retsforfølgning fra kreditors side i § 70. §§ 71 og 73 indeholder omstødsregler, der både angår begunstigelser af kreditorer og aftaler med andre end kreditorer, og som er betinget af ond tro. Mellem disse to bestemmelser er indskudt § 72, der indeholder en regel om, hvornår en disposition eller en retsforfølgning, som efter de foregående paragraffer skal være foretaget efter et bestemt tidspunkt, skal anses sket, når en særlig sikringsakt efter dispositionens karakter er en betingelse for opnåelse af beskyttelse mod trediemand. §§ 74-77 angiver omstødsens virkninger i forholdet mellem parterne, og §§ 78 og 79 regulerer forholdet til visse trediemænd. § 80 fastsætter endelig frister for anlæggelsen af omstødsessag. Spørgsmålet om, hvem der kan anlægge sådan sag, behandles i §§ 130 og 132.

Til § 62.

Efter konkurslovens § 26 kan gaver, som er modtaget fra skyldneren inden for det sidste år før konkursens begyndelse, afkræftes, dersom skyldneren da var insolvent og modtageren ikke i god tro.

Kommissionsudkastet 1941 § 106 opgav kravet om ond tro og lagde bevisbyrden for solvens på modtageren. Man gjorde udtrykkelig undtagelse for lejlighedsgaver og understøttelser i rimeligt omfang eller lignende ydelser. Ifølge bemærkningerne s. 219 havde man overvejet at foreslå fristen forlænget til to år, men var blevet stående ved et år.

Efter den norske konkurslovs § 42 er fristen ligeledes et år, for gaver mellem ægtefæller dog to år eller, hvis gavens værdi overstiger 100.000 kr., 10 år. Fristen blev forlænget fra de oprindelige tre måneder ved

lov af 16. maj 1930. Bestemmelsen er rent objektiv.

Svensk rets omstødsesfrist er 180 dage, jfr. konkurslagens § 28, for gave til ægtefællen dog et år, jfr. § 33, stk. 1. Ond tro hos modtageren kræves ikke. Om aktieselskaber findes en et års-regel i § 32 a.

Udkastets § 62 er i alt væsentligt overensstemmende med de foreløbige norske og svenske udkast.

Konkurslovens § 26, stk. 2, fastsætter, at reglen om gaver også skal gælde, »når retshandelen udvortes fremtræder under form af et salg, magelæg, lejemål eller lignende overdragelse, hvis det på grund af misforholdet mellem de gensidige ydelser eller i øvrigt efter omstændighederne skønnes, at retshandelen i virkeligheden indeholder en gave«. Udvalget anser det for overflødigt at bevare denne bestemmelse i lovteksten; når det kan fastslås, at en disposition indeholder en større eller mindre gave, vil domstolene i alt fald i nutiden ikke tøve med at anvende lovens regel om gave, selv om parterne har søgt at skjule gavemomentet. Ligesom i kommissionsudkastet 1941 tillægges der ikke gavemodtagerens subjektive forhold nogen betydning, jfr. bemærkningerne i indledningen til dette kapitel.

Udkastet benytter tre forskellige frister. Hovedreglen er for så vidt den samme som i kommissionsudkastet 1941. Gaver, der er fuldbyrdet inden for det sidste år før fristdagen, kan omstødes, medmindre det godtgøres, at skyldneren forblev solvent. Der vil i almindelighed være grund til at tro, at skyldneren i det sidste år før konkursen har haft betydelige økonomiske vanskeligheder; men da disse dog også *kan* være opstået på kortere tid, kan gavemodtageren undgå omstødelse, hvis det bevises, at skyldneren trods gaven var solvent. Var gavemodtageren en af skyldnerens nærmeste, er faren for, at midler bringes i sikkerhed for kreditorerne, større, og det kan måske være rimeligt, at skyldnerens nærstående, som også ofte vil have kendskab til hans økonomiske stilling, bærer risikoen for skyldnerens økonomiske sammenbrud en noget længere tid end andre ga-

vemodtagere, jfr. også den gældende bestemmelse i konkurslovens § 28, der slet ingen tidsgrænse sætter. For nærstående gavemodtagere, jfr. § 2, foreslås fristen derfor sat til to år. Også de nærmeste kan undgå omstødelse ved at føre solvensbevis.

Er en gave fuldbyrdet senere end 6 måneder før fristdagen, kan den efter stk. 1 omstødes uden hensyn til, om giveren var solvent. Udvalget har overvejet at foreslå denne frist sat til 3 måneder ligesom ved ekstraordinære betalinger af gæld, men man har dog ment, at fristen for den ubetingede omstødelse af gaver burde være noget længere. Selv om man ikke inden for en frist af denne længde kan regne med, at skyldneren netop har skænket gaven bort for at bringe midlerne uden for sine kreditorers rækkevidde, så vil han dog næsten altid i det sidste halve år før betalingsstandsningen eller konkursbegæringens indgivelse have befundet sig i en så anspændt økonomisk situation, at denne ikke burde forringes yderligere. Udelukkelsen af solvensbevis afskærer retssager, der ellers ville være både tidkrævende og i almindelighed udsigtsløse.

Gavens fuldbyrkelse skal ligge inden for fristen. Omstødelse er altså ikke altid udelukket, fordi løfte om gaven er givet uden for fristen. Består gaven i en fast ejendom, følger det af § 72, at omstødelse kun udelukkes, hvis skøde på ejendommen er indleveret til tinglysning mindst 6 måneder, henholdsvis et eller to år, før fristdagen.

Kommissionsudkastet 1941 gjorde en undtagelse ved lejlighedsgaver og understøttelser i rimeligt omfang eller lignende ydelser. Lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger § 33, stk. 2, undtager fra lovens særlige omstødelsesregel bl. a. sædvanlige gaver, hvis værdi ikke står i misforhold til giverens kår.

En undtagelse for lejlighedsgaver m. v. er særlig påkrævet, når afkræftelse ikke er betinget af ond tro hos modtageren, jfr. Jul. Lassen og Henry Ussing: Haandbog i Obligationsretten, speciel Del, 1923, s. 42 f. Reglen i udkastets stk. 2 vil formentlig virke på omtrent samme måde som kommissions-

udkastets formulering. Ved »lignende gaver« tænkes navnlig på gaver, der ikke gives i en bestemt anledning, men som alligevel er i overensstemmelse med almindelig skik og brug. Understøttelser, som skyldneren har pligt til at yde, f. eks. i henhold til administrativ resolution om underholdsbidrag, er slet ingen gave; men der kan også, hvor ingen retspligt foreligger, være tale om en understøttelse, som ikke bør omstødes; i øvrigt ville der ofte ikke være praktisk mulighed for at inddrive et omstødelseskrav i anledning af sådanne ydelser. Både om gaver og om understøttelser gælder, at de kun undtages fra omstødelsesmuligheden, hvis de ikke stod i misforhold til skyldnerens kår. Datidsformen viser, at det er skyldnerens kår, da gaven blev givet eller understøttelsen ydet, der sigtes til. Ved skyldnerens kår tænkes vel i første række på hans økonomiske situation, men også hans almindelige livsforhold kan få betydning; størrelsen af en gave ved en forretningsforbindelses jubilæum må stå i et vist forhold til omfanget af skyldnerens egen virksomhed, selv om denne er insolvent. Også forholdet til modtageren kan få en vis betydning for, om omstødelse kan ske. Lejlighedsgaver må være sædvanlige ikke blot efter deres størrelse, men også efter giverens tilknytning til modtageren. Det kan stå i misforhold til skyldnerens kår, at han, efter at det er gået tilbage for ham selv, fortsætter med at yde hjælp til fjernere slægtninge, medens en understøttelse af samme størrelse til nogen, der er afhængig af ham, ville kunne opretholdes.

Det foreløbige norske udkast udelukker omstødelse, hvis lejlighedsgaven eller understøttelsen var rimelig efter forholdene på ydelsestidspunktet. I praksis vil den norske regel antagelig føre til samme resultater som den danske, men det danske udvalg har dog fundet det rigtigst at fremhæve, at det centrale punkt ved vurderingen må være en sammenholdelse af ydelsen med giverens kår.

Til § 63.

Efter gældende ret må det antages, at skyldneren i alt fald som hovedregel også under

konkursen kan give afkald på arv, han har i vente, jfr. retsplejelovens § 511, stk. 1, sammenholdt med konkurslovens § 1, hvorimod han ikke kan afslå allerede falden arv. Afkald på falden arv, der er givet før konkursens begyndelse, kan afkræftes, såfremt betingelserne efter konkurslovens § 28 er til stede; det er noget usikkert, hvorvidt afkaldet efter sit indhold skal være afgivet til fordel for bestemte personer. Det er tvivlsomt, hvorvidt afkræftelse kan ske efter konkurslovens § 26, se herimod Jul. Lassen og Henry Ussing: Haandbog i Obligationsretten, speciel Del, s. 39 f. Afkald på ventende arv, herunder arv, der henstår i et uskiftet bo, kan, selv hvor dødsfaldet er sket før arvelovens ikrafttræden den 1. april 1964, i almindelighed ikke afkræftes. Det har været omdiskuteret, hvorvidt et afkald, der er givet på et tidspunkt, hvor arveladers død er umiddelbart forestående, kan afkræftes ud fra det synspunkt, at det i virkeligheden er et afkald på falden arv, jfr. til fordel for en sådan begrænset afkræftelsesmulighed E. Munch-Petersen: Skifteretten, s. 56, og måske O. A. Borum: Arveretten, s. 66, men anderledes Niels Harbou i Juristen 1957.337 f, Ernst Andersen: Arveret, s. 192.

Kommissionsudkastet 1941 indeholdt i § 76, stk. 2, en bestemmelse, hvorefter skyldneren ikke efter det tidspunkt, som i nærværende udkast kaldes fristdagen, kunne give afkald på falden eller ventende arv. Reglen tog ifølge motiverne s. 184 navnlig sigte på at hindre omgåelse af konkursboets ret til arven.

Det foreliggende norske udkast § 2-11, stk. 2, giver fallenten ret til i fire uger efter arvefaldet (eller hans kendskab til arveretten) at afslå arv, og afslag før konkursen, der er givet inden for denne frist, kan da heller ikke omstødes. Derimod skal afkald, som gives mere end fire uger efter arvefaldet (eller kundskaben herom) kunne omstødes inden for en periode af to år, medmindre det bevises, at skyldneren ikke var eller blev insolvent, jfr. § 5-3.

Begrænses konkursboet til skyldnerens formue ved konkursdekretets afsigelse, jfr.

bemærkningerne til § 33, kan skyldneren naturligvis uhindret af konkursen afslå arv, der først falder under konkursbehandlingen. Udvalget er enig om, at arvens indgang i boet ikke bør være afhængig af skyldnerens stilling. Skal boet også omfatte erhvervelser under konkursen, må skyldneren være afskåret fra at give afkald på arv, der falder under konkursen. I bemærkningerne til § 33 b er omtalt, at det danske udvalg ikke har kunnet tilslutte sig den norske regel om, at fallenten skal have en frist, hvori han kan afslå arven. En sådan ubetinget afslagsret uden hensyn til kreditorerne bør han da heller ikke have i tiden før konkursen. Særlig urimeligt ville det være, hvis afkaldet skete til fordel for skyldnerens hjemmenværende børn. Et afslag vil som tidligere nævnt praktisk taget altid sigte på, at arven skal gå til visse andre personer. I almindelighed sker afkaldet til fordel for de personer, som ville være arvinger, hvis afkaldsgiveren var død: hans livsarvinger, hvis han har sådanne, ellers hans søskende, fader eller moder, i nogle tilfælde fjernere slægtninge og eventuelt ubeslægtede, nemlig på skifte efter afkaldsgiverens ægtefælle, dersom der ikke er fællesbørn; arven kan også tilfalde en testamentsarving, eller en testamentsarving kan give afkald med den virkning, at arven tilfalder arvingerne efter loven. Det er da i reglen uden nogen retlig betydning, om afkaldserklæringen udtrykkelig nævner, til fordel for hvem afkaldet sker; disse vil arve selv uden sådan erklæring, og deres nævnelse bør derfor heller ikke have nogen betydning for, om afkaldet kan omstødes eller ej. Kun undtagelsesvis sker afkald til fordel for personer, der ikke er (subsidiære) arvinger. Disse kan kun få arven som en gave fra afkaldsgiveren og skal således f. eks. betale gaveafgift eller indkomstskat, medens han skal svare arveafgift, medmindre afkaldet i virkeligheden er en efterkommelse af afdødes sidste vilje, der blot ikke foreligger i testamentsform. Afkald på arv minder meget om en gave til fordel for dem, der træder i afkaldsgiverens sted, og medfører ligesom en gave, at en ret af formueværdi, der kunne være genstand for rets-

forfølgning, udgår af skyldnerens formue. Heroverfor kan peges på, at et afkald under tiden kan ske med det formål at realisere arveladers ønske, der er arvingerne bekendt, men som ikke har fundet udtryk, selv ikke i en formløs optegnelse. Dette kan ubestrideligt være tilfældet; men afkald givet en kortere tid før afkaldsgiverens konkurs og altså på et tidspunkt, hvor han må antages selv at have stærkt behov for arven, vil dog uden tvivl langt oftere ske for at sikre arven mod kreditorernes forfølgning, hvad enten skyldneren foretrækker, at de andre arvinger får midlerne frem for kreditorerne, eller han regner med senere i et vist omfang selv at kunne nyde godt af arven. Skyldnerens vanskelige økonomiske situation vil i stedet for at gøre ham betænkelig ved afkaldet være hovedårsagen til dette.

Afkald på arv omfatter efter sædvanlig dansk sprogbrug både afkald på arv efter loven og afkald på testamentsarv. Har arveladeren bestemt båndlæggelse af arven, tilkommer denne ikke konkursboet, og arvingen kan formentlig frit give afkald, selv om dette medfører, at arven heller ikke kommer arvingens kreditorer til gode i hans dødsbo. Lassen og Ussing antager i anf. v. s. 40, note 154, at testamentsarv også i andre tilfælde kan have karakter af en så personlig ret, at kun arvingen selv kan tage stilling til, om den skal afslås. Udvalget kan ikke afvise, at der kan forekomme tilfælde, hvor det ud fra arveretlige overvejelser må lægges til grund, at dette er tilfældet, men antager ikke, at forholdet i almindelighed vil være således.

Lassen og Ussing fremhæver endvidere anf. st. note 156 de praktiske vanskeligheder ved gennemførelsen af omstødelse af arveafkald. Det må erkendes, at dersom dødsboet skal genoptages med ny beregning af arveafgift m. m. og eventuelt fornyet overvejelse af spørgsmålet om succession og passivering efter kildeskattelovgivningen, vil omstødelsens virkninger kunne blive temmelig komplicerede. Udvalget foreslår derfor bestemmelsen udformet således, at det klart fremgår, at omstødelsen medfører et direkte krav mod den eller de begunstigede arvinger og

ikke en genoptagelse af dødsboskiftet. Hvis dødsboskiftet endnu ikke er afsluttet, får omstødelsen betydning for bobehandlingen. Er dødsboets behandling afsluttet, kan kravet mod den enkelte arving kun gå ud på det beløb (de aktiver), hvormed hans nettoarv er blevet forøget som følge af afkaldet, jfr. udkastets § 74. Arvingens udgifter ved erhvervelsen af den arv, som skyldneren gav afkald på, herunder arveafgift, kan fradrages. Der skal således ikke ske ny beregning af arveafgift. Er skiftet endnu i gang, må boet optræde som arving på samme måde, som hvis afkald aldrig havde foreligget; de under skiftet inden omstødelsen truffne dispositioner må som regel stå ved magt.

Afkald på arv, der er i vente, kan kun ske over for arveladeren selv eller over for arveladerens efterlevende ægtefælle, der hendsider i uskiftet bo, jfr. arvelov nr. 215 af 31. maj 1963 § 31. Som nævnt ovenfor i bemærkningerne til § 33 b er denne handling af så personlig karakter, at den normalt bør kunne foretages af skyldneren selv. Den forudsætter i almindelighed arveladerens tiltrædelse og vil lige så ofte være udtryk for hans som for afkaldsgiverens ønsker. Arveladeren kunne selv uden arvingens medvirken ved bestemmelse om båndlæggelse af arven udelukke arvingens kreditorer fra fyldestgørelse i arven, så længe arvingen levede, og ved fri arv også ud over arvingens levetid. Dette kan han have undladt, fordi han stolede på, at afkaldet var bindende. Afkaldet retter sig ikke i særlig grad mod kreditorerne, idet arveladerens død, hvorved afkaldet får aktuelle virkninger, kan indtræffe på et tidspunkt, hvor arvingen atter er blevet solvent.

Flertallet af udvalgets medlemmer er af den opfattelse, at hvis afkaldet gives ved arveladerens dødsleje, vil det i realiteten være et afkald på falden arv, således at bestemmelsen i § 63 vil kunne anvendes analogt, jfr. om gaver, der gives på dødslejet, bestemmelsen i arvelovens § 70, der er en kodificering af tidligere domspraksis. Harbou mener dog ikke, at udkastets § 63 kan anvendes ved afkald på arv, der endnu ikke er faldet.

Udvalget har overvejet, hvorvidt den foreslåede regel om omstødelse af afkald på arv, der er tilfaldet skyldneren, bør udformes som § 62 om gaver eller som § 64 om afkald på andel i ægteskabeligt fællesje. Efter § 62 er der en kortere frist, hvor omstødelse kan ske, uden at solvensbevis kan føres, og en længere frist, hvor gavemodtageren ved at bevise solvens kan undgå omstødelse. I § 64 findes kun én frist og i stedet for solvens kræves til afværgelse af omstødelse bevis for, at boets aktiver overstiger dets passiver. Til fordel for at anvende mønstret fra § 64 kan anføres, at i det særlige tilfælde, hvor en person på skiftet efter sin ægtefælles død giver afkald på både andel i fællesboet (boslod) og arv efter afdøde, vil det være mindre heldigt, om det ene afkald opretholdes og det andet omstødes. Dette vil dog kun sjældent blive tilfældet. Insolvensbedømmelsen ved omstødelse må som udgangspunkt tage skyldnerens status, og formodningen om fremtidige indtægter vil ikke så ofte få betydning, når bedømmelsen skal ske senere, hvor udviklingen i den mellemliggende tid er kendt. Heller ikke ved afkald inden for de sidste 6 måneder ville det hyppigt føre til et andet resultat, om man anvendte regler svarende til § 64. Bevis for, at aktiver har oversteget passiver på det afgørende tidspunkt, ville meget sjældent kunne føres, når dette har ligget inden for de sidste 6 måneder før fristdagen. Hovedbegrundelsen for insufficienskriteriet i § 64, at der her som regel foretages en opgørelse af alle skyldnerens aktiver og passiver, er ikke til stede ved arveafkald. Der er samme grund til at afskære solvensbevis ved afkald inden for den sidste tid før konkursen som ved gaver. Udvalget har herefter valgt at udforme § 63 på lignende måde som § 62, idet man dog ikke sonder mellem nærtstående og ikke-nærtstående; afkaldet vil i langt de fleste tilfælde være til fordel for personer, der er nærtstående i den i § 2 angivne forstand.

Til § 64.

En af de dispositioner, som rammes af konkurslovens § 28, er deling af et ægteskabeligt fællesbo til ugunst for skyldneren.

Har ægtefæller fuldstændigt særeje, finder intet skifte sted ved ægteskabets opløsning eller ved separation. Overførelse af aktiver fra den enes særeje til den andens kan rammes af gavereglen. Er der derimod formuefællesskab, er hovedreglen den, at hver ægtefælles nettoformue (hans »bodel«) deles lige ved død, skilsmisse, separation eller den i praksis lidet anvendte bosondring. Er den ene ægtefælle solvent, men den anden insolvent, skal altså halvdelen af den solvente ægtefælles formue efter fradrag af hans gæld overføres til den insolvente ægtefælles rådighed. Skiftet mellem ægtefællerne sker privat, medmindre en af dem begærer skifterettens medvirken. Hvad enten skiftet er privat eller offentligt, er der i almindelighed intet til hinder for, at ægtefællerne under skiftet enes om at dele formuen på en anden måde, f. eks. således at hver beholder, hvad han råder over. Denne delingsnorm kan efter skiftelovens § 69 a, indføjet ved lov nr. 412 af 18. december 1963, endog fastsættes af skifteretten, hvis den væsentligste del af fællesboet hidrører fra, hvad den ene ægtefælle har medbragt i ægteskabet eller senere erhvervet ved arv eller gave, og en lighedeling ville være åbenbart urimelig, navnlig fordi ægteskabet har været kortvarigt og uden økonomisk fællesskab af betydning. Skifteretten kan også fastsætte en mellemløsning, således at en del af formuen deles.

Når loven bortset fra tilfældet i § 69 a og de særlige regler om udtagelse af genstande til personligt brug, bohave m. v. i § § 68 a og 70 pålægger en ægtefælle på skiftet at udlevere halvdelen af, hvad han råder over med fradrag af hans gæld, selv om denne boslod vil tilfalde den anden ægtefælles kreditorer, bør det formentlig ikke afhænge af den insolvente ægtefælles forgodtbefindende, om disse midler skal gå ind iblandt hans aktiver og dermed være genstand for hans kreditorens forfølgning, eller om han ved et afkald på skiftet skal kunne lade sin fraseparerede eller fraskilte ægtefælle beholde dem. Efter udkastet kan et afkald på ret til ægteskabeligt fællesje derfor omstødes, hvis afkaldet er givet mindre end to år før fristdagen. Et sådant af-

kald foreligger, hvis skyldneren har samtykket i, at fællesboet deles på en for ham ugunstigere måde, end ægteskabsloven af 18. marts 1925 og skifteloven ville føre til. Bestemmelsen kan også anvendes på en deling ved ægtepagt, ellers ville den i øvrigt let kunne omgås, jfr. også betænkning I fra ægteskabsudvalget, nr. 305 i 1962, s. 20. Har ægtefællerne inden for de sidste to år ved ægtepagt gjort formuen til særeje, og opløses ægteskabet senere, eller gives der separation, er skyldnerægtefællen eller hans kreditorer gået glip af boslod af den solvente ægtefælles del af fællesboet. Konkursboet kan da søge ægtepagtsafkaldet omstødt, hvorefter formuen kan deles på skifte efter almindelige regler om opløsning af formuefællesskab. Er der ikke sket opløsning af ægteskabet eller separation, vil en omstødelse af en ægtepagt, der ikke angår gaver, men kun overførelse fra en ægtefælles bodel til hans særeje, altså en ændring af delingsnormen, savne mening.

Er der grund til at tro, at der i tilfælde af offentligt skifte ville være sket sådan fravigelse af lighedingsreglen, f. eks. i medfør af skiftelovens § 69 a, at resultatet var blevet det samme som udfaldet af det private skifte, har skyldneren ikke givet afkald på nogen ret, og omstødelse kan ikke ske. Bestemmelsen i udkastets § 64 kan naturligvis også anvendes, hvor der på skiftet ligefrem er overført aktiver fra den insolvente til den solvente ægtefælle.

Er skyldneren selv efter afkaldet solvent, kan omstødelse ikke ske. Da der ved skiftet bør finde en opgørelse sted over hver ægtefælles aktiver og passiver (hans »sufficiens« eller »insufficiens«, jfr. bemærkningerne til § 17), og det er denne og ikke forventninger om fremtidige indtægter eller gældsposter, der lægges til grund for skiftet, har man ikke her benyttet det ellers i udkastet anvendte insolvenskriterium, men ladet det være afgørende, om skyldnerens aktiver efter afkaldet oversteg hans passiver. Da de fleste skifter mellem ægtefæller foregår privat uden offentlig kontrol, er bevisbyrden for solvens lagt på ægtefællen. Man har dog ikke anset det for rimeligt eller nødvendigt som ved

gaver at sætte en kortere frist, inden for hvilken bevis for solvens (sufficiens) ikke kan føres.

Udvalget har ikke optaget til overvejelse, hvorvidt reglerne om opløsning af det ægteskabelige formuefællesskab bør ændres, således at der ikke tilfaldt konkursboet boslod, idet dette spørgsmål i første række må behandles ud fra familieretlige synspunkter. Det i 1957 nedsatte ægteskabsudvalg har stillet sig afvisende over for en sådan ændring, jfr. betænkning I nr. 305 i 1962 s. 19-21 og betænkning III nr. 415 i 1966 s. 27.1 december 1969 er nedsat et nyt udvalg, som bl. a. også skal undersøge behovet for ændringer af reglerne om ægteskabets retsvirkninger. Skulle reglerne om delingen blive ændret, må selvsagt også bestemmelsen om omstødelse af skifter før konkursen tages op til revision. Kan konkursboet alene inddrage skyldnerens aktiver (hans »bodel«), bør omstødelsesreglen kun omfatte afkald på sådanne aktiver.

Til § 65.

Har skyldnerens ægtefælle eller børn eller andre af hans nærmeste modtaget løn fra skyldnerens erhvervsvirksomhed, men kan det påvises, at ansættelsen er sket rent proforma, vil lønudbetalingerne kunne omstødes efter gavereglerne. Har de pågældende præsteret et vist arbejde, vil det imidlertid være vanskeligt at bevise, at en del af lønnen er givet. Udvalget har derfor ment at burde foreslå en bestemmelse om omstødelse af urimelige lønudbetalinger til skyldnerens nærtstående, jfr. § 2. Er skyldneren et aktieselskab, kan reglen f. eks. anvendes på den administrerende direktørs eller hovedaktionærens nærmeste, som er ansat i selskabet.

Bestemmelsen omfatter foruden egentlig løn andet arbejdsvederlag, uanset hvorledes det beregnes, f. eks. tantieme og provision. Både fast ansættelse og mere løs beskæftigelse, ansættelse i overordnet eller underordnet stilling eller hverv som medlem af bestyrelsen går ind under reglen. Også indbetaling af pensionsbidrag til en pensionskasse kan omstødes. Derimod må indbetaling af præ-

mie på en pensionsforsikring falde ind under forsikringsaftalelovens § 117, jfr. § 118. Ved bedømmelsen af, om der til præmierne er anvendt et uforholdsmæssigt stort beløb, vil bestemmelserne i § 65 dog kunne være vejledende. Reglen må kunne anvendes analogt over for krav på ikke udbetalt løn, der er forfaldet inden for de sidste 6 måneder før fristdagen. Bestemmelsen i udkastets § 92, stk. 2, har kun betydning for, om kravet er privilegeret eller simpelt.

Ved bedømmelsen af, hvorvidt lønnen har været rimelig, må der navnlig tages hensyn til, hvad der ville have været en sædvanlig løn for sådant arbejde. Særlige kvalifikationer eller mangel på samme må tages i betragtning. Lønudgiften må stå i rimeligt forhold til virksomhedens indtægter. Er ansættelse til en rigeligt udmålt løn sket kort tid før konkursen, uden at der har været særlig behov for den ansattes arbejdskraft, kan dette tale for en reduktion af lønnen; ligeledes hvis lønforhøjelse er foretaget trods virksomhedens insolvens, særlig dersom det øvrige personales lønninger ikke er blevet reguleret. Skyldnerens nærmeste vil i reglen have haft kendskab til virksomhedens situation; men dette er dog ingen betingelse for omstødelse. Misforholdet mellem på den ene side arbejdet og virksomhedens situation og på den anden side lønnen skal have været utvivlsomt; lønnen skal »åbenbart« overstige det rimelige.

Også pension er medtaget. Som nævnt i bemærkningerne i indledningen til kapitlet kan pension til ansatte i private virksomheder efter pensionskasseloven kun udbetales gennem en af loven omfattet pensionskasse eller gennem en pensionsforsikring. Pensionsforsikringer omfattes af forsikringsaftalelovens § 117, jfr. § 118. Uforholdsmæssigt store indbetalinger til en pensionskasse under den nærstående ansættelsesperiode omfattes af reglen om andet arbejdsvederlag. Der kunne herefter synes ikke at være brug for nogen regel om pension. I praksis vil dog f. eks. pensionsordning for en direktør som regel blive holdt uden for pensionskasserne. Navnlig hvis fratrædelsen eller den nærmere

fastsættelse af pensionsordningen er sket på et så sent tidspunkt, at tanken på konkurs kan have spillet en rolle, kan der være behov for at åbne mulighed for omstødelse. »Det udførte arbejde« må da forstås som sigtende til den tidligere beskæftigelse i virksomheden. Udvalget har været noget i tvivl om, hvorvidt det var påkrævet at medtage pension, under hensyn til, at det vil dreje sig om meget få tilfælde, men da det dog kan stille sig noget tvivlsomt, om disse tilfælde ville kunne henføres under § 62 eller § 73, har man valgt at nævne også pension.

6 måneders reglen i stk. 1, der gælder uden adgang til at føre solvensbevis, suppleres i stk. 2 af en 2 års frist, inden for hvilken omstødelse kan undgås ved bevis for solvens, jfr. bemærkningerne i indledningen til kapitlet.

Bestemmelsen i aktieselskabsloven, lovbekendtgørelse nr. 313 af 28. august 1952, § 51, stk. 2, jfr. § 64, stk. 3, i udkastet i betænkning om en fællesnordisk aktieselskabslovgivning nr. 540 i 1969, om omstødelse af tantieme, som et aktieselskabs bestyrelse og direktion har oppebåret inden for de sidste 5 år før konkurs eller likvidation og på et tidspunkt, da selskabet var insolvent, berøres ikke af udkastet.

Til § 66.

Efter konkurslovens § 20 kan der ske afkræftelse af betaling af gæld, når betalingen enten er sket før forfaldstid, eller den er foretaget med genstande, som efter debtors og kreditors stilling og forhold må anses for usædvanlige betalingsmidler. Som eksempler på sådanne usædvanlige betalingsmidler nævnes fast ejendom og skib. Noget lignende regler findes i den norske konkurslovs § 44 og den svenske lovs § 29. Den svenske lov giver endvidere i § 30 adgang til omstødelse af alle betalinger af gæld inden for de sidste 30 dage før konkursbegæringens indgivelse, dersom modtageren havde rimelig grund til at antage, at skyldneren var insolvent.

Kommissionsudkastet 1941 foreslog ingen ændringer.

I nutiden forstås som oftest ved, at en

gæld er forfalden, at kreditor kan kræve den betalt. I retspraksis er imidlertid i visse tilfælde antaget, at en gæld ved anvendelsen af § 20 ikke kunne anses for »ikke forfalden«, selv om kreditor endnu ikke kunne forlange betaling. Dette er således sket, hvis det ved gældsforholdets stiftelse har været forudsat, at betaling ville ske, når en vis begivenhed, f. eks. en auktion eller høsten på en gård, indtrådte, jfr. domme i U. f. R. 1928.747 og 1947.635. Omvendt er det tillagt betydning, at der sædvanligvis blev indrømmet en vis tids kredit mellem parterne, selv om ingen særlig aftale var truffet for den aktuelle leverances vedkommende, jfr. dom i U. f. R. 1913.658. Udvalget mener herefter, at betingelsen bør udformes således, at betaling skal være sket før normal betalingstid. Betaling før det tidspunkt, som efter aftalens indhold og forudsætninger og parternes forhold og sædvaner ville have været det normale, hvis skyldneren ikke var kommet i økonomiske vanskeligheder, vil typisk vække beføjet mistanke om, at betalingen er sket på dette tidspunkt for at skaffe kreditor en dækning, han ellers efter al sandsynlighed ikke ville have opnået. Efter omstændighederne vil også betaling efter en bestemmelse i kontrakten om forfald på grund af insolvens kunne være betaling før normal betalingstid.

Det andet tilfælde i konkurslovens § 20 er betaling med usædvanlige betalingsmidler. I samhandelen i almindelighed vil foruden modregning, jfr. herom i bemærkningerne til § 68, kun penge være lovligt og dermed sædvanligt betalingsmiddel, enten direkte eller i form af anvisninger på penge (checks). I nogle forretningsforbindelser, f. eks. undertiden mellem grosserer og detaillist eller mellem grosserer i samme branche, kan det imidlertid være skik, at gæld ofte eller undertiden afvikles gennem vareleverancer. I så tilfælde er altså mellem disse parter varer, som de begge handler med, eller som den ene dog har brug for, ikke usædvanlige betalingsmidler; betalingen har ikke noget ekstraordinært og mistænkeligt præg. I udkastet er udeladt den gældende lovs henvisning til parternes stilling og forhold; men der er ikke

herved tilsigtet nogen realitetsændring, jfr. også slutningsordene i § 66, stk. 1.

Som et nyt tredje tilfælde medtager udkastet betaling med beløb, som betydeligt har forringet skyldnerens betalingsevne. Tilføjjelsen hviler på det synspunkt, at en betaling af gæld kan være ekstraordinær og derfor typisk bestemt af et kendeligt ønske om at dække denne kreditor før det endelige sammenbrud ikke blot i kraft af betalingstiden og betalingsmidlets art, men også ved sit omfang set i forhold til skyldnerens situation. Det betalte beløb må have været af en sådan størrelse, at det er umiddelbart klart også for udenforstående, at skyldnerens muligheder for at føre virksomheden videre i afgørende grad er blevet forringet. Beløbet må ses ikke blot i forhold til skyldnerens samlede **aktiv**masse, men også til hans likviditet. Er en væsentlig del af aktiverne bundet i ikke let realisable værdier, vil virkningen på skyldnerens betalingsevne blive forholdsvis større. Særlig fra svensk side har man lagt vægt på, at ophævelse af den ovenfor omtalte regel i den svenske lovs § 30 måtte forudsætte andre muligheder for omstødelse af betaling af forfalden gæld med sædvanlige betalingsmidler.

En begrænsning i bestemmelsens anvendelsesområde ligger deri, at betalingen ikke må være fremtrådt som ordinær. En betaling med usædvanlige betalingsmidler *kan* være ordinær, hvis skyldneren netop i dette tilfælde havde brug for en genstand af den pågældende art; en betaling før normal betalingstid *kan* efter omstændighederne være ordinær, hvis skyldneren straks har haft held til mod kontant betaling at videresælge varer købt på en vis tids kredit; betaling af en stor gældspost *kan* være ordinær, hvis likvid kapital er frigjort ved et i sig selv fuldt forsvarligt salg af skyldnerens forretning. Betalingen skal »fremtræde« som ordinær. Der skal altså lægges vægt ikke just på denne kreditors subjektive forhold, men på, om de ydre, for omverdenen kendelige faktorer pegede på, at betalingen ikke var af ekstraordinær karakter.

Konkurslovens § 20 fastsætter afkræftelsesfristen til 8 uger, norsk konkurslovs § 44

til 3 måneder og svensk konkurslovs § 29 til 60 dage. Udvalgene i de tre lande er enedes om at foreslå 3 måneder, jfr. bemærkningerne i indledningen til kapitlet.

Efter *stk. 2* kan betalingen omstødes inden for en frist af to år fra fristdagen, når den er sket til fordel for skyldnerens nærstående, jfr. om dette begreb § 2. Omstødelse kan dog undgås, hvis det kan bevises, at skyldneren var solvent. At omstødelse også kan ske, hvis skyldneren gjorde sig insolvent ved transaktionen, har vel mindre praktisk betydning ved betaling af gæld, der sædvanligvis medfører samme reduktion af aktiver og passiver, men kan dog forekomme, hvis skyldneren ødelægger sin betalingsevne f. eks. ved at overlade sin maskinpark eller provenuet ved salg af denne til kreditor. Det er efter gældende ret ikke ganske sikkert, om afkræftelse over for skyldnerens nærmeste er udelukket efter 8 ugers fristens udløb, eller om afkræftelse kan ske efter lovens § 28, jfr. herom på den ene side U. f. R. 1959.216 og på den anden side U. f. R. 1931.765. Udvalget har fundet det rigtigst også ved ekstraordinære betalinger at give mulighed for omstødelse inden for en frist af to år, jfr. bemærkningerne i indledningen til kapitlet.

I retspraksis har det undertiden givet anledning til tvivl, om en overdragelse af en fordring, der sker til dækning af en gæld, er sket som betaling af gælden eller til sikkerhed for gældens betaling. Betydningen af sondringen er med henblik på omstødelse, at betaling i almindelighed kun kan omstødes, hvis en fordring anses for et usædvanligt betalingsmiddel. Bringes kreditors fordring mod konkursskyldneren endeligt til ophør gennem overdragelsen, må denne i dansk ret opfattes som en betaling, jfr. B. Gomard: Skifteretten, 2. udg., s. 233. Består kreditors fordring derimod, til han får dækning gennem indfrielse af kravet ifølge den overdragne fordring eller på anden måde, og kan konkursskyldneren generhverve rådigheden over den overdragne fordring ved at betale til sin kreditor, må overdragelsen behandles som pantstillelse for kreditors fordring. Factoring er et eksempel på overdra-

gelse af fordringer, der ikke har ekstraordinær karakter. Ved factoring overtager factoring-selskabet, ofte oprettet af en bank, mod gebyr indfordringen af en leverandørs fordringer på sine kunder. Enhver fordring tjener factoring-selskabet som sikkerhed for hele dets tilgodehavende hos leverandøren. Ofte yder selskabet leverandøren lån på fordringerne. Factoring (financial factoring) stammer fra U.S.A. og udøves her ofte på den måde, at factoring-selskabet overtager fordringerne, således at de afregnes til leverandøren senest til et bestemt tidspunkt, selv om de da ikke er indfriet. I Danmark er det derimod i reglen leverandøren, som bærer risikoen for, om kunden kan betale fordringen, og i alt fald under disse omstændigheder må factoring-selskabets ret over de af ordningen omfattede fordringer sidestilles med en panteret. Trykte danske domme herom foreligger endnu ikke. Under de nordiske forhandlinger har den tanke været fremsat at give en lovregel om, at overdragelse til sikkerhed af simple fordringer, d. v. s. fordringer, som ikke er knyttet til et omsætningsgælds-brev eller lignende, skal anses for betaling. Det danske udvalg har ikke fundet grundlag for en sådan regel, og forslag herom fremsættes ikke af noget af udvalgene.

Til § 67.

Bestemmelsen svarer på de fleste punkter til reglen i konkurslovens § 25, *stk. 2*. Synspunktet bag reglen er, at vekselindehaveren ikke bør stilles ringere, end hvis skyldneren ikke havde betalt vekslen. I så fald ville vekselindehaveren have haft regres mod transsenten og andre vekselkyldnere efter reglerne i vekseloven nr. 68 af 23. marts 1932 § § 43 ff; men denne regres får han ikke, hvis han nægter at modtage betaling fra skyldneren. Omstødelseskra- vet må derfor rettes mod den, der får fordelene ved betalingen, idet han supper for regressen. Var de regresforpligtede ikke i stand til at betale vekselbeløbet, ville vekselindehaveren ingen nytte have haft af regressen, og omstødelsen kan derfor i dette tilfælde ske over for ham. Boet har bevisbyrden.

Af forskelle fra konkurslovens § 25, stk. 2, kan nævnes, at check medtages, jfr. også kommissionsudkastet 1941 § 114, stk. 2; om regres gælder her lignende regler som ved vekslers, jfr. checklov nr. 69 af 23. marts 1932 §§ 40 ff. Derimod medfører det ingen realitetsforskel, at udkastet ikke udtrykkeligt undtager betaling med usædvanlige betalingsmidler, idet veksel- eller checkindehaveren ikke ved at nægte at modtage sådan betaling vil miste sin regresret. Heller ikke betaling før normal betalingstid vil i almindelighed falde ind under reglen i § 67, jfr. vekselovens § 40, stk. 1, og checklovens § 28, stk. 1.

Efter 2. punktum kan beløbet kræves af den, som ville have båret det endelige tab, hvis vekslen (checken) ikke var blevet betalt. Det kan være den forpligtede ifølge vekslen; men det kan også være nogen, som efter det til grund liggende retsforhold skulle udrede beløbet. Ifølge konkursloven skal omstødelsesbetingelserne efter lovens § 24 have været opfyldt over for vedkommende, den gang han udstedte eller bortendosserede vekslen. Udkastet kræver ikke, at betingelserne efter den subjektive omstødelsesregel skal have været til stede; men det er nok, at betingelserne efter en af omstødelsesbestemmelserne er opfyldt. Det er endvidere tilstrækkeligt, at de er til stede på det tidspunkt, betalingen finder sted; ellers vil en kreditor, der frygter for, at hans debitor skal blive insolvent inden gældens betaling, kunne sikre sig mod omstødelse blot ved at udgive en veksel. Ved omstødelse efter de lange frister er det afgørende, om den i sidste instans forpligtede er en »nærstående«, medens den umiddelbare betalingsmodtagers slægtskab med skyldneren er uden betydning. Ved anvendelsen af den subjektive omstødelsesregel i § 73 er det ligeledes den forpligtedes subjektive forhold, der er afgørende.

De skandinaviske udkast har samme indhold. Muligvis følger en realitetsforskel deraf, at den danske regel er udformet som en selvstændig paragraf og derfor omfatter også de tilfælde, hvor omstødelse kunne ske

efter andre regler end § 66, navnlig § 71 og § 73.

Til § 68.

I konkursloven haves ingen udtrykkelige regler om afkræftelse af modregning. Flere domme har antaget, at konkurslovens § 24 kan anvendes direkte eller analogt på modregning, medens det er mere tvivlsomt, om de øvrige afkræftelsesbestemmelser kan finde anvendelse. Heller ikke kommissionsudkastet 1941 gav regler herom.

Udvalget finder det naturligt, at en ny lovgivning om omstødelse også tager udtrykkelig stilling til omstødelse af modregning. En regel om, at enhver f. eks. i de sidste tre måneder før fristdagen iværksat modregning kunne omstødes, ville være for streng. Når to fordringer står over for hinanden, og de almindelige betingelser for modregning er opfyldt, vil det i almindelighed være en ganske sædvanlig fyldestgørelsesmåde at erklære de to fordringer for ophørt i det omfang, de dækker hinanden. De omstændigheder, som kan give grund til at anse modregningen for en mistænkelig kreditorbegünstigelse, knytter sig i væsentlig grad til fordringernes opståen eller erhvervelse. Også en modregning, der er sket, uden at de almindelige modregningsbetingelser har været til stede, kan undertiden være egnet til at vække mistanke.

Efter udkastets § 68, 1. pkt., skal bestemmelserne om omstødelse af betaling finde tilsvarende anvendelse på modregning, hvis modregning ikke kunne være sket efter konkursåbningen. Modregning ligner betaling derved, at kreditor gennem modregningen opnår fyldestgørelse for sin fordring, men adskiller sig ligesom udlæg fra betaling bl. a. ved, at modregning kan ske uden skyldnerens medvirken. Da udkastet ikke hviler på det synspunkt, at omstødelse kun kan ske, hvor der foreligger en medvirken til skyldnerens retsstridige adfærd, er der ingen grund til at nære særlige principielle betænkigheder ved omstødelse af modregning.

Efter udkastet gælder den dobbelte betingelse for omstødelse af modregning, at betingelserne for omstødelse af en betaling ville have været opfyldt, og at modregning ikke

ville have kunnet ske efter konkursens begyndelse. Det sidste kan skyldes, at fordringerne ikke er komputable (udjævnelige), eller at modfordringen af kreditor er erhvervet fra trediemand ved overdragelse eller kreditorforfølgning inden for de sidste 3 måneder før fristdagen eller i ond tro om skyldnerens insolvens, eller at fallentens kreditor inden for samme frist har bragt sig i gæld til sin skyldner for at kunne få dækning, jfr. § 40. En omstødelse ville være meningsløs, hvis kreditor straks derefter påny kunne afgive modregningserklæring.

Bestemmelser om omstødelse af betaling findes i §§ 65, 66, 67, 71, stk. 2, og 73.

§ 65 medfører omstødelse af modregning, hvorved en af skyldnerens nærstående, som er ansat i hans virksomhed, inden for de sidste 6 måneder før fristdagen har benyttet et urimeligt lønkrav til modregning med sin gæld til skyldneren. Hovedreglen om betaling er § 66. Som allerede nævnt er modregning i almindelighed ikke noget usædvanligt betalingsmiddel; selv om der i henhold til særlig aftale mellem kreditor og debitor sker modregning med et den senere fallent tilkommende krav, som efter sin opståen og sit formål ellers ikke kunne mødes med modregning, f. eks. krav på underholdsbidrag, kan dette ikke altid sidestilles med betaling med et usædvanligt betalingsmiddel. Modregning kan heller ikke altid omstødes, fordi de modstående krav på grund af deres forskellige indhold ikke var udjævnelige. Har skyldneren f. eks. bestilt varer hos sin fordringshaver og betalt købesummen i forskud, og aftales det senere at afgøre kravet på varerne ved modregning med den ældre skyld, vil det være uden mening at undersøge, om sådanne varer ville have været et usædvanligt betalingsmiddel i skyldnerens hånd; han har aldrig haft varerne og derfor heller ikke betalt med dem. Har skyldneren derimod leveret varer til sin kreditor, som denne slet ikke havde brug for, eller som skyldneren ellers ikke handlede med, og har man i stedet for straks at lade varerne indgå i regnskabet som dækning for skylden senere modregnet købe-

summen med gælden, foreligger en omstødelig disposition; men i virkeligheden kan den angribes allerede efter § 66 som tilsigtende en omgåelse af denne bestemmelse; fordringen på en købesum er normalt ikke i sig selv et usædvanligt betalingsmiddel. Modregning med et uforfaldent modkrav kan ikke omstødes, da modregning ikke ville være udelukket efter konkursens begyndelse. Modregning med så store beløb, at det tydeligt umuliggør fortsættelsen af skyldnerens forretning, vil som oftest af samme grund ikke kunne omstødes. Af § 71 sammenholdt med § 68 følger, at modregning i almindelighed kan omstødes, hvis kreditor på tidspunktet for modregningens iværksættelse vidste eller burde vide, at betalingsstandsning var indtrådt eller begæring om konkurs eller tvangsakkord indgivet. Endelig vil en modregning, der kan karakteriseres som utilbørlig, kunne omstødes, hvis debitor var insolvent og kreditor i ond tro, jfr. § 73, der efter sin formulering ville være anvendelig, selv om § 68 ikke fandtes. Utilbørlig vil modregningen formentlig være, hvis en debitor har købt en fordring på sin insolvente kreditor for at opnå en billig afvikling af sin skyld, eller hvis kreditor bringer sig i gæld til sin debitor for at kunne få dækning for sit tilgodehavende, jfr. § 40, stk. 2.

Når omstødelse betinges af tidsfrister, af insolvens eller af ond tro, opstår spørgsmålet, hvilket tidspunkt der skal være afgørende. Som ovenfor nævnt vil det oftest ikke være modregningen alene, der begrunder omstødelse, men derimod modregningen i forbindelse med de omstændigheder, der har skabt adgangen til at modregne. Efter reglen i § 68 må det dog i almindelighed være tidspunktet for modregningens iværksættelse, der lægges til grund. Der er næppe større grund til at beskytte en kreditgivning i tillid til en aftale om adgang til modregning, hvor dette ikke efter almindelige regler ville være hjemlet; en sådan forhåndsaftale vil i øvrigt ikke altid være bindende. Som nævnt falder modregning med en købesum for varer, der af parterne er tænkt som betaling, egentlig uden for § 68; det må i dette tilfælde vistnok

blive leveringen af varerne og ikke modregningserklæringen, der er afgørende. Får kreditor efter fra trediemand at have erhvervet en fordring på skyldneren **kendskab** til dennes insolvens, må det formentlig afhænge af de nærmere omstændigheder, om modregningen vil være utilbørlig og dermed eventuelt omstødelig eller ej. Modregning må normalt anses for sket på det tidspunkt, da modregningserklæringen kommer frem til den anden part.

§ 68 kan anvendes både, når modregningserklæring afgives af den senere konkursskyldners fordringshaver, og når skyldneren afgiver erklæringen.

Som ovenfor nævnt vil en modregning med fordringer erhvervet fra trediemand ofte være omstødelig efter § 73, jfr. § 68. Kan det ikke bevises, at fordringen er købt til underkurs for at opnå større dækning hos skyldneren, kan det dog være tvivlsomt, om anvendelsen af fordringen til modregning kan karakteriseres som utilbørlig. Udvalget foreslår derfor, at det i § 68 fastsættes, at omstødelse altid kan ske, hvis fordringen er erhvervet fra trediemand ved overdragelse eller kreditorforfølgning, og erhververen da indså eller burde indse, at konkursskyldneren var insolvent. Sådant erhverv rummer en betydelig fare for andre kreditorer, og erhververen bør ikke herved kunne skaffe sig dækning, når han er eller burde være klar over debtors insolvens. De foreliggende norske og svenske udkast indeholder ikke nogen regel svarende til § 68, 2. pkt.

Til § 69.

Efter konkurslovens § 21, som ændret ved lov nr. 30 af 20. marts 1901 og lov nr. 177 af 29. april 1960, kan panterrettigheder, som skyldneren inden for de sidste 8 uger før konkursens begyndelse har stiftet til sikkerhed for forpligtelser, der ikke samtidig stiftes, ikke gøres gældende mod boet. Af § 22 fremgår, at kreditor kan undgå afkræftelsen ved at bevise, at skyldneren endnu var solvent, eller at han selv intet kendte til insolvensen. T en tilføjelse, der blev gjort ved loven af 29. april 1960, siges, at panteret

anses som stiftet på det tidspunkt, da den sikredes mod trediemand ved tinglysning, overgivelse af pantet eller lignende sikringsakt; ved overdragelse af fordringer, der ikke er knyttet til et omsætningspapir, er tidspunktet for underretningen til skyldneren om overdragelsen afgørende.

Kommissionsudkastet 1941 § 105 præciserede, at panterrettighederne skulle være stiftet til sikkerhed for *tidligere* af skyldneren indgåede forpligtelser, hvilket var i overensstemmelse med bestemmelsens fortolkning i retspraksis. Muligheden for at føre bevis for solvens og god tro foresloges afskaffet.

Bortset fra, at fristen foreslås forlænget fra 8 uger til 3 måneder, vil udvalgets udkast næppe i praksis medføre nogen realitetsforskel af betydning fra kommissionsudkastet. Man har omformuleret bestemmelsen for at tydeliggøre, at den indeholder to muligheder for omstødelse, nemlig dels hvis pant stilles for ældre gæld, dels hvis man tøver med at bringe sikringsakten i orden. Trediemands pant omfattes ikke af bestemmelsen.

Bestemmelsen omfatter foruden egentlig panteret andre sikkerhedsrettigheder. Tilbageholdsret og ejendomsoverdragelse til sikkerhed. Antagelig ville sådanne rettigheder også efter gældende ret blive henført under reglen. Panteretten skal for at undgå omstødelse være tilsagt senest samtidig med gældens stiftelse. Samtidigskravet må tages strengt: parterne kan ikke, efter at et lån er udbetalt uden betingelser, aftale, at der skal stilles pant for lånet; panteretten vil da blive omstødt, hvis konkurs begæres inden 3 måneder efter pantebrevets tinglysning. Ligesom efter nuværende retspraksis og kommissionsudkastet rammes gæld, der stiftes senere end pantet, f. eks. kredit på grundlag af et ejerpantebrev, ikke af § 69. Der er ikke de samme betænkeligheder ved en sådan pantsætning, som hvor skyldneren efter skyldforholdets stiftelse giver kreditor særlige fordele. Om hvornår regreskrav anses stiftet, se § 37.

Den anden mulighed for omstødelse er, hvis den til beskyttelse mod trediemand nødvendige sikrings akt ikke er foretaget

uden unødigt ophold efter gældens stiftelse. Dette udtryk, som er valgt efter drøftelser mellem de nordiske udvalg, angiver, at sikringsakten skal iagttages, så snart det efter den valgte ekspeditionsform er muligt. Udbetales f. eks. et lån efter tinglysningskontorets lukketid den sidste hverdag før påske, kan tinglysning først ske efter påsken. Långiveren behøver altså ikke vente med lånets udbetaling, til sikkerheden er bragt i orden, dersom han tør løbe risikoen for, at dette ikke sker. Man kunne hævde, at en fornuftig långiver ikke vil udbetale lånet, før sikringsakten er bragt i orden, og at omstødesreglen burde indrettes herefter. Udvalget har dog ikke villet indtage et helt så strengt standpunkt. Derimod kan der ikke være tale om at vente på en rykningspåtegning på et ældre pantebrev eller en udstykningstilladelse. Ethvert ophold, selv kortvarigt, der ikke er nødvendiggjort af ekspeditionsgangen, må anses for unødigt.

Sikringsakten er ved pantsætning af fast ejendom og ved underpantsætning af løsøre tinglysning, jfr. lov nr. 111 af 31. marts 1926 om tinglysning § 1 og § 47, ved registreret skib og ved luftfartøjer registrering, jfr. lov nr. 93 af 29. marts 1957 om skibsregistrering § 31, jfr. § 32, og lov nr. 135 af 31. marts 1960 om registrering af rettigheder over luftfartøjer § 1, jfr. § 2, ved omsætningsgældsbreve og de såkaldte indløsningspapirer overgivelse, jfr. lov nr. 146 af 13. april 1938 om gældsbreve § 22 og § 31, stk. 4, ved aktier formentlig også overgivelse, medmindre der i aktiens tekst er taget utvetydigt og iøjnefaldende forbehold, jfr. H. Us-sing og C. C. Dybdal: Gældsbrevslovene s. 62 og lov om aktieselskaber, lovbekendtgørelse nr. 313 af 28. august 1952, § 26, ved simple fordringer underretning til debitor ifølge fordringen, jfr. gældsbrevslovens § 31, stk. 1, ved håndpantsætning af løsøre overgivelse (rådhedsberøvelse). Udvalget har anset det for en unødvendig belastning af lovteksten at angive, hvilke sikringsakter der kan blive tale om, idet der alligevel ikke vil kunne gives en udtømmende opregning i konkursloven.

Omstødelse efter § 69 er i alle tilfælde betinget af, at sikringsakten er foretaget mindre end 3 måneder før fristdagen eller efter denne. Ved tinglysning er det afgørende tidspunkt anmeldelsen til tinglysning, jfr. tinglysningslovens § 25 og § 46. Tilsvarende gælder ved registrering, jfr. skibsregistreringslov § 40 og lov om registrering af rettigheder over luftfartøjer § 20.

Reglen i stk. 2 om pant over for skyldnerens nærstående svarer ganske til § 66, stk. 2. Har skyldneren f. eks. et år før konkursen stillet pant for en ældre gæld, for hvilken hans nære slægtning har tegnet kaution, kan omstødelse af pantsætningen ske i forhold til kautionisten, medmindre det bevises, at skyldneren var solvent, jfr. § 79, stk. 3.

Til § 70.

Konkurslovens § 23 indeholder to regler om omstødelse af udlæg. Efter den ene bortfalder enhver af udlægget flydende særlig ret mod boet, hvis udlægget er gjort på grundlag af forlig indgået i de sidste 8 uger før konkursen eller dom i en sag, som er anhängiggjort, d. v. s. tinglyst, inden for samme frist. Omstødelse kan undgås ved bevis for solvens eller for god tro hos udlægshaveren. Den anden regel i paragraffens andet stykke lader enhver retsvirkning af udlæg ifølge forlig eller dom og af udpantning bortfalde over for boet, hvis konkursen begynder senest 3 ugersdagen efter den dag, da udlæg eller udpantning foretoges, altså uden at bevis for solvens eller god tro kan føres. Stk. 2 blev indsat ved lov nr. 30 af 20. marts 1901. Fristen var da 10 dage, men blev ved lov nr. 68 af 12. april 1927 forlænget til 3 uger. Ved lov nr. 332 af 18. juni 1969 blev udpantning sidestillet med udlæg, medens det forlængst bortfaldne retsinstitut afsætning blev fjernet fra lovteksten. Derimod omfattes udlæg efter retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 3 og 4, på grundlag af pantebrev i fast ejendom ikke af bestemmelsen.

Kommissionsudkastet 1941 § 103 slog de to regler sammen, således at udlæg og udpantning i de sidste 8 uger skulle tabe enhver retsvirkning over for konkursboet uden hen-

syn til solvens og god tro. Undtaget var dog udlæg efter retsplejelovens § 478, nr. 3 og 4, dersom udlægshaveren gik frem efter reglerne i retsplejelovens § 680, nærmere omtalt nedenfor i kapital 9.

Udvalget er med kommissionen enig i, at fristen på 3 uger for det ubetingede bortfald af udlæg og udpantning er for kort og finder det rimeligt at forlænge den til samme tidsrum som ved de øvrige regler om rent objektiv omstødelse af kreditorfyldestgørelse, altså efter udkastet 3 måneder. Herfor taler også det oprindelige motiv for reglen i § 23, stk. 1, nemlig at man ellers kunne frygte, at reglen om omstødelse af pant blev omgået ved, at kreditor med debtors indforståelse gjorde udlæg for sin fordring og derved skaffede sig en retspanteret med i hovedsagen samme beskyttelse som kontraktspant. Udlæg eller udpantning vil i reglen være et klart indicium for skyldnerens manglende betalingsevne. Forlængelsen af fristen vil medføre, at omstødelse hyppigere end nu vil ramme tilfælde, hvor tvangsauktion allerede er afholdt. Når reglerne om omstødsens gennemførelse som foreslået ved udkastets § § 74 ff, navnlig § 77, udformes med mulighed for hensyntagen til særlige tilfælde, vil der dog næppe være betænkelighed ved, at udlægshaveren må indstille sig på, at udlægget falder bort, hvis konkurs indtræder efter en begæring eller en anmeldelse om betalingsstandsning, som indgives inden 3 måneder efter udlæggets foretagelse.

Ligesom efter gældende ret har udlægget eller udpantningen ingen retsvirkning mod boet. En særlig omstødsessag er ikke nødvendig. Således kan tinglysningsdommeren slette et inden for fristen foretaget udlæg i fast ejendom af tingbogen. Derimod omstødes en på grundlag af udlægget eller udpantningen foretaget tvangsauktion ikke, og reglen i § 78 omfatter ikke køb på tvangsauktion. Dette fremgår også forudsætningsvis af stk. 1, 2. pkt, hvorefter retten ifølge udlægget eller udpantningen falder væk, selv om retten er overdraget til trediemand; denne bestemmelse er nærmest medtaget for en sikkerheds skyld, idet resultatet formentlig ville

blive nået ved fortolkning, dersom udtrykkelig bestemmelse ikke fandtes.

Efter gældende ret og efter kommissionsudkastet er en panthavers udlæg i medfør af retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 3 og 4, for forfalden pantegæld undtaget fra omstødelse. Kommissionsudkastet mente at måtte opretholde undtagelsen, når panthaveren går frem efter retsplejelovens § 680, idet han ellers blot i medfør af denne bestemmelse kunne foretage nyt udlæg under konkursen, jfr. bemærkningerne s. 216. Da udvalget i kapitel 9 foreslår reglen i § 680 afskaffet, er der heller ikke grund til at give udlæg efter § 478, nr. 3 og 4, nogen særstilling. Det er formentlig også inkonsekvent, at udlægget efter den gældende ordning bliver stående, hvis pantebrevet er forfaldet som følge af, at den fastsatte betalingstermin er kommet, eller renter ikke er betalt til tiden, men kan omstødes, hvis pantebrevet er forfaldet af andre grunde, og dom derfor har måttet indhentes forud for udlægget. Er ejendommen før konkursen solgt til trediemand på tvangsauktion, vil der dog sjældent være noget krav mod pantshaveren, da han må antages at ville have fået samme dækning, hvis pantet var realiseret af boet, og han har derfor ikke indvundet nogen berigelse, jfr. § 74, stk. 1.

Når udkastet fastsætter særlige to-årsfrister for omstødelse af gaver, ekstraordinære betalinger og pantsætninger, hvis den begunstigede er en af skyldnerens nærstående, er det mest konsekvent, også for at hindre omgåelse, at der gives en lignende regel ved udlæg. Vil en søn eller datter eller ægtefælle foretage udlæg hos skyldneren, vil dette også ofte i sig selv være mistænkeligt. Det må dog erkendes, at hvor den sædvanlige forbindelse mellem en person og en af hans nærstående er afbrudt eller ligefrem afløst af uvenskab, vil der kunne forekomme tilfælde, hvor udlæg er et naturligt led i en retsforfølgning. Man har imidlertid efter forhandlingerne med de andre nordiske udvalg ment at kunne gå ind for, at to-årsfristen også kom til at gælde ved udlæg til fordel for nærstående. Herved må erindres, at reglen også

omfatter f. eks. et moderselskabs udlæg hos datterselskabet.

I visse særlige tilfælde vil en omstødelse kunne ramme urimelig hårdt. Er den, som i henhold til øvrighedsresolution skal svare bidrag til sin fraseparerede eller fraskilte ægtefælle, til sit barn eller til barnets moder i forbindelse med fødslen, ansat i lønnet stilling, vil bidraget sædvanligvis kunne inddrives ved tilbageholdelse i lønnen, uden at sådan tilbageholdelse vil kunne omstødes. Er den bidragsskyldige derimod selvstændig næringsdrivende, hvilket hyppigst er tilfældet med fallenter, vil bidraget - bortset fra afsoning - kun kunne inddrives ved udpantning. Den bidragsberettigede vil ofte ikke være i stand til at betale det indvundne beløb tilbage, og man måtte meget hyppigt gribe til undtagelsesreglen i udkastets § 77. Det synes imidlertid efter bidragets formål og betydning for den berettigede heller ikke rimeligt, at sådanne udpantninger, som indtil ikrafttrædelsen af lov nr. 332 af 18. juni 1969 ikke kunne afkræftes, nu skal være genstand for omstødelse. Udvalget foreslår derfor, at udpantning for underholdsbidrag til ægtefælle, barn eller besvangret kvinde, altså de i lov nr. 150 af 24. april 1963 omhandlede bidrag, som hovedregel ikke skal kunne omstødes. Udpantning kan efter den citerede lov også ske for underholdsbidrag, der hviler på aftale. En sådan aftale vil i almindelighed næppe sætte bidraget urimeligt højt; men man kan dog ikke helt se bort fra muligheden for, at skyldneren måske med den kommende konkurs for øje med sin hustru træffer aftale om et meget betydeligt underholdsbidrag, som hun derefter inddriver ved udpantning. En frivillig betaling ville i sådanne ekstreme undtagelsestilfælde efter omstændighederne kunne omstødes efter § 73 eller måske § 62, og der bør også være en mulighed for at omstøde en tvangsmæssig opfyldelse. Finder konkursboet, at der foreligger en, som det siges i § 70, utilbørlig begunstiggelse, må boet anlægge sag mod den begunstigede. Boet har bevisbyrden for, at der foreligger en begunstiggelse, og at denne har været utilbørlig. Får boet medhold, vil ikke

blot 3 månedersfristen, men hvis den begunstigede er en nærstående, også 2 årsfristen være anvendelig.

Efter retsplejelovens § 533, stk. 2, mister en kreditor, som har gjort udlæg i løsøre, i almindelighed sin sikkerhedsret, hvis konkurs indtræder inden 12 uger efter udlægget, og det udlagte ikke forinden er sat på tvangsauktion eller udbragt af skyldnerens besiddelse. Efter udkastet må det afgørende tidspunkt blive konkursdekretets afsigelse og ikke som i dag konkursbegæringens indgivelse. Har auktion eller fjernelse fra skyldneren ikke været hindret af de i § 533, stk. 2, nævnte grunde, vil et udlæg i løsøre, som er forblevet hos skyldneren, falde enten efter retsplejelovens regel eller efter udkastets § 70.

Til §71.

Efter gældende ret bliver dispositioner, som foretages efter konkursbegæringens indgivelse, uvirksomme, hvis konkurs indtræder. Der antages dog at måtte gælde visse undtagelser, da det ofte vil stride mod alles interesser, om skyldneren indstillede virksomheden, medens der forhandlede med kreditorerne om en ordning, hvilket efter konkurslovens § 48 a kan foregå i 8 uger. Efter udkastet er det derimod hovedreglen, at konkursen først får virkning fra dekretets afsigelse, jfr. § 30. Det er imidlertid klart, at den skyldner, der har standset sine betalinger, eller mod hvem en, som det viser sig, velbegrundet konkursbegæring er indgivet, som nærmere omtalt i indledningen til kapitel 2 under nr. 5, c, jfr. også bemærkningerne til § 14, bør pålægge sig væsentlige indskrænkninger i sin råden. Grænsen for, hvad der i denne mellemsituation bør kunne foretages, er søgt trukket op ved omstødesreglen i § 71, der kan anvendes jævnsides med de øvrige omstødesregler. Ligesom boet, hvis en betaling kan omstødes f. eks. såvel efter udkastets § 66 som § 73, kan vælge, hvilken bestemmelse man i første række vil påberåbe sig, kan man også vælge mellem § 71 og de øvrige omstødesbestemmelser, som efter deres indhold er anvendelige. Det foreliggende svenske udkast

indeholder ikke tilsvarende bestemmelse. Efter det norske udkast er skyldnerens dispositioner under »gældsforhandling«, del indledende stadium efter den foreslåede norske ordning, ikke bindende i forhold til trediemand, som ikke var i god tro.

Som det fremgår af udkastets § 71 må en skyldner, der har standset sine betalinger eller begæret tvangsakkordforhandling, eller over for hvem konkursbegæring er indgivet, som hovedregel i forhold til trediemand være beføjet til at foretage sådanne dispositioner, som er nødvendige for at bevare virksomheden eller erhverve dagliglivets fornødenheder for ham selv og hans husstand. Om skyldneren også i forhold til sine kreditorer handler rigtigt herved, afhænger af, om der er nogen rimelig udsigt til at opretholde virksomheden, og om en fortsættelse med senere afvikling eller salg for øje må antages at blive mindre tabgivende end en brat standsning. En vurdering heraf kan ikke pålægges trediemand. Kun i ganske ekstreme situationer vil der kunne blive tale om, at en disposition, der er nødvendig til opretholdelse af virksomheden, betegner en utilbørlig unddragelse af skyldnerens ejendele fra hans kreditors forfølgning, jfr. udkastets § 73.

Hvis trediemand hverken ved eller bør vide, at konkurs eller akkordforhandling er begæret, eller at skyldneren har standset sine betalinger, kan der ikke ske omstødelse efter § 71. Selv om trediemand havde eller burde have denne viden, kan omstødelse alligevel ikke ske, hvis han med føje antog, at dispositionen var nødvendig for at opretholde virksomheden. Hans antagelse behøver ikke at have været rigtig, men skal være rimeligt begrundet. Trediemands muligheder for at vurdere dette vil i nogen grad afhænge af hans kendskab til forholdene. Han vil i reglen kunne levere varer, som normalt benyttes i virksomhedens løbende produktion, men dog ikke i usædvanligt store kvanta. Derimod vil der være betydelig risiko for omstødelse forbundet med at sælge et helt nyt maskinanlæg. Vil trediemand efter fristdagen yde lån mod pantesikkerhed, må man kunne forlange, at

han foretager en nøje undersøgelse af forholdene.

Der vil formentlig sjældent rejse sig problemer vedrørende den anden gruppe af dispositioner, der nævnes i stk. 1, erhvervelse af dagliglivets fornødenheder. Herunder falder køb i passende omfang til husholdningen og til skyldnerens og hans families personlige brug. Større anskaffelser, køb af særlig kostbare goder og anskaffelser af ting, som efter den almindelige opfattelse ikke hører til dagliglivet eller dog ikke er fornødne, falder udenfor.

Betaling af gæld bør som altovervejende hovedregel ikke finde sted i denne situation. Betalingen kan efter stk. 2 kun opretholdes, hvis den var nødvendig for at afværge tab, og kreditors vurdering heraf tillægges ikke betydning. Ville udeblivelse med betalingen give fordringshaveren særlige misligholdelsesbeføjelser, som ville være uomstødelige og i høj grad til skade for skyldnerens og hans øvrige kreditorer, kan omstødelse undgås. Således kan forfalden leje for skyldnerens erhvervslokaler som regel betales. Ydelser efter et pantebrev kan erlægges, hvis skyldneren må antages at have rimelig udsigt til at beholde ejendommen, indtil den kan afhændes på gunstigere vilkår end ved en tvangsrealisation. Betaling af skyldig arbejdsløn kan være nødvendig for at undgå tab ved standsning af virksomheden. Dækkes den fortrinsberettigede gæld fuldt ud ved konkursen, vil der ikke blive tale om omstødelse af betaling af sådan gæld, da dette kun ville medføre unødvendige omkostninger.

Bevisbyrden for, at en disposition, der er foretaget efter fristdagen, kan opretholdes, påhviler i almindelighed skyldnerens medkontrahent eller kreditor.

Efter § 14, § 25, stk. 2, og § 163, stk. 2, kan der i visse tilfælde beskikkes skyldneren et tilsyn efter anmeldelse af betalingsstandsning, ved udsættelse med behandlingen af en konkursbegæring eller under forberedelse af tvangsakkord. Har dette tilsyn samtykket i en disposition, herunder betaling af gæld, må trediemand kunne stole herpå. Hvis det uden nærmere undersøgelse er klart, at dispositio-

nen falder helt uden for tilsynets beføjelser, f. eks. bortskænkning af en betydelig gave eller dækning af en lånekreditor, eller har tilsynet ligefrem foretaget mislige transaktioner i forståelse med en kreditor eller en udenforstående, må der dog være en mulighed for at angribe dispositionen. Stk. 3 bestemmer derfor, at omstødelse kan ske, hvis tilsynet åbenbart har overskredet sine beføjelser.

Til § 72.

Konkurslovens § 22, stk. 2, der som nævnt under § 69 er indsat ved lov nr. 177 af 29. april 1960, indeholder for panterrettigheders vedkommende en regel af samme indhold som udkastets § 72. Udkastets bestemmelse får imidlertid ikke synderlig selvstændig betydning for panterrettigheder, da § 69 er formuleret uden brug af begrebet panterrettigheders stiftelse. Reglen får følgende navnlig betydning, når overdragelse af ejendomsret søges omstødt efter §§ 62, 66 og 71, og ved omstødelse af udlæg og udpantning efter § 70. Panterrettigheder vil dog også kunne orastødes efter § 62 eller § 71.

Sikrings aktens iagttagelse, f. eks. tinglysning af skøde på en fast ejendom, giver dels en klar og betryggende konstatering af tidspunktet, dels en mulighed for kreditorerne til at følge med i, om debitor afhænder aktiver til skade for dem. Har debitor til dækning for gæld givet skøde på en fast ejendom, og tinglyses skødet først, når der er gået 8 uger, er der efter gældende ret ingen udtrykkelig hjemmel til omstødelse, medmindre det bevises, at kreditor var klar over, at konkursen var nærførestående. Selve den omstændighed, at den nødvendige sikringsakt ikke straks foretages, er imidlertid egnet til at vække formodning om, at dispositionen søges holdt skjult for kreditorerne.

Udvalget har fundet det noget tvivlsomt, om reglen også bør gælde ved udlæg og udpantning, hvor der i forvejen findes en betryggende konstatering af tidspunktet for fogedens foretagelse af eksekutionen. En fogedforretning vil heller ikke så let kunne hemmeligholdes for kreditorerne som en privat aftale. Alligevel har man dog anset det for

mest hensigtsmæssigt at medtage udlæg og udpantning. Det beror på et tilfælde, om kreditorerne f. eks. gennem et oplysningsbureau kommer til kundskab om foretagelsen af udlæg, og de vil normalt ikke erfare det nærmere resultat af udlægsforretningen. De vil derimod altid ved eftersyn af tingbogen kunne se, om der er gjort udlæg i den faste ejendom og for hvilket beløb, og om udlægget senere er blevet aflyst.

I bemærkningerne til § 69 er nævnt en række tilfælde af sikrings akter ved pantsætning. Ved overdragelse til eje kræves ikke i alle disse situationer nogen særlig sikringsakt i forhold til udlægssøgende kreditorer. Aftale om overdragelse af en bestemt løsørestand eller et omsætningsgældsbevis er beskyttet over for overdragerens kreditorer. Derimod kræves den samme sikringsakt som ved pantsætning, når der sker overdragelse af fast ejendom, registreret skib, luftfartøj, indløsningspapir eller simpel fordring, medmindre denne overdrages sammen med en virksomhed. Ved udlæg eller udpantning er sikringsakt antagelig kun nødvendig ved fast ejendom, registreret skib og luftfartøj, jfr. H. Ussing: Dansk Obligationsret, aim. del, 4. udg., s. 214 og B. Gomard: Fogedret, 2. udg., s. 110. Den i retsplejelovens § 533, stk. 2, angående udlæg i løsøre omtalte udbringelse af skyldnerens besiddelse omfattes ikke af § 72, idet den ikke er nødvendig for at opnå retsbeskyttelse mod kreditorforfølgning, men kun for at bevare beskyttelsen ud over 12 uger. Som nævnt ved § 69 er det ved fast ejendom, skibe og luftfartøjer dagen for anmeldelsen til tinglysning eller registrering, der er afgørende.

Til § 73.

Konkurslovens § 24 handler om begunstiggelse af en enkelt kreditor på de andres bekostning. Der er ikke fastsat nogen bestemt tidsfrist, og i enkelte tilfælde er paragraffen anvendt på dispositioner, der er foretaget ca. Vi år før konkursen; men den tidsmæssige begrænsning ligger i, at skyldneren skal have forudset sit fallissement som nær forestående. Bestemmelsen er ikke begrænset til be-

stemte dispositioner, og det nævnes udtrykkeligt, at den også omfatter betaling af forfalden gæld. Det har været omtvistet, hvorvidt der ligger nogen selvstændig begrænsning i, at begunstigelsen skal være sket på en mod straffelovens (d. v. s. straffeloven af 1866) § 261 stridende måde. Muligvis kan herpå støttes, at visse **begunstigende** handlinger kan opretholdes, fordi de af særlige grunde savner den anstødelige karakter, som kendetegner de af paragraffen omfattede transaktioner. Efter ordene angår § 24 kun skyldnerens dispositioner; men bestemmelsen er i praksis også anvendt på egenmægtige handlinger fra kreditors side. Endelig er det en betingelse for omstødelse, at kreditor, da betalingen fandt sted eller dispositionen blev truffet, var vidende om de nævnte omstændigheder, altså navnlig at der forelå grunde for, at skyldneren måtte anse konkursen for nær forestående.

Kommissionsudkastet 1941 § 109 indeholdt flere betydningsfulde ændringer i § 24. Vigtigst var, at paragraffen ikke blot skulle omfatte kreditorbegunstigelser, men også andre dispositioner, hvorved skyldnerens ejendele er blevet unddraget fra at tjene til fordringshavernes fyldestgørelse. Kravet om viden hos den begunstigede ændredes til, at omstændighederne skal have været kendelige for ham, d. v. s. at omstødelse kan ske også ved uagtsomhed. Bestemmelsen omformuleredes, hvorved det blev fremhævet, at skyldneren ikke behøvede at have tilstræbt, at noget blev unddraget kreditorerne; men det var nok, det »måtte stå ham klart«, at dette ville blive følgen; dette skulle efter motiverne forstås som et krav om forsæt hos skyldneren. Henvisningen til straffeloven udgik.

Da det ikke er muligt i loven at forudse og give regler om alle måder, hvorpå skyldnerens aktiver kan unddrages hans kreditorer, er det nødvendigt at supplere de lettere anvendelige objektive regler med en bestemmelse, som kan samle de tilfælde op, der går gennem de objektive reglers grovere masker. Denne bestemmelse kan efter sagens natur ikke anvende så skarpe kriterier som de objektive regler.

Historisk er den almindelige omstødelsesregel bygget på forestillingen om skyldnerens retsbrud, hvori kreditor gør sig meddelagtig. Imidlertid må det for nutidens retsopfattelse være afgørende, at en disposition, hvorved aktiver unddrages kreditorerne på et tidspunkt, da skyldneren er ude af stand til at betale sin gæld, ikke bør opretholdes, medmindre hensynet til den begunstigede eller andre særlige grunde taler derfor. Har en kreditor selv kunnet tage sig betalt, f. eks. fordi han havde rådighed over skyldnerens midler, bør dispositionen som i almindelighed også antaget i retspraksis kunne omstødes, selv om skyldneren selv intet har foretaget sig. Det er indlysende, at skyldnerens eget **kendskab** til sin økonomiske situation i dette tilfælde må være uden betydning; men heller ikke, hvor skyldneren selv har udført dispositionen, bør hans subjektive forhold være afgørende for, om omstødelse kan ske. Normalt vil skyldneren naturligvis have bedre kendskab til sine forhold end fordringshaveren; men hvis denne f. eks. er skyldnerens forretningsfører, kan det tænkes, at han er eller dog burde være klar over skyldnerens virkelige stilling, medens skyldneren derimod selv ikke er tilstrækkelig informeret. Skyldnerens manglende indsigt bør ikke komme fordringshaveren til gode.

Ligesom kommissionen foreslår udvalget bestemmelsen udvidet til også at omfatte dispositioner, hvorved skyldnerens ejendele unddrages fra at tjene til fordringshavernes fyldestgørelse, selv om det ikke sker til fordel for en fordringshaver. Det mest typiske eksempel herpå er gaver, der imidlertid som hovedregel vil blive ramt af § 62. Der kan imidlertid forekomme tilfælde, hvor gaver bør kunne omstødes, selv om der er gået mere end et år fra bortgivelsen. En overdragelse mod fuldt vederlag kan ikke rammes af § 62, men bør alligevel i visse tilfælde kunne omstødes. Har skyldneren kort før sin konkurs overdraget sin faste ejendom mod en ret til ophold og forplejning, hvis kapitaliserede værdi svarer til ejendommens handelsværdi, bør dispositionen ikke opretholdes, når den anden part ikke var i god tro. Sædvanligt

køb og salg kan i almindelighed ikke omstødes, selv om den ene part var klar over, at den anden var insolvent. I særligt grove tilfælde bør f. eks. en insolvent persons eller firmas overtagelse af et andet selskab, andre vidtløftige spekulationsforetagender, kreditkøb af måske usælgelige maskiner og varer uden udsigt til at kunne betale, umådeholdent forbrug af midler til fester o. 1. kunne omstødes, når den anden part i aftalen ikke var i god tro. Selvbåndlæggelse er ugyldig, og omstødelse heraf derfor unødvendig; men hvis den insolvente skyldner indskyder sine midler i et interessentskab med særlige, for et konkursbo ufordelagtige regler om opgøret ved udtrædelse, må der være en adgang til omstødelse; det er ikke altid tilstrækkeligt at åbne mulighed for opsigelse af interessentskabskontrakten, jfr. § 59. Retsforfølgning vil ikke være omfattet af bestemmelsen, medmindre der i virkeligheden foreligger en frivillig disposition.

Af ordene i § 73 fremgår, at dispositionen skal have været til skade for kreditorerne, hvilket er i overensstemmelse med konkurslovens § 24. Udenfor falder f. eks. ombytning af pantesikkerhed, hvis det nye pant ikke giver større dækning end det gamle, betaling af gæld, for hvilken der var stillet tilstrækkeligt og uomstødeligt pant, eller betaling fra en trediemand, medmindre dette beløb ellers ville være tilfaldet skyldneren.

Efter konkurslovens § 24 skal skyldneren have indset, at konkursen var nær forestående. Dette kan være meget vanskeligt at fastslå, og når man i praksis har anvendt bestemmelsen på forhold, der har ligget nogen tid tilbage, synes ordene ikke engang at give et dækkende udtryk for den bestående ret. Udkastet afsvækker betingelsen ved at lade det være tilstrækkeligt, at skyldneren var eller ved dispositionen blev insolvent. Af bemærkningerne nedenfor om betydningen af, at dispositionen skal have været »utilbørlig«, fremgår det, at konkursens nærhed kan få en vis indirekte betydning.

De norske og svenske udkast sætter en frist på 5 år, medmindre den begunstigede er en af skyldnerens nærstående. Det danske

udvalg har derimod fundet det rigtigst ikke at angive nogen bestemt tidsgrænse. I særlige tilfælde vil der kunne være behov for at kunne ramme dispositioner, der ligger en årække tilbage i tiden. Skyldes insolvens be- drageri eller underslæb, kan der være mulighed for at skjule insolvensen gennem mange år, uanset at det økonomiske sammenbrud er sikkert. Det vil da være stødende, om den, der med kendskab til forholdene har modtaget en formuefordel af bedrageren, kan beholde den, dersom grundlaget for konfiskation eller direkte udbetaling til de besvegne ikke er til stede. Sættes der ingen tidsbe- grænsning for omstødelsen, vil der formentlig ikke være behov for at supplere omstødes- reglerne med erstatningsregler o. 1. En frist på f. eks. 5 år kunne også let lede til den misforståelse, at en insolvent persons dispositio- ner som almindelig regel skulle kunne om- stødes op til 5 år efter, at de er foretaget. Dette må være undtagelsen. For flertallet af de dispositioner, der falder ind under bestem- melsen, vil der næppe være grund til at gå ud over de rammer, som praksis angående kon- kurslovens § 24 har lagt.

Opbygning af civilretlige regler ved henvis- ning til strafferetlige er i reglen uheldig. De bestemmende hensyn er forskellige, og det bør ikke være nødvendigt under en civil sag at tage stilling til, om et strafbart forhold er begået, medens omvendt en fældende straffe- dom ikke uden videre bør lægges til grund for den civile afgørelse. Udkastet nævner ikke som konkurslovens § 24 nogen straffe- lovsbestemmelse, men kræver, at dispositio- nen skal have været utilbørlig. Sådanne klau- suler (»retlige standarder«) findes mange steder i lovgivningen, jfr. som eksempler konkurrenceloven, lovebekendtgørelse nr. 145 af 1. maj 1959, § 15, stk. 1: »strider mod redelig forretningsskik«, aftalelov nr. 242 af 8. maj 1917 §§ 28, stk. 1, og 29: »retsstridigt«, § 33: »stride mod almindelig hæderlighed«, § 36, stk. 1: »åbenbart ubil- ligt«, § 38, stk. 1: »utilbørligt indskrænker den forpligtedes adgang til erhverv«, straffe- loven, lovebekendtgørelse nr. 347 af 15. au- gust 1967, § 279: »retsstridigt«, § 300, stk.

1, nr. 2: »anden letsindig adfærd«, **monopol**-loven nr. 102 af 31. marts 1955 §§ 11 og 12, stk. 3: »urimelige«, afbetalingslov nr. 224 af 11. juni 1954 § 8, stk. 3: »utilbørligt eller klart stridende mod god forretnings-skik«, arvelov nr. 215 af 31. maj 1963 § 52: »utilbørlig påvirkning«. Straffelovens § 300, stk. 1, nr. 1, sætter straf for en skyldner, som på en tid, da han indser eller burde indse, at han er ude af stand til at fyldestgøre sine fordringshavere, betydeligt forværrer sin formuestilling ved stiftelse af ny gæld eller betaler eller stiller sikkerhed for betydelige, forfaldne gældsposter. Nr. 2 omhandler den, som påfører sine fordringshavere betydeligt tab ved ødsel levemåde, ved spil, ved vove-lige foretagender, der ikke står i forhold til hans formue, ved i høj grad uordentlig forretningsførelse eller anden letsindig adfærd. Tiltale rejses langt fra i alle tilfælde, hvor overtrædelse foreligger. Bestemmelserne må, når det drejer sig om straf, anses for meget vidtgående. De kan imidlertid sammen med den hidtidige retspraksis vedrørende **konkurs**-lovens § 24 give nogen vejledning i, hvad der kan anses for utilbørligt med henblik på omstødelse. Hensyn må dog også tages til, hvor kritisk skyldnerens situation er. Står konkursen for døren, indsnævres hans (og trediemands) handlefrihed stærkt. Vides det, at konkursbegæring vil blive indgivet i løbet af de nærmeste par dage, vil de fleste af de dispositioner, som efter begæringens indgivelse ville kunne rammes efter § 71, være omstødelige efter § 73. Dispositioner, der på handlingstidspunktet tegner sig som rimeligt begrundet i skyldnerens og hans kreditorers fælles interesser, vil ikke kunne omstødes, selv om de senere viser sig at medføre unød-vendige tab.

Ligesom andre steder, hvor god og ond tro får betydning, sidestiller udkastets § 73 med kendskab det forhold, at den begunstige-de burde kende insolvensen og de omstæn-digheder, der gør dispositionen utilbørlig. Da bestemmelsen omfatter alle slags dispositio-ner, også betaling af forfalden gæld, behøver der ikke ved dens ydre kendetegn at være noget, der kan advare omverdenen, og det

ville være ubilligt at lade omstødelsen ramme den, som var i begrundet god tro. Lykkes det ikke under omstødelsessagen at komme til klarhed over, om den begunstigede havde (eller burde have haft) det fornødne kend-skab, kan omstødelse ikke ske. Den begun-stigede vil i reglen være den kreditor, som modtager betaling eller pant, eller den, som indgår en aftale med skyldneren eller erhver-ver en formueydelse fra ham; men det kan også være andre. Dommen i U. f. R. 1952. 616 har således afkræftet en betaling over for kautionisten, men ikke over for kreditor, som var i god tro.

Til §§ 74-79.

Disse bestemmelser angiver virkningen af omstødelse. §§ 74-77 beskæftiger sig med forholdet mellem parterne. § 74 handler om omstødelse, der sker i medfør af de objektive omstødellesregler, § 75 om omstødelse efter de subjektive regler i §§ 71 og 73. Begge be-stemmelser giver en målestok for kravets størrelse. § 76 tager stilling til kravets kvali-tative beskaffenhed, om det er selve den overdragne ting eller et pengebeløb, der kan fordres. § 77 fastsætter en fælles lempelses-adgang. § 78 gør op med forholdet til tredie-mand, som har erhvervet tingen fra den umiddelbare modtager, medens § 79 giver regler om boets krav over for den, som har stillet pant eller kaution for skyldnerens gæld.

Til § 74.

Når omstødelse sker, skal den begunstigede efter bestemmelserne i konkurslovens kapitel 4 tilbagegive det modtagne eller dets værdi. Ved omstødelse af udlæg er det dog kun den opnåede fyldestgørelse, der skal erstattes. § 25 angiver, at den kreditor, over for hvem der sker afkræftelse, i forhold til boet bliver at behandle, som om ingen betaling havde fundet sted. Angående gaver nævner § 26, at boet bør erstatte modtageren udgift, der er påført ham i anledning af gaven. I den i be-mærkningerne i indledningen til kapitlet om-talte bestemmelse i lov om ægteskabets rets-virkninger § 33 er om omstødelse af gaver mellem ægtefæller bestemt, at modtageren

skal erstatte værdien af det overførte; ved hændelig undergang er han dog fri for ansvar. Kommissionsudkastet 1941 § 113 foreslog ingen ændring i disse regler om opgørelsen.

I retspraksis er det antaget, at der ved udlæg og påfølgende tvangsauktion over genstande, der senere viser sig ikke at tilhøre skyldneren, kun skal tiisvares nettoprove-nuet, altså den samme løsning som ved afkræftelse af udlæg.

Om det tilfælde, at en overdragelse bliver ugyldig som følge af overdragerens umyndighed, bestemmer myndighedsloven, lovbe-kendtgørelse nr. 141 af 24. marts 1970, § 44, at den umyndige, hvis han ikke har udvist et svigslignende forhold, kun er pligtig at yde erstatning i det omfang, hvori det modtagne er brugt til passende underhold for ham eller i øvrigt skønnes at være kommet ham til nytte. Den myndige part skal derimod altid erstatte værdien.

Udlægges der efter dødsformodningsdom arv efter en person, der senere viser sig at være i live, eller forbigås en arving, fordi det på skiftets tidspunkt ikke vides, om han har overlevet arveladeren, skal hver arving erstatte værdien af det, som han har afhændet eller forbrugt, men dog ikke mere end den nuværende værdi af ting af tilsvarende art og godhed. Der er mulighed for lempelse eller bortfald af kravet, når forbruget har været rimeligt begrundet i erhvervelsen, og det efter hans økonomiske forhold ville være ubilligt at lade ham tilsvare det fulde beløb. Ved hændelig undergang er arvingen fri for ansvar. Har arvingen ved erhvervelsen udvist svig, er han erstatningspligtig efter almindelige regler, jfr. lov nr. 397 af 12. juli 1946 §§ 18, 22 og 25, stk. 2.

I dansk ret er anvendelsen af en berigelsesgrundsætning navnlig blevet forsvaret af Henry Ussing, således i Erstatningsret s. 212 ff og i U. f. R. 1950 B. 139 ff.

Udvalget finder ingen grund til at tage stilling til det almindelige spørgsmål, om en berigelsesgrundsætning bør anerkendes i dansk ret, og hvad den i bekræftende fald nærmere skulle gå ud på. Navnlig under hen-

syn til, at omstødelse efter udkastet kan ske inden for ret lange frister og uden hensyn til modtagerens subjektive forhold, finder udvalget imidlertid, at rimelig hensyntagen til den, over for hvem omstødelse sker, taler med betydelig vægt for at begrænse hans tilsvær til berigelsen, når den overdragne ting ikke er i behold eller af andre grunde ikke gives tilbage. Ofte vil den begunstigede have haft kendskab til, at skyldneren var insolvent, men det kræves ikke og vil ikke altid være tilfældet. Hyppigst vil god tro vel kunne foreligge ved gaver under hensyn til de lange omstødelsesfrister. Når kravet begrænses til den indvundne berigelse, bliver den begunstigede stillet, som om dispositionen ikke var sket, jfr. ordene i konkurslovens § 25. Har han betalt delvist vederlag ved erhvervelsen, eller har denne været forbundet med omkostninger, skal de hertil anvendte beløb komme ham til gode. Har en kreditor ved en omstødelig betaling af gæld opgivet et uomstødeligt pant, eller er pantesikkerhed blevet ombyttet, må den fyldestgørelse, som kunne være opnået gennem det opgivne pant ligesom efter gældende ret fradrages i tilsværet, dersom den tidligere pantesikkerhed ikke genoprettes. Har den begunstigede afholdt udgifter på tingen, uden at han har haft tilsværende indtægter eller øget nytte i besiddelsestiden, skal disse udgifter godtgøres ham, når han leverer tingen eller dens værdi tilbage. Har han solgt den modtagne ting, er det i almindelighed salgsprovenuet, han skal betale og ikke værdien ved overgivelsen eller ved anlæggelsen af omstødelsessagen. Dette får særlig betydning ved effekter, hvis salgs-værdi er udsat for hyppige omskiftelser, f. eks. værdipapirer og modeprægede varer. Oplyses det, at tingen er solgt til lav pris, og at sælgeren derved har opnået andre økonomiske fordele, kan der blive tale om at tage dem i betragtning. Gaver medfører i almindelighed ingen berigelse. Er tingen gået til grunde, haves intet krav, selv om den er blevet ødelagt ved modtagerens fejl. Har han med forsæt eller ved uagtsomhed slået den i stykker efter at være blevet klar over omstødelseskravet, må han dog være erstatnings-

ansvarlig efter almindelige regler. Skyldes det trediemands fejl, at tingen blev ødelagt, eller er den forsikret, tilkommer kravet på erstatnings- eller forsikringssummen konkursboet, jfr. princippet i forsikringsaftalelov nr. 129 af 15. april 1930 § 54. Er det modtagne forbrugt, kan modtageren herved have opnået en berigelse enten ved at have sparet udgifter til selv at købe tilsvarende goder eller ved, at forbruget er sket i en produktion, gennem hvilken der er opstået eller bevaret formueværdier (materialer anvendt til bygning af et hus eller til reparation), eller ved, at der i øvrigt er sket en forbedring af hans økonomiske stilling, hvorunder efter udvalgets opfattelse også må falde erhvervelse af nyttig uddannelse, sml. A. Vinding Kruse: Restitutioner s. 153 ff og i modsat retning H. Ussing: Erstatningsretten, 2. udg., s. 232 og i U. f. R. 1950 B. 155 f. Berigelsens omfang må formentlig ansættes til værdien ved forbruget, hvis der ikke er grundlag for en højere eller lavere ansættelse. Er der holdt tvangsauktion på grundlag af udlæg eller udpantning eller i henhold til panteret, der omstødes, vil berigelsen være det opnåede nettoprovenu.

I overensstemmelse med, hvad der sædvanligvis antages ved anvendelsen af en berigelsesregel, kan kravet mod modtageren ikke overstige boets tab. Har modtageren ved forretningsmæssig dygtighed fået mere ud af tingen, end den egentlig var værd, kan boet ikke gøre krav på dette overskud.

Medens det i Tyskland og Norge i almindelighed antages, at berigelsesmålestokken også må anvendes, hvor det overdragne er penge, mener Henry Ussing: Erstatningsretten s. 233 f, at det må være hovedreglen, at et berigelseskrav står uafhængigt af pengenes senere skæbne. Udvalget har navnlig af bevismæssige grunde sluttet sig hertil. Har en kreditor eller en gavemodtager fået kontante penge, vil det være en vanskelig og kompliceret opgave at efterspore, hvilke dispositioner disse penge har givet anledning til og med hvilke resultater. Ussing i U. f. R. 1950 B. 146 tager ikke bestemt stilling til, om samme regel bør gælde, hvor kontanter først

fremkommer senere ved salg af en ting; men efter udvalgets opfattelse er de samme grunde til stede, som hvor skyldneren oprindeligt ved den omstødelige disposition har overladt den anden part penge. Efter udkastet er det dog kun pengenes anvendelse, der ikke formindsker kravet. Er pengene bevisligt gået tabt uden at være anvendt, f. eks. ved tyveri eller ved en banks sammenbrud, er modtageren fri for ansvar.

Mod anvendelsen af en berigelsesmålestok er det navnlig blevet indvendt, at den frembyder retstekniske vanskeligheder, jfr. Jul. Lassen: Haandbog i Obligationsret, almindelig del, 3. udg., s. 302-04 og 306-07, A. Vinding Kruse: Erstatningsretten I, s. 345 ff, udkast til lov om borteblevne 1945, s. 49, O. A. Borum i Juristen 1951 s. 147 ff. De fleste af disse vanskeligheder undgås ved den væsentlige begrænsning, som følger af udkastets regel om penge. De fleste tilfælde, hvor en bestemt genstand eller et værdipapir, f. eks. en aktie eller et pantebrev, ikke kan gives tilbage, beror antagelig på videresalg. Her vil det i almindelighed være lettere at fastslå salgssummen, altså typisk berigelsen, end tingens værdi, forudsat denne ikke sættes lig med salgssummen. Ved tingens undergang bortfalder ethvert krav. Ved forbrug vil derimod et krav på tingens værdi være nemmest at anvende, navnlig fordi man undgår at tage stilling til, om den begunstigede ellers ville have købt en ting med samme formål, om han altså har indvundet en besparelse. Når det drejer sig om overførsel af ting, ikke af penge, vil man yderst sjældent, om nogen- sinde, behøve at tage stilling til, om en uddannelse el. lign. har skabt en berigelse for den begunstigede; en undervisning, som er givet af skyldneren, kan jo ikke omstødes. Er tingen indgået i en produktion, der svarer til dens bestemmelse, vil berigelsen sædvanligvis være den samme som værdien på forbrugstidspunktet. Anvendes berigelsesmålestokken, kan modtageren fradrage udgifter, han har haft på forbedring af tingen; dette resultat svarer til gældende ret, jfr. højesteretsdomme i U. f. R. 1931.37 og 1943.775. Også udgifter ved en omdannelse til et speci-

elt formål, der i og for sig ikke øger tingens værdi, kan efter udkastet fradrages.

Udvalget mener ikke, at de fordele i retning af lettere anvendelige kriterier for omstødelse, som foreslås gennemført, i nogen væsentlig grad vil miste deres betydning ved den foreslåede berigelsesregel. I langt de fleste tilfælde vil spørgsmålet om omstødelsens virkninger løse sig af sig selv, når det først er fastslået, at omstødelse skal ske. De bestående regler har kun i få tilfælde givet anledning til retstvister om fastsættelsen af boets krav. selv om de frembyder adskillig fortolkningsvivl. Omstødelsen vil gennemgående indtræffe langt hurtigere end den borteblevne arvinges hjemkomst i de i lov om borteblevne § 18 omhandlede tilfælde, og der vil derfor typisk ikke være sket en så omfattende sammenblanding med den øvrige formue.

Der har ikke kunnet tilvejebringes enighed mellem de danske, norske og svenske deltagere om en fælles løsning. Det norske udkast anvender ganske vist i overensstemmelse med gældende norsk ret berigelsen som målestok, men uden undtagelse for penge og indeholder forskellige mindre afvigelser fra det danske. Fra svensk side anvendes ligeledes i hovedsagen overensstemmende med nuværende svensk ret et meget detaljeret udformet værdikrav, men med undtagelse for »nyttig och nödad« omkostning.

Stk. 2 vedrører udbytte, der vindes af den formuegenstand eller det pengebeløb, som omstødelsen vedrører. Udbytte kan være leje af fast ejendom eller rørligt gods, renter, aktieudbytte, korn, der indhøstes på en overdraget ejendom, afkom af dyr og efter omstændighederne formentlig beregnet vederlag f. eks. for anvendelse i den begunstigedes drift eller som beboelse for den begunstigede. Det er noget tvivlsomt, hvorledes grænsen mellem udbytte og forbrug af substansen skal drages ved immaterialrettigheder (forfatterret, patentret o. s. v.), og hvilke regler der her skal anvendes, jfr. M. Koktvedgaard: Immaterialretspositioner s. 273 og W. E. v. Eyben: Formuerettigheder, 3. udg., s. 100.

Efter dansk rets almindelige regel, jfr.

herved Danske Lov 5-5-4, kan en uretmæssig besidder beholde de indtægter, han har nydt i tiden, indtil han bliver sagsøgt. Undtagelse gælder dog, hvis forholdet har været af en vis uredelig karakter. Reglen i lov om borteblevne § 18, stk. 4, er derimod, at indtægter, der er forfaldet før kravets fremsættelse i eller uden for retten, kan beholdes, når besidderen ikke har handlet svigagtigt. Den er altså dels videre, dels snævrere. Udvalget har ligesom det norske og svenske udvalg fundet det rigtigst at kræve sagsanlæg til afbrydelse af indtægtsnydelsen. I det i lov om borteblevne behandlede tilfælde vil det i reglen, når den borteblevne viser sig, være klart, at han har ret til arven; er den borteblevne død, men på et andet tidspunkt end antaget, og efterlader han sig arvinger, man ikke har kendt til, vil disses krav oftest let kunne dokumenteres. Ved omstødelse f. eks. af en betaling med usædvanlige betalingsmidler vil den, mod hvem kravet rettes, oftere kunne være i tvivl om dets berettigelse. Det vil undertiden kunne være vanskeligt at fastslå, hvornår et krav egentlig er gjort gældende. Også fastlæggelsen af et kravs forfaldstid kan i visse tilfælde byde på vanskeligheder, jfr. bemærkningerne til § 66, og hvis den begunstigede ved sagsanlægget ikke har oppebåret et forfaldent krav f. eks. på leje, er der næppe særlig grund til, at han under omstødelsessagen eller måske endog efter dom til omstødelse skal kunne inddrive kravet og derefter beholde beløbet.

Indtægtsnydelsen afbrydes efter udkastet ved sagens anlæg, d. v. s. stævningens indlevering til berømmelse, jfr. retsplejelovens § 279, stk. 1, og ikke som formentlig efter gældende ret først ved stævningens forkyndelse for sagsøgte. Fra sagsanlægget kan i almindelighed kræves procesrenter, jfr. gældsbrevslovens § 62, stk. 2; men det ville være kunstigt, om der skulle beregnes procesrente fra sagsanlægget til stævningens forkyndelse, altså normalt i et ganske kort tidsrum, og derefter tilsvarende af de faktisk oppebårne renter.

Til § 75.

Har den, over for hvem omstødelse er sket,

modtaget en utilbørlig begunstigelse, skønt han kendte eller burde kende skyldnerens insolvens og de omstændigheder, der gjorde begunstigelsen utilbørlig, vil det ikke være rimeligt at anvende den lempeligere berigelsesregel, men han bør være erstatningsansvarlig efter lovgivningens almindelige regler, jfr. også loven om borteblevne § 22, der dog kræver egentlig svig.

Mere tvivlsomt er det, i hvilken gruppe omstødelse efter § 71 bør anbringes. Også denne paragraf kræver ganske vist ond tro, men bevisbyrden for god tro vil oftest påhvile den begunstigede, og navnlig er de forhold, som han skal have haft eller burde have haft kendskab til, af en noget anden karakter end de i § 73 nævnte. Selv om han har kendt konkursbegæringen, kan han have anset den for ubegrundet, og den disposition, der er tale om, kan være en ellers ganske normal handel. Udvalget har dog ment at burde henføre også omstødelse efter § 71 under § 75. Den, der handler med en person, mod hvem konkursbegæring er indgivet, må vide eller burde vide, at han herved løber en vis risiko. Formålet med § 71, til en vis grad at bevare boets stilling, som den er ved begæringens indgivelse, ville ikke fuldt ud kunne nås, hvis der kun påhvilede skyldnerens medkontrahent et berigelsestilsvær. Mod dispositioner, der ikke indebar en påviselig berigelse for medkontrahenten, ville ofte intet retsskridt være muligt. Også i øvrigt kan en vis risiko være ønskelig for at sætte en bremse på uønsket aktivitet. Ved betaling af gældsposter vil en erstatningsregel og en berigelsesregel i almindelighed give samme resultat.

Anvendelsen af almindelige erstatningsregler vil medføre, at den begunstigede stilles som den, der har begået en erstatningsforpligtende handling, f. eks. ved uagtsomhed forårsaget skade på en andens ejendele. Han må da erstatte det tab, boet har lidt, forudsat at der foreligger en sådan forbindelse mellem dispositionen og tabet, at han efter erstatningsrettens regler ville komme til at erstatte dette. Tingens undergang fritager ikke modtageren for ansvar. Ansvar for udbytte, der

indvindes inden ornstødelsessagens anlæg, forudsætter efter den almindelige opfattelse et forhold af en vis grovhed, jfr. K. Illum: Dansk Tingsret, 2. udg., s. 346, A. Vinding Kruse: Erstatningsret I, s. 329 f, v. Eyben: Formuerettigheder, 3. udg., s. 100. Efter udvalgets opfattelse ville det i og for sig ikke være urimeligt, om den i denne paragraf omhandlede begunstigede måtte tilsvare indvundet udbytte; men man har dog ikke fundet tilstrækkelig anledning til at foreslå nogen lovregel herom.

Til § 76.

Efter gældende ret går boets krav ved omstødelse principalt ud på tilbagelevering af den overdragne genstand; men der er intet til hinder for, at man aftaler, at tingen bliver, hvor den er, og den begunstigede i stedet betaler et pengebeløb.

I de fleste tilfælde vil boet, som skal afvikles, ingen interesse have i at få tingen tilbage. For at spare parterne for at træffe aftale herom bestemmer udkastet derfor, at det modtagne, hvor tilbagelevering overhovedet kan ske, kun skal gives tilbage, hvis en af parterne begærer det. Modtageren kan altså også frigøre sig ved at levere tingen tilbage og vil da i almindelighed ikke ifalde yderligere ansvar. Det stemmer med almindelige erstatningsretlige regler, at modtageren, også hvor han har udvist et erstatningsforpligtende forhold, kan levere den f. eks. ved en ugyldig retshandel modtagne ting tilbage. Erstatningskrav kan kun gøres gældende, hvis tingen ikke kan fås tilbage. Selv om boet kræver tilbagelevering, kan modtageren dog efter udkastet beholde tingen og aflevere berigelsen, eller hvis § 75 er anvendelig, svare erstatning, dersom tilbagelevering ville være forbundet med et urimeligt værdispild, f. eks. fordi en motor er installeret på en sådan måde, at den ikke kan udskilles uden store bekostninger.

Af paragraffen fremgår, at boet, når det kræver eller får den af skyldneren erlagte ting tilbage, må udlevere en eventuel modydelse, f. eks. ved en delvis gave, ved pant for både ældre og samtidig stiftet gæld, ved salg,

hvor en del af købesummen afvikles ved kvittering af en ældre skyld. Foreligger der betaling af gæld eller pantsætning for ældre gæld, der omstødes, skal det ældre lån naturligvis ikke betales tilbage. Er omstødelsen sket efter §§ 62-70, skal boet også erstatte den anden part de omkostninger, han har haft ved den omstødte disposition, og udgifter, han har afholdt på tingen. I det hele bevirker anvendelsen af § 76 ikke nogen kvantitativ ændring i den retsstilling, som følger af § 74, henholdsvis § 75. Et eventuelt krav mod boet er massekrav og skal opfyldes samtidig med tilbageleveringen. Er også modtageren gået konkurs, må yderens konkursbo, når det kræver udleveret en bestemt genstand, antagelig være separatist i modtagerens bo.

Til § 77.

I dansk ret findes enkelte spredte regler om særlig adgang til lempelse af ansvar.

Efter loven om borteblevne § 18, stk. 2, kan kravet mod den, der uden svig har fået udlagt den borteblevnes formue, og som har afhændet eller forbrugt det modtagne, nedsættes eller bortfalde, når forbruget har været rimeligt begrundet i hans erhvervelse af den borteblevnes ejendele, og det efter hans økonomiske forhold ville være ubilligt at lade ham tilsvare det fulde beløb.

Børns og sindssyges erstatningsansvar for skadegørende handlinger kan efter myndighedslovens §§ 63 og 64 nedsættes eller helt bortfalde, for så vidt det findes billigt, for børns vedkommende på grund af manglende udvikling hos barnet, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, derunder navnlig forholdet mellem den skadegørendes og den skadelidtes evne til at bære tabet og udsigten til, at skaden kan fås godtgjort hos andre, og for sindssyges vedkommende de samme momenter, dog personens sindstilstand i stedet for manglende udvikling.

Ifølge søloven, lovebekendtgørelse nr. 163 af 12. maj 1967, § 67, og sømandslov nr. 229 af 7. juni 1952 § 50, stk. 2, kan kaptajnens eller en sømands erstatningsansvar for fejl eller forsømmelse i tjenesten nedsættes

under hensyntagen til den udviste skyld, skadens størrelse og omstændighederne i øvrigt. Forsikringsaftalelov nr. 129 af 15. april 1930 § 25, stk. 1, giver mulighed for nedsættelse eller bortfald af erstatningsansvar, der hviler på simpel uagtsomhed eller udelukkende på reglen om husbondansvar i Danske Lov 3-19-2, dersom skadelidte er dækket af en forsikring.

Udvalget mener, at der vil være grund til i særlige tilfælde at kunne lempe ansvaret for den, over for hvem omstødelse sker. Det vil nok især blive ved omstødelse af pengegaver, der kan være trang til lempelse, hvor gavemodtageren muligvis i fuldkommen god tro har anvendt pengene til underhold eller uddannelse og nu ikke er i stand til at tilbagebetale beløbet.

Den ene betingelse for nedsættelse eller bortfald er, at gennemførelsen ville være urimelig byrdefuld. Kravet er noget strengere end efter den tilsvarende betingelse i loven om borteblevne, hvor der let kan være forløbet et længere tidsrum. Hensyn må tages til den begunstigedes økonomiske stilling og hans muligheder for at dække kravet. Det er imidlertid ikke nok, at tilbagebetalingen vil medføre alvorlige rystelser i hans økonomi. Der kræves også, at omstændighederne i øvrigt skal tale for lempelse. Her kan hans subjektive forhold komme i betragtning, og det kan vurderes, om gaven eller betalingen var rimeligt begrundet i hans og skyldnerens forhold. Et særlig letsindigt forbrug eller omvendt en investering, som kan ventes at give betydelige indtægter i den nærmeste fremtid (men dog uden at boet kan vente herpå), kan tale mod lempelse. Lempelsesreglen kan efter sin placering anvendes, selv om omstødelsen er sket efter § 73. Det vil dog være yderst sjældent, der her bliver tale om lempelse, og det bør i hvert fald ikke tillades den begunstigede at bevare en i behold værende berigelse. Også krav på en bestemt ting kan lempes, eventuelt til et (reduceret) pengekrav.

Den i 1930 nedsatte kommission havde overvejet at foreslå en lempelsesregel, jfr. bemærkningerne s. 223 f. Man veg dog til-

bage herfor, idet man frygtede, at bestemmelsen sikkert ville give anledning til adskillige processer, og man udtrykte håb om, at kreditorerne vil frafalde deres ret til afkræftelse, hvis det i et enkelt tilfælde måtte forekomme, at afkræftelse ville være åbenbart urimelig.

Et sådant håb synes at hvile på et meget usikkert grundlag, og efter udvalgets opfattelse vil bestemmelsen, når domstolene i praksis har fastslået, at den kun kan anvendes i sjældne tilfælde, ikke medføre et større tal processer. Det er vel ikke usandsynligt, at den begunstigede undertiden, hvis det af andre grunde kommer til retssag, vil forsøge sig også med en påstand om anvendelse af § 77; men det vil da heller ikke medføre særligt besvær eller forhaling at tage stilling også til dette spørgsmål. Derimod skønner udvalget ikke, at bestemmelsen i almindelighed vil forhindre en frivillig opgivelse af den omstødelige begunstigeelse, idet de begunstigede som nævnt vil være klar over den ringe udsigt til, at f. eks. en kreditor eller en gavemodtager, hvis gaven er i behold, med held kan påberåbe sig bestemmelsen.

Efter det foreløbige norske udkast skal bestemmelsen kun kunne anvendes, når omstødelse sker efter den subjektive regel, og kravet kan ikke gå længere ned end til berigelsen. Da boets krav ved omstødelse efter de norske, objektive regler også ved pengeydelse kun omfatter berigelsen, er der ikke så stærk trang til en lempelsesregel for disse tilfælde. Det foreliggende svenske udkast giver mulighed for lempelse både ved omstødelse efter de objektive og de subjektive regler, hvis kravet mod den begunstigede overstiger berigelsen, eller der foreligger andre særlige grunde til lempelse.

Til § 78.

Efter konkurslovens § 29 har boet, dersom skyldnerens medkontrahent eller kreditor har overdraget tingen til en trediemand, over for denne krav på tilbagegivelse af tingen eller dens værdi, såfremt han var vidende om, at der ved overdragelsen tilsigtedes at lægge hindringer i vejen for boets ret. Kom-

missionsudkastet 1941 foreslog ingen ændringer heri og indeholder ingen bemærkninger om reglen.

Efter udvalgets opfattelse må det være tilstrækkeligt til at begrunde omstødelse over for trediemand efter samme regler, som gælder i forhold til den umiddelbare modtager, at trediemand kendte eller burde have kendt de omstændigheder, der begrunder omstødelseskravet, altså f. eks. at en ting var erlagt til betaling af en fordring og efter parternes forhold var et usædvanligt betalingsmiddel, uden at han havde føje til at tro, at betalingen alligevel var ordinær, jfr. § 66. Som nævnt i bemærkningerne til § 70 er køb på tvangsauktion ikke omfattet af § 78; tingen kan ikke siges at være overdraget af auktionsrekvirenten. Det ville også være for strengt, om auktionskøberen skulle aflevere tingen, blot fordi han kendte tidspunktet for udlægget, hvilket er den eneste betingelse for omstødelse. Holdes auktionen derimod efter konkursdekretets afsigelse, fordi auktionsholderen ikke kender noget til dekretet, må køberen, hvis han ved, at skyldneren er gået konkurs, og at omstødelse derfor vil ske, være ansvarlig efter almindelige erstatningsregler.

Om omstødelsen skal gennemføres efter reglerne i § 74 eller i § 75, afhænger af, om omstødelsen i forhold til den første erhverver sker efter de objektive eller de subjektive regler; trediemands kendskab skal jo netop angå spørgsmålet, om betingelserne for anvendelse af disse regler er til stede. Af formuleringen følger, at hvis trediemand omvendt kun indså (eller burde indse), at betingelserne for omstødelse efter en af de objektive regler var til stede, kan hans tilsvær ikke føres ind under § 75, selv om denne bestemmelses betingelser var opfyldt i forholdet mellem skyldneren og den første erhverver.

De norske og svenske udkast indeholder tilsvarende regler, som i det norske udkast er udformet selvstændigt for omstødelse efter de objektive og de subjektive regler.

Til § 79.

Har trediemand stillet pant eller kaution for

en af skyldnerens gældsposter, vil betaling af denne gæld medføre, at pantet frigives eller kautionsforpligtelsen ophører. Kunne pantet dække skylden, eller var kautionen ubegrænset og kautionisten god for beløbet, har betalingen ikke medført nogen berigelse for kreditor, og der vil derfor ikke kunne rejses omstødelseskrav mod ham på grundlag af de objektive omstødelsesgrunde. Kautionen eller pantesikkerheden genopstår ikke; hensynet til kreditor kræver ikke en sådan genopståen, da boet som nævnt ikke kan gøre krav gældende mod ham, og da kautionen ikke er påtaget eller pantet stillet af hensyn til skyldnerens øvrige kreditorer, vil boet ikke uden positiv hjemmel kunne gøre kautionen eller panteretten gældende. Efter det foreliggende svenske udkast kan boet hos trediemand forlange sikkerheden eller dens værdi eller opfyldelsen af en kautionsforpligtelse under samme betingelser, som ville have været gældende for omstødelse af betalingen, hvis den var sket til ham. Det forekommer imidlertid det danske udvalg tvivlsomt, om man bør anvende de objektive omstødelsesregler direkte på forholdet til kautionisten (pantsætteren); det er f. eks. tilfældigt, om han ved, med hvilke betalingsmidler gælden er bragt ud af verden. Han har måske blot fra kreditor fået meddelelse om, at dennes krav nu er fyldestgjort. Efter det svenske udkast kan omstødelse ske, selv om kautionisten intet kendte til, at fyldestgørelsen f. eks. ikke var sket ved betaling af penge, men med usædvanlige betalingsmidler. I mange tilfælde vil kautionisten have et godt kendskab til debtors forhold; men det behøver ikke at være tilfældet. Det danske udvalg har derfor anset det for rigtigst at gøre det til en betingelse for omstødelse over for kautionisten (pantsætteren), at han kendte eller burde kende de omstændigheder, som begrunder krav om omstødelse, f. eks. de forhold, der bevirker, at en betaling må anses sket med usædvanlige betalingsmidler. Derimod behøver han ikke vide noget om skyldnerens økonomiske stilling bortset fra de tilfælde, hvor omstødelse er betinget af insolvens. Kendskabet må foreligge, da kau-

tionisten får meddelelse om frigivelsen eller i rimelig kontinuation deraf. Er trediemand en af skyldnerens nærstående, må man kunne gå ud fra, at han har fornødent kendskab til forholdene, og krav kan derfor efter stk. 2 rejses, uden at der tages hensyn til de subjektive forhold. Skyldneren og hans fordringshaver bør ikke ved at lade skyldnerens ægtefælle optræde som kautionist kunne håbe på at undgå omstødelse ved at præten-dere god tro hos ægtefællen.

Efter det foreliggende norske udkast er kravet mod kautionisten et krav på kautionsbeløbet og mod pantsætteren krav på sikkerhedsretten eller, hvis sikkerheden ikke kan fremskaffes, et egentligt erstatningskrav. Det danske udvalg mener imidlertid ikke, at boets krav mod trediemand bør være strengere end kravet mod skyldnerens medkontrahent eller kreditor. Berigelsen ved opgivelsen af kaution eller pant vil ganske vist normalt netop være kautionsbeløbet, hvis dette ellers ville være medgået til fordringens dækning, eller pantets nettorealiseringsværdi. Var der f. eks. flere kautionister, eller havde skyldneren stillet et uomstødeligt, omend ikke fuldt dækkende pant for gælden, kan berigelsen dog være mindre end kautionsbeløbet. Kan pantesikkerheden ikke genoprettes, fordi pantet ikke mere er i pantsætters besiddelse eller nu er anderledes behæftet, vil der også kunne blive forskel mellem et berigelseskrav og et erstatningskrav. Endvidere bør lempelsesreglen i § 77 kunne anvendes, hvilket også er tilfældet efter det svenske udkast. Der bliver ikke mulighed for at bruge § 76 direkte, da kautionisten eller pantsætteren ikke kan give den ting tilbage, som kreditor har modtaget. Bestemmelsen finder derimod tilsvarende anvendelse ved, at boet kan forlange, at trediemand påny stiller et frigivet pant som sikkerhed, hvis dette er muligt. Umuligt vil det være, hvis den pantsatte genstand er solgt eller gået til grunde, og er der f. eks. givet nye panterettigheder på den plads, som det frigivne pant optog, kan der kun gives sikkerhed i prioritetsorden efter de nu bestående panterettigheder. Er pantsætter også gået

konkurs, har skyldnerens konkursbo kun en simpel fordring mod pantsætters konkursbo. Da kravet om genoprettelse af sikkerheden er underlagt berigelsessynspunktet, må skyldnerens bo betale omkostningerne f. eks. ved udstedelse af nyt pantebrev og ny tinglysning.

Kan omstødelse af den stedfundne betaling ske efter reglerne i § 71 eller § 73, og var trediemand klar over - eller burde han have været klar over - at disse betingelser var til stede, kan han ikke slippe med at tilsvare berigelsen, men må hæfte for kautionbeløbet og skal betale fuld erstatning, hvis en pantesikkerhed ikke kan genoprettes. Også her kan lempelsesreglen i § 77 anvendes. Selv om trediemand er en af skyldnerens nærstående, hæfter han kun efter erstatningsreglen, hvis han ikke var i god tro. Var han ved frigivelsen af kautionen eller sikkerheden i god tro, skal han derimod tilsvare berigelsen, jfr. stk. 2.

Bestemmelserne i stk. 1 og 2 rammer imidlertid ikke alle tilfælde, hvor der bør ske en omstødelse i forhold til kautionisten eller pantsætteren, idet de forudsætter, at betingelserne for omstødelse var opfyldt i forholdet til kreditor. Var kreditor i god tro, vil en betaling efter skyldnerens betalingsstandning ikke kunne omstødes over for ham; men var kautionisten ikke i god tro, eller er han en af skyldnerens nærstående, giver § 71 adgang til direkte omstødelse over for kautionisten. På samme måde kan en betaling efter § 73 være en utilbørlig begunstiggelse, ikke så meget af den i forvejen sikrede kreditor, der måske har været i god tro, som af kautionisten (pantsætteren). I sådanne tilfælde er der også sket omstødelse i retspraksis, jfr. bemærkningerne til § 73. Også en betaling f. eks. med usædvanlige betalingsmidler eller en pantsætning for ældre gæld, hvorved en nærståendes kaution eller pant frigøres eller bliver uden betydning, bør kunne omstødes i forhold til den nærstående inden for den længere frist, som efter § 66, stk. 2, og § 69, stk. 2, gælder over for nærstående. Stk. 3 tilsiger at udelukke den slutning, at stk. 1 og 2 udtømmende skulle have gjort op med mu-

lighederne for at rette krav mod kautionister og dem, der har stillet sikkerhed for anden mands gæld.

Til § 80.

Konkurslovens § 30, der er ændret i 1901, bestemmer, at omstødelsessag skal anlægges inden 4 uger efter den skiftesamling, hvori prøvelse af vedkommende fordring har fundet sted. Skal sagen føres på Færøerne eller i udlandet, er fristen 8 uger. Også hvis kravet skal fyldestgøres gennem bobehandlingen, må afkræftelsesindsigelsen fremsættes inden den angivne frist. Er den muligt omstødelige disposition ikke forbundet med nogen fordring, der anmeldes i boet, f. eks. fordi fordringen fuldt ud er blevet dækket ved dispositionen, eller fordi denne er en gave, gælder ingen særlig frist.

Kommissionsudkastet 1941 opretholdt 4 ugers fristen, 8 ugers fristen foresloges ophævet, og der gaves en supplerende regel for de tilfælde, at den afkræftelige retshandel ikke angik anmeldte fordringer. Fristen sattes her til 3 måneder fra det tidspunkt, da boets bestyrelse erholdt kendskab til, at betingelserne for afkræftelse var til stede. Hvis sagen skulle anlægges i udlandet, var fristen dog 6 måneder.

Efter aktieselskabslovens § 65, stk. 4, skal likvidator i et insolvent aktieselskab anlægge afkræftelsessag inden 6 uger efter likvidationens endelige vedtagelse. I betænkning nr. 540 i 1969 foreslås i udkastet til lov om aktieselskaber § 129, stk. 1, at fristen forlænges til 6 måneder efter likvidationens indtræden.

Udvalget mener ikke, at grundlaget for fristernes beregning bør være forskelligt, alt eftersom omstødelsen er knyttet til en i boet anmeldt fordring eller ikke. Den anden part kan ikke beregne, hvornår fristen begynder at løbe, idet afslutningen af prøvelsen af den anmeldte fordring kan udsættes så mange gange, det skal være. Der er dernæst ikke nogen nødvendig forbindelse mellem fordringens prøvelse og omstødelsessagen. Omstødeligheden af en betaling vil oftest bero på de omstændigheder, hvorunder selve be-

talingen er sket, og ikke på fordringen. Udvalget kan tilslutte sig kommissionens forslag om en frist på 3 måneder, der dog bør løbe fra det tidspunkt, da boets bestyrelse blev i stand til at gøre kravet gældende. Er den begunstigedes bopæl og opholdssted ukendt, da boets bestyrelse blev bekendt med de omstændigheder, der betinger omstødelseskra-
vet, løber fristen først fra det tidspunkt, da boet kunne gøre kravet gældende, jfr. lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer § 3 og lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov, lovekendtgørelse nr. 277 af 30. juni 1965, § 16. Også det i U. f. R. 1959.104 omtalte tilfælde, hvor likvidator ikke var i stand til nærmere at præcisere kravet, fordi politiet til brug ved en kriminel undersøgelse rådede over de nødvendige dokumenter, vil falde ind under bestemmelsen. Boets bestyrelse omfatter her midlertidig bestyrer, kurator, skifteret og medhjælper. Efter de svenske og norske udkast løber 3 måneders fristen altid fra det øjeblik, boet fik kendskab til omstødelsesmuligheden.

Ved et bo af betydeligt omfang vil der ved begyndelsen af bobehandlingen foreligge en lang række spørgsmål, som bostyret skal tage stilling **til**. Selve gennemgangen af boets dokumenter og regnskaber vil, særlig hvor disse ikke er i god orden, kunne tage lang tid. Det kan derfor let forekomme, at de dokumenter, som er i boets besiddelse, i og for sig giver tilstrækkeligt grundlag for at gøre kravet gældende, men at bostyret under sin gennemgang først efter længere tids forløb når frem til disse dokumenter. Udvalget foreslår derfor, at sagen altid anses for rettidig, hvis den er anlagt inden 6 måneder efter konkursdekretets afsigelse. Efter de foreløbige norske og svenske udkast er fristen et år fra fristdagen. Det danske udvalg har imidlertid ment, at fristen først bør begynde at løbe fra det tidspunkt, da selve konkursbehandlingen er begyndt. Først nu indsættes et bostyre, som kan begynde at undersøge og overveje mulighederne for anlæggelse af omstødelsessag. Under tvangsakkordforhandling - men ikke under betalingsstandsning -

kan der vel rejses spørgsmål om omstødelse; men hvis skyldneren ikke selv medvirker hertil, vil mulighederne for omstødelse **praktisk** taget ikke kunne undersøges nærmere på dette stadium, hvor skyldneren i princippet selv har rådighed over sit bo. Tidspunktet for konkursdekretets afsigelse vil fremgå af den i § 104 nævnte bekendtgørelse og altså også være let tilgængeligt for den, som kan befrygte, at omstødelsessag rejses mod ham. Selve fristen er sat til 6 måneder og vil, selv om der er gået betalingsstandsning eller sjældnere tvangsakkordforhandling forud for konkursen, udløbe før en et års frist fra fristdagen. Efter det danske udkast løber en særlig omstødelsesfrist for omstødelse i forbindelse med tvangsakkord, jfr. § 181, stk. 3, og der vil altså ikke blive opnået en fælles frist ved at beregne fristen i konkurs fra fristdagen.

Efter udkastet kan påstand om omstødelse altid fremsættes som en indsigelse mod fordringer og krav, der fremsættes over for boet. Ofte vil boet ikke have nogen grund til at gøre omstødelsesmuligheden gældende, før det viser sig, at den anden part vil rejse krav over for boet, og denne part er selv herre over, hvornår det sker.

Kapitel 9.

Fyldestgørelse af særlige rettigheder.

Bestemmelserne i kapitel 9 vedrører de rettigheder, som omtales i konkurslovens § § 6, 10, stk. 2, og 36-38, de såkaldte tinglige, tingligt beskyttede eller omsætningsbeskyttede rettigheder. Det kan navnlig være krav på en begrænset eller fuldstændig rådighed over en bestemt ting (brugsret, ejendomsret) eller et krav på en pengesum eller anden ydelse, som er sikret ved en særlig adgang **til** fyldestgørelse i en bestemt ting (panteret). Kapitel 9 angiver ikke, under hvilke omstændigheder trediemand kan have en sådan ret over en ting i boets besiddelse, eller hvilke sikrings akter der skal være iagttaget, for at retten kan være beskyttet mod konkursen; reglerne herom må søges i den øvrige lovgivning og i retspraksis angående rettigheders

opståen og beskyttelse mod kreditorforfølgning, hvad enten denne iværksættes af en enkelt kreditor eller som ved konkurs omfatter alle kreditorer. Eksempelvis skal nævnes, at en bestemt løsøregenstand kan være i skyldnerens besiddelse og dog tilhøre trediemand, fordi den er lånt, lejet eller pantsat til skyldneren, eller den er solgt til ham med gyldigt ejendomsforbehold, jfr. udkastets § 56, stk. 3, eller skyldneren har modtaget den til opbevaring for trediemand, lokket den fra trediemand ved svig eller har købt den for trediemand enten i eget eller i trediemands navn, eller den er erhvervet af skyldnerens ægtefælle og for dennes midler, eller skyldneren har solgt den til trediemand. Panteret kan være stiftet ved en privat viljeserklæring (kontraktpant) eller retsdekret (retspant) eller kan følge direkte af lovens regler (lovbestemt pant). Panteretten kan ved løsøre enten have form af håndpant, hvor skyldneren må være berøvet rådigheden over pantet, eller af underpant, hvor sikringsakten er tinglysning, ved skibe og luftfartøjer registrering. Ved fast ejendom haves kun underpant. Pant i fordringer har nærmest lighed med håndpant.

Navnlig ved fast ejendom, men også i visse tilfælde ved løsøre, vil der kunne opstå problemer om det indbyrdes rangforhold mellem flere, som hver for sig har krav, der vedrører samme ting. Også dette rangforhold må bestemmes efter regler, som ikke findes i konkursloven, fordi de ikke alene eller først og fremmest vedrører konkurs.

Kapitel 9 angår derimod forholdet mellem konkursboet og indehaveren af rettigheder, der vedrører bestemte ting, er beskyttet mod konkurs og ikke rammes af omstødelse efter kapitel 8 eller af almindelige **ugyldighed** sregler. Kapitlet begynder i § 81 med en almindelig regel om ting, der skal udleveres af boet til trediemand, medens §§ 82 og 83 begrænser trediemands ret til et berigelseskrav eller uskadighedskrav, hvis boet af ukendskab eller på grund af trediemands passivitet har afhændet hans ting til en køber i god tro. § 84 om håndpant giver kun mindre væsentlige nye regler, hvorimod § 85 giver boet

eneadgang til tvangssalg af underpant, både fast ejendom, skibe, luftfartøjer og løsøre. Retsplejelovens § 680 foreslås ophævet; men til gengæld fritages panthaverne ved § 86 for krav fra boets side i samme omfang, som i dag kun kan opnås ad den i § 680 angivne vej. §§ 87, stk. 1, og 88 fastsætter nogle mere tekniske regler vedrørende tvangsauktionen, medens § 87, stk. 2, med nogle ændringer opretholder reglen i retsplejelovens § 681 og udvider den til at omfatte også løsøre. § 89 ophæver udlægshaverens adgang til at forfølge sin ret uafhængigt af boet, men dog med undtagelse for visse udlægshavere, der kan sidestilles med håndpanthavere. Af § 44 fremgår, at en panthaver, der kun får delvis dækning gennem det pant, som skyldneren har stillet, kan gøre sin restfordring gældende som almindeligt krav i boet.

Da svenske, norske og danske regler om pant afviger væsentligt fra hinanden, har man i de nordiske udvalg måttet opgive at nå til ensartede løsninger vedrørende fyldestgørelse af panteret og andre beskyttede rettigheder i konkurs. Der er ikke i dette kapitel gjort henvisninger til de andre udvalgs forslag angående pant m. v.

Spørgsmålet om pant for lønkrav skal, selv om det efter det anførte egentlig falder uden for, hvad udvalget har ment at burde drage ind under arbejdet, omtales noget nærmere.

Efter en under landbrugskrisen i 1933 foretaget tilføjelse til medhjælperloven havde medhjælperen ved tvangsauktion over husbondens faste ejendom eller konkurs fortrinsret frem for viljesbestemt pant for løn og kostpenge, dog højst for 6 måneder tilbage fra udlæggets tidspunkt eller fra konkursens begyndelse samt for tiden indtil udløbet af den efter udlæggets foretagelse eller konkursens begyndelse følgende måned.

Kommissionsudkastet 1941, som i øvrigt i alt væsentligt opretholdt de gældende regler om pant, indeholdt i § 125 en bestemmelse, som i lidt ændret skikkelse gentog medhjælperlovens regel om sikkerhed i konkurstilfælde. Reglen begrænsedes til landbrugsejendomme og skulle omfatte alle personer, der

havde været »knyttet til« bedriften. Sikkerheden angik krav på vederlag inden for det sidste halve år før fristdagen og var som efter gældende ret stillet foran kontraktspant og udlæg, der ikke er gjort for lovbestemte panterettigheder.

I betænkning nr. 153 i 1956 vedrørende landbrugets kreditforhold siges det s. 81: »Uanset at den ved loven af 1933 stedfundne udbygning af privilegiet til at gå foran realkreditten og også i tilfælde af singularforfølgning for et tidsrum, der faktisk kan omfatte indtil 8 måneders løntilgodehavende, ikke kan anses for at være uden betydning for låneudmålingen, har kommissionen dog ment at burde afstå fra at stille forslag til ændringer.

Et bortfald af fortrinsretten eller en begrænsning af denne vil gå ud over en befolkningsgruppe, der ikke er direkte interesseret i realkreditten, og vil således kunne betyde et tilbageskridt i social henseende.«

Den nærmere udformning af medhjælpernes sikkerhedsret er senere blevet kraftigt kritiseret af Illum: Om ejerpant og panteprioritet s. 16 f.

Ved medhjælperlov nr. 156 af 31. maj 1961 blev reglerne om bl. a. pantesikkerheden imidlertid undergivet den meget væsentlige begrænsning, at de kun gælder for medhjælpere, der tiltræder arbejdet inden det fyldte 18. år, jfr. lovens § 2. Arbejdsforholdet skal være indgået for en måned eller længere tid og skal gå ud på at udføre landbrugsarbejde eller husligt arbejde, og vederlaget skal omfatte kost hos arbejdsgiveren, jfr. §§ log 2.

I udvalgets betænkning I nr. 423 i 1966 er s. 20 nævnt, at det på den tredie nordiske arbejdsretskonference i Oslo i 1961 som principper for en fællesnordisk lovgivning bl. a. blev opstillet, at pant i fast ejendom ligesom i svensk ret i princippet burde vige for lønfordringer, og at arbejdere i anlægs- og byggeindustrien burde have sikkerhedsret i den faste ejendom, som lønfordringen vedkommer. Senere har Nordisk Råd på sit 18. møde i Reykjavik den 7.-12. februar 1970 med 35 stemmer mod 33 vedtaget en rekom-

mendation, hvorefter det bl. a. henstilles, at lønkrav, der er forfaldet inden for det sidste år forud for konkursbegæringen, får stilling i konkursordenen om fornødent forud for panterettigheder, der ikke har separatiststilling. Angående disse punkter fremhævede udvalget i betænkningen, at en så betydelig svækkelse af realkreditten og vanskeliggørelse af belåningen af faste ejendomme, som en radikal gennemførelse af de af arbejdsretskonferencen opstillede principper ville medføre, ville være en meget betænkelig sag i Danmark, hvor realkreditten er så stærkt udviklet og spiller en så betydelig rolle i det økonomiske liv. Ved at lønfordringer ved lov nr. 332 af 18. juni 1969 er blevet befriet for konkurrence fra skattekrav m. m., er lønkravenes stilling blevet så meget forbedret, at der ikke er behov for indgreb, som bl. a. vil vanskeliggøre gennemførelsen af byggeri. Særlig vedrørende anlægs- og byggearbejder bemærkes, at så længe entreprenøren eller underentreprenøren ikke har standset sine betalinger, er det praktisk nødvendigt, at han kan disponere over forfaldne byggerater. Går han konkurs, vil et eventuelt resttilgodehavende tilfalde konkursboet og gennem lønkravets fortrinsstilling især blive anvendt til dækning af lønkrav. Har boet ikke krav på yderligere betaling, vil det som regel sige, at der ikke gennem det hidtidige byggearbejde er frembragt værdier, hvoraf lønkravene kunne tænkes dækket. Det vil ved byggearbejdets start være ganske uberegneligt for ejendommens ejer (bygherren) eller for en långiver, hvor stort et lønkrav der vil kunne gøres gældende, hvis en entreprenør går konkurs. En regel som den antydede ville derfor, skønt den kun sjældent ville få aktual betydning, være en væsentlig hemsko for byggeriet. Det vil ikke være i overensstemmelse med sædvanlige retsprincipper, at ejendommens ejer - gennem sikkerhedsretten i ejendommen - ved et byggeri vil kunne blive forpligtet ud over byggesummen; ejeren kan ikke føre kontrol med, om entreprenørerne udbetaler deres ansatte de lønbeløb, som disse har krav på. Udvalget må, ligesom i den foreløbige betænkning, fraråde, at der

indføres lovregler i den angivne retning. Det af praktiske grunde bestemte valg mellem at lade panthaverne opnå fyldestgørelse gennem en af panthaverne eller gennem en af boet rekvireret tvangsauktion bør ikke have indflydelse på pants stilling i forhold til lønkrav.

Reglen i medhjælperlovens § 31, stk. 4, om fortrinspanteretten har ved loven af 1961 mistet det meste af sin betydning. Det er vanskeligt at give en rimelig begrundelse for, at medhjælperens alder ved arbejdsforholdets tiltrædelse skal være afgørende for sikkerheden for lønkrav, der måske først er opstået langt senere. Medhjælperens ret til at kræve lønnen udbetalt månedsvis bagud, jfr. § 5, stk. 2, gør fortrinsretten i den faste ejendom mindre påkrævet, jfr. H. R. Brøcker i U. f. R. 1933 B. 46 ff, der begrunder ønsket om en fortrinsret med, at medhjælperen efter medhjælperloven af 1921 måtte lade 2-3 måneders løn indestå hos arbejdsgiveren. En del medhjælperne under 18 år er arbejdsgiverens egne børn; også disse har fortrinsret, dersom det har været aftalt, at vederlag skulle ydes, jfr. højesteretsdom i U. f. R. 1939.102. Den vigtigste grund til panteretten i ejendommen er, at ved landbrugsejendomme vil ejeren ofte ikke have andre aktiver af betydning, således at fortrinsretten i den almindelige masse ikke giver sikkerhed for dækning. Når sikkerhedsretten har kunnet undværes for det store flertal af medhjælperne, er det efter udvalgets mening ikke tilstrækkelig begrundet at fastholde sikkerheden for de unge medhjælperne, og udvalget foreslår derfor, at medhjælperlovens bestemmelse om sikkerhedsret for medhjælperens lønkrav ophæves. Da reglen bør være den samme ved tvangsauktion uden for konkurs som under konkurs, og da der ikke er grund til at opretholde reglen særlig for dødsboers vedkommende, går forslaget ud på, at hele § 31 i medhjælperloven ophæves.

Om tinglysningslovens § 40, se s. 287.

Til §81.

Bestemmelsen svarer til konkurslovens § 6, stk. 1. Er trediemands ret klar, kan kurator

straks udlevere ham tingen, og det kan ske, uden at krav behøver at være anmeldt i boet. Finder kurator, at kravet er tvivlsomt, bør det derimod henskydes til prøvelse på en skiftesamling, jfr. § 104, stk. 1, nr. 3, og kapitel 16.

Man har ikke anset det for nødvendigt at bevare den udtrykkelige bestemmelse i konkurslovens § 6, stk. 2, om, at den berettigede, hvis boet har tilbageholdsret i tingen, må holde boet skadesløst for dets krav, da den må anses for selvfølgelig.

Til § 82.

§ 82 handler om det tilfælde, at boet i ukendskab til, at trediemand er ejer af en ting i boets besiddelse eller har anden ret over tingen, sælger denne. Det forekommer ikke sjældent, navnlig i tilfælde, hvor skyldneren ikke selv har nogen oversigt over sine forhold, eller hvor han kun modvilligt giver kurator de fornødne oplysninger, at kurator ikke får at vide, at en ting er købt med ejendomsforbehold og endnu ikke er betalt. Gør afbetalingssælgeren ikke inden for en rimelig tid selv sin ret gældende, kan det derfor hænde, at tingen er solgt, når han endelig rejser krav mod boet. Det må efter gældende ret formentlig antages, at sælgeren som hovedregel kan kræve tingen tilbage fra den, der i god tro har købt den af boet. Hvorledes man nu end stiller sig til spørgsmålet om virkningen af afbetalingskøberens salg af det købte til en erhverver i god tro, jfr. herom betænkning nr. 370 i 1964 s. 11 ff og 69 f, er det ikke rimeligt, at der skal kunne rejses krav mod den, som har købt tingen af et offentligt behandlet konkursbo. Er boet i mellemtiden sluttet, kan køberen, hvis han må aflevere det købte, søge erstatning af boet ved, eventuelt med justitsministeriets tilladelse, at anke boopgørelsen, jfr. retsplejelovens § 674; men boet ville da ofte være i den situation, at man ikke havde midler til at betale erstatningen. Rejser afbetalingssælgeren først krav på tingen mere end 1 år efter konkursbehandlings slutning, og anses hans krav ikke for tabt ved passivitet, er køberen vistnok afskåret fra at få erstatning, med-

mindre kurator eller skifteret har gjort sig skyldig i forsømmelser.

Efter udkastet er køberen, hvis salget har fundet sted efter anmeldelsesfristens udløb, jfr. § 104, stk. 1, nr. 2, beskyttet, medmindre det oplyses, at han ikke var i god tro, d. v. s. at han enten vidste eller burde have vidst, at trediemand havde en ret til tingen. Afbetalingssælgeren og andre rettighedsindehavere kan gennem Statstidende gøre sig bekendt med, om besidderen af tingen bliver erklæret konkurs. Udløber anmeldelsesfristen, uden at afbetalingssælgeren har rettet henvendelse til boet, vil det ofte være udtryk for, at han ikke i rimelig udstrækning har udfoldet bestræbelser for at få sin fordring betalt og holdt øje med salgsgenstanden. For at køberen kan være sikker på at få sin ret, må dennes beskyttelse imidlertid gælde mod alle tidligere rettigheder, således også i det ikke meget praktiske tilfælde, at tingen viser sig at være stjålet af skyldneren.

Underpant i løsøre skal tinglyses ved pantsætterens personlige værneting, jfr. tinglysningslov nr. 111 af 31. marts 1926 § 47, stk. 1 og 2. Pantebreve, der giver underpant i bestemte løsøregenstande, men derimod ikke pant i driftsinventar m. v. efter konkurslovens § 152, stk. 2, bortfalder efter § 47, stk. 3, hvis der ikke inden for 10 år er anmeldt fornyet lysning. Er der praktisk mulighed for uoplyste underpanterettigheder, må det formentlig påhvile kurator at indhente oplysning fra tinglysningskontorerne på de steder, hvor skyldneren oplyser at have haft bopæl inden for de sidste 10 år. Da 10-års bestemmelsen som nævnt i modsætning til udkastet i betænkning om underpant i løsøre nr. 172 i 1957 ikke gælder alle underpanterettigheder i løsøre, vil de indhentede oplysninger end ikke give fuld sikkerhed mod opdukkende panterettigheder. Ved bedømmelsen af, om boet er i god tro, må vanskelighederne ved at skaffe oplysninger tages i betragtning, og udvalget må anbefale, at justitsministeriet benytter sin beføjelse efter tinglysningslovens § 47, stk. 5, til at oprette et fællesregister for hele landet.

Stk. 2 regulerer rettighedshaverens krav

mod boet, hvis salget er foregået efter anmeldelsesfristens udløb. Efter gældende ret kan en afbetalingssælger, der har taget gyldigt ejendomsforbehold, gøre gældende, at boet ved salget er indtrådt i kontrakten og derved har forpligtet sig til at betale købesummen som massekrav. I øvrigt har tingens tidligere ejer krav på at få erstattet tingens værdi. Det kan imidlertid ofte give anledning til tvist, når den rette ejer hævder, at den opnåede pris ikke svarer til værdien. Bevisførelse herom vil som oftest ikke give noget resultat, men vil kunne forsinke boets afslutning. Kurator må i reglen gå ud fra, at de ting, som er i skyldnerens besiddelse, også tilhører ham, og det er bostyrets opgave at realisere disse ting bedst muligt og hurtigst muligt. Når der er givet rettighedshavere rimelig tid til at melde sig, uden at denne adgang er blevet benyttet, bør den berettigede, som senere viser sig, vel have det beløb, som boet har indvundet ved salg af en ting, som rettelig ikke euer ikke fuldt ud tilkom boet; men det synes ikke rimeligt at give ham noget krav derudover.

Udkastet begrænser derfor rettighedshaverens krav til nettoprovenuet af salget. Kan rettighedshaveren antageliggøre, at kurator har udvist culpa, uforsvarlig adfærd, enten ved at sælge, skønt han burde have været klar over, at boet var uberettiget hertil, eller ved den måde, hvorpå salget er foretaget, har han dog et almindeligt erstatningskrav mod boet (og eventuelt mod kurator personlig). Det må ganske afhænge af tingens beskaffenhed og værdi, hvad der kræves til salg på forsvarlig måde. Sker salget ved auktion, må denne være forsvarligt bekendtgjort, jfr. om dækningskøb købelov nr. 102 af 6. april 1906 § 34, og drejer det sig f. eks. om værdifulde kunstgenstande, må auktionen ske ved et firma, der særlig beskæftiger sig hermed. Salget kan også ske underhånden, jfr. udkastets § 111, stk. 1. Det må ofte kræves, at kurator har indhentet eller søgt at indhente flere tilbud eller f. eks. har averteret genstanden til salg på hensigtsmæssig måde. Det kan efter omstændighederne være påkrævet at lade salg underhånden ske ved va-

remægler. I det hele må kravene være de samme som normalt stilles til kurator, når boets ting skal sælges. Fordringen mod boet er massekrav.

Har den, hvis ret er gået tabt, kun krav på en anpart af tingen, er hans krav på provenuet tilsvarende begrænset.

Til § 83.

Denne bestemmelse vedrører de tilfælde, hvor bobestyrelsen er klar over, at tingen tilhører trediemand, eller at retten til tingen i det mindste er uvis. Her må hovedreglen være, at boet skal bevare tingen, til ejerforholdet er opklaret, eller til ejeren henter tingen. Er ejerforholdet usikkert, kan spørgsmålet i almindelighed indbringes for skifteretten af den, som mener at være ejer. Det kan imidlertid forekomme, at man blot ved, at skyldneren muligvis ikke er ejer, men ikke, hvem der i benægtende fald ejer tingen. Kendes ejeren og hans adresse, må han opfordres til at hente sin ting, såfremt dette er muligt; men boet kan ikke blive ved med at opbevare tingen i ubegrænset tid.

Salget må naturligvis ske på forsvarlig måde; der stilles ikke krav om nogen bestemt fremgangsmåde. Er genstanden udsat for hurtig fordærvelse, ikke blot kan, men bør boet sælge den, jfr. købelovens § 35, og det må afhænge af omstændighederne, om der er tid til at give underretning efter sidste punktum. Er det ikke muligt at sælge en ting, som boet efter bestemmelsen er berettiget til at sælge eller endog bør sælge, kan boet bortskaffe genstanden. I et sådant tilfælde vil den sædvanligvis være uden økonomisk værdi. Man har ikke fundet det nødvendigt som i købelovens § 34, sidste punktum, at nævne, at bortskaffelse også kan ske, hvis omkostninger ved salg åbenbart ikke vil kunne dækkes af salgssummen; men dette tilfælde må behandles på samme måde som det i lovteksten nævnte.

Inden salget eller bortskaffelsen bør den berettigede eller, hvis der er mulighed for en af flere, hver af disse underrettes, både for at de eventuelt kan protestere mod salget eller ejeren kan hente tingen, og for at de kan va-

retage deres interesser under salget. Ved man intet om, hvem der har ret til tingen, eller kendes ejerens adresse ikke, kan underretning ikke gives. Bekendtgørelse i Statistidende er ikke nødvendig.

Trediemands krav mod boet efter salget er det samme som efter § 82, stk. 2. Kravet må efter almindelige regler enten være erkendt af boet, eller det må fastslås på en for boet bindende måde, sædvanligvis ved skifterettens dom. Det tilfælde, at boet ikke kan komme af med det indvundne beløb, må behandles efter reglen i § 148, stk. 2.

Til § 84.

Udvalget har anset det for rigtigst ved en udtrykkelig lovbestemmelse at fastslå, at håndpanthaveren ligesom hidtil er separatist, d. v. s. at han for så vidt pantet angår fyldestgøres uafhængigt af bobehandlingen. Dette forudsætter selvsagt, at panteretten er gyldigt stiftet, at sikrings akten (rådighedsberøvelse) er iagttaget, og at panteretten ikke kan omstødes efter reglerne i kapitel 8, navnlig § 69. Når disse betingelser er opfyldt, er der næppe grund til at pålægge panthaveren at aflevere pantet til boet, for at dette kan foretage realisationen. Dette ville være stærkt i strid med tilvante retsforestillinger. Den kredit, der sikres ved håndpant, vil som regel være mere kortfristet end pantekreditten i fast ejendom, og det bør ikke pålægges håndpanthaveren at vente med fyldestgørelse, således som underpanthaveren efter § 85 for en tid kan blive nødt til. Håndpanthaveren kan have interesse i at øve den indflydelse på auktionsvilkårenes fastsættelse, som rekvirenten af en løsøreauktion har. Der vil som oftest heller ikke være hensyn til andre panthavere. Vil boet have rådighed over pantet eller vente på et gunstigt købstilbud, må det indløse pantekreditor.

Udkastet giver kun to særregler til fordel for boet. Betalingsopfordring, jfr. den ved udkast til ændring i retsplejeloven foreslåede regel i § 538 a, stk. 2, og andre meddelelser, herunder om tvangsauktion efter retsplejelovens § 544, stk. 3, skal både rettes til skyldneren og til boet; da pantsætteren efter om-

stændighederne kan have en ideel interesse i og eventuelt tillige mulighed for at løse et økonomisk ikke særlig værdifuldt pant hjem, bør underretning også gives til ham. Endvidere skal boet have adgang til at lade foretage en vurdering af pantet til brug for overvejelse af, om det vil være mest fordelagtigt at indfri pantegælden. Bestemmelsen må kunne anvendes analogt på tilbageholdsretigheder, jfr. § 32, stk. 2. Der er naturligvis intet til hinder for, at der træffes aftale mellem håndpanthaveren og boet om realisation ved boets foranstaltning, og dette medfører ikke, at pantet skal medtages ved beregning af retsafgift i boet, jfr. lov nr. 206 af 21. maj 1969 om retsafgifter § 31, stk. 2, nr. 2.

§ 84 omfatter foruden egentlig håndpantret i løsøre pant i fordringer og andre rettigheder samt de såkaldte lovbestemte panteretigheder, for så vidt de på lignende måde som håndpanteret er betinget af en vis rådighedsberøvelse, jfr. om kommissionærens panteret for krav mod kommittenten kommissionslov nr. 243 af 8. maj 1917 §§ 31-36, om optagelsespenge mark- og vejfredslov nr. 107 af 31. marts 1953 § 7, stk. 3, jfr. §§ 9 og 10, stk. 1, om postvæsenets krav på porto, bøde m. v. postloven, lovebekendtgørelse nr. 312 af 14. august 1963 § 26, om toldvæsenets krav på told m. v. af gods i statens transitoplæg toldloven, lovebekendtgørelse nr. 508 af 25. november 1969, § 77. Også en bortfragter må være separatist for sin ret efter søloven, lovebekendtgørelse nr. 163 af 12. maj 1967, § 116, til at sælge oplagt gods til dækning af de krav, godset hæfter for, jfr. K. Sindballe: Dansk Søret s. 454.

Retten til at holde en ting tilbage, indtil en fordring bliver betalt, består også over for konkursboet. En tilbageholdsret, der er stiftet ved aftale, kan dog omstødes efter § 69, hvis de der angivne betingelser er opfyldt. Efter udkastets § 32, stk. 2, kan rettighedens indehaver under konkursen gøre udlæg i ting og derefter gå frem efter § 89.

Til § 85.

Efter konkurslovens oprindelige regel i § 37 skulle realisationen af pantet, også pantsatte

faste ejendomme, altid ske ved konkursboets foranstaltning. Dette vakte imidlertid for de faste ejendommers vedkommende en del kritik, der navnlig samlede sig om to punkter: at boets enerådighed over salget kunne medføre, at de almindelige kreditorer i håb om prisstigning udsatte salget til skade eller dog ulempe for de pantesikrede kreditorer, og at disse kunne blive belastet med omkostninger ved boets behandling. Den første mangel ved den hidtidige ordning blev i det væsentlige afhjulpet ved lov nr. 66 af 15. april 1887, hvorved bestemmelsen i konkurslovens § 37 blev ændret, således at en panthaver, hvis enten hans fordring er forfalden, eller hans udsigt til dækning er tvivlsom, kan forlange, at realisationen sker uden unødvendigt ophold. Kritikken vedrørende det andet punkt blev til dels imødekommet ved tvangsauktionslov nr. 66 af 9. april 1891, hvis §§ 47 og 48 i det væsentlige svarer til retsplejelovens §§ 680 og 681. Herefter kan en panthaver i fast ejendom forfølge sin ret uafhængigt af skiftebehandlingen, hvis han inden en måned efter konkursdekretets afsigelse giver afkald på krav mod boets almindelige masse, og han inden 4 uger efter denne erklæring iværksætter udlæg og fremmer realisationen uden uforholdent ophold. Han er, når udlæg er gjort, forpligtet til at erstatte de af boet på ejendommens bestyrelse og drift anvendte udgifter og til at overtage den fremtidige bestyrelse.

Undertiden er det regnskab, som panthaveren aflægger for bestyrelsen af ejendommen, ikke særlig fyldestgørende, og praktiske ulemper kan følge af, at en bedre prioriteret panthaver kan forlange at overtage bestyrelsen. I øvrigt er panthaverne i de fleste tilfælde næppe interesseret i at påtage sig arbejdet med bestyrelse af f. eks. en udlejningsejendom, hvor der kan opstå talrige problemer i dagliglivet.

Efter udvalgets opfattelse vil det derfor være mest hensigtsmæssigt at overlade såvel ejendommens bestyrelse som rekvisitionen af tvangsauktion til boet, som har en organisation, der har til opgave at varetage ikke alene de almindelige kreditorers, men også

pantekreditorenes interesser. Boet må udøve bestyrelsen af pantet i panthavernes interesse, og det vil være naturligt, at kurator herunder holder sig i kontakt med disse. Fra det organisatoriske spørgsmål om bestyrelsen må udskilles to andre spørgsmål, nemlig om, hvor hurtigt auktionen skal afholdes, og hvilke omkostninger der i fornødent fald skal bæres af ejendommen, d. v. s. af pant-haverne. Det sidste punkt behandles i § 86.

Erfaringsmæssigt vil salg på tvangsauktion i langt de fleste tilfælde indbringe mindre end et frivilligt salg, hvor køberen bl. a. har mulighed for at forhandle med de enkelte panthavere om vilkårene for overtagelse af pantegælden. De panthavere, der står nederst i prioritetsrækken, vil løbe en betydelig risiko for, at deres pant ved tvangsauktion bortfalder som udækket, medens de måske ville have udsigt til dækning ved et frivilligt salg. Ved salg uden for tvangsauktion kan rettigheder i ejendommen kun bortfalde med den berettigedes samtykke. Hensynet til de lavt prioriterede panthavere og til boets almindelige kreditorer kræver, at man søger opnået en rimelig pris for ejendommen, selv om dette betyder en kortere udsættelse med fyldestgørelse af pantkravene. Hvor lang en udsættelse der vil være rimelig, beror på forholdene i det enkelte tilfælde. Salg af sommerhusgrunde i vintertiden vil være lidet udbytterigt. Også for andre ejendomme vil der kunne gå flere måneder med at finde en køber og blive enige om vilkårene. I alle tilfælde bør boet fremme salgsforhandlingerne mest muligt. Det vil være i strid med panthavernes ret blot at skyde salgsproblemet til side, fordi andre opgaver forekommer mere presserende. Ej heller kan kurator uden panthavernes samtykke udskyde salget, fordi boet har god anvendelse for ejendommen. Derimod kan det være i alles interesse at prøve mulighederne for at sælge f. eks. en fabriksvirksomhed, som holdes i gang, sammen med fabriksejendommen. En udsættelse, som ikke er rimeligt begrundet, må på begæring tilsidesættes af skifteretten. Man har ment at burde sætte en yderste frist, ved hvis udløb enhver panthaver, hvis fordring

er forfalden, og som altså har aktuelt krav på betaling, kan forlange, at tvangsauktionen uanset forhandlinger om salg underhånden nu gennemføres uden andet ophold end det, der følger af retsplejelovens regler om tvangsauktion. Længden af denne frist beror til en vis grad på et skøn, men foreslås sat til 6 måneder. Der er naturligvis intet til hinder for, at boet sideløbende med fastsættelsen af auktionsvilkår og andre forberedelser til tvangsauktionen fortsætter forhandlinger om frivilligt salg, der som nævnt i almindelighed forudsætter, at bl. a. den panthaver, der har begæret auktionen, samtykker eller får betaling.

Ved behandlingen af spørgsmålet om udsættelse med affholdelse af tvangsauktion må ved skibe og luftfartøjer holdes for øje, at der her er tale om ofte både større og mere sårbare værdier end ved fast ejendom. Oplæg af et skib gennem længere tid betyder ikke blot tab gennem de fragter, som ikke opnås, men kan også medføre forringelse af skibet selv, navnlig maskinanlægget. På den anden side vil tvangsauktion, som sjældent forekommer ved større skibe, også her være et uheldigt realisationsmiddel. En fortsat drift af skibet vil være en farlig sag, hvis boets styre ikke har den fornødne fagkundskab. Samråd mellem kurator og panthavere om, hvilken fremgangsmåde der skal vælges, vil i almindelighed være nødvendig.

Danmarks Skibskreditfond har i den som bilag 5 optagne skrivelse fremhævet betydningen af at ligestille underpanterettigheder i registrerede skibe med underpant i fast ejendom. Når udvalget foreslår ophævelse af de særlige regler om underpant i fast ejendom i retsplejelovens § 680, bortfalder dette spørgsmål for så vidt angår konkurs. Udvalget mener ikke at burde foreslå en særregel for pant i skibe og luftfartøjer.

Retsafgiften for skifte af et konkursbo er for den behæftede del af et aktiv 1 % af værdien, jfr. retsafgiftslovens § 28. Det kan imidlertid ikke være rigtigt, således som det i nogen grad har været tilfældet med retsplejelovens §§ 680 og 681, at indrette reglerne om boers behandling og om rettigheders stil-

ling over for konkursboet efter gebyrreglerne. De skifteretlige og eksekutionsretlige regler må fastsættes ud fra andre hensyn, og medfører dette, at der skal svares gebyrer, hvor det ikke forekommer rimeligt, må gebyrreglerne indrettes efter den ordning, som er fundet hensigtsmæssig. Efter udvalgets opfattelse kan boets bestyrelse af et pant ikke begrunde, at der skal beregnes skifteafgift, ej heller nedsat afgift, af pantet. Pantet skiftes ikke mellem kreditorerne; men dets værdi fordeles mellem de i pantet berettigede i den orden, som fastslås ved det for fogden afholdte, forberedende auktionsmøde, ved løsøre om fornødent i forbindelse med auktionen. Bortset fra det sjældent forekommende tilfælde i retsplejelovens § 568, hvor auktionssummen ifølge udkastets § 88 skal indbetales til skifteretten, modtager denne ved tvangsauktion over fast ejendom kun et eventuelt overskud, efter at panthaverne er dækket; dette overskud går naturligvis ind i den almindelige masse, hvoraf retsafgift beregnes.

Udkastets § 85 omfatter også realisation af løsøre, hvorpå der hviler underpanteret. Det er i overensstemmelse med gældende ret, at tvangsauktioner sker efter boets begæring, jfr. konkurslovens § 37. Tvangssalg af skibe og luftfartøjer har mange lighedspunkter med tvangssalg af fast ejendom, men da udkastet giver samme regler om fast ejendom og om løsøre, har man ikke haft anledning til at tage det spørgsmål op, om retsplejelovens regler om tvangsauktion over skibe og luftfartøjer i højere grad end sket ved lov nr. 136 af 31. marts 1960 bør tilnærmes til reglerne om tvangsauktion over fast ejendom.

Bestemmelsen i konkurslovens § 37 omfatter også lovbestemte og retsbestemte panterettigheder, altså sådanne panterettigheder, som hverken hviler på en privat viljeserklæring eller på retsdekret, men på en lovregel eller en uskreven retsnorm. Det er usikkert, om der findes panterettigheder af den sidste art, retsbestemte panterettigheder. Blandt lovbestemte panterettigheder nævnes sædvanligvis ejendomsskatter, bidrag til en række offentlige foranstaltninger, der hviler

på fast ejendom, jfr. tinglysningslov nr. 111 af 31. marts 1926 § 4 og en række spredte lovbestemmelser, vægtafgift og omsætningsafgift af motorkøretøjer, jfr. lovebkendtgørelser nr. 470 af 24. september 1969 § 2, stk. 2, og nr. 392 af 23. juli 1969 § 14, stk. 5, søpanterettigheder efter sølovens kapitel 11 og partrederens panteret efter sølovens § 17 samt de ved § 84 nævnte lovbestemte panterettigheder. Bortset fra de sidstnævnte er disse panterettigheder beskyttet mod trediemand uden tinglysning, registrering, rådhedsfratagelse eller anden særlig sikrings akt. Begrundelsen herfor er, at trediemand må være forberedt på at støde på sådanne rettigheder, og at det ville volde et uforholdsmæssigt stort arbejde, om registrering eller lign, skulle finde sted. En lang række panterettigheder for offentlige afgifter bortfaldt ved lov nr. 333 af 18. juni 1969.

Efter konkurslovens § 37 skulle alle de nævnte lovbestemte panterettigheder fyldestgøres gennem boets realisation af pantet. Det antages imidlertid i almindelighed, at f. eks. kommissionæren har samme adgang til under konkursen selv at søge fyldestgørelse i pantet, som en håndpanthaver har.

I udkastet er lovbestemte panterettigheder ikke særlig nævnt. De må derfor inddeles efter, om de er nærmest beslægtet med viljesbestemte håndpanterettigheder, d. v. s. er betinget af besiddelse eller dog af udelukkelse af skyldnerens rådighed, jfr. de under § 84 nævnte, eller om dette ikke er tilfældet, i hvilket fald de må behandles som (andre) underpanterettigheder. Denne grænsedragning vil næppe volde vanskeligheder.

Til § 86.

Efter gældende ret skal panthavere som nævnt, når de går frem efter retsplejelovens § 680 eller § 681, betale udgifterne ved pantets bestyrelse, men ikke andel i boets almindelige omkostninger eller retsafgifter, jfr. retsafgiftslovens § 31, stk. 2, nr. 3 og 4. Er det derimod boet, som sælger ejendommen, skal panthaverne efter konkurslovens § 38 »om fornødent«, d. v. s. hvis boets almindelige masse ikke kan dække, vige for begravelses-

omkostninger (i et dødsbo) samt for andre massekrav, herunder skifteafgift, for så vidt de helt eller delvis vedkommer ejendommen. Er der ikke vished eller dog overvejende sandsynlighed for, at boets masse kan dække disse udgifter, kan en forholdsmæssig del af købesummen holdes tilbage til eventuel dækning deraf, jfr. U. f. R. 1926.765.

Efter udvalgets mening bør boet i det sædvanlige tilfælde, hvor panteretten også omfatter indtægter af pantet, drive ejendommen for panthavernes regning. Der må udarbejdes et særligt regnskab for ejendommens administration. Der kan her blandt indtægterne blive tale om beregnet leje for boets brug af ejendommen og blandt udgifterne om sædvanligt administrationshonorar. Regnskabet må i øvrigt udarbejdes på lignende måde som en refusionsopgørelse ved ejendomssalg. Viser regnskabet overskud, må dette tilfalde de panthavere, som har pant også i indtægterne, efter deres rækkefølge i prioritetsordenen. Har bestyrelsen givet underskud, skal dette bæres af køberen, sædvanligvis reguleret på den måde, at ejendommen stilles til auktion med forpligtelse for køberen til at overtage underskuddet uden for budsummen. Dette vil betyde, at budsummen bliver så meget desto mindre, og dette går ud over den panthaver, der er stillet således i prioritetsrækken, at han herved kun får delvis eller slet ingen dækning. Kun hvis alle panthavere får fuld dækning, vil virkningen af underskuddet blive, at boets udbytte af auktionen formindskes. På auktionen må underskuddet angives, i hvert fald med et størstebeløb, jfr. princippet i retsplejelovens § 502.

Derimod bør det efter udvalgets mening ikke pålægges panthavere at bære en andel af boets almindelige omkostninger, selv om disse også vedrører pantet. Formålet med pantesikkerheden er at gøre panthaverens fyldestgørelse uafhængig af skyldnerens øvrige formuetilstand, og hensynet navnlig til realkredit, men også til anden pantesikret kredit taler stærkt for at sikre panthaverne pantets værdi ubeskåret. Er en skyldners formueforhold undtagelsesvis sådanne, at han

bortset fra den faste ejendom ikke ejer aktiver, der kan dække omkostningerne ved en konkursbehandling, må en sådan undgå. Den er ikke nødvendig af hensyn til panthaverne, som gennem tvangsauktion kan opnå fyldestgørelse i pantet efter deres panterettigheders indbyrdes rangfølge, og som i øvrigt, hvis en af dem skønner det fornødent, kan overtage bestyrelsen af ejendommen efter reglerne om brugeligt pant i Danske Lov 5-7-8 til 10. Efter nutidens sociale lovgivning er det ikke rimeligt, at panthaverne eventuelt skal betale begravelsesomkostninger.

Efter artikel 1, stk. 2, i Genèvekonventionen af 19. juni 1948, som er tiltrådt af Danmark, jfr. bekendtgørelse nr. 9 af 25. januar 1965 (Lovtidende C), må ingen af de kontraherende stater anerkende rettigheder i et luftfartøj forud for kontraktspant, bortset fra de i artikel 4 nævnte krav, der vedrører bjærgeløn eller ekstraordinære udgifter, som har været uomgængeligt nødvendige (indispensable) for at bevare luftfartøjet. Konventionens regler er omsat til dansk ret ved bestemmelserne i kapitel 2 i lov nr. 135 af 31. marts 1960, hvoraf § 29 svarer til konventionens artikel 4. Konventionen og loven indeholder ikke særlige bestemmelser om konkurs, og i den betænkning, som ligger til grund for 1960-loven, betænkning nr. 180 i 1957, er spørgsmålet om forholdet til konkurslovens § 38 ikke berørt. Udvalget har imidlertid anset det for rigtigst at foreslå, at den begrænsning, der følger af konventionens artikel 1 sammenholdt med artikel 4, også skal gælde, når et konkursbo afhænder luftfartøjet.

Til § 87.

Efter retsplejelovens § 575, jfr. § 570, kan den, som ifølge sin fordrings beskaffenhed kan antages at få del i den budne købesum, fordrer, at der gives hammerslag. Man har anset det for rigtigst at give en udtrykkelig regel om, at boet kan fordrer hammerslag, hvis budet enten er så højt, at der må antages at ville fremkomme et overskud ud over, hvad der medgår til at dække rettighedshaverne i ejendommen, eller det dog giver hel

eller delvis dækning for et underskud efter § 86, stk. 2, eller udgifter efter § 86, stk. 3, som boet ellers ville komme til at betale som massekrav. Udkastets regel gælder også løsøre.

Efter retsplejelovens § 681 kan panthaverne, hvis budene på en af boet rekvireret tvangsauktion ikke giver noget overskud til de almindelige kreditorer, og ingen panthaver, som ville få hel eller delvis dækning, forlanger bortsalg, overtage ejendommens bestyrelse. De anses da for at have frafaldet krav mod boet og skal holde boet fri for udgifter i anledning af ejendommens bestyrelse. Enhver panthaver kan i så fald overtage ejendommen til brugeligt pant eller stille den til ny auktion.

Udkastets § 87, stk. 2, svarer til en vis grad til reglerne i retsplejelovens § 681, som foreslås ophævet. Gives der ikke hammerslag på auktionen, enten fordi der slet ingen bud fremkommer, eller fordi budene er så lave, at ingen panthaver ønsker hammerslag, eller fordi de bydende ikke kan stille en af fogden forlangt sikkerhed, og overtager heller ingen ejendommen som ufyldstgjort panthaver, jfr. retsplejelovens § 578, kan enhver panthaver efter udkastet forlange at overtage bestyrelsen af pantet. Begæres 2. auktion afholdt efter retsplejelovens § 576, kan § 87, stk. 2, først anvendes, hvis der heller ikke på 2. auktion opnås et bud, som modtages. Ønsker flere panthavere hver for sig at overtage bestyrelsen, må retten tilkomme den bedst prioriterede. Der er intet i vejen for, at flere eller alle panthavere efter indbyrdes aftale overtager bestyrelsen i fællesskab. Indtægter og udgifter af pantet er boet uvedkommende. Om indtægter og udgifter påløbet før overtagelsen af bestyrelsen gælder stadig reglerne i § 86. Over for trediemand må den kreditor, som har overtaget bestyrelsen, svare for de under hans bestyrelse pådragne gældsforpligtelser, herunder også f. eks. ejendomsskatter. Uden særlig aftale kan han ikke kræve refusion af de andre panthavere. I de fleste tilfælde vil den panthaver, som overtager bestyrelsen, samtidig tage pantet »til brugelighed« efter reglerne i Danske Lov

5-7-8 til 10, og overskuddet ved administrationen anvendes da til afskrivning på brugspanthavernes tilgodehavende. Er betingelserne efter 5-7-8 ikke opfyldt, må den bestyrende kreditor aflevere overskuddet til den bedst prioriterede panthaver; er det ham selv, kan han altså beholde indtægterne.

Når en eller flere panthavere har overtaget bestyrelsen efter § 87, stk. 2, kan enhver panthaver, såvel blandt bestyrerne som blandt de øvrige, forfølge sin ret uafhængigt af konkursbehandlingen. Dette kan ske såvel ved udlæg og tvangsauktion som ved overtagelse til brugeligt pant. En bedre prioriteret pantekreditor kan altså til enhver tid overtage bestyrelsen og indtægtsnydelsen (og dermed også tilsvaret for udgifter) af pantet, hvis betingelserne efter Danske Lov 5-7-8 er opfyldt. § 87, stk. 2, betegner ikke alene en undtagelse fra § 85, men også fra § 32, stk. 4.

Efter den nuværende pantebrevsformular I punkt 8 vil pantefordringen forfalde ved konkurs, men selv om pantebrevsformularen ændres, således at konkurs i sig selv ikke mere er forfaldsgrund, vil den resultatløse tvangsauktion, som i øvrigt næppe ofte vil forekomme, gøre det rimeligt i forhold til adgangen til retsforfølgning at stille den uforfaldne pantefordring på linie med de forfaldne. Dette behøver ikke medføre, at vedkommende pantekreditor kan forlange sin fordring betalt af en auktionskøber, hvis pantebrevet heller ikke forfalder ved ejerskifte. Om ændring af pantebrevsformularen se i øvrigt udvalgets som bilag 6 optagne skrivelse af 7. juli 1969 til justitsministeriet.

Der er ikke sat nogen bestemt tidsfrist for bestyrelsen efter § 87, stk. 2. Bliver den bestyrende pantekreditor fyldstgjort, må han opgive bestyrelsen.

Reglerne i § 87, stk. 2, afviger på forskellige punkter fra retsplejelovens § 681. Denne forudsætter efter sin ordlyd nærmest, at alle pantekreditorer i forening overtager bestyrelsen, og siger ikke udtrykkeligt, om trediemand har noget krav på boet for omkostninger ved ejendommens drift. Panthaverne anses efter § 681 for at have frafaldet deres personlige fordring mod boet, medens dette

ikke følger af § 87, stk. 2. Endelig gælder § 681 kun for fast ejendom, medens udkastets regel kan anvendes også på pant i løsøre, hvor auktionen bliver resultatløs.

Til § 88.

Efter retsplejelovens § 679 kan tvangsauktion over pantsatte genstande, der hører til et konkursbo eller et dødsbo, hvori gæld ikke er vedgået, foretages enten af den sædvanlige tvangsfuldbyrdende retsmyndighed: fogden, eller af skifteretten selv. I praksis er det yderst sjældent skifteretten, der foretager auktionen, og der er næppe nogen praktisk trang til at bevare denne mulighed, der kun har betydning, hvor fogedforretninger og skifteforretninger er delt mellem to dommere. I øvrigt bestemmes i paragraffen, at kurator udfører rekvirentens pligter ved tvangsauktion. Ved udkastet til ændring af forskellige lovbestemmelser foreslås indsat regler herom i en ny § 538 b i retsplejeloven. Det er herefter i konkursloven tilstrækkeligt at henvise til retsplejelovens regler om tvangsauktion.

Efter retsplejelovens § 553 skal auktionsbeløbet ved tvangsauktion over løsøre indbetales til fogden, og det samme kan efter § 568 for fast ejendom efter påstand bestemmes i det tilfælde, at der er en uafgjort strid om, i hvilken orden de i ejendommen berettigede skal fyldestgøres. Er boet rekvirent, synes det mest praktisk, at indbetaling sker til skifteretten i de tilfælde, hvor den efter auktionsreglerne skal indbetales til fogden. Oftest vil en tvist om beløbets fordeling bedst kunne løses i forbindelse med fordringernes prøvelse i boet. Er der ikke givet møde for boet under auktionen, må fogden, når skifteretten skal modtage auktionsbeløbet, give den underretning om budet og om det, der er fremkommet vedrørende de fordringer, som muligvis kan få hel eller delvis dækning gennem budet. Er der spørgsmål om fordeling af auktionssummen mellem flere i tingen berettigede, må kurator udarbejde et udkast til fordelingen, og tvistigheder, som næppe vil være hyppige, må afgøres af skifteretten.

Til § 89.

Udlæg og udpantning, der er foretaget inden for de sidste 3 måneder før fristdagen eller efter dette tidspunkt, bortfalder efter udkastets § 70. Særlige regler gælder efter denne bestemmelse om retsforfølgning til fordel for skyldnerens nærstående. Er udlægget sket i fast ejendom, registreret skib eller luftfartøj, er det ikke selve foretagelsen af udlægget, der er afgørende, men derimod udlæggets tinglysning eller registrering, jfr. § 72.

Bliver udlægget (udpantningen) bestående, er udlægshaveren efter gældende ret separatist: han kan forfølge sin ret uafhængigt af konkursbehandlingen, jfr. konkurslovens § 10, stk. 2. Udvalget mener ikke, der er grund til at give udlægshaveren en bedre stilling end kontraktspanthaver, der ikke har foretaget udlæg, og som efter udkastets § 85 må finde sig i, at realisationen foretages af boet. Er der inden konkursen på tvangsauktion givet hammerslag, eller har en pantekreditor på auktionen overtaget udlagt fast ejendom som ufyldestgjort panthaver, kan dette ikke gøres om. Har udlægshaveren derimod kun opnået en sikkerhedsret, er denne beskyttet; men han bør ikke kunne gennemføre realisationen uden om boet. I en vis udstrækning kan man måske tænke sig, at reglen om, at tvangsfyldestgørelse efter konkursens begyndelse kun kan ske efter boets begæring, vil få udlægshavere, der frygter, at deres skyldner skal gå konkurs, til at fremskynde tvangsauktionen. Retsplejelovens frister og fogdernes og auktionsledernes optagethed sætter en grænse herfor. Det er næppe heller altid et gode, at udlægget henstår gennem længere tid som et pant i det udlagte. Tilfældigheder vil kunne være afgørende for, om auktionen når at blive gennemført; men tilfældigheder vil altid kunne spille ind, hvor grænsen end sættes, og konsekvensen af tilfældighedernes spil er langt mindre alvorlig end, hvor det drejer sig om, hvorvidt en sikkerhedsret kan opretholdes eller ikke. For en udlægshaver, der ikke i forvejen er indstillet på at gennemføre tvangsfuldbyrdelsen hurtigst muligt, vil konkursboets overtagelse af salget næppe være særlig

afskrækkende. Bestræbelser for at sælge det udlagte underhånden og derved opnå den bedst mulige pris vil ofte være i udlægshaverens interesse. Efter § 89, stk. 1, jfr. § 85, vil boet i øvrigt kunne samtykke i, at udlægshaveren fører den påbegyndte eksekution til vejs ende. Dette vil formentlig ofte ske, hvis auktion er berammet, og boet ikke skønner, der er større udsigt til en gunstigere realisation underhånden, dersom der opnås en længere tidsfrist.

Er udlagt løsøre inden konkursen udbragt af skyldnerens besiddelse, vil det i almindelighed være mest praktisk, at udlægshaveren fortsætter tvangsforfølgningen. I reglen, nemlig hvis ikke trediemands ret har været til hinder for tvangsauktion eller for at fjerne det udlagte fra skyldneren, vil besiddelsesfratagelsen være en betingelse for, at sikkerhedsretten overhovedet er bevaret mod konkursboet, jfr. retsplejelovens § 533, stk. 2. Der er da stiftet en håndpantelignende ret for kreditor. Herunder falder også en kreditors udlæg i gods, hvorover han har tilbageholdsret, jfr. § 32, stk. 2. I sådanne tilfælde kan den videre forfølgning efter udkastets § 89, stk. 2, ske uafhængigt af bobehandlingen.

Det samme gælder efter udkastet, når udlæg eller udpantning sker i et værdipapir, som efter retsplejelovens § 531, stk. 1, fratrækkes skyldneren. Mod udtrykket værdipapir kan med nogen grund indvendes, at det ikke har nogen ganske præcis betydning; men udvalget mener dog ikke, at dets anvendelse ofte vil byde på tvivl. Ordet findes foruden i den nævnte bestemmelse i retsplejeloven f. eks. i titlen til lov nr. 145 af 13. april 1938 om mortifikation af værdipapirer. Denne lov angiver imidlertid selv nærmere i §§ 1 og 2, hvilke dokumenter den omfatter. Værdipapirer omfatter i første række egentlige omsætningspapirer, hvorom der gælder særlige regler om fortabelse af rettigheder i forhold til omsætningserhververe i god tro. Herunder falder omsætningsgældsbreve, f. eks. pantebreve i fast ejendom eller registreret skib, jfr. gældsbrevslov nr. 146 af 13. april 1938 § 11, aktier, der ikke indeholder særlige klausuler,

jfr. aktieselskabslov, lovebekendtgørelse nr. 313 af 28. august 1952, § 26, veksler, jfr. veksellov nr. 68 af 23. marts 1932 § 16, checks, jfr. checklov nr. 69 af s. d. § 21, livsforsikringspolicer, jfr. forsikringsaftalelov nr. 129 af 15. april 1930 § 113, konossementer, jfr. sølov, lovebekendtgørelse nr. 163 af 12. maj 1967, § 164, og formentlig varebeviser. Under værdipapirer falder også sådanne beviser, som vel ikke er negotiable som omsætningspapirer, men hvis forevisning dog er en betingelse for at kunne gøre en ret gældende. Her kan formentlig nævnes assistenshussedler, rektakonossementer, receptisser, som ikke indeholder klausul om forbud mod overdragelse, samt bank- og sparekassebøger, hvor udbetaling kun sker mod fraskrivning i bogen, jfr. nærmere H. Ussing: Dansk Obligationsret, almindelig del, 4. udg., s. 270 ff, og H. Kæstel: Bankjura, 3. udg., s. 263 ff. Også andre dokumenter kan være værdipapirer. Almindelige gældsbreve, der lyder på betaling til en bestemt person, kan derimod ikke anses for værdipapirer.

Ved udlæg i fordringer og rettigheder, som ikke er knyttet til et værdipapir, har udlæggets genstand ikke fysisk eksistens, hverken hos konkursskyldneren, hos udlægshaveren eller hos fogden. Ofte vil bestemmelsen af udlægsgenstanden volde tvivl, fordi skyldneren efter den udlagte fordring bestrider dennes rigtighed eller hævder at have modkrav. Spørgsmål om forlig med denne skyldner vil ikke sjældent blive aktuelt. Udvalget finder det mest hensigtsmæssigt, at inddrivelsen af den udlagte eller udpantede fordring gennemføres af boet, medmindre boet enten straks eller efter fejlslagne forsøg opgiver inddrivelsen. Udlægshaveren må da have ret til at lade en af ham udpeget og af fogden autoriseret inkassator, jfr. retsplejelovens § 558, overtage inddrivelsen; giver denne overskud ud over udlægshaverens egen fordring og omkostningerne ved inddrivelsen, må det overskydende indbetales til boet. Reglen i stk. 3 må også anvendes på fordringer, der er knyttet til et værdipapir, dersom dette ikke er frataget skyldneren. Boet må

dog også med udlægshaverens samtykke f. eks. kunne sælge et udlagt pantebrev underhånden, og et børsnoteret papir bør sælges gennem et pengeinstitut (eller en fondsbørsveksellerer), jfr. analogien af udkastet til retsplejelovens § 538 a og den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 557.

Kapitel 10.

Konkursordenen.

Efter at udvalget i marts 1966 havde afgivet sin foreløbige betænkning I nr. 423 i 1966 om konkursordenen, blev en række privilegier afskaffet ved lov nr. 332 af 18. juni 1969, jfr. lov nr. 333 af s. d. Lovens bestemmelser indeholdt forskellige afvigelser fra udvalgets udkast, navnlig ved udformningen af fortrinsretten for lønkrav, jfr. herom nedenfor i bemærkningerne til § 92. Endvidere bevarede ved den nye § 33 a leverandørens privilegium i varemottagerens konkursbo for afgifter, som leverandøren har udredet eller skal udrede. Over for folketingsudvalget gav regeringen imidlertid tilsagn om, at dette privilegium vil blive afløst af en refusionsordning. Ved skrivelse af 29. november 1969, jfr. skrivelse af 13. november 1970, har udvalget som svar på en henvendelse fra justitsministeriet skitseret en mulig afløsningsordning, bygget på en ret for leverandøren til under visse betingelser at få godtgjort tab på den til afgiften svarende del af kravet mod detaillisten, for så vidt tabet er konstateret ved konkurs, akkord, likvidation af et aktieselskab eller behandling af detaillistens insolvente dødsbo. Udvalget går ud fra, at dette privilegium bortfalder.

Selv om udvalgets forslag ikke på alle punkter er blevet fulgt ved reglerne i loven af 18. juni 1969, finder udvalget dog i almindelighed ikke grundlag for at foreslå ændringer heri. Bestemmelsen i § 33, stk. 2, angående lønkrav fra personer, der står skyldneren nær, foreslås dog i udkastets § 92, stk. 2, ændret i overensstemmelse med de retningslinier, hvorom der er opnået enighed mellem det danske og det norske udvalg samt den svenske lagberedning.

I udvalgets betænkning I blev side 29 nævnt, at en eventuel formuleringsændring af bestemmelserne om massekrav måtte afvente udvalgets videre gennemgang af reglerne om boets behandling m. v. Udkastets §§ 90 og 91 indeholder forskellige ændringer, både angående spørgsmålet om, hvilke krav der skal være massekrav, og angående massekravenes indbyrdes rangfølge. I § 94 om efterstillede krav er tilføjet konventionalbod og tvangsbøder.

Udvalget har fundet det rigtigst i § 95 at regulere spørgsmålet om fortrinsrettens overgang sammen med fordringen.

Vedrørende den gældende lovs § 34 om tinglyst skifteekstrakt og § 39 om ældre pantebreve i løsøre henvises til bemærkningerne til § 216 og §210, stk. 2.

Til § 90.

Bestemmelsen omfatter de i konkurslovens §31, litra b, nævnte fordringer på boet. Det ville være umuligt for kurator at indgå aftaler om nødvendige leverancer til boet, om kassekredit i en bank eller om arbejde for boet, hvis ikke medkontrahenten kunne regne med at få fuld fyldestgørelse. Omkostningerne ved boets behandling må kunne dækkes, hvis sådan behandling skal kunne finde sted. § 90 er i alle kreditorers velforståede interesse og kan siges at hvile på versio in rem-princippet.

Under massekravene efter § 90 falder krav efter de aftaler, som boet har indgået eller er indtrådt i efter reglerne i kapitel 7, herunder også vederlag for tiden fra konkursdekretets afsigelse, til boet stiller lejede lokaler til udlejerens disposition eller erklærer ikke at ville indtræde i en arbejdsaftale, jfr. §§ 60 og 61. Massekrav er også krav mod boet i anledning af boets dispositioner over trediemands ting, jfr. §§82 og 83, samt egentlige erstatningskrav som følge af boets virksomhed. Bøder, som pålægges boet på grund af bobestyrelsens optræden, f. eks. for overtrædelse af næringslovgivningen, sagsomkostninger, som pålægges boet under de af dette førte retssager eller i anledning af krav, der er gjort gældende i boet, og renter

af massekrav, for så vidt sådanne efter almindelige regler er påløbet, er massekrav.

Foruden omkostningerne ved konkursboets behandling og skyld, der herunder pådrages boet, medtages omkostninger ved konkursens indtræden. Herunder falder navnlig omkostninger ved indgivelse af konkursbegæring. Omkostninger ved en kreditors indgivelse af konkursbegæring kan i dag formentlig overhovedet ikke gøres gældende over for konkursboet. De er imidlertid ofte ligesom omkostningerne ved selve boets behandling en forudsætning for, at bobehandlingen kommer i stand, og kan derfor siges at være afholdt i alle kreditors velforståede interesse. Det vil derfor være rimeligt, at disse omkostninger i et vist omfang anerkendes som massekrav. Omkostningerne vil i almindelighed omfatte afgiften på 100 kr. for indgivelse af konkursbegæring, jfr. retsafgiftslov nr. 206 af 21. maj 1969 § 37, stk. 1, og eventuelt advokatsalær. Efter udkastet skal boet altid refundere afgiften til den kreditor, hvis begæring tages til følge. Andre kreditorer, der også har indgivet begæring, kan derimod ikke kræve afgiften betalt af boet. En adgang hertil ville forudsætte en prøvelse af, om der havde været grund til at indgive flere begæring, og en sådan prøvelse er også efter beløbets størrelse ikke tilstrækkelig begrundet. Advokatsalær kan forðres godtgjort i det omfang, skifteretten udtagsesvis tillægger sagsomkostninger, navnlig når begæringens behandling har nødvendiggjort egentlig procedure, jfr. § 201, stk. 2. Omkostninger ved tidligere forsøg på inddrivelse af konkursrekvirentens fordring er ikke massekrav, men almindelig konkursfordring. Er konkursen indtrådt efter skyldnerens begæring, har han intet krav mod boet.

Under bestemmelsen falder også omkostninger ved en rådighedsfratagelse efter § 27 samt krav, der opstår ved de i § 27, stk. 3, nævnte uopsættelige foranstaltninger.

Begravelsesomkostninger, som nævnes i konkurslovens § 31, litra a, påhviler kun dødsboer, og bestemmelsen foreslås derfor overført til skiftelovens § 44, jfr. forslaget til ændringer i skifteloven i udkastet til ændring

af forskellige lovbestemmelser. Om retsafgifter se bemærkningerne til § 91, nr. 4.

Til §91.

Efter tvangsakkordlovens § 34, stk. 5, havde omkostninger ved offentlig akkordforhandling og forberedelse dertil i en følgende konkurs stilling forud for almindelige fordringer, såfremt skifteretten havde truffet beslutning om åbning af offentlig akkordforhandling. Ved lov nr. 332 af 18. juni 1969 blev disse omkostninger stillet umiddelbart efter de egentlige massekrav og forud for privilegeret gæld. Det har i praksis ofte vist sig som en mangel, at omkostninger ved forhandlinger om en frivillig akkord, der ender resultatløse og efterfølges af konkurs, ikke har nogen fortrinsstilling. Den advokat eller kreditorforening, der skal hjælpe en insolvent skyldner med at få bragt en frivillig ordning i stand, må for at få sikkerhed for dækning af de afholdte omkostninger sørge for at få (uomstødeligt) pant i skyldnerens ejendele. Det vil ofte kunne volde afbræk i virksomhedens drift, hvis aktiver skal overleveres til bistsandsyderen som håndpant. Kommissionsudkastet 1941 gav forsvarlige omkostninger ved forsøg på at opnå en frivillig ordning, påløbet efter betalingsstandsning, stilling som massekrav. Efter kommissionsudkastets system med en mere indgående kontrol fra skifterettens side også på de indledende stadier skulle skifteretten efter anmeldelsen om betalingsstandsning tage stilling til, om der skulle gives skyldneren en frist til at søge opnået en frivillig ordning, og kun hvis sådan frist blev indrømmet, havde omkostningerne fortrinsret. Udvalget har anset en sådan kontrol for uheldig, jfr. bemærkningerne i indledningen til kapitel 2 under nr. 4, men har ikke ment, man af den grund skulle opgive tanken om fortrin for omkostningerne ved private akkordforhandlinger. Den fornødne prøvelse må da foretages af skifteretten efter konkursens indtræden, idet man bagefter må vurdere, om der, som forholdene da stillede sig, var føje til at afholde de nævnte omkostninger, eller om der for en fornuftig betragt-

ning ikke var tilstrækkelig grund til at tro, at en ordning kunne bringes i stand.

Udkastets § 91, nr. 1, betinger herefter fortrinsretten af, at der enten har været indledet tvangsakkordforhandling, i hvilket tilfælde skifteretten ved sin beslutning om åbningen af offentlig akkordforhandling allerede har foretaget en prøvelse, eller at skifteretten bagefter skønner, at der har været føje til at afholde omkostningerne. Går der nogle dage fra tilkaldelsen af tillidsmænd til indgivelsen af begæring om tvangsakkordforhandling eller af anmeldelse om betalingsstandsning, skal der ikke foretages en opdeling af tillidsmændenes honorar på tiden før og efter indgivelsen, men hele honoraret er fortrinsberettiget. Der opstilles endvidere den yderligere betingelse, at omkostningerne har været rimelige. Selv om det har været velbegrundet at gøre et forsøg på at opnå en ordning med kreditorerne, kan f. eks. honoraret for medvirken hertil være beregnet urimeligt højt, og skifteretten bør da have mulighed for at ned sætte i hvert fald de fortrinsberettigede krav.

Fra kreditorforeningsside har man over for udvalget givet udtryk for en vis frygt for, at letsindige bobehandlere skulle blive fristet til at iværksætte bekostelige og nytteløse forhandlinger; men en ikke for lemfældig praksis fra skifteretternes side skulle kunne fjerne disse betænkeligheder. Den kreditor, som finder, at forhandlingerne fortsættes længere, end rimeligt er, kan indgive konkursbegæring og derved få skifterettens afgørelse af, om forhandlingerne skal stoppes eller kan fortsætte på grundlag af en udsættelse med afgørelsen om konkursbegæringen.

Efter aktieselskabsloven, lovbekendtgørelse nr. 313 af 28. august 1952, § 68, er likvidators og revisors krav på honorar samt det offentlige krav på gebyr for opbevaring af likvidationsregnskabet med bilag massekrav. Dette gælder også fuldt ud, selv om selskabet ved begyndelsen af likvidationen er eller antages at være solvent. Formålet med at sikre betalingen af disse honorarer er først og fremmest at muliggøre, at likvidationen kan komme i gang uden forudbetaling af eller pantsætning til sikkerhed for disse ho-

norarer. Stillingen som egentligt massekrav har en naturlig forbindelse med, at likvidationen, hvis selskabet viser sig insolvent, ofte fortsættes under konkurslignende former. Efter § 133, stk. 3, i udkastet i aktielovsudvalgets betænkning nr. 540 i 1969 bevares honorarernes stilling som massekrav.

Konkurslovsudvalget går ud fra, at insolvente aktieselskaber, hvis der ikke opnås en særlig ordning med kreditorerne, må erklæres konkurs. Det vil imidlertid ikke helt sjældent forekomme, at det ved likvidationens vedtagelse er usikkert, om selskabet er insolvent. Var krav på omkostninger ved likvidationen almindelig konkursfordring i et senere konkursbo, måtte det påregnes, at det i det hele ville blive vanskeligt at opnå nødvendig bistand til likvidationen af et aktieselskab bortset fra de tilfælde, hvor selskabets solvens er utvivlsom. I reglen vil likvidator have udført et arbejde, som ellers ville have påhvilet kurator i konkursboet. Likvidators honorar bør derfor gå forud for de almindelige konkursfordringer. Efter udkastets system må likvidationsomkostningerne ligesom akkordomkostninger stå efter de egentlige konkursomkostninger. Dette vil kun i sjældne tilfælde få praktisk betydning; ender selskabets afvikling med det resultat, at der ikke bliver fuld dækning til alle omkostninger, måtte det i reglen allerede ved likvidationens vedtagelse være klart, at selskabet ikke kunne opfylde sine forpligtelser og burde undergives konkursbehandling. Revisorhonorar falder ind under bestemmelsen, men ligesom andre omkostninger kun for tiden efter likvidationens begyndelse. Også f. eks. udgifter ved indkaldelse af kreditorer må tages med.

Likvidationsomkostningerne skal for at opnå fortrinsret være rimelige. I tilfælde, hvor handelsministeriet har udpeget en likvidator, påser ministeriet i dag, at hverken honoraret til denne likvidator eller til eventuelle generalforsamlingsvalgte likvidatorer overstiger det rimelige, jfr. Gunnar Gersted: Likvidation af insolvente aktieselskaber s. 18 f.

Under nr. 3 medtages gæld, som er stiftet med samtykke af den beskikkede tilsyns-

mand, jfr. §§ 14, 25, stk. 2, og 163, stk. 2. For tvangsakkords vedkommende er dette i overensstemmelse med den gældende konkurslovs § 32, jfr. tvangsakkordlovens § 34, stk. 6, og samme regel må gælde dispositioner med tilsvarende samtykke under anmeldt betalingsstandsning. Fortrinsretten er en forudsætning for, at de i § 14 nævnte nødvendige dispositioner overhovedet kan træffes, når midler til kontant betaling ikke er disponible. Er betingelserne for omstødelse efter § 71, stk. 1, jfr. stk. 3, til stede, bortfalder naturligvis spørgsmålet om fortrinsret.

Efter gældende lov opnås fortrinsstillingen i konkursboet under forudsætning af, at konkursbegæringen indgives inden for 3 måneder fra akkordforhandlingens ophør. Dette tidsrum begrænses ved udkastets § 1 til 3 uger. Medens de almindelige kreditorer er direkte interesseret i akkordforhandlingernes gang, da deres fordringer berøres af akkorden, skal de i § 91 nævnte kreditorer ligesom indehavere af privilegerede lønkrav betales uden for akkorden, jfr. udkastets § 153, stk. 2. De vil derfor ikke have ganske den samme opfordring som de øvrige kreditorer til at følge med i, hvad der foregår, efter at betalingsstandsning er anmeldt eller tvangsakkordforhandling åbnet eller dog begæret. Når dog også de fortrinsberettigede kreditorer får meddelelse om ophør af tvangsakkordforhandling eller af betalingsstandsning efter kapitel 2, synes det dog ikke urimeligt at kræve en forholdsvis hurtig reaktion, hvis de vil bevare fortrinsretten. Omkostningerne ved akkordforhandlingen bør betales straks og ikke henstå, til skyldnerens formue tilstand er blevet yderligere forværret. En umiddelbar sammenstilling med de norske og svenske udkast er ikke mulig.

Udvalget har overvejet, om fortrinsret for omkostninger påløbet i tiden mellem indgivelse af konkursbegæring og konkursdekretets afsigelse burde være betinget af, at betalingsstandsning var anmeldt. I almindelighed bør skyldneren, når han ønsker udsættelse med afgørelsen af konkursbegæringen, standse sine betalinger, jfr. § 25, stk. 3. Er konkursbegæring allerede indgivet, således at

frisdagen er fastlagt, vil der imidlertid ikke være særlig grund til at anmelde betalingsstandsningen til skifteretten, og er anmeldelse ikke sket, kan det undertiden være vanskeligt at fastslå, hvornår betalinger faktisk er standset. Udvalget har derfor valgt at lade det være afgørende, om frisdagen er kommet.

Efter konkurslovens § 31 dækkes skifteafgifterne efter de af konkursen følgende massekraav og begravelsesomkostninger, men forud for omkostninger ved tvangsakkordforhandling. Medens det er nødvendigt at sikre omkostningerne ved selve konkursbehandlingen stilling forud for akkordomkostninger for at bevare muligheden for konkurs også i de sjældne tilfælde, hvor der ikke bliver fuld dækning til alle de nævnte krav, synes det for kompliceret at dele de krav, der skal gå forud for den privilegerede gæld, i tre klasser. Udvalget foreslår derfor at anbringe kravet på retsafgifter af konkursbehandlingen og af en eventuelt forudgående tvangsakkordforhandling i § 91. Afgiften udgør efter retsafgiftslovens § 28 2 % af boets aktivmasse, dog kun 1 % af den behæftede del eller genstande, der er købt med ejendomsforbehold i henhold til lov om køb på afbetaling. Retsafgift af de sager, som boet anlægger ved de almindelige domstole, vil sædvanligvis blive betalt ved stævningens indlevering, jfr. retsafgiftslovens §§ 11 og 62, stk. 1, og omfattes ikke af § 91.

Det svenske forslag til förmånsrättslag (proposition nr. 142 år 1970) § 10 og det foreløbige norske udkast § 9-2 svarer på de fleste punkter i realiteten til det danske udkast. Forskelle beror i det væsentlige på forskellig ordning af de forhandlinger, som kan gå forud for konkursen eller af andre forhold i forbindelse med konkursen. Dog er i det svenske forslag de i det danske udkasts §§ 90-91 nævnte krav ligestillede. I det svenske udkast begrænses adgangen til dækning af omkostninger ved konkursbegæring udtrykkeligt til at gælde kreditors begæring.

Til § 92.

Til stk. 1. Efter den tilsvarende bestemmelse

i det norske udkast § 9-3 begrænses fortrinsretten til 3 måneders løn, der kan være forfaldet inden for de sidste 6 måneder før fristdagen. Det svenske lovforslags § 11 omfatter derimod løn, som er forfaldet inden for det sidste år før konkursbegæringens indgivelse, jfr. ovenfor s. 40. Det danske udvalg foreslår vedrørende reglen i konkurslovens § 33, stk. 1, nr. 1, kun den ændring, at »konkursbegæringens indgivelse« erstattes med »fristdagen«, jfr. udkastets § 1. Dette vil i mange tilfælde kun betyde en ringe eller slet ingen udvidelse i forhold til den gældende ordning. Anmeldelse af betalingsstandsning vil dog nok blive benyttet noget hyppigere end efter gældende ret indgivelse af konkursbegæring med påfølgende udsættelse efter konkurslovens § 48 a. Når arbejdsgiveren har anmeldt betalingsstandsning, kan det ikke bebrejdes funktionæren, at han ikke tager skridt til tvangsinddrivelse af sit krav, og privilegiet må derfor bevares. For tiden efter konkursdekretets afsigelse har arbejdstageren massekrav på lønnen, jfr. nærmere udkastets § § 54, stk. 2, og 61, stk. 2. Opsiges han af boet, har han fra opsigelsestidspunktet krav på erstatning efter nr. 2.

Konkurslovens § 33, stk. 1, nr. 2, og udkastets nr. 2 handler om krav på erstatning for arbejdsforholdets afbrydelse, hvad enten afbrydelsen er sket før eller i forbindelse med konkursen, Tidsbegrænsningen på 6 måneder vedrører kun en afbrydelse, der er sket før konkursen. Det er efter lovens formulering ikke ganske klart, om privilegiet gælder den del af erstatningen, som svarer til løn, der ville være forfaldet, eller den del, som ville være indtjent inden for de sidste 6 måneder før fristdagen; men synspunktet må være det, at den uberettigede afbrydelse af arbejdsforholdet ikke skal have betydning for, hvor stor en del af kravet der er privilegeret. Er afbrydelsen f. eks. sket den 15. februar og giver ret til erstatning svarende til lønnen indtil den 31. maj, og indtræder fristdagen den 15. oktober, vil privilegiet, når arbejdstageren lønnes månedvis bagud, omfatte 2 måneders løn, nemlig de lønbeløb, som ville være forfaldet den 30. april og den

31. maj. Dette er søgt klargjort i lovteksten.

Hverken loven eller udkastet sætter nogen tidsgrænse for erstatningen for tiden efter fristdagen. Det følger imidlertid af udkastets § 59, som formentlig på dette punkt er i overensstemmelse med retspraksis, at arbejdsforholdet efter konkursens indtræden kan opsiges med sædvanligt eller rimeligt varsel og erstatningen begrænses i overensstemmelse hermed. Er arbejdsforholdet blevet ophævet umiddelbart før konkursen, og havde den ansatte ifølge sin kontrakt ret til et usædvanligt langt opsigelsesvarsel, må det følge af en analogi af § 59, at han i alt fald ikke kan have privilegeret krav på erstatning svarende til lønnen til et senere tidspunkt end det, hvortil han efter konkursens indtræden kunne være opsagt. Efter det svenske lovforslag haves fortrinsret for løn inden for en rimelig opsigelsesfrist, højst 6 måneder. Denne regel afviger næppe fra, hvad der såvel nu som efter udkastet vil følge af dansk ret.

Udvalget havde ikke ment, at det særlige godtgørelseskrav efter funktionærloven, lovbekendtgørelse nr. 131 af 29. april 1964, § 2 a, som til en vis grad har karakter af bod, burde have fortrinsret i konkurstillfælde, men vil efter gennemførelsen af reglen i lovens § 33, nr. 3, ikke foreslå nogen ændring heri. En opsigelse, der er sket inden for de sidste 6 måneder før fristdagen, vil formentlig i de fleste tilfælde være rimeligt begrundet i virksomhedens økonomiske stilling og således ikke give ret til godtgørelse.

Feriegodtgørelse er privilegeret såvel efter den gældende lovs § 33, stk. 1, nr. 4, som efter udkastets § 92, nr. 4. Under arbejdsministeriet er der nedsat et udvalg, som beskæftiger sig med sikring af feriegodtgørelse. Ved nogle møder i arbejdsministeriet er det fra konkurslovsudvalgets side blevet fremhævet, at dersom det nævnte udvalg når frem til en ordning, hvorved risikoen for en arbejdsgivers manglende evne til at betale godtgørelsen overgår til en arbejdsgiverforening eller en fond, vil der ikke længere være tilstrækkeligt behov for at bevare privilegiet. Privilegiet er efter de ændringer, som er sket

ved lovene af 18. juni 1969, en snævert begrænset undtagelse, som er begrundet i den betragtning, at en funktionær eller arbejder ikke bør stå uden de nødvendige midler lige efter en konkurs. Rammer tabet ved en arbejdsgivers insolvens en organisation eller en fond, bortfalder begrundelsen for at bevare et privilegium, der endog kan skade de direkte lønkrav.

Udvalget har ikke forslag om ændring af reglen i lovens § 33, stk. 1, nr. 5, om adgang for skifteretten til at give fortrinsret for ældre lønkrav, når inddrivelsen er blevet forsinket ved retssag eller tvist, der er søgt bi-lagt efter regler om faglige tvister. Der er endnu forløbet så kort tid efter lovens ikrafttræden, at det ikke har vist sig, om bestemmelsens anvendelse i praksis fører til vanskeligheder. Udvalget finder dog anledning til at fremhæve, at henvendelse til advokat, fremsendelse af rykkerbreve og lign. ikke kan være nok til en forlængelse af fristen. Efter det svenske forslag bevares privilegiet, hvis sag er anlagt eller forhandling som foreskrevet i overenskomst er begæret inden 6 måneder efter forfaldsdagen, og konkursbegæring er indgivet inden 6 måneder efter, at tvisten er blevet endelig afgjort. Denne forlængelse af fristen til i alt 12 måneder ud over den tid, der medgår til retssagen, forekommer ikke det danske udvalg tilstrækkelig begrundet.

I udvalgets betænkning I nr. 423 i 1966 var foreslået en regel, hvorefter fortrinsretten ikke skulle omfatte den del af lønkravet, der modsvares af fortjeneste ved andet arbejde i det pågældende tidsrum. Udvalget foreslog ikke nogen ændring i reglen i funktionærlovens § 3, stk. 2, hvorefter funktionæren, når arbejdsforholdet uberettiget ophæves af arbejdsgiveren, har krav på 3 måneders løn, selv om han straks efter ophævelsen får ansættelse andetsteds; men man fandt, at den del af kravet, som modsvares af den andetsteds opnåede arbejdsindtægt, burde være uprilegeret fordring. Heroverfor er det navnlig blevet anført, at udvalgets forslag kunne medføre praktisk besvær for skifteretten. I enkelte tilfælde kunne det måske

tænkes, at funktionæren, når han vidste, at lønnen blev fratrukket i hans privilegerede fordring, blev mindre tilbøjelig til at skaffe sig arbejde. Udvalget kan dog ikke anse disse indvendinger for afgørende, men må vedblivende anse det for ubilligt, at en fordringshaver i boet skal kunne kræve dækning af lønkrav, forud for almindelig gæld og til skade for andre lønkrav, samtidig med, at han oppebærer tilsvarende løn andetsteds.

Til stk. 2. I betænkning I foreslog udvalget en regel, hvorefter dels lederen (lederne) af den under konkursbehandling inddragne virksomhed, dels indehavere af en så betydelig aktiepost eller andel i virksomheden, at den gav adgang til at udøve en væsentlig indflydelse på denne, dels de sidstnævnte personers nærmeste, ikke skulle have fortrinsret. Den formulering, bestemmelsen havde fået, vakte nogen kritik, idet den gav anledning til den misforståelse, at arbejdsledere og lign. ikke skulle have fortrinsret. Justitsministeriet anså det for overflødigt at nævne lederen (lederne) af virksomheden, idet disse efter ministeriets mening ikke kunne siges at stå i virksomhedens tjeneste og derfor allerede faldt uden for stk. 1. For så vidt angik de andre i udkastet til § 33, stk. 2, nævnte persongrupper, aktieejere og deres nærmeste, blev reglen gjort fakultativ, således at det er overladt til skifterettens skøn, om privilegium skal indrømmes eller nægtes. Begrundelsen herfor var, at det efter ministeriets mening næppe kunne udelukkes, at der kan forekomme tilfælde, hvor det vil være mindre rimeligt at afskære fortrinsret, jfr. FT 1968—69, tillæg A, sp. 3012.

Der kan næppe være synderlig tvivl om, at den, der har besiddet en væsentlig del af aktierne i det nu sammenbrudte selskab eller har oppebåret en betydelig del af dets indtægter, ikke bør have privilegium. Tvivlen må antagelig angå spørgsmålet, om disse personers nærmeste dog ikke i visse tilfælde bør tillægges fortrinsret, når de faktisk har arbejdet og er blevet lønnet på lige fod med de øvrige i firmaet ansatte. Det kan ikke bestrides, at også skyldnerens og aktieejers nærtstående må kunne gøre deres krav gæl-

dende i boet; men udvalget finder stadig ikke, at de, som har stået skyldneren nær, og hvis økonomi ofte er vævet sammen med hans, bør have fortrinsret frem for skyldnerens øvrige fordringshavere. Udvalget foreslår derfor, at reglen ligesom i det svenske forslags § 11, stk. 3, og i det foreløbige norske udkast gøres obligatorisk og ikke fakultativ.

Om »nærstående« se § 2.

Til § 93.

Bestemmelsens indhold er uforandret fra konkurslovens § 35 som ændret ved lov nr. 332 af 18. juni 1969. Af § 36 fremgår, at kun de fordringer, som bestod ved konkursdekretets afsigelse, kan gøres gældende i boet, bortset fra de i § 90 omhandlede massekrav. Af § 143 ses, at også betingede og uforfaldne fordringer kan anmeldes i boet.

Til § 94.

Bestemmelsen er på de fleste punkter uforandret fra den ved lov nr. 332 af 18. juni 1969 indsatte § 35 a.

Bl. a. fordi reglen om renter også omfatter renter af krav, som er sikret ved tinglyst skifteekstrakt, har man anset det for den mest hensigtsmæssige formulering under nr. 1 udtrykkeligt at undtage de tuf ælde, hvor renter ikke går efter de almindelige krav, men følger hovedfordringen.

I nr. 2 er i lighed med det foreløbige norske udkast § 9-6 foruden bøder, værdikonfiskation og tillæg til skat medtaget tvangsbøder og konventionalbod. Tvangsbøder er løbende bøder, som fastsættes af en domstol eller forvaltningsmyndighed, og som påløber f. eks. hver dag eller hver uge, indtil en pligtig handling er foretaget eller en retsstridig råden eller tilstand er bragt til ophør. Hjemmel for at pålægge tvangsbøder findes i retsplejelovens § 997, stk. 3, og i et stort antal love, som giver forvaltningsmyndighederne beføjelser inden for bestemte retsområder, f. eks. lov om midlertidig regulering af boligforholdene, lovbekendtgørelse nr. 315 af 1. juli 1970, § 28, stk. 5, og kildeskatteloven, lovbekendtgørelse nr. 351 af 20. juli 1970, §§ 14, stk. 5, 52, stk. 2, og 85, stk. 3. Tvangsbødens formål er at skabe et motiv

for den forpligtede til at opfylde sin forpligtelse, jfr. Poul Andersen: Dansk Forvaltningsret, 5. udg., s. 549. Dette motiv vil ikke blive svækket, fordi tvangsbøder i tilfælde af konkurs fyldestgøres efter andre fordringer. I nogle tilfælde vil spørgsmålet om foretagelse af den handling, der tilstræbes, falde bort ved konkursen. I andre tilfælde kan skyldneren selv uafhængigt af konkursen opfylde sin pligt, og der kan da blive tale om at lade tvangsbøden løbe videre over for skyldneren personlig, således at fyldestgørelse for de under konkursen påløbende bøder kan søges - og kun kan søges - i skyldnerens erhvervelser uden for konkursen, navnlig hans arbejdsindtægter, jfr. § 33 a. I atter andre tilfælde er det boet, som kan foretage den ønskede handling; men der må da om fornødent træffes en ny afgørelse, hvorved boet under en tvangsbøde tilpligtes at foretage handlingen; sådanne tvangsbøder bliver massekrav. Det ville måske også uden udtrykkelig nævnelse af tvangsbøder i lovteksten kunne antages, at de på dette område gik efter samme regler som bøder; men også fordi tvangsbøder udtrykkelig nævnes i den norske lov, har man fundet det rigtigst at medtage dem i lovteksten.

Konventionalbod er fastsat ved en civilretlig aftale og kan være en løbende bøde, men kan også være et beløb, der skal betales én gang for alle, hvis en person foretager den handling, som man vil modvirke, eller undlader at foretage en tilstræbt handling. Konventionalbodens hovedformål kan være det samme som for de ovenfor nævnte tvangsbøder inden for den offentlige ret, men kan også være en fiksering af et erstatningsbeløb, som ellers kunne give anledning til tvist. Har boden karakter af erstatning, har man støttet på slutningsordene i konkurslovens § 16 antaget, at den ikke kan gøres gældende i boet i det omfang, den ville give kreditor mere end erstatning for hans tab ved misligholdelsen, jfr. H. Ussing: Dansk Obligationsret, Almindelig del, 4. udg., v. A. Vinding Kruse, s. 175, B. Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 132, E. Munch-Petersen: Skifteretten s. 165. Har boden kun til formål at tilskynde skyldneren

til at opfylde kontrakten, kan der anføres samme betragtning som om administrative tvangsbøder, at dette formål ikke forlanger fyldestgørelse i et konkursbo. Udvalget foreslår derfor, at konventionalbod, som ikke er erstatning for tab, sidestilles med bøder og tvangsbøder. En løbende konventionalbod kan i øvrigt vistnok ikke anmeldes i boet for tiden efter konkursen, da efter konkursens begyndelse påløbende daglige eller ugentlige bøder næppe kan anses opstået før konkursen, jfr. § 36.

Efter udkastets § 41 kan efterstillede krav ikke benyttes til modregning.

Til § 95.

Til stk. 1. Overdrages en fordring, som er udrustet med privilegium, er det den almindelige opfattelse, at privilegiet følger med, jfr. Jul. Lassen: Haandbog i Obligationsretten, Almindelig del, 3. udg., s. 553, Henry Ussing i U. f. R. 1937 B.1 14, note 23, samt i Dansk Obligationsret, Almindelig del s. 221, hvor der dog tilføjes »i almindelighed«, B. Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 153, P. Spleth i U. f. R. 1969 B. 128. Under behandlingen af loven af 18. juni 1969 om prioritetsordenen blev der givet udtryk for tvivl om, hvorvidt privilegium ikke i visse tilfælde, hvor betaling af løn er sket for at skaffe en långiver sikkerhed, kunne nægtes, jfr. FT 1968-69, tillæg B, sp. 2584 f. At privilegiet følger med fordringen ved overdragelse har nu udtrykkelig lovhjemmel i norsk og svensk ret, jfr. den norske prioritetslov af 31. maj 1963 nr. 2, § 6, stk. 1, og bestemmelsen i den svenske handelsbalk § 17: 15 a, som trådte i kraft den 1. juli 1969. Den svenske regel omfatter også overførelse ved udlæg, medens dette ikke er tilfældet i Norge.

Efter udvalgets mening har det stor værdi for indehaveren af en privilegeret lønfordring, at han ved transport af kravet f. eks. til en fagforening kan få sine penge uden at skulle afvente, at boets behandling når så vidt frem, at lønfordringen kan betales derfra. Man kan ikke altid være sikker på, at boet benytter reglen i udkastets § 141 om adgang til hurtig betaling af visse lønfordrin-

ger. Nægtes erhververen privilegium, er det selvsagt langt vanskeligere at overdrage kravet. Formålet med privilegiet tilsiger således, at privilegiet følger med fordringen ved overdragelse. Udvalget anser det ikke for muligt i det enkelte tilfælde at skønne over, om overdragelsen af fordringen væsentligst er sket for at skaffe overdrageren dennes løn eller for at sikre erhververen.

Det er den almindelige regel, at en adgang til overførelse af rettigheder ved overdragelse også omfatter overgang ved arv og ved udlæg. Gøres der forskel på overdragelse og retsforfølgning, vil det afhænge af tilfældigheder og af styrken af kreditors pression, om han kan formå skyldneren til at give transport på sit krav, således at kreditor får den gunstige retsstilling. Gør kreditor i alle tilfælde udlæg i kravet, vil det i høj grad være i debtors (lønmodtagerens) interesse, at fortrinsretten følger med; jo mere kreditor får udbetalt af konkursboet, des mere formindskes debtors skyld. Udvalget foreslår derfor, at fortrinsretten bevares ved alle former for overførelse af kravet.

Til stk. 2. Den, som betaler en andens skyld, fordi han er forpligtet dertil, f. eks. som kautionist, erhverver dermed fordringen med det til fordringen knyttede privilegium. Dette er både norsk og svensk ret, jfr. de citerede lovbestemmelser, og dansk ret, der her hviler på retspraksis og forholdets natur, jfr. f.eks. Henry Ussing: Kaution s. 113. Indtræden i privilegium ved indfrielse gør det lettere at skaffe kaution. Muligvis gælder samme regel i visse tilfælde, hvor en person betaler en andens skyld for at beskytte sine egne interesser, jfr. Ussing i U. f. R. 1937 B. 111.

I en række andre tilfælde erhverver den, som uden at være forpligtet dertil indfrier en andens skyld, et dækningskrav mod skyldneren, jfr. Ussing i U. f. R. 1937 B. 112, der vil give dækningskrav, hvor den indfrieede fordring er forfalden og skyldneren måtte vente at blive krævet af kreditor, således at han i hvert fald ikke bliver stillet dårligere ved at få indfrielsen som kreditor i stedet for den tidligere kreditor. Derimod antages ind-

frieren ikke at indtræde i privilegium, jfr. Ussing i U. f. R. 1937 B. 113, Lassen anf. st. s. 315, A. Vinding Kruse: Restitutioner s. 303 og i retspraksis senest højesteretsdom i U. f. R. 1969.1, kommenteret af P. Spleth i U. f. R. 1969 B. 125, men anderledes Preben Lyngsø i U. f. R. 1968 B. 182 ff. Efter norsk ret erhverver indfrieren, hvis han overhovedet får krav mod skyldneren, den indfrieede fordrings privilegium, jfr. prioritetslovens § 6, stk. 2, og for tidligere rets vedkommende P. Augdahl: Obligationsrett, Almindelig del, 3. utg., s. 403, jfr. s. 397, C. J. Arnholm: Privatrekt III, s. 144 f. Måske er antallet af tilfælde, hvor indfrieren erhverver krav mod skyldneren, mindre efter norsk end efter dansk ret, jfr. Augdahl: anf. v. s. 402, der vil betinge dækningskravet af, at indfrieren har en »agtverdig« grund til indfrielse. I svensk ret indtræder den, som indfriser uden at være forpligtet dertil, ikke i privilegiet, se SOU 1964: 57 s. 310 og SOU 1969: 5 s. 95 med henvisninger.

Antager man, at den, som får transport på fordringen, også erhverver privilegiet, der er knyttet til denne, vil det ofte stille sig som en ren formalisme at nægte indfrieren privilegium for regreskravet. Kreditor vil i reglen ingen indvending have mod at give transport på kravet, når han får sine penge, og det vil derfor i almindelighed skyldes tilfældigheder eller ukendskab til transportens betydning, at den ikke opnås. Kun sjældent vil det være i strid med indfrierens interesser at tage transport på kravet, jfr. dog måske det i U. f. R. 1969.1 i refererede retstilfælde, kommenteret i U. f. R. 1969 B. 125. Hensynet til at undgå ukaldet indblanding i andres forhold, jfr. Ussing: Erstatningsret, s. 226, måtte, hvor det har vægt, føre til helt at nægte indfrieren noget regreskrav. Udvalget mener herefter, at indfrieren, hvis han overhovedet får krav mod skyldneren ved indfrielse, også bør nyde godt af privilegiet.

I det omfang transport på endnu ufortjent løn ikke kan ske, jfr. herom Ussing: Obligationsret, s. 233, kan i almindelighed hverken en overdragelse af det fremtidige lønkrav

eller en indfrielse bevirke noget privilegium eller overhovedet noget krav for trediemand.

Udvalget har ikke ved reglen i § 95 taget stilling til spørgsmålet om indtrædelse i pantsikkerhed, der ikke som lønprivilegiet i overvejende grad beherskes af hensynet til kreditor.

Kapitelll.

Skyldnerens stilling.

I lighed med kommissionsudkastet 1941 §§ 70-73, den gældende svenske konkurslovs §§ 88-99 og det foreløbige norske udkast til lov om gjeldsforhandling og konkurs §§ 97-105 har udvalget samlet nogle bestemmelser om skyldnerens stilling under konkursen i et kapitel. Også en række andre bestemmelser i udkastet påvirker dog skyldnerens stilling. Blandt de vigtigste er § 33 a om, at skyldnerens indtægter ved egen virksomhed ikke indgår i konkursmassen, og § 35, hvorefter skyldnerens beboelseslejlighed under visse forudsætninger kan inddrages i boet; men også de øvrige bestemmelser i kapitel 5, der afgrænser bomassen, indeholder på samme tid en begrænsning af, hvad der er undergivet skyldnerens egen rådighed. Ophevelsen af skyldnerens rådighed over bomassen følger af § 30, jfr. § 27, og virkningen af skyldnerens dispositioner over formuegenstande, der indgår i bomassen, fastsættes i § 31. Regler om skyldnerens pligter i forbindelse med indgivelse af konkursbegæring findes i §§ 22 og 23. Tilbage til kapitel 11 bliver nogle spørgsmål, som i særlig grad tager sigte på skyldneren personlig: hans pligt til at bistå boet, hans ret til at deltage i boets behandling og hans adgang til at opnå understøttelse af boet.

Kommissionsudkastet 1941 § 73 indeholdt en regel om kurators adgang til med kreditorudvalgets samtykke at tillægge skyldneren vederlag for arbejde for boet, der går ud over hans forpligtelser. Da særlig hjemmel hertil ikke er nødvendig, har udvalget ikke anset det for påkrævet at indføje en sådan bestemmelse i kapitel 11; af § 105, stk. 2, fremgår det, at skifteretten efter at have

hørt den midlertidige bestyrer kan træffe bestemmelse om sådant vederlag. Senere under bobehandlingen kan bestemmelse træffes af kurator.

Det norske udkast § 76 indeholder en regel om postforsendelser. I den danske postlov, lovbekendtgørelse nr. 312 af 14. august 1963, § 21, litra b, nr. 2, er fastsat, at postvæsenet skal udlevere forsendelser til personer, hvis bo er under skiftebehandling, til skifteretten med undtagelse af almindelige brevforsendelser, der ved påtegningen »personlig« eller på anden måde fremtræder som personlig korrespondance. Der er næppe grund til at overflytte denne bestemmelse til konkursloven.

Skyldnerens stilling er under de nordiske forhandlinger anset for at stå i sådan forbindelse med bobehandlingens ordning i de enkelte lande, at man ikke har søgt at nå frem til fælles regler på dette punkt.

Til § 96.

Skyldneren er i almindelighed den, der bedst kan give oplysninger til klarlæggelse af boets forhold. Han må påvise ting, som kan indtages under boet, gøre rede for regnskabsførelsen, for de indgåede kontrakter, for de muligheder, der ham bekendt består for at udnytte boets aktiver, for fabrikationsgang og kundeemner. I det norske udkast § 98, stk. 2, jfr. § 15, stk. 2, fastsættes det, at skifteretten kan bestemme, at kun skifteretten eller kun visse af bostyrets medlemmer skal have adgang til forretningshemmeligheder. Af den danske straffelov, lovbekendtgørelse nr. 347 af 15. august 1967, § 152 følger formentlig, at f. eks. kurator eller et medlem af kreditorudvalget, der røber sådanne hemmeligheder, kan straffes, jfr. angående de særlige akkordudvalg i henhold til lov nr. 67 af 12. april 1927 Vestre Landsrets dom i U.f.R. 1929.442. Udvalget finder det ikke nødvendigt med en særlig lovbestemmelse om begrænsning af den personkreds, der får adgang til sådanne hemmeligheder; skifteretten kan uden udtrykkelig hjemmel foretage særlige foranstaltninger, som viser sig påkrævet. Dette vil i øvrigt

forekomme yderst sjældent, når konkurs er indtrådt; reglen i det norske udkast gælder også i det indledende »gældsordningsstadium« under skifterettens kontrol, som ikke findes i det danske udkast.

Konkursloven foreskriver under konkursbehandlingen kun, at skyldneren skal være til stede i det møde, hvor fordringerne prøves, jfr. § 88; under registreringen skal han kun give møde, hvis skifteretten forlanger det, jfr. § 54, stk. 3. Kommissionsudkastets § 70 svarer i det væsentlige til gældende ret; ved registreringen skal efter udkastet skyldneren dog altid være til stede. Efter svensk konkurslovs § 89 og efter det foreløbige norske udkast § 100 skal skyldneren være til stede på skiftesamlinger, medmindre han har forfald (eller tilladelse til at udeblive). Udvalget har anset det for tilstrækkeligt at angive, at skyldneren skal møde for skifteretten efter tilsigelse. Til skiftesamlingen til fordringernes prøvelse bør skyldneren tilsiges, medmindre der er grund til at antage, at der ikke vil opstå tvist om fordringernes anerkendelse. Tilsigelsen foregår på den af skifteretten valgte måde og kan også ske mundtligt. Da registreringen ikke behøver ske for skifteretten, jfr. § 106, er den særlig nævnt.

Til § 97.

Forlader skyldneren landet, vil det ikke blot være vanskeligere for skifteretten og bostyret at komme i forbindelse med ham, men skifteretten vil miste muligheden for at kunne anvende tvangsmidler over for ham til gennemtvungelse af hans mødepligt m. v. Udrejse af landet må derfor altid være betinget af skifterettens tilladelse.

I praksis forekommer det, at skyldneren efter anmodning fra skifteretten udleverer denne sit pas. Nogen direkte hjemmel til at gennemtvunge aflevering af pas haves ikke. Er der grund til at frygte for bortrejse, f. eks. hvis skyldneren har overført pengemidler til udlandet kort før konkursen, bør skifteretten have mulighed for at pålægge skyldneren at aflevere sit pas. Vil skyldneren ikke frivilligt udlevere passet, kan der anvendes samme tvangsmidler som over for vidner, jfr. § 99.

Aflevering af pas hindrer ikke, at skyldneren rejser til de andre nordiske lande; de uheldige virkninger heraf afbødes kun i nogen grad ved, at han heller ikke i de andre nordiske lande kan disponere over formuegenstande, jfr. bekendtgørelse nr. 249 af 1. september 1934, og at han, hvis han har gjort sig skyldig i et strafbart forhold, kan fordres udleveret efter de herom gældende regler.

Til § 98.

Af konkurslovens § 82, stk. 1, fremgår forudsætningsvis, at skyldneren ikke uden skifterettens tilladelse må forlade retskredsen. Kommissionsudkastet 1941 fandt det forvarligt at mildne dette, således at skyldneren kun skulle være forhindret i at forlade retskredsen, hvis skifteretten havde forbudt dette. Svensk konkurslovs § 88, der stammer fra ældre kilder, forbyder skyldneren at tage længere bort, end han kan indfinde sig hos skifteretten en uge efter tilkaldelse. Det foreløbige norske udkast § 99 giver et generelt forbud mod uden skifterettens samtykke at rejse ud af riget, hvorimod skyldneren kun er afskåret fra flytning indenlands, hvis skifteretten har forbudt det.

For udredningen af boets forhold, herunder indhentning af nærmere oplysninger om anmeldte krav, er det som nævnt af største betydning, at skifteretten og kurator uden for stort besvær kan komme i forbindelse med skyldneren. Udkastet pålægger derfor skyldneren, inden han skifter bopæl eller fast opholdssted, at give skifteretten meddelelse herom i god tid. Meddelelsen må selvsagt indeholde nøjagtig opgivelse af den nye adresse. Udvalget har derimod ment, at det vil være for strengt altid at gøre skyldnerens flytning betinget af tilladelse. I de fleste tilfælde vil man trods flytningen uden større besvær kunne komme i forbindelse med skyldneren, og efter den første tid af bobehandlingen vil der som regel sjældnere blive brug for skyldnerens bistand. Der vil imidlertid være tilfælde, hvor boets forhold gør hyppig, måske daglig kontakt med skyldneren nødvendig, ligesom en flytning til andre

rigsdele vil kunne medføre store, praktiske besværligheder. Udkastet giver derfor skifteretten adgang til at forbyde skyldneren at skifte bopæl eller fast opholdssted, hvis behandlingen af boet kræver hans tilstedeværelse. Forbudet kan nedlægges uden at være møntet på en bestemt flytning, men kan også være foranlediget af en meddelelse fra skyldneren om en påtænkt flytning. Forbudet må selvsagt ophæves, når de omstændigheder, der begrundede dets nedlæggelse, ikke længere er til stede.

Til § 99.

Undlader skyldneren at give oplysninger, som skifteretten afkræver ham, og som han må antages at kunne give, eller rejser han bort i strid med § 97 eller § 98, kan skifteretten anvende samme tvangsmidler som over for vidner, jfr. retsplejelovens § 178, der nævner bøde, afhentning ved politiet, erstatning af udgifter, en løbende bøde, forvaring efter reglerne om hæfte i tilsammen højst 6 måneder eller eventuelt efter § 178, stk. 2, pålæg om at tage ophold et bestemt sted. Adgangen til at anvende forvaring svarer til gældende ret, jfr. konkurslovens § 82.

Giver skyldneren forsætligt urigtige oplysninger til skifteretten, og er det blevet ham tilkendegivet, at afhøringen sker under vidneansvar, jfr. § 194, kan han straffes for falsk forklaring efter straffelovens § 158; grov uagtsomhed kan straffes efter § 160. Sker afhøringen ikke under vidneansvar, eller gives oplysninger, som skifteretten har forlangt, på anden måde end under afhøring, vil han dog kunne straffes efter den mildere bestemmelse i straffelovens § 162 om den, der for eller til en offentlig myndighed afgiver urigtig erklæring om forhold, angående hvilke han er pligtig at afgive forklaring. Er de urigtige oplysninger afgivet ved uagtsomhed, kan skyldneren derimod formentlig ikke straffes, når afhøringen ikke er sket under vidneansvar. Straffelovens § 300, stk. 1, nr. 3, angår kun urigtige oplysninger og grov skødesløshed i forbindelse med åbning af forhandling om tvangsakkord uden for konkurs.

Til § 100.

Man har anset det for naturligt at medtage en regel om, at skyldneren har ret til at deltage i skiftesamlinger, selv om det ikke er blevet ham pålagt at give møde. Skyldneren har naturligvis ingen stemmeret, da han ikke er fordringshaver. Selv om han f. eks. for arbejde for boet har et massekrav mod dette, og selv om afstemningen undtagelsesvis er af interesse for massekreditorer, således at disse ellers har stemmeret, kan skyldneren dog ikke stemme i sit eget bo. Bestrider skyldneren en anmeldt fordring, vil han kunne kræve skifterettens dom for, om fordringen består.

Til § 101.

Er skyldneren et aktieselskab eller andet selskab med begrænset ansvar, en forening eller en stiftelse (»selvejende institution«), kan bestemmelserne i §§ 96-100 ikke direkte anvendes; men da der er samme behov for at fremskaffe oplysninger om boet og for bl. a. med dette formål for øje at kunne fremtvinge personligt møde af selskabets ledelse, gøres reglerne i disse paragraffer anvendelige på selskabets, foreningens eller stiftelsens bestyrelse og direktion. Det kommer ikke an på den betegnelse, man har valgt for de pågældende, men på, om de har varetaget de opgaver, som sædvanlig påhviler en direktion eller en bestyrelse. Også hvor andelshavere er direkte og ubegrænset personligt ansvarlige for selskabets gæld og således også selv må være erklæret konkurs, for at der kan være iværksat en konkursbehandling over selskabets aktiver, har en direktør for selskabet de i §§ 96-98 angivne pligter. Undertiden vil direktion og bestyrelse være udskiftet kort tid før konkursen, således at de oplysninger, som boet har brug for, væsentligst findes hos medlemmerne af den tidligere bestyrelse og direktion. Skifteretten kan derfor bestemme, at disse personer også skal gå ind under reglerne i §§ 96-100. Undertiden vil der allerede på et tidligt stadium af bobehandlingen kunne gives bestyrelsesmedlemmer og direktører en almindelig tilladelse til at skifte opholdssted. Andre ansatte i firmaet

end medlemmerne af nuværende og tidligere bestyrelse og direktion kan indkaldes til at afgive vidneforklaring, jfr. § 194.

Er skyldneren et aktieselskab under likvidation, vil der i almindelighed ikke være behov for særlige rejseindskrænkninger for likvidators vedkommende. Undtagelsesvis kan dette dog være tilfældet, og likvidator må i fornødent fald kunne tilpligtes at give konkursboet oplysninger efter § 96. Likvidator må være berettiget til at give møde på skiftesamlinger i konkursboet, jfr. § 100. Man har anset det for at være for omstændeligt i lovteksten at angive, at § 96 og § 99 finder anvendelse på alle likvidatorer, men §§ 97 og 98 kun efter særlig beslutning af skifteretten, og har derfor henført likvidator under den gruppe, hvor skifteretten *kan* gøre bestemmelserne om personlige skyldnere anvendelige.

Til §102.

Af bemærkningerne til § 34 fremgår, at skyldneren kan udtage de vigtigste livsformødenheder, samt hvad han behøver til opretholdelse af et tarveligt hjem. Efter konkurslovens § 83 kan understøttelser af boet, såsom ved overdragelse af husgeråd, overladelse af beboelseslejlighed, underholdsbidrag i penge o. s. v., tilstås skyldneren, hvis der er flertal derfor på en skiftesamling, og skifteretten ikke finder grund til at nægte sin billigelse (eller ingen kreditor gør indsigelse på skiftesamlingen). Understøttelsen bør kun vedvare ud over et år, hvis samtlige kreditorer samtykker. Indtil kreditorerne har haft lejlighed til at udtale sig på en skiftesamling, kan skifteretten overlade skyldneren foreløbig benyttelse af registrerede effekter samt af beboelseslejlighed. Kommissionsudkastet 1941 § 72 var ganske i overensstemmelse hermed bortset fra, at man i forbindelse med understøttelse udtrykkelig nævnte også skyldnerens familie, hvilket som anført i bemærkningerne til det nævnte udkast s. 179 var i overensstemmelse med praksis.

Det må vel erkendes, at en adgang til at yde fallenten understøttelse af boets midler på grund af forsorgslovgivningen i dag er

mindre nødvendig, end da konkursloven blev gennemført. Man kan rejse det spørgsmål, om det er rimeligt, at boets midler, som skal benyttes til kreditorernes fyldestgørelse, jfr. § 36, også kan anvendes til bedste for skyldneren og hans familie. Udvalget må dog mene, at der, ikke mindst hvor skyldneren er ramt af sygdom, stadig kan være behov for hjælp fra boet, og man foreslår at bevare reglen om hjælp til skyldneren. Når boet indtræder i skyldnerens kontrakter (og eventuelt, bortset fra hans indtægter ved egen virksomhed, inddrager erhvervelser efter konkurserklæringen under bobehandlingen, jfr. herom bemærkningerne til § 33), vil skyldnerens muligheder for at skaffe sig underhold kunne være ringere end efter udlæg i formuen. Det kan da opfattes som et naturligt supplement til transgbeneficiet, at der kan ydes hjælp af boets midler. Nogen egentlig ret til støtte, således som efter den svenske konkurslovs § 97, har skyldneren dog ikke. Om hjælp skal ydes, må i det væsentlige afhænge af skyldnerens muligheder for at skaffe sig indtægt fra anden side. Også skyldnerens ægtefælles evne til at bidrage til familiens underhold må tages i betragtning, jfr. lov nr. 56 af 18. marts 1925 om ægteskabets retsvirkninger § 2. Skyldnerens forsørgerbyrder spiller også en væsentlig rolle. Hvis omstændighederne taler derfor, kan hjælpen ydes direkte til ægtefælle eller børn, også selv om de lever sammen med skyldneren. Om bidragsresolution er udfærdiget, er ikke i sig selv afgørende, og navnlig ikke for omfanget af hjælpen, som forudsættes kun at skulle dække et nødtørftigt, aktuelt behov. Krav på underholdsbidrag i henhold til bidragsresolution kan formentlig kun anmeldes som fordring i boet for tiden indtil konkursdekretets afsigelse; anderledes dog afgørelsen i U. f. R. 1911.541. Ordene i bestemmelsen udelukker ikke, at der i særlige tilfælde ydes en understøttelse til personer, der er blevet underholdt af skyldneren, selv om han ikke var retligt forpligtet dertil.

Er der i boet end ikke fuld dækning for massekrav, kan der ikke blive tale om understøttelse, og sådan bør normalt heller ikke

ydes, hvis den kan komme til at gå ud over de privilegerede lønkrav.

Medens den svenske konkurslovs § 97 betinger understøttelse ud over en måned af »synnerlige skäl«, og den danske konkurslovs § 83 kun tillader understøttelse ud over et år ved enstemmighed, har udvalget ikke ment at burde foreslå nogen bestemt tidsgrænse. Ydelsen af understøttelse vil i det hele være en undtagelse; men er skyldnerens uarbejdsdygtighed vedvarende, kan hjælpen efter omstændighederne fortsætte, så længe boet er under behandling. Der kan derimod ikke være tale om, at boet f. eks. skulle købe en livrente til skyldneren.

Foruden en egentlig understøttelse kan boet efter stk. 2 hjælpe skyldneren ved at give ham tilladelse til at bruge både løsøre, f. eks. møbler, og fast ejendom, f. eks. en villa, indtil denne bliver solgt. Brugen kan være vederlagsfri og kan bringes til ophør uden varsel. Selv om skyldneren betaler boet et vist vederlag for benyttelse af en ejendom, der er gået ind i boet, falder forholdet uden for lejelovgivningens regler.

Midlertidig understøttelse eller brugsret kan gives af skifteretten, efter at denne har hørt den midlertidige bestyrer, jfr. § 105, stk. 2. Når kurator er valgt, træffes afgørelsen af ham, jfr. § 111. Forelæggelse for en skiftesamling er ikke foreskrevet; men spørgsmålet kan på initiativ af kurator, kreditorudvalg, skifteretten eller en kreditor optages til drøftelse på en skiftesamling, og dennes beslutning er da bindende, hvis forsamlingen har været beslutningsdygtig, jfr. § 115, stk. 2.

Kapitel 12.

Boets overtagelse.

Kapitlet angiver de foranstaltninger, som skal træffes umiddelbart efter kendelsen om konkurs, og indeholder af væsentlige ændringer i forhold til gældende ret en forkortelse af fristen for anmeldelse af fordringer.

Til §103.

Efter konkurslovens § 52 er hovedreglen den, at den midlertidige bestyrer udpeges

efter et kreditormøde, som afholdes den 3. eller 4. søgnedag efter bekendtgørelsen om konkurs. I praksis anvendes imidlertid altid hjemmelen efter lovens § 53 til at ansætte den midlertidige bestyrer straks. Det vil i almindelighed være uheldigt, at boet i nogle dage skal være uden bestyrer. Reglen i udkastet går derfor ud på, at bestyreren udpeges straks, jfr. også kommissionsudkastet 1941 § 36. Er der indtil videre ikke behov for en midlertidig bestyrer, kan skifteretten efter stk. 2 undlade antagelse af en sådan.

Alle fordringshavere kan komme til stede i det møde, hvor der træffes afgørelse om konkurs. Skifteretten kan efter omstændighederne, hvis den finder særlig grund dertil, sætte sig i forbindelse med hovedkreditorerne. Kreditorernes råd er ikke bindende for skifteretten. Udkastet tager ikke stilling til, om der til midlertidig bestyrer fortrinsvis bør udnævnes en advokat, der repræsenterer kreditorer med betydelige fordringer, eller skyldnerens advokat, jfr. diskussionen herom i kommissionsbetænkningen 1941 s. 161 og bemærkningerne nedenfor ved § 109, eller en advokat, der almindeligvis benyttes af skifteretten som medhjælper ved bobehandling, idet der næppe kan gives en almindelig regel herom. Det er en selvfølge, at der ikke udpeges en midlertidig bestyrer, som ikke er i besiddelse af den pålidelighed og økonomiske soliditet, som kræves af en kurator. De udtrykkelige bestemmelser herom i konkurslovens § 53, stk. 1, og kommissionsudkastets § 37 har man anset for overflødige. Om inhabilitet findes en regel i udkastets § 192.

Stk. 2 svarer til konkurslovens § 58 med den ændring, som følger af, at det ovenfor nævnte møde den 3. eller 4. søgnedag efter bekendtgørelsen falder bort.

Til § 104.

Bestemmelsen svarer til konkurslovens §§ 52, 84 og 85.

Til stk. 1. Skifteretten bør i almindelighed allerede samme dag, kendelsen om konkurs er afsagt, afsende bekendtgørelsen, som skal indrykkes i Statstidende. Ved offentliggørel-

sen i Statstidende hindres tredjemands retserhvervelse ved aftaler med skyldneren, jfr. § 31. Indrykkes bekendtgørelsen flere gange, regnes dens retsvirkninger fra den første bekendtgørelse.

Er der antaget en midlertidig bestyrer af konkursboet, vil det ofte være praktisk at angive hans navn i bekendtgørelsen; men man har dog ikke fundet grund til som kommissionsudkastet 1941 § 38, stk. 2, at foreskrive en pligt hertil. Da fristdagen, jfr. § 1, har betydning i mange henseender, vil det være ønskeligt, at bekendtgørelsen indeholder angivelse af fristdagen. En sådan meddelelse har dog ikke bindende virkning, hvis der senere opstår tvist om, hvornår fristdagen er, og fristdagen bør derfor kun nævnes, hvis der ikke synes at kunne være nogen tvivl i så henseende. Det kan også i bekendtgørelsen angives, at fristdagen må »antages« at være en nærmere angivet dato.

Foruden selve meddelelsen om konkursen skal bekendtgørelsen ligesom i dag indeholde forskellige indkaldelser. Den første, der nævnes i udkastet, er indkaldelse til første skiftesamling. Hvis ikke skifteretten med det samme træffer beslutning om, at ansættelse af kurator efter boets enkle beskaffenhed er unødvendig, jfr. § 108, skal kuratorvalg foretages på første skiftesamling. Dette skal da efter § 114, stk. 2, nævnes i bekendtgørelsen, som tillige skal angive, at der eventuelt skal foretages valg af kreditorudvalg, nemlig hvis tilstrækkelig mange af de mødende kræver det, jfr. § 110, stk. 1. Har det vist sig, at boets midler er utilstrækkelige til at bære omkostningerne ved bobehandlingen, kan boet efter § 138, stk. 1, sluttes på første skiftesamling. Andre spørgsmål behøver ikke forelægges skiftesamlingen, jfr. bemærkningerne til § 114; men skifteretten bør med det samme have for øje, om der er andre spørgsmål, hvorom skifteretten finder det rigtigst at høre de mødende fordringshaveres mening. Der er dog intet i vejen for senere ved en tilfølsbekendtgørelse at sætte yderligere spørgsmål på dagsordenen.

Efter konkurslovens § 52 skal den første skiftesamling afholdes tidligst 14 dage og se-

nest 3 uger efter bekendtgørelsen. Fristerne foreslås i kommissionsudkastet 1941 § 38, stk. 2, forkortet til en uge og to uger. Det er af vigtighed, at denne skiftesamling afholdes snarest muligt, således at bostyret virkelig kan gå i gang med opgaverne; men udvalget har ikke ment at burde forkorte maksimumsfristen, der bør regnes fra datoen for det nummer af Statstidende, hvori bekendtgørelsen eller den første bekendtgørelse findes. Derimod har man ikke anset det for nødvendigt at beholde minimumsfristen. Det er en selvfølge, at der må gives så lang frist, at de kreditorer, der ønsker det, kan nå at sætte sig i forbindelse med en advokat og sætte ham ind i sagen. Fristen gælder også, hvis skifteretten har besluttet, at kurator ikke skal vælges, og kreditorerne således, hvis der ikke begæres valgt et kreditorudvalg, måske på mødet blot får en orientering om boets stilling.

Der næst skal bekendtgørelsen i almindelighed indeholde en opfordring til fordringshaverne om at melde sig. Opfordringen rettes efter udkastet ikke blot til fordringshavere, men også til dem, der har andre krav mod skyldneren, navnlig ret til bestemte ting. Ordet krav omfatter også tinglige eller omsætningsbeskyttede krav. Indkaldelsen har her den betydning, at retsindehaveren, hvis han ikke melder sig inden anmeldelsesfristens udløb, risikerer, at boet, hvis det ikke kender hans ret, sælger tingen, således at han efter udkastets § 82 kun kan kræve nettoudbyttet ved salget. Indkaldelsen er ligesom efter gældende ret ikke som i dødsboer præklusiv, d. v. s. fordringshaverne mister ikke deres krav mod boet, fordi de ikke melder sig inden for den angivne tid. I mange tilfælde fortsætter boets behandling i måneder, måske i år efter anmeldelsesfristens udløb, og det synes da ikke at være rimeligt, om oversiddelse af fristen skulle kunne påberåbes af de andre kreditorer som udelukkelsesgrund. Først når boet skal gøres op, er det nødvendigt at afvise yderligere anmeldelser, jfr. udkastets § 129, stk. 2. For fordringshaverne har anmeldelse på et tidli-

gere tidspunkt bl. a. betydning for stemmeretten.

Efter konkurslovens § 85 er fristen for fordringers anmeldelse i almindelighed 6 uger, men kan være længere og skal sættes til 4 måneder, hvis skyldneren må antages at have stået i oversøiske forbindelser. Kommissionsudkastet 1941 foreslog fristerne nedsat til 4 og 8 uger. Langt den væsentligste del af de fordringer, som indkommer inden anmeldelsesfristens udløb, kommer i den første del af perioden. Er fordringshaveren ikke gennem bekendtgørelsen eller gennem forbindelse med boet i de første uger efter konkursens indtræden blevet bekendt med denne, vil det i reglen være ganske tilfældigt, hvornår han får sådant kendskab. Det er af stor betydning, at kurator snarest bliver i stand til at foretage en bedømmelse af boets forhold, og udvalget foreslår at forkorte fristen til 4 uger. I særlige tilfælde, navnlig i det i konkurslovens § 85 nævnte tilfælde, at skyldneren har stået i forretningsforbindelse med firmaer uden for Europa, eller hvis konkursen indtræder umiddelbart ved sommerferiens begyndelse, kan der være behov for en noget længere frist. Da en anmeldelse i et konkursbo fra et oversøisk land med sjældne forbindelser til Danmark må kunne påregnes sendt som luftpost, og postgangen til og fra udlandet også i øvrigt er betydeligt hurtigere nu end ved konkurslovens udarbejdelse, har man anset en forlængelse til 8 uger for tilstrækkelig. Der er ikke behov for at kunne vælge frister på mellem 4 og 8 uger. En fordringshaver eller rettighedshaver kan ikke over for boet støtte nogen ret på, at der efter hans opfattelse burde have været valgt en længere frist. Efter konkurslovens § 84 bør bekendtgørelsen i nogenlunde betydelige boer gentages nogle gange. Udkastet overlader afgørelsen herom til skifteretten. Sker der flere indrykninger, regnes indkaldelsen efter udkastet fra den første og ikke som efter konkurslovens § 85 fra den sidste indrykning. Udløbsdagen bør nævnes i bekendtgørelsen.

Har der forud for konkursen gået en tvangsakkordforhandling, vil der under

denne være sket en indkaldelse af fordringshaverne. Det vil da i reglen være en unødigt byrde at pålægge de samme fordringshavere at foretage denne anmeldelse én gang til under konkursen. Det samme kan gælde, hvis den advokat eller kreditorforening, som har bistået skyldneren med forsøg på at få en frivillig akkord eller likvidation i stand, har udsendt opfordring til kreditorerne om at anmelde deres krav. Udkastet giver derfor skifteretten mulighed for at bestemme, at sådanne anmeldelser vil blive taget i betragtning uden fornyet anmeldelse. Træffes sådan bestemmelse, skal meddelelse derom optages i bekendtgørelsen. Er der grund til at tro, at nogle akkordkreditorer har modtaget betalinger efter anmeldelsen i akkordboet, bør der ikke ske fritagelse for fornyet anmeldelse. Opstår der først senere tvivl herom, bør bostyret spørge akkordkreditorerne, om deres krav er nedbragt. Undladelse heraf berettiger selvsagt ikke en kreditor til at modtage dividende af et større beløb, end han virkelig har til gode.

Sker der en fejl, således at skifteretten ikke får underretning om alle de fordringer, som er anmeldt under forsøg på at opnå en frivillig gældsordning, afhænger det af almindelige erstatningsregler, om den kreditor, som derved lider et tab, kan kræve erstatning af den, som har begået fejlen. For kreditorer vil det altså indebære en ganske vist meget ringe risiko at undlade anmeldelse i konkursboet, og måske vil derfor nogle kreditorer, som har anmeldt meget betydelige fordringer, foretrække at gentage anmeldelsen. Konkursrekvirenten behøver ikke anmelde sin fordring, jfr. udkastets § 125, stk. 3, der blot er en lovfæstelse af en allerede eksisterende retstilstand, jfr. højesteretsdom i U.f.R. 1968.398.

Endelig skal der ved bekendtgørelsen indkaldes til en skiftesamling til prøvelse af fordringerne og eventuelt andre krav, f. eks. på udlevering af en bestemt genstand. Efter konkurslovens § 85 må denne skiftesamling ikke afholdes senere end 6 uger efter anmeldelsesfristens udløb. Kurators oversigt over fordringerne med hans bemærkninger dertil

skal ligge til eftersyn de sidste 3 uger før skiftesamlingen, og kurator har altså højst 3 uger fra anmeldelsesfristens udløb til at gøre sin indstilling færdig. For at forkorte konkursbehandlingens varighed foreslog kommissionsudkastet 1941 disse frister ændret til 4, henholdsvis 2 uger. Udvalgets udkast er i overensstemmelse hermed. Da det i særlige undtagelsestilfælde, hvor boet har et meget stort antal kreditorer eller gældsposterne er af særlig indviklet beskaffenhed, kan forudses, at det vil være umuligt for kurator at færdiggøre sin indstilling på den således udvalgte tid, har udvalget dog i lovteksten tilføjet ordene »så vidt muligt«. I bekendtgørelsen vil det være naturligt at nævne, at fordringslisten og kurators indstilling vil være fremlagt til eftersyn på skifterettens kontor de sidste 2 uger før skiftesamlingen.

Til stk. 2. Ligesom efter konkurslovens § 55 skal genpart af bekendtgørelsen straks sendes til alle fordringshavere. Herunder falder også panthavere og kreditorer, der har fortrinsret efter § 91. Det vil i almindelighed påhvile den midlertidige bestyrer at udsende genparterne, jfr. konkurslovens § 55; men man har ikke anset det for nødvendigt at nævne det i lovteksten. Bliver kurator senere bekendt med et yderligere krav, sendes straks en genpart af bekendtgørelsen til dette kravs indehaver. I lovteksten anvendes ordet »bør« for at angive, at det er indrykningen i Statstidende, som er det retligt afgørende; bl. a. på grund af vanskeligheden ved at bevise, om en genpart er kommet frem, og om en fordringshaver må antages at have været den midlertidige bestyrer bekendt, kan det ikke tillades en fordringshaver at støtte nogen ret på, at han ikke har fået en genpart af bekendtgørelsen, jfr. den længere formulering i den gældende lovs § 55.

I indledningen til kapitel 11 er nævnt, at skifteretten eller den midlertidige bestyrer straks bør give meddelelse om konkursen til postvæsenet.

Til § 105.

Til stk. 1. Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt til konkurslovens § 51, jfr. også § 52. Disse foranstaltninger er blandt de aller-

første skridt, skifteretten bør foretage. De fornødne skridt til værn mod uberettigede dispositioner vil foruden den i § 104 nævnte bekendtgørelse kunne være tinglysning af konkursen på boets faste ejendomme, registrering ved registreringspligtige skibe og luftfartøjer, frtagelse af sparekassebøger, omsætningspapirer, indløsningspapirer, kontantbeløb, nøgler til bankbokse, oplagsrum og andre erhvervslokaler, meddelelse til dem, der skylder noget til fallenten, til pengeinstitutter, hvori skyldneren har checkkonto eller anden konto, til postgirokontoret og til dem, der har fuldmagt eller kommission fra skyldneren. Skifteretten kan naturligvis låne den midlertidige bestyrer de papirer m. m., han har brug for.

Til stk. 2. I bestemmelsen nævnes nogle typiske afgørelser, som skifteretten skal træffe umiddelbart efter konkursens indtræden, og som ikke bør overlades til den midlertidige bestyrer. Støtte til skyldneren kan være en pengeydelse efter § 102, stk. 1, eller hyppigere overladelse af brug af fast ejendom (ejerlejlighed) eller løsøre efter samme bestemmelses 2. stykke. Afgørelsen er midlertidig, idet spørgsmålet senere skal tages op af kurator. Skyldnerens pligter over for boet er nævnt i kapitel 11 og er væsentligst en oplysningspligt. Han er ikke pligtig at arbejde i boets tjeneste. Skal han bistå aktivt med boets afvikling, må der sluttes en aftale med ham, og han kan da betinge sig vederlag, som er massekrav mod boet efter § 90 og er undergivet hans egen rådighed efter § 33 a. Sådanne aftaler bør indgås med skifteretten.

En af de vigtigste afgørelser, der skal træffes, er, om skyldnerens forretningsvirksomhed skal fortsættes eller straks standses, Konkurslovens § 54 opstiller standsning som hovedregel, og denne hovedregel opretholdtes i afsvækket form ved kommissionsudkastet 1941 § 43. Efter udvalgets opfattelse kan man ikke opstille nogen fast hovedregel. Er der mulighed for at afhænde virksomheden under ét, vil selv en kortvarig standsning kunne medføre et betydeligt fald i værdien, bl. a. fordi en kundekreds kan gå tabt. Selv om det er givet, at virksomheden skal

standsnes, vil der kunne være fordele forbundet med at afslutte en igangværende produktion og sælge varelageret i normal handel. Af afgørende betydning er arten og størrelsen af den risiko, som fortsættelse af virksomheden medfører. Ofte vil det være naturligt, at skifteretten foruden med sagkyndige i branchen rådfører sig med hovedkreditorerne, jfr. kommissionsudkastets § 43. En lovbunden pligt hertil har man dog ikke villet opstille, bl. a. fordi forholdene kan nødvendiggøre omgående handling.

Skifteretten bør i øvrigt ikke træffe afgørelse i vigtigere spørgsmål, som uden skade kan stilles i bero, til kurator er valgt. Frembyder der sig f. eks. mulighed for et usædvanligt gunstigt salg, og kan der ikke opnås udsættelse, til bostyret er etableret, må skifteretten imidlertid kunne iværksætte salget. I en række tilfælde vil det være påkrævet at foretage opsigelse, for at boet kan stå frit, f. eks. af funktionærkontrakter og lejekontrakter for at undgå massekrav.

Til § 106.

Til stk. 1. Efter konkurslovens § 54 foretages registreringen af boet af skifteretten, der i forbindelse hermed lader foretage vurdering. Registreringen omfatter også aktiver i boets besiddelse, hvortil trediemand har ejendomsret, f. eks. i kraft af et ejendomsforbehold. Det er selvsagt af stor betydning, at alle aktiver, der hører til boet, bliver medtaget. Efter udkastet foretages såvel registreringen som vurderingen af de af skifteretten udmeldte personer. Der er dog intet i vejen for, at skifteretten straks selv kan registrere f. eks. fordringer, som tilkommer skyldneren; men i almindelighed må det anses for unødvendigt, at dommeren eller fuldmægtigen deltager i registreringen. Derimod bør skyldneren og i almindelighed den midlertidige bestyrer være til stede for at påse, at alt kommer med. De fordringshavere, der måtte ønske det, kan også være til stede; en udtrykkelig bestemmelse som i kommissionsudkastet 1941 § 41 er ikke nødvendig.

Vurderingen foretages i praksis som regel sammen med registreringen. Det kan dog fo-

rekomme, at registreringen må ske straks, for at intet skal forsvinde, men vurderingen foretages senere af særligt sagkyndige. Vurderingen har ikke som i dødsboer betydning for boets deling (og for arveafgiftens beregning), men giver bostyret mulighed for at få oversigt over boets stilling og kan, navnlig når den foretages af særligt sagkyndige, få vejledende betydning for fastsættelsen af pris ved salg underhånden. Vurderingen må gå ud på at finde frem til den salgspris, som må antages at kunne opnås. Det bør så vidt muligt fremgå af vurderingen, om det er en pris ved salg underhånden, eventuelt som led i en større afhændelse, eller det sandsynlige udbytte ved en tvangsauktion, der er lagt til grund. Fordringer, som tilkommer skyldneren, må opføres med deres fulde beløb, medmindre fordringen må antages ikke at kunne inddrives. Opføres fordringer med et nedskrevet beløb, må dette angives.

1 § 160 vedrørende tvangsakkord er givet mere detaljerede regler om vurderingen. Disse kan i det omfang, det i det enkelte tilfælde er praktisk muligt, overføres på konkurs. Konkursboets regnskaber vil imidlertid ikke sjældent være i en sådan forfatning, at varers indkøbspris eller i en fabriksvirksomhed fremstillingspris ikke uden videre kan fastslås. Det må også erindres, at det ved bedømmelsen af en tvangsakkord er af afgørende betydning, at værdierne fastslås så nøjagtigt som muligt, medens man under konkurs vil få et senere korrektiv gennem den faktisk opnåede salgspris. I praksis vil vurderingsmændene i konkurs ikke altid have samme sagkundskab og regnskabsmæssige indsigt som tillidsmændene ved en akkordforhandling, og det må i hvert enkelt bo overvejes, om man har en sådan interesse i at få et nøjagtigt grundlag for værdiansættelsen, at der er grund til at afholde større omkostninger ved benyttelse af særligt sagkyndige vurderingsmænd.

Udkastet giver ikke særlige regler angående omvurdering. Vurderingen har kun orienterende betydning, og skifteretten må til enhver tid kunne bestemme ny vurdering, sædvanligvis ved særligt sagkyndige.

I praksis virker det ofte urimeligt og fordyrende, at der i konkurs skal foretages en ny vurdering, når der umiddelbart før konkursen med henblik på forberedelse af en frivillig akkord eller en tvangsakkord er foretaget en omhyggelig og kyndig opgørelse af skyldnerens bo. Udkastet bestemmer derfor, at vurderingsmændene i så tilfælde kan indskrænke sig til at redegøre for de ændringer, der siden er sket. En tidligere opgørelse vil normalt kun kunne anvendes, hvis den er foretaget af autoriserede tillidsmænd efter reglerne i § 160.

Til stk. 2. Ejer skyldneren aktiver i en anden retskreds, må den skifteret, som behandler boet, efter gældende ret foranledige, at den anden skifteret lader aktiverne registrere. Efter udkastet kan den skifteret, der behandler boet, enten vælge selv at lade dem registrere, altså normalt bemyndige vurderingsmændene til at foretage forretningen i den anden retskreds, eller anmode den anden skifteret om at foretage det fornødne. Valget afhænger alene af, hvad der er mest praktisk, hvorved bl. a. afstanden kommer i betragtning. Nogen betænkeligheder ses der ikke at være ved denne begrænsede fravigelse af reglerne om den lokale kompetence.

Til stk. 3. Udvalget finder det rimeligt, at både skyldneren, den midlertidige bestyrer og vurderingsmændene afgiver en højtidelig erklæring om, at der dem bekendt ikke findes yderligere at registrere. Afgivelse af bevidst urigtig erklæring vil kunne straffes efter straffelovens § 161.

Til § 107.

Den midlertidige bestyrer skal, som navnet angiver, bestyre boet, indtil den endelige bestyrer (kurator) kan blive valgt. Hvad der går ud over en midlertidig bestyrelse, altså navnlig bestemmelser, der får indflydelse på boets videre behandling, men som ikke bør opsættes, skal forelægges skifteretten, jfr. § 105, stk. 2. Også inden for rammerne af en midlertidig bestyrelse skal bestyreren efterkomme de anvisninger, skifteretten giver ham, jfr. konkurslovens § 57, stk. 2. Det er en selvfølge, at han er regnskabspligtig, hvis

han har modtaget indtægter eller afholdt udgifter for boets regning.

Stk. 2 pålægger endvidere den midlertidige bestyrer at udfærdige en oversigt over boets status. Hertil må navnlig benyttes registreringen og vurderingen af boets aktiver samt de oplysninger om gælden, der fremgår af forretningsbøgerne og skyldnerens oplysninger.

Kapitel 13.

Bostyret.

Indtil konkursloven af 1872 var styret i konkursboerne i hovedsagen henlagt til skifteretten. Dette medførte adskillige klager, navnlig over konkursbehandlingens langvarighed og embedsmændenes manglende forretningskyndighed. Ved konkurslovens gennemførelse var det derfor hensigten at give kreditorerne afgørende indflydelse på behandlingen, dels direkte ved beslutninger på skiftesamlingerne, dels gennem deres valgte organer, kurator og kreditorudvalg. Kreditorerne ville mere end andre være interesseret i at fremskynde behandlingen, og de ville gennemgående være i besiddelse af indsigt i forretningslivet eller dog vælge mænd med sådan indsigt.

Forhåbningerne i 1872 er ikke blevet indfriet. Kreditorerne giver kun i begrænset omfang møde på skiftesamlingerne, der derved som regel er ude af stand til at opfylde kravene i konkursloven til beslutningsdygtighed. Kreditorudvalg, bestående af kreditorer med kendskab til skyldnerens branche, kan oftest ikke nedsættes, fordi de større kreditorer ikke har tid eller fornøden interesse for konkursboerne, der erfaringsmæssigt oftest kun giver nogle få procent i dividende, til at påtage sig et byrdefuldt og ulønnet hverv. Behandlingen af boerne varetages i reglen af advokater. Forfatterne af konkursloven havde tænkt sig, at der ville opstå en gruppe af specialister i konkursbehandling, hvem kuratorhvervene i reglen ville blive overladt. Dette er ikke slået til, måske bortset fra de af Sø- og Handelsretten i København benyttede

faste medhjælpere og enkelte andre tilfælde. Nogle kuratorer viger tilbage for at benytte de muligheder for selvstændig handlen, som konkursloven trods alt frembyder. Bobehandlingens langvarighed er stadig genstand for kritik. Apparatet synes tungt og besværligt, også med henblik på salg af boets ejendele, der sædvanligvis med større udbytte kan afhændes underhånden end ved auktion.

Selv om konkursinstituttet i Danmark ikke, som det f. eks. er hovedreglen i Frankrig, er begrænset til erhvervsdrivende, er det dog i alt væsentligt disse, som erklæres konkurs, når de ikke kan betale deres gæld. En lønmodtagers udsigt til at dække sine kreditorer er i almindelighed knyttet til den fremtidige løn, som ikke kan inddrages i et konkursbo. I de senere slægtled er erhvervsvirksomheden i stadigt højere grad blevet samlet på aktieselskaber i stedet for på fysiske enkeltpersoner. For aktieselskabernes vedkommende er opbygget en særlig insolvensbehandling ved siden af konkursbehandling. Baggrunden må søges i utilfredshed med konkursbehandling, som menes at være for tung og besværlig og at give for små resultater. Karakteristisk for likvidation af insolvente aktieselskaber er, at likvidator, uagtet han ikke skal stille sikkerhed, har en langt friere stilling end kurator i et konkursbo. Antallet af misbrug har været få, og dividenden i likvidationsboer er som regel langt højere end i konkursboer, hvilket dog for en væsentlig del skyldes, at disse gennemgående er langt mere udpint for aktiver, når konkurs endelig erklæres, end de aktieselskaber, der likvideres som insolvente. Enkeltmandsboer, som er i stand til at give en høj dividende, afvikles oftest ved privat likvidation eller akkord. Den kritik, som fra kreditorside har været rejst mod reglerne om aktieselskabslikvidationer, har ikke taget sigte på likvidators frie og selvstændige stilling, men på, at den indflydelse, som er tillagt kollektive forsamlinger, bl. a. med hensyn til valg af likvidator, i hovedsagen er givet ikke til kreditorerne, men til aktionærerne, selv om disse ikke har nogen rimelig interesse i et insolvent aktieselskab. På disse

mangler har aktielovudvalget ved betænkning nr. 540 i 1969 foreslået at råde bod, jfr. aktielovudkastets §§ 128-133, der på adskillige punkter går ud på at nærme reglerne om behandlingen af insolvente aktieselskaber til reglerne om konkurs. Efter aktielovudkastets § 128, stk. 6, er der mulighed for at pålægge likvidator at stille sikkerhed.

Konkurslovsudvalget kan ikke anse det for rimeligt begrundet i Danmark i modsætning til andre lande at opretholde to forskellige former for insolvensbehandling af aktieselskaber. I England findes ikke nogen egentlig konkursbehandling af aktieselskaber, hvorimod der f. eks. i Norge, Sverige, Tyskland og Frankrig efter almindelige regler kan iværksættes konkurs over for aktieselskaber, som ikke kan fyldestgøre deres kreditorer, og hvis aktiver, eventuelt efter omstødelse af kreditorbegunstigelser, derfor må fordeles efter konkursordenens regler.

De fordele, som den stærkere koncentration af beføjelserne hos en enkelt eller nogle få personer (likvidatorerne) har vist sig at frembyde for aktieselskabers vedkommende, må også kunne indvindes ved afvikling af insolvente enkeltpersoners boer. Konkurslovsudvalget foreslår derfor, at kurators stilling tilnærmes aktieselskabslikvidatorens. Herved bortfalder begrundelsen for at opretholde den lovordnede likvidation af insolvente aktieselskaber, som udvalget foreslår ophævet, jfr. også aktielovudvalgets betænkning s. 161, spalte 1. Nogen egentlig pligt for aktieselskabets bestyrelse, generalforsamling eller likvidator til at indgive konkursbegæring foreslås ikke. Kan likvidator opnå en aftale med kreditorerne om, at de vil nøjes med den dividende, som likvidationen giver, er der intet til hinder for at fortsætte likvidationen, selv efter at likvidator har fastslået, at selskabet er insolvent, jfr. Per Augdahl: Aksjeselskapet efter norsk rett, 3. utg., s. 390. Kan sådan aftale ikke opnås, vil likvidator udsætte sig for en risiko ved at udbetale dividende, og han bør derfor i reglen søge selskabet erklæret konkurs. Efter aktielovudvalgets udkast § 133, stk. 1, kan likvi-

dator indgive konkursbegæring på det likviderende selskabs vegne.

Udvalgets forslag med hensyn til konkursboets bestyrelse går herefter i store træk ud på, at kurator på egen hånd træffer de bestemmelser, afviklingen kræver. Skiftesamlingen kan rejse kritik mod kurator og kan træffe beslutninger, som er bindende for ham; men han skal ikke spørge skiftesamlingen (eller skifteretten), før han handler. Skifteretten kan skride ind mod egentlige overgreb. Er et kreditorudvalg nedsat, hvilket antagelig ret sjældent vil være tilfældet, skal kurator efter udkastet holde dette underrettet om sine dispositioner; men der sker ikke nogen begrænsning i hans beslutningsmyndighed.

Konkurslovens formelle hovedregel om, at salg skal ske ved auktion, ophæves.

Til § 108.

Efter konkurslovens § 66 afgør kreditorerne på den første egentlige skiftesamling i boet, om der skal vælges kurator. Afstemningen foretages uden hensyn til fordringernes størrelse. Er ikke mindst en trediedel af samtlige bekendte fordringer repræsenteret ved afstemningen, er afgørelsen overladt til skifteretten. Besluttes det ikke at vælge kurator, bestyrer skifteretten boet, jfr. konkurslovens § 80 og udkastets § 113. Kommissionsudkastet 1941 § 45 var i overensstemmelse hermed. Efter norsk ret udpeges altid bobestyrer, men efter det foreløbige norske udkast § 138 kan skifteretten, hvis boet er enkelt og overskueligt, eller dets midler så begrænsede, at det vanskeligt kan bære udgifterne ved en regulær bobehandling, bestemme, at skifteretten skal varetage bestyrerens pligter. Svensk konkurslovs § 185 giver kun adgang til at undlade valg af bestyrer (forvalter), hvis konkursdommeren finder grund til at antage, at boet ikke strækker til til dækning af konkursomkostningerne (»fattigkonkurs«).

I almindelighed er det utvivlsomt det mest hensigtsmæssige, at en kurator bestyrer boet. Er boets aktiver af ringe omfang, kan de let realiseres, og er det usandsynligt, at der vil

blive behov for anlæggelse af omstødelsessag eller andre retssager, eller at der vil opstå tvistigheder under boets behandling, kan det være rimeligt at spare boet for udgifter til honorar til kurator eller medhjælper. I ganske enkelte tilfælde vil der måske også kunne være et så skarpt modsætningsforhold mellem forskellige kreditorgrupper, at en behandling af boet ved en eller flere kuratorer vanskeligt kan gennemføres. Det kan måske også forekomme, at der ikke er egnede emner til det selvstændige hverv som kurator. Udkastet bevarer derfor muligheden for at bestemme, at boet ikke skal bestyres af en eller flere kuratorer. Denne afgørelse bør træffes af skifteretten. Der er næppe grund til at frygte, at skifteretten i for vid udstrækning skal nægte kuratorvalg, og kreditorerne bør ikke kunne påtvinge skifteretten behandlingen af boet. Er det straks klart, at et egentligt bostyre er unødvendigt, kan skifteretten med det samme træffe beslutning herom, og kuratorvalg skal da ikke nævnes i den i § 104 omtalte bekendtgørelse. I de fleste tilfælde vil skifteretten dog foretrække at høre kreditorernes mening på skiftesamlingen, før den træffer afgørelse. En kreditor kan måske f. eks. pege på en mulighed for omstødelse af en disposition, således at der kan være grund til at indsætte kurator.

Til § 109.

Kurator kan ligesom efter gældende ret enten vælges af skiftesamlingen eller udnævnes af skifteretten. Kravene til repræsentationen på skiftesamlingen og til den nødvendige majoritet er de samme som efter konkurslovens § 66: en trediedel af fordringshaverne må være repræsenteret, og over halvdelen af de afgivne stemmer skal falde på samme person. Da stemme efter udkastets § 120 kan afgives skriftligt, må til de repræsenterede fordringshavere også regnes dem, der har afgivet stemme pr. brev. En mere betydningsfuld forskel er det, at stemmerne ikke som efter konkursloven regnes efter fordringshavernes antal, men efter størrelsen af deres fordringer, jfr. bemærkningerne herom ved § 115. Også ved antagelse af kurator varetager for-

dringshaverne deres økonomiske interesser, og disse står i forhold til kravenes størrelse. Udvalget har også her overvejet, om det burde forlanges, at den fordringsmajoritet, som vælger kurator, dog skal omfatte et vist antal fordringshavere, men man har ikke ment, at der med rimelighed kunne angives noget bestemt tal. I tilfælde, hvor der er særlig grund til mistanke om, at den kurator, som en fordringsmajoritet indsætter, vil handle til skade for samtlige kreditorers fælles interesser, kan skifteretten benytte sin beføjelse efter stk. 3 til at forkaste valget. I øvrigt kan en minoritet opnå en vis kontrol med kurators dispositioner gennem repræsentation i kreditorudvalget, jfr. § 110. Kuratorvalget vil i almindelighed ske på den første skiftesamling i boet.

I større boer vil det undertiden være hensigtsmæssigt at fordele kurators arbejde på flere personer, f. eks. således at en kurator er jurist og en anden særlig regnskabs- og forretningskyndig. Afgørelsen heraf er ved stk. 2 overladt til skiftesamlingen, der som i andre anliggender træffer bestemmelse ved simpelt flertal efter fordringernes størrelse, jfr. § 115. Er det bestemt, at der skal vælges to kuratorer, kan man i tilfælde af uenighed om, hvem der skal vælges, tænke sig enten, at flertallet vælger begge kuratorer, eller at et stort mindretal vælger den ene. Er formålet at skaffe to kuratorer med hver sit erfaringsområde, vil den første løsning ofte være heldigst. Er der derimod ønske om, at boet skal behandles i samarbejde mellem en kurator, som f. eks. en bank, der har ydet skyldneren lån, har særlig tillid til, og en kurator, som leverandørerne fæster lid til, kan et forholdstalsvalg være at foretrække. Udvalget mener ikke, der her kan gives en almindelig regel, og foreslår derfor afgørelsen overladt til skifteretten. Denne kan dog ikke f. eks. bestemme, at den ene kurator skal vælges efter de stemmende personers antal.

Beskikkes to kuratorer, og kan disse ikke blive enige vedrørende et spørgsmål, må dette om fornødent forelægges skiftesamlingen. En regel om, at afgørelsen skal tilkomme den først valgte af kuratorerne, jfr.

konkurslovens § 67 og kommissionsudkastet 1941 § 46, synes ikke velbegrundet.

Stk. 3 giver skifteretten mulighed for at tilsidesætte et kuratorvalg. Efter konkurslovens § 66, stk. 6, jfr. § 53, skal kurator være en uberygtet, vederhæftig (d. v. s. økonomisk solid), forretningskyndig mand (eller kvinde) og må ikke være skyldnerens ægtefælle eller så nær som søskendebarn beslægtet eller besvogret med skyldneren, ej heller stå i tjenesteforhold til skifteretten eller dennes enkelte medlemmer. Skifteretten kan efter § 66, stk. 3, nægte at beskikke den på skiftesamlingen valgte kurator, hvis den finder grund til at nægte sin billigelse. Kommissionsudkastet 1941 opretholdt i § 49, jfr. § 37, de personlige betingelser for valg til kurator. Valget skulle kræve skifterettens stadfæstelse.

Udvalgets udkast bevarer konkurslovens regel om skifterettens adgang til at tilsidesætte skiftesamlingens valg af kurator. Dette vil som hidtil kun ske i undtagelsestilfælde. I § 192 er der givet regler om, at personer, der er skyldnerens nærstående, jfr. § 2, eller er afhængige af ham, ikke kan vælges bl. a. til kurator. Nogen udtrykkelig regel om, at kurator skal være uberygtet m. v., er der ikke grund til at opstille i lovteksten. Kreditorerne vil næppe vælge en berygtet eller insolvent mand eller en person, der savner enhver forretningskyndighed, til kurator, og skulle det ske, vil skifteretten forkaste valget. En udtrykkelig angivelse af betingelser for valg frembyder også den ulempe, at man fristes til uberettigede modsætningsslutninger.

Efter den norske konkurslovs § 14, stk. 3, bør det så vidt muligt undgås at antage skyldnerens advokat som bestyrer, og hans faste juridiske rådgiver kan under ingen omstændigheder antages. Her i landet antages ikke sjældent skyldnerens advokat som midlertidig bestyrer og undertiden også som kurator i boet. Skyldnerens advokat er som regel den, der kender bedst til boets forhold; men har han f. eks. medvirket til dispositioner, som kan angribes, vil det kunne være uheldigt, at han beskikkes. Udvalget mener ikke, der kan opstilles nogen almindelig regel om, hvorvidt skyldnerens advokat bør udpe-

ges eller ikke. Er der fra betydelige kreditorgruppers side mistillid til, at advokaten vil udføre sit arbejde udelukkende i boets interesse, bør udnævnelse i almindelighed ikke ske. Også begrundet frygt for, at den valgte kurator særlig vil varetage en bestemt kreditorgruppes interesser på de øvrige kreditorens bekostning, kan være grund til at nægte godkendelse af kuratorvalg.

Bestemmelsen om skifterettens adgang til at afsætte kurator er i overensstemmelse med konkurslovens § 71. Udvalget har ikke ment, at kreditorudvalget, således som denne bestemmelse hjemler, skal have ubetinget krav på, at kurator skal afskediges, men udvalget bør forelægge skifteretten sine grunde, således at skifteretten eventuelt efter at have hørt de andre kreditorens mening på en skiftesamling kan træffe afgørelse.

Når skifteretten afskediger kurator, skal der påny foregå valg efter de almindelige regler i stk. 1 og 2. Genvalg kan ske, men skifteretten kan såvel som ved nyvalg udøve sin beføjelse efter stk. 3. Opnås der ikke fornøden tilslutning til nyt kuratorvalg, kan skifteretten efter stk. 4 selv foretage valget.

Stk. 4, hvorefter skifteretten, dersom den fornødne tilslutning på skiftesamlingen ikke opnås, beskikker kurator, er i overensstemmelse med gældende ret, jfr. konkurslovens § 66, stk. 4 og 5. Skifteretten kan ikke selv bestemme, at der skal beskikkes flere kuratorer.

Til § 110.

Efter konkurslovens § 68 skal der vælges et kreditorudvalg på 3 personer, hvis samtykke kurator skal indhente til alle vigtigere dispositioner, jfr. §§ 74 og 75. Man havde ved lovens udarbejdelse ventet herved at kunne skaffe forretningskyndig bistand ved behandlingen af boet, jfr. RT 1871-72, tillæg A, sp. 1850, men dette er kun sket i ringe grad. Det har vist sig overordentlig vanskeligt at formå egnede personer blandt kreditorerne eller disses befuldmægtigede til at modtage valg, og undertiden forekommer det, at der i et bo vælges to kuratorer alene for i medfør af § 68, stk. 5, at undgå nedsættelse af kreditorudvalg.

Kommissionsudkastet 1941 § 47 gik bl. a. som følge af disse vanskeligheder ud på, at kreditorudvalg på »indtil 3« personer kun skulle vælges på begæring enten fra flertallet af de mødende kreditorer eller fra kreditorer, som repræsenterede mindst en trediedel af det samlede beløb af bekendte fordringer, eller efter skifterettens bestemmelse. Undtagelsesvis skulle der efter § 51 kunne tillægges kreditorudvalgets medlemmer vederlag. Man nærede dog ikke større optimisme med hensyn til, at udviklingen i praksis ville blive væsensforskellig fra den nuværende, men mente, at det i virkeligheden var mindre afgørende, om den merkantile sagkundskab var repræsenteret inden for selve de formelle konkursbestyrelsesorganer (motiverne s. 165).

Udvalget har overvejet, hvorvidt bestemmelserne om kreditorudvalg bør bevares. Tilvejebringelse af sådanne udvalg byder som nævnt i praksis på store vanskeligheder. Ønsket om at tilnærme konkursadministrationen til den ofte mere effektive bestyrelse af likviderende aktieselskaber taler for at undgå at begrænse kurators beføjelser. Afviklingen af boet vil ofte kunne ske med større fordel, når afgørelserne træffes af kurator alene. Tilstedeværelsen af et kreditorudvalg vil kunne virke til at forflygtige ansvaret og forsinke beslutninger, der bør træffes hurtigt. Branchekyndig hjælp vil i reglen bedst kunne skaffes ved at ansætte personer med sådant kendskab i boets tjeneste frem for at bygge på kreditorer, hvis hovedvirksomhed ligger uden for boet. Selv om intet kreditorudvalg er nedsat, er der intet i vejen for, at kurator, hvis det viser sig fornødent, søger råd hos kyndige kreditorer. Over for disse indvendinger mod nedsættelsen af kreditorudvalg kan med nogen føje gøres gældende, at adgangen hertil i praksis i almindelighed ikke er blevet følt som en væsentlig hemsko for kuratorerne, og at det ikke kan udelukkes, at der i enkelte tilfælde kan føles trang til en overvågning, som bedre kan foretages af forretningskyndige kreditorer end af skifteretten. I nogle situationer vil det måske forekomme hensigtsmæssigt, at der på forhånd er

udpeget nogle kreditorrepræsentanter, kurator kan rådføre sig med.

Udvalget har herefter ikke ment, at bestemmelserne om nedsættelse af kreditorudvalg helt bør ophæves, men foreslår, at udvalgets beføjelser begrænses, således at det ikke bliver en hindring for en effektiv administration. Kurator skal efter § 111, stk. 2, ikke indhente udvalgets samtykke, men skal holde det underrettet om alle vigtigere dispositioner. Tillader tiden det, bør underretningen i almindelighed ske, før dispositionen foretages, således at udvalget kan give udtryk for sine synspunkter, men da forholdene kan være meget forskellige i boerne, og da det kan være tvivlsomt, hvornår en forelæggelse vil medføre uheldige forsinkelser, er der ikke givet nogen forskrift herom, jfr. derimod § 128, stk. 5, i aktielovudkastet i betænkning nr. 540 i 1969, hvorefter likvidator skal forelægge udvalget spørgsmål af væsentlig betydning til erklæring, forinden afgørelse træffes. Foruden den branchekyndige bistand til kurator, som var det egentlige formål med bestemmelserne om kreditorudvalg, men som næppe behøver nærmere lovregulering, vil udvalgets funktion navnlig kunne være at øve en kontrol med kurators virke. De enkelte kreditorer vil sjældent have større kendskab til, hvorledes boets afvikling foregår, og vil derfor ikke have mulighed for at skride ind, hvis kurators indsats forløber uheldigt. Udvalget vil derimod som kreditorernes »øjne og øren« kunne gøre indsigelser over for kurator og, dersom det ikke hjælper, kunne påkalde skifterettens eller kreditorforsamlingens indgriben. Efter udkastet kan udvalget gennemføre sit tilsyn derved, at kurator efter § 111, stk. 2, har pligt til at underrette udvalget om vigtigere dispositioner, at kurator skal aflægge regnskab over for udvalget (og skifteretten), jfr. § 122, stk. 1, at udvalget kan stille kurator spørgsmål, jfr. § 122, stk. 2, at ethvert medlem af udvalget kan kræve indkaldt en skiftesamling, jfr. § 114, stk. 1, hvis beslutninger under visse betingelser er bindende, jfr. § 115, stk. 2, og at udvalget kan indstille til skifteretten, at kurator afskediges.

Reglerne om kreditorudvalg må altså også ses som en beskyttelse af et mindretal af kreditorer, som ikke finder deres tarv tilstrækkelig betrygget ved den af flertallet valgte kurator. Udvalget foreslår derfor, at kreditorudvalg skal vælges, hvis mindst en trediedel af de på mødet repræsenterede fordringshavere, enten efter antal eller efter fordringernes størrelse, ønsker det. Også her gælder reglen om, at stemme kan afgives skriftligt, jfr. udkastets § 120.

Udvalgets medlemsantal skal være højst 3. Det må forudses, at 3 vil være det hyppigste tal; men der vil kunne forekomme tilfælde, hvor det vil være tilstrækkeligt med 1 eller 2 medlemmer. Antallet foreslås af dem, der begærer udvalg nedsat; men er der kun foreslået 2 medlemmer, er der intet i vejen for, at forsamlingens flertal vedtager, der skal være 3.

I de fleste tilfælde vil der ikke være uenighed om, hvem der skal vælges; men der må være regler til afgørelse af strid. Også under hensyn til kreditorudvalgets kontrollerende funktion ville det være uheldigt, om et lille flertal, som i forvejen har valgt kurator, kunne besætte alle poster i udvalget. Udkastet fastslår, at der bør tilstræbes en alsidig repræsentation af de stemmeberettigede fordringshavere. Den nærmere afstemningsmåde, der altså bør hvile på princippet om forholdsmæssig repræsentation, fastsættes om fornødent af skifteretten. Denne kan, hvis kreditorudvalget skal bestå af 3 medlemmer, bestemme, at de tre kandidater, der får flest stemmer, er valgt, eller at der skal foretages forholdstalsvalg mellem flere lister, men ikke at alle kandidater på den kreditorgruppes liste, som opnår flest stemmer, skal være valgt. Af den almindelige regel i § 115, stk. 1, og af sammenstillingen med det følgende punktum fremgår, at afstemningen må ske efter størrelsen af de stemmendes fordringer. Heri gøres dog den begrænsning, at dersom en kandidat opnår tilslutning fra mere end halvdelen af de repræsenterede fordringshavere, beregnet efter antal, skal han være valgt. Herved tilsikres der de mindre kreditorer adgang til at få indseende med

boets bestyrelse. De kreditorer, som vælger et medlem af kreditorudvalget ved deres antal, kan naturligvis ikke samtidig komme i betragtning ved beregning af, hvor mange stemmer efter fordringernes beløb andre kandidater har opnået. Den samme stemme kan kun bruges én gang.

Selv om kreditorudvalg ikke er blevet valgt på den første skiftesamling, kan spørgsmålet om nedsættelse af et udvalg rejses senere under boets behandling.

Stk. 3 bestemmer, at skiftesamlingen til enhver tid kan afskedige kreditorudvalget, jfr. konkurslovens § 68, stk. 3. Afskedigelsen skal ramme hele udvalget, således at alle dets medlemmer skal nyvælges, hvorunder naturligvis genvalg er muligt. Er et medlem af kreditorudvalget valgt ind af et mindretal, ville det ikke være rigtigt, om flertallet straks efter valget kunne afskedige ham og derefter indvælge en af dets egne folk.

Til § 111.

Stk. 1 giver de almindelige regler om kurators pligter og er på de fleste punkter i overensstemmelse med gældende ret, navnlig konkurslovens § 72. Dog stilles kurator noget friere ved salg af boets ejendele.

Efter konkurslovens § 73 skal salg af pantsatte ejendele, fast ejendom eller løsøre, ske ved tvangsauktion, medmindre panthaverne samtykker i salg på anden måde. Som nævnt i bemærkningerne til § 85 er salg ved tvangsauktion i reglen en uheldig realisationsmåde. Udkastet stiller kurator frit med hensyn til valg af salgsform.

Efter de hidtil brugte pantebrevsformularer forfalder pantegælden ved konkurs. Konkursen giver imidlertid ikke i almindelighed nogen formodning for, at forpligtelserne over for panthaverne vil blive misligholdt, og i tider med høj rente vil det kunne give panthaverne en urimelig gevinst, hvis en lavt forrentet pantefordring pludselig kan fordres betalt. Det vil kunne volde boet store vanskeligheder at skaffe likvide midler til dækning af pantegælden, og udvalget har derfor i anledning af overvejelser om ændring i pantebrevsformularerne i skrivelse af 7. juli

1969 over for justitsministeriet henstillet, at bestemmelserne om forfald ved konkurs udgår af de trykte formularer. Selv om formularerne ændres, vil de hidtidige bestemmelser vedblivende gælde for pantebreve, der er udstedt før ændringen, og det vil stadig være muligt ved individuelle tilføjelser at aftale også ved fremtidige lån, at pantegælden skal forfalde i tilfælde af konkurs. Selv om pantebrevet ikke forfalder på grund af konkursen, vil det, hvis ikke særlig bestemmelse er truffet, forfalde ved ejerskifte. Forfalder pantegælden i boets faste ejendom, kan kurator ikke gennemføre et underhåndssalg, uden at pantekreditorerne enten betales eller giver samtykke **til**, at pantegælden kan blive indestående, eventuelt mod en ændring i vilkårene. Kurator kan derfor stadig i de fleste tilfælde kun sælge ejendommen på anden måde end ved tvangsauktion, hvis panthaverne samtykker deri. I en del pantebreve er dog indføjet bestemmelser om, at pantefordringen ikke forfalder ved ejerskifte, eller at der alene skal betales et ejerskifteafdrag. Er pantegælden heller ikke forfaldet som følge af konkursen, kan kurator i sådanne tilfælde efter udkastet sælge ejendommen underhånden uden at behøve panthavernes samtykke. Kurator kan i øvrigt ikke på egen hånd foretage noget, der foregriber en anerkendelse eller forkastelse af en omtvistet pantefordring.

For så vidt angår ejendele, der ikke er pantsat, hvilket i praksis kun vil forekomme ved løsøre, kan kurator ligesom efter gældende ret, der dog fordrer kreditorudvalgets samtykke, sælge ejendelene på en hvilken-somhelst måde.

Efter udkastet skal kurator repræsentere boet under retstvister. Konkurslovens § 76, stk. 2, bestemmer herom, at kurator har at drage omsorg for, at boets retstrætter udføres på behørig måde, i fornødent fald ved en af ham antaget sagfører. Er kurator, hvilket erfaringsmæssigt sjældent vil være tilfældet, ikke advokat, må han selvsagt antage en advokat til at optræde for boet under en af dette anlagt retssag. Er kurator advokat, vil han i reglen selv kunne føre sager for boet,

medmindre disse undtagelsesvis kræver særlige erfaringer på et bestemt område eller skal føres et andet sted i landet. Ved fastsættelsen af kurators honorar skal der som anført i § 193 tages hensyn til omfanget af kurators arbejde for boet og herunder falder også førelsen af retssager for boet; men det må erindres, at kurator i denne sin egenskab i forvejen vil have kendskab til sagens genstand og tvivlsomme punkter. Kun hvor en retssag har medført et særligt ekstraarbejde, kan den begrunde en forhøjelse af kurators honorar. Undertiden vil det i så fald efter omstændighederne måske være hensigtsmæssigt at fastsætte honoraret for retssagen særskilt.

Når det i udkastet hedder, at kontante midler, jfr. konkurslovens § 77, skal indsættes i et pålideligt pengeinstitut til »passende« rente, ligger heri bl. a., at renterne tilfalder konkursboet, og at penge, som man med rimelig sikkerhed kan regne med ikke at ville få brug for før efter længere tids forløb, bør indsættes på opsigelse.

Om begrundelsen for reglen i *stk. 2* henvises til bemærkningerne til § 110. I modsætning til konkurslovens § 75 er der ikke i udkastet søgt foretaget en opregning af, hvad der falder ind under vigtigere dispositioner. Dels vil en sådan opregning aldrig kunne blive udtømmende, dels er vigtigheden af en nøje grænsedragning blevet formindsket ved, at der ikke som efter den gældende lov kræves samtykke fra udvalget til dispositionen. Kurator bør holde udvalget underrettet om alt, hvad der er af betydning for boet. Salg eller pantsætning af fast ejendom er altid en vigtig disposition. Salg af boets forretning er en af de vigtigste og vanskeligste opgaver, som kurator har, og udvalget må selvsagt holdes nøje underrettet om, hvad der passerer i forbindelse med salgsbestræbelserne. Udvalget bør orienteres om sagsanlæg, der ikke blot er incassosøgsmål, jfr. den gældende lovs § 75, og om forlig af større betydning.

Efter de foreslåede ændringer i kreditorudvalgets beføjelser er bestemmelserne i den gældende lovs § 74 om vedtagelse af be-

slutninger i udvalget og om protokollering af forhandlingerne anset for uforholdsmæssige.

Konkursloven opfatter det tilfælde, at der intet kreditorudvalg vælges, som en ren undtagelse, og bestemmer i § 68, stk. 5, at kreditorudvalgets forretninger da tilfalder skifteretten. Udkastet indeholder derimod ikke nogen almindelig bestemmelse om pligt til at holde skifteretten underrettet om, hvad der passerer i boet. Kurator skal efter § 122 aflægge regnskab for sin forvaltning, og skifteretten kan til enhver tid stille ham spørgsmål; men i almindelighed bør ansvaret for boets behandling alene påhvile kurator. Efter udvalgets opfattelse bør skifteretten som hovedregel ikke deltage i selve boets administration. I den første tid efter konkursens indtræden kan skifteretten meget vel blive tvunget til at tage bestemmelser af denne art; men når boets kreditorer på en skiftesamling har haft lejlighed til at tage stilling til, hvorledes bostyret skal ordnes, må det derefter i almindelighed være overladt til bostyret selv at træffe de fornødne afgørelser. Kun hvis disse ligefrem er til skade for boet, jfr. § 124, må skifteretten gribe ind, og hvor boet er af enkel beskaffenhed, eller der foreligger andre særlige omstændigheder, kan skifteretten, hvis den anser det for mest hensigtsmæssigt, selv varetage bestyrelsen efter § 108, jfr. § 113. Også hvor kurator er udnævnt af skifteretten, fordi der ikke ved kuratorvalget er opnået den fornødne tilslutning, bør han, når kreditorudvalg ikke er blevet nedsat, kunne handle på egen hånd. Finder nogle kreditorer, at han går for vidt, må de anmode skifteretten om at indkalde en skiftesamling. Har kurator vist sig usikkert til hvervet eller gjort sig skyldig i misbrug, må skifteretten afskedige ham, jfr. § 109, stk. 3.

Til § 112.

Udkastets § 112 pålægger kurator at udarbejde en oversigt over boets stilling og en indberetning om konkursens årsager. En egentlig status vil næppe altid være nødvendig på dette stadium, og udkastet benytter derfor ikke som konkurslovens § 78 udtryk-

ket »oversigt over boets status«. Medens konkursloven sætter fristen for udarbejdelse af status til 4 uger og for indberetningen til 14 dage efter afgivelsen af statusoversigten, fastsætter udkastet i overensstemmelse med bestræbelserne for at fremskynde boets behandling en fælles frist på 4 uger. Fristen for anmeldelse af fordringer vil, hvor skifteretten ikke undtagelsesvis har valgt en 8 ugers frist, være udløbet nogen tid forinden, idet denne frist, der sædvanligvis også er 4 uger, løber allerede fra bekendtgørelsen i Statstidende om konkursen, jfr. § 104, stk. 1, nr. 2. Kurator vil således have bedre mulighed for at opstille boets passivposter. Er første skiftesamling afholdt 3 uger efter bekendtgørelsen, og er indkaldelsesfristen for kreditorerne de normale 4 uger, udløber fristen for indberetningen en uge før det i almindelighed seneste tidspunkt for skiftesamlingen til fordringernes prøvelse, og kreditorerne har da mulighed for at gøre sig bekendt med oversigt og indberetning inden denne skiftesamling. I reglen vil det være muligt for kurator i løbet af 4 uger at opstille såvel en tilstrækkeligt oplysende oversigt over boets stilling som en indberetning om konkursens årsager, men ligesom nævnt ved § 104 angående fordringslisten kan der forekomme så indviklede og omfattende boer, at dette ikke er muligt, og skifteretten kan da efter stk. 2 undtagelsesvis fastsætte en længere frist.

Da pligten til at erklære sig konkurs foreslås ophævet, udgår bestemmelsen i konkurslovens § 79 om, at indberetningen skal indeholde oplysninger til bedømmelse af, om denne pligt er tilsidesat. Derimod fremhæver udkastet udtrykkeligt, at indberetningen skal angive, om der foreligger dispositioner eller retsforfølgning (udlæg eller udpantning), som bør søges omstødt. Også hvis overdragelser fra skyldneren må antages at være ugyldige af andre grunde, bør dette selvsagt anføres. Oplysninger om konkursens årsager kan have betydning for bedømmelse af omstødelsesmuligheder, af udsigterne ved midlertidig videreførelse af skyldnerens forretning og i det hele af den opstillede oversigt over boets stilling.

Skifteretten har ikke efter udkastet således som efter konkurslovens § 79 nogen pligt til at indgive politianmeldelse, dersom det oplyses, at skyldneren må antages at have gjort sig skyldig i strafbart forhold. Udkastet gentager heller ikke den gældende bestemmelses forskrift om, at indberetningen skal angive de kendsgerninger, som kommer i betragtning ved bedømmelsen af, om der er grund til at foranledige kriminel undersøgelse mod skyldneren. Anmeldelse til politiet kan dog som hidtil indgives af kurator, kreditorudvalg, enkelt kreditor eller af skifteretten.

Udvalget har ikke anset det for nødvendigt, at der indrykkes en bekendtgørelse i Statstidende om fremlæggelsen af oversigten, jfr. derimod konkurslovens § 78, stk. 2. Oversigten vil efter stk. 3 altid ligge til eftersyn på skifterettens kontor den sidste tid før skiftesamlingen til fordringernes prøvelse, og de erfaringsmæssigt få kreditorer, der er interesseret i eftersyn, kan få nærmere oplysning om fremlæggelsen ved henvendelse til skifteretten eller kurator.

Det følger af den almindelige regel i retsplejelovens § 41, stk. 1, at kun de, der har retlig interesse deri, kan kræve adgang til at gennemse oversigten over boets stilling og indberetningen. Det er foruden kreditorerne navnlig skyldneren og personer, der kan befrygte omstødelsessag, eller som står i forretningsforbindelse med boet. I påkommende tilfælde afgør skifteretten, om den fornødne retlige interesse er til stede.

Til §113.

Bestemmelsen forudsættes at få et noget snævrere anvendelsesområde end i dag, jfr. bemærkningerne til § 108. Er grunden til, at kurator ikke vælges, boets enkle beskaffenhed, må skifteretten i reglen antages selv at kunne varetage boets behandling. Er boet ikke ganske enkelt, vil det nødvendige arbejde med udstedelse af bekendtgørelser, indkaldelse af kreditorer, afholdelse af skiftesamlinger, opstilling af oversigt over boets stilling og fordringsliste, realisation af aktiver og udlodning kunne være ret omfattende, og skifteretten kan derfor antage en med-

hjælper. Betegnelsen bruges i dødsboer, se nu retsplejelovens § 332, stk. 1, nr. 4; det af konkurslovens § 80 anvendte udtryk »inkassator« er lidet dækkende. Medhjælperen har ikke som kurator en selvstændig beføjelse til at bestyre boet. Han handler på skifterettens vegne og efter dens anvisninger. Medhjælperen skal imidlertid også forelægge skifteretten vigtigere spørgsmål, selv om han ikke selv mener, at der for tiden bør foretages nogen disposition. Skifteretten har ikke blot veto, men kan også pålægge medhjælperen at handle. Skifteretten kan ligeledes til enhver tid afskedige medhjælperen.

Er kreditorudvalg nedsat, bliver dets stilling en noget anden, end hvor en kurator bestyrer boet. Er der ikke udpeget kurator, må boets forhold antages at være sådanne, at det stærkt centraliserede bostyre ikke er nødvendigt. Skifteretten vil i almindelighed både nære ønske om og kunne have brug for at høre kreditorudvalgets mening, før den træffer sin afgørelse. Bestemmelsens formulering udelukker dog ikke, at skifteretten i uopsættelige tilfælde kan handle, uden at spørgsmålet forinden har været forelagt udvalget.

Kapitel 14.

Skiftesamlinger.

Skiftesamlingen er i almindelighed boets højeste myndighed og svarer altså for så vidt til generalforsamlingen i et aktieselskab. Kreditorernes tvungne fællesskab medfører dog en vis kontrol fra skifterettens side med flertallets dispositioner, jfr. navnlig udkastets § 124.

Den vigtigste forskel fra gældende ret følger af udkastets § 115, hvorefter kreditorerne har stemmeret i forhold til deres fordringers beløb. Efter § 120 kan stemme afgives skriftligt.

Det foreløbige norske udkast til lov om gjeldsforhandling og konkurs § 90 udelukker den, som har en fremtrædende personlig eller økonomisk særinteresse i det spørgsmål, som er under afstemning, fra stemmeret. Det danske udvalg mener ikke, at en sådan regel

bør opstilles. På skiftesamlingen varetager hver fordringshaver efter sagens natur sine egne interesser. Det nødvendige korrektiv må søges i skifterettens beføjelse efter udkastets § 124.

Bestemmelser om skiftesamlinger findes også uden for kapitlet, således om valg af kurator og kreditorudvalg i §§ 109 og 110, om tilsidesættelse af skiftesamlingens beslutninger i § 124, om prøvelse af anmeldte fordringer i kapitel 16, om boets slutning i kapitel 18.

Til § 114.

Indkaldelse af skiftesamlinger medfører forsinkelser, omkostninger og besvær. Efter udkastet er kun tre skiftesamlinger ubetinget nødvendige: den første skiftesamling, hvor bostyret sædvanligvis vælges, jfr. § 109, skiftesamlingen til fordringernes prøvelse, jfr. kapitel 16, og den skiftesamling, hvor regnskab og udkast til udlodning godkendes, jfr. §§ 146 og 147. Bortset fra de nævnte punkter er der intet spørgsmål, der kun kan afgøres af skiftesamlingen. Oftest vil det antagelig være heldigst, om bostyret selv træffer de fornødne beslutninger; men er kurator i tvivl, kan spørgsmålet forelægges skiftesamlingen til afgørelse. Ethvert medlem af kreditorudvalget kan kræve afholdt en skiftesamling. Også skifteretten kan enten af egen drift eller efter opfordring fra en eller flere kreditorer indkalde en skiftesamling.

Indkaldelsen sker efter stk. 2 ved bekendtgørelse i Statstidende. Denne kan ikke som efter konkurslovens § 59, stk. 2, undlades; også kreditorer, som ikke er bostyret bekendt og endnu ikke har anmeldt deres fordringer, bør have mulighed for at komme til stede. I øvrigt er bestemmelserne i udkastets § 114, stk. 2, 1. pkt, i overensstemmelse med gældende ret, idet man dog ikke har fundet grund til at fastsætte et længstvarsel for indkaldelsen. Den udtrykkelige nævnelse af mødets dagsorden fremhæver, at der i almindelighed ikke på en skiftesamling kan træffes bindende beslutning om et punkt, der ikke har været optaget på dagsordenen. Er et punkt på denne angivet som »eventuelt«, er fordringshaverne på forhånd

advaret om, at der kan dukke flere spørgsmål op; men afgørelser af indgribende betydning bør dog ikke træffes på dette grundlag.

Fordringshaverne i boet er tidligere underrettet om konkursen, jfr. § 104, stk. 2, men da ikke alle fordringshavere får kendskab til bekendtgørelser i Statstidende, bør de, der har særlig interesse i et spørgsmål, som skal behandles på skiftesamlingen, f. eks. en kreditor, mod hvem omstødsels-sag påtænkes anlagt, have særskilt underretning. Det bør normalt være kurator eller skifterettens medhjælper, der sørger herfor. En kreditor kan dog ikke støtte nogen ret på, at han ikke har fået underretning. Kun hvis udeblivelse kan medføre, at han taber sin ret, er underretning på betryggende måde en betingelse for, at sådan retsfølge kan indtræde, jfr. udkastets § 126, stk. 3, om fordringer, der ikke indstilles til anerkendelse.

Skifteretten har efter stk. 3 ligesom hidtil, jfr. konkurslovens § 60, ledelsen af forhandlingerne på skiftesamlingen.

Til § 115.

Efter konkurslovens § 64, stk. 1, jfr. kommissionsudkastet 1941 § 68, stk. 1, kræves til en gyldig beslutning af skiftesamlingen, at mere end halvdelen af samtlige bekendte eller efter anmeldelsesfristens udløb anmeldte kreditorer, såvel efter tal som efter fordringernes beløb, har stemt for den. Da det ikke er sædvanligt, at så stor en del af kreditorerne er til stede eller repræsenteret på skiftesamlingen, vil det sige, at der i de fleste tilfælde ikke kan træffes nogen gyldig beslutning på skiftesamlingen. Dette må udvalget anse for uheldigt. Beslutninger vedrørende afviklingen af boet, som kurator ikke mener sig i stand til at træffe på egen hånd, bør som hovedregel fattes af boets kreditorer og ikke af skifteretten: påkaldelse af denne bør kun være en nødhjælp.

Den enkelte kreditors interesse i boet kan som regel siges at stå i forhold til størrelsen af hans fordring. Der er ligesom i aktieselskaber tale om rent økonomiske interesser. Det er ikke ønskeligt, at skiftesamlingen bliver ude af stand til at fatte nogen beslutning,

fordi de fleste kreditorer som følge af deres fordringers lidenhed ikke har så meget interesse for boets gang, at de vil møde op på skiftesamlingen. For en fuldstændigheds skyld bemærkes, at fordringernes størrelse ikke står i forhold til fordringshavernes økonomiske formåen; et stort selskab kan have en fordring på et ringe beløb. For lønkreditorer kan fordringen på løn for den sidste tid før konkursen vel siges gennemsnitligt at have særlig stor betydning; men disse kreditorer vil oftest helt være afskåret fra stemmeret, fordi de i kraft af privilegiet er sikret fyldestgørelse, hvordan afstemningen end falder ud, jfr. § 116, stk. 1.

Efter den norske konkurslovs § 83 og det foreløbige norske udkast § 92 er fordringernes beløb enefølgende, bortset fra stemmelighed, og efter den svenske konkurslovs § 178 lægges hovedvægten på fordringernes beløb.

Imod at lade afstemningen foregå alene efter fordringernes beløb kan navnlig anføres, at dette kan medføre, at en enkelt eller nogle få storkreditorer kommer til at beherske boets behandling. Udvalget har overvejet, om man skulle fastsætte et bestemt mindstetal af fordringshavere som betingelse for dannelsen af et flertal; men ethvert tal må være vilkårligt også på grund af den meget forskellige sammensætning af kreditorgruppen i boerne. En mulighed var som den svenske konkurslov at forlange, at det beslutningsdygtige flertal, regnet efter fordringernes beløb, skulle omfatte mindst en fjerdedel af de stemmende fordringshavere efter disses antal, men også en sådan begrænsning virker tilfældig. Undertiden vil det også kunne afhænge af tilfældige omstændigheder, om et antal fordringer kan siges at tilhøre hver enkelt af en gruppe fordringshavere eller en sammenslutning af disse.

Udvalget er herefter blevet stående ved, at fordringshaverne, hvor ikke andet er bestemt, stemmer efter deres fordringers beløb, og at skiftesamlingen kun er beslutningsdygtig, hvis de fordringshavere, som er repræsenteret, besidder fordringer til et beløb, som svarer til mindst en trediedel af samtlige

kendte eller efter anmeldelsesfristens udløb anmeldte fordringers beløb. Af § 120 følger, at også fordringshavere, der har afgivet gyldig skriftlig stemme, må medregnes. For at undgå tvivl siges det udtrykkeligt, at der ved beregningen kun tages hensyn til stemmeberettigede fordringshavere. Det ville være urimeligt, om en overvægt af efterstående, foranstående eller pantesikrede kreditorer skulle udelukke skiftesamlingen fra at fatte beslutninger i de sædvanlige tilfælde, hvor boet giver en dividende til de almindelige kreditorer.

De tilfælde, hvor andre bestemmelser i konkurslovsudkastet indeholder særregler, der tillægger flertallet efter antal særlige beføjelser på skiftesamlingen, er § 110 om nedsettelse af kreditorudvalg og § 191, jfr. § 171, om tvangsakkord i konkurs.

Af stk. 3 fremgår, at skifteretten, hvis den fornødne fordringsmasse ikke har været repræsenteret, og tiden tillader det, kan bestemme, at spørgsmålet skal forelægges en ny skiftesamling. Kravene til beslutningsdygtighed er her de samme. Beslutter skifteretten ikke at indkalde en ny skiftesamling, træffes afgørelsen af kurator. Er der efter § 108 ikke valgt kurator, henskydes afgørelsen til skifteretten, jfr. § 113.

Til §116.

Ved konkurslovens § 63, jfr. kommissionsudkastet 1941 § 67, nægtes stemmeret for kreditorer, »som ikke har nogen interesse i de spørgsmål, der foreligger til afgørelse, såsom fordi de vil få fuld dækning, hvorledes spørgsmålet end afgøres, eller fordi de ikke kan vente at få nogen dækning, hvorledes det end afgøres.« Andre eksempler på, at kreditorer er uden interesse i spørgsmålets afgørelse end de i paragraffen nævnte kan vanskeligt forekomme, og udkastet beskæftiger sig derfor kun med disse tilfælde.

Hovedreglen er den samme som i konkursloven. Ved »del af en fordring« tænkes f. eks. på det tilfælde, at en del af en lønfordring er privilegeret, en anden del ikke, og at de privilegerede fordringer efter boets tilstand vil få fuld dækning. Kun den ikke-pri-

vilegerede del af fordringen giver da stemmeret. Efterstående krav, jfr. § 94, vil i almindelighed ikke give stemmeret. Må det i et bo antages, at der kun bliver en dividende til de privilegerede kreditorer, har kun disse, men ikke de almindelige kreditorer stemmeret.

Stk. 2 svarer til tvangsakkordlovens § 10, stk. 1. »Anden sikkerhed« omfatter f. eks. ret ifølge ejendomsforbehold eller modregningsret, jfr. tvangsakkordlovens § 10, stk. 3. For så vidt angår spørgsmål, der alene har betydning for dividendens størrelse, er reglen den samme som efter konkursloven: panthaveren er, hvis pantet strækker til, sikker på fuld dækning og har derfor ingen rimelig interesse i spørgsmålets afgørelse. Skal der stemmes om, hvorvidt den pantsatte ejendom skal sælges nu, eller man skal udsætte salget for at søge at opnå et bedre tilbud, har de sikrede panthavere den interesse i afgørelsen, at hurtigt salg medfører hurtigere dækning af deres pantefordringer. Udvalget har dog ikke ment, at de af den grund bør have stemmeret. Spørgsmålet er lidet egnet til afgørelse ved en kampafstemning mellem de bedst prioriterede panthavere på den ene side og panthavere med håb om dækningschance ved udsættelse samt almindelige kreditorer på den anden side. Den omstændighed, at den ene part har flertallet, giver under disse omstændigheder ingen formodning for, at vedkommende parts standpunkt er det rimeligste. Det forekommer rigtigst at lade interessen i størst mulig dækning få overvægt over interessen i hurtigst mulig dækning. De sikkert prioriterede panthavere har en vis beskyttelse i tidsgrænsen i udkastets § 85, stk. 2, samt i skifterettens ret og pligt til efter § 124 at tilsidesætte en afgørelse om udsættelse, hvis der er foretaget, hvad med rimelighed kan forlanges, for at fremkalde tilbud, og der ingen påviselig udsigt er til at forvente bedre resultater ved at vente.

Til § 117.

Reglen er overensstemmende med konkurslovens § 62, stk. 2, og kommissionsudkastet 1941 § 66, stk. 2. De i konkursloven nævnte

eksempler er dog udeladt som overflødige i lovteksten.

Til § 118.

Bestemmelsen i konkurslovens § 61, jfr. kommissionsudkastet 1941 § 65, er i udkastet noget forkortet. Ordene »om fornødent« er tilføjet for at angive, at skifteretten kun behøver at træffe afgørelse efter § 118, dersom stemmen på den pågældende fordring er afgørende for udfaldet af en afstemning, jfr. om akkordforhandling tvangsakkordlovens § 16 og udkastets § 170, stk. 2.

Til § 119.

Efter udkastet får fordringshavernes antal kun betydning for valg af kreditorudvalg, jfr. § 110, samt for vedtagelse af tvangsakkord, jfr. § 171. Udkastets § 119, stk. 1, 1. pkt., svarer til tvangsakkordlovens § 13, stk. 3, og kommissionsudkastet 1941 § 66, stk. 3, og samme regel må også uden udtrykkelig lovhjemmel antages at gælde inden for konkurslovens område.

Efter konkurslovens § 106 og tvangsakkordlovens § 11 kan fordringshavere, der har fået deres fordringer tiltransporterede efter konkursens begyndelse, henholdsvis skyldnerens betalingsstandsning, ikke stemme om et akkordforslag. Som det fremgår af bemærkningerne til udkastets § 170 har udvalget ikke ment, at denne regel burde opretholdes. Dog bør en kreditor ikke kunne forøge stemmerne for eller imod akkorden ved at opdele sin fordring på flere hænder, og det samme synspunkt må anvendes også på afstemning om, hvorvidt kreditorudvalg skal nedsættes, og på valg til kreditorudvalg. Bestemmelsen i stk. 1, 2. pkt., tager ikke stilling til, hvorledes stemmeretten skal udøves i det - bortset fra stemmeretsspekulation - næppe særlig praktiske tilfælde, at en fordring efter fristdagen er overdraget til to personer, jfr. stk. 2. Stemmes efter fordringeres størrelse, er der intet i vejen for, at hver stemmer på sin del af den oprindelige fordring; herved sker jo ingen forøgelse af stemmerne. Som nævnt i indledningen til kapitel 10 har udvalget over for justitsministe-

riet skitseret en ordning, hvorefter der tillægges leverandører ret til refusion af tab på den del af deres fordringer mod detaillister, som svarer til berigtigede afgiftsbeløb, og således at toldvæsenet får stemmeret på den del af fordringen, som kræves refunderet. Gennemføres en sådan ordning, vil reglen i § 119, som kun nævner overdragelse af fordringen, efter sit formål ikke være til hinder for opdelingen af stemmeretten mellem fordringshaveren og toldvæsenet.

Stk. 2 svarer til konkurslovens § 62, stk. 1, jfr. kommissionsudkastet 1941 § 66, stk. 1; men formuleringen er noget ændret, således at den også omfatter flere forskellige rettigheder vedrørende samme fordring, f. eks. en ejers og en panthavers ret. Det må afhænge af det indbyrdes retsforhold, hvorvidt stemme kan afgives i tilfælde af uenighed. Også denne bestemmelse finder kun anvendelse ved afstemninger efter fordringshavernes antal.

Til § 120.

Det følger af retsplejelovens § 260, stk. 5, at afstemning kan ske ved fuldmægtig.

Skriftlig stemmegivning tillades ved tvangsakkordlovens § 9. Imod adgang til skriftlig afstemning kan indvendes, at den stemmende, hvis han havde givet møde, måske efter at have hørt forhandlingerne ville have taget et andet standpunkt. Det samme kan dog indvendes mod anerkendelsen af en fuldmagt, der giver bundet mandat, og det bør vistnok overlades til vedkommende kreditor selv at afgøre, om han på forhånd føler sig så sikker på sit standpunkt, at han anser det for ufornuddent at høre, hvad der bliver fremført på skiftesamlingen. Risikoen for falsk stemmeafgivning har ikke større praktisk betydning. Udvalget mener herefter, at skriftlig stemmeafgivning bør anerkendes ikke blot ved afstemning om akkord. Det er naturligvis en betingelse, at det klart fremgår af skrivelsen, hvorledes stemmen afgives. Er stemmeafgivelsen knyttet til betingelser, hvis tilstedeværelse kun kan afgøres ved fortolkning, f. eks. om fremkomst af visse oplysninger, må der i almindelighed bortses fra den pågældende stemme.

Kapitel 15.

Skifterettens tilsyn.

Som nævnt i indledningen til kapitel 13 er det udvalgets hensigt at samle bestyrelsen af boet hos kurator, dog med beføjelse for skiftesamlingen til, hvis den finder det rigtigt, at indsætte et støttende og kontrollerende organ, kreditorudvalget. Skifterettens rolle i boets daglige administration forudsættes derimod at være mere tilbagetrukket. Kun i de tilfælde, hvor skifteretten på grund af boets hele overskuelige karakter eller af andre særlige grunde bestemmer, at der ikke skal udpeges kurator, varetager skifteretten bestyrelsen (§ 113). I øvrigt skal skifterettens opgave være at lede skiftesamlingerne (§ 114), afgøre tvister, efter at forlig først er prøvet, (kapitel 26) og påse, at de formelle regler overholdes, at bobehandlingen fremmes mest muligt (§ 123), samt at regnskabet er i orden (§ 122). Skifteretten skal i almindelighed ikke tage stilling til, hvilken fremgangsmåde der er den mest hensigtsmæssige; men den skal gribe ind over for handlinger, der er pligtstridige eller krænker bestående rettigheder (§ 124). Kun hvis boets organer endnu ikke er etableret, nødes skifteretten til at træffe beslutninger om boets behandling (§ 107).

Til § 121.

Kurator skal efter konkurslovens § 70 stille sikkerhed, hvis skiftesamlingens flertal eller skifteretten bestemmer det, den sidste dog kun på foranledning af et mindretal på skiftesamlingen eller af kreditorudvalget. For så vidt angår sikkerhedsstillelse fra skifterettens medhjælper i boer har justitsministeriet ved cirkulære nr. 248 af 29. juli 1943 anmodet skifteretterne om at påse, at medhjælperen stiller sikkerhed, medmindre det er klart, at han ikke vil få bomidler i hænde.

Kommissionsudkastet 1941 § 50 pålagde kurator en ubetinget pligt til sikkerhedsstillelse, idet det efter motiverne s. 171 måtte anses for det naturligste, at en kurator ligesom f. eks. en eksekutor stiller sikkerhed. Derimod var det overladt til skifteretten at

bestemme, om dennes medhjælper skulle stille sikkerhed.

Aktieselskabsloven indeholder ikke regler om sikkerhedsstillelse fra likvidators side; men aktielovudvalgets udkast i betænkning nr. 540 i 1969 overfører i § 128, stk. 6, reglen i konkurslovens § 70, stk. 2, dog således at spørgsmålet om sikkerhedsstillelse kun tages op på en kreditors begæring.

Efter konkurslovsudvalgets mening bør spørgsmålet om sikkerhedsstillelse ikke afgøres af kreditorforsamlingen, men af skifteretten. Det sædvanlige vil formentlig være, at det pålægges kurator at stille sikkerhed, medmindre boets værdier deponeres på en sådan måde, at kurator ikke har mulighed for at disponere over dem. Tilsvarende synspunkter må anvendes på skifterettens medhjælper. Udkastet medtager også den midlertidige bestyrer, selv om hans funktionsperiode i almindelighed er højst 3 uger.

Begår en kurator underslæb, inden sikkerhed er stillet, eller hvor skifteretten med fornøden hjemmel har bestemt, at sikkerhed ikke skal stilles, og er kurator, som det almindeligvis er tilfældet, advokat, er det nærliggende at antage, at advokatsamfundets erstatningsfond vil yde dækning for tabet. Der kunne da være grund til at optage til overvejelse og drøftelse med advokatmyndighederne, om ikke omkostningerne ved advokaters sikkerhedsstillelse kunne spares ved, at eventuelt tab blev dækket af fonden. Er et bo undtagelsesvis af et sådant omfang, at et tab ville kunne overstige fondens dækningssevne, kunne der træffes særlig bestemmelse om sikkerhedsstillelse. Sikkerhedsstillelsen omfatter ganske vist formentlig også erstatningsansvar, som kurator pådrager sig over for boet ved tab, som han påfører boet ved mangel på tilstrækkelig agtpågivenhed, jfr. om eksekutorer justitsministeriets skrivelse nr. 16 af 29. januar 1934. Denne mulighed for erstatningsansvar, som ofte vil være dækket af en af kurator i dennes almindelige advokatvirksomhed tegnet ansvarsforsikring, er imidlertid næppe tilstrækkelig begrundelse for et krav om sikkerhedsstillelse.

Skifteretten fastsætter en eventuel sikkerheds omfang og tager stilling til, om en foreslået sikkerhed er tilstrækkelig god. I praksis stilles sikkerhed i de fleste tilfælde ved en kautionsforsikring.

Spørgsmålet om sikkerhedsstillelse har nøje forbindelse med aktivernes opbevaringssted. Medens en eksekutor i et dødsbo og en likvidator i et aktieselskab altid har ret til at opbevare boets eller selskabets midler, er det i konkursboer sædvanligt, at værdipapirer og lign. opbevares i skifteretten. Dette kan være upraktisk, navnlig når aktiverne skal realiseres. Selv om boets aktiver opbevares i skifteretten, kan kurator dog få boet tilkommende midler i hænde, f. eks. hvis en skyld til boet indbetales til kurator. Efter udvalgets mening bør der udtrykkeligt tillægges skifteretten en beføjelse til at træffe bestemmelse om, hvorvidt aktiverne skal opbevares i skifteretten, hos kurator eller f. eks. i en bank mod receptisse, der opbevares i skifteretten.

Efter konkurslovens § 77 skal værdipapirer, »om det agtes fornødent« forsynes med prohibitivpåtegning. Efter udkastet har skifteretten mulighed for at bestemme prohibering, men nogen almindelig pligt hertil foreskrives ikke. Påførelse og ophævelse af prohibitivpåtegning medfører et betydeligt administrativt arbejde.

Til § 122.

Efter konkurslovens § 77, jfr. kommissionsudkastet 1941 § 58, skal kurator mindst én gang hver måned forevise kreditorudvalget og skifteretten boets kassebog. Udvalget har ikke ment, at det bør pålægges kurator at føre boets regnskab i en særlig autoriseret kassebog, jfr. justitsministeriets cirkulæreskrivelse til skifteretterne af 25. juni 1969, hvorefter det er tilstrækkeligt, at kurator opretter et særskilt kontokort for konkursboet og fører boets kasseregnskab fortløbende, således at kontokortet forevises for kreditorudvalget og skifteretten. Det synes dernæst unødvendigt besværligt at pålægge kurator at aflægge regnskab hver måned, og udkastet bestemmer derfor, at regnskabet i alminde-

lighed skal aflægges hver tredje måned. Skifteretten eller kreditorudvalget kan forlange regnskabet aflagt oftere.

Pligten til aflæggelse af regnskab er opfyldt ved forevisning af ajourført kontokort; men skifteretten eller kreditorudvalget kan forlange supplerende oplysninger.

Bestemmelse om revision af regnskabet kan kun træffes af skifteretten eller af skiftesamlingen. Det falder derimod uden for kurators opgaver efter § 111 at antage revisor. Skal der foretages en kritisk revision af skyldnerens regnskab som middel til at udfinde, hvorfor det er gået galt, jfr. bestemmelsen i den gældende lovs § 79, eller er boet af en sådan beskaffenhed, at en egentlig revisionsmæssig behandling af boets regnskaber er nødvendig, for at skifteretten og kreditorerne kan bedømme disse, må der antages en statsautoriseret revisor. Når udvalget ikke foreslår en lovregel herom, skyldes det, at en rent talmæssig behandling, f. eks. sammentælling af fakturabeløb, efter omstændighederne vil kunne overlades til skyldnerens ikke-statsautoriserede revisor.

Stk. 2 giver skifteretten samme ret til at kræve oplysninger, som kreditorudvalget har efter lovens § 77.

Til §123.

Et hyppigt forekommende kritikpunkt mod behandlingen af konkursboer er den lange tid, der ofte hengår, inden opgørelse og udlodning kan ske. Ofte vil boet på grund af verserende retssager m. m. ikke kunne sluttes tidligere; men udvalget finder det dog rimeligt at medtage den i kommissionsudkastet 1941 § 61 med forbillede i eksekutortilsynsloven nr. 119 af 26. april 1926 § 5 foreslåede regel. Skifterettens adgang til at fordr indberetning oftere end hvert halve år er ikke som i kommissionsudkastet gjort afhængig af, at bobehandlingen har varet i to år.

Til § 124.

Konkurslovens § 64, stk. 3, giver skifteretten myndighed til, »når det begæres af nogen deri interesseret«, at sætte skiftesamlingens beslutninger ud af kraft og selv anordne det

fornødne, hvis beslutningerne enten strider mod særlige rettigheder, der tilkommer kreditorer, navnlig panthavere og privilegerede fordringshavere, eller de står i strid med konkursbehandlingens retlige øjemed, såsom ved uforment at forhale boets opgørelse eller ved at bortgive dets ejendele eller deslige. Stk. 2 pålægger skifteretten i tiden indtil anmeldelsesfristens udløb at påse, at beslutninger af skiftesamlingen ikke strider mod endnu ikke anmeldte kreditorens interesse.

Kommissionsudkastet 1941 foreslog i § 69 bestemmelserne opretholdt.

Udvalgets udkast går ud på at slå de to bestemmelser sammen og at give dem en kortere og mere almen form. Det synes en selvfølge, at kurators beslutninger ikke kan have større modstandsdygtighed end skiftesamlingens; men når de medtages i lovteksten, betyder det, at skifteretten f. eks., hvis sagen haster, ikke behøver at afvente, om en skiftesamling vil gå samme vej.

Blandt handlinger til skade for boet kan f. eks. nævnes antagelse af tilbud om salg underhånden til en pris under vurderingssummen og efter et fornuftigt skøn under værdien, uden at der ved avertering eller på anden måde er søgt indhentet andre tilbud, eller beslutning om ikke at anlægge omstødelsessag, uagtet en sådan er særdeles velbegrunder og ikke medfører risiko, jfr. afgørelsen i U. f. R. 1941. 1135. Af formuleringen følger, at bestemmelsen ikke kan benyttes, hvor det er tvivlsomt, om en handling vil være til skade eller til gavn for boet. I strid med skyldnerens rettigheder vil f. eks. være en anmodning til hans arbejdsgiver om at indbetale en del af lønnen til konkursboet, sml. udkastets § 33a. Bestrider kurator eller skiftesamling uden grund et anmeldt krav, vil den rigtige fremgangsmåde være, at anmelderen kræver skifterettens dom, jfr. kapitel 26.

Er det klart, at handlingen er til skade for boet eller krænker bestående rettigheder, bør skifteretten kunne varetage udeblevne fordringshaveres eller andres interesser ved at tilsidesætte handlingen, selv om der ikke er fremsat nogen begæring herom. Da økono-

miske rettigheder sædvanligvis kan opgives, skal skifteretten dog normalt ikke foretage sig noget, hvis indehaveren af den krænkede rettighed ikke ønsker nogen indgriben.

Kapitel 16.

Prøvelse af fordringer og andre krav.

Kapitlet handler ikke alene om fordringer i betydningen af obligatoriske forpligtelser, som ikke er beskyttet mod kreditorforfølgning, men også om omsætningsbeskyttede krav, f. eks. en ejers krav på at få udleveret sin ting. Kapitlet adskiller sig herved fra de tilsvarende bestemmelser i konkursloven. Bortset herfra indeholder kapitlet kun mindre justeringer i forhold til gældende ret.

Andre regler om anmeldelse og prøvelse af fordringer findes i udkastets § 104 om indkaldelse af fordringshaverne og fastsættelse af skiftesamlingen til fordringers prøvelse samt i kapitel 26 om afgørelse af tvister.

Til § 125.

Af sikkerhedsmæssige grunde bør de anmeldte fordringer som hidtil indføres i gældbogen. Under hensyn til, at teknikken udvikling muligvis vil gøre det mere praktisk at foretage registrering på anden måde end ved indførelse i en protokol, er der tillagt justitsministeren mulighed for at træffe bestemmelse herom. Da anmeldelserne skal benyttes af kurator til udarbejdelse af den i § 126 nævnte fortegnelse, og da anmeldelserne ifølge denne bestemmelse skal være fremlagt de sidste to uger før skiftesamlingen til fordringernes prøvelse, er bestemmelsen i konkurslovens § 86, jfr. kommissionsudkastet 1941 § 129, stk. 1, om fremlæggelse af gældbog og anmeldelser udgået.

Stk. 2 er i overensstemmelse med almindelig praksis og med kommissionsudkastet 1941 § 129, stk. 2.

Reglen i stk. 3 er, for så vidt angår den konkursbegæring, som tages til følge, fastslået ved dom i U.f.R. 1968.398, men bør også gælde andre konkursbegæring.

Til § 126.

Bestemmelserne i *stk. 1* om fordringer har i det væsentlige samme indhold som **konkurslovens** § 87 og kommissionsudkastet 1941 § 130, stk. 1. I fortegnelsen optages alle anmeldte fordringer. Indstilles en fordring som fortrinsberettiget eller efterstillet, anføres dette. Kan kurator ikke anerkende den placering i konkursordenen, som fordringshaveren kræver, skal dette altid angives. Kurators bemærkninger vedrørende muligheder for omstødelse, som i mange tilfælde ikke har tilknytning til anmeldte fordringer, foreslås flyttet fra indstillingen om fordringers anerkendelse til den i udkastets § 112 nævnte indberetning om boets forhold.

Såkaldt tinglige eller tingligt beskyttede krav skal opføres, selv om de ikke er anmeldt, men selvsagt kun, hvis de kendes. Herunder falder panterrettigheder, hvilket stemmer med den gældende lovs § 87, og krav, der støttes på ejendomsret, f. eks. en afbetalingssælgers krav på tilbagelevering af en ting, der er solgt med ejendomsforbehold. Et krav på udlevering af bestemte ting eller på anerkendelse af en ret over dem kan kurator imødekomme, hvis han finder berettigelsen utvivlsom, jfr. udkastets § 81. Mener kurator derimod, at anmelderen ikke har den påståede ret, eller at spørgsmålet dog kan omtvistes, eller ønsker han at høre kreditorens mening, fordi måske nogle af dem kan belyse tvivlsspørgsmålene, må sagen forelægges en skiftesamling. Dette svarer til gældende ret; men udkastet bestemmer yderligere, at prøvelsen af kravet skal ske på samme måde som prøvelsen af fordringer. Kravet optages på fordringslisten, og den krævedes passivitet over for kurators indstilling om forkastelse af kravet medfører efter § 128, at retten fortabes i forhold til boet. Når kravet skal gøres gældende i boet, synes det mest rationelt i det hele at anvende reglerne om anmeldelse af fordringer, jfr. også bemærkningerne til § 104.

I *stk. 2* foreslås i overensstemmelse med kommissionsudkastets § 130, stk. 1, den tid, hvori kurators fortegnelse over fordringer skal være fremlagt til eftersyn, forkortet fra

tre til to uger, hvilket nødvendiggøres af forkortelsen af fristen for afholdelse af skiftesamlingen til fordringernes prøvelse, jfr. § 104.

Stk. 3 pålægger kurator at give den (eventuelle) fordringshaver, hvis anmeldelse efter kurators mening ikke eller ikke fuldt ud bør tages til følge, meddelelse herom samt om tid og sted for den skiftesamling, hvori fordringen vil blive prøvet. Dette er ikke i dag udtrykkelig foreskrevet, medmindre fordringshaveren har bopæl i et af de andre nordiske lande, jfr. anordning nr. 250 af 1. september 1934 angående den nordiske konkurskonvention. Det er i strid med almindelige retsplejeprincipper, hvis den fordringshaver, hvis krav bestrides, ikke får meddelelse om, at han har grund til at varetage sine interesser på skiftesamlingen til fordringernes prøvelse, og det er da også den almindelige fremgangsmåde at give underretning om indsigelsen og om tidspunktet for skiftesamlingen. Denne praksis foreslås lovfæstet, jfr. kommissionsudkastet 1941, § 130, stk. 2.1 modsætning til dette udkast fastsætter udvalgets udkast ikke noget bestemt varsel; men dette bør selvsagt være så langt, at fordringshaveren får lejlighed til at give møde eller at lade sig repræsentere samt tage stilling til indsigelsen. Derimod bestemmes det, at meddelelsen skal gives ved anbefalet brev »eller på anden betryggende måde«. Herunder falder også underretning til den advokat, som har indsendt anmeldelsen for fordringshaveren. Også underretning ved almindeligt brev til fordringshaveren er tilstrækkelig, hvis det erkendes eller bevises, at fordringshaveren har modtaget brevet. Er der ikke givet fordringshaveren underretning, har det på skiftesamlingen foretagne ingen retsvirkning mod ham. Selv om fordringshaveren ingen meddelelse har fået, kan han dog ikke være sikker på, at der ikke rejses indsigelse, idet indsigelse kan komme fra skyldneren eller fra en fordringshaver; men fordringens prøvelse må da eventuelt udsættes, jfr. bemærkningerne til § 128, stk. 2.

Til § 127.

Efter konkurslovens § 88, jfr. kommissions-

udkastet 1941 § 131, stk. 1, skal hver enkelt af de anmeldte fordringer gennemgås af kurator på skiftesamlingen, og skyldneren og fordringshaverne skal opfordres til at udtale sig derom. Da listen har været fremlagt i forvejen, og da der sædvanligvis kun vil blive gjort bemærkninger til et fåtal af fordringerne, synes dette unødvendigt omstændeligt. Udkastet bestemmer derfor kun, at skyldneren skal indkaldes til skiftesamlingen og opfordres til at udtale sig om kurators indstilling, d. v. s. om han enten har yderligere bemærkninger til de fordringer, som kurator særlig har omtalt, eller om han har indsigelse mod andre fordringer. At fordringshaverne har lejlighed til at udtale sig, synes unødvendigt at nævne.

I de sædvanlige tilfælde, hvor der kun bliver en dividende til de almindelige kreditorer, er det overflødigt at prøve de efterstillede fordringer, jfr. § 94. Undladelse heraf hjemles ved stk. 2. Er det tvivlsomt, om der kan blive noget til disse fordringer, må de naturligvis prøves. Også hvor der er udsigt til en efterudlodning, som kan give dividende til disse krav, vil det ofte være mest hensigtsmæssigt at prøve dem straks. I de undtagelsestilfælde, hvor boet kun kan give en dividende til de fortrinsberettigede lønkrav, jfr. § 92, kan prøvelse af de almindelige fordringer undlades. Efter udkastets § 195 vil anerkendelse af fordringer medføre, at en ny forældelsesfrist i forhold til skyldneren løber fra boets slutning og ikke allerede fra anmeldelsen. Er en fordring anmeldt med en sådan stilling i konkursordenen, at der ville være mulighed for dividende, men mener kurator, at den bør henføres til en gruppe fordringer, der ikke kan få andel i dividenden, må spørgsmålet om fordringens stilling i konkursordenen selvsagt prøves.

Til § 128.

Har hverken kurator, skyldneren eller fordringshaverne rejst nogen indsigelse mod en anmeldt fordring eller taget noget forbehold, kan der efter skiftesamlingen til fordringernes prøvelse ikke mere rejses nogen indsigelse mod fordringen. Dette gælder såvel

ifølge udkastets § 128 som efter konkurslovens § 89 og kommissionsudkastet 1941 § 132. Den sidstnævnte bestemmelse gør dog en undtagelse, for så vidt omstødsesreglerne er anvendelige. Udvalget kan ikke slutte sig hertil. Når ingen indsigelse er fremkommet mod fordringen, må fordringshaveren i almindelighed kunne regne med, at alt er i orden. Det ville være uantageligt, om kurator samtidig med, at han foretog undersøgelser for at udfinde, om der var grundlag for omstødelse, kunne indstille fordringen til godkendelse for så, efter at skiftesamlingen var forbi, inden for de i § 80 angivne frister at rejse omstødsessag. Kurator må i dette tilfælde tage et forbehold. Noget mere tvivlsomt er forholdet, hvis kurator først efter skiftesamlingen til fordringernes prøvelse erfarer, at der er mulighed for omstødelse. Har fordringshaveren ved anmeldelsen ligefrem ført boet bag lyset, kan boets godkendelse ikke være bindende; men dette gælder for så vidt uafhængigt af, om en omstødsesbestemmelse er anvendelig, f. eks. også i det tilfælde, at fordringen viser sig at være betalt, jfr. om et tilfælde, hvor kuratorens indstilling hvilede på en urigtig forudsætning, og hvor anmelderen umiddelbart efter retsmødets slutning blev underrettet om, at spørgsmålet måtte tages op påny, U. f. R. 1964.536. Kan der ikke bebrejdes fordringshaveren noget i forbindelse med kravets anmeldelse og prøvelse, bør han i almindelighed kunne indrette sig i tillid til, at fordringen er endelig anerkendt.

Har kurator omvendt indstillet, at en fordring nægtes anerkendelse eller kun delvis anerkendes eller anerkendes med en ringere stilling i konkursordenen end krævet, må fordringshaveren efter udkastet give møde og protestere mod indstillingen, om hvilken han efter § 126, stk. 3, har fået underretning; ellers bliver indstillingen bindende for ham. Dette er formentlig i overensstemmelse med gældende ret.

Stk. 2 angår den situation, at afgørelse om kurators indstilling vedrørende en bestemt fordring ikke kan træffes på den bestemte skiftesamling. Grundene hertil kan

være flere. Kurator har måske selv taget forbehold om nødvendigheden af yderligere undersøgelser, anmelderen af fordringen anfører omstændigheder, som kurator ønsker nærmere at prøve og vurdere, indsigelsen fremsættes måske først på skiftesamlingen af skyldneren eller en fordringshaver, og forholdet er ikke tilstrækkelig klarlagt til, at indsigelsen straks kan tages under påkendelse. Er anmelderen ikke mødt på skiftesamlingen, og har han ikke forinden fået meddelelse om indsigelsen, må udsættelse altid ske. Anmelderen skal da have underretning på den i § 126, stk. 3, angivne måde. Selv om indsigelsen ikke rejses af kurator, er det dog ham, der skal give underretningen, medmindre andet bestemmes. Underretning må ligeledes ske på samme måde, hvis anmelderen vel er til stede under mødet og her får kendskab til indsigelsen, men tid og sted for den følgende skiftesamling først fastsættes senere.

Af stk. 3 sammenholdt med stk. 1 fremgår, at skifteretten ikke behøver afsige nogen dom, hvis kurator har indstillet, at en fordring nægtes anerkendelse, og anmelderen skønt tilstede forholder sig passiv, eller han trods behørig meddelelse efter § 126, stk. 3, er udeblevet. Fremsætter skyldneren eller en fordringshaver en indsigelse, men fastholdes den ikke, er dom heller ikke nødvendig, og det samme gælder naturligvis, hvis kurator på mødet frafalder en indstilling om forkastelse af en fordring, og ingen anden tager bestridelsen af fordringens rigtighed op. Fastholdes imidlertid en uenighed, træffer skifteretten efter gældende ret afgørelse ved dom, jfr. nærmere reglerne i kapitel 26.

Til § 129.

Stk. 1 er formentlig i overensstemmelse med konkurslovens § 92, stk. 1 og kommissionsudkastet 1941 § 135, stk. 1. Man har derimod udeladt bestemmelsen i de nævnte paragraffers stk. 2 om, at den, der anmelder sin fordring efter anmeldelsesfristens udløb, skal godtgøre boet udgifterne ved prøvelse i en egen skiftesamling, da bestemmelsen ikke benyttes i praksis.

Et ikke ubetydeligt antal anmeldelser indkommer ofte efter anmeldelsesfristens udløb, og der vil da være flere fordringer til prøvelse på den i konkurslovens § 92 (udkastets § 129) omtalte skiftesamling.

Af praktiske grunde er det nødvendigt, at der som i stk. 2 fastsættes en yderste slutgrænse for anmeldelse af fordringer. Denne er efter konkurslovens § 91 boets optagelse til slutning, d. v. s. optagelse til endelig udlodning, jfr. lovens § 133 samt kommissionsudkastet 1941 § 134. Udvalget har fundet det ønskeligt, at denne vigtige retsvirkning knyttes til et tidspunkt, der også udadtil fremtræder mere præcist. Vistnok ved de fleste skifteretter optages boet samtidig til udfærdigelse af regnskab og udlodning, medens f. eks. boerne ved Sø- og Handelsretten i København først optages til udlodning, når regnskabet er stadfæstet. Anvendes den sidste fremgangsmåde, vil regnskabets stadfæstelse, der sker på eller efter en i Statstidende bekendtgjort skiftesamling, jfr. udkastets § 146, være et passende tidspunkt for standning af fordringers anmeldelse. Optages boet samtidig både med henblik på regnskab og udlodning, vil en anmeldelse efter optagelsen kunne betyde, at arbejdet for en del må gøres om. Der er derfor behov for, at skifteretten kan fastsætte en anden slutdato end tidspunktet for stadfæstelsen af regnskabet, f. eks. den dag, da kurator kan påbegynde udfærdigelsen af regnskab og udlodning. Dette tidspunkt bør bekendtgøres, så vidt muligt sammen med den i § 146 nævnte bekendtgørelse. Der skal under alle omstændigheder gives et mindstevarsel på 2 uger. Det bør i øvrigt tilstræbes at fastsætte boets slutning til det tidligst mulige tidspunkt. Både af hensyn til udlodning til kreditorerne og ikke mindst til debitor, som er afskåret fra visse næringer og, så længe boet er under behandling, har vanskeligt ved at komme på fode igen, bør det undgås, at enkelte indtægtsposter afhængighed af fremtidige begivenheder eller en verserende retssag trækker hele boets afslutning i langdrag.

Konkurslovens og kommissionsudkastets regel omfatter alene fordringer. Krav på be-

stemte ting (»separatistkrav«) kan gøres gældende uanset tidspunktet for boets slutning, og boet må da eventuelt genoptages, jfr. afgørelsen i U. f. R. 1955. 837 (et til massekrav omdannet krav på en brændselspresser). Som nævnt i bemærkningerne til § 82 kan bostyret have været fuldstændigt uvidende om trediemands ret til en ting i boets besiddelse, og det vil kunne være en praktisk set næsten uløselig opgave at gennemføre tilbagefordring af en del af den til samtlige almindelige kreditorer udbetalte dividende. Rettighedshaveren har gennem boets bekendtgørelser fået opfordring til at gøre sin ret gældende, og det synes ikke urimeligt, at hans passivitet kommer ham til skade. Fordringshaverne har vel fået en større dividende, end de burde have haft, men har dog ved **konkurs**-behandlingen som helhed sædvanligvis langt fra opnået, hvad de havde rets krav på hos skyldneren. Var kurator klar over trediemands ret, eller har han ikke handlet med tilstrækkelig agtpågivenhed, er han erstatningsansvarlig over for trediemand. Tilsvarende gælder om skifteretten.

Udvalget foreslår herefter, at den yderste frist for anmeldelse af fordringer skal gælde alle krav mod boet. Også krav, der rejser sig af retshandler, som kurator har indgået på boets vegne, skal efter slutdagen være afskåret fra hævde over for boet, men kan kun gøres gældende mod kurator eller skifteretten, hvis der foreligger et ansvarsgrundlag for en af disse.

Kapitel 17.

Retssager ved de almindelige domstole.

Kapitlet handler om de retssager, der behandles ved de almindelige domstole, medens kapitel 26 fastsætter regler for behandlingen af de tvistepunkter, der afgøres af skifteretten. De væsentligste ændringer i forhold til gældende ret er, at der gives de enkelte kreditorer og skyldneren en mulighed for at rejse sag, hvor boet ikke vil gøre det, jfr. §§132 og 133.

Til § 130.

Retssager anlægges på boets vegne af kura-

tor, som efter udkastet ikke behøver samtykke fra et eventuelt kreditorudvalg eller fra skiftesamlingen eller skifteretten.

Af formuleringen af § 196 fremgår, at skifteretten er kompetent for så vidt angår krav mod boet. Krav, som rettes af boet mod andre, er derimod såvel efter udkastet som efter gældende ret sædvanligvis underlagt de almindelige domstole.

Udvalget har overvejet, hvorvidt man skulle foreslå en radikal udvidelse af skifterettens kompetence, således at denne skulle afgøre alle tvister, hvori boet var part. I nogle sager ville det være en fordel, at den dømmende ret besad et særligt kendskab til boets forhold. Bostyret ville undgå besvær ved møde for en ret, som måske befinder sig et andet sted i landet. Det vil undertiden kunne være ret tilfældigt, om det bliver boet, som anlægges sag, eller modparten, som gør krav gældende over for boet, i hvilket tilfælde skifteretten er kompetent. Ofte vil sagen kunne siges at have en nærmere tilknytning til det sted, hvor bobehandlingen foregår, hvor fallentens formue afvikles og krav mod ham behandles, end til den sagsøgte bopæl eller forretningssted. Udvalget har dog ikke ment, at der er fuldt tilstrækkelig føje til at fravige den grundsætning, at sager føres dér, hvor den sagsøgte part har sit hjemsted, når ikke selve sagens beskaffenhed giver den særlig tilknytning til et andet sted (de såkaldte undtagelsesværneting efter retsplejelovens §§ 240-44). Derimod har man anset det for ubetænkeligt at give parterne, d. v. s. på den ene side bostyret eller eventuelt en enkelt kreditor eller skyldneren, jfr. § 132 og § 133, og på den anden side den, mod hvem kravet rejses, adgang til at vedtage, at sagen behandles for skifteretten. Dette vil af de ovenfor nævnte grunde være en praktisk regel, og den omstændighed, at parternes motiv til at begære skifteretsbehandling kan være ønske om at spare retsafgift, kan ikke med større vægt anføres imod reglen.

Når sagen skal anlægges »ved de almindelige domstole«, ligger heri alene, at det ikke er skifteretten, som er kompetent. Er sagen

efter sin beskaffenhed en boligretssag, skal den selvsagt anlægges ved boligretten.

Til § 131.

Bestemmelsen har samme rækkevidde som konkurslovens § 11. Også anerkendelsessøgsmål må i denne forbindelse anses at vedrøre »krav«. Skyldneren kan ikke selv fortsætte sagen, før det er afgjort, at hverken boet eller nogen fordringshaver vil indtræde i sagen, jfr. § 133.

Stk. 2 giver for sager, der er anlagt af skylderen, samme regel som kommissionsudkastet 1941 § 81, stk. 3. At sagen fortsættes med boet som part, kan få betydning for sagsomkostninger, for værneting, hvis sagsøgte under sagen har skiftet bopæl, og måske for spørgsmålet, om en frist for sagsanlæg anses overholdt eller ikke.

Til § 132.

I dødsboer er det ved afgørelser i U. f. R. 1933. 1031 og 1942. 472 antaget, at den enkelte arving kan anlægge retssag om et påstået krav, som tilkommer boet, når dette ikke vil anlægge sagen. Efter konkurslovens § 95 kan enhver fordringshaver anke en skifteretskendelse eller dom, ved hvilken boet vil lade det bero. Derimod kan den enkelte kreditor ikke anlægge sag på boets vegne i første instans.

Anlæggelse af f. eks. en sag om omstødelse besluttet som nævnt i almindelighed af kurator. Tages spørgsmålet op på en skiftesamling, kan denne, hvis den er beslutningsdygtig, pålægge kurator at anlægge sag. Er det klart, at en omstødelse ville kunne gennemføres, vil en beslutning om ikke at anlægge sag stride mod kreditorernes interesser og vil kunne tilsidesættes af skifteretten efter § 124, forudsat at der er de fornødne midler til at føre sagen for. I adskillige tilfælde vil det være tvivlsomt, om omstødelse kan gennemføres eller ej, og har en eller flere kreditorer mere tro hertil end flertallet, synes det en rimelig løsning, at mindretallet for egen risiko med hensyn til sagens omkostninger prøver muligheden for omstødelse. Denne risiko vil i reglen hindre helt urimelige sagsan-

læg, og dette er i øvrigt det almindelige værn mod det besvær og de omkostninger, som kan følge af uberettigede sagsanlæg. Det stemmer også bedst med hver kreditors adgang til at fremkalde en retlig afgørelse angående krav mod boet, at der tillægges ham en tilsvarende ret med hensyn til boets krav mod andre. De enkelte kreditors adgang til sagsanlæg må vige for boets ret, idet man ellers kunne risikere, enten at dårlig sagsføring fra en kreditors side ødelagde en ellers for boet oplagt sag, eller at sagsøgte måtte besværes med to processer om samme sagsgenstand. Et forlig, som boet har indgået, må også stå fast; ellers ville muligheden for forligsmæssig afgørelse blive væsentlig formindsket. Bestemmelsen gælder ikke alene omstødsessager, hvor den nok hyppigst vil blive anvendt, men også andre sager, hvorved en mulig ret for boet gøres gældende, f. eks. en sag om retten til en genstand, der ikke er i boets besiddelse. En fordringshaver, som vil anlægge sag eller indtræde i en af skyldneren før konkursen anlagt sag, må anmode skifteretten om at fastsætte en frist for sagsanlægget eller indtrædelsen. Dette skyldes dels hensynet til modparten, dels - i mindre grad - skyldnerens adgang til at anlægge sag, jfr. § 133. Anmodningen om fastsættelse af frist må fremsættes uden ugrundet ophold efter kurators eller skiftesamlingens beslutning om ikke at anlægge sag. Fristerne efter § 80 for anlæggelse af sag til omstødelse gælder også for en omstødsessag, som anlægges af en kreditor. Tabes sagen, må den sagsøgende kreditor selv betale omkostningerne. Boet hæfter ikke for disse. Får han ved dommen helt eller delvis medhold, skal dommen lyde på betaling til boet. Dette erstatter sagsøgeren hans rimelige omkostninger ved sagen, dog kun inden for rammerne af det beløb, som indbetales til boet som følge af dommen. Den sagsøgende kreditor bærer, hvad angår omkostninger, ikke blot risikoen for, at sagen tabes, men også for, at sagsøgte viser sig ude af stand til at betale.

Er der faldet dom i første instans, og vil boet ikke anke, kan enhver fordringshaver

efter stk. 2 anke dommen. På grund af ankefristerne er det her overflødigt at lade skifteretten fastsætte en frist. En af en fordringshaver rejst anke kan ikke gennemføres, hvis boet iværksætter rettidig anke, eller hvis boet oplyses efter dommen at have indgået forlig med modparten.

Til § 133.

I adskillige højesteretsafgørelser er det antaget, at skyldneren, hvis boet ikke vil fortsætte en af skyldneren før konkursen anlagt sag, selv kan gøre det, hvis sagens udfald ikke berører boets stilling. Udvalget finder det rimeligt, at skyldneren beholder denne beføjelse og også får adgang til selv at anlægge sag, hvis boet ikke vil det. Skyldneren optræder da, ligesom en kreditor, der anlægger sag efter § 132, på boets vegne i den forstand, at der, hvis han får medhold, tilkendes boet, ikke ham selv et beløb. Omkostninger kan omvendt kun pålægges skyldneren og altså kun inddrives i de midler, han har eller får uden for konkursen. Dette vil ganske vist kunne gøre det meget usikkert for sagsøgte, om han får nogen af de omkostninger, der tillægges ham efter et grundløst sagsanlæg, men da skyldneren i øvrigt har fri rådighed over alt, hvad der ikke indgår i boet, og således f. eks. kan føre processer om spørgsmål, der ikke vedrører boet, har man ikke anset denne betænkelighed for afgørende. Skyldnerens modpart er ikke ringere stillet end sagsøgte i de tilfælde, hvor en sagsøger, der taber sagen, ikke er i stand til at betale idømte sagsomkostninger. Anker skyldneren en dom, der er afsagt over boet eller over skyldneren før konkursen, kan modparten ikke under anken påstå dommen i første instans ændret til sin fordel, medmindre han iværksætter anke over for boet, hvilket skyldnerens anke naturligvis kan give ham anledning til.

Skyldnerens procesbeføjelse må træde tilbage ikke blot i forhold til boets, men også i forhold til den enkelte kreditors beføjelse efter § 132. Om anke gælder det samme som ved en kreditors anke. Omstødsessag kan ikke anlægges af skyldneren.

Til § 134.

Bestemmelsen gælder såvel i de af kurator som i de af en enkelt kreditor eller skyldneren anlagte sager. Da skifteretten er kompetent til påkendelse af krav mod boet, kan en modfordring ikke gøres gældende på den måde, at der påstås selvstændig dom for den eller for et overskydende beløb, jfr. en retsafgørelse i U.f.R. 1896. 1259. Boets kreditorer må i dette tilfælde have mulighed for at rejse indsigelse mod modfordringen under fordringernes prøvelse, hvor der kan komme oplysninger frem af betydning for modfordringens bedømmelse. Er sagen anlagt før konkursen og er modkravene tingfæstet, d. v. s. gjort indenretligt gældende, før konkursen, kan modkravet dog pådømmes af den ret, som behandler sagen, jfr. princippet i § 136 samt angående stillingen, hvor en sagsøger i almindelighed hæver en sag, efter at modkrav er tingfæstet, retsplejelovens § 279. stk. 3.

Til § 135.

1 konkurslovens § 11 er forudsætningsvis udtrykt, at skyldneren uanset konkursen kan fortsætte en sag, hvis genstand ikke vedrører boet, f. eks. en skilsmisssag, en sag om straf for æresfornærmelser eller en sag vedrørende bestyrelsen af en båndlagt kapital. Også under konkursen kan skyldneren anlægge sager, som efter deres genstand ikke vedkommer boet, f. eks. sag angående en arbejdsaftale, forudsat sagen ikke vedrører krav, som er opstået før konkursen og derfor indgår i konkursmassen. Udkastets § 135 betegner derfor ikke nogen ændring i gældende ret.

Til § 136.

Som nævnt skal krav mod boet gøres gældende ved anmeldelse i dette og eventuelt procederes for skifteretten. Er sag imidlertid anlagt før konkursdekretets afsigelse, kan den efter konkurslovens § 8 og udkastets § 136 fortsætte ved samme domstol. Boet indtræder i sagen uafhængigt af boets ønske. Undtagelse gælder dog, dels hvis sagen efter sin genstand ikke vedrører boet, jfr. § 137, dels hvis sagsøgeren tilkendegiver, at han alene ønsker dom over skyldneren personlig.

Det er formentlig også i overensstemmelse med gældende ret, at sagsøgeren kan vælge at tage dom over både boet og skyldneren, således at han får et eksekutionsgrundlag, som han kan bruge mod skyldnerens erhvervelser uden for konkursen. Taber boet sagen og får pålagt sagsomkostninger, kan disse kun antages at være massekrav, dersom boet har nedlagt en selvstændig påstand under sagen. Tager boet derimod bekræftende til genmæle, kan sagsomkostninger kun anmeldes som almindelig konkursfordring eller eventuelt som privilegeret fordring, hvis sagen angår et privilegeret krav.

Gældende ret indeholder ikke nogen udtrykkelig bestemmelse om, at boet skal have underretning om sagen for at kunne blive bundet ved dens udfald, og det er i retspraksis antaget, at der kan gives dom over boet, selv om dette ikke har fået meddelelse om sagen. Dette er ikke rimeligt. Kommissionsudkastet 1941 § 81, stk. 3, pålagde retten at underrette boet; udvalget finder imidlertid, også fordi sagsøgeren kan vælge at tage dom alene over skyldneren personlig, at det bør påhvile sagsøgeren, der i borgerlige sager i det hele sørger for sagens gang, at foretage underretning til boet. Underretning kan gives til kurator, den midlertidige bestyrer eller skifteretten og må kunne dokumenteres, hvis der ønskes dom over boet og dette ikke møder.

Til § 137.

Også efter konkursen kan sag anlægges mod skyldneren, hvis der alene ønskes dom over ham personlig, eller hvis sagen efter sin genstand ikke vedrører boet, jfr. konkurslovens § 7. Ønskes der dom både over boet og skyldneren personlig, må kravet fremsættes over for boet, og skyldneren kan da efter reglerne i udkastets § 198 inddrages under skifterettens behandling af kravet.

Kapitel 18.**Slutning og udlodning.**

Den praktisk vigtigste nyhed i forhold til gældende ret er § 141 om adgang til hurtig dækning af visse lønkrav. Dernæst åbner §

145 en mulighed for at forkorte selve bobehandlingen ved at udskyde visse nærmere bestemte dele af boet til særskilt behandling. I øvrigt foreslås forskellige mindre væsentlige ændringer i de gældende regler.

Først nævnes i §§ 138 og 139 de måder, hvorpå konkursbehandlingen kan slutte, bortset fra udlodning, hvorefter reglerne om udlodning og slutning efter udlodning gennemgås. § 149 handler om opdukkende, yderligere midler. § 150 giver fælles regler angående bekendtgørelse om boets slutning. § 151 angår kreditorernes krav mod fallen ten efter boets slutning.

Til § 138.

Bestemmelsen har i det væsentlige samme indhold som konkurslovens § 97, jfr. kommissionsudkastet 1941 § 139. Når bobehandling er begyndt, og bekendtgørelse om indkaldelse til første skiftesamling er udsendt, bør slutningen af boet afvente skiftesamlingen, hvilket formentlig er i overensstemmelse med praksis. På skiftesamlingen kan måske en kreditor påvise aktiver, som skyldneren ikke har nævnt, eller omstødelsesmuligheder. Stilles fornøden sikkerhed, kan bobehandlingen da fortsættes. Beslutning om slutning efter § 138, stk. 1, kan altid træffes på første skiftesamling, men på senere skiftesamlinger kun, hvis spørgsmålet har været nævnt i indkaldelsen til vedkommende skiftesamling.

Efter § 28, stk. 1, hæfter den, der har begæret boet taget under konkursbehandling, for omkostningerne derved. Foreligger der ved konkursdekretets afsigelse flere konkursbegæringer for skifteretten, hæfter alle konkursrekvirenter in solidum. Kommer den, der har begæret konkursen, i tvivl om, hvorvidt boets midler kan dække omkostningerne, kan han fritage sig for ansvar for yderligere omkostninger ved at forlange boet sluttet; men der må inden slutning gives de andre fordringshavere lejlighed til at tage stilling til, om nogen af dem vil påtage sig hæftelsen for fremtidige omkostninger. Det er ikke udtrykkelig sagt i stk. 2, men fremgår af sammenhængen med stk. 1, at dette må ske på

en skiftesamling. Skifteretten kan forlange sikkerhedsstillelse af den kreditor, som påtager sig ansvaret, jfr. § 28, stk. 2. Har flere begæret konkurs, kan enten en af de andre konkursrekvirenter påtage sig at hæfte også for den tilbagetrædendes andel, eller en kreditor, som ikke i forvejen hæfter, kan indtræde i ansvaret for omkostningerne.

Når konkursbehandlingen er afsluttet enten efter § 138 eller § 139 eller ved udlodning, er skyldneren ikke mere under konkurs. De indskrænkninger i skyldnerens adgang til at drive forskellige særlige næringer, som konkursen medfører, jfr. Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 208 f, ophører. Udkastet har undgået brugen af det mindre klare udtryk »ude af rådighed over sit bo«, jfr. Harbou i U. f. R. 1951 B. 35 ff.

Til § 139.

Paragraffen nævner de øvrige tilfælde, hvor konkursbehandlingen kan slutes, bortset fra hovedtilfældet: udlodning, som behandles i de følgende paragraffer.

Tvangsakkord omfatter ikke de fortrinsberettigede kreditorer, og udlevering af boet må derfor forudsætte, at disse er betalt, eller at der i hvert fald er stillet dem tilstrækkelig sikkerhed. De øvrige to tilfælde: samtykke og betaling, svarer til reglen i konkurslovens § 98; efterstående fordringshavere må også være dækket eller have frafaldet deres krav, dersom dette har været anmeldt i boet. I alle tilfælde må massegælden dækkes.

Kommissionsudkastet 1941 § 140 udelod nævnelser af bevis for fyldestgørelse, idet man frygtede, at dette skulle blive læst som en slags autorisation af, at nogle kreditorer ved et frivilligt arrangement får fuld betaling og andre ikke, motiverne s. 240. Udvalget mener i hvert fald ikke, at en sådan urigtig opfattelse kan søge nogen støtte i ordene i udvalgets udkast.

I praksis har man i nogle tilfælde genoptaget konkursboer for at give skyldneren lejlighed til at få boet udleveret efter konkurslovens § 98. Denne fremgangsmåde synes unødigt kompliceret. Efter retsplejelovens § 138, stk. 1, kan en advokat som regel

ikke generhverve sin beskikkelse efter konkurs, før han fremskaffer erklæring fra samtlige i konkursboet anmeldte kreditorer om, at de ikke har noget krav på ham. Også i andre tilfælde kan det måske have betydning for den tidligere fallent at kunne dokumentere, at han er kommet ud af den gæld, der gav anledning til konkursen. § 139, stk. 2, giver skyldneren adgang til over for skifteretten at godtgøre, at fordringshaverne er fyldestgjort eller har givet afkald på deres fordringer; skifteretten giver ham da bevis herfor. Der kræves ingen genoptagelse af boet; skifteretten skal blot sammenholde de kvitteringer og erklæringer, som den tidligere skyldner foreviser, med fordringslisten. Også fra fordringshavere, hvis krav ikke er blevet prøvet, må der foreligge kvittering eller samtykke, medmindre skyldneren kan fremvise endelig dom eller anden bindende afgørelse, hvorved det er fastslået, at kravet ikke består.

Til § 140.

En prøvelse af massekrav på skiftesamlingen er i almindelighed ikke nødvendig, og de kan derfor dækkes, så snart der er likvide midler hertil. Har det ikke fra boets medkontrahents side været en klar forudsætning for aftalen, at han blev fyldestgjort straks, som hvor der er solgt til boet mod kontant betaling, er boet i reglen ikke forpligtet til at foretage en forhastet og tabgivende realisation for at skaffe kontanter til stede. Giver et massekrav anledning til tvivl, således at kurator forelægger det for skiftesamlingen, jfr. § 126, må udbetalingen afvente resultatet af drøftelsen her.

Fortrinsberettigede krav, d. v. s. fordringer efter §§ 91, 92 samt § 216 (tinglyst skifteekstrakt) dækkes, når fordringerne er prøvet og de fornødne midler er indkommet. Kan det forudses, at der inden stadfæstelsen af regnskabet vil kunne blive anmeldt så mange ligeberettigede fordringer, at der ikke i boet bliver fuld dækning til alle, bør udbetaling dog ikke ske. En vigtig undtagelse fra § 140, stk. 2, gøres ved § 141.

Når massekrav og fortrinsberettigede krav er fuldt dækket eller sikret, kan kurator fore-

tage en delvis udlodning til de øvrige kreditorer. Efter konkurslovens § 124, jfr. kommissionsudkastet 1941 § 141, stk. 2, bør sådan udlodning ske, så snart der er midler til at betale de almindelige fordringshavere 10 %. Bestemmelsen benyttes sjældent i praksis, jfr. også kommissionsudkastets motiver s. 240; men man har dog ikke villet afskære kurator fra at foretage en foreløbig udlodning, hvilket navnlig kan være hensigtsmæssigt, hvor den endelige afslutning af boet må forudses at henstå nogen tid f. eks. på langvarige retssager om omstødelse eller indfordring af andre midler, som formenes at tilkomme boet. Det må naturligvis påses, at der er midler i behold til dækning af senere under bobehandlingen påløbende omkostninger. Udlodning kan kun ske på de allerede prøvede fordringer; men ved bedømmelsen af, om boet er tilstrækkeligt til at dække udlodningen, må kurator også tage hensyn til de endnu ikke prøvede fordringer.

Efter konkurslovens §§ 125 ff skal første udlodning ske, efter at udkast til udlodning har været fremlagt i 14 dage, efter at skifteretten har fremlagt det i en skiftesamling, og efter at ankefristen derefter er udløbet, uden at anke er sket. Udkastet overlader derimod som led i bestræbelserne for at simplificere konkursbehandlingen til kurator på eget ansvar at foretage foreløbige udlodninger, der da må anses sket a conto. Udlodning kan naturligvis kun ske til fordringshavere, hvis fordringer er endeligt godkendt af skiftesamlingen, jfr. § 128, eller ved retsafgørelse. Godkendelsen omfatter også fordringens stilling i konkursordenen, jfr. § 126, stk. 1. Da foreløbige udlodninger som nævnt sjældent forekommer, har man ikke anset det for nødvendigt at medtage bestemmelsen i konkurslovens § 128 om efteranmeldte krav.

Til § 141.

Fortsættes skyldnerens virksomhed med hele det ansatte personale, er krav på løn for tiden efter konkursdekretets afsigelse massekrav, jfr. § 54, stk. 2, og § 61, stk. 2, og de ansatte kan forlange sikkerhed stillet efter § 55, stk. 2. Lønnen til dem, som boet ikke

tager i sin tjeneste, kan derimod som hovedregel ikke udbetales før efter fordringernes prøvelse, jfr. § 140, stk. 2, eller normalt tidligst 8 uger efter konkursens begyndelse. Det er derfor undertiden sket, at lønmodtagerne, som skal bruge lønnen til betaling af dagliglivets fornødenheder, er kommet i en vanskelig situation, selv om boet har tilstrækkelige midler til dækning af de fortrinsberettigede lønkrav. Også arbejdere og funktionærer, der fortsætter i boets tjeneste, kan have stærkt behov for den løn, som er forfaldetlige før konkursen, men endnu ikke er udbetalt. Efter fransk Code du travail art. 47a skal arbejds løn for de sidste 60 dage inden for et vist »loft« udbetales i løbet af 10 dage efter konkursens indtræden, dersom de fornødne midler er til stede.

Udvalget foreslår at give kurator adgang til straks at dække visse lønkrav. Det er naturligvis en forudsætning, at der overhovedet er midler til stede, hvoraf udbetalingen kan ske, og der må også være tilstrækkelig dækning for de i § § 90 og 91 nævnte krav, som skal betales forud for lønkrav. Derimod er det ikke ubetinget nødvendigt, at det kan fastslås, at alle fortrinsberettigede lønkrav kan dækkes. Anvendelsen af § 141 medfører i og for sig en yderligere klassedeling inden for lønkravene. Det er den øjeblikkelige, akutte nødsituation, som er opstået derved, at konkursen har afbrudt lønudbetalingen, som skal klares. Funktionærer, som har lønrestancer for flere måneder tilbage, må antages enten at have skaffet sig andet arbejde, der skaffer dem til livets ophold, eller at have ordnet sig således, at de dog, hvis den løbende løn kommer til udbetaling, har til dagen og vejen. Kurator eller efter omstændighederne skifteretten efter rådslagning med den midlertidige bestyrer, jfr. § 105, stk. 2, kan bestemme, at løn (og tilsvarende vederlag), som er forfaldet i den sidste måned før konkursen eller i den måned, hvori konkursdekretet afsiges, skal betales straks. Udbetalingen vil sædvanligvis ske efter virksomhedens lønningslister; men finder kurator, at et lønkrav er tvivlsomt, eller at det er usikkert, om kravet efter § 92 er

privilegeret, bør udbetaling ikke ske. Da den pågældende ikke bør lide noget tab, hvis det senere viser sig, at tvivlen var uberettiget, afsættes det fornødne beløb til dækning af fordringen, og beløbet udbetales da, så snart tvivlen er hævet. Efter bestemmelsens formål kan lønudbetaling ikke finde sted, før lønnen ville være forfaldet, dersom den pågældende arbejder eller funktionær havde fortsat i skyldnerens tjeneste. Er der efter udbetaling af løn for de tidligere nævnte to måneder midler til endnu en måneds løn, udbetales denne på det tidspunkt, den ville være forfaldet, hvis arbejdsforholdet havde været fortsat på normal måde, altså i reglen ved månedens udgang, og således igen, når endnu en måneds løn ville være forfaldet.

Bedømmelsen af, om der er fuld dækning for de i denne paragraf omhandlede lønkrav, vil i den første tid efter konkursbehandlingsens begyndelse ofte være behæftet med nogen usikkerhed, ligesom det i enkelte tilfælde vil kunne vise sig, at kravet slet ikke bestod eller dog som følge af forholdet mellem lønmodtageren og arbejdsgiveren ikke var privilegeret, jfr. § 92, stk. 2. Udvalget har derfor ment, at det må være overladt til kurators (indtil kuratorvalg skifterettens) skøn, om udbetaling tør foretages.

Til stk. 2. Har lønmodtageren yderligere beløb til gode i boet, anses udbetalingen foretaget a conto, således at der altid kan ske nedsættelse af restbeløbet, f. eks. hvis den månedlige løn i første omgang er blevet beregnet til et for højt beløb. Det samme gælder også, hvis det viser sig, at boet kun kan give en dividende af lønkravene. Der beregnes da en dividende af hele den privilegerede lønfordring, og det allerede udbetalte beløb fradrages.

Langt hårdere ville det ramme lønmodtageren, om han skulle betale de penge tilbage, som han har fået, og som i almindelighed er forbrugt. Viser det sig, at udbetaling burde være undladt, fordi der ikke er penge nok i boet, kan det ikke pålægges modtageren at betale noget tilbage. Det er bostyret og ikke ham, der skal udøve dette undertiden vanskelige skøn. Har han derimod ført boet bag

lyset ved at give urigtige oplysninger f. eks. om sine arbejdsforhold, eller har han fortiet noget, som han burde have oplyst, må han derimod efter almindelige regler tilbagebetale det beløb, han har fået for meget. Der kan ikke kræves bevis for et egentlig uredligt forhold fra lønmodtagerens side. Måtte lønmodtageren indse, at det udbetalte beløbs størrelse skyldtes f. eks. en regnefejl, vil det antagelig følge af almindelige retlige synspunkter, at tilbagebetaling må ske. Man har herefter ikke anset det for nødvendigt at give særlige regler om, hvilke omstændigheder der kan begrunde en egentlig tilbagesøgning af et beløb, der er udbetalt med urette.

Til § 142.

Den materielle regel om, at den, der har pant eller anden sikkerhed i skyldnerens formue (forudsat at han tillige har en personlig fordring mod skyldneren) får dividende af det restkrav, som ikke dækkes af sikkerheden, er anført i § 44. Her er kun tale om, hvorledes udlodningen mere teknisk skal gennemføres.

Den foreslåede regel, som sonderer mellem, om panthaveren selv kan realisere pantet, eller om dette skal foretages af boet, svarer til kommissionsudkastet 1941 § 147, stk. 2 og 3, der var udarbejdet med bistand af professor Henry Ussing. Skal pantet realiseres gennem boet, hvilket efter udkastets § 85 i almindelighed gælder underpant både i fast ejendom og løsøre, er der næppe grund til at nægte panthaveren udlodning på lige fod med de øvrige fordringshavere, jfr. kommissionsudkastets motiver s. 241 f. Når realisation af pantet har fundet sted, konstateres det, hvor stor en del af fordringen der bliver dækket af pantet. Denne del af fordringen giver ikke panthaveren ret til dividende, og det for meget udbetalte dividendebeløb fradrages ved udbetalingen af provenuet af sikkerheden eller ved andre udbetalinger. Reglen har ikke stor praktisk betydning, da der sjældent vil ske udlodninger, før boets pantsatte faste ejendomme og løsøre er realiseret.

Da tinglysningsloven nr. 111 af 31. marts 1926 § 40, stk. 3, trods ordlyden må forstås således, at afdrag kun kan medføre opryk-

ning for efterstående panthavere, hvis afdraget er forud fastsat, vil det formentlig følge af bestemmelsens stk. 1, at boets betaling af dividende ikke medfører oprykning; men da fortolkningen af tinglysningslovens § 40 dog kan give anledning til adskillig tvivl, og da denne bestemmelse kun omfatter pant i fast ejendom, foreslås den udtrykkelige bestemmelse i konkurslovens § 130 om, at dividende ikke bevirker oprykning, opretholdt.

Er der tale om håndpant, jfr. § 84, eller udlagt eller udpantet løsøre, som er bragt ud af skyldnerens besiddelse, jfr. § 89, stk. 2, kan panthaveren foretage realisation uden om boet. Udbetalte boet her dividende, ville der kunne blive tale om tilbagesøgning, som bl. a. kunne forhales ved, at pantet ikke blev realiseret. Da panthaver i reglen selv bestemmer realisationstidspunktet, er der næppe betænkeligheder ved, at han ikke får udbetalt dividende, før det er konstateret, hvor meget han får ind gennem pantet. Man må imidlertid sikre sig, at der er penge til at betale ham, og der skal derfor ved udlodninger i boet afsættes tilsvarende dividende af pantefordringen. Der er naturligvis intet i vejen for, at afsætning kan undlades, hvis håndpanthaveren, fordi han har fuld sikkerhed i pantet, samtykker deri. Udbetaling sker først, når det ved realisation af pantet har vist sig, hvor stor en del af pantefordringen der bliver udækket. Resten går tilbage til boet, og er boet sluttet, kan der blive tale om en efterudlodning.

Reglerne gælder ikke ved trediemandspant for skyldnerens gæld, jfr. § 50.

Til § 143.

Stk. 1 svarer til konkurslovens § 131. Angående mellemrente se bemærkningerne til kapitel 6.

Stk. 2 giver om omtvistede krav den samme regel som konkurslovens § 125 og kommissionsudkastet 1941 § 142, stk. 2, og en ny regel om betingede krav. Er det endnu ikke afgjort, om et omtvistet krav påhviler boet eller ej, kan der ikke udbetales divi-

dende til indehaveren af det mulige krav; men der må da afsættes det fornødne beløb til dividende på kravet, når der udbetales dividende til de øvrige, ligeberettigede krav.

Ved betingede fordringer er flere løsningsmulige. Efter tysk Konkursordnung § 154, stk. 1, jfr. § 169, skal betingede fordringer lades ude af betragtning, hvis muligheden for betingelsens indtræden er så fjern, at den betingede fordring ikke har nogen nutidig formueværdi; i andre tilfælde afsættes ved slutuddelingen en dividende, som udbetales, når betingelsen opfyldes. Schweizisk Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs § 210, stk. 1, jfr. § 264, stk. 3, bestemmer ligeledes deponering af dividenden på en betinget eller uforfalden fordring, indtil betingelsen opfyldes eller forfaldstiden indtræder. Efter svensk konkurslovs § 136 afsættes derimod intet til betingede fordringer, hvis betingelsen ikke opfyldes under konkursbehandlingen; undtagelse gælder dog for medskyldneres eventuelle regresfordringer mod boet. Dansk lovgivning har ingen udtrykkelig bestemmelse om spørgsmålet; men det må formentlig antages, at der skal gives udlæg for betingede krav, således at beløbet indsættes i bank eller sparekasse, til det viser sig, om betingelsen indtræder eller ikke, jfr. konkurslovens § 132 og Deuntzer: Den danske Skifteret, 1885, s. 212. Norsk ret går formentlig i samme retning, jfr. Hagerup: Konkurs, 4. utg., s. 312 f. Problemet forekommer temmelig sjældent i praksis.

Udvalget må finde det rimeligt, at der, således som det formentlig er gældende ret, tages hensyn også til betingede fordringer. Er muligheden for betingelsens indtræden så fjern, at fordringen er helt uden formueværdi, kan der næppe siges overhovedet at være en fordringsret mod boet, og man kan da lade den fjerntliggende mulighed ude af betragtning. Andre betingede fordringer vil have karakter af konventionalbod, f. eks. en pligt til at betale 10.000 kr., dersom skyldneren ikke har udført et vist arbejde inden et angivet, fremtidigt tidspunkt, og de går da efter almindelige fordringer, jfr. § 94, og skal i almindelighed ikke tages i betragtning

ved udlodning. Skal der herefter tages hensyn til en betinget fordring, bør det ske såvel ved foreløbige udlodninger som ved den endelige udlodning.

Beløb, der afsættes efter § 143, stk. 2, ved den endelige udlodning i boet, må hensættes i bank eller sparekasse, således at renterne tilfalder fordringshaveren, hvis tvisten falder ud til hans fordel eller betingelsen opfyldes.

Til § 144.

Som nævnt i bemærkningerne til § 129 udarbejdes regnskab i praksis undertiden sammen med udkastet til endelig udlodning, undertiden før dette. Den første fremgangsmåde vil i mange tilfælde kunne spare tid og udgifter, medens den sidste fritager for unødigt besvær i de tilfælde, hvor der rejses indsigelse mod regnskabet. Udkastet overlader det til kurator at vælge fremgangsmåden.

Til forståelse af regnskabet bør dette, også fordi skiftesamlinger må påregnes at blive sjældnere i fremtiden, ledsages af en kort redegørelse for boets behandling og særlig for, hvorledes de vigtigste poster på regnskabet er fremkommet. Således bør det nævnes, hvad der er foretaget med boets vigtigste aktiver, salgsaftalers hovedindhold, og hvad der kan anføres til belysning af værdierne. Der bør gives en redegørelse for driften af boets forretning eller for grundene til straks at standse denne. Boets tvister, herunder om omstødelse, må nævnes, og det bør fremgå af redegørelsen, hvorfor boet ikke tidligere har kunnet sluttes. Såvel kurator som skyldneren skal udtrykkeligt skriftligt erklære, at der dem bekendt ikke findes yderligere til indtægt for boet. Denne erklæring træder for så vidt i stedet for den i konkurslovens § 78 nævnte erklæring på den første statusoversigt, jfr. udkastets § 112. Erklæringens form medfører, at strafansvar for en bevidst urigtig erklæring kan pålægges efter straffelovens § 161. Er skyldneren f. eks. bortrejst, må hans erklæring efter omstændighederne undværes.

Har skifteretten truffet afgørelse efter § 145, må dette naturligvis oplyses.

Til § 145.

Er der efter § 143 afsat et beløb til eventuel dækning af en fordring, som omtvistet endnu ved boets slutning, f. eks. fordi skifterettens dom er anket, eller som er gjort afhængig af en betingelse, der da endnu ikke er opfyldt, kan endeligt regnskab og - hvis det viser sig, at tvisten falder ud til boets fordel, eller at betingelsen ikke bliver opfyldt - udlodning til boets kreditorer først ske efter boets slutning. Boets afslutning bør imidlertid heller ikke altid bero på en indtægt, som f. eks. er afhængig af en verserende retssag. Det kan eventuelt også ved salg af boets forretning være ønskeligt at kunne give en frist med en del af købesummens betaling. På et aktiv hviler måske en byrde, som i urimelig grad vil trykke dets værdi ved omgående realisation, men som indenfor en nærmere fremtid må antages at ville bortfalde. Udkastet giver i sådanne tilfælde skifteretten adgang til efter indstilling fra kurator, dersom en sådan er udnævnt, at udskyde regnskab og udlodning til efter boets slutning. Herved opnås, at bobehandlingen afsluttes tidligere, at de forhåndenværende midler udloddes, og at skyldneren ikke længere er under konkurs. Han kan frit råde over alle sine aktiver med undtagelse af dem, der omfattes af bestemmelsen efter § 145. Det skal nøje angives, hvilke »dele af boet« der omfattes af udskydelsen.

En noget snævrere bestemmelse fandtes i kommissionsudkastet 1941 § 152, stk. 1, men er ikke omtalt i motiverne.

Til § 146.

Det er i overensstemmelse med konkurslovens § 126, at udkast til udlodning efter forudgående bekendtgørelse skal henligge på skifterettens kontor i to uger. Vælger man at udarbejde regnskab før udlodning, må først regnskabet fremlægges i én skiftesamling og derefter udkastet til udlodning i en anden. Det er overflødigt at nævne, at kurator skal have underretning om fremlæggelsen. Bekendtgørelsen skal indeholde oplysning om den foreslåede dividende, jfr. bemærkningerne til § 150 og justitsministeriets cirku-

lære nr. 259 af 12. oktober 1911. Har skifteretten i medfør af § 148, stk. 2, bestemt, at dividender under et vist beløb ikke skal udbetales, vil det være rimeligt at nævne dette i bekendtgørelsen.

I bekendtgørelsen skal efter stk. 2 anføres, at fordringer og andre krav, der anmeldes efter regnskabets stadfæstelse, ikke kan tages i betragtning. Har skifteretten i medfør af § 129, stk. 2, fastsat en særlig slutdato, er det denne dato, som skal angives i bekendtgørelsen, medmindre der allerede tidligere er sket selvstændig bekendtgørelse herom.

Til § 147.

Konkurslovens § 126 forudsætter nærmest, at indsigelser skal fremsættes og bedømmes af skifteretten inden den skiftesamling, hvori udkastet til udlodning fremlægges. Derimod går reglen i udvalgets udkast ud på, at der kan ske en fri forhandling på skiftesamlingen, jfr. kommissionsudkastet 1941 § 143, stk. 2. Finder skifteretten, at der foreligger en fejl eller mangel, som nødvendiggør, at regnskabet eller udkastet til udlodning omgøres, kan dette måske ske allerede i mødet. Er udsættelse nødvendig for at tilvejebringe yderligere oplysninger, må der indkaldes til en ny skiftesamling. Skifteretten kan også af egen drift nægte stadfæstelse, navnlig hvis regnskabet ikke er fyldestgørende, hvis det viser forhold, som må ændres, eller for hvilke kurator bør drages til ansvar, eller hvis udlodningen er i strid med enkeltes retigheder, jfr. udkastets § 124. Ofte vil skifteretten dog i disse tilfælde anmode kurator om at foretage korrektioner, inden skiftesamlingen indkaldes. Tvister vil formentlig ret sjældent opstå på skiftesamlingen, idet fordringer, som er godkendt ved deres prøvelse, ikke nu kan bestrides. Opstår tvist, og lykkes mægling ikke, behandles tvisten efter reglerne i kapitel 26. Er der ikke behov for udsættelse, stadfæster skifteretten udkastet med eller uden rettelser.

Til § 148.

Fra skifterettens stadfæstelse løber en ankefrist på 4 uger, jfr. udkastets § 204, jfr.

§ 206, og når denne er udløbet, uden at anke er sket, udbetales dividenden, jfr. konkurslovens § 127. Da hverken fordringer eller omsætningsbeskyttede krav efter § 129 kan anmeldes på dette tidspunkt, kan udbetaling ske straks, hvis alle anmeldte fordringshavere og eventuelle andre rettig-hedshavere giver afkald på anke; men det vil i praksis kun sjældent være gennemførligt at skaffe aikaldserklæringer fra alle.

Efter konkurslovens § 127 skal skifteretten, dersom anke er sket, afgøre, hvorvidt udbetalingerne i det hele eller for en del ikke for tiden skal foregå. I praksis foretages normalt ikke udbetaling under anken, og det vil kunne være vanskeligt at fastslå, hvilke ændringer i udlodningen afgørelsen i ankeinstansen vil kunne medføre. Udkastet opretholder derfor ikke denne bestemmelse; men der er intet til hinder for at foretage a conto udlodning under anken efter § 140, stk. 3.

Det forekommer ikke ganske sjældent i konkursboer, der kun giver en ringe dividende, at der skal udbetales beløb, som er mindre end udgifterne ved forsendelsen, og som kreditorerne slet ingen interesse har for.

Udbetaling af småbeløb vil ofte være forbundet med uforholdsmæssig ulejlighed og udgift, navnlig hvor modtageren ikke har postkonto. Udkastet giver derfor skifteretten adgang til at bestemme, at beløb på ganske få kroner ikke skal udbetales. Sådan bestemmelss bør nævnes i bekendtgørelsen om boets slutning, jfr. bemærkningerne til § 146. Efter det nuværende omkostningsniveau vil grænsen for beløb, der kan være rimelighed i at udsende, formentlig kunne sættes til 10 kr.; men da man må forudse stadige ændringer i dette niveau, foreslås det, at justitsministeren, ligesom f. eks. finansministeren efter retsafgiftslov nr. 206 af 21. maj 1969 § 48, stk. 4, kan ændre betalingen for retsbogsudskrifter m. v., skal have beføjelse til at regulere beløbet efter ændringer i pengeværdien. Jfr. nu norsk skiftelov § 37.

Efter forordning af 2. april 1817 § 8 skal dividendebeløb, som skifteretten ikke kan komme af med, f. eks. fordi kreditors nuværende bopæl er ukendt, efter forløbet af »år

og dag«, d. v. s. et år og 6 uger, indbetales til statskassen, hvor kreditor kan fordre dem udbetalt inden for 15 år. Udvalget må anse det for tilstrækkeligt, at der levnes kreditor et år til at hæve det beløb, han har til gode. En særlig advarsel ved anbefalet brev som foreslået i kommissionsudkastet 1941 § 154 forekommer ikke nødvendig.

Til § 149.

Efter at konkursen er sluttet, kan der på flere måder fremkomme midler til fordeling mellem konkurskreditorerne. Der kan være tale om et krav, der er stiftet før eller under konkursen, men først opfyldes efter denne, en retssag vindes med et kontant udbytte for boet, et beløb, der er ansat til dækning af en omtvistet eller betinget fordring på boet, bliver frigjort, ved at den endelige dom giver boet medhold, eller ved at det viser sig, at betingelsen ikke vil indtræde. Er indtægten ved opgørelsen i boet forudset som en mulighed, vil der i reglen efter udkastets § 145 være truffet bestemmelse om, at den skal holdes uden for det oprindelige boregnskab; er indtægten helt uventet, vil sådan beslutning ikke være truffet. I begge tilfælde vil der nu være et beløb, som skal fordeles mellem kreditorerne. Foreligger midlerne ikke i form af penge, må der først ske realisation. Fordelingen må foregå efter samme linier som den tidligere udlodning, idet der ikke kan melde sig flere kreditorer, jfr. udkastets § 129, stk. 2, og der vil i reglen ikke være behov for at indkalde en skiftesamling. Medfører de tilkomne midler, at der bliver penge til at udbetale dividende til en konkursklasse, f. eks. rentekrav, jfr. § 94, nr. 1, der ikke kom i betragtning ved hovedudlodningen, kan det forekomme, at disse krav ikke er blevet prøvet i boet, jfr. § 127, stk. 2, og der må da naturligvis afholdes i hvert fald en skiftesamling til fordringers prøvelse og i reglen også til behandling af regnskab og udkast til udlodning. Der skal svares retsafgift af de midler, der nu foreligger til udlodning, jfr. retsafgiftslov nr. 206 af 21. maj 1969 § 23, smh. med § 32.

Behandlingen af de ny tilkomne midler

kan ikke siges at medføre, at skyldneren atter »har sit bo under konkursbehandling« eller »er under konkurs«, hvor lovgivningen tillægger dette betydning, jfr. eksempelvis om statsautoriserede revisorer lov nr. 68 af 15. marts 1967 § 1, stk. 2, nr. 4, og om auktionsholdere, vekselerere og ejendomshandlere næringslov nr. 212 af 8. juni 1966 § 3, stk. 1, nr. 4, jfr. Gomard: Skifteret, 2. udgave, s. 208 f. Den efterfølgende konkursbehandling berører kun visse, bestemt afgrænsede aktiver og påvirker i øvrigt ikke skyldnerens handlefrihed; således vil f. eks. en arv, der tilfalder skyldneren under konkursbehandlingen, være til fri rådighed for skyldneren, der også kan afslå arven, selv om man i øvrigt vælger at lade konkursen også omfatte erhvervelser under konkursen, jfr. hertil § 33. Sådanne aktiver kan kun gennem ny retsforfølgning tages i beslag af kreditorerne fra det tidligere konkursbo, der da optræder på lige fod med senere tilkomne fordringshavere. Kun indtægter, der hidrører fra konkursmassen eller konkursboet, herunder midler, som skyldneren har holdt skjult for boet, inddrages under den fornyede behandling af det sluttede bo.

Stk. 2 svarer til et forslag i kommissionsudkastet 1941 § 153, stk. 2. Udvalget har dog ikke anset det for nødvendigt at medtage bestemmelsen om, at indbetalingen kan ud-

sættes, såfremt der må påregnes at tilfalde boet yderligere midler. Såfremt en sådan løsning efter beløbenes størrelse og udsigten til yderligere indtægter er rimelig, må skifteretten kunne træffe en sådan afgørelse uden en positiv lovbestemmelse herom.

Til § 150.

Efter konkurslovens § 133 skal skifteretten indrykke bekendtgørelse om boets slutning. Indrykningen sker, når fristen for anke af udlodningen er udløbet, uden at anke er sket. Når der er sket bekendtgørelse om afsluttende skiftesamling med angivelse af den foreslåede dividende, jfr. § 146, finder udvalget, at den efterfølgende bekendtgørelse om boets slutning kan spares. Det forekommer yderst sjældent, at udlodningen ankes. Sker der ændring enten i tidspunktet for stadfæstelsen af udlodning eller i den foreslåede dividende, følger det af bestemmelsen, at ny bekendtgørelse skal indrykkes.

Til § 151.

Bestemmelsen svarer med ubetydelige sproglige ændringer til konkurslovens § 135. Opnår skyldneren tvangsakkord i konkurs, bevarer de fordringshavere, der omfattes af akkorden, ingen ret mod skyldneren ud over den forpligtelse, han har påtaget sig ved akkorden.

AFSNIT III TVANGSAKKORD

Konkursloven af 1872 indeholder i §§ 100-123 regler om akkord inden for konkurs. Som nævnt nedenfor i bemærkningerne til § 191 anvendes disse kun sjældent i praksis. Såvel debitorer som kreditorer har stedse længst muligt undgået at gribe til konkurs. Af de akkordforeninger, som stiftedes omkring århundredskiftet, blev det navnlig fremhævet, at konkurs vil standse debtors virksomhed og derved berøve ham evnen til at skaffe midler også til dækning af kreditorerne, og at konkursbehandlingen medfører en forceret og derfor ofte tabgivende realisation af varelager og faste ejendomme. Antallet af frivillige akkorder oversteg derfor antallet af konkurser. Ordningen af de private akkorder bød dog på alvorlige mangler, navnlig ved at værdierne af skyldnerens aktiver ikke blev ansat på betryggende måde, og at der åbnedes mulighed for enkelte kreditorer til at skaffe sig urimelige fordele. Også fra landbruget kom henvendelser. I 1902 nedsatte justitsministeriet en kommission med den opgave at udarbejde lovforslag om en offentlig akkordinstitution.

Resultatet af kommissionens overvejelser blev det forslag, der med enkelte ændringer gennemførtes som lov af 19. april 1905 om tvangsakkord uden for konkurs og om udvidelse af adgangen til tvangsakkord under konkurs. Loven blev først indrykket i Lovtidende som nr. 225 i 1906.

I modsætning til adskillige fremmede love om tvangsakkord ønskede den i 1902 nedsatte kommission ikke at udrydde de private akkorder. Tanken var, at det væsentligste arbejde med tilrettelæggelse af en akkord i alle tilfælde skulle udføres inden henvendelse til skifteretten. Hvis det så viste sig, at ikke alle kreditorer ville tiltræde det udarbejdede forslag, kunne debitor indgive det til skifteretten for at søge det gennemført som tvangsakkord. Da debitor ikke på forhånd kunne

vide, om han blev nødt til at benytte sig af denne mulighed, formodede man, at alle akkordforslag ville blive udarbejdet således, at de også opfyldte betingelserne efter tvangsakkordloven og derfor om fornødent, straks når det viste sig, at ensstemmighed ikke kunne opnås, ville kunne indleveres til skifteretten. Denne formodning har i det væsentlige holdt stik.

Ordningen af tvangsakkord går nærmere ud på, at to autoriserede tillidsmænd, den ene sagkyndig (fagkyndig), den anden regnskabskyndig, inden henvendelsen til skifteretten skal udarbejde status med omhyggelig vurdering af skyldnerens aktiver, fordringsliste og en nærmere beretning om skyldnerens forhold. Kun hvis akkordforslaget har opnået tilslutning fra $\frac{2}{3}$ af kreditorerne, kan det indgives som tvangsakkordforslag, og der er således fra starten af den offentlige akkordforhandling, der forudsættes at være ganske kortvarig, god udsigt til vedtagelse. Letsindig eller uordentlig forretningsførelse, tidligere konkurs eller tvangsakkord, der ikke har givet kreditorerne en vis mindstedækning, bevirker, at tvangsakkordforhandling ikke kan åbnes. Under forhandlingen, der er offentlig, afskæres udlæg for fordringer, der ville blive berørt af akkorden. Efter kommissionens udkast skulle der være fri adgang til konkurs; men dette blev under rigsdagsbehandlingen ændret til, at de konkursbegærende kreditorers krav skulle udgøre mindst $\frac{1}{10}$ af gældens samlede beløb. Ved lov nr. 67 af 12. april 1927 blev adgangen til konkurs yderligere indskrænket dels ved, at brøken $\frac{1}{10}$ ændredes til $\frac{1}{5}$, dels ved adgangen efter konkurslovens § 48 a til at udsætte behandlingen af en konkursbegæring i indtil 8 uger på forhandlinger om tvangsakkord. Skyldneren har under akkordforhandlingen retligt fri rådighed over sine aktiver, men vil i praksis som regel have underkastet sig væ-

sentlige indskrænkninger. Kravene til det kvalificerede flertal, som kræves til vedtagelse, blev lempet ved loven af 1927, således at der nu, hvis dividenden er mindst 50 %, kræves tilslutning fra mindst halvdelen af de mødende fordringshavere, repræsenterende 60 % af de stemmeretgivende fordringers samlede beløb, hvis dividenden er under 50 %, $\frac{2}{3}$ i begge henseender, og hvis den er under 25 %, 80 % i begge henseender. Efter vedtagelsen bliver akkorden først gyldig, når den stadfæstes af skifteretten, og skifteretten skal herunder efter påstand også prøve akkordens rimelighed. Begunstigelser af enkelte fordringshavere er ugyldige og medfører, hvis de senere opdages, tilside-sættelse af akkorden; men denne bliver i øvrigt bestående, selv om den ikke overholdes. Efter lov nr. 332 af 18. juni 1969 har akkordomkostninger m. m. i tilfælde af konkurs stilling forud for de privilegerede lønkrav. Appel sker til en særlig domstol, Akkordretten, der består af en retskyndig formand og fire forretningskyndige meddommere.

I praksis har det været følt som en mangel, at tvangsakkord ikke gav mulighed for omstødelse, jfr. bemærkningerne til § 179. I øvrigt har loven ikke givet anledning til særlig kritik; men den har i de senere år kun været benyttet i ret ringe omfang. Som det også blev forudset ved dens udarbejdelse, har dens hovedbetydning imidlertid været, at den danner et mønster for de frivillige akkorder. I landbrugets kriseår i 1920'erne og 1930'erne blev det gjort gældende, at landbrugets særlige forhold påkaldte særregler til lempelse også af pantegældens byrde. I tiden 1927-37 fandtes i henhold til den førnævnte lov af 1927, som blev forlænget ved lov nr. 250 af 2. november 1932, særlige udvalg, som bistod landbrugere med at tilvejebringe frivillig akkord eller grundlag for tvangsakkord.

Reglerne om tvangsakkord har også været drøftet mellem de nordiske udvalg, og man er på flere punkter nået frem til ensartede løsninger, omend det har vist sig, at nogle af

disse regler har måttet udformes med hvert lands særlige forudsætninger for øje.

Efter det foreløbige norske udkast til lov om gjeldsforhandling og konkurs § § 27 ff er tvangsakkordforhandlingen en fortsættelse af gældsforhandlingen, under hvilken der er blevet nedsat et gældsnavn, som har gennemgået skyldnerens formueforhold og medvirker til udarbejdelse af akkordforslaget. Samme forhåndssamtykke kræves som efter den danske lov. Offentlig akkordforhandling nægtes, hvis de fornødne bilag m. m. ikke fremskaffes, hvis skyldneren undlader at skaffe forlangte yderligere oplysninger, eller hvis skifteretten finder det usandsynligt, at tvangsakkord vil kunne stadfæstes. Akkordforhandlingen bekendtgøres og noteres i tingbogen m. v. Gældsnavnet kan gennemføre omstødelse i samme tilfælde som i konkurs. Udlæg kan ligesom tidligere under gældsforhandlingen ikke foretages. Konkurs kan inden for visse frister kun kræves af fordringshavere, hvis fordringer udgør mindst $\frac{2}{5}$ af de kendte fordringers samlede beløb. Skyldnerens rådighed er stærkt begrænset; han er dog legitimeret i forhold til tredie-mand i god tro. Det nødvendige flertal til vedtagelse af akkordforslaget er $\frac{3}{5}$ både efter tal og fordringernes beløb, når akkorddividenden er mindst 50 %, $\frac{3}{4}$ når den er mindre end 50 %. Som hovedregel skal en akkord give en dividende på mindst 25 %. Stadfættelse skal nægtes bl. a. ved væsentlige fejl angående fremgangsmåden og ved hemmelige begunstigelser, der kan antages at have haft afgørende betydning for afstemningen. Stadfættelse kan nægtes, når skyldneren nægter oplysninger eller udebliver, eller når han har gjort sig skyldig i visse strafbare forhold. Efter påstand kan stadfættelse endvidere nægtes, hvis der foreligger kreditorbegunstigelser, som ikke falder ind under den obligatoriske regel om nægtelse af stadfættelse, eller hvis akkorden ikke stemmer med fordringshavernes fælles interesser. Der kan anordnes tilsyn med akkordens opfyldelse.

Den svenske regering har fremsat forslag

til ny lov om akkordforhandling, proposition nr. 136 år 1970, jfr. lagberedningens betænkning Utsökningsrätt VII (SOU 1968:41). I indledningen til nærværende udkasts kapitel 2 er nævnt forslagets bestemmelser om udpegning af »god man«. Forhåndssamtykke til forslaget til tvangsakkord kræves som efter den danske lov (§ 22, nr. 6). I reglen skal mindst 25 % af gælden betales i løbet af et år (§ 11, stk. 2). Akkordforhandlingen bekendtgøres (§ 26). Omstødelse kan ske som i konkurs (§ 16). Udlæg kan kun foretages for pant eller andet krav forsynet med fortrinsret i bestemt gods eller for fordringer, som opstår under akkordforhandlingen (§ 14). Konkurs kan kun begæres, hvis der ikke er rimelig grund til at tro, at akkord kan komme i stand (§ 13). Skyldneren skal fortsat disponere i samråd med »god man« (§4). Kravene til det nødvendige flertal er de samme som efter det foreløbige norske udkast (§ 15). Stadfæstelse skal nægtes, bl. a, hvis der foreligger væsentlige fejl ved fremgangsmåden, hvis der foreligger rimelig grund til at antage hemmelige begunstigelser eller anden svig, eller hvis akkorden åbenbart er til skade for kreditorerne (§ 36). Tilsyn med akkordens opfyldelse kan anordnes (§ 37).

Det danske udvalg har fundet, at skyldnerens forretningsførelse forud for sammenbruddet som hovedregel ikke bør hindre en tvangsakkord, når det fornødne flertal af kreditorer stemmer for akkordforslaget. Kun hvis han ligefrem har unddraget sine kreditorer midler, der skulle tjene til deres fyldestgørelse, eller hvis hans adfærd forud for sammenbruddet må vække formodning om, at han savner evne og vilje til at opfylde akkorden, må skifteretten sige fra. Der tillægges i det hele efter udkastet skifteretten et noget friere skøn over, hvorvidt akkordforhandling skal tillades eller ej, og om stadfæstelse skal nægtes.

Særlige regler om tilsyn under eller efter akkordforhandlingen er navnlig tænkt anvendt i undtagelsestilfælde, hvor kreditorerne eller en del af disse ikke har fuldt tilstrækkelig tillid til skyldneren eller dem, der

rådgiver ham, eller hvor der viser sig nødvendighed for en særlig sikret gældsstiftelse.

Om den til vedtagelse fornødne majoritet foreslår udvalgets flertal en regel, der i sin udformning hviler på et nyt princip, hvorved der sikres en jævn overgang fra akkorder med høj dividende, hvor der kun kræves en forholdsvis beskeden majoritet, til akkorder med lav dividende, hvor kravene er strengere. Under nogen tvivl foreslår udvalget, at der med mulighed for dispensation skal fastsættes en undergrænse for akkorddividenden på 25 %. Fra stemmeretten undtages ikke blot som nu skyldnerens nærmeste, men også de, der har væsentligt økonomisk fællesskab med ham.

I overensstemmelse med en fremgangsmåde, der undertiden anvendes i større private akkordboer, foreslås det, at akkorden under visse betingelser kan give fuld dækning til småfordringer. I konsekvens deraf skal i så fald også andre fordringer have fuld dækning inden for samme beløbsgrænse.

En betydningsfuld nydannelse er, at der åbnes adgang til omstødelse også i tvangsakkord. Kreditorerne behøver altså ikke af denne grund vælge konkurs.

Adgangen til at omstøde en akkord udvides, idet det ikke blot skal kunne ske som følge af svigslignende forhold i forbindelse med akkordens gennemførelse, men også på grund af efterfølgende grov pligtforsømmelse. Der anlægges en mere nuanceret bedømmelse af kautionisters og andre tredjemænds stilling ved en sådan ophævelse.

Den særlige Akkordret foreslås ophævet. Tilsvarende spørgsmål, som nu skal forelægges Akkordretten, kan blive indbragt for landsret eller Højesteret, når de rejser sig under konkurs eller frivillig gældsordning. Begrundelsen for indførelsen af Akkordretten var dels en henvisning til det i 1899 i Norge etablerede »overstyre for konkursvæsen«, dels og navnlig ønsket om en hurtig behandling af appelsager. Det norske overstyre for konkursvæsen blev allerede ophævet ved lov af 2. juni 1906 (nr. 2). Frygten for forsinkelse i appelinstanten kunne måske være begrundet under den ældre retspleje-

ordning, men i dag vil et kæremål formentlig kunne behandles hurtigere end en appel til Akkordretten. Antallet af sager for Akkordretten har i de senere år været forsvindende.

Med hensyn til lovstoffets ordning indeholder udkastet en omgruppering. Reglerne om tvangsakkord foreslås inkorporeret i konkursloven. Bestemmelserne i kapitel 2 om betalingsstandsning vil ofte danne en fælles indgang, der enten kan føre til frivillig akkord, tvangsakkord eller konkurs. Fremstillingsteknisk undgås ved samling af konkursloven og tvangsakkordloven i én lov en række gentagelser. Dette er også det norske udvalgs hensigt, medens man i Sverige, hvor konkursloven kun tænkes underkastet partielle reformer, vil beholde adskillelsen mellem de to love.

Afsnit III om tvangsakkord begynder i udkastet med kapitel 19, der fastsætter grænserne for akkordens mulige indhold. § 152 angiver de forskellige former for tvangsakkord. § 153 samler de fordringer, der falder uden for akkorden, herunder den nævnte regel om »småfordringer«, medens § 154 omvendt angiver, hvorledes de i konkurs efterstillede krav skal være stillet under tvangsakkord. § 155 udtaler akkordens traditionelle hovedsætning om ligheden mellem kreditorerne. § 156 indeholder den nye regel om mindstedividende. § 157 bevarer de gældende regler om omstridte og uforfaldne fordringers stilling i akkorden. § 158 overfører en række regler om konkursfordringer til også at gælde under tvangsakkord, herunder reglerne om modregning og om solidariske skyldforhold.

Kapitel 20 behandler åbningen af tvangsakkordforhandling. § 159 angiver, hvem der kan virke som tillidsmænd under akkordforhandlinger, og § 160 tillidsmændenes pligter forud for forhandlingens åbning. § 161 fastsætter, hvilke bilag der skal indgives til skifteretten sammen med begæringen om åbning af akkordforhandling. Bestemmelsen må sammenholdes med § 9 om fastsættelse af frist for fremskaffelse af manglende materiale. § 162 fastslår den forskel fra gældende ret, at akkordforhandlingen først anses for

åbnet ved skifterettens beslutning derom og ikke med tilbagevirkende kraft til begæringens indgivelse. Bestemmelsen må dog sammenholdes med reglerne om fristdagen, jfr. § 1. § 163 bestemmer, hvornår skifteretten kan nægte åbning af offentlig akkordforhandling, og angiver muligheden for beskikkelse af tilsyn under akkordforhandlingen.

Selve tvangsakkordforhandlingen behandles i kapitel 21. § 164 angiver bekendtgørelsesformen, § 165 muligheden for standsning af akkordforhandlingen. § 166 afskærer individualforfølgning ved udlæg eller udpantning, medens beskyttelsen mod konkurs omhandles i § 26. § 167 vedrører ændringer i akkordforslaget og § 168 skyldnerens og tillidsmændenes pligt til at være til stede og besvare spørgsmål i mødet til vedtagelse af akkorden, i reglen det eneste kreditormøde under den offentlige akkordforhandling. §§ 169 og 170, stk. 1 og 2, handler om, hvilke fordringer der giver stemmeret. § 170, stk. 3, angår ændring af afgivet stemme og angiver, at samtykkeerklæringer forud for akkordforhandlingen kan virke som skriftlig stemme. § 171 er den centrale regel, der fastsætter størrelsen af det flertal, som kræves til vedtagelse. § 172 giver skifteretten mulighed for at lade afstemningen om akkordforslaget gentage i et nyt møde.

Kapitel 22 omhandler stadfæstelsen af akkorden. § 173 fastsætter stadfæstelsens nødvendighed og bestemmer, hvornår indsigelse mod stadfæstelse skal fremsættes. § 174 angiver de obligatoriske og § 175 de fakultative grunde til at nægte stadfæstelse. § 176 gør det muligt at betinge stadfæstelse af, at skyldneren underkaster sig et tilsyn. § 177 giver en regel om afsætning af beløb til betaling af en omtvistet eller betinget fordring. § 178 er modstykket til § 162, nemlig angivelsen af akkordforhandlingens sluttidspunkt. Den indeholder også regler om bekendtgørelsen af slutningen.

Kapitel 23 angiver tvangsakkordens virkninger. §§ 179-182 handler om omstødelse. § 179 giver den almindelige regel, og § 180 fastsætter, hvem der kan rejse omstødsesag, og hvornår skifteretten kan nedlægge

veto herimod. § 181 angiver den nærmere fremgangsmåde ved sagsanlæg og § 182 virkningen af dom til omstødelse. § 183 giver en ligeledes ny regel om sikrings akters nødvendighed over for tvangsakkord. § 184 tillægger akkorden eksekutionskraft. § 185 angiver hovedvirkningen af akkord: nedsættelsen af skyldnerens forpligtelser. § 186 frakender akkorden virkning i forhold til medskyldnere. § 187 berører kreditorbegunstigelser uden for akkorden enhver virkning. § 188 giver skifteretten mulighed for efterfølgende at anordne tilsyn. § 189 om ophævelse af akkorden falder måske lidt uden for kapiteloverskriften, men hører naturligt hjemme på dette sted. § 190 angiver akkordkreditorenes stilling, hvis bestræbelserne på at undgå konkurs mislykkes.

Kapitel 24 overfører reglerne om tvangsakkord uden for konkurs til med nogle modifikationer også at gælde tvangsakkord under konkursbehandlingen.

Om honorarer gives en regel i § 193 og om inhabilitet findes en bestemmelse i § 192. Om kære henvises til udkastets kapitel 26.

Når en skyldner indleder bestræbelser på at tilvejebringe en frivillig eller tvungen akkord, vil han i reglen standse sine betalinger, jfr. indledningen til kapitel 2. Man kunne derfor spørge, om ikke det burde foreskrives som en betingelse for offentlig akkordforhandling, at skyldneren havde standset sine betalinger. I realiteten vil det følge af § 71, jfr. § 179, at skyldneren under tvangsakkordforhandlingen må standse sine betalinger, idet sådanne betalinger ville kunne omstødes. En anmeldelse af betalingsstandsningen er her uden synderlig betydning, da frister for omstødelse og for privilegium kan regnes fra begæringen om akkordforhandling, jfr. § 1. Et vilkår om faktisk betalingsstandsning kunne måske give anledning til tvivl, navnlig hvor skyldneren ikke (mere) driver forretning, jfr. motiverne til tvangsakkordloven, R. T. 1903-04, tillæg A, sp. 3459.

Udvalget anser det for en selvfølge, at reglerne om tvangsakkord finder anvendelse

også på aktieselskaber og andre juridiske personer, hvilket også er sket i praksis.

For så vidt angår ansvarlige interessentskaber kan efter gældende ret akkord ikke søges alene med interessentskabskreditorerne, men også særkreditorerne må med, jfr. U.f.R. 1941. 240. Opnår kun den ene interessent akkord, hæfter den anden stadig fuldt ud, jfr. U.f.R. 1910. 382. Skal selskabskreditorerne ved akkorden miste ethvert yderligere krav, synes det da også uundgåeligt, at man på den ene side må tage interessenternes aktiver uden for interessentskabet med i betragtning, og på den anden side at dette ikke kan ske, uden at også særkreditorerne drages med ind i akkorden. Udvalget har ikke fundet anledning til at foreslå ændringer på dette punkt.

Det kan måske i visse tilfælde være tvivlsomt, om foreninger kan indgå på tvangsakkord uden alle medlemmers samtykke, jfr. Kr. Sindballe: Dansk Selskabsret II s. 165 f, men i betragtning af, at der ikke i øvrigt er fastsat almindelige lovregler om foreningers forhold, finder udvalget ikke, at der er tilstrækkelig grund til at regulere disse spørgsmål i konkursloven.

Bestemmelsen i tvangsakkordlovens § 34 om adgang for skifteretten til undtagelsesvis at antage medhjælper, genfindes ikke i udkastet. Skifteretten vil sædvanligvis ikke have sådanne funktioner i forbindelse med akkord, at antagelse af medhjælper skulle være nødvendig. Eventuelt vil det praktiske arbejde med udsendelse af indkaldelser m. m. til kreditorerne i et vist omfang kunne overlades den advokat eller kreditorforening, som har bistået med udarbejdelse af akkordforslaget.

Tvangsakkordlovens § 38 er bortfaldet ved lov nr. 206 af 21. maj 1969 om retsafgifter.

I modsætning til det foreløbige norske udkast til lov om gjeldsforhandling og konkurs indeholder det danske udvalgs udkast ingen nærmere bestemmelser om frivillige akkorder. En af fordelene ved disse er netop, at de kan udformes efter omstændighederne i det enkelte tilfælde. En regel som den, der findes

i det norske udkast § 22 om, at passivitet i visse tilfælde kan virke som tiltrædelse af en ordning, byder vel på praktiske fordele, men anses af det danske udvalg for overvejende betænkelig. Udvalget har heller ikke optaget en regel som den i § 235 i kommissionsudkastet 1941 indeholdte, hvorefter passivitet kan tillægges betydning ved likvidation. Reglen er næppe påkrævet, og likvidation falder i det hele uden for dette forslag. I praksis har der ikke, efter at tvangsakkordloven har givet baggrund for mere betryggende forhold også for de private akkorder, vist sig nogen stærk trang til lovregulering på dette område. Spørgsmålet om, hvorvidt der i det enkelte tilfælde er skabt en for akkordkreditorerne sikret ret til aktiver, der i større eller mindre udstrækning er bragt uden for skyldnerens rådighedssfære, har vel flere gange givet anledning til tvivl; men denne tvivl kan næppe fjernes ved lovregler.

Kommissionsudkastet 1941 indeholder kun forholdsvis få ændringer af tvangsakkordloven. Disse ændringsforslag nævnes ved de enkelte paragraffer i udkastet.

Kapitel 19.

Tvangsakkordens indhold.

Til § 152.

Udvalget har fundet det naturligt at indlede reglerne om tvangsakkord med en angivelse af, hvad denne kan gå ud på, jfr. det foreløbige norske udkast § 27 samt det svenske lovforslags § 11, stk. 2 og 4. En tilsvarende regel findes ikke i tvangsakkordloven; men det må anses for at være i overensstemmelse med gældende ret, at udkastet fastsætter, at tvangsakkord kan gå ud på moratorium (henstandsordning), egentlig akkord, d. v. s. nedsættelse af fordringerne til samme procent, eller likvidationsakkord, hvorved kreditorerne ikke på forhånd sikres en bestemt procent, men ligesom ved likvidation eller konkurs deler, hvad aktiverne indbringer, samtidig med, at de ligesom ved akkord giver afkald på deres restfordringer. Likvidationsakkord forekommer her i landet temmelig sjældent. Tvangsakkorden kan na-

turligvis også og vil i praksis ofte være en blanding af de forskellige former, navnlig moratorium sammen med egentlig akkord.

Likvidation, d. v. s. afvikling og fordeling af skyldnerens formue mellem hans kreditorer, uden at disse giver afkald på den del af fordringerne, som ikke bliver dækket, kan ikke gennemføres ved tvangsakkord. Når skyldneren ikke får mulighed for at fortsætte uden at være belastet af gældsbyrden, er der næppe tilstrækkelig grund til at tvinge et mindretal af kreditorer til at finde sig i en afviklingsform, der ikke byder på de samme garantier som konkurs for, at alt går rigtigt til, og at alle aktiver inddrages i skiftet. Kan alle kreditorer og skyldneren enes om en frivillig likvidation, kan denne derimod gennemføres.

Til § 153.

Stk. 1 stemmer med gældende ret, jfr. tvangsakkordlovens § 29. Om den forskel, der følger af, at akkordforhandlingen nu først skal anses åbnet ved skifterettens beslutning, se bemærkningerne til § 162.

Stk. 2 samler de fordringer, der kan kræves betalt med deres fulde beløb uden hensyn til akkorden.

Stk. 2, nr. 1, giver samme regel som tvangsakkordlovens § 20. Herefter skal panthaverens stilling ikke gøres op, før pantet engang før eller senere realiseres. Har panthaveren undtagelsesvis ingen personlig fordring mod pantsætteren, kan han naturligvis ikke få mere, end pantet indbringer. Er der en personlig fordring, formindskes denne med det beløb, som panthaveren får ind gennem realisationen, og den udækkede restfordring nedsættes derefter med samme procent som de øvrige af akkorden omfattede fordringer. Ønsker panthaveren at få betaling af den del af sit tilgodehavende, der ikke vil kunne dækkes af pantet, samtidig med de øvrige fordringshavere, må han, for så vidt pantebrevet giver ham ret dertil, straks tage skridt til realisation, og han kan da, når denne er foretaget og provenuet opgjort, gøre sin til akkorddividenden nedsatte restfordring gældende til samme tidspunkter som de øvrige kreditorer. Han kan imidlertid

ikke kræve, at der som under konkurs, jfr. § 142, stk. 2, hensættes noget **beløb** til dækning af et restkrav, som endnu ikke kan gøres op. Vælger panthaveren at tage chancen for, at pantet gennem senere værdistigninger kan blive i stand til at give fuld dækning, må han også løbe risikoen for, at denne forhåbning slår fejl, og at skyldneren, når en senere realisation finder sted, har opbrugt sine øvrige midler til dækning af de almindelige kreditorer og ikke har erhvervet nye.

I den kommission, som udarbejdede tvangsakkordloven, foreslog et mindretal, at det allerede under akkordforhandlingen, eventuelt ved skifterettens kendelse, skulle afgøres, hvor stor en del af pantefordringen der kunne antages at ville blive dækket af pantet. Pantefordringen skulle ~~da~~ under forudsætning af akkordens stadfæstelse nedskrives til dette beløb, medens restfordringen skulle indgå i akkorden på samme vilkår som andre fordringer. Man henviste fra mindretallets side til det uheldige i, at der ved forberedelsen af og afstemningen om akkorden er uvished om, i hvilket omfang panthaverne omfattes af akkorden. Også den i 1930 nedsatte kommission overvejede dette forslag, men fandt det uforsvarligt af hensyn til realkreditte, jfr. betænkningen s. 251 f. Udvalget er enig heri. Når panthaveren ikke får pantefordringen udbetalt, vil det ikke være rimeligt at berøve ham chancen for fuld eller dog større dækning, hvis ejendomspriserne og dermed pantets værdi stiger. Denne værdistigning modsvares i nogen grad af fald i pengeværdien; selv om panthaveren efter nogle års forløb ved realisation opnår et større pengebeløb, end pantet nu kunne indbringe, behøver dette efter erfaringens vidnesbyrd ikke at betyde, at han får en større købekraft til sin rådighed.

Nr. 2 er en forkortet gengivelse af tvangsakkordlovens § 17, stk. 1, 1. punktum. Det i denne bestemmelses 2. punktum omtalte spørgsmål om frister for bevarelse af fortrinsret behandles i udkastets § 1, sammenholdt med § 92, stk. 1.

Nr. 3 er ganske i overensstemmelse med akkordlovens § 29, sidste punktum. En

skyldner, som har anmeldt betalingsstandsning og henvendt sig til tillidsmænd med anmodning om bistand til udarbejdelse af akkordforslag, bør i reglen undgå at stifte gæld, men er det nødvendigt for at undgå en uheldig standsning af virksomheden, kan han enten stifte gælden med samtykke af tillidsmændene eller begære beskikket tilsyn efter udkastets § 14. I det første tilfælde skal gælden dækkes fuldt ud uden hensyn til akkorden; men mislykkes akkordbestræbelserne og indtræder konkurs, går denne gæld på lige fod med andre forpligtelser som simpel gæld. Har skyldneren derimod fået beskikket tilsyn og indgås forpligtelsen med tilsynets samtykke, går gælden i tilfælde af konkurs, som indtræder inden 3 uger efter akkordforhandlingens ophør, forud for endog privilegeret gæld, jfr. udkastets § 91. Det vil derfor kunne forekomme, at skyldnerens medkontrahent stiller som vilkår for kreditten, at skyldneren søger beskikket et tilsyn og indhenter dettes samtykke.

Nr. 4 giver en ny regel. Det forekommer i dag, at det i en frivillig akkord eller likvidation af praktiske grunde vedtages, at alle kreditorer under et vist beløb, f. eks. 200 kr., skal betales fuldt ud. Dette letter akkordens gennemførelse, navnlig fordi fordringshavere, der kun har et ringe beløb til gode, erfaringsmæssigt ofte forholder sig helt passive og hverken personligt, skriftligt eller ved fuldmagt deltager i forhandlingerne om en gældsordning. Det kan også synes rimeligt, at f. eks. den daglige husholdnings kreditorer, bageren, ismejeriet o. s. v., ved en forretningsmands økonomiske sammenbrud betales fuldt ud. En sontring efter, om kravet hidrører fra forretningsvirksomheden eller fra skyldnerens privatforbrug, vil være retsteknisk vanskelig at gennemføre. Fuld betaling af småfordringer vil imidlertid ofte dække netop sådanne leverandører af dagliglivets fornødenheder. Efter udvalgets opfattelse bør det i et bo af betydeligt omfang ikke være udelukket også ved tvangsakkord at træffe tilsvarende bestemmelse. Det må imidlertid i så fald i selve akkorden være nævnt, at kreditorerne får fuld dækning ind-

til et vist beløb. Det ville være urimeligt, om f. eks. en fordringshaver, der har 250 kr. til gode, kun fik 50% eller 125 kr., medens et krav på 198 kr. blev dækket fuldt ud; i så fald ville de kreditorer, der har krav på lidt mere end den valgte maksimumsgrænse for fuld dækning, give afkald på den overskydende del af deres fordring. Det er derfor rimeligere at lade alle fordringer få fuld dækning indtil et vist beløb. Om denne ordning er der opnået enighed mellem de skandinaviske udvalg, jfr. det svenske lovforslags § 11, stk. 3, og det foreløbige norske udkasts § 27, sidste stk.

Enkelte akkordforeninger har over for det danske udvalg udtrykt en vis frygt for, at de mindre kreditorer i almindelighed skulle stille krav om fuld dækning; men når det i lovteksten udtrykkeligt fremhæves, at bestemmelsen for at være gyldig skal være rimeligt begrundet under hensyn til boets størrelse og øvrige omstændigheder, og når skifteretten skal øve kontrol hermed, jfr. § 174, kan udvalget ikke dele denne frygt. Efter udvalgets opfattelse vil det kun være rimeligt at træffe en sådan bestemmelse, hvis den efter boets forhold i virkeligheden intet vil betyde for de større fordringers dækningsprocent.

Skulle man mene, at en streng gennemførelse af lighedsprincippet ikke fordrer, at det samme beløb dækkes af alle fordringer, vil reglen kunne ændres således, at det kan bestemmes, at alle fordringshavere, hvis fordringer er mindre end et bestemt i akkorden angivet beløb, skal have fuld betaling, og de, hvis fordringer er større, mindst skal have udbetalt det nævnte beløb. Er det i akkorden fastsatte beløb 200 kr. og er dividenden 50%, vil fordringer på 400 kr. og derover da ikke blive berørt af akkordens bestemmelse om småfordringer.

Har en kreditor flere fordringer, slås de sammen ved anvendelsen af bestemmelsen. Dette er både mest praktisk og rimeligt.

Til § 154.

Bestemmelsen handler om de krav, som ifølge udkastets § 94 i konkurs skal fyldestgøres efter andre krav. At *gaveløfter* må

bortfalde, behøver næppe nærmere begrundelse og ville i øvrigt i reglen følge allerede af bristende forudsætninger for løftet. Efter tvangsakkordlovens § 21 beregnes i akkorden kun *rente* til den offentlige akkordforhandlings begyndelse. Denne regel bør bevares. Dog vil skærings tidspunktet efter udkastet ikke som hidtil blive den dag, da begæring om akkordforhandling indgives til skifteretten, men dagen for skifterettens afgørelse om åbning af tvangsakkordforhandling, jfr. § 162. Reglen i udkastets § 94 om efterstilling af rente i konkurs omfatter også rente af privilegerede fordringer. Da disse ikke berøres af akkorden, bør denne imidlertid heller ikke have indflydelse på rentetilskrivningen på disse fordringer.

Reglen i udkastets § 94 vil i almindelighed føre til, at der i konkurs ingen dækning bliver til krav på *konventionalbod*. Kun hvis der er mere i boet, end hvad der medgår til fuld dækning af de almindelige fordringer, bliver der noget til konventionalboden. Udvalget er kommet til det resultat, at konventionalboden bør bortfalde ved tvangsakkord. Konventionalbod kan enten være udtryk for en fiksering af erstatningen, i hvilket tilfælde den falder uden for § 94 og § 154, medmindre erstatningen er fastsat højere end tabet, eller den kan være et særligt tvangsmiddel, som skal motivere skyldneren til at opfylde sin forpligtelse, typisk inden et vist tidspunkt. Må skyldneren søge tvangsakkord, vil dette sidste formål i reglen være faldet bort. Han er på grund af sine vanskelige økonomiske forhold ude af stand til at opfylde sin forpligtelse. Konventionalbodens bortfald i tilfælde af tvangsakkord vil ikke svække tilskyndelsen til at opfylde til tiden for skyldnere, der endnu har håb om at betale enhver sit. Kan der kræves dividende af en konventionalbod, vil der, da akkorddividende oftest fastsættes på grundlag af forholdet mellem aktiver og passiver, blive så meget desto mindre til de øvrige kreditorer, der kræver erstatning for virkelig lidte tab.

Udvalget har anset det for meget tvivlsomt, hvorledes de øvrige i § 94 nævnte fordringer: *bøder*, værdikonfiskation, tvangsbø-

der, skattetillæg som følge af urigtig eller undladt selvangivelse skal være stillet i en tvangsakkord. Den svenske lagberedning har i betænkningen om akkordforhandling (SOU 1968:41) s. 95 antaget, at bøder på grund af deres strafferetlige natur og de særlige regler om deres inddrivelse ikke berøres af akkorden. Det danske udvalg må mene, at en sådan ordning, der i akkord stiller bøder som privilegerede krav, medens de i konkurs er stillet efter almindelige fordringer, kun kan være rimelig, hvis det kræves af hensyn til de formål, som bødestrafen forfølger. Imidlertid synes hverken generalpræventive eller specialpræventive betragtninger at tale med vægt for, at bøder skal være uberørt af den bødefældtes akkord. Her kan peges på, at der ved fastsættelsen af bødens størrelse skal tages særligt hensyn til den skyldiges betalingsevne, jfr. om bøder, der ikke er dagbøder, straffeloven, lovbekendtgørelse nr. 347 af 15. august 1967, § 51, stk. 3. Det ønske om at give skyldneren mulighed for at komme økonomisk på fode igen, som er et væsentligt motiv bag akkordreglerne, er nært beslægtet med resoeialiseringsbestræbelser inden for kriminalretten. På den anden side kan den hovedbetragtning, som har ført til at stille bøder og andre ydelser til det offentlige af mere eller mindre pønål karakter efter de almindelige fordringer, nemlig at straffen ellers ville ramme ikke skyldneren selv, men hans kreditorer, siges ikke fuldt ud at være til stede ved en tvangsakkord, hvor skyldneren på den ene side bevarer rådigheden over sit bo og på den anden side frigøres helt for gæld, som ikke overtages ved akkorden. For *tvangsbøders* vedkommende vil formålet: at motivere den bødefældte til at opfylde en forpligtelse, kunne være bestående uden hensyn til tvangsakkorden, idet skyldnerens økonomiske forhold - i modsætning til, hvad der sædvanligvis gælder for konventionalbod - kan være uden betydning for den handling, som skal udføres.

Mod den mulighed at fyldestgøre *bødekrav* m. v. efter andre fordringer kan anføres en række indvendinger: Det vil medføre praktiske vanskeligheder at fastslå, hvornår

de øvrige akkordkrav er opfyldt, hvilket ikke altid sker til de i akkorden fastsatte tidspunkter. Skyldneren får en tilskyndelse til at trække opfyldelsen af akkorden i langdrag. Skal de efterstillede krav tages i betragtning, når man fastsætter den akkorddividende, som skyldneren med rimelighed må antages at kunne præstere, vil dækningen af de efterstillede krav alligevel komme de øvrige kreditorer til skade, og fastsættes dividenden uden hensyn til de efterstillede krav, modvirkes et af akkordens hovedformål: at frigøre skyldneren for gælden. Strafferetlige hensyn taler mod en forsinkelse af de pønale virkninger: Straffen bør følge kort tid efter brøden. Særlige regler om suspension af den strafferetlige forældelse kunne i øvrigt komme på tale. For tvangsbøder vil en udskyldelse af inddrivelsen i ofte 1-2 år virke særlig uheldigt.

En *ligestilling* af bøder m. v. med andre fordringer i akkord kommer i en vis modstrid med reglen i konkurs. En forskel mellem retsstillingen ved tvangsakkord og konkurs er for så vidt uheldig, som den i særlige tilfælde kan motivere kreditorerne til at vælge konkurs for at undgå konkurrence med et betydeligt bøde- eller konfiskationskrav. Udvalget er dog blevet stående ved denne løsning som den, der, når alle forhold tages i betragtning, dog må anses for den mest rimelige. Man kunne vel gøre den netop anførte betragtning om uheldige virkninger af et altfor langt tidsrum mellem brøde og straf gældende mod et moratorium, der også omfatter bøder; men det må dog erindres, at en bødefældt person i tilfælde af øjeblikkelige økonomiske vanskeligheder allerede efter den bestående praksis i almindelighed vil kunne opnå en vis udsættelse med indbetaling af bøden.

Da skyldneren, såfremt en bøde omfattes af en ved tvangsakkorden sket nedsættelse af hans gæld, ville handle retsstridigt over for de øvrige kreditorer ved at betale bøden med dens fulde beløb, kan der ikke blive tale om afsoning af forvandlingsstraf for den del af bøden, som svarer til nedsættelsen. Udvalget har ikke ment at burde tage stilling til, om

nedsættelsen ved fastsættelse af forvandlingsstraf skal sidestilles med betaling, således at forvandlingsstraffen for restbøden nedsættes i tilsvarende forhold, jfr. straffelovens § 54, stk. 2, eller om den for hele bøden fastsatte forvandlingsstraf skal bestå uændret nu for restbøden. Muligvis bør der gøres en tilføjelse herom til straffelovens § 54.

Adgangen til at nedsætte bøder og konfiskationsbeløb ved tvangsakkord kan ikke anses for et indgreb i kongens benådningsret efter grundlovens § 24. Bødenedsættelsen er en følge af en lovfæstet ordning, hvis hovedformål er en almindelig regulering af skyldnerens økonomiske forhold.

Til § 155.

Bestemmelsen udtaler den almindelige grundsætning for akkord, at fordringshaverne med de undtagelser, som følger af §§ 153 og 154 skal behandles lige, jfr. tvangsakkordlovens § 17, stk. 2. Herfra gøres dog ligesom i den nævnte bestemmelse en undtagelse, nemlig at en fordringshaver kan samtykke i at stå tilbage for andre fordringshavere. Er tilbagetrædelseserklæring afgivet forud for forhandlingerne om tvangsakkord, må dens virkninger i akkorden bero på en fortolkning af erklæringen og en vurdering af dens forudsætninger. Der kan således blive tale om, at den pågældende fordring helt bortfalder, eller at den først skal fyldestgøres med akkorddividenden efter andre fordringer, altså således at vedkommende fordringshaver alene overtager risikoen for, at skyldneren ikke fuldt ud opfylder akkorden.

Til § 156.

Denne bestemmelse indeholder en ny regel. Det danske udvalg har fundet det noget tvivlsomt, hvorvidt der er behov for en regel om mindstedividende. Sådanne regler findes i Sverige (50 %), Norge (25, i visse tilfælde 50 %, men med undtagelser), og Finland (25 %). En gennemgang af 696 tvangsakkorder i Danmark fra årene 1928-40 viser, at 86 (12,4 %) gav en dækning på mindre end 25 %. Tilsvarende statistiske oplysninger foreligger ikke fra de senere år, hvor

tvangsakkorderne har været langt færre. Efter de oplysninger, udvalget har modtaget, forekommer der enkelte tvangsakkorder under 25 %, særlig hvor en ældre, måske syg person har måttet opgive en mindre forretning; men de er kun få. De andre nordiske udvalg har ikke anset det for muligt at undvære en mindstedividende. Det danske udvalg kan heller ikke se bort fra, at en regel om mindstedividende i visse tilfælde kan tilskynde skyldnere til at søge en opgørelse med kreditorerne på et tidspunkt, hvor der endnu er nogle værdier i behold. Når henses til, at en række fordringer, der tidligere som privilegerede skulle opfyldes med 100 %, nu er almindelige konkursfordringer og indgår i den masse, hvoraf procenten beregnes, kan 25 % næppe siges at være noget strengt krav. Det danske udvalg er herefter enedes med de norske og svenske udvalg om en grænse på 25 % med de nedenfor angivne to undtagelser.

Dividenden kan sættes lavere, dels hvor alle fordringshavere samtykker, dels hvor der foreligger ganske særlige grunde. Samtykke fra alle fordringshavere vil i de fleste tilfælde gøre det upåkrævet at benytte formen tvangsakkord; men tvangsakkord kan dog være nødvendig navnlig for at muliggøre omstødelse, jfr. § 179. Den i lovteksten anvendte formulering skyldes, at ligesom en gruppe fordringshavere kan indvillige i at stå helt tilbage for de øvrige, kan de også indgå på det mindre at nøjes med en lavere dividende end de andre. Et samtykke til en dividende på f. eks. 20 % vil dog ofte være knyttet til en forudsætning om, at alle andre kreditorer, der har samme placering i konkursordenen, indgår på det samme. Ganske særlige grunde til at godtage en af flertallet vedtaget akkord på under 25 % kan f. eks. foreligge, hvis forretningens nedgang har sin årsag i skyldnerens sygdom; men der kan også lægges vægt på, om særlige omstændigheder har medført, at skyldneren, uden at det kan henføres til slet regnskabsførelse eller lignende, først for sent er blevet klar over, hvor meget forretningen er gået tilbage. Kravet på mindst 25 % må som anty-

det i første række støttes på, at det i almindelighed vil være uforsvarligt at fortsætte forretningens drift så længe, at aktiverne ikke mere er i stand til at dække blot 25 % af passiverne.

Til § 157.

Stk. 1 svarer til tvangsakkordlovens § 18, stk. 1, medens udkastets § 177 bl. a. omfatter reglen i lovens § 18, stk. 2. Om deltagelse i afstemningerne findes en regel i udkastets § 170, stk. 2.

Stk. 2 er en gengivelse af tvangsakkordlovens § 21, stk. 3. En lignende regel om udlodninger i konkurs findes i udkastets § 143, stk. 1. Angående mellemrente henvises til bemærkningerne til kapitel 6.

Til § 158.

Bestemmelserne i kapitel 6 omfatter angivelse af dem, til hvis fyldestgørelse konkursboets masse skal anvendes, stiftelsestiden for regreskrav, omsætning af krav på varer eller andet til penge, omsætningskursen for fordringer i fremmed mønt, skyldnerens frigørelsestid, modregning, panthaveres krav, jfr. herved § 153, stk. 2, nr. 1, krav mod solidarisk hæftende skyldnere, pant i trediemands ejendom. Vedrørende disse spørgsmål indeholder tvangsakkordlovens § 22 en bestemmelse, der svarer til konkurslovens regler om modregning. Kommissionsudkastet 1941 §§ 175 og 177 overførte reglerne bl. a. om omsætning af krav til penge eller til dansk mønt, gensidigt bebyrdende aftaler, ejendomsforbehold, solidariske skyldforhold og pant i trediemands ejendom. Om modregning gaves en selvstændig regel inden for konkurs med en undtagelse vedrørende tinglyste lejerettigheder. Da udvalgets udkast ikke giver særlige regler om ejendomsforbehold, bortfalder nødvendigheden af at overføre disse. Udvalget mener ikke, at reglerne om gensidigt bebyrdende kontrakter i almindelighed kan overføres på tvangsakkord, hvor der ikke træder noget bostyre i stedet for skyldneren. Der kan dog ikke fra den udtrykkelige overførelse af reglerne i kapitel 6 drages den modsætningslutning, at andre bestemmelser

vedrørende konkurs ikke delvis eller under visse betingelser skulle kunne anvendes på tvangsakkord; men det må afgøres for hver enkelt situation for sig.

Bestemmelsen i § 38, stk. 2, om omsætning af fordringer i fremmed mønt til dansk mønt vil der i almindelighed ikke blive brug for under tvangsakkord, da der her som regel ikke vil blive tale om omsætning; fordringen vedbliver efter akkorden at bestå i fremmed valuta, nedskrevet til samme procent som kravene i dansk valuta. Af hensyn til oversigten over boets stilling må der selv sagt i opgørelsen over skyldnerens gæld ske en omregning til dansk valuta, og dette må af praktiske grunde sædvanligvis ske efter kursen på opgørelsesdagen; men denne omregning har kun oplysende betydning og ingen retsvirkninger i forhold til vedkommende kreditor.

Kapitel 20.

Åbning af tvangsakkordforhandling.

Til § 159.

Efter tvangsakkordlovens § 2 autoriserer justitsministeren for et af ham fastsat tidsrum (i praksis 4 år) sagkyndige og regnskabskyndige tillidsmænd. Bestemmelsen indeholder detaljerede forskrifter om, hvilke foreninger der skal afgive udtalelser angående sagkyndige tillidsmænd m. m.

Udkastet erstatter ordet sagkyndig med det formentlig bedre dækkende fagkyndig og udelader reglerne om indstillinger m. v., idet særlige lovbestemmelser herom må anses for overflødige. Efter § 8, stk. 2, i lov nr. 68 af 15. marts 1967 om statsautoriserede revisorer kan statsautoriserede revisorer uden særlig beskikkelse fungere som regnskabskyndige tillidsmænd i henhold til tvangsakkordloven, jfr. også kommissionsudkastet 1941 § 233, stk. 2. Justitsministeriet autoriserer efter praksis kun regnskabskyndige tillidsmænd, der er blevet autoriseret som sådanne gennem de sidste ca. 40 år, og som driver revisorvirksomhed som erhverv. Den sidste fortegnelse over autoriserede tillidsmænd af 1. oktober 1968 (nr. 221) omfatter dog sta-

dig 12 sådanne ikke-statsautoriserede revisorer. Udvalget, som formoder, at disse beskikkelser ret snart kan bringes til ophør, foreslår ved overgangsbestemmelsen i § 217 at muliggøre opretholdelsen af denne praksis.

Akkordlovens bestemmelse om skifterettens adgang til at beskikke andre tillidsmænd for den enkelte sag foreslås opretholdt. Dette vil navnlig være praktisk, hvis justitsministeriet ikke har autoriseret tillidsmænd inden for vedkommende branche. Der vil sjældent blive behov for beskikkelse af regnskabskyndige tillidsmænd; men man har dog ikke ment helt at burde afskære denne mulighed.

Om tillidsmænds inhabilitet se bestemmelsen i udkastets § 192.

Efter at tillidsmænd i nogle tilfælde mod vederlag fra skyldnere havde medvirket ved istandbringelse af frivillige akkorder samtidig med, at de over for kreditorerne støttede sig til den tillid, som autorisationen kan indgyde, har justitsministeriet i en årrække i autorisationerne indføjet en bestemmelse om, at tillidsmanden ikke må udøve privat næringsvirksomhed ved istandbringelse af akkorder. Kommissionsudkastet 1941 indeholdt i § 233, sidste stykke, en bestemmelse af dette indhold. Loven om statsautoriserede revisorer forbyder i § 8, stk. 2, disse at medvirke ved istandbringelse af akkorder. Udkastet foreslår for alle tillidsmænds vedkommende en regel af samme indhold.

Ligesom i kommissionsudkastet 1941 § 233, stk. 3, giver udkastet i stk. 4 en udtrykkelig hjemmel for tilbagekaldelse af beskikkelsen, hvis tillidsmanden viser sig uegnet til hvervet. Når beskikkelsen gives for et vist tidsrum, kunne der måske ellers rejses tvivl om adgangen hertil. Bestemmelsen omfatter også den af skifteretten for den enkelte sag beskikkede tillidsmand.

Til § 160.

Reglerne i tvangsakkordlovens § 1 er i udkastet delt på §§ 160 og 161.

§ 160, stk. 1, indeholder i forhold til gældende ret den ændring, at skifteretten kan tillade, at der kun medvirker én tillidsmand. Der tænkes her særlig på boer, hvor der

f. eks. intet varelager findes, og hvor derfor en fagkyndig tillidsmands medvirken kan undværes, samt på tilfælde, hvor den valgte tillidsmand besidder tilstrækkelig både faglig og regnskabsmæssig indsigt til at behandle et foreliggende bo af ringe omfang.

Til stk. 2. Af statusopgørelsen må fremgå, hvorledes tillidsmændene, her navnlig den fagkyndige tillidsmand, er kommet til de anførte værdier. Værdien kan være fastsat som den sandsynlige salgspris ved omgående likvidation af virksomheden eller som prisen (værdien) ved fortsat løbende produktion og salg. Tillidsmanden kan være nået til prisen ved en vurdering af hver enkelt genstands salgsværdi eller ved for et vareparti at gå ud fra anskaffelsespris (fremstillingspris) med et procentvis afslag under hensyn til afsætningen af disse varer. Anskaffelsespris bør altid angives og fremstillingspris, hvor det er muligt. Også skyldnerens afskrivninger må angives; det må afhænge af forholdene, om det klareste billede fremkommer ved anførelse af indkøbspris og sidste statusværdi med forskellen (afskrivningerne) angivet i procent. Ved endnu ubetalte genstande købt med ejendomsforbehold må dette og restsummen angives. Det bør undersøges, om ejendomsforbeholdet opfylder betingelserne i afbetalingsloven, lov nr. 224 af 4. juni 1954 med senere ændringer ved lov nr. 105 af 31. marts 1965 og lov nr. 181 af 25. maj 1966. Ved fast ejendom bør sædvanligvis anføres anskaffelsespris, ejendomsværdi, grundværdi, zoneinddeling, eventuel frigørelsesafgift, jfr. lovbekendtgørelse nr. 301 af 12. juni 1970, og pantegæld. Tillidsmændene bør undersøge, om skyldnerens fordringer bør optages til fuldt pålydende, eller om debitorerne må antages ikke at være gode for beløbet. Eventuel tvivl om fordringernes størrelse og modkrav må nævnes. I visse tilfælde, således efter omstændighederne ved vurdering af kunstgenstande, faste ejendomme og automobiler, kan det ved vurderingerne være nødvendigt, at tillidsmændene søger særlig sagkyndig bistand.

Fra den udfundne aktivmasse må drages den gæld, som skal fyldestgøres uden for ak-

korden: privilegerede lønkrav, de anslåede omkostninger ved akkorden og, hvis der efter akkorden skal ske fuld dækning af fordringerne op til et vist beløb, den samlede sum af krav op til denne grænse. De enkelte poster må nærmere specificeres.

Dernæst må opgøres den egentlige passivmasse, der skal opnå delvis dækning gennem akkorden. Er der uenighed om beløbenes størrelse, bør dette angives.

Til stk. 3. Tillidsmændenes redegørelse skal i første række tjene kreditorerne til vejledning ved stemmeafgivningen, men kan også, navnlig hvis tillidsmændene ikke har haft mulighed for at trænge til bunds i forholdene, give skifteretten anledning til efter § 163 at afslå åbning af akkordforhandling. Oplysningerne om muligt strafbart forhold skal i første række tjene til vejledning for kreditorerne, men kan efter omstændighederne også give anledning til politianmeldelse. Endelig skal redegørelsen angive eventuelle muligheder for omstødelse. Da det ikke efter udkastet er en uomgængelig betingelse for akkordforhandling, at skyldnerens forhold ikke kan karakteriseres som uforsvarligt eller dog letsindigt eller uordentligt, er det ikke pålagt tillidsmændene udtrykkeligt at udtale sig herom. Har skyldneren utilbørligt forringet sin formuestilling til skade for kreditorerne, jfr. § 175, nr. 3, må dette fremgå af redegørelsen.

Stk. 4 pålægger tillidsmændene at vurdere både, om forslaget er rimeligt, d. v. s. giver kreditorerne en efter skyldnerens forhold passende dividende inden for acceptable frister, og om der, f. eks. ved garantier, tilbage-trædelseserklæringer fra visse kreditorer eller efter omstændighederne ved skyldnerens egne værdier og indtjeningsmuligheder findes at være tilstrækkelig betryggelse for akkordens opfyldelse. Da alternativet til tvangsakkord i reglen vil være konkurs, skal tillidsmændene også foretage et overslag over den dækning, som kan antages at fremkomme ved konkurs.

Udkastet indeholder ikke som tvangsakkordlovens § 2, stk. 5, en udtrykkelig bestemmelse om, at tillidsmændene kan kræve,

at skyldneren stiller sikkerhed for deres honorar og udlæg. Da tillidsmændene ikke har nogen pligt til at yde bistand, kan de uden særlig hjemmel gøre deres arbejde betinget af, at der stilles sikkerhed.

Til § 161.

Det er ikke anset for nødvendigt at forlange en særskilt fortegnelse over skyldnerens forretningsbøger, jfr. derimod tvangsakkordlovens § 1, nr. 4.

Bestemmelsen om, at skyldnerens erklæring skal afgives på tro og love, tjener til at indskærpe ham betydningen af erklæringens rigtighed, men har næppe betydning for straffehjemlen, idet hans urigtige erklæring formentlig i strafferetlig henseende må bedømmes efter den mere specielle - i praksis sjældent anvendte - bestemmelse i straffeloven, lovbekendtgørelse nr. 347 af 15. august 1967, § 300, stk. 1, nr. 3, der også omfatter grov skødesløshed, og som hjemler straf af fængsel indtil 1 år eller hæfte eller under formildende omstændigheder bøde, og ikke efter § 161, hvorefter den, som for eller til en offentlig myndighed afgiver en falsk erklæring på tro og love, hvor sådan form er påbudt eller tilstedt, straffes med bøde, hæfte eller under skærpene omstændigheder med fængsel indtil 2 år.

Den i tvangsakkordlovens § 1, nr. 7, fastsatte beløbsgrænse på 100 kr. for forskud på omkostninger er forlængst forældet, og det samme ville uden tvivl ske med en ny beløbsgrænse. Udkastet overlader til skifteretten at fastsætte sikkerhedens art og omfang.

Har skyldneren eller den, der bistår ham, ikke tilvejebragt alle de nødvendige erklæringer og oplysninger, kan skifteretten efter udkastets § 9 give en kort frist til at fremskaffe det manglende.

Til § 162.

Efter tvangsakkordlovens § 5, stk. 1, anses akkordforhandlingen for begyndt, da skyldnerens andragende om akkordforhandling blev indleveret til skifteretten. Skifterettens afgørelse om åbning af akkordforhandling tillægges altså ligesom konkursdekretet en vis tilbagevirkende kraft. Når konkursen

først anses begyndt ved skifterettens dekret, jfr. udkastets § 30, bør det samme gælde tvangsakkordforhandlingen. Et udlæg eller en udpankning, der er foretaget i tidsrummet mellem indgivelsen af begæring om akkordforhandling og skifterettens afgørelse, bortfalder herefter først, når tvangsakkorden stadfæstes, jfr. udkastets § 179. Dispositioner, som går ud over, hvad opretholdelsen af skyldnerens virksomhed og erhvervelse af livsformødenheder kræver, kan efter § 71, jfr. § 179, omstødes, hvad enten de er truffet i den nævnte mellemperiode eller først efter åbningen af tvangsakkordforhandling. Kreditorer, hvis krav er opstået inden skifterettens afgørelse om åbning af akkordforhandling, går ind under akkorden, og renttilskrivning ophører også først ved dette tidspunkt. For beregning af omstødesfrister og af lønprivilegiets omfang er åbningen af akkordforhandling derimod uden betydning, idet fristdagen her bliver afgørende, jfr. §§62-71 og 92.

Nægter skifteretten åbning af akkordforhandling, og ændres afgørelsen ved kære, anses akkordforhandlingen for åbnet ved appelrettens afgørelse.

Til § 163.

Tvangsakkordlovens § 4 opregner en række tilfælde, hvor tvangsakkordforhandling ikke kan finde sted: skyldnerens egenmægtige bortrejse under sagens behandling, skyldnerens undladelse af at opfylde sine pligter efter loven, umulighed af at erhverve pålidelig oversigt over boets stilling, uredeligt eller dog letsindigt eller uordentligt forhold forud for akkordforhandlingen. Har skyldneren tidligere været under konkurs eller fået tvangsakkord, skal kreditorerne have fået dækket mindst 75 % af deres krav.

Kommissionsudkastet 1941 § 158, jfr. § 21, jfr. motiverne s. 248, ville i det væsentlige opretholde den gældende ordning, dog med visse modifikationer med hensyn til betydningen af tidligere konkurs eller tvangsakkord.

Udvalget foreslår væsentlige ændringer både i bestemmelseernes opbygning og i deres

indhold. I udkastets § 163 fastsættes, at akkordforhandling kan nægtes dels, hvis det i §§ 160 og 161 nævnte grundlag - eller andre oplysninger, som er fornødne, og som skifteretten har forlangt - ikke fremkommer, eventuelt efter udløbet af en i medfør af § 9 fastsat frist, dels hvis der ikke er rimelig udsigt til, at akkorden vil blive vedtaget, stadfæstet og opfyldt. Under første led falder ikke blot det i tvangsakkordlovens § 4, litra c, nævnte tilfælde, at skyldneren undlader at give oplysninger, men også tilfældet i litra d, at det har vist sig umuligt at erhverve pålidelig oversigt over boets stilling.

Når der er tilvejebragt det i § 161, stk. 1, nr. 2, krævede samtykke til akkorden fra 40 % af fordringshaverne, både efter tal og vægt, vil der i almindelighed være rimelig udsigt til vedtagelse; men har undtagelsesvis fordringshaverne i så stort tal kategorisk nægtet samtykke, at det efter § 171 nødvendige flertal ikke vil kunne skaffes, ville det være urimeligt, om skifteretten var tvunget til at åbne en udsigtsløs forhandling.

Om der er rimelig udsigt til stadfæstelse, beror på en bedømmelse af, om der foreligger en af de i § 174 nævnte omstændigheder, hvorunder skifteretten skal nægte stadfæstelse, altså navnlig lovstridigt indhold, eller et af de i § 175 nævnte forhold og af en sådan vægt, at skifteretten må antages at ville nægte stadfæstelse. Er der en rimelig udsigt til, at hindringerne for stadfæstelse vil blive overvundet under akkordforhandlingen, bør skyldneren have mulighed for at prøve at få en tvangsakkord i stand.

Ved vurderingen af, om der er rimelig udsigt til opfyldelse, er det ikke alene afgørende, om skyldneren kan skaffe fyldestgørende garantier fra andre, men skyldnerens egne aktiver må tillægges væsentlig og efter omstændighederne afgørende betydning, jfr. f.eks. afgørelsen i U.f.R. 1911. 460. Vurderingen er i princippet den samme som ved stadfæstelse af akkorden, jfr. § 175, nr. 4; men der kan ved åbningen af forhandlingen også tages hensyn til muligheder for under akkordsagens behandling at skaffe kaution eller pantesikkerhed.

Ved benyttelsen af ordet »kan« giver bestemmelsen skifteretten en vis frihed til at bedømme, om de foreliggende forhold er af en sådan karakter, at akkordforhandling bør nægtes. Som det fremgår af det anførte, er vurderingen af, om akkorden må ventes forkastet af kreditorerne eller skifteretten, eller om den kan ventes opfyldt, ofte af ret skøns­mæssig karakter. Er kravene efter §§ 160 og 161 ikke fuldt ud opfyldt, er de fornødne oplysninger måske på anden måde kommet skifteretten i hænde. Det må imidlertid betones, at det er af stor vigtighed, at tvangsakkordforslagene, som det hidtil i almindelighed har været tilfældet, fremkommer til skifteretten i en sådan stand, at behandlingen kan gennemføres uden forsinkelse.

Såvel efter det svenske som det foreløbige norske udkast kan åbning af akkordforhandling nægtes på grund af mangler ved grundlaget. Efter det norske udkast kan forhandling endvidere nægtes, hvis det findes usandsynligt, at tvangsakkord vil blive stadfæstet.

Som nævnt i indledningen til afsnit III bevarer skyldneren såvel efter gældende ret som efter udkastet i princippet rådigheden over sine aktiver. I praksis vil der sædvanligvis af den advokat eller kreditorforening, som medvirker, være etableret et tilsyn med skyldnerens dispositioner, ofte således, at skyldneren får nøje instrukser om, hvad han kan gøre, og hvad han må undlade. Gennemløbende gennemsyn af kassebog m. v. føres kontrol med, om instrukserne overholdes. Dette var også forudset ved udarbejdelsen af tvangsakkordloven, jfr. RT 1903-04, tillæg A, sp. 3453, og denne form for tilsyn må også i fremtiden antages at ville være den sædvanlige. Udvalget har dog ment, at der, navnlig hvor kreditorerne giver udtryk for, at de ikke har tilstrækkelig tillid til det private tilsyn, bør være mulighed for beskikkelse af et offentligt tilsyn. Beskikkelse af tilsyn kan også skyldes ønsket om at kunne indgå aftaler til virksomhedens opretholdelse med fortrinsstilling efter udkastets § 91. Adgang til at indgå aftaler med denne virkning kan være en nødvendighed for at kunne op-

retholde virksomheden, dersom midler til kontant betaling ikke er disponible; men beskikkelse af tilsyn med dette formål for øje bør ske med en vis forsigtighed og i almindelighed næppe uden indforståelse fra i alt fald de større kreditorers side.

Efter de svenske og norske udkast vil der altid være et vist offentligt tilsyn med skyldneren under akkordforhandlingen.

Kapitel 21.

Tvangsakkordforhandlingen.

Til § 164.

Som nævnt ovenfor vil hele det nødvendige materiale til bedømmelse af akkorden sædvanligvis være til stede, når akkordforhandlingen åbnes. Akkordforhandlingen bør derfor som regel kunne gennemføres på ganske få uger. En forlængelse vil gøre det vanskeligere for skyldneren at fortsætte virksomhedens drift og dermed også at opfylde akkorden. Så snart skifteretten har taget begæringen om akkordforhandling til følge, indkaldes kreditorerne derfor ved bekendtgørelse i Statstidende til møde til afstemning om akkordforslaget, jfr. tvangsakkordlovens § 6, stk. 1, nr. 1. I bekendtgørelsen opfordres fordringshaverne til at anmelde deres krav over for skifteretten. I praksis indkommer kun ganske få anmeldelser i henhold til bekendtgørelsen. Anmeldelsen har kun betydning, hvis kravet er blevet overset ved gennemgang af skyldnerens bøger eller af anden grund er ladt ude af betragtning. Kun kreditorer, der ikke modtager det nedenfor nævnte materiale fra skifteretten og ej heller tidligere har gjort deres fordringer gældende, og som derfor må formode, at deres krav ikke er kendt, eller som opgør deres fordring til et andet beløb end det på fordringslisten nævnte, har anledning til at melde sig. I udkastet er der givet udtryk for denne realitet ved angivelse af, at indkaldelsen - i modsætning til, hvad der gælder ved konkurs — rettes til fordringshavere, hvis fordringer ikke tidligere er gjort gældende. Indkaldelsen har ingen præklusiv virkning.

Stk. 1, sidste punktum, svarer til tvangsakkordlovens § 6, stk. 1, nr. 2. Udkastet stiller dog ikke krav om udsendelse ved anbefalet brev og giver skifteretten mulighed for at spare en overflødig udsendelse, hvis det oplyses, at den kreditorforening eller advokat, som forestår arbejdet med at få en akkord i stand, allerede har udsendt det nævnte materiale, og oplysningerne herom efter skifterettens skøn er tilstrækkeligt betryggende. Udsendelse behøver heller ikke ske til fordringshavere, der ikke berøres af akkorden, jfr. § 153. Er en panteret således prioriteret, at det er tvivlsomt, om panthaveren vil kunne få fuld dækning gennem pantet, bør bekendtgørelsen med bilag også sendes til ham. Anvendelsen af ordet »bør« i lovteksten angiver, at fejl ved udsendelsen ikke giver grundlag for nogen indsigelse mod akkordforhandlingen, jfr. tvangsakkordlovens § 6, stk. 2.

Udkastet sætter ikke som akkordloven bestemte frister for mødets afholdelse og for udsendelsen af meddelelser til de enkelte fordringshavere. Dette må overlades til skifteretten; men det er vigtigt, at akkordsagen behandles så hurtigt som muligt.

Bestrides en fordring, meddeles dette ved anbefalet brev, jfr. udkastets stk. 2 og akkordlovens § 6. Udkastet giver dog ligesom § 126, stk. 3, om konkurs mulighed for »underretning på anden betryggende måde«. Fordringshaverens passivitet har ikke samme virkning som i konkurs. Skifteretten kan ikke træffe afgørelse om fordringens eksistens, og efter akkordens stadfæstelse kan fordringshaveren gøre sit krav på dividende af den påståede fordring gældende ved søgsmål mod skyldneren.

Stk. 3 bestemmer i lighed med tvangsakkordlovens § 6, stk. 3, at skyldnerens begæring med bilag henlægges til eftersyn i skifteretten.

Til § 165.

At skifteretten til enhver tid under akkordforhandlingen kan standse denne, dersom den bliver bekendt med omstændigheder, som vil være til hinder for akkordforhandlingens fortsættelse eller for akkordens stadfæ-

stelse, stemmer med tvangsakkordlovens § 3, sidste stykke.

Udvalget finder dog ikke, at skifteretten bør kunne standse en påbegyndt akkordforhandling, uden at kreditorerne har haft lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet. Kreditorerne vil kunne yde bidrag til bedømmelsen af dette, og i mange tilfælde vil det kunne få betydning for afgørelsen, om et overvældende flertal ønsker akkordforhandlingen fortsat, eller om der er udbredt modstand herimod. I praksis vil en standsning af akkordforhandlingen før mødet til afstemning om akkordforslaget næppe ofte komme på tale.

Til § 166.

Stk. 1 svarer ganske til tvangsakkordlovens § 5, stk. 2. Medens der ved anmeldelse om betalingsstandsning alene kan træffes bestemmelse om, at udlæg og anden retsfølgning ikke kan danne grundlag for fyldestgørelse, jfr. udkastets § 13, er under tvangsakkordforhandlingen også selve foretagelsen af udlæg afskåret. Udlægget kan vanskeliggøre en påkrævet realisation af udlagte aktiver. Betænelighederne ved helt at nægte adgang til udlæg er mindre end ved betalingsstandsning, fordi skifteretten under akkordforhandlingen har mere kontrol med, hvad der foregår, og allerede ved forhandlingens åbning har prøvet, om der er rimelig udsigt til gennemførelse af tvangsakkorden. En tvangsakkordforhandling vil næsten altid ende enten med stadfæstelse af tvangsakkord eller med konkurs, og i begge tilfælde ville et under forhandlingen foretaget udlæg bortfalde. Det er dog ligesom efter tvangsakkordloven kun udlæg for fordringer, der berøres af akkorden, som afskæres. Pantekreditorer og privilegerede lønkreditorer kan foretage udlæg uden hensyn til akkordforhandlingen. Ganske vist ville også et sådant udlæg bortfalde ved konkurs; men konkurs vil dog ikke så tit blive udgangen, når akkorden har opnået den i § 161, stk. 1, nr. 2, angivne tilslutning, og nogen stor skade vil der gennemgående ikke være sket ved udlægget, selv om det alligevel ender med konkurs, idet

disse fordringshavere vil være temmelig sikre på i alle tilfælde at få dækning.

Stk. 2 giver en ny regel om udlæg og udpantning, der er foretaget før akkordforhandlingen. Ligesom efter anmeldelse om betalingsstandsning fryses retsforfølgningen fast, således at tvangsauktion ikke kan foretages, jfr. § 13. Medens der ved betalingsstandsning er en så lemfældig kontrol med skyldneren, at udvalget ikke har ment, at udlægshaveren burde hindres i at tage det udlagte ud af skyldnerens besiddelse, har man under akkordforhandling afskåret også dette skridt, som, hvis udlæg f. eks. er gjort i maskiner, kan være til ulempe for behandlingen af akkordboet. Standsning af fyldestgørelsen sker kun, hvis stadfæstelse af akkorden vil medføre, at udlægget taber sin retsvirkning. Fyldestgørelse af pantesikrede eller privilegerede krav kan derfor fortsætte uafhængigt af akkordforhandlingen. Her er altså fyldestgørelsesadgangen videre, end hvor der kun er anmeldt betalingsstandsning; i det sidste tilfælde er konkurs oftest en mere sandsynlig udgang end tvangsakkord.

Efter det foreløbige norske udkast § 14 kan kun fordringshavere, hvis krav er stiftet efter åbning af **gældsforhandling**, foretage udlæg under akkordforhandlingen. Dog kan udlæg gøres i gods, som ikke ville kunne indtages under konkurs. Efter det svenske lovforslags § 14 kan udlæg ikke gøres for fordringer, som er opstået før akkordforhandlingen. Kreditor, som har fortrinsret i bestemt ejendom, kan dog gøre udlæg deri.

Til §167.

I bestemmelsen ligger dels, at ændring eller tilbagetagelse kun kan ske med skifterettens tilladelse, dels at det kan ske lige indtil vedtagelsen, men dog ikke mellem vedtagelsen og stadfæstelsen. Har skifteretten i medfør af § 172 bestemt nyt møde, kan tilbagetagelse eller ændring ske med skifterettens samtykke.

Efter tvangsakkordlovens § 7, stk. 3, kan skyldneren én gang gøre ændring i sit forslag, men ikke mere. Udvalget har fundet denne regel for stiv og har i stedet overladt

det til skifteretten at afgøre, om det overhovedet bør tillades skyldneren at ændre sit forslag, og om han eventuelt skal kunne gøre det flere gange. Skifteretten må herved være opmærksom på, at skyldneren bør fremkomme med sit bedste forslag straks, og at det ikke kan tilstedes ham at »holde auktion« for at se, hvor højt han må gå for at få kreditorerne med. På den anden side kan der under akkordforhandlingen indtræffe uforudsete begivenheder, som enten forbedrer eller forværrer skyldnerens stilling i den grad, at det ville være urimeligt at holde ham fast ved det oprindelige forslag.

Tilbagetagelse af forslaget er medtaget for at hindre omgåelse; dersom skyldneren ikke længere selv er indstillet på at føre sit forslag ud i livet, vil det sjældent - navnlig ikke hvor betalingen af kreditorerne for en del først skal ske senere - tjene noget nyttigt formål at søge akkorden gennemtvunget.

Det svenske forslags § 32, stk. 1, 1. punktum, er i overensstemmelse med det danske udkast. Det foreløbige norske udkasts § 41 giver skyldneren adgang til at ændre **akkord**-forslaget én gang med gældsnævnets samtykke.

Til §168.

Bestemmelsen er for så vidt angår mødepligten samt skyldnerens pligt til at besvare spørgsmål i det væsentlige en forkortet gengivelse af reglerne herom i tvangsakkordlovens §§ 7 og 8. Det er anset for naturligt også at pålægge tillidsmændene at besvare spørgsmål. Egentlig vidneafhøring af kreditorer eller andre kan ske efter reglerne i udkastets § 194.

Til § 169.

Bestemmelsen i *stk. 1* er i overensstemmelse med gældende ret. De fordringer, som ikke berøres af akkorden, opregnes i udkastets § 153, stk. 2. Om fordringer, for hvilke der er stillet pant eller anden sikkerhed, gives dog en særlig regel ved § 170, jfr. § 116, stk. 2. Fordringer, der ikke giver adgang til at stemme, fordi de vil bortfalde ved tvangsakkorden, er de i § 154, stk. 1, nævnte.

Stk. 2 har et vist forbillede i kommissionsudkastet 1941 § 168 in fine. Udvalget har dog valgt en formulering, der formentlig klarere peger på de tilfælde, man har for øje, nemlig hvor en fordringshaver før eller under akkordforhandlingen indgår på, at han først skal have dividende udbetalt, når de øvrige fordringshavere har fået deres, eller på, at han slet intet skal have, dersom akkorden stadfæstes. Et ubetinget afkald på fordringen medfører derimod, at stemmeretten går tabt, jfr. kommissionsudkastets motiver s. 251.

Stk. 3 træder i stedet for tvangsakkordlovens § 11. Denne bestemmelses afgrænsning af nære slægtninge, som ikke skal kunne stemme om akkorden, er for så vidt videre end begrebet nærstående efter udkastets § 2, idet også besvogrede medtages. Om disse skal tages med, vil efter udkastet afhænge af, om de står skyldneren lige så nær som de i bestemmelsen nævnte beslægtede. Derimod betegner udkastet en vigtig udvidelse ved, at der medtages personer og selskaber, som har et særligt økonomisk fællesskab med skyldneren. Tvangsakkordloven udelukker alene de nærmeste fra selve afstemningen om akkordspørgsmålet, medens udkastet også gælder andre afstemninger under akkordforhandlingen, f. eks. om omstødelsessag skal anlægges. Sådanne afstemninger vil i reglen have nær forbindelse med selve vedtagelsen eller forkastelsen af akkorden.

Også det norske udkast § 39, nr. 4, udelukker de nærstående, jfr. om dette begreb udkastet til lov om fordringshavernes dekningssrett § 1-4.

Til § 170.

Ved bestemmelsen i *stk. 1* overføres en række bestemmelser om afstemningen i konkursboer til også at gælde afstemninger under akkordforhandling, herunder navnlig afstemningen om akkordforslaget. Henvisningen til § 115, stk. 1, giver en ny regel, idet den overfører bestemmelsen om, at afstemninger sker efter fordringernes beløb, hvor ikke andet er fastsat, jfr. § 171. Bestemmelsen får betydning ved afstemning om

anlæggelse af omstødelsessag efter § 181. § 116, stk. 2, handler om fordringer, der har pant eller anden sikkerhed, § 117 om betingede fordringer, § 119 om flere indehavere af samme fordring eller flere fordringer på samme hånd og § 120 om afstemning ved brev. Retsplejelovens § 260, stk. 5, om møde ved fuldmægtig må også gælde akkordforhandling.

Efter tvangsakkordlovens § 11 udelukkes fra afstemningen om akkordspørgsmålet kreditorer, hvis fordringer er blevet dem tiltransporteret efter betalingsstandsning eller tilkaldelse af tillidsmænd. Denne regel hindrer dels, at en fordringshaver skaffer flere stemmer for eller mod akkorden ved at opdele sin fordring på flere hænder, hvilket hensyn i udkastet varetages ved henvisningen i § 170 til § 119, stk. 1, 2. punktum, dels modvirker den stemmekøb. Det kan ikke altid bevises, at en fordringshaver har modtaget særlige fordele (overpris), som kan begrunde nægtelse af stadfæstelse, jfr. § 175, nr. 1, hvorimod det sædvanligvis er lettere at fastslå, hvornår fordringen er gået over til en anden. Da udelukkelsen af overdragne fordringer imidlertid altid vil kunne omgås ved, at den hidtidige ejer af fordringen giver den, som skulle overtage den, fuldmagt til at stemme på fordringsejerens vegne, har udvalget ikke ment at burde foreslå opretholdelse af reglen, der også rammer loyale overdragelser, der sker, fordi fordringsejeren ikke har økonomisk mulighed for at vente på sine penge.

Stk. 2 er en stærkt forkortet gengivelse af tvangsakkordlovens §§ 12 og 16. Den sidstnævnte bestemmelse, der svarer til 2. punktum i udkastets stk. 2, angår dog direkte kun selve afstemningen om akkordforslaget.

Reglerne i det svenske lovforslags § 31, stk. 2, og i det foreløbige norske udkast § 44 fører til samme resultat som bestemmelsen i det danske udkast.

Stk. 3 har samme indhold som tvangsakkordlovens § 9, 2. pkt., angående tiltrædelseserklæringer og § 15, stk. 3, angående gentagen afstemning om akkordforslaget, jfr. herom udkastets § 172. Det er anset for

unødvendigt udtrykkeligt at angive, at en stemme for forslaget selvsagt kun gælder det forslag, for hvilket der er stemt, og derfor ikke har nogen betydning, hvis forslaget er blevet ændret til skade for vedkommende fordringshaver, f. eks. ved nedsættelse af dividenden eller forlængelse af henstanden.

Til § 171.

Et centralt punkt i reglerne om tvangsakkord er, hvilket flertal der kræves til vedtagelse af akkorden. Den danske tvangsakkordlov hviler her på det synspunkt, at jo mere fordringerne skæres ned, des mere betænkeligt bliver det at tvinge et betydeligt mindretal til at finde sig i nedskæringen. En kvalificeret majoritet giver en vis sikkerhed for, at nedsættelsen uanset uenighed ikke blot er i en begrænset gruppes, men i alle kreditorernes velforståede fælles interesse.

Efter tvangsakkordloven i dennes oprindelige skikkelse krævedes der til vedtagelse af en akkord på mindst 50 % tilslutning fra mindst $\frac{2}{3}$ af de mødende efter tal, repræsenterende mindst 75 % af de samlede stemmeretgivende fordringer. Til vedtagelse af en akkord på 25-50 % krævedes 75 % i begge henseender, og til vedtagelse af en akkord på under 25 % 90 % i begge henseender.

Under indtryk af krisen lempedes i 1927 muligheden for at opnå tvangsakkord, idet der herefter, hvis akkorden er på mindst 50 %, kræves tilslutning af mindst halvdelen af de mødende efter tal, repræsenterende mindst 60 % af fordringernes samlede beløb, hvis akkorden er på 25-50 % mindst $\frac{2}{3}$ i begge henseender, og hvis akkorden er på under 25 % 80 % i begge henseender.

Det svenske lovforslags § 15 kræver et flertal på 60 % af de stemmende, repræsenterende 60 % af fordringernes samlede beløb, hvis akkorden giver mindst 50 %. Giver akkorden mindre end 50 %, kræves et flertal på 75 % i begge henseender. Dette indebærer en betydelig lempelse i forhold til gældende svensk ret. Det foreløbige norske udkasts § 40 indeholder samme procentsatser som det svenske forslag.

Det danske udvalg finder ikke, at erfaringerne i Danmark giver grundlag for en sådan skærpelse, som her i landet ville følge af regler, svarende til det svenske forslag og det norske udkast. Derimod virker det uheldigt, at en ubetydelig ændring i den tilbudte dividende kan medføre en betydelig forskel i kravene til den nødvendige majoritet. Udvalgets flertal, som finder, at hovedvægten bør lægges på fordringernes beløb, da der er tale om en rent økonomisk interesse, har til overvejelse udarbejdet udkast til en glidende skala, hvorefter kravene til majoriteten i henseende til fordringernes størrelse er omvendt proportionale med den tilbudte dividende. Da der efter udkastet i alle tilfælde kræves tilslutning fra fordringshavere, der repræsenterer 60 % af de kendte fordringers samlede beløb, kommer den glidende skala kun til anvendelse, dersom akkorden tilbyder mindre end 40 %. Tilbyder akkorden 30 %, kræves tilslutning fra kreditorer, der repræsenterer 70 % af de kendte fordringers samlede beløb. Hvad angår fordringshavernes antal, finder udvalgets flertal det rimeligt, at der i alle tilfælde kræves et flertal af de stemmende på noget mere end halvdelen, og man foreslår at sætte kravet til 60 % af de i afstemningen deltagende uanset størrelsen af den tilbudte dividende. Til de i afstemningen deltagende henregnes selvsagt også de, der har afgivet skriftlig stemme, jfr. udkastets § 170, jfr. § 120.

Efter udkastets § 152, nr. 3, kan tvangsakkord også have form af en likvidationsakkord, hvor aktiverne efter realisation fordeles mellem kreditorerne efter deres fordringers størrelse. Da dividenden her afhænger af likvidationens udfald, volder det vanskeligheder at fastsætte kravene til majoriteten. Efter gældende ret må det antages, at der kræves samme majoritet som til vedtagelse af en akkord på under 25 %, da dividenden er ukendt, jfr. motiverne til tvangsakkordloven RT 1903-04, tillæg A, sp. 3474. Kommissionsudkastet 1941 § 168, stk. 4, opstillede en formodning for, at likvidationsakkorden ville give 25-50 %, og fastsatte majoriteten herefter, medmindre det påvistes,

at akkorden ville give mere eller mindre. Da minimumsdividenden efter nærværende udkasts § 156 normalt er 25 %, må kravet til majoriteten, hvor intet andet oplyses, fastsættes efter en dividende på 25 %. Et lavere stemmeflertal vil kunne være nok, såfremt det med rimelig sikkerhed kan påvises, at dividenden vil blive større end 25 %. Er det tvivlsomt, om en likvidation kan give 25 % til kreditorerne, kan stadfæstelse kun ske, hvis betingelserne efter § 156 skønnes at være til stede, og flertallet svarer til den dividende, som i ugunstigste fald vil kunne ventes.

Det følger i og for sig af § 171, stk. 1, at en henstand, der ikke er forbundet med nedskrivning af fordringerne, kan vedtages med en majoritet på 60 %, både af de stemmende efter deres antal og af fordringernes samlede beløb. For tydelighedens skyld er der dog givet en udtrykkelig regel derom i stk. 2.

Under hensyn til, at det danske udkast til en glidende skala ikke har vundet tilslutning fra norsk eller svensk side, og til, at den hidtidige ordning, som ikke har givet anledning til særlig kritik, formentlig er den lettest forståelige og anvendelige, foreslår to af udvalgets medlemmer (Gomard og Harbou) at beholde denne ordning. Da tvangsakkord på under 25 % efter udkastet kun kan gennemføres i ganske særlige tilfælde, vil reglen om de skærpede krav til majoritetens størrelse i disse tilfælde (80 % både efter tal og vægt) dog kunne undværes.

Stk. 3 er helt overensstemmende med tvangsakkordlovens § 14, stk. 5.

Til § 172.

Bestemmelsen giver en noget friere regel end tvangsakkordlovens § 15, der forudsætter, at der ved afstemningen er opnået tilstrækkeligt flertal enten i henseende til personer eller i henseende til fordringsbeløbet. Heller ikke her er efter udkastet fastsat nogen bestemt frist for afholdelse af det nye møde; men det bør holdes snarest muligt. Bestemmelsen er ikke tænkt benyttet kurant, men kun hvor

ganske særlige omstændigheder giver grund til at tro, at en ny afstemning vil bringe et andet resultat.

Det er overladt til skifteretten, hvorledes indkaldelse til det nye møde skal ske. I almindelighed bør der i hvert fald foretages bekendtgørelse i Statstidende, jfr. om skiftesamlinger under konkurs udkastets § 114, stk. 2.

Kapitel 22.

Stadfæstelse af tvangsakkorden.

Til § 173.

Stk. 1 svarer til tvangsakkordlovens § 23.

Stk. 2 er for så vidt i overensstemmelse med tvangsakkordlovens § 24. Det er dog ikke nok, at fordringshaveren begærer udsættelse for at fremkomme med protest, men han må i alt fald i groveste træk angive, hvad hans indsigelse går ud på. Kan indsigelsen ikke endeligt udformes på mødet, kan skifteretten give en kortere udsættelse til udformning og begrundelse af indsigelsen. Ved afgørelsen af, om udsættelse bør gives, må der tages hensyn til, om fordringshaveren burde have kunnet udforme begrundelsen inden mødet, og - navnlig hvis dette spørgsmål i og for sig må besvares bekræftende - om indsigelsen er væsentlig bestyrket ved det fremkomne. Der kan ikke være tale om en række udsættelser.

Til §§ 174 og 175.

I §§ 174 og 175 angives grundene til at nægte stadfæstelse. I de i § 174 nævnte tilfælde er nægtelsen obligatorisk: fastslår skifteretten, at en af de i paragraffen beskrevne omstændigheder foreligger, skal nægtelse ske. § 175 er derimod fakultativ: skifteretten har mulighed for at udøve et vist skøn over, om den foreliggende mangel har en sådan betydning, at stadfæstelse bør nægtes.

Den obligatoriske nægtelse af stadfæstelse er begrænset til to tilfælde: mangler ved grundlaget for vedtagelsen og lovstridigt indhold af akkorden. § 174, stk. 1, nr. 1, vil i de fleste tilfælde ramme de samme fejl og

ufuldstændigheder, som nu omfattes af tvangsakkordlovens § 25, nr. 2, men det betones stærkere, at det afgørende er, om manglen må antages at have haft væsentlig betydning for resultatet af stemmeafgivningen. Må det lægges til grund, at akkorden ville være blevet vedtaget, selv om de rette oplysninger havde været til stede, vil der ikke være grund til at nægte stadfæstelse. Er det tvivlsomt, om akkorden ville være blevet stadfæstet, såfremt det rette forhold havde været oplyst, kan skifteretten efter § 174, stk. 2, gå den vej at underkaste forslaget en fornyet afstemning. En akkord, hvis indhold er i strid med § 153 eller i øvrigt er lovstridigt, kan naturligvis ikke stadfæstes, selv om der er nok så stort et flertal bag ordningen, jfr. tvangsakkordlovens § 25, nr. 3. De privilegerede fordringshaver kan ikke tvinges til henstand eller nedsættelse af deres krav. Skifteretten må nægte stadfæstelse af en akkord, der giver mindre end 25 % i dividende, hvis skifteretten ikke finder, at der foreligger ganske særlige grunde til den lave dividende. En bestemmelse om fuld betaling på alle fordringer op til et bestemt beløb kan ikke stadfæstes, hvis skifteretten ikke finder ordningen rimeligt begrundet i boets forhold. At skifteretten af egen drift skal nægte stadfæstelse, når disse situationer foreligger, betyder dog ikke, at skifteretten ganske skal se bort fra kreditorernes mening. Ved bedømmelsen af, om der foreligger særlige eller rimelige grunde til en afvigelse fra lovens hovedregel, må det blandt andre momenter også kunne tillægges betydning, om et meget stort flertal af kreditorer skønner, at sådanne grunde er til stede.

§ 175 omfatter dels nægtelsesgrunde, som i betydelig grad er skønspregede og derfor ikke egnet til en alt for skarp regel, dels forhold, hvis betydning for akkorden kan være varierende.

Efter tvangsakkordlovens § 25, nr. 4, skal stadfæstelse ubetinget nægtes, hvis der for at fremkalde akkorden er sket eller lovet begunstigelse af en fordringshaver. Til fordel for en sådan skarp regel kan nævnes dens præventive betydning. Skyldneren vil ofte

være udsat for et stærkt pres fra visse fordringshaveres side, for at han skal give dem særlige begunstigelser, f. eks. en højere dividende end de andre kreditorer. Kan sådanne pressioer gennemføres i større omfang, vil det være ødelæggende for hele tvangsakkordinstituttet. En regel om ubetinget udelukkelse af akkord, dersom forholdet kommer frem, vil dels kunne afskrække skyldneren fra at gå med til sådanne begunstigelser, dels styrke skyldnerens stilling over for pressioen, når han kan henvise til virkningen af indrømmelsen. Varetagelsen af de præventive hensyn må imidlertid efter udvalgets mening i første række ske gennem strafferetlige midler. Efter straffelovens § 304, stk. 2, kan både yder og modtager af en formuefordel, der gives for at påvirke afstemningen, straffes med bøde eller hæfte. Udvalget mener herefter ikke, det er nødvendigt at opretholde et ubetinget forbud mod stadfæstelse, uanset om skyldneren selv har kendt til begunstigelsen, om der foreligger særlig undskyldende omstændigheder, og om det store flertal af kreditorer under hensyn til deres egne interesser ønsker tvangsakkorden fremmet. Det må dog ubetinget være hovedreglen, at begunstigelser bevirker nægtelse af stadfæstelse.

Stadfæstelse kan dernæst nægtes, hvis den tilbudte dividende står i misforhold til skyldnerens økonomiske stilling. Dette svarer til tvangsakkordlovens § 26, 1. led, der dog kun kommer til anvendelse efter påstand fra en fordringshaver. I almindelighed vil skifteretten formentlig kun nægte stadfæstelse af denne grund efter påstand; men skifteretten bør dog ikke være ganske afskåret fra at varetage de udeblevne fordringshaveres interesser ved af egen drift efter fornøden forhandling at nedlægge sit veto mod akkorden.

Efter tvangsakkordlovens § 4, litra e, skal akkordforhandling (eller stadfæstelse, hvis man er nået så langt) nægtes, dersom skyldnerens forhold må karakteriseres som uredeligt eller dog som letsindigt eller uordentligt. I retspraksis er letsindigt eller uordentligt forhold antaget at foreligge, f. eks. når en handlende uden tilstrækkelig driftskapital

indlader sig på omfattende foretagender, når køb på kredit fortsættes lige til betalingsstandsningen, når driften finansieres ved lån til meget høje renter, eller når skyldneren på grund af mangler ved regnskabsførelsen slet ikke har haft overblik over sin situation. Udvalget finder, at bestemmelsen i tvangsakkordloven i noget for høj grad hviler på det synspunkt, at tvangsakkorden er en gunstbevisning, som indrømmes den, som uden egen skyld er kommet i økonomiske vanskeligheder. Tvangsakkorden må snarere betragtes som et hensigtsmæssigt middel til med de færreste omkostninger og tab og det mindst mulige spild af tid og arbejde at skaffe kreditorerne en så stor dækning, som forholdene tillader. Da antallet af tvangsakkorder er temmelig ringe, kan bestemmelsen næppe heller antages at have nogen synderlig betydning i retning af at tilskynde til ordentlig og forsigtig forretningsførelse; den rammer ikke frivillige akkorder. Har skyldneren imidlertid på utilbørlig måde forringet sin formuestilling til skade for kreditorerne, er selv det svageste grundlag for et tillidsforhold i almindelighed borte, og et flertal bør da ikke tvinge et mindretal af kreditorer til at bøje sig for en tvangsakkord. En utilbørlig forringelse foreligger, hvis skyldneren på dadelværdig vis, når hans økonomiske sammenbrud nærmer sig eller måske allerede er indtrådt, formindsker sine aktiver, f. eks. ved umådeholdent forbrug, forstikning eller bortgivelse af midler eller begunstiggelse af en enkelt kreditor. Også en urimelig og klart forkastelig gældsstiftelse falder ind under udkastets bestemmelse, når den er sket så sent, at dispositionens virkning for kreditorerne har været åbenbar. Skifterettens adgang til forkastelse af akkorden er også her fakultativ; drejer det sig om en enkeltstående handling under undskyldende omstændigheder, kan der måske stadig næres tillid til skyldnerens oprigtige vilje til at opfylde akkorden. Også graden af sikkerhed for akkordens opfyldelse kan efter omstændighederne tages i betragtning.

Efter tvangsakkordlovens § 25, nr. 5, skal stadfæstelse nægtes, når der ikke haves anta-

gelig betryggelse for akkordens opfyldelse. Der tages herved i Akkordrettens praksis hensyn til sikkerhedsstillelse, kaution og kreditors tilbagemeldelseserklæringer samt til skyldnerens forhold, herunder især aktivernes godhed, men også til en vis grad den tillid, som kan næres til skyldneren. Efter udkastets nr. 4 stilles skifteretten helt frit, når den skal bedømme udsigten til opfyldelse. Det er således ikke udelukket at stadfæste en akkord, selv om udsigten til opfyldelse i det væsentlige afhænger af skyldnerens personlige indsats. Bedømmelsen af, om de fastsatte afdrag kan betales til tiden, må bero på en forsigtig og objektiv vurdering af skyldnerens hele situation, herunder hans evner og vilje. Uordner i forretningsførelse og regnskab og letsindige dispositioner forud for akkordforhandling må herved tages med i betragtning og kan altså på denne måde stadig få en vis betydning.

Endelig kan skifteretten efter nr. 5 nægte stadfæstelse, hvis akkorden i øvrigt er til skade for fordringshaverne eller en del af disse. Denne bestemmelse svarer til tvangsakkordlovens § 26, der som eksempler nævner, at den tilbudte dividende står i betydeligt misforhold til skyldnerens midler, eller at de fastsatte betalingsterminer medfører en udsættelse, der ikke findes begrundet ved et rimeligt hensyn til opretholdelse af skyldnerens forretning. Disse tilfælde vil stadig være hovedeksemplerne på anvendelse af nr. 5. Når denne bestemmelse kræver, at akkorden skal være til skade for fordringshaverne, medens den gældende regels formulering er, at akkorden ikke stemmer med fordringshavernes fælles interesse, antydes herved, at stadfæstelse af den med fornødent flertal vedtagne akkord kun bør nægtes, hvor det er temmelig klart, at akkorden ikke er rimelig. Særlig til skade for en del af fordringshaverne kan akkorden navnlig være, fordi kreditorernes interesse i hurtig betaling kan være forskellig. Vedtager de største og bedst funderede kreditorer en usædvanlig langvarig afdragsordning, fordi dividenden herved kan sættes lidt højere, kan skifteretten nægte stadfæstelse, hvis en så lang betalingsudsæt-

telse er til skade for kreditorernes mindretal.

Tvangsakkordlovens § 4, litra a, udelukker tvangsakkordforhandling, hvis skyldneren tidligere har haft konkurs eller tvangsakkord og ikke har betalt sine kreditorer mindst 75 % af deres fordringers beløb. Efter udkastet skal skyldnerens tidligere konkurs eller tvangsakkord være uden betydning for bedømmelsen af den foreliggende akkord. Det er forholdene nu og ikke i fortiden, som skal være afgørende. Det vil i øvrigt også ofte være tilfældigt, om en tidligere akkord er gennemført som frivillig akkord eller som tvangsakkord.

Skyldnerens bortrejse, jfr. tvangsakkordlovens § 4, litra b, får efter udkastet kun betydning for akkorden, hvis den medfører, at man kommer til at savne nødvendige oplysninger, jfr. §§ 163 og 165. Bortrejsen kan dog naturligvis medføre, at akkorden ikke opnår den fornødne tilslutning blandt kreditorerne.

Skifteretten kan efter omstændighederne indkalde skyldneren som vidne, jfr. § 194, og der kan da anvendes de sædvanlige tvangsmidler over for vidner.

Det svenske forslags § 36, stk. 1, bestemmer, at stadfæstelse ikke må gives 1) hvis akkorden ikke er behandlet efter lovens regler og fejlen kan have haft indvirkning på udgangen af akkordspørgsmålet, 2) hvis akkordens indhold strider mod lovens regler, 3) hvis der er rimelig grund til at tro, at skyldneren hemmeligt har begunstiget nogen kreditor for at indvirke på afgørelsen af akkordspørgsmålet eller anden svig har fundet sted, 4) hvis akkorden åbenbart er til skade for kreditorerne. Er disse bestemmelser ikke anvendelige, kan stadfæstelse ifølge stk. 2 efter påstand nægtes, hvis der ikke findes betryggende sikkerhed for akkordens opfyldelse, eller akkorden er til skade for kreditorerne, eller der foreligger anden særlig grund.

Også det foreløbige norske udkasts §§ 45-47 sonderer mellem obligatoriske og fakultative nægtelsesgrunde. Stadfæstelse skal nægtes i praktisk taget de samme tilfælde som i svensk § 33 under 1-3 nævnt. Dog kræves, at hemmeligholdelsen af kreditorbe-

gunstigelsen må antages at have haft afgørende betydning for afstemningen. Inden for de fakultative grunde sondres mellem dem, som retten skal iagttage af egen drift og dem, som kun kan benyttes efter påstand. Den første gruppe omfatter skyldnerens nægtelse af at give oplysninger og udeblivelse fra møde samt visse strafbare forhold fra skyldnerens side. Efter påstand kan stadfæstelse nægtes som følge af kreditorbegunstigelser, der ikke falder ind under den obligatoriske regel, eller hvis det påvises, at akkorden ikke stemmer med fordringshavernes fælles interesser, hvis dividenden står i fremtrædende misforhold til skyldnerens betalingsevne, hvis en bestemmelse om fuld betaling op til et vist beløb indebærer en urimelig forfordeling, hvis betalingsudsættelse går længere end rimeligt, eller der ikke er rimelig udsigt til, at akkorden vil blive opfyldt.

Til § 176.

Ligesom åbning af akkordforhandling efter udkastets § 163, stk. 2, kan betinges af, at der etableres et tilsyn med skyldneren, kan også stadfæstelsen betinges af tilsyn. I praksis er det ikke usædvanligt, at den, der har ledet arbejdet med at få en tvangsakkord i stand, også efter akkordens stadfæstelse udøver et vist tilsyn med skyldneren, indtil den ved akkorden overtagne gæld er betalt; et sådant tilsyn har ingen særlige beføjelser.

Der vil i almindelighed ikke være grund for skifteretten til at beskikke tilsyn af egen drift. Er det derimod et stærkt og udbredt ønske blandt kreditorerne, vil skifteretten antagelig som oftest efterkomme det. Særlig grund til at beskikke tilsyn vil der være, hvis skyldnerens adfærd før eller under akkordforhandlingen kan vække nogen tvivl om, hvorvidt han med tilstrækkelig energi og alvor vil bestræbe sig på at opfylde akkorden, uden at man dog kan sige, at der ikke er rimelig udsigt til opfyldelse, jfr. § 175, nr. 4. Stadfæstelse med tilsyn kan efter omstændighederne være et kompromis mellem en mening, der helt vil forkaste akkorden eller nægte stadfæstelse, og en mening, som stoler på, at akkorden vil blive opfyldt. Er der stil-

let fuldt dækkende sikkerhed for akkordens opfyldelse, vil der normalt ikke blive tale om tilsyn. Tilsynets pligter er ikke helt de samme, som hvor tilsyn beskikkes under akkordforhandlingen, jfr. § 163, stk. 2. I det sidstnævnte tilfælde er der tale om en kortvarig ordning på et tidspunkt, da kreditorerne endnu ikke har taget endelig stilling til, om akkorden skal vedtages. Tilsyn efter § 176 forudsætter derimod, at akkorden er vedtaget, og at kreditorerne altså har besluttet, at skyldneren skal fortsætte enten sin virksomhed eller afviklingen af denne.

De beslutninger, som virksomhedens drift medfører, må som hovedregel træffes af skyldnerens selv. Han skal løbende underrette tilsynet om forretningens gang, om sine udtræk af forretningen og andre forhold, der kan have betydning, og han skal eventuelt forevise sine regnskaber og naturligvis dokumentere betaling af afdrag på akkorden samt af fortrinsberettiget gæld, alt efter tilsynets nærmere bestemmelse. Tilsynet kan også give skyldneren bestemte forbud eller påbud, herunder om at forelægge dispositioner af en bestemt karakter, forinden de foretages. Sådanne anvisninger bør dog kun gives i det omfang, tilsynet finder det nødvendigt af hensyn til akkordens opfyldelse. I forholdet udadtil er skyldnerens dispositioner bindende, selv om de er truffet i strid med tilsynets anvisninger. Var dette ikke tilfældet, ville der ske for store skår i skyldnerens muligheder for at fortsætte virksomheden.

Såfremt skyldneren enten ved at handle i strid med tilsynets anvisninger eller ved letsindig forretningsførelse, umådeholdent forbrug eller bortskænkning af større gaver bringer opfyldelsen af akkorden i fare, er tilsynets middel herimod, at man giver en indberetning til skifteretten. Skifteretten skal da gøre fordringshaverne bekendt med indberetningen. Dette kan ske ved et møde, hvortil alle bekendte fordringshavere, der omfattes af akkorden, bør indkaldes. Skifteretten bestemmer indkaldelsesmåden, og det er ikke nødvendigt at indrykke bekendtgørelse i Statstidende. Har skyldneren ifølge tilsynets oplysninger ikke betalt den fortrinsberetti-

gede gæld, kan der efter omstændighederne være grund til at indkalde også disse kreditorer. Skyldneren og tilsynet bør også indkaldes til mødet. Skifteretten kan også i stedet for at holde et møde vælge at gøre kreditorerne bekendt med indberetningen på anden måde, det vil i reglen sige ved udsendelse af en genpart af indberetningen. Følgen af underretningen til fordringshaverne vil, hvis skyldneren ikke giver overbevisende garantier for overholdelse af akkorden, i almindelighed blive indgivelse af konkursbegæring.

Også det svenske forslag (§ 37) og det foreløbige norske udkast (§48) indeholder bestemmelser om tilsyn med akkordens opfyldelse.

Til § 177.

Bestridte krav behandles i akkorden foreløbig, som om kravet ikke var bestridt, jfr. § 157, stk. 1. Også betingede krav må fyldestgøres, når betingelsen bliver opfyldt, jfr. udkastets § 143, stk. 2. Denne bestemmelse går ud på, at der ved udlodning skal afsættes de midler, som kræves til dækning af sådanne krav, hvis kravets berettigelse fastslås, eller betingelsen opfyldes. Ved tvangsakkord er det ikke altid nødvendigt at træffe sådan bestemmelse. Skyldneren bevarer i princippet rådigheden over sine aktiver, og i alt fald hvis (eksigibel) dom for kravet eller opfyldelse af betingelsen kan ventes inden tidspunktet for betaling af første afdrag ifølge akkorden, vil indehaverne af disse krav ikke blive stillet dårligere end andre fordringshavere. Må sagen eller betingelsens indtræden ventes at trække ud, vil der imidlertid være en fare for, at skyldneren til den tid ikke har penge til at betale med.

Indsættelsen i bank eller sparekasse må ske på en sådan måde, at skyldneren ikke selv kan hæve pengene. Renter tilfalder vedkommende kreditor, dersom han får kontoens beløb udbetalt.

De to første tilfælde i stk. 2 er i det væsentlige i overensstemmelse med tvangsakkordlovens § 18, stk. 2. Skifteretten bør i almindelighed fastsætte en frist for sagsanlæg om et omtvistet krav; men er f. eks. det fornødne materiale til brug for sagen ikke til

stede, kan der måske ikke for tiden fastsættes en frist. Er et beløb hensat for det tilfælde, at en betingelse senere bliver opfyldt, men bliver det på et tidspunkt klart, at betingelsen ikke vil blive opfyldt, kan skifteretten efter udkastet give skyldneren attest herom. Finder skifteretten, at der endnu er nogen tvivl til stede, må den eventuelt henvise skyldneren til at søge sin ret til beløbet fastslået ved søgsmål mod vedkommende kreditor.

Til § 178.

Stk. 1 og stk. 2, 1. pkt., er i overensstemmelse med gældende ret, jfr. angående bekendtgørelse i Statstidende tvangsakkordlovens § 27 og justitsministeriets cirkulære nr. 185 af 23. november 1928. Stk. 2, 2. pkt., betegner den ændring i forhold til akkordloven, at meddelelse til de enkelte fordringshavere ikke er nødvendig, hvis akkorden stadfæstes. Dette vil være den almindelige udgang af akkordforhandlingen, og kreditorerne kan altid spørge skifteretten, hvis de ikke har læst bekendtgørelsen i Statstidende. Afslås akkorden, eller standses forhandlingen, må kreditorerne derimod have hurtig underretning, også for at de kan få lejlighed til at fremkalde konkurs, inden omstødelsesfristen efter udkastets § 1 udløber eller skyldneren yderligere forværrer sin formuestilling.

Er der i det afsluttende møde blevet fremsat indsigelse mod stadfæstelsen, skal skifteretten efter almindelige processuelle regler samtidig med spørgsmålets optagelse tilkendegive, når kendelsen vil blive afsagt.

Kapitel 23.

Tvangsakkordens virkninger.

Til § 179.

Som nævnt i indledningen til afsnit III har det været følt som en mangel ved det gældende system, at tvangsakkord ikke kan benyttes, såfremt der foreligger dispositioner eller retsforfølgning, som bør omstødes. Vedtagelse og stadfæstelse af en tvangsakkord betyder i realiteten, at betingelserne for konkurs er til stede, og hvis det fornødne

flertal ikke var opnået, ville konkurs i almindelighed være indtrådt. Dette gælder normalt også, selv om tvangsakkorden alene går ud på en betalingsudsættelse, hvilket i øvrigt ikke ofte er tilfældet. I nogle tilfælde vil den begunstigede kunne bringes til at frafalde de fordele, han har opnået, ved trussel om, at der ellers vil blive indgivet konkursbegæring; men regner han med, at fordelene for de øvrige kreditorer ved en lempeligere afvikling af gælden vil overstige det beløb, som omstødelse kan indbringe, vil han næppe give afkald på sin fordel.

Udkastet går derfor ud på at give adgang til omstødelse i tvangsakkord efter de samme bestemmelser som i konkurs.

Er der tale om dækning af en fordring, som er uberørt af akkorden, jfr. § 153, stk. 2, vil en omstødelse være meningsløs, fordi kravet alligevel skal dækkes fuldt ud, og fordi en sådan kreditor også under akkordforhandlingen kan foretage retsforfølgning, jfr. § 166. Disse krav undtages derfor fra omstødelsesreglerne.

Efter det svenske forslags §§16-18 finder reglerne om omstødelse i konkurs også anvendelse på tvangsakkord. Omstødelsessag kan anlægges af enhver akkordkreditor. Sagsanlægget skal ske under akkordforhandlingen; men afgørelse kan ikke træffes før efter stadfæstelsen. Udbyttet af sagen tilkommer med fradrag af omkostninger samtlige akkordkreditorer. Også efter det foreløbige norske udkast § 36 gælder omstødelsesreglerne tillige ved tvangsakkord. Omstødelseskravet kan gøres gældende af gældsnævnet. Akkord kan betinges af, at omstødelsessøgsmål anlægges eller fortsættes for skyldnerens regning efter gældsnævnets eller tilsynsmændenes nærmere bestemmelse.

Til § 180.

I langt de fleste tilfælde vil en udtrykkelig omstødelseshjemmel føre til, at den begunstigede uden retsforfølgning giver afkald på den fordel, han har opnået. Der må imidlertid være regler om, hvorledes omstødelsen i fornødent fald skal gennemføres ad rettens vej. Udkastet fastslår, at det er fordringsha-

verne og ikke skyldneren, der gør omstødelseskravet gældende. Skyldneren har måske hverken den økonomiske evne til eller den fornødne interesse i at gennemføre omstødelsessagen, og det må sikres, at omstødelsen sker til fordel for kreditorerne og ikke til gunst for skyldneren. Dernæst bestemmes det, at omstødelsen skal ske ved søgsmål. I konkurs kan omstødelse af et krav, som gøres gældende mod boet, ske ved en indsigelse, der fremsættes for skifteretten. Som eksempel kan nævnes omstødelse af underpanterettigheder, som efter § 85 fyldestgøres gennem boet. En tilsvarende regel ville imidlertid under tvangsakkord medføre, at omstødelsen blev lagt i hænderne på skyldneren, da søgsmål til opfyldelse af krav må rettes mod ham. Er kravet medtaget på fordringslisten, fordi man intet har kendt til omstødeligheden, ville skyldneren få en urimelig gevinst. Også sådanne omstødelighedsmuligheder må derfor gøres gældende ved sagsanlæg, der i denne situation bliver et såkaldt anerkendelsessøgsmål eller fastsættelsessøgsmål, hvorunder den begunstigede påstås dømt til at anerkende, at han intet krav har. Det er derfor vigtigt, at akkordboet fra fordringshaver, hvis krav må anses for omstødelige, indhenter udtrykkelige erklæringer om, at de frafalder eventuelt krav. Et egentligt gaveløfte bortfalder uden omstødelse, jfr. § 154, stk. 1.

Reglen om bortfald af udlæg eller udpantning i § 70 vil i almindelighed være så let at anvende, at søgsmål ikke vil blive nødvendigt. Udkastet fastslår, at den ret, som opnås ved udlægget eller udpantningen, bortfalder »af sig selv«, når stadfæstelsen er endelig. Tinglysningsdommeren kan dog næppe uden nærmere undersøgelse slette et udlæg, som inden for de sidste 3 måneder før indgivelsen af akkordbegæringen er tinglyst på fast ejendom. Udlægget kan være foretaget for privilegeret gæld, og hvis akkorden indeholder bestemmelse om fuld dækning af fordringer op til et vist beløb, skal en tilsvarende del af udlægget blive stående, medmindre det nævnte beløb er betalt. Det kan uden skade overlades til skyldneren at gøre udlægsret-

tens bortfald gældende, idet man ved opgørelsen af hans status og fastsættelsen af akkorddividenden må se bort fra det omstødelige udlæg. Om fornødent må skifteretten kunne forsyne skyldneren med tilstrækkelig dokumentation for rettens bortfald.

Har udlægshaveren opnået fyldestgørelse - ved tvangsauktion, ved at fogden fratager skyldneren rede penge, eller ved inkassation af udlagte fordringer - tager omstødelsen form af en fordring mod udlægshaveren på nettoprovenuet. Skal dette krav gøres gældende ved sagsanlæg, skal sagen efter udkastet anlægges af fordringshaverne, ikke af skyldneren. Det samme gælder, hvis der efter § 79 skal rejses krav mod en kautionist.

§ 180, stk. 2, giver skifteretten mulighed for at hindre et omstødelsessøgsmål, hvis dette findes at stride mod fordringshavernes interesser. Dette kan efter omstændighederne være tilfældet, hvis en kreditor vil anlægge et efter et rimeligt skøn ubegrundet omstødelsessøgsmål mod en af skyldnerens forretningsforbindelser, således at sagen kan blive til skade for fortsættelsen af skyldnerens virksomhed. Bestemmelsen vil formentlig sjældent finde anvendelse.

Til § 181.

Spørgsmålet om anlæg af omstødelsessag kan efter udkastet rejses af enhver fordringshaver, der har stemmeret, altså ikke f. eks. af en privilegeret fordringshaver, der ikke har fornøden interesse i spørgsmålet, og heller ikke af en af skyldnerens nærtstående. Forslag om omstødelse kan også fremsættes i selve akkordforslaget. Afstemningen sker efter fordringernes beløb, jfr. § 170, der henviser til § 115, stk. 1.

Vedtages sagsanlægget, og er alle kreditorer enige om, hvem der skal antages til at føre sagen, og indestår de alle for sagens omkostninger, vil der ikke være behov for nogen handling fra skifterettens side. I andre tilfælde bliver det nødvendigt at fastsætte en særlig fremgangsmåde, fordi akkordboet ikke som konkursboet har noget organ, der udadtil kan optræde på kreditorernes vegne. Udkastet bestemmer, at skifteretten kan be-

skikke en advokat til at føre sagen for kreditorerne. Det er dog en forudsætning herfor, at der er tilstrækkelig sikkerhed for alle sagsomkostninger, såvel honorar til den antagne advokat, retsafgifter m. v., som de omkostninger, det vil kunne blive pålagt akkordboet at udrede til modparten, dersom sagen tabes. I almindelighed vil formentlig den fornødne sikkerhed blive stillet af en eller flere kreditorer. Også en bankgaranti kan anses for fyldestgørende. Anvendelse af skyldnerens aktiver må forudsætte hans indforståelse. Gør en del af kreditorerne indsigelse herimod, og bedømmer skifteretten udsigten til omstødelse som meget tvivlsom, bør sikkerhed i skyldnerens aktiver ikke godkendes. Sikkerheden må være rigelig eller i hvert fald forbundet med personlig hæftelse for sagsomkostninger fra en eller flere kreditors side, da hverken advokat eller modpart i mangel af sådan forpligtelse vil kunne gøre noget personligt ansvar gældende mod skyldneren eller kreditorerne.

I almindelighed vil en parts advokat ikke have fuldmagt til at anke eller forlige sagen, jfr. Stephan Hurwitz og Bernhard Gomard: Tvistemål, 4. udg., s. 106. Vanskelighederne ved afholdelse af kreditormøder kan efter omstændighederne begrunde, at den sædvanlige rettergangsfuldmagt udvides til også at omfatte ankebeføjelse og fuldmagt til at indgå forlig samt til at hæve sagen. Skifteretten bør dog i almindelighed kun træffe sådan bestemmelse, hvis der er overvejende tilslutning dertil fra kreditorernes side.

Advokaten, som fører omstødelssagen for kreditorerne, vil ofte faktisk have en friere stilling end en privat antaget advokat, fordi han ikke har nogen enkelt mandant, hvis instrukser om sagførelsen han kan indhente. Skifteretten har ikke en sådan forbindelse med akkordboet, at den kan give advokaten nærmere direktiver. Under hensyn til den særlige stilling, som advokaten således indtager, har man fundet det naturligt, at skifteretten ikke »antager« advokaten, men »beskikker« ham. Efter udkastet skal salæret fastsættes af den ret, som får bedst kendskab til advokatens arbejdsindsats, nemlig den ret,

for hvilken omstødelssagen indbringes. I almindelighed vil honoraret formentlig kunne fastsættes efter samme regler som honorarberegningen i sager, hvor advokaten er privat antaget. Er sagen indbragt for den ret, som skulle fælde dom, er det mest hensigtsmæssigt, at den fastsætter salæret, selv om den ikke i øvrigt træffer nogen afgørelse i sagen, fordi denne hæves eller forliges. Forliges tvisten, inden sagen er indbragt for den ret, som var kompetent til at fælde dom, må salæret fastsættes af skifteretten.

Ligesom i konkurs bør også den enkelte kreditor have mulighed for efter tvangsakkord at anlægge omstødelssag. De ulemper, som dette i enkeltstående tilfælde kan afføde, afhjælpes ved bestemmelsen i udkastets § 180, stk. 2. Kreditor må efter § 181, stk. 2, give meddelelse om sin beslutning under akkordsagens behandling, bl. a. for at skifteretten kan udøve sin beføjelse efter § 180, stk. 2. Sagsomkostninger påhviler udelukkende den kreditor, som anlægger sagen.

Stk. 3, der gælder både kreditorernes fælles søgsmål efter stk. 1 og den enkelte kreditors sagsanlæg efter stk. 2, fastsætter, at omstødelssagen skal anlægges inden fire uger efter stadfæstelsen. Omstødelse efter tvangsakkord bør kun ske, hvor adgangen til omstødelse kan belyses så klart under akkordforhandlingen, at kreditorerne har mulighed for at tage hensyn til den ved deres stemmeafgivning. Forhandlinger med den begunstigede vil i reglen være optaget allerede under akkordforhandlingen. Sagen er anlagt ved indlevering af stævning til berømmelse.

Til § 182.

Hvad enten sag anlægges af kreditorerne som helhed eller af den enkelte kreditor, føres sagen til fordel for samtlige kreditorer. Den enkelte kreditor kan selvsagt ikke gøre krav på hele det beløb, som ved den omstødelige disposition er berøvet kreditorfællesskabet. Det ville på den anden side være stødende, om sagen kun skulle angå den brøkdelt af summen, der ville tilfalde ham gennem omstødelse, medens den begunstigede skulle beholde resten af den fordel, han havde op-

nået ved den omstødelige disposition. Sagen føres derfor for så vidt i kreditorfællesskabets navn som et beløb, der tilkendes sagsøgeren, skal indbetales til skifteretten for af denne at fordeles blandt kreditorerne. Forinden udlodning skal omkostningerne betales inden for rammerne af det tilkendte beløb, herunder eventuelle omkostninger, som er tillagt kreditorerne hos modparten. Da en enkelt kreditor ikke bør kunne afholde urimelige omkostninger på alles vegne, tilføjes det, at omkostningerne for at kunne afholdes af sagens provenu skal være rimelige.

Den sagsøgte kan under sagen påstå frifindelse under henvisning til modkrav i samme omfang, som hvis omstødelsessagen var anlagt af et konkursbo. Adgangen til modregning over for omstødelseskraav er dog stærkt begrænset.

Til §183.

I bemærkningerne til §§ 69 og 72 er omtalt, hvilke sikringsakter der efter gældende ret kræves iagttaget, for at en disposition, f. eks. en overdragelse af ejendomsret eller en pantsætning, eller en retsforfølgning kan opnå beskyttelse mod senere retsforfølgningsskridt. Sikringsakterne er navnlig tinglysning, registrering, overgivelse og underretning til skyldnere ifølge fordringer, som overdrages til eje eller pant. Da en tvangsakkord begæres af skyldneren selv og i almindelighed ikke medfører, at skyldneren mister adgangen til at råde over sine aktiver, vil det være tvivlsomt, om en tvangsakkord kan anses for en retsforfølgning. Når man overfører reglerne om omstødelse i konkurs til også at gælde i tvangsakkord, ville det være uheldigt, om reglerne om sikringsakters nødvendighed ikke også fandt anvendelse. Omstødelsesfrister regnes fra sikringsaktens foretagelse, jfr. §§69 og 72. Er ingen sikringsakt iagttaget, begynder fristerne ikke at løbe. Reglerne om omstødelse og om sikringsakter understøtter og supplerer i det hele taget hinanden, jfr. således § 69, hvorefter tidspunktet for sikringsakten får afgørende betydning for, om der antages at foreligge pant for ældre gæld og dermed adgang til omstødelse. Kreditorer, der vil kunne bringe en ikke sik-

ret ret til fald ved at gøre udlæg eller iværksætte konkurs, vil næppe finde sig i at respektere en sådan ret i tilfælde af tvangsakkord, og der vil således kunne skabes et uheldigt incitament til at vælge konkurs frem for tvangsakkord. Er der f. eks. forud for akkordforhandlingen foretaget et udlæg i fast ejendom, der har fortrængt en utinglyst ret, kunne der opstå vanskelige spørgsmål om, hvorvidt den fortrængte ret atter vækkes til live, når udlægget bortfalder som følge af tvangsakkord, jfr. § 70. Undladelse af at iagttage den almindelige fremgangsmåde til opnåelse af beskyttelse mod retsforfølgning vil undertiden kunne vække mistanke om, at dispositioner til skade for kreditorerne søges holdt skjult for disse. Når man ved omstødelse griber ind i rettigheder, der i øvrigt er gyldigt stiftet også i forhold til trediemand, vil det være et mindre vidtgående skridt at forlange iagttagelse af de sikringsakter, der er en betingelse for beskyttelse mod retsforfølgning.

Af de anførte grunde foreslår udvalget at overføre reglerne om sikringsakter til akkordforhandling. Reglerne vil navnlig få betydning ved overdragelser, der ikke sker til pant, idet formuleringen af § 69 i reglen ville bevirke, at der ikke kom til at løbe nogen omstødelsesfrist for pantsætninger, hvor sikringsakten ikke er iagttaget. Anvendelig efter udkastet bliver også reglen i retsplejelovens § 533, stk. 2, hvorefter en udlægshaver som hovedregel mister sin sikkerhedsret over for skyldnerens kreditorer, når han ikke inden 12 uger får afholdt tvangsauktion eller det udlagte udbragt af skyldnerens besiddelse.

Sikringsakt er kun nødvendig, hvis tvangsakkorden stadfæstes. Et andet spørgsmål er, fra hvilket tidspunkt den stadfæstede akkords virkninger i denne henseende skal regnes, eller med andre ord, hvornår sikringsakten senest kan bringes i orden. Valget må her stå mellem skifterettens dekret om åbning af offentlig akkordforhandling, fra hvilket tidspunkt akkordforhandlingen anses for begyndt, jfr. udkastets § 162, og fristdagen, jfr. § 1, hvorfra bl. a. frister for omstødelse regnes.

Et tilsvarende spørgsmål opstår ved konkurs. Konkursen regnes efter nugældende ret fra konkursbegæringens indgivelse, jfr. konkurslovens § 50, og det hjælper ikke den, der f. eks. har fået overdraget en bogfordring fra skyldneren, at han i tiden mellem konkursbegæringens indgivelse og konkursdekretets afsigelse foretager sikringsakten, altså underretter skyldneren ifølge den overtagne fordring om overdragelsen. Når udkastet først regner konkursen fra dekretets afsigelse, jfr. § 30, må imidlertid også en sikringsakt, der foretages inden dette tidspunkt, være tilstrækkelig til at give beskyttelse. En erhverver vil altså, hvis han erfarer om konkursbegæringens indgivelse, have mulighed for at bringe sin ret i sikkerhed. I praksis er faren for, at der herved åbnes mulighed for misbrug, temmelig ringe. Retten forudsættes at være overdraget på gyldig måde, således at erhververens ret i tid ligger før konkursen, af hvilken grund også kendskab til konkursen bliver uden betydning for rettens beskyttelse. Dispositioner, der indebærer en forrykkelse eller forringelse af boets stilling, vil sædvanligvis kunne omstødes.

Når konkursdekretet således bliver skillemærket i tilfælde af konkurs, kan afskæring af sikringsakter ikke ved tvangsakkord sættes til et tidligere tidspunkt end skifterettens afgørelse om åbning af akkordforhandling. Ved dispositioner over fast ejendom må det afgørende dog være, om tvangsakkorden (akkordforhandlingen) lyses på ejendommen, før erhververen anmelder sin ret til tinglysning, jfr. tinglysningsloven nr. 111 af 31. marts 1926 § 1.

Til § 184.

Efter tvangsakkordlovens § 28 er akkorden at betragte som et retsforlig mellem skyldneren og de i akkorden anerkendte fordringshavere. Heri ligger navnlig, at akkorden kan fuldbyrdes på samme måde som et retsforlig. Akkorden må anses for et særligt retsgrundlag, som udelukker den 5-årige forældelse efter lov nr. 274 af 22. december 1908, jfr. U. f. R. 1970.644. Det er endvidere i overensstemmelse med dette synspunkt, når det i

§ 32 (sml. udkastets § 189) bestemmes, at akkorden ikke bortfalder, fordi den ikke holdes, jfr. også § 31 om ugyldighedsgrunde.

Da betingelserne for og retsmidlerne mod en tvangsakkord ikke er de samme som ved retsforlig, har udvalget foretrukket den udtryksmåde, at akkorden har virkning som et retsforlig. Heraf følger, at eksekution kan foretages for et afdrag, så snart det tidspunkt er indtrådt, da det efter akkorden skulle erlægges, jfr. retsplejelovens § 490, stk. 1.

Af henvisningen til retsforlig følger, at kun de ved akkorden anerkendte fordringer kan inddrives. En udtrykkelig bestemmelse herom må anses for overflødig. Er der taget forbehold angående en bestridt fordring, kan den ikke inddrives ved fogdens bistand; men fordringshaveren må først opnå dom over skyldneren.

Om den **eksekutionskraft**, som tilkommer skifterettens afgørelse bl. a. om honorarer, gives en regel i § 201, stk. 3.

Til § 185.

Bestemmelsen indeholder ingen realitetsændring i forhold til tvangsakkordlovens § 29 ud over, hvad der følger af flytningen af akkordforhandlingens begyndelsestidspunkt, jfr. § 162. Reglen må læses med de begrænsninger, som følger af § 153, stk. 2.

Til § 186.

Paragraffen gengiver tvangsakkordlovens § 19.

Til § 187.

Bestemmelsen er med nogle redaktionelle ændringer og forkortelser helt i overensstemmelse med tvangsakkordlovens § 30.

Til § 188.

Bestemmelsen supplerer § 176, hvorefter tilsyn med akkordens opfyldelse kan gøres til en betingelse for stadfæstelse af akkorden. Den forudsætter, at der kan påvises bestemte omstændigheder, navnlig ukloge og tabsforvoldende eller ligefrem letsindige dispositioner fra skyldnerens side, som medfører, at der består en aktuel fare for, at akkorden

ikke opfyldes. En uheldig **konjunktur** udvikling er ikke tilstrækkelig til, at bestemmelsen kan anvendes. Enhver fordringshaver, som omfattes af akkorden, kan begære tilsyn beskikket. Skifteretten afgør efter at have hørt skyldnerens og eventuelt også andre kreditorens mening, om der må skønnes at foreligge en sådan fare, at tilsyn er begrundet, og om beskikkelse af tilsyn overhovedet kan antages at ville få betydning. Kan det efter det foreliggende ikke antages, at skyldneren vil kunne opfylde akkorden, kan kreditor i stedet for at begære tilsyn beskikket indgive begæring om konkurs.

Også efter de norske og svenske udkast kan tilsyn anordnes efter stadfæstelsen.

Til § 189.

Stk. 1, nr. 1, svarer på de fleste punkter til tvangsakkordlovens § 31. Der kræves dog ikke bevis for, at motivet til begunstigelsen har været at fremkalde tvangsakkord. Den hemmelige indrømmelse af en fordel er tilstrækkelig, når den er sket forud for stadfæstelsen. Transaktionen må i sådanne tilfælde antages at have haft netop det nævnte formål; men en bevisførelse om motiv eller hensigt bør undgås. Tvangsakkordlovens § 31 fastsætter en forældelsesfrist på 3 år. Udkastet har ikke nogen tilsvarende regel; men da skifterettens adgang til at ophæve akkorden er fakultativ, kan retten også tage hensyn til det tidsrum, der er forløbet.

Efter gældende ret er det de almindelige domstole, der skal afgøre, om akkorden skal bortfalde i forhold til kreditorerne. Udvalget finder imidlertid, at skifteretten har de bedste forudsætninger for at kunne tage stilling til, om stadfæstelse af akkorden skal annulleres.

Reglen om, at akkorden kan ophæves, hvis skyldneren groft har tilsidesat sine pligter, er ny. Væsentlig misligholdelse af en frivillig akkord bevirker efter almindelige aftaleretlige grundsætninger, at kreditorerne kan sige sig fri fra akkorden, uanset om misligholdelsen skyldes grunde, som egentlig ikke kan bebrejdes skyldneren. En tvangsakkord bortfalder derimod efter tvangsakkordlovens

§ 32 ikke, fordi den ikke holdes. Som begrundelse herfor anføres i motiverne (RT 1904-05, tillæg A, sp. 3482), at denne regel er den mest simple og stemmer bedst med akkordens formål; den modsatte regel ville være skadelig for debtors fremtidige kredit og ville kunne føre til ret ubillige resultater, om f. eks. hele skyldnerens gæld skulle vågne op påny, fordi han ikke prompte har betalt en enkelt rate til en enkelt kreditor. Udvalget kan være enig i, at tvangsakkorden ikke bør bortfalde efter aftaleretlige regler. Derimod synes det påkrævet at give et værn mod, at skyldneren, når akkorden er vedtaget og stadfæstet, intet alvorligt forsøg gør på at opfylde akkorden. Denne bør kunne tilsidesættes ikke som en frivillig akkord blot ud fra et forudsætnings synspunkt, men når der er noget alvorligt at bebrejde debitor, hvad enten han blot gennem længere tid undlader at betale, skønt han har midler dertil, eller han ved umådeholdent forbrug, ved store gaver eller ved letsindig forretningsførelse sætter sig ud af stand til at opfylde akkorden. Er det derimod en konjunkturændring, en almindelig krise inden for branchen, undskyldelige tekniske uheld eller sygdom, der er årsag til misligholdelsen, er denne ikke udslag af grov tilsidesættelse af pligter, og akkorden må stå fast. Nogle få dages forsinkelse med et afdrag kan heller ikke anses for en grov tilsidesættelse. Der må ses både på misligholdelsens omfang og grund.

Også i dette tilfælde henlægges kompetencen til skifteretten. Begæring om ophævelse af akkorden kan fremsættes af en fordringshaver eller af tilsynet. Begæringen vil i almindelighed være skriftlig, men kan også fremsættes mundtligt til skiftebogen. Inden skifteretten ophæver akkorden eller forkaster begæringen om ophævelse, skal der efter stk. 2 afholdes et møde i skifteretten. Denne fastsætter selv, hvorledes indkaldelsen skal ske. Der behøver altså ikke ske bekendtgørelse i Statstidende, såfremt kreditorerne underrettes enkeltvis. På mødet foreholdes skyldneren klagepunkterne, og de andre i stk. 2 nævnte personer har ligeledes adgang til at udtale sig.

Efter tvangsakkordlovens § 31 og konkurslovens § 123 medfører tab af henstand med og nedskrivning af fordringerne ikke, at kautionister for akkorden løses fra deres forpligtelser, eller at fordringshaverne taber nogen dem ved akkorden indrømmet rettighed. Udvalget finder denne regel for streng. En genopskrivning af fordringerne til deres beløb før akkorden og tab af henstand medfører en væsentlig forøgelse af faren for misligholdelse og dermed af kautionistens risiko, selv om denne stadig er begrænset til det beløb, hvortil fordringerne i akkorden var nedskåret. Kun hvis kautionisten var i ond tro om den hemmelige begunstigelse, eller han har medvirket til den grove tilsidesættelse af skyldnerens pligter, vil det være rimeligt, at han stadig er bundet til kautionen. Det samme gælder, hvis trediemand har stillet pant for akkorden. Fordringshaveren må altså efter omstændighederne overveje, om han vil have større fordel af at fastholde kautionisten eller panthaveren end af at gøre fordringens fulde beløb gældende over for skyldneren. Besvares spørgsmålet bekræftende, vil det som oftest betyde, at det forhold, som bebrejdes skyldneren, ikke ville have været afgørende for kreditors stemmeafgivning, selv om han havde kendt det. Er sikkerhed for akkorden stillet af skyldneren selv, f. eks. ved et pantebrev, må det følge af reglen i stk. 3, at sikkerheden her så meget desto mere må blive bestående.

Det svenske forslag giver i § 38 adgang til efter påstand at tilsidesætte akkorden, hvis det viser sig, at skyldneren har gjort sig skyldig i uredelighed eller har ydet hemmelige begunstigelser for at indvirke på akkordspørgsmålets afgørelse, hvis skyldneren ikke følger tilsynets anvisninger, eller hvis han på anden måde åbenbart forsømmer sine pligter ifølge akkorden. Kreditorerne kan uanset ophævelsen gøre akkorden gældende mod skyldneren og eventuelle kautionister.

Efter det foreløbige norske udkast § 52, jfr. § 25, mister skyldneren de fordele, der er indrømmet ham ved tvangsakkord eller frivillig akkord, dersom han forsætligt eller uagtsomt har givet urigtige eller ufuldstæn-

dige oplysninger om sine ejendele eller forpligtelser, eller dersom han eller trediemand med hans medvirken har givet eller tilsagt sine kreditorer særlige fordele i strid med akkorden og dennes forudsætninger. Krav på omstødelse af akkorden forældes på 5 år eller på ét år fra fordringshaverens erhvervelse af kendskab til omstødelsesgrunden.

Til § 190.

Bestemmelsen indeholder kun redaktionelle ændringer i forhold til tvangsakkordlovens § 32, 2. led.

Udvalget har overvejet at foreslå akkordkreditorernes anmeldelsesret i et senere konkursbo begrænset til det beløb, hvortil fordringerne var nedskrevet ved akkorden. Dette ville i og for sig stemme bedst med, at akkorden som hovedregel er bindende for kreditorerne, selv om den ikke holdes. Det kunne dog, navnlig hvis konkursen følger kort tid efter akkorden, føles ret hårdt, om akkordkreditorerne to gange skulle tåle nedskrivning, idet de i konkursboet kun fik dividende af akkorddividenden. Da der ikke har været rejst kritik mod den gældende ordning, som i øvrigt også i den kommission, der udarbejdede tvangsakkordloven, gav anledning til nogen tvivl, jfr. RT 1903-04, tillæg A, sp. 3483 f, foreslås den bestående regel opretholdt. - Den begrænsning, at konkursdividenden ikke kan overstige akkorddividenden, gælder hverken efter tvangsakkordloven eller efter udkastet, hvis akkordkreditorerne ikke er bundet ved akkorden, jfr. udkastets § 189.

En frivillig akkord vil som nævnt bortfalde ved konkursen, og retsstillingen bliver da den samme, som hvor tvangsakkord er ophævet.

Det foreløbige norske udkast § 52, jfr. § 26, går i overensstemmelse med den gældende lovs § 30 ud på, at akkordkreditorerne i konkurs skal have dividende af fordringernes oprindelige beløb, men således at de i henhold til akkorden skete udbetalinger går fra i konkursdividenden; reglen foreslås udvidet til også at gælde afbetalinger på en frivillig akkord. Den norske regel fører

praksis til, at akkordkreditorene, hvis de har modtaget afdrag ifølge akkorden, i almindelighed slet intet kan kræve i konkursboet, fordi konkursdividenden erfaringsmæssigt er langt lavere end akkorddividenden. Svensk konkurslovs § 140 er i overensstemmelse med den danske regel.

Kapitel 24.

Tvangsakkord i konkurs.

Til § 191.

Tvangsakkord i konkurs forekommer i dag yderst sjældent. Akkordmulighederne er i praksis som regel udtømt, når konkursdekret afsiges, og nødvendigheden af at afvente anmeldelsesfristens udløb, før der skrives til afstemning om et akkordforslag, gør denne vej endnu mindre farbar.

Udvalget finder dog ingen grund til at foreslå muligheden for tvangsakkord i konkurs helt afskaffet. I praksis vil akkord under konkursen eventuelt kunne komme på tale, hvis skyldneren under konkursbehandlingen får rådighed over midler, som ikke indgår i boet. Ligesom efter kommissionsudkastet 1941 § 190 foreslås behandlingen af et forslag om tvangsakkord i konkurs reguleret ved henvisning til reglerne om tvangsakkord uden for konkurs. På de fleste punkter er reglerne i konkurslovens §§ 101-123 i overensstemmelse med tvangsakkordloven, og de bestående forskelle er i almindelighed ikke sagligt velbegrundet. Betydningen af § 100 bortfaldt ved tvangsakkordlovens § 39.

Enkelte særregler er dog påkrævet. Begæring om tvangsakkord må fremsættes inden regnskabet stadfæstelse eller den af skifteretten i medfør af § 146, stk. 2, fastsatte

slutdato. Systemet i konkurslovens § 102 med sontringen mellem en friere adgang til at fremsætte forslag inden udløbet af anmeldelsesfristen og en mere begrænset adgang efter dette tidspunkt er fundet unødvendigt kompliceret. Afstemning om forslaget må forudsætte, at anmeldelsesfristen er udløbet, og at der såvel for kurator som for kreditorerne har været mulighed for at overveje, om nogen af de anmeldte fordringer skal bestrides; dette kan jo få betydning for afstemningen. Afstemningen om akkordforslaget kan derfor tidligst ske på skiftesamlingen til fordringernes prøvelse, jfr. kommissionsudkastets § 190, stk. 2, nr. 2. Denne skiftesamling vil som regel finde sted ca. 8 uger efter konkursdekretets afsigelse, jfr. § 104. Af akkordens indhold vil det afhænge, om akkorddividenden skal udbetales til de almindelige fordringshavere i konkursboet, inden dette slutes. Derimod må de fortrinsberettigede kreditorer og massekreditorer i alle tilfælde betales før slutningen.

I øvrigt finder reglerne i §§ 152-190 kun anvendelse med de ændringer, som følger af forholdets natur. Således må konkursdekretets afsigelse anvendes i stedet for akkordforhandlingens åbning, jfr. §§ 153, stk. 1, 154, stk. 1, 158 og 185. Der bliver i reglen ikke anvendelse for §§ 163, stk. 2, 166 og 168. De i § 160 nævnte erklæringer og opgørelser fra tillidsmændene erstattes af kurators erklæringer og opgørelser. Indkaldelser af kreditorerne sker efter reglerne i kapitel 16.

Stk. 3 er i overensstemmelse med kommissionsudkastets § 190, stk. 3.

Det svenske forslag og det norske udkast giver selvstændige regler om tvangsakkord under konkurs.

AFSNIT IV FÆLLES REGLER

Kapitel 25.

Særlige bestemmelser.

Dette kapitel giver nogle fælles regler for konkurs, akkordforhandling og behandling af betalingsstandsning.

Efter retsplejelovens § 1020 er statskassen ansvarlig for udredelse af en erstatning, som en af rettens »embedsmænd« i anledning af sin embedsførelse findes pligtig at udrede til private; men ansvaret er efter paragraffens formulering subsidiært, idet statskassen kun hæfter, dersom erstatningen ikke kan fås hos vedkommende embedsmand eller i hans bo, d. v. s. dødsbo. Ifølge lov nr. 138 af 7. maj 1937 om underretsdommeres og politimestres ansvar for deres personale er dommere kun ansvarlige for tab, der forvoldes af fuldmægtige og øvrige kontorphersonale, for så vidt de har udvist forsømmelighed ved personalets antagelse, ved tilrettelæggelsen af dets arbejde eller ved tilsynet med dettes udførelse. Også kontorfunktionærer kan efter retsplejelovens § 17 a, stk. 2, bemyndiges bl. a. til at udføre skifteforretninger, forudsat der ikke skal træffes afgørelse af tvistigheder.

Det er forlængst i retspraksis fastslået, at statskassen på lignende måde som en privat arbejdsgiver er ansvarlig for skade, som de hos staten ansatte forvolder i deres arbejde ved erstatningspådragende adfærd. Dette ansvar er ikke subsidiært, og retsplejelovens § 1020 står derfor tilbage som en anakronisme. I de sager, som i de senere år har været rejst i anledning af fejl, som er begået af skifterettens personale, har søgsmålet ikke været rettet mod den, der har begået fejlen, og staten har i intet tilfælde henvist til erstatningsansvarets subsidiære karakter. For en nutidig betragtning er det uantageligt, at det offentlige, når det er erstatningspligtigt, skulle kunne henvise den erstatningsøgende til at søge vedkommende tjenestemand og

først, når han havde fået dom over ham og ved en forgæves fogedforretning havde konstateret, at han ikke var i stand til at betale, at komme igen hos det offentlige og få sin erstatning af statskassen. For tjenestemanden, typisk en skiftefuldmægtig, vil det være urimeligt, om han skulle udrede en måske meget betydelig erstatning, f. eks. fordi han i spørgsmålet om, hvilke og hvor dybtgående undersøgelser der skal foretages angående et tvivlsomt punkt, har udøvet et skøn, som senere underkendes i højere instans; det må herved erindres, at afgørelse ofte må træffes omgående. I de tilfælde, som har foreligget, er tjenestemanden ikke blevet tilpligtet at betale beløbet til statskassen. En sikkerhed mod fejl i form af en gennemgående kontrol med alle skifteretsdispositioner, forinden disse kom til udførelse, ville være dels meget sinkende, dels langt mere kostbar end de erstatningsudgifter, der er kommet til udbetaling. Det ville ikke være i det offentliges interesse, at en sådan kontrolordning gennemførtes; men undlades dette, bør risikoen herved bæres af staten.

I betænkning nr. 214 i 1959, der var led i et fællesnordisk samarbejde, gaves udkast til regler om statens erstatningsansvar. Herefter skulle alene staten udadtil være ansvarlig, og statens regreskrav mod den ansatte skulle kunne lempes eller bortfalde under hensyn til visse i lovteksten angivne momenter. Betænkningen har imidlertid hidtil ikke givet anledning til noget lovgivningsinitiativ.

Udvalget finder, at retsreglerne vedrørende ansvar for fejl og forsømmelser inden for retsvæsenet snarest bør bringes i overensstemmelse med den faktiske tilstand, og at bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 i hvert fald bør ophæves.

Til §192.

De personer, der varetager hverv under kon-

kurs (eller akkordforhandling), kan komme i den situation, at de som følge af en stærkere eller svagere interesse i afgørelsen af et spørgsmål bliver uskikket til at handle i et anliggende, som de ellers skulle varetage. Man kan dog ikke overføre de regler, der gælder om dommere, jfr. retsplejelovens §§ 60 og 62. Dels har kun disse myndighed til at afgøre retstvister, dels står bestyrelserne af et konkursbo ikke i samme stilling over for skyldneren som over for kreditorerne. Konkursens formål er at fordele bomassen i kreditorernes fælles interesse. Selv om kuratorer m. fl. også må påse, at skyldnerens rettigheder ikke krænkes, er de dog først og fremmest indsat til at varetage kreditorernes fælles interesser. En tilknytning til kreditorerne gør derfor ikke i sig selv disse personer uskikkede til deres hverv; men opstår en konkret strid mellem en enkelt eller nogle enkelte kreditorer og boet, vil tilknytning til de særligt indblandede kreditorer ofte medføre inhabilitet for så vidt denne tvist angår. I øvrigt vil det oftest være stærk tilknytning til skyldneren, der vækker betænkelighed.

Skyldnerens advokat udnævnes ofte til midlertidig bestyrer og ikke sjældent til kurator i boet, jfr. bemærkningerne til § 109. I almindelighed vil dette ikke komme i strid med § 192; men hvor advokaten har et så nært økonomisk fællesskab med skyldneren som i § 2 angivet, eller hvor han, f. eks. som følge af gældsforhold, er afhængig af skyldneren, må beskikkelse være udelukket. Derimod må det afhænge af omstændighederne, om advokatens nære forbindelse med enkelte kreditorer vil være til hinder for beskikkelse. Beskikkelse bør heller ikke ske, hvis det kan forudses, at advokaten som kurator vil komme i den situation, at han er inhabil efter sidste led i stk. 1. En advokat, der har medvirket til en disposition, der muligvis kan omstødes, hvad enten det er som rådgiver for skyldneren eller for den begunstigede kreditor, bør ikke deltage i afgørelsen af, om omstødelsessag skal anlægges. Selv om intet personligt ansvar vil kunne gøres gældende mod advokaten, således at han for så vidt ikke har nogen (økonomisk) interesse i sagens udfald,

må der dog siges at være tvivl om hans upartiskhed.

Efter udvalgets mening må de samme krav om upartiskhed stilles til kreditorudvalgets medlemmer. Her kan det imidlertid lettere lade sig gøre, at et medlem undlader at deltage i afgørelsen vedrørende netop de punkter, hvor han har en særlig interesse. En kreditors almindelige interesse i, at dividenden bliver så stor som mulig, gør ham selvsagt ikke inhabil.

Særlig vigtig er tillidsmændenes uhildede stilling. Tillidsmændenes vurderinger hviler ofte på et ret frit skøn, og der kan efter sagens natur ikke være nogen stærk kontrol med deres ansættelser og bedømmelser. Kreditorerne må kunne stole på, at de er gået frem efter bedste overbevisning.

Afgørelsen af, om en inhabilitetsgrund er til stede, tilkommer skifteretten.

Til § 193.

Efter konkurslovens § 69, stk. 2, kan skifteretten kun kritisere det honorar, som kurator beregner sig, hvis nogen kreditor (eller skyldneren) gør indsigelse mod honoraret. Tilsvarende gælder om tillidsmænd ved akkordforhandling, jfr. tvangsakkordlovens § 34, stk. 2. Dette er næppe heldigt. Kollegiale hensyn kan føre til, at ingen af de på skiftesamlingen mødte befuldmægtigede rejser indsigelse mod et rigeligt udmålt honorar. Nogen partsvirksomhed til belysning af spørgsmålet er normalt ikke nødvendig. Skifteretten vil sædvanligvis have et nøje kendskab til boets forhold og til omfanget af kurators arbejde. Udvalget foreslår derfor ligesom kommissionsudkastet 1941 § 51 at give skifteretten mulighed for at bestemme honoraret, selv om der ingen tvist er mellem kreditorerne. Medens kommissionsudkastet benytter udtryksformen, at skifteretten »godkender« honoraret, lader § 193 skifteretten »fastsætte« honoraret for at tydeliggøre, at ansvaret for honorarets størrelse er hos skifteretten. Reglen er i overensstemmelse med, hvad der gælder inden for fogedretten, jfr. retsplejelovens § 502, stk. 2, og § 585. Naturligvis vil skifteretten høre, hvilke bemærk-

ninger kurator måtte have at gøre om honoraret. Når der som afgørende momenter for vederlagets størrelse foruden til arbejdets omfang henvises til boets beskaffenhed, omfatter dette også boets størrelse. Reglen er derfor ikke helt den samme som efter tvangsakkordlovens § 34, stk. 2. På den anden side er boets omfang ikke trukket så meget i forgrunden som i kommissionsudkastets § 230. Begge momenter må nærmest anses ligestillede.

Kommissionsudkastets § 51 indeholdt en udtrykkelig bestemmelse om, at hvor der var beskikket to kuratorer, burde det påses, at det samlede vederlag ikke oversteg det vederlag, som ville være blevet tillagt en enekurator. Udvalget er enig i dette synspunkt, som stemmer med retspraksis, jfr. U.f.R. 1930. 231, men har ikke ment, at det bør medtages i lovteksten.

Efter gældende ret er der ikke hjemmel for at tillægge kreditorudvalgets medlemmer honorar, hvorimod der ofte gives honorar til medlemmer af et kreditorudvalg, der er nedsat i anledning af en privat likvidation eller akkord. Som nævnt i kapitel 13 har det været vanskeligt at formå egnede kreditorer til at indtræde i kreditorudvalg, og udvalget har ingen tiltro til nogen radikal ændring på dette punkt. Man kan dog ikke helt bortse fra, at muligheden for en omend beskeden honorering af arbejdet måske i nogle tilfælde vil kunne gøre det muligt at få udvalg nedsat, hvor der er trang til det. På den anden side må man være på vagt over for yderligere økonomisk belastning af boerne. Udkastets regel går derfor ud på, at der undtagelsesvis kan tillægges kreditorudvalgets medlemmer vederlag. Honorar bør kun ydes, hvor udvalget yder en saglig bistand af væsentlig betydning for boets afvikling, og dette har været forbundet med et usædvanligt stort og belastende arbejde. Har udvalget i hovedsagen været en kontrolforanstaltning, er der ikke grundlag for at give honorar.

At skifteretten fastsætter vurderingsmænds honorar og også honorar til et retsvidne, såfremt skifteretten har gjort brug af et sådant, er i overensstemmelse med konkurslovens

§ 54, stk. 1, som ændret ved lov nr. 207 af 21. maj 1969 § 1, nr. 1.

Stk. 3 svarer til gældende ret, jfr. angående vederlag til vurderingsmænd og retsvidner den netop citerede bestemmelse i konkursloven.

Til § 194.

Bestemmelsen er anbragt i dette kapitel, fordi den ikke blot kan benyttes under tvistigheder, men også ellers, hvor oplysninger findes at være af betydning for konkurs, tvangsakkord, ophævelse af virkningerne af anmeldelse om betalingsstandsning etc.

»Enhver« omfatter såvel skyldneren og boets kreditorer som udenforstående trediemænd. Derimod kan naturligvis den, der f. eks. på grund af exterritorialitet er beskyttet mod afhøring ved de almindelige domstole, heller ikke tvinges til at vidne i skifteretten. Skyldnerens eller en kreditors almindelige stilling som part i den boopgørelse, som er i gang, skal efter udkastet ikke udelukke dem fra pligten til at lade sig afhøre. Den sædvanlige virkning af en parts tavshed, nemlig at denne kan forstås på den for ham ugunstigste måde, er ikke noget velegnet middel under en gældsordning, der ikke blot vedkommer to parter, men et stort antal personer. Her må man søge at nå frem til den objektive sandhed. Den, der begæres afhørt som vidne, kan dog påberåbe sig de almindelige vidneudelukelses- og vidnefritagelsesgrunde, jfr. retsplejelovens §§ 169-172. Skifteretten bør heller ikke foregribe afgørelsen i en retssag, hvorunder f. eks. en kreditor vil komme til at stå som part i et omstødsessøgsmål, ved at pålægge ham for skifteretten at afgive vidneforklaring om de spørgsmål, der må antages at komme op under sagen, under hvilken han som part ikke ville være pligtig at udtale sig.

Skifteretten kan i fornødent fald anvende de almindelige tvangsmidler over for modvillige vidner: bøde, afhentning ved politiet, erstatning af udgifter, tvangsbøder, hensættelse i forvaring i indtil 6 måneder, indtil vidnet indvilliger i at svare, jfr. retsplejelovens § 178. Straf for falsk forklaring forudsætter, at det er tilkendegivet vedkommende, at han

udtaler sig som vidne med det deraf følgende ansvar.

Til § 195.

Efter konkurslovens § 12 har en fordrings anmeldelse i boet samme virkninger med hensyn til forhalingsrenter, afbrydelse af hævde m. m. som retssags anlæg.

For så vidt angår forhalingsrenter er reglen i dag uden større praktisk betydning, fordi renteberegning - bortset fra renter af massekrav og pantesikrede rentekrav - under konkursen kun finder sted i de sjældne tilfælde, hvor der i boet er mere, end hvad der kræves til fuld dækning af de almindelige fordringers hovedstol, jfr. udkastets § 94. Skulle spørgsmålet komme frem, må det følge direkte af gældsbrevsloven nr. 146 af 13. april 1930 § 62, stk. 2, hvorefter renten løber fra »den dag, da fordringshaveren påbegyndte retsforfølgning til betaling af gælden«, at procesrenter skal beregnes fra anmeldelsen i konkursboet, hvis fordringen ikke i forvejen bærer samme eller højere rente.

Afbrydelse af hævds erhvervelse efter Danske Lov 5-5-1 har i vore dage begrænset betydning. Hævden er betinget af, at den hævden har udøvet sin hævdsråden normalt i 20 år »ukært til tinge«. Kan boet fortsætte i skyldnerens hævdsråden, følger det af kompetencereglen i udkastets § 196, jfr. Danske Lov 5-5-1, at hævden afbrydes ved kravets anmeldelse i boet. Har boet imidlertid intet med sagen at gøre, f. eks. hvis skyldneren fra en båndlagt fast ejendom, der altså ikke kan inddrages under konkursboet, udøver en hævdsråden over naboejendommen, måske en vejret, må afbrydelse af denne hævdsråden ske ved søgsmål mod skyldneren personlig, jfr. udkastets § 137.

Hovedproblemet ved anvendelsen i praksis af konkurslovens § 12 har været, om forældelse af en fordring ved fordringens anmeldelse i konkursboet afbrydes også i forhold til skyldneren personlig. Det antages i almindelighed, at forældelse af de fordringer, som er underkastet den 5-årige forældelsesfrist efter lov nr. 274 af 22. december 1908,

afbrydes også i forhold til skyldneren ved anmeldelse i konkursboet, jfr. Henry Ussing: Dansk Obligationsret, almindelig del, 4. udg. ved A. Vinding Kruse, s. 410, betænkning om forældelse af gældsfordringer nr. 174 i 1957, afgivet af professor, dr. jur. K. Illum, s. 33, Bernhard Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 289, men anderledes Jul. Lassen: Håndbog i Obligationsretten, almindelig Del, 3. udg., s. 867. Den 20-årige forældelsesfrist efter Danske Lov 5-14-4 afbrydes næppe i forhold til skyldneren, hvis denne ikke er til stede under bobehandlingen eller anmeldelsen af andre grunde ikke kan siges at medføre en påmindelse til skyldneren om fordringen, jfr. Ussing: anf. v. s. 397, Gomard: anf. st. Det i betænkning nr. 174 gengivne udkast til en forældelseslov kræver i almindelighed retslige skridt til afbrydelse af forældelse, og i konsekvens heraf foreslås det i betænkningens udkast § 20, at afbrydelse af forældelse skal ske også i forhold til skyldneren, når anmeldelse af fordringen under konkurs (eller dødsboskifte) kommer frem til skifteretten.

Når skyldneren er gået konkurs, vil den sædvanlige vej for kreditor være at anmelde sin fordring i konkursboet, og en sådan anmeldelse bør føre til, at forældelse undgås, uanset om skyldneren måske holder sig borte fra konkursbehandlingen. Udvalget kan derfor tilslutte sig, at anmeldelse altid bør virke afbrydende. Da indgivelse af konkursbegæring efter § 125, stk. 3, anses som en anmeldelse af fordringen, må også sådan begæring, der klart er en retsforfølgning, afbryde forældelsen. I nærværende udkast nævnes yderligere dels anmeldelse i et offentligt akkordbo, dels anerkendelse i tvangsakkord, forudsat denne vedtages. Anerkendt vil fordringen være, hvis den er optaget på fordringslisten, uden at der er rejst tvivl om fordringens rigtighed eller størrelse, eller hvis skyldneren trods sådan tvivl på bindende måde har erklæret at ville hæfte for skylden. Bestemmelsen i udkastet må forstås i overensstemmelse med de mere udførlige regler i forældelsesloven af 1908. Således må fordringshaveren, hvis f. eks. en konkursbegæring ikke fører til konkurs eller til anerkendelse af

fordringen, uden uforholdent ophold søge tilvejebragt anden retsafgørelse, hvorved fordringen fastslås, jfr. den nævnte lovs § 2.

I betænkningen fra 1957 foreslås en regel, hvorefter forældelse ikke indtræder, selv om forældelsesfristen udløber i tiden efter konkursdekretets afsigelse, når anmeldelse af fordringen dog indkommer inden udløbet af anmeldelsesfristen. Konkurslovsudvalget har ikke anset en sådan forlængelse af forældelsesfristen for nødvendig.

Reglen i stk. 1 tager kun sigte på de forhold, der nævnes i reglen, og der kan altså ikke sluttes modsætningsvis til, at forældelse ikke kan afbrydes i andre tilfælde. Andre omstændigheder kan efter forholdene i det enkelte tilfælde indebære en sådan erkendelse fra skyldnerens side, at forældelse afbrydes. En frivillig akkord vil meget ofte virke afbrydende; men det falder uden for konkurslovens område.

I almindelighed bevirker en afbrydelse ved dom eller (anden) anerkendelse i et konkursbo, at ny frist løber fra boets slutning; under bobehandlingen kan kreditor i almindelighed ikke gøre andet end at vente og se; når boet er afsluttet, kan han atter søge at inddrive restfordringen hos skyldneren. En regel af dette indhold findes i udkastets stk. 2. Var fordringen omfattet af 1908-loven, vil det oftest være en ny 5-årig forældelsesfrist, der i forhold til skyldneren personlig løber fra boets slutning. Har skyldneren været part under skifterettens prøvelse af en fordring, jfr. udkastets § 198, således at dommen har virkning også i forhold til skyldneren personlig, må dommen imidlertid anses for et sådant særligt retsgrundlag, som ifølge § 1 i 1908-loven fører fordringen ind under den 20-årige forældelse efter Danske Lov 5-14-4. Noget lignende kan være tilfældet, hvis det af skyldnerens tiltrædelse af fordringslisten i boet fremgår, at han gør det med personligt forpligtende virkning. En stadfæstet tvangsakkord, som har virkning over for skyldneren som et retsforlig, jfr. § 184, må som nævnt i bemærkningerne til denne bestemmelse anses for et særligt retsgrundlag.

Kapitel 26.

Skifterettens behandling af tvister.

Ved retsplejeloven af 11. april 1916 mistede skifteretten adgangen til at påkende fordringer og krav, der fremsattes mod boet. Hvis dette ikke ville anerkende fordringen, måtte fordringshaveren inden en vis frist anlægge sag ved de almindelige domstole. Var det kun en enkelt kreditor, som ville bestride fordringen, kunne han anlægge sag. Derimod påkendte skifteretten spørgsmål om boets overtagelse og bestyrelse.

Allerede ved lov nr. 380 af 30. juni 1922 vendte man på dette punkt tilbage til ordningen før retsplejeloven, således at skifteretten nu påkender fordringer og krav mod boet. I motiverne (RT 1920-21, tillæg A, sp. 4917 f) anføres, at det er langt naturligere at lade den dommer, der i øvrigt har med boets behandling at gøre, også afgøre opstående retsstridigheder.

De processuelle regler om skifterettens behandling af tvister og om appel af skifterettens afgørelser findes som nævnt i retsplejeloven, hvis §§ 654 og 660-665 (kapitel 58) omhandler skifte af dødsbo og fællesbo og af de øvrige i skifteloven omhandlede boer. Konkurs behandles i kapitel 59, hvoraf endnu bestemmelserne i § 667 og §§ 672-678 er i kraft. § 666 henviser angående tvangsakkord uden for konkurs til tvangsakkordlovens regler. Kapitel 60 (§§ 679-682) omhandler auktioner i dødsboer m. m. og i konkursboer, jfr. herom bemærkningerne til § 85 og til § 18 i udkastet til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende konkurs m. v.

Kapitel 59 henviser angående behandlingen af tvistigheder for skifteretten til reglerne om dødsboskifter i § 660 samt til konkurslovens regler. I §§ 673-678 gives bestemmelser om anke og kære, til dels også i form af henvisninger til reglerne om dødsboskifte. Angående afgørelser, som ikke kan appelleres, henviser retsplejeloven til koo-kursloven.

Regler, der udelukker appel af visse afgørelser, bør af praktiske grunde stå i den lov,

der omhandler disse afgørelser, altså konkursloven. For den, der i øvrigt benytter konkursloven, kan det være praktisk i samme lov at kunne finde de processuelle regler om konkurs. Til fordel for at anbringe de processuelle regler i retsplejeloven bortset fra bestemmelser om inappellabilitet kan anføres, at reglerne om dødsbobehandling og konkursbehandling til en vis grad kan være ensartede, og det ene sæt derfor kan udformes som henvisninger til det andet sæt, samt at reglerne må indeholde henvisninger til retsplejelovens almindelige bestemmelser om sagsbehandling.

Efter udvalgets mening må det afhænge af mere almene lovtekniske hensyn, om de processuelle regler om konkurs og tvangsakkord skal anbringes i konkursloven eller i retsplejeloven. Vælger man at bevare placeringen i retsplejeloven, kan udkastets kapitel 26 uden særlige vanskeligheder overføres til denne lov.

Udkastet bevarer hovedprincipperne i retsplejelovens ordning, nemlig at krav mod boet og tvister om boets behandling påkendes af skifteretten under anvendelse af de almindelige regler om behandling af borgerlige domsager for underretten. Begrænsningerne i adgangen til appel foreslås i vid udstrækning ophævet. Adgangen til at pålægge sagsomkostninger udvides efter udkastet. Der gives mulighed for beskikkelse af advokat for skifteretten og for indstævning af skyldneren til opnåelse af dom over ham sammen med boet. Det tilstræbes, at omtvistede enkelte afgørelser kæres til den højere ret i stedet for at inddrages under appel af hele bobehandlingen. Fristen for anke fra Sø- og Handelsretten foreslås begrænset til samme længde som for anke fra andre skifteretter.

Udkastets § 196 afgrænser skifterettens kompetence. § 197 indeholder hovedreglen om sagernes behandling for skifteretten. § 198 giver mulighed for inddragelse af skyldneren under sagen for skifteretten, og § 199 åbner adgang til beskikkelse af advokat. § § 200 og 201 angår spørgsmålet om, hvorvidt afgørelse skal træffes ved dom eller ved kendelse eller beslutning, samt adgangen til fuldbyrdelse.

De følgende bestemmelser angår anke og kære, § 203 udelukkelse af appel, § 204 ankefrist, § 205 kærefrist, § 206 specielt anke og kære fra Sø- og Handelsretten i København, § 207 forkyndelse af ankestævning, § 208 tredjeinstansbevilling og § 209 en almindelig henvisning til retsplejelovens bestemmelser.

Skifteretternes lokale og internationale kompetence behandles i udkastets § 3, jfr. § § 4 og 6, og bemærkningerne dertil.

Til § 196.

Retsplejeloven indeholder ikke en udtrykkelig afgrænsning af skifterettens saglige kompetence i forhold til de almindelige domstole; men retsstillingen fremgår forudsætningsvis af bestemmelserne om appel. Udvalget finder det mest overskueligt, at kapitlet begynder med en regel, der fastslår kompetencen.

Stk. 1 er i hovedsagen udtryk for gældende ret. Skifteretten skal, uanset om der foreligger nogen tvist, prøve, om betingelserne for at imødekomme en begæring om konkurs eller om akkordforhandling er til stede eller ikke. Ligeledes skal skifteretten, hvis der efter anmeldelse om betalingsstandsning opstår spørgsmål om standsning af kreditorforfølgning efter § 13 eller om beskikkelse af tilsyn efter § 14, tage stilling hertil.

Skifteretten er kompetent til at træffe afgørelse såvel om egentlige fordringer mod konkursboet, herunder fordringens placering i konkursordenen, som angående såkaldte omsætningsbeskyttede eller tinglige krav på udlevering af bestemte ting i boets besiddelse. Prøvelsen foregår efter reglerne i kapitel 16; men hvis en uenighed mellem anmelderen på den ene side og kurator, en eller flere kreditorer eller skyldneren på den anden side om kravets beståen, omfang eller privilegium ikke kan bilægges, træffes afgørelsen efter bestemmelserne i dette kapitel. I almindelighed angår afgørelsen kun kravet i dets egenskab af krav mod boet, d. v. s. afgørelsen har ikke bindende virkning mod skyldneren selv; men skyldneren kan være part under tvisten, jfr. § 198, og afgørelsen

bliver da også bindende i forhold til ham. Fordringer mod et akkordbo falder uden for kapitel 26; de må som hidtil prøves ved de almindelige domstole.

Efter norsk ret, jfr. konkurslovens § 89 og skiftelovens § 104, kan den, der har massekrav mod boet, vælge mellem enten at gøre kravet gældende under procedure for skifteretten eller at anlægge søgsmål ved de almindelige domstole. Niels Harbou: Behandlingen af dødsbo og fællesbo, 2. udg., s. 280, har antaget, at skifteretten ikke kan påkende krav, som kan medføre personligt erstatningsansvar for dommeren eller medhjælperen, jfr. U.f.R. 1939. 653, der anser skifteretten for afskåret fra at afgøre en tvist om en erstatning for et af bobestyrelsen foretaget salg. Bernhard Gomard, Victor Hansen og Stephan Hurwitz: Kommenteret Retsplejelov, 2. udg., s. 688, antager, at hvis et krav udspringer af en retshandel, som boet har indgået, kan kreditor vælge mellem at gøre kravet gældende i boet eller anlægge sag ved de almindelige domstole. Den i kommentaren citerede dom, U.f.R. 1955. 1009, vedrører dog et eksekutorbo. I samme retning går Harbou og Munch: Konkursloven s. 300, og Gomard: Skifteret, 2. udg., s. 295.

Udvalget må anse det for rigtigst, at også massekrav påkendes af skifteretten. Denne har bedst kendskab til boets forhold. Flere ensartede krav kan behandles sammen, og man undgår den uheldige konsekvens, at et krav, der i første række gøres gældende som massekrav, først skal påkendes af de almindelige domstole og derefter, hvis disse kommer til det resultat, at fordringen ikke er massekrav, eventuelt af skifteretten som almindelig konkursfordring. Muligheden for et senere erstatningssøgsmål mod skifteforvalteren eller for, at afgørelsen dog vil indebære en vurdering af hans handlemåde, vil naturligt føre til, at han viger sit sæde for en sættestemmer, jfr. eksempelvis U.f.R. 1969. 731. En sådan mulighed vil i øvrigt også under hensyn til den tilbagesluttede stilling, som udkastet giver skifteretten under bobehandlingen, kun i få tilfælde være til stede. Er kravets størrelse under grænsen for lands-

retssager, vil det i reglen ikke have større praktisk betydning, om sagen indbringes for retten i dennes egenskab af underret i 1. instans eller i dens egenskab af skifteret.

Har lovgivningen ufravigeligt henlagt afgørelsen af bestemte tvister til særlige domstole, som besidder speciel sagkundskab, jfr. om boligretterne lejeloven, lovebekendtgørelse nr. 385 af 4. juli 1969, § 69, kan krav af denne art ikke påkendes af skifteretten.

Som nævnt ved § 130 foreslår udvalget, at parterne skal kunne vedtage at henskyde påkendelsen af krav, som boet rejser, til skifteretten. Stk. 2 giver en tilsvarende regel om modkrav, der gøres gældende af boet til selvstændig dom.

Til § 197.

Hovedreglen er i overensstemmelse med retsplejelovens § 672, jfr. § 660, stk. 1, 1. punktum. Henvisningen til borgerlige underretssager omfatter også reglerne om procesfuldmagt, syn og skøn, forligsmægling, rettergangsbøder og fri proces. Forskellige modifikationer kan følge af, at parterne i forvejen under skiftebehandlingen står over for hinanden, og at den egentlige procesførelse sker i fortsættelse af en diskussion på en skiftesamling; navnlig kræves i almindelighed ikke stævning. Undertiden vil en tvist have en sådan karakter, at det er af betydning for sagens afvikling inden for en rimelig tid, at parternes standpunkter fikseres skriftligt, og udvalget foreslår derfor, at skifteretten skal kunne anordne skriftveksling som i landsretssager. Kravene, der påkendes af skifteretten, kan være særdeles store og af indviklet beskaffenhed.

Om medvirken af sagkyndige dommere i Sø- og Handelsretten i København gælder reglerne i retsplejelovens § 9 a, stk. 6. Endvidere foreslår udvalget en ændring i denne lov, således at også andre skifteretter kan tilkalde sagkyndige dommere, jfr. § 18 i udkastet til lov om ændring af forskellige lovebestemmelser vedrørende konkurs m. v.

Til § 198.

Som nævnt ovenfor er en dom over boet i almindelighed ikke bindende for skyldneren

selv. Han kan have særlige indsigelser, som boet ikke tillægger betydning, og som han, netop fordi sagen i første række angår boet, derfor heller ikke selv gør gældende for skifteretten. I de fleste tilfælde vil udsigten til senere dækning hos skyldneren for den del af fordringen, som ikke bliver betalt gennem udlodning i boet, være så usikker, at kreditor ikke vil interessere sig for at opnå fuldbyrdesmulighed over for skyldneren personlig. Har skyldneren allerede skaffet sig betydelige indtægter uden for boet, eller mener kreditor, at skyldneren senere vil blive i stand til at betale, kan kreditor have ønske om at opnå dom også over skyldneren; men han må i så fald efter konkurslovens § 7 anlægge selvstændig sag mod skyldneren. Det synes da mere hensigtsmæssigt at afgøre hele spørgsmålet på én gang. Eftersom hovedinteressen i konkurssituationen knytter sig til dommen over boet, bør de to sager samles for skifteretten. Sædvanligvis skal skyldneren alligevel møde for skifteretten. Selv om sagen ellers efter sin værdi ville være en landsretssag, synes der ikke at være tilstrækkelig grund til, at skyldneren skal kunne modsætte sig, at spørgsmålet afgøres i sin helhed ved skifteretten. Dommen afsiges under samme judicielle garantier som andre domme. Skyldneren vil altid kunne appellere dommen til landsretten, og betydningen af, at sagen begynder ved skifteretten, vil derfor nærmest kun være, at prøvelse ved Højesteret alene kan ske med justitsministeriets tilslutning. I skyldnerens situation vil den lettere og billigere prøvelse ved skifteretten være en fordel.

Inddragelse af skyldneren under skuteretsagen bør imidlertid ikke forsinke boets afslutning. Skifteretten kan derfor efter udkastets 2. stykke, hvis f. eks. boet står lige foran sin afslutning, eller skyldneren har taget ophold i fjernere rigsdele, hindre, at skyldneren inddrages under sagen. I så fald må kreditor, hvis han alligevel vil have dom over skyldneren, anlægge selvstændigt søgsmål mod ham ved de almindelige domstole.

Skyldneren kan ikke blot blive part i sagen for skifteretten ved indstævning efter §

198; men han kan også selv gøre sig til part, navnlig ved fremsættelse af indsigelser. Dette bør da fremgå af domskonklusionen.

Til § 199.

Reglerne om fri proces gælder også under skifte, jfr. bemærkningerne til § 197. Efter disse regler, som de er ændret ved lov nr. 253 af 4. juni 1969, er fri proces betinget af, at vedkommende skønnes at have rimelig grund til at føre proces (retsplejeloven, lovbekendtgørelse nr. 609 af 19. december 1969, § 330, stk. 1, nr. 1), og at han ikke uden at lide væsentlige afsavn kan betale de omkostninger, der er forbundet med sagen (nr. 2). Fri proces meddeles almindeligvis af overøvrigheden. Virkningerne af fri proces er efter retsplejelovens § 332, stk. 1, fritagelse for retsafgifter, beskikkelse af advokat, godtgørelse af udgifter til vidneførsel, syn og skøn m. v. samt i skiftesager fritagelse for sikkerhedsstillelse for skifteomkostninger og visse masseudgifter.

Ved samme lov af 1969 indsattes i retsplejelovens bestemmelser om forfølgning under en straffesag af den forurettedes borgerlige krav en ny § 995 a, der giver retten mulighed for at beskikke en advokat for den forurettede, når det skønnes nødvendigt, at han har advokatbistand ved opgørelsen af erstatningskravet, og han opfylder betingelsen i § 330, stk. 1, nr. 2, om uformuenhed. Om salær og godtgørelse for udlæg til advokaten gælder det samme, som hvor fri proces er meddelt. Retsafgifter skal ikke svares af det borgerlige krav, der fremsættes under straffesagen, og vidneførsel og lignende sørger anklagemyndigheden i reglen for. Således opnår den erstatningssøgende i de fleste tilfælde det samme ved advokatbeskikkelsen som ved den mere besværlige forudgående ansøgning til overøvrigheden om fri proces.

Heller ikke anmeldelse af krav i konkursboet er forbundet med retsafgift. Der vil ganske vist undertiden blive tale om en bevisførelse, der kan medføre udgifter; men det er dog langt fra det hyppigste. Der synes derfor også i skiftesager at være god grund til at give retten mulighed for at beskikke advo-

kat, når den finder det særlig hensigtsmæssigt og de ret lempelige betingelser, som stilles til uformuenhed, er opfyldt. Efter justitsministeriets praksis gives der dog i almindelighed ikke fri proces til den, som inden for sit erhverv bliver part i en retssag. Ligesom med hensyn til beskikkelse af advokat i anledning af erstatningskrav under straffesager finder udvalget det rigtigst ikke at pålægge retten forud for sagen at vurdere procesgrundlaget.

Advokat kan efter bestemmelsen beskikkes også for skyldneren. Drejer striden sig alene om en kreditors krav mod boet, bliver der ikke spørgsmål om repræsentation for skyldneren. Er det derimod skyldneren, der f. eks. hævder, at et bestemt formuegode ikke kan inddrages under konkursen, kan skifteretten beskikke advokat for ham, hvis det skønnes fornødent. Advokat kan imidlertid også beskikkes allerede under strid om, hvorvidt skyldneren overhovedet skal erklæres konkurs.

Om advokat skal beskikkes, når uformuenhed er dokumenteret, afhænger af, om parten må antages - eventuelt med vejledning fra rettens side efter reglen i retsplejelovens § 429, stk. 2, - selv at kunne fremskaffe, fremstille og benytte de oplysninger, som er af betydning for ham. Retten kan ikke ved at beskikke advokat undgå at tage stilling til de momenter, parten selv fremfører. Selv om der er beskikket advokat for skyldneren, må skifteretten af egen drift tage stilling til, om en foranstaltning vil komme i strid med skyldnerens rettigheder, jfr. § 124.

Til § 200.

Bestemmelsen svarer til retsplejelovens § 672, jfr. § 660, stk. 1, 2. punktum. Fortrinsret er ikke udtrykkelig nævnt i § 660; men også fortrinsretten må afgøres ved dom, hvis der er tvist, jfr. § 673, stk. 2. Hvor skifteretten efter parternes vedtagelse træffer afgørelse om krav, der rejses af boet, må også dette ske ved dom. Det følger direkte af retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 1, at skifterettens domme er eksigible efter samme regler som andre domme.

Til §201.

Til stk. 1. I modsætning til retsplejelovens § 672, jfr. § 660, stk. 1, 3. punktum, nævner udkastets § 201, stk. 1, foruden kendelser også beslutninger. Efter retsplejelovens almindelige regler skal kendelse anvendes, hvor denne form er foreskrevet, jfr. § 217. Af reglen i udkastets § 197 følger, at forskellige afgørelser skal træffes ved kendelse, således om anvendelse af tvangsmidler over for vidner retsplejelovens § 178, stk. 2, afgørelse af tvistigheder under vidneførsel § 187, indsigelser mod udmeldelse af skønsmænd § 200, stk. 2, bevisoptagelse i udlandet § 296, stk. 2, fastsættelse af omkostninger ved enkelte proceshandlinger § 320, stk. 1. Kendelser skal i modsætning til beslutninger begrundes, jfr. retsplejelovens § 218. Udvalget finder ikke grundlag for at give en almindelig regel om, at skifterettens afgørelser skal træffes ved kendelse. Det må afhænge af de nærmere omstændigheder, om der er behov for at give en kortere eller længere begrundelse, i hvilket tilfælde afgørelsen med rimelighed kan betragtes som en kendelse, eller om en særlig begrundelse, måske fordi afgørelsen er af mere skønsmæssig karakter, er uden betydning for parternes forståelse af kendelsen og eventuelle overvejelser om appel. Udvalget formoder, at retsplejerådet som led i den almindelige gennemgang af retsplejereglerne vil tage det principielle spørgsmål om forholdet mellem kendelse og beslutning under behandling.

Til stk. 2. Medens sagsomkostninger i skifterettens domme fastsættes efter almindelige regler, giver § 672, jfr. § 660, stk. 1, om kendelser den bestemmelse, at det her kan pålægges den part, der skønnes uden tilstrækkelig grund at have givet anledning til eller unødigt at have vidtløftiggjort proceduren, at udrede sagsomkostninger til modparten. Pålæg af sagsomkostninger har altså nærmest karakter af en slags rettergangs-bøde. Denne regel er utvivlsomt for snæver. Den, der har måttet anvende tid og advokatbistand for at få gennemført et berettiget synspunkt, har rimeligt krav på at få sine omkostninger erstattet. Dette betyder

ikke, at enhver uenighed for skifteretten skal give anledning til pålæg af sagsomkostninger. I mange tilfælde opstår under konkursbehandlingen mindre uoverensstemmelser, som afgøres af retten, efter at de tilstedeværende kreditorer har givet udtryk for deres synspunkter. Her bør sagsomkostninger ikke pålægges; parterne eller deres advokater har jo alligevel været til stede, og det ville efter omstændighederne kunne være tvivlsomt, hvem der egentlig skulle opfattes som parter i denne henseende. Kun hvor et stridspunkt undergives egentlig procedure, ofte i en særskilt skiftesamling, bør der gives sagsomkostninger. Sagsomkostninger bør i almindelighed ikke tillægges for indgivelse af konkursbegæring. Er begæringen blevet bestridt, og har der derfor været afholdt procedure, således at advokatens arbejde kan sidestilles med arbejdet i en retssag, der optages til dom, vil der være mulighed for at tillægge sagsomkostninger. Krav mod konkursboet på sagsomkostninger er massekrav, jfr. § 90.

Efter retsplejelovens § 489 kan kendelser som hovedregel fuldbyrdes straks, dersom de bestemmer noget, der skal fuldbyrdes. Fogdens og skifterettens kendelser om sagsomkostninger skal dog selv indeholde bestemmelse om fuldbyrdelsesfrist, jfr. §§ 527, stk. 4, og 660, stk. 1, jfr. § 672. Udvalget finder det naturligt, at fuldbyrdelsesfristen for sagsomkostninger, hvor ikke andet bestemmes af skifteretten, sættes til samme tidsrum som fuldbyrdelsesfristen for domme, 15 dage.

Til stk. 3. Også skifterettens kendelser har fuldbyrdelseskraft, jfr. retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 1, men da de i reglen vedrører boet, kan de opfyldes uden bistand fra de fuldbyrdende myndigheder (fogden). Også bortset fra afgørelser om sagsomkostninger, der kan fuldbyrdes efter reglen i § 660, stk. 1, jfr. § 672, kan skifteretten dog ikke mindst efter de ændringer, som dette udkast vil føre med sig, træffe en række afgørelser, som efter deres indhold skal kunne fuldbyrdes, uden at dette kan ske ved hjælp af aktiver, som er under skifterettens rådighed. Her kan nævnes tvangsmidler over for vidner, retsplejelovens § 178, jfr. udkastets §§ 194

og 197, og over for konkursskyldneren, udkastets § 99, fjernelse af skyldneren fra lejlighed, der efter § 35 er inddraget under boet, fremstilling ved politiet af den, over for hvem konkurs er begæret, § 23, stk. 6, midlertidig rådighedsfratagelse efter § 27, fjernelse af effekter fra konkursskyldnerens besiddelse, jfr. § 105, stk. 1, fremlæggelse af dokumenter, retsplejelovens § 299, jfr. udkastets § 197, rettergangsbøder, retsplejelovens §§ 324-328, jfr. udkastets § 197, fastsættelse af vederlag, som ikke skal udredes af konkursmassen, men f. eks. af en skyldner, der har søgt akkord, udkastets § 193.

Fastsættelse af vederlag, som ikke skal udredes af et konkursbo, men f. eks. af en akkordsøgende skyldner, vil ofte ske ved en beslutning, fordi der ingen retstvist foreligger. Også sådanne afgørelser bør kunne fuldbyrdes.

Til § 202.

De følgende bestemmelser angår appel af skifterettens afgørelser efter konkursloven.

§ 202 fastslår, at appelformen for domme og for den sluttede konkursbehandling er anke. Dette er i overensstemmelse med gældende ret, jfr. retsplejelovens § 673, stk. 2. Anke er den almindelige appelform for domme. Anke sker ved en ankestævning, der forkyndes for modparten. Ankefristen er i reglen længere end kærefristen. Anke medfører en ny sagsbehandling, i almindelighed ved mundtlig domsforhandling for den højere instans.

Det har undertiden voldt tvivl, om det rette appelmiddel var anke eller kære, når afgørelsen i første instans er truffet ved kendelse i tilfælde, hvor det burde være sket ved dom, eller omvendt. Udkastet fastslår derfor den simpleste regel, nemlig at appellens form altid retter sig efter formen for afgørelsen i 1. instans.

Efter gældende ret kan kendelser og beslutninger under sagens behandling inddrages under anken af den sluttede konkursbehandling. Det vil dog i almindelighed være muligt og ønskeligt, at prøvelse af sådanne afgørelser ved højere instans sker straks og ikke først, når bobehandlingen er afsluttet og

ændringer vil volde større besvær, måske flere udgifter og navnlig forhaling af boets slutning. Udvalget mener derfor, at appel mod afgørelser truffet under skiftebehandlingen som hovedregel bør ske med det samme. Da der kan forekomme tilfælde, hvor det ville være uheldigt, om landsretten under anke af bobehandlingen skulle være bundet af de af skifteretten afsagte kendelser, foreslås det dog, at landsretten skal kunne tillade, at sådanne afgørelser inddrages under anken.

Stk. 2 er i overensstemmelse med gældende ret, jfr. retsplejelovens § 673, stk. 1 og 3. Stadfæstelse af tvangsakkord og nægtelse heraf falder ind under bestemmelsen. Appellen efter tvangsakkordlovens § 36 betegnes som anke, men er i virkeligheden i det væsentlige af samme karakter som kære, d. v. s. en skriftlig appel, hvor også andre parter kan fremkomme med udtalelser, men uden egentlig skriftveksling. Kæremål kan også foretages mundtligt til skifterettens protokol, jfr. retsplejelovens § 441, stk. 2. Den ret, hvortil der kæres, kan, når særlige grunde taler derfor, bestemme mundtlig forhandling, jfr. § 421, jfr. § 441. Angående forslaget om ophævelse af Akkordretten henvises til bemærkningerne i indledningen til udkastets afsnit III.

Stk. 3, hvorefter rettergangsbøder og lignende kan kæres særskilt og dommes bestemmelser om sagsomkostninger kan kæres med justitsministerens tilladelse, ændrer ikke den bestående retstilstand.

Til § 203.

Bestemmelsen indeholder en liste over de afgørelser, som unddrages fra appel, såvel ved kære som ved inddragelse under anke af den sluttede bobehandling.

Den gældende konkurslovs § 137 afskærer kære i en række tilfælde: Valg af midlertidig bestyrer eller undladelse heraf, fortsættelse af skyldnerens forretninger, skifterettens beslutninger om boets bestyrelse, så længe den midlertidige bestyrer virker, ledelsen af forhandlingerne i skiftesamlingen, spørgsmål

angående stemmeret på bestridte fordringer, indkaldelse af skiftesamling, beskikkelse af kurator og kreditorudvalg, beslutning om sikkerhedsstillelse, afskedigelse af kurator, afgørelse i tilfælde af uenighed mellem kurator og kreditorudvalg, forlængelse af fristen for kurators opgørelse af status, foreløbig overladelse af brugsret til skyldneren, ankes betydning for udlodning. Endvidere er der fastsat begrænsninger for fordringshaveres adgang til at påanke skifterettens forkastelse af en under konkurs vedtaget akkord. Tvangsakkordloven tillader kun skyldnerens appel af skifterettens nægtelse af akkordforhandling eller af stadfæstelse af akkordforslag, kreditorers appel af stadfæstelse samt appel af fastsættelse af vederlag. Dette er også de vigtigste afgørelser under akkordforhandlingen; men skifteretten kan dog træffe en del andre, der altså er inappellable: Fastsættelse af sikkerhed for omkostninger, beskikkelse af tillidsmænd for den enkelte sag, berømmelse af møder, tilladelse for tillidsmænd til ikke at møde, indkaldelse af fordringshavere til at besvare spørgsmål, afgørelser vedrørende afstemningen, hensættelse af beløb til dækning af bestridt fordring, beskikkelse af en mand, der kan tillade gældsstiftelse.

Efter udvalgets opfattelse bør det være hovedreglen, at de af skifteretten under bobehandlingen truffene afgørelser skal kunne indbringes for højere ret. Heller ikke afgørelser angående boets bestyrelse, altså navnlig afviklingen af boets foretagender, bør være afskåret fra prøvelse. En afstemning er ikke en afgørelse, der kan indbringes for højere ret, og afgørelser, som alene vedrører mere skønsmæssige spørgsmål angående stemmeret, egner sig heller ikke til kære.

Den vidtgående nægtelse af kære i gældende ret står i en vis forbindelse med, at retsplejelovens § 675, stk. 2, pålægger skifteretten at drage omsorg for, at den kærendes ret ikke foregribes ved behandlingen, medens kæremålet står på. For ikke at sinke boets behandling er det derfor ønskeligt at afskære kæremål i videst muligt omfang. Efter udkastet afhænger kæremålets virknin-

ger derimod af den almindelige regel i retsplejelovens § 441, stk. 2, jfr. § 422, stk. 2, hvorefter kære som udgangspunkt ikke har opsættende virkning, men såvel den ret, hvis afgørelse påkæres, som den ret, hvortil der kæres, kan tillægge kæremålet opsættende virkning. Herved kan der i højere grad tages hensyn til det enkelte tilfældes omstændigheder.

De i udkastets § 203 nævnte afgørelser, som ikke skal kunne påkæres, angår fastsættelse af frist til fremskaffelse af manglende oplysninger (§ 9), beskikkelse af tilsyn efter anmodning fra skyldneren (§ 14), formen for underretning til fordringshavere (§ 16, stk. 2), bestemmelse om, hvilken af flere konkursbegæringer der først skal behandles (§ 21), bestemmelse om valg måde (§ 109, stk. 2, og § 110, stk. 2), afgørelse angående stemmeret, hvis fordringen uanset afstemningens udfald vil få fuld eller ingen dækning (§§ 116 og 170, stk. 1, jfr. 116), eller hvis fordringen er betinget eller bestridt (§§ 117, 118 og 170, stk. 2), og indkaldelse af nyt møde til fornyet afstemning (§§ 172 og 174, stk. 2).

Til § 204.

Hovedindholdet af bestemmelsen findes i retsplejelovens § 674. Henvisningerne til udgangstidspunkterne for fristberegningen må ligeledes anses for at være i overensstemmelse med gældende ret.

Efter retsplejelovens § 219, stk. 3, skal sagens parter have underretning om tidspunktet for dommens afsigelse; er dette ikke sket, regnes ankefristen først fra dommens forkyndelse for parten. Er boet ved kurator sat i kundskab om tidspunktet for en domsafsigelse, må også fristen for anke, iværksat af en kreditor, som ikke tidligere har været part i striden, begynde at løbe. Boets kreditorer, som eventuelt vil anke en dom, hvorved kurator vil lade det bero, må altså holde sig i kundskab om, hvornår dommen afsiges, og hvad den går ud på. Man kan ikke iværksætte forkyndelse af dommen for hver eneste af boets kreditorer. I særlige tilfælde vil der dog kunne blive tale om oprejsningsbevilling efter stk. 2.

Til § 205.

Efter retsplejelovens § 675, stk. 1, er kærefristen under konkurs 2 uger. Under forhandling om tvangsakkord uden for konkurs er kærefristen derimod efter tvangsakkordlovens § 36, jfr. retsplejelovens § 666, som hovedregel 3 dage, men dog 2 uger for kære af stadfæstelseskendelse. Kommissionen, der udarbejdede tvangsakkordloven, har utvivlsomt hentet fristen på 3 dage for »anke« af kendelse, der afslår andragende om akkordforhandling, fra den norske lov om akkordforhandling af 6. maj 1899 § 3. Efter den norske lovs § 33 er imidlertid kreditorfølgning standset fra indgivelsen af andragende om akkordforhandling, til fristen for »anke« af skifterettens afslag herpå er udløbet, og det er da naturligt, at denne ankefrist sættes så kort som overhovedet muligt. Tilsvarende gælder ikke efter dansk ret, og det er efter udvalgets mening uheldigt at fastholde en så kort kærefrist i dette tilfælde.

Stk. 2 er i overensstemmelse med retsplejelovens § 675, stk. 3, der dog ikke gælder for tvangsakkordforhandling.

Til § 206.

Udkastet går ud på at ændre fristen for anke fra Sø- og Handelsrettens skifteafdeling til Højesteret fra 8 uger til 4 uger. Sø- og Handelsrettens afgørelser vedrørende konkursboer adskiller sig i princippet ikke fra andre skifterettens. Den omstændighed, at anke sker til Højesteret, kan, selv om ankebehandlingen her i nogle tilfælde vil være forbundet med større udgifter end ankebehandling ved landsretten, ikke give tilstrækkelig begrundelse for, at ankefristen skal være dobbelt så lang som i sager, der ankes fra andre skifteretter. Kærefristen er uændret 2 uger. Det er af afgørende betydning, at kæremål behandles hurtigst muligt, særlig når afgørelsen vedrører betingelserne for åbning af konkurs.

Til § 207.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 676 om, at det påhviler kurator på boets bekostning at drage omsorg for, at der i fornødent fald tages til genmæle, er udeladt som overflødig.

Tilfældet falder klart inden for kurators pligter efter udkastets § 111. Er ingen kurator beskikket, behandles boet af skifteretten; har denne antaget en medhjælper, udfører han under skifterettens tilsyn de kurator påhvillende forretninger. For en sikkerheds skyld er udtrykkelig udtalt i § 207, at forkyndelse kan ske såvel for skifteretten som for medhjælperen.

Til § 208.

Bestemmelserne svarer med nogle redaktionelle ændringer til retsplejelovens § 665, jfr. § 678, stk. 1. Fristen for anke efter § 397 er 8 uger, undtagelsesvis, nemlig når tredieinstansbevuling kombineres med oprejsningsbevilling, 1 år. Fristen for kære efter § 422 er 2 uger, henholdsvis 6 måneder.

Til § 209.

Efter reglen i retsplejelovens § 664, stk. 3, jfr. § 678, stk. 1, kan nye påstande og anbringender frit fremsættes under anken, medens der i andre sager end skiftesager og fogsager, jfr. om disse retsplejelovens § 594, kun kan fremsættes nye påstande og - efter skriftvekslingens slutning - nye anbringender med modpartens eller rettens samtykke, jfr. §§ 439 og 440. Hvor anke finder sted til Højesteret, gælder dog ifølge § 665, stk. 2, jfr. § 678, stk. 1, ganske de almindelige regler i kapitel 36, se om nye påstande, anbringender og beviser (såkaldte nova) §§ 404-406. Efter udvalgets opfattelse er der ikke behov for en videregående adgang til at fremkomme med nova i skiftesager end i almindelige domssager, og man har derfor undladt at fremsætte forslag herom.

Da bestemmelsen i § 675, stk. 2, om, at boets behandling trods kæremålet fortsættes, men at den kærendes ret ikke må foregribes, ikke er medtaget i udkastet, gælder om kærens virkning reglen i retsplejelovens § 422, stk. 2, jfr. § 441, stk. 2, hvorefter kæremål som hovedregel ikke har opsættende virkning, men såvel skifteretten som landsretten kan tillægge kæremålet sådan virkning. Herved opnås som ovenfor nævnt mulighed for en mere individuel løsning under hensyn til

boets forhold, den påkærede kendelses indhold og grundlaget for kæremålet.

Kapitel 27.

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.
Udvalget forudsætter, at lovens ikrafttrædelsestidspunkt fastsættes således, at de, som loven berører, får et rigeligt udmålt varsel. Skifteretter, advokater og kreditorforeninger bør have mulighed for ikke alene at sætte sig ind i lovens bestemmelser, men også at træffe afgørelse om og foretage de ændringer i den hidtil anvendte fremgangsmåde, som de nye regler skal medføre. Det må bl. a. erindres, at forhandlinger om frivillige akkorder føres med den gældende konkurslovs regler som udgangspunkt.

Et tvivlsomt spørgsmål er altid, i hvilket omfang nye regler skal tillægges betydning for allerede oprettede kontraktsforhold. Regler, der tilintetgør retserhvervelser, bør ikke kunne anvendes på rettigheder, der gyldigt er stiftet før lovens ikrafttræden. Dette får især betydning for omstødelse, jfr. udkastets § 214. I øvrigt kan reglerne om konkurs, hvis forudsætning er, at skyldneren er ude af stand til at opfylde sine forpligtelser, ikke i samme grad som forholdet mellem kontraktparterne indbyrdes være bestemt af hensynet til velerhvervede rettigheder. Udvalget har ikke ment, at bestående aftaler uden videre skulle være undtaget fra reguleringen gennem en ny konkurslov. Man har herved lagt vægt på, at reglerne i kapitel 7 i væsentligt omfang blot er en kodificering af, hvad der må antages allerede at være gældende ret, og ikke tilsidesætter kontrakterne, men blot på forskellige punkter regulerer deres retsvirkninger. De indledende paragraffer i kapitel 9 indeholder dels en eksstinktionsregel, som for at have betydning må omfatte alle handeler med konkursboer, der behandles efter den nye lov, uden hensyn til det af boet og køberen ukendte tidspunkt for skyldnerens erhvervelse af ting, dels regler om den nærmere opgørelse af ejerens krav mod boet, der ligeledes bør ske efter den lov, som

i øvrigt er afgørende for konkursen. Også gennemførelsen af tvangsauktion over pantsat gods bør efter udvalgets mening i almindelighed ske efter de nye regler, hvorved også bemærkes, at der, hvis pantsætningstidspunktet var afgørende, i en meget lang årække ville opstå vanskelige problemer, hvis nogle pantebreve i samme ejendom lå før, men andre efter lovens ikrafttræden.

Til § 210.

Der er her kun grund til at gøre bemærkninger om ophævelsen af § 2 i ændringsloven af 1960.

Efter konkurslovens § 39 skulle viljesbestemt underpant i enkelte løsørengstande »om fornødent«, d. v. s. hvis boets øvrige midler ikke kunne strække til, gå efter privilegerede lønfordringer. Bestemmelsen blev ophævet ved lov nr. 177 af 29. april 1960, men efter lovens § 2 finder de hidtil gældende regler anvendelse på pantebreve, der er tinglyst før lovens ikrafttræden den 1. juli 1960. Begrundelsen herfor var, at der ved fastsættelsen af vilkårene for panteretten måtte antages at være taget hensyn til den dårligere retsstilling efter den da gældende ret, og at det derfor ikke ville være rimeligt, at panthaverne i medfør af loven af 1960 fik deres retsstilling forbedret.

Da disse gamle panterettigheder næsten alle må antages at have mistet deres betydning, vil bestemmelsen formentlig nu kunne ophæves.

De i medfør af apotekerloven, jfr. nu lovbekendtgørelse nr. 248 af 2. juli 1962, § 65, stk. 4, udstedte pantebreve med sikkerhed i bl. a. apotekets inventar og varelager måtte indtil loven af 1960 falde ind under enten konkurslovens § 34, der da omfattede også viljesbestemt, almindeligt pant, eller under § 39. Lånene fra Apotekerfonden løber ofte, så længe låntageren har apotekerbevillingen, og der er derfor en del sådanne pantebreve tilbage fra tiden før 1. juli 1960. Disse pantebrevs vilkår er ikke fastsat med henblik på prioritetsstillingen i konkurs, og der sker ikke nogen uret ved, at Apotekerfonden opnår den forbedrede retsstilling i konkurs.

Til § 211.

Er konkursbegæring indgivet under den ældre lov, behandles hele konkursen efter de hidtidige regler. Tilsvarende gælder en tvangsakkord og den forudgående offentlige forhandling. Følges en akkordforhandling efter tvangsakkordloven af 1905 af en konkurs, der er underkastet den nye lovs regler, bedømmes akkordforhandlingens virkninger for konkursbehandlingen efter de ældre regler. Frister for omstødelse forlænges kun i det snævre omfang, det følger af tvangsakkordlovens § 5, stk. 4, nemlig med en uge samt den tid, der går mellem akkordens vedtagelse og rettens endelige afgørelse om dens stadfæstelse. Frister for lønprivilegium kan ikke regnes fra akkordforhandlingen. Derimod bevares fortrinsret for akkordomkostninger, blot konkursen indtræder inden 3 måneder og ikke som efter udkastets § 1 inden 3 uger efter akkordforhandlingens ophør, jfr. konkurslovens § 32 som affattet ved lov nr. 332 af 18. juni 1969. Også spørgsmålet om, hvilke akkordomkostninger der har fortrinsret, afgøres efter den gældende lovs § 32, jfr. tvangsakkordlovens § 34, stk. 5 og 6, og ikke efter udkastets § 91, der dog i reglen ville føre til samme resultat.

Til § 212.

Bestemmelsen vedrører især udkastets § 40, der også gælder for tvangsakkord, jfr. § 158. Måtte modfordringens kreditor regne med, at han i tilfælde af sin debtors konkurs var sikret fyldestgørelse gennem den vidtgående modregningsadgang efter konkurslovens § 15, bør denne adgang til dækning ikke berøves ham. Er derimod den ene fordring opstået eller erhvervet fra trediemand efter den nye lovs ikrafttræden, har kreditor ikke tidligere kunnet indrette sig på en modregningsadgang.

Til § 213.

Den gældende konkurslovs § 18 foreslås på flere punkter ændret ved udkastet, navnlig dettes § 45, stk. 1, jfr. også 3 månedersfristen i § 49. Både kreditor og den afdragsbetalende (eller helt indfriende) medskyldner

bør på betalingstidspunktet have mulighed for at skaffe sig klarhed over betalingens betydning for anmeldels esretten i et senere konkursbo.

Stk. 2 begrænser den nye regel i § 48 om rangfølgen mellem kreditors »fulde anmeldelsesret« i boet og sikkerhed, der af skyldneren er stillet for medskyldnerens regreskrav, jfr. om modregningsret § 48, stk. 2, til at gælde sikkerhed eller modregningsadgang, der opnås efter lovens ikrafttræden.

Til § 214.

Bestemmelsen indeholder den vigtige begrænsning i den nye lovs anvendelse, at omstødelse kun kan ske efter de hidtil gældende regler, for så vidt angår dispositioner og retsforfølgning, der er foretaget under den gamle lov. Det ville ikke være rimeligt, om en retserhvervelse, der var uangribelig efter lovreglerne på tidspunktet for dens opståen, skulle kunne omstødes efter nye lovregler. Er retten en panteret, er tidspunktet for sikringsaktens iagttagelse afgørende for, hvornår den kan anses foretaget, jfr. den gældende lovs § 22, stk. 2.

Udkastets § 80, der sætter længere frister for anlæggelse af omstødelsessag end den gældende lovs § 30, skal dog kunne anvendes, blot konkursbegæringen er indgivet efter den nye lovs ikrafttræden. Den begunstigede ved den omstødelige disposition har her ikke på noget tidspunkt kunnet regne med, at hans erhvervelse var i sikkerhed for boet.

Til § 215.

De fleste af reglerne i udkastets kapitel 10 medfører ingen ændringer i den gældende ret.

Stk. 1 angår det tilfælde, at en funktionær hos skyldneren, der anmelder et lønkrav, er nærstående til skyldneren. Er kravet underkastet den gældende lov, er det efter dennes § 33, stk. 2, overladt til skifterettens skøn, om kravet skal have privilegium eller ikke, og afgrænsningen af de nærstående frembyder også visse forskelle fra udkastets § 92, stk. 2, jfr. § 2. Det må her være kravets forfaldstid, der er afgørende for, om de nye eller de gamle regler skal benyttes.

Stk. 2 medfører, at en udenforstående, som før lovens ikrafttræden har indfriet en privilegeret fordring, i reglen ikke vil få et privilegeret regreskrav mod skyldnerens bo, jfr. bemærkningerne til udkastets § 95, stk. 2.

Til §216.

Efter ændringen ved lov nr. 177 af 29. april 1960 omfatter bestemmelsen i konkurslovens § 34 formentlig kun sikkerhed ifølge »tinglyst skifteekstrakt« efter de før 1. april 1964 gældende regler. Efter denne dato kan sikkerhed kun gives arvinger ved tinglysning af almindelige pantebreve, jfr. skiftelovens § 63 som ændret ved lov nr. 412 af 18. december 1963. Ifølge de tidligere regler kunne en efterlevende ægtefælle opnå henstand med udbetaling af arv efter førstafdøde til dennes umyndige livsarvinger mod tinglysning af en udskrift af skifteprotokollen, hvorved de umyndige fik sikkerhed i alt, hvad enken eller enkemanden » ejer eller ejendis vorder« forud for simpel gæld. Ejede den efterlevende ægtefælle fast ejendom, fik arvingerne tillige sædvanlig pantesikkerhed i ejendommen. Arven kan kræves udbetalt, når arvingen efter de dengang gældende regler blev myndig, altså normalt når han fylder 21 år, jfr. lov nr. 578 af 19. december 1969 § 3. Dør arvingen inden dette tidspunkt, må det formentlig antages, at hans dødsbo (hans arvinger) kan kræve arven, når den afdøde arving ville være fyldt 21 år. Bliver arven ikke udbetalt, bevares sikkerheden for kravet, som ikke forældes. Sikkerhed ifølge tinglyst skifteekstrakt ville således kunne forekomme flere slægtled frem i tiden.

Et gennemsyn af personbogen i Københavns Byret viser, at der ved denne ret henstår 125-150 uaflyste skifteekstrakter. Langt de fleste arvinger er forlængst myndige. Det må antages, at en stor del af disse rettigheder er bortfaldet, men blot ikke bliver afløst. Det er dog ikke muligt at slette rettighederne efter tinglysningslov nr. 111 af 31. marts 1926 § 20, stk. 2, idet man ikke med nogen sandsynlighed kan slutte, om retten er opført eller ikke. Det må anses for ønskeligt, at disse rettigheder inden for en overskuelig tid

bringes til ophør. Arvingerne må dog have en rimelig tid til at gøre deres krav gældende og til eventuelt at få sikkerheden ombyttet med almindelige pantebreve. Udvalget foreslår derfor, at sikkerheden skal ophøre 3 år efter, at arvingen er blevet myndig, eller, hvis han forinden er afgang ved døden, efter at han ville være blevet myndig. For arvinger, der allerede er blevet myndige ved lovens ikrafttræden, er fristen sat til 3 år fra ikrafttrædelsen.

Til § 217.

Efter udkastets § 159 skal statsautoriserede revisorer og kun disse fungere som regnskabskyndige tillidsmænd ved akkordforhandling. Udvalget mener dog ikke, at justitsministeriet skal være afskåret fra at forlænge de autorisationer, der allerede er meddelt til ikke-statsautoriserede revisorer. Som nævnt i bemærkningerne til § 159 drejer det sig om 12 personer. Af henvisningen til de hidtil gældende regler følger, at forlængelsen sker for et bestemt åremål. Er den pågæl-

dende ved udløbet af dette tidsrum ophørt at drive erhvervsmæssig virksomhed som revisor, kan yderligere forlængelse ikke finde sted, og det er i øvrigt overladt til ministeriets skøn, hvorvidt forlængelse overhovedet bør ske.

Til § 218.

Konkursloven gælder også for Færøerne, jfr. anordninger nr. 72 af 2. maj 1902, nr. 278 af 10. november 1927, nr. 296 af 31. oktober 1934 og nr. 341 af 27. juli 1970.

Derimod gælder konkursloven ikke for Grønland. I udvalgets betænkning I nr. 423 i 1966 s. 5 er det nævnt, at det grønlandske lovudvalg har drøftet spørgsmålet, om konkursinstituttet kan anvendes i Grønland. Sagen i U. f. R. 1970.255 illustrerer tydeligt, at der er behov for regler om konkurs i Grønland. Udvalget foreslår at give mulighed for indførelse af reglerne om konkurs og tvangsakkord i Grønland med de afvigelser, som følger af grønlandske forhold.

UDKAST TIL LOV OM ÆNDRING AF FORSKELLIGE LOV-BESTEMMELSER VEDRØRENDE KONKURS M.V.

§ 1.

Danske Lov 5-7-2, 5-7-3 og 5-14-46 ophæves.

§2.

Forordning af 21. juni 1793, som nøjere bestemmer grænserne mellem de civile auktions- og skifteforvalteres jurisdiktioner indbyrdes m. v., ophæves for så vidt angår konkurs.

§ 3.

§ 8 i forordning af 2. april 1817 angående, hvorledes der skal forholdes med forladt arv og med de summer, der på skifte udlægges til kreditorerne og ikke affordres af disse, inden skiftet sluttet, jfr. cancelliplakat af 26. april 1842 angående den fremtidige indbetaling af de det ophævede fond ad usus publicos tillagte indtægter, ophæves.

§4.

I lov nr. 155 af 30. november 1874 om skifte af dødsbo og fællesbo m. v. som ændret senest ved lov nr. 259 af 4. juni 1969 foretages følgende ændringer:

1. I § 18, stk. 2, og i overskriften til kapitel 3 ændres „§ 145" til „§ 19".

2. § 44 affattes således:

„§ 44. Såsnart som de i § 38 omhandlede 4 uger efter listens fremlæggelse er gået, har skifteretten at iværksætte udlodningen til kreditorerne i overensstemmelse med reglerne i konkurslovens 18. kapitel.

Stk. 2. Kravene fyldestgøres efter reglerne i konkurslovens §§ 81 og 84-95, dog at begravelsesudgifter i rimeligt omfang dækkes forlods.

Stk. 3. Bestemmelserne i konkurslovens §§ 1, 2, 32 og 36-61 anvendes med de ændringer, som følger af forholdets natur, og såle-

des at der i stedet for tidspunktet for konkursdekretets afsigelse regnes med tiden for dødsfaldet.“

§5.

I lov nr. 111 af 31. marts 1926 om tinglysning som ændret senest ved lov nr. 366 af 28. november 1962 indsættes efter § 47:

„§ 47a. Ingen kan give pant i alt, hvad han ejer eller fremtidig erhverver.

§ 47 b. Underpant i løsøre kan ikke gives i samlinger af ensartede eller til et fælles brug bestemte ting, der betegnes ved almindelige benævnelser, medmindre andet følger af andre lovbestemmelser.

Stk. 2. Når en erhvervsvirksomhed drives fra lejet ejendom, kan indehaveren uanset bestemmelsen i stk. 1 pantsætte det til virksomheden hørende driftsinventar og driftsmateriel — derunder maskiner og tekniske anlæg af enhver art — og ved landejendomme tillige den til ejendommen hørende besætning, gødning, afgrøder og andre frembringelser. Pantsætningen er ikke til hinder for, at de nævnte genstande udskilles ifølge en regelmæssig drift af virksomheden."

§6.

§ 6, stk. 3, i lov nr. 156 af 2. maj 1934 om visse spare- og udlånsvirksomheder som ændret ved § 34 i lov nr. 213 af 4. juni 1965 og lov nr. 62 af 13. marts 1968 affattes således:

„Stk. 3. Bestemmelserne i konkurslovens §§ 32, 37-63, 65-90 og 92-95 finder tilsvarende anvendelse under likvidation."

§7.

§ 12, stk. 3, i lov nr. 355 af 1. juli 1940 om tilsyn med begravelseskasser og ligbrændingsforeninger affattes således:

„*Stk. 3.* Bestemmelserne i konkurslovens §§ 32, 37-63, 65-90 og 92-95 finder tilsvarende anvendelse under likvidationen”.

§ 8.

I lov om aktieselskaber, jfr. lovbekendtgørelse nr. 313 af 28. august 1952 som ændret senest ved § 31 i lov nr. 212 af 8. juni 1966, ophæves § 61, stk. 4, § 65, stk. 4, § 68 og § 71, stk. 3 og 4.

§ 9.

§ 16, stk. 4, i lov om banker, jfr. lovbekendtgørelse nr. 169 af 15. juni 1956 som ændret ved § 72 i lov nr. 213 af 4. juni 1965 og lov nr. 60 af 13. marts 1968, affattes således:

„*Stk. 4.* Fra betalingsstandsningen at regne finder bestemmelserne i konkurslovens §§ 32, 37-63, 65-90, 92-95 og retsplejelovens § 533, stk. 2, tilsvarende anvendelse.”

§ 10.

I lov nr. 147 af 13. maj 1959 om forsikringsvirksomhed som ændret ved § 86 i lov nr. 213 af 4. juni 1965 foretages følgende ændringer:

1. § 104, stk. 5, affattes således:

„*Stk. 5.* Viser selskabet sig at være insolvent, finder reglerne i konkurslovens §§ 32, 37-63, 65-90, 92-95, retsplejelovens § 533, stk. 2, og lov om forsikringsaftaler § 27 tilsvarende anvendelse. Omkostningerne ved likvidationen udredes forlods af boets midler. Fordringer og andre krav, som først anmeldes efter boets optagelse til slutning, kan ikke tages i betragtning. Omstødelse af retshandler kan kun finde sted, for så vidt selskabet ved likvidationens endelige vedtagelse er insolvent. De i konkurslovens §§ 62, 63 og 65-71 fastsatte frister regnes i tilfælde af likvidation fra den dag, likvidationen endeligt vedtages, eller, såfremt der forinden er indgivet konkursbegæring eller anmeldt betalingsstandsning, fra fristdagen, jfr. konkurslovens § 1. Fristen i konkurslovens § 80 regnes fra likvidationens endelige vedtagelse.”

2. § 107, stk. 5, affattes således:

„*Stk. 5.* Bestemmelserne i konkurslovens §§ 32, 37-63, 65-79, 81-90, 92-95, retsplejelo-

vens § 533, stk. 2, og lov om forsikringsaftaler § 27 finder tilsvarende anvendelse under likvidationen. Fordringer og andre krav, som først anmeldes efter boets optagelse til slutning, kan ikke tages i betragtning. Sager, hvorved boet i henhold til konkurslovens §§ 62-63 og 65-79 vil angribe indgåede retshandler, må anlægges inden en måned efter udløbet af den frist, som er fastsat for anmeldelser af krav i likvidationsboet, men kan dog altid anlægges inden for en måned efter forsikringsrådets beslutning om likvidation.”

3. I § 108, stk. 4, ændres ordene „dog højst for fjorten dage ad gangen og ikke udover et tidsrum af otte uger” til „dog ikke ud over ialt otte uger eller med skifterettens samtykke tre måneder.”

4. § 108, stk. 7, ophæves.

5. § 109 ophæves.

§ 11.

§ 21, stk. 7, i lov om tilsyn med pensionskasser, jfr. lovbekendtgørelse nr. 163 af 26. maj 1959 som ændret ved § 87 i lov nr. 213 af 4. juni 1965, affattes således:

„*Stk. 7.* Bestemmelserne i konkurslovens §§ 32, 37-63, 65-90 og 92-95 finder tilsvarende anvendelse under likvidationen.”

§ 12.

§ 16, stk. 5, i lov om sparekasser, jfr. lovbekendtgørelse nr. 8 af 15. januar 1960 som ændret senest ved lov nr. 61 af 13. marts 1968, affattes således:

„*Stk. 5.* Fra betalingsstandsningen at regne finder bestemmelserne i konkurslovens §§ 32, 37-63, 65-90 og 92-95 tilsvarende anvendelse.”

§ 13.

I medhjælperlov nr. 156 af 31. maj 1961 som ændret ved lov nr. 149 af 13. maj 1964 og § 8 i lov nr. 333 af 18. juni 1969 foretages følgende ændringer:

1. § 29 affattes således:

„§ 29. Dør arbejdsgiveren, fortsættes arbejdsforholdet med den efterlevende ægtefælle, arvingerne eller boet, således som det oprindelig var indgået. Er arbejdsforholdet

indgået for længere tid end en måned, kan hver af parterne dog opsiges det med tre måneders varsel til ophør ved en måneds udgang. Keglen i andet punktum anvendes også i tilfælde af arbejdsgiverens konkurs."

2. § 31 ophæves.

3. I § 32 udgår i stk. 1 ordene „eller det kommer under konkursbehandling“ og i stk. 2 ordene „konkurs eller“.

§ 14.

I § 65 i lov om apotekervæsenet, jfr. lovbeholdtgørelse nr. 248 af 2. juli 1962 som ændret senest ved lov nr. 232 af 27. maj 1970, ændres ordene: „§ 152, stk. 1, i lov nr. 51 af 25. marts 1872 om konkurs m. v.“ til „§ 47 b, stk. 1, i lov om tinglysning.“

§ 15.

I § 8 i lov nr. 68 af 15. marts 1967 om statsautoriserede revisorer foretages følgende ændringer:

1. I *stk. 1* ophæves 2. punktum.

2. *Stk. 2* affattes således:

„*Stk. 2.* En statsautoriseret revisor kan ikke medvirke ved istandbringelse af akkorder“.

§ 16.

§ 301 i borgerlig straffelov, jfr. lovbeholdtgørelse nr. 347 af 15. august 1967 som ændret ved lov nr. 224 af 4. juni 1969 og lov nr. 276 af 18. juni 1969, ophæves.

§ 17.

§ 53 i lov nr. 206 af 21. maj 1969 om rets-afgifter ophæves.

§ 18.

I lov om rettens pleje, jfr. lovbeholdtgørelse nr. 609 af 19. december 1969 som ændret senest ved lov nr. 203 af 27. maj 1970, foretages følgende ændringer:

1. § 9, *stk. 3, nr. o*, affattes således:

„5. Behandling af konkursboer, ledelse af akkordforhandling og modtagelse af anmeldelser om betalingsstandsning, jfr. konkurslovens § 4“.

2. Efter § 18 b indsættes som ny § 18 c:

„§ 18 c. Under behandling af konkursboer kan sagkyndige dommere tilkaldes efter reglerne i §§ 6, stk. 4, 18 a, stk. 2, og 18 b.“

3. I § 533, *stk. 1*, ændres „konkurslovens § 23“ til „konkurslovens §§ 70, 89 og 179.“

4. I § 538 affattes *stk. 2* således:

„*Stk. 2.* De følgende regler anvendes på tvangsauktion, som sker uden forudgående udlæg eller udpantning, med de ændringer, som følger af forholdets natur.“

Stk. 3 udgår.

5. Efter § 538 indsættes:

„§ 538 a. Fyldestgøres et krav, der er sikret ved håndpant, ikke rettidigt, kan pant-haveren lade pantet bortsælge ved tvangsauktion. Værdipapirer, som har kurs på Københavns børs eller på fremmede børser, sælges dog ved et medlem af fondsbørsen eller en bank.“

Stk. 2. Inden pant-haveren tager skridt til fyldestgørelse, skal han, medmindre pantsætterens bopæl er ham ubekendt, med en uges varsel ved anbefalet brev opfordre denne til at opfylde kravet, medmindre omgående salg er nødvendigt for at undgå eller begrænse et tab. Afkald på sådan opfordring er ikke gyldigt.

Stk. 3. Pantsatte fordringer kan inddrives af pant-haveren, efterhånden som de forfalder.

§ 538 b. Når pantsatte genstande skal bortsælges ved tvangsauktion fra et dødsbo, hvori gæld ikke er vedgået, eller et konkursbo, foretages auktionen af fogden under iagttagelse af de i kapitlerne 49-52 indeholdte regler med de ændringer, som følger af forholdets natur. Eksekutor, kurator eller skifterettens medhjælper i boet skal udføre, hvad der påhviler rekvirenten af en tvangsauktion, og fungerer tillige som inkassator. Er ingen kurator eller medhjælper udpeget, udføres hvervet af skifteretten eller den, som skifteretten udpeger dertil.

Stk. 2. I øvrigt sker salg ved offentlig auktion af et bos effekter efter reglerne om offentlige auktioner, der ikke er tvangsauktioner.“

6. I *overskriften til sjette afsnit* udgår ordene „tvangsakkord uden for konkurs samt konkurs.“

7. I *overskriften til kapitel 58* udgår ordene „og tvangsakkord uden for konkurs.“

8. § 666 ophæves.

9. *Kapitel 59* og *kapitel 60* ophæves.

§ 19.

Vedkommende minister kan fastsætte bestemmelser, hvorved skifteretten fritages for en i lovgivningen fastsat pligt til at give meddelelser til offentlige myndigheder.

§ 20.

Loven træder i kraft samtidig med konkursloven.

§ 21.

Under konkurs, som er indtrådt i henhold til en begæring, der er indgivet inden denne lovs ikrafttræden, anvendes de hidtil gældende regler.

Stk. 2. I dødsboer anvendes de hidtil gældende regler, dersom dødsfaldet er sket før lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Ved likvidationer af de i loven nævnte selskaber anvendes de hidtil gældende regler, dersom likvidationen er endeligt vedtaget inden lovens ikrafttræden, eller dersom der forud for vedtagelsen af li-

kvidation og inden lovens ikrafttræden er indgivet konkursbegæring. Ved likvidation af forsikringsselskaber anvendes de hidtidige regler også, hvis forsikringsrådet inden lovens ikrafttræden har truffet beslutning om likvidation.

§ 22.

Henvisninger i denne lov til bestemmelser i konkursloven omfatter også reglerne i konkurslovens §§ 212-215.

Sth. 2. Ved udlodning efter reglerne i § 44, stk. 2, i lov nr. 155 af 30. november 1874 om skifte af dødsbo og fællesbo m. v. som affattet ved denne lovs § 4, nr. 2, anvendes også bestemmelsen i konkurslovens § 216 angående krav, der er sikret ved tinglyst skifteekstrakt.

§ 23.

De hidtil gældende regler om fortrinsret i fast ejendom med tilbehør for krav på løn og kostpenge anvendes, dersom kravet er forfaldet før lovens ikrafttræden, eller dersom indgivelse af konkursbegæring mod arbejdsgiveren, arbejdsgiverens død eller foretagelse af udlæg eller udpantning i ejendommen er sket før dette tidspunkt.

§ 24.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

BEMÆRKNINGER TIL UDKAST TIL LOV [OM ÆNDRING AF FORSKELLIGE LOVBESTEMMELSER VEDRØRENDE KONKURS M.V.]

Udvalget har samlet en række bestemmelser om ændringer i forskellige love, navnlig retsplejeloven, skifteloven og love, der erstatter konkurs med en særlig konkurslignende likvidation, samt medhjælperloven, i et særligt lovudkast. Lovene er ordnet kronologisk, lovebekendtgørelser efter bekendtgørelsens dato.

§§ 5 og 18, nr. 5, drejer sig om overførelse af regler, der ikke i første række angår konkurs eller andre i konkursloven behandlede opgørelsesformer, til andre love, og § 17 vedrører tvangsakkord.

Til § 1.

Danske Lov 5-7-2 og 3 angår håndpant-haverens adgang til at tage pantet til ejendom efter vurdering. Denne adgang foreslås ophævet, jfr. bemærkningerne til § 18, nr. 5. Denne fyldestgørelsesform skal herefter kun kunne benyttes i kraft af særlig aftale.

Danske Lov 5-14-46, 2. led, om afkræftelse af dispositioner mellem visse nærstående er opretholdt ved konkurslovens § 28, som foreslås ophævet, jfr. bemærkningerne herom i indledningen til kapitel 8 i konkurslovsudkastet. 1. led pålægger i opbuds- og dødsboer kreditor og debitor ifølge pantebreve og skøder »ved højeste Eed« at bekræfte, at der ingen bedragelighed er under. Kravet om edsaflæggelse er forlængst bortfaldet, jfr. Stig Juuls udgave af Danske Lov s. 272, og tilbage står måske et udtryk for, at visse mislige transaktioner ikke har gyldighed over for konkursboer og dødsboer, hvori gæld ikke er vedgået. J. Nellesmann i Den ordinaire Civile Procesmaade, 4. udg., 1892, s. 761 ff. antog, at der kun sigtedes til pro **forma-retshandler**, og i så fald ville be-

stemmelsen efter nutidens retsopfattelse være klart overflødig, da det også uden særlig hjemmel er givet, at transaktioner, der i virkeligheden ikke går ud på at skabe den ret, som tilsyneladende stiftes, ikke kan gøres gældende over for boet. Andre forfattere, således H. Munch-Petersen i Den danske Civilproces, I, s. 426 ff., har ment, at bestemmelsen havde en videre rækkevidde, og har benyttet den som støtte for en almindelig omstødelsesadgang uden for de i **konkursloven** nævnte afkræftelsestilfælde. Efter udvalgets opfattelse må imidlertid reglerne i konkurslovsudkastets kapitel 8 udtømmende angive de tilfælde, hvor omstødelse kan ske i forbindelse med konkurs (og tvangsakkord). Da bestemmelsen i Danske Lov ikke i dag kan antages at have betydning for en mulig adgang til omstødelse uden for konkurs, foreslås 5-14-46 i det hele ophævet.

Til § 2.

Forordningen af 1793 giver regler om grænserne for skifteretternes indbyrdes jurisdiktion og har stadig den betydning, at den fastslår, at kompetencen er hos skifteretten på det sted, hvor skyldneren eller afdøde havde hjemting. Da dette ændres ved udkastets § 3, må bestemmelserne i forordningen ophæves for så vidt angår skifterettens virksomhed efter konkurslovsudkastet, medens de forbliver i kraft for så vidt angår dødsboer.

Til § 3.

§ 8 i forordningen af 1817 bestemte, at dividende, som ikke hæves, efter forløbet af et år og seks uger skulle indbetales til fonden ad usus publicos, hvorfra vedkommende kreditor i 15 år kunne fordre beløbet udbe-

talt. Efter plakaten af 1842 skal pengene indbetales til statskassen i stedet for til den ophævede fond ad usus publicos. Reglen gælder både ved konkurs og ved dødsboskifte. Efter konkurslovsudkastets § 148, stk. 2, skal indbetaling til statskassen ske efter forløbet af et år uden adgang for kreditor til senere at fordrer beløbet udbetalt af statskassen. Reglen skal ifølge dette udkasts § 4, nr. 2, også gælde for dødsboer. De gamle bestemmelser foreslås derfor ophævet.

Til § 4.

Under nr. 1 rettes henvisningen til konkurslovens § 145 om dødsboers adgang til konkursbehandling til den tilsvarende bestemmelse i konkurslovsudkastet.

Nr. 2 angår skiftelovens § 44. Efter denne bestemmelses første stykke skal udlodning af et dødsbo, som behandles efter skiftelovens kapitel 3 uden gældsansvar for arvinger eller efterlevende ægtefælle, ske efter reglerne i konkursloven. Udkastet går her alene ud på at ændre henvisningen til det kapitel i konkursloven, som nævnes i bestemmelsen, til det tilsvarende kapitel i konkurslovsudkastet.

§ 44, stk. 2, overfører reglerne i konkurslovens kapitel 1, 3 og 5 til disse dødsboskifter. I udkastet er disse henvisninger af praktiske grunde delt i to stykker. Stk. 2 svarer til henvisningen til konkurslovens kapitel 5, som i konkurslovsudkastet er spaltet op i kapitlerne 9 og 10. Konkurslovsudkastets § 81 har samme indhold som konkurslovens § 6, stk. 1, hvortil der henvises i § 44. §§ 82 og 83 giver derimod nye regler om boets ansvar ved salg af trediemands ejendom og trediemands tab af vindikationsret over for en erhverver i god tro. Langt de fleste boer, som behandles efter skiftelovens kapitel 3, er solvente, og en overførelse af disse regler ville, da de efter deres indhold er anvendelige også i et solvent bo, derfor hyppigst blive til fordel for arvinger efter afdøde. Udvalget mener herefter ikke at burde tage stilling til, om sådan overførelse bør ske; men dette spørgsmål, som har forbindelse med reglerne om proklama i dødsboer,

bør behandles af det nedsatte skiftelovsudvalg. En regel, der alene gjorde bestemmelserne anvendelige på insolvente dødsboer, ville næppe være hensigtsmæssig.

Reglen i konkurslovens § 31, litra a, om begravelsesudgifters stilling foreslås af de ved konkurslovsudkastets § 91 anførte grunde overført til skifteloven, jfr. også kommissionsudkastet 1941. Man har anset det for bedst stemmende med almindelige sømmelighedshensyn at tillægge begravelsesomkostninger, som ikke dækkes af begravelseshjælp eller forsikring, stilling endog forud for massekraft. I stedet for konkurslovens ord om skyldnerens »tarvelige, men dog sømmelige« begravelse siges i udkastet, at omkostninger i »rimeligt omfang« skal dækkes forlods. De citerede ord dækker formentlig bedre nutidens syn, men vil i øvrigt næppe betyde nogen ændring i hidtidig praksis, hvorefter i insolvente boer omkostninger på nogle få tusinde kroner til selve begravelsen sædvanligvis godkendes. Begravelsesomkostningers fortrinsstilling har stor praktisk betydning ved, at et betydeligt antal småboer uden egentlig skiftebehandling udlægges f. eks. til en arving eller efterlevende ægtefælle til dækning for begravelsesomkostninger, jfr. skiftelovens § 10, stk. 1.

Henvisningerne i stk. 3 til de citerede paragraffer i konkurslovsudkastet svarer i det væsentlige til henvisningen i den gældende skiftelov til konkurslovens 1. og 3. kapitel. Konkurslovsudkastets § 1 om fristdagen får i dødsboer betydning ved anvendelsen af §§ 91 og 92, medens § 2 om, hvem der er skyldnerens nærstående, må anvendes på konkurslovsudkastets § 92, stk. 2, om undtagelserne fra de privilegerede lønkrav.

Til § 5.

Bestemmelserne svarer med nogle redaktionelle ændringer til konkurslovens §§ 151 og 152 som ændret ved lov nr. 177 af 29. april 1960. Konkursloven indeholdt oprindeligt foruden reglerne om konkurs nogle bestemmelser om pant og eksekution. Reglerne om eksekution findes nu i retsplejeloven, og bestemmelserne om pant hører heller ikke

naturligt hjemme i konkursloven. Da der ikke findes en almindelig lov om pant, synes bestemmelserne at have stærkest tilknytning til tinglysningsloven, der indholder forskellige regler om pant, jfr. således §§ 37, 38 og 47. § 152, stk. 2, (efter udkastet tinglysningslovens § 47 b, stk. 2) giver for underpant i løsøre en regel, som nøje svarer til bestemmelsen i tinglysningslovens § 37 om pant i tilbehør til en fast ejendom.

Der er ikke i lovgivningen udtrykkelig taget stilling til *konkursboets ret til en panteret i fast ejendom*, der falder bort som følge af afkræftelse. Viser panteretten sig ikke at være gyldigt stiftet, bestemmer tinglysningslovens § 40, stk. 1, 1. pkt, derimod, at ejeren, uanset modsat aftale med en efterstående panthaver eller andre, har ret til at besætte - enten straks eller senere - den ledige plads med en ny panteret.

Ifølge den oprindelige udformning af tinglysningslovens § 40, stk. 1, sidste pkt., tilfaldt en ledigbleven panteret i fast ejendom kreditorerne i tilfælde af udlæg, konkurs eller anden retsforfølgning. Ved afkræftelse af en forprioritet tilfaldt den ledige plads altså konkursboet, og konkursboet kunne kræve det beløb af provenuet, der svarede til ejerpantet, når panthaverne foran ejerpantet var blevet dækket.

Ved lov nr. 176 af 29. april 1960 er bestemmelsen i tinglysningslovens § 40, stk. 1, sidste pkt., ændret derhen, at en ledigbleven plads i tilfælde af tvangsauktion tilfalder de øvrige i ejendommen berettigede. Derimod var det uafklaret, om den ledige plads også i tilfælde af afkræftelse i konkurs skulle tilfalde de øvrige panthavere eller som hidtil de almindelige kreditorer. Dette spørgsmål er nu afgjort ved Højesterets dom i U. f. R. 1967.86, der finder det bedst stemmende med ændringslovens formål, at de ved afkræftelse af panterettigheder i fast ejendom ledigblevne pladser tilfalder efterstående panthavere, og endvidere finder, at dette resultat har støtte i, at konkurslovens afkræftelsesregler må komme samtlige konkursboets kreditorer, herunder underpanthavere,

til gode i den ved loven fastsatte orden, jfr. J. Trolle i U. f. R. 1967 B. 97-100 med henvisning til praksis fra tiden før tinglysningsloven.

Et lignende problem kan forekomme i tilfælde, hvor f. eks. en bank har ydet en falent en betydelig kredit, der er sikret ved ejerpantebrev eller skadesløsbrev, og dette på konkurstidspunktet ikke er udnyttet fuldt ud, eventuelt som følge af tilfældige, større indbetalinger fra trediemand kort før konkursen, eller fordi banken har beregnet sig en betydelig sikkerhedsmargin.

Ved lovens ændring har man formentlig haft for øje dels at beskytte panthaverne mod, at ejendommen går til tvangsauktion på grund af udlæg i tilfældigt opståede ejerpanter, dels at undgå de betydelige praktiske ulemper ved opgøret af prioritetsrækkefølgen ved tvangsauktion. De nævnte eksempler viser imidlertid, at en regel om ubetinget oprykningsret ved retsforfølgning i tilfælde af konkurs kan få konsekvenser til betydelig skade for et konkursbo, og at de yderste prioriteter - oftest udlæg - kan opnå en forbedring af deres sikkerhed, som de ikke forud har kunnet regne med.

Da spørgsmålet om konkursboets stilling næppe kan løses isoleret fra problemet om oprykningsret i øvrigt, hvilket spørgsmål falder uden for udvalgets kommissorium, har udvalget ikke udformet noget ændringsforslag, men skal henstille, at spørgsmålet optages til behandling i forbindelse med det igangværende arbejde med revision af tinglysningsloven.

Til § 6.

Forskellige pengeinstitutter: banker, sparekasser, pensionskasser og begravelseskasser kan efter lovgivningen ikke erklæres konkurs, men skal derimod afvikles efter en særlig likvidationsordning. Hvis reglerne om likvidation af insolvente aktieselskaber som foreslået ved udkastets § 8 afskaffes, kan der være grund til ved lejlighed at optage til overvejelse, om de bestående regler om afvikling af banker m. v. skal opretholdes med deres nuværende indhold. Udkastet går

dog alene ud på redaktionelle ændringer for at tydeliggøre, hvilke bestemmelser i konkurslovsudkastet der kommer til anvendelse i disse konkurslignende likvidationer.

Medens banker behandles i § 9, sparekasser i § 12, pensionskasser i § 11 og begravelseskasser i § 7, angår § 6 visse spare- og udlånsvirksomheder. Loven var i sin tid møntet på bevægelsen J. A. K. (Jord, Arbejde, Kapital). De regler, som overføres fra konkurs, er i alt væsentligt de samme som efter den gældende lov, nemlig bestemmelserne om standsning af individuel retsforfølgning, tidspunktet for opståen af regreskrav, hvilken bestemmelse efter konkurslovsudkastet er gjort mere almen end efter den gældende konkurslov, omsætning af krav på ting m. v. til penge, **omsætningskurs** for fremmed valuta, hvilket er en ny regel, boets frigørelsestid, modregning, solidarisk hæftelse, gensidigt bebyrdende kontrakter, hvor adskillige ændringer foreslås i konkurslovsudkastet, omstødelse (bortset fra en regel, som ikke kan anvendes på pengeinstitutter, nemlig om omstødelse af delinger på skifter mellem ægtefæller), fyldestgørelse af panterettigheder samt om **konkursordenen**. Dog er § 91 ikke medtaget, da de der omhandlede indledende skridt ikke vil forekomme for pengeinstitutternes vedkommende; manglende solvens vil her bevirke, at man straks går over til likvidation. Endvidere er medtaget § 81 om udlevering af trediemands ting, som også må gælde for disse likvidationer, samt de nye regler i §§ 82 og 83 om virkningen af boets salg af **trediemands ting**. I stedet for bestemmelsen i loven om visse spare- og udlånsvirksomheder om en frist for anlæggelse af omstødelssag på 6 måneder fra likvidationens vedtagelse er indsat en henvisning til konkurslovsudkastets § 80, der indfører en 6 måneders frist suppleret med en adgang til at anlægge sag også efter denne frists udløb, når det sker inden 3 måneder efter, at boet blev i stand til at gøre kravet gældende.

Til § 7.

Der henvises til bemærkningerne til § 6.

Til § 8.

Udvalgets begrundelse for at foreslå reglerne om likvidation af insolvente aktieselskaber ophævet er fremstillet i indledningen til konkurslovsudkastets kapitel 13.

§ 68 i aktieselskabsloven giver gebyr for opbevaring af regnskabsbøger og vederlag til likvidatorer og revisorer stilling som massekrav. Når reglerne om **konkursordenen** ikke skal gælde, fordi de særlige regler om likvidation af insolvente aktieselskaber ophæves, må også bestemmelsen om massekrav falde bort. Samtykker kreditorerne i, at et insolvent selskab opløses ved likvidation, vil de sædvanligvis vedtage, at **konkursordenens** regler skal anvendes. Gebyret må da anses for en udgift ved boets bestyrelse, der bliver massekrav. Vedrørende vederlag til likvidatorer og revisorer henvises til bemærkningerne til konkurslovsudkastets § 91.

§ 71, stk. 4, om pligter for bestyrelsesmedlemmer m. fl. erstattes af konkurslovsudkastets § 101.

De bestemmelser i aktielovsudvalgets udkast i betænkning nr. 540 af 1969, som bøj bortfalde, dersom konkurslovsudvalgets forslag gennemføres, er §§ 128-132 og 133, stk. 1, 2. pkt., og stk. 3. Endvidere skal der foretages ændringer i § 116, stk. 3, og § 122, stk. 3.

Til § 9.

Der henvises til bemærkningerne til § 6.

Henvisningen til retsplejelovens § 533, stk. 2, om betingelserne for, at en **udlæghaver** kan bevare sin sikkerhedsret, findes i den gældende banklov.

Til § 10.

Lov om forsikringsvirksomhed indeholder ikke som bankloven m. fl. andre love et absolut forbud mod konkurs. Likvidation kan *enten* beslutes af generalforsamlingen, § 101, stk. 1, der kan bestemme, at handelsministeren skal opfordres til at udnævne likvidatorerne, § 101, stk. 3, ligesom ministeren af egen drift efter indhentet udtalelse fra forsikringsrådet kan udnævne en medlikvidator, *eller* af forsikringsrådet, bl. a. hvis

konkursbegæring indgives, § 108, jfr. § 107. Forsikringsrådet skal af skifteretten underrettes om en konkursbegæring. Rådet kan da forlange udsættelse med behandlingen af begæringen i tilsammen højst 8 uger. Har forsikringsrådet inden afsigelse af konkursdekret truffet beslutning om likvidation, eller har handelsministeren i medfør af § 101 udnævnt likvidator, kan konkursbegæringen ikke tages til følge.

Idet der i øvrigt henvises til bemærkningerne til § 6, tilføjes følgende: § 104 indeholder de almindelige regler for likvidation af insolvente forsikringselskaber. § 107 giver regler for likvidation, som er besluttet af forsikringsrådet. Var betingelserne opfyldt for, at forsikringsrådet kunne beslutte likvidation, men har selskabet selv truffet bestemmelse herom, kan rådet efter § 104, stk. 6, bestemme, at likvidationen skal foregå efter forskrifterne i § 107. Henvisningen til retsplejeloens § 533, stk. 2, findes i den gældende lovbestemmelse. § 27 i forsikringsaftalelov nr. 129 af 15. april 1930 angår forsikringstagerens adgang til at hæve forsikringsaftalen i tilfælde af likvidation og angiver dels et særligt opsigelsesvarsel, dels en absolut frist for forsikringens ophør. Lov om forsikringsvirksomhed indeholder endvidere en henvisning til konkurslovens § 91, som efter konkurslovsudkastet skal erstattes af dettes § 129, stk. 2, der imidlertid ikke umiddelbart lader sig anvende på den i forsikringsloven omtalte likvidation. Man har derfor i et nyt punktum angivet, at fordringer og krav, som først anmeldes efter boets optagelse til slutning, ikke kan tages i betragtning. Beregningen af frist for anlæggelse af omstødelsessag er forskellig i forsikringslovens § 104 og i § 107. Efter § 104 skal omstødelsessagen anlægges inden 6 uger efter likvidationens endelige vedtagelse, hvilket foreslås erstattet af konkurslovsudkastets væsentligt længere frister efter § 80. I § 107 sættes derimod en frist på en måned efter udløbet af anmeldelsesfristen eller efter forsikringsrådets beslutning om likvidation. Anmeldelsesfristen er ved den af generalforsamlingen vedtagne likvidation mindst 6 må-

neder, jfr. § 104, stk. 1, men fastsættes ved den af forsikringsrådet besluttede likvidation af handelsministeren, jfr. § 107, stk. 1. Fristen efter konkurslovsudkastets § 80 ville således ofte være kortere end efter forsikringslovens regel, som derfor ikke foreslås ændret.

Under nr. 3 foreslås fristen i lovens § 108, stk. 4, for udsættelse med behandling af en konkursbegæring ændret i overensstemmelse med konkurslovsudkastets § 25, stk. 4.

Efter nr. 4 og 5 ophæves § 107, stk. 7, og § 109, der ganske svarer til aktieselskabslovens §§ 71, stk. 4, og 68.

Til §§ 11 og 12.

Der henvises til bemærkningerne til 6.

Til § 13.

Som nævnt flere steder i bemærkningerne til konkurslovsudkastet blev en række af medhjælperlovens regler, bl. a. angående konkurs, ved loven af 31. maj 1961 begrænset til kun at gælde medhjælpere, der ved arbejdsforholdets tiltrædelse ikke var fyldt 18 år, jfr. lovens § 2. Den gruppe arbejdstagere, der omfattes af lovens regler, er herefter ved arbejdets art og de ansattes alder så begrænset, at der efter udvalgets mening ikke bør gælde specielle regler om disse arbejdstageres stilling i konkurs.

Til nr. 1. Reglen i 1. punktum om arbejdsforholdets fortsættelse trods arbejdsgiverens død eller konkurs foreslås ophævet for så vidt angår konkurstillfældet. Er medhjælperen ansat i arbejdsgiverens erhvervsvirksomhed (landbrugsbedrift), indtræder boet efter konkurslovsudkastets § 61 i arbejdskontrakten, medmindre det inden 2 uger erklærer ikke at ville indtræde. Lønkravet for tiden efter konkursdekretet og indtil denne erklæring er massekrav, medens lønkrav i øvrigt som regel er privilegeret fordring efter konkurslovsudkastets § 92. Indtræder boet i kontrakten, er krav på løn (og kostpenge) for hele tiden efter konkursdekretet massekrav. Er medhjælperen f. eks. husassistent eller privatchauffør - tilfælde, som bliver

stadig sjældnere - indtræder boet kun i arbejdskontrakten, hvis det afgiver erklæring derom efter § 53; i tilfælde af indtræden er lønkrav for tiden efter konkursdekretet massekraav; i øvrigt er lønkravet sædvanligvis privilegeret fordring.

Er arbejdsforholdet indgået for en måned, kan opsigelse ske efter konkurslovsudkastets § 59 med sædvanligt varsel, hvilket i reglen vil sige senest den 15. i en måned til månedens udgang, jfr. medhjælperlovens § 4, stk. 2. Er arbejdsforholdet indgået for længere tid, ville det uden den særlige regel i medhjælperlovens § 29, 2. punktum, der gælder både ved dødsfald og konkurs, fortsætte, til den aftalte tid, f. eks. et år, var udløbet, jfr. § 4, stk. 3. Da dette ikke ville være rimeligt, foreslås reglen i 2. punktum bevaret også for konkurs, hvilket kræver en tilføjelse.

Til nr. 2. Efter medhjælperlovens § 31 er medhjælperens krav på løn og kostpenge for et halvt år tilbage samt for tiden indtil udgangen af den efter foretagelsen af udlæg eller efter arbejdsgiverens død eller konkurs følgende måned sikret med fortrinsret i den ejendom, hvor han har haft arbejde, frem for krav, der er sikret ved viljesbestemt pant eller et ved retsforfølgning stiftet pant. Af de i indledningen til konkurslovsudkastets kapitel 9 anførte grunde foreslår udvalget bestemmelsen ophævet.

Til nr. 3. Lovens § 32 angår sikkerhedsstillelse for lønnen i tilfælde af, at arbejdsgiveren går konkurs, eller hans dødsbo tages under behandling uden vedgåelse af gældsansvar, eller der foretages udlæg til forauktionering i en ejendom, der varigt er indrettet med en særlig erhvervsvirksomhed for øje. Medhjælperen kan her forlange sikkerhed stillet inden 8 dage for løn og kostpenge for tidsrummet, indtil arbejdsforholdet ved opsigelse kan bringes til ophør. Bestemmelsen, der som følge af dens indskrænkning til kun at gælde unge medhjælpere, har stærkt begrænset betydning, foreslås ophævet for konkurstilfældet og afløst af konkurs-

lovsudkastets almindelige regler, jfr. især § 55, hvorefter der kan kræves sikkerhed for den først forfaldende løn; aftaler om sikkerhedsstillelse for en noget længere periode må i almindelighed respekteres af boet, jfr. § 55, stk. 3.

Til § 14.

Ændringen i apotekerlovens § 65, der giver hjemmel til at yde pantesikkerhed i apotekets inventar, varelager m. m. for lån fra Apotekerfonden, er en følge af, at bestemmelserne i konkurslovens § 152, stk. 1, ved nærværende udkasts § 5 foreslås overført til tinglysningsloven.

Til § 15.

Eventuelle bestemmelser om bistand for konkursbestyrelsen hører hjemme i konkursloven. Det foreslås derfor, at revisorlovens § 8, stk. 1, 2. pkt, hvorefter skifteretten i konkurs fortrinsvis skal beskikke statsautoriserede revisorer, udgår. Egentligt revisionsarbejde i konkursboer vil i almindelighed blive overladt til statsautoriserede revisorer, jfr. nærmere bemærkningerne til konkurslovsudkastets § 122.

Revisorlovens stk. 2, 1. punktum, giver en statsautoriseret revisor adgang til at virke som regnskabskyndig tillidsmand ved akkordforhandlinger. Det samme følger af konkurslovsudkastets § 159, stk. 1, hvor bestemmelsen hører nærmest hjemme. Når 1. punktum i revisorlovens stk. 2 ophæves, bliver det af redaktionelle grunde nødvendigt at foretage en formel ændring i 2. punktum, der forbyder den statsautoriserede revisor at medvirke ved istandbringelse af akkorder.

Til § 16.

Da pligten til at erklære sig konkurs bortfalder efter udkastet til konkurslov, se bemærkningerne til kapitel 3, bliver straffelovens § 301, der sætter straf for overtrædelse af pligten, uden indhold. Undladelse af at opfylde en banks pligt efter banklovens § 16, stk. 1, til at træde i likvidation, kan straffes efter banklovens § 21.

Til § 17.

Ifølge retsafgiftslovens § 53 er anke til Akkordretten i tvangsakkordboer afgiftsfri. Reglen svarer til den tidligere bestemmelse i tvangsakkordlovens § 38, sidste stykke, første punktum. Da appel efter udkastet skal ske ved kære til landsretten, må § 53 falde bort. Udvalget finder ikke grund til at fritage kæremålet for den langt lempeligere afgift for kære, jfr. retsafgiftslovens § 54 (50 kr., fra Sø- og Handelsretten i København til Højesteret dog 100 kr.). Ifølge betænkning om retsafgiftslovgivningen nr. 377 i 1965, s. 77, skyldes det kun fåtalligheden af anker til Akkordretten, at retsafgiftsudvalget ikke fandt tilstrækkelig anledning til at foreslå en regel om, at der for anke til Akkordretten skulle svares afgift efter samme regler som for kære.

Til § 18.

Til nr. 1. Om baggrunden for ændringen henvises til bemærkningerne til konkurslovsudkastets § 4.

Til nr. 2. Udvalget har fundet det rimeligt, at de citerede bestemmelser, der i søsager hjemler en pligtmæssig og i handelssager en valgfri tilkaldelse af sagkyndige medlemmer af retten, også gøres anvendelige i konkursboer. Trangen til sådan bistand kan være ganske den samme, når der i konkursboet opstår tvister, hvor fagkundskab til søforhold eller til handelsforhold er af betydning, jfr. retsplejelovens § 6, stk. 5.

Til nr. 3. Retsplejelovens § 533, stk. 1, giver en regel om, at »den ret til efter lovlig omgang at fyldestgøres af det udlagte, som udlægget giver, ikke (bortfalder) ved skyldnerens påfølgende død eller konkurs, jfr. dog konkurslovens § 23 (lov nr. 30 af 20. marts 1901 § 2, jfr. lov nr. 68 af 12. april 1927 § 1). . . . « Henvisningen foreslås ændret til den tilsvarende bestemmelse i konkurslovsudkastet. Konkurslovens § 23 erstattes i udkastet af bestemmelserne i § 70 og § 179, hvorefter udlæg, der er foretaget inden for de sidste 3 måneder, for skyldnerens nær-

stående to år, før fristdagen, bortfalder ved konkurs og tvangsakkord. § 89 berører ikke selve retten til fyldestgørelse, men er dog medtaget, fordi den begrænser udlægshaverens adgang til selv at søge fyldestgørelse på den i retsplejeloven anviste måde, idet auktionen som hovedregel skal ske efter boets begæring.

Til nr. 4. Som nævnt i bemærkningerne til udkastet til konkurslov §§ 84 og 85 er en række krav, som dels tilkommer det offentlige, dels private, forbundet med fortrinsret i bestemte genstande (lovbestemt panteret). I de fleste tilfælde kan indehaveren af den lovbestemte panteret, når kravet ikke opfyldes, stille pantet til tvangsauktion. Det samme gælder, når håndpanteret er stiftet ved aftale, jfr. den foreslåede nye bestemmelse i § 538 a. En række af de bestemmelser om tvangsauktioner på grundlag af udlæg, der indeholdes i retsplejeloven, bør også anvendes på tvangsauktioner, der sker uden forudgående udlæg eller udpantning. Dette gælder for løsøres vedkommende formentlig i reglen §§ 542, stk. 1, 543, 544 (jfr. U.f.R. 1933. 827), 545, 549, 550, 552, 554 og 556, medens f. eks. reglerne i §§ 541, 542, stk. 2, og 551 ikke eller dog kun med visse ændringer er anvendelige. Udvalget foreslår derfor, at den nuværende, ufuldstændige liste over panterettigheder i § 538, stk. 2 og 3, der blot henviser til den gældende ret, erstattes med en almindelig regel om, at de følgende regler, som er udformet med henblik på tvangsauktion, der sker på grundlag af udlæg eller udpantning, som hovedregel også kan anvendes på andre tvangsauktioner, men dog kun med de ændringer, som følger af forholdets natur. Retsplejelovens regler må selvsagt også vige for Specialregler, som måtte blive givet ved de love, som hjemler de pågældende sikkerhedsrettigheder.

Til nr. 5. Ny § 538 a. Efter bestemmelsen i konkurslovens § 155 kan håndpanthaveren, når pantsætteren misligholder sine forpligtelser, vælge mellem at stille pantet til tvangsauktion og at tage det til ejendom ef-

ter vurdering. Vurderingen foretages af en af panthaver og en af pantsætter udpeget person eller, hvis pantsætter ingen udpeger, alene af den af panthaver udpegede, jfr. de nærmere regler i Danske Lov 5-7-2 og 3. Overtagelse efter vurdering sker yderst sjældent i praksis. De stempelmæssige fordele, der kunne være knyttet hertil, er bortfaldet ved lov nr. 174 af 30. april 1969 om stempelelagt. Anden realisationsmåde kan vedtages.

Efter udvalgets mening bør realisation gennem tvangsauktion være den normale fremgangsmåde til fyldestgørelse af håndpanteret i løsøre. Overtagelse til ejendom vil i visse tilfælde kunne give panthaveren en uberettiget mulighed for at spekulere i pantsætterens misligholdelse, navnlig hvis denne ved bortrejse eller på anden måde er forhindret i selv at varetage sine interesser. Udvalget foreslår derfor at ophæve de nævnte bestemmelser i Danske Lov, jfr. udkastets § 1. Da bestemmelsen ikke er gjort ufravigelig, kan parterne dog stadig vedtage, at fyldestgørelse kan ske på anden måde, herunder også - med den begrænsning, som aftalelov nr. 242 af 8. maj 1917 § 37, stk. 2, om åbenbart ubillige vedtagelser medfører - at panthaveren kan tage pantet til ejendom. Hyppigere vil en særlig vedtagelse formentlig gå ud på salg på anden måde end gennem tvangsauktion, f. eks. gennem mægler.

For værdipapirer og fordringer vil salg på auktion ofte være en mindre heldig realisationsform. Efter konkurslovens § 155 foregår salg af værdipapirer, som har kurs på Københavns børs, ved en vekselmægler. Af sådanne findes der nu kun ganske få, og det antages, at salget kan ske gennem en bank, jfr. W. E. v. Eyben: Panterrettigheder, 3. udg., s. 380. Efter retsplejelovens § 557 sker salg af udlagte værdipapirer, som har kurs på Københavns børs eller noteres på udenlandske børser, ved et »pålideligt pengeinstitut«. Da realisationen af håndpantede værdipapirer foregår uden fogdens medvirken, har man anset det for ønskeligt nærmere at angive, hvem der kan foretage sådan realisation. Oftest vil denne ske gennem en

bank; men man har tundet det rigtigst at medtage også medlemmer af fondsbørsen. Derimod ligger sådan handel efter sparekasseloven uden for normal sparekassevirksomhed, jfr. lovebekendtgørelse nr. 8 af 15. januar 1960 § 1. Ligesom i retsplejelovens § 557 er medtaget værdipapirer, der har kurs på udenlandske børser; her vil tvangsauktion være en særlig uheldig realisationsform.

Konkurslovens § 155 pålægger panthaveren forinden afholdelse af auktion at advare pantsætteren vidnefast med 8 dages varsel eller, hvis denne eller dennes adresse ikke kendes, med 14 dages varsel ved offentlig bekendtgørelse. Ved særlig aftale fritages panthaveren dog ofte for at overholde denne regel.

I stedet for, at opfordringen til pantsætter om indløsning af pantet skal være »vidnefast«, foreslås som en forenkling, at den skal gives ved anbefalet brev. Udvalget mener, at opfordringen gennem bekendtgørelse i Statstidende er uden værdi, og foreslår derfor, at forskriften herom bortfalder. Er pantsætteren eller hans adresse ukendt, kan panthaveren altså straks, når forfaldstid er indtrådt, skride til realisation. Om bekendtgørelse af auktionen gælder den ufravigelige regel i retsplejelovens § 544, stk. 3, at ved auktion over pantsatte fordringer skal fordringshaveren, skyldneren og kautionister samt så vidt muligt enhver anden, hvis retigheder eller forpligtelser med hensyn til fordringen må antages at ville blive berørt af salget, underrettes om auktionen, for så vidt vedkommende har bekendt bopæl her i landet.

Opfordringen til at indløse pantet skal gives, inden panthaveren begærer tvangsauktion eller salg gennem fondsbørsvekslerer eller bank. Betaler pantsætteren inden ugefristens udløb, kan der derfor ikke pålægges ham udgifter til påbegyndt tvangsfyldestgørelse. Efter udkastet kan reglen om varsel ikke fraviges ved parternes aftale, idet man mener, at panthaverens interesser i almindelighed ikke fordrer, at salget skal kunne ske med kortere varsel end en uge (8 dage), jfr.

Kæstel: Bankjura, 3. udg., s. 212. Reglen om varsel fraviges derimod, hvis omgående salg er nødvendigt for at undgå eller begrænse et tab. Herunder falder dels det ikke meget praktiske tilfælde, at pantet omfatter let fordærlige varer, jfr. købelov nr. 102 af 6. april 1906 § 35, dels at pantet, navnlig værdipapirer, efter et fornuftigt skøn må antages at ville falde så meget i salgsværdi, at der ikke bliver dækning for panteretten. Bestemmelserne om varsel gælder også, hvis panthaverens fyldestgørelse efter parternes aftale sker på anden måde end ved tvangsauktion eller salg gennem veksellerer eller bank. Dog kan panthaveren uden varsel til pantsætteren inddrive en pantsat, forfalden fordring. Pantsætter vil sædvanligvis på forhånd vide, hvornår fordringen er forfalden, og inddrivelse vil som hovedregel ikke være i strid med pantsætters berettigede interesser.

Ifølge retsplejelovens § 558 kan udlægshaveren, når udlæg er givet i fordringer af anden beskaffenhed end de i § 557 nævnte, antage en inkassator til at indkræve fordringerne, efterhånden som de forfalder. Det antages i almindelighed i dansk ret, at den, der har pant i en fordring, kan indkræve denne, selv om panthaverens egen fordring ikke er forfalden, jfr. W. E. v. Eyben: Panterettigheder, 3. udg., s. 377 ff. Når udvalget foreslår udtrykkeligt fastsat, at panthaveren skal kunne inddrive pantsatte fordringer, efterhånden som de forfalder, omfatter dette ikke blot det tilfælde, at pantefordringen er forfalden, men også tiden forinden. Derimod kan panthaveren naturligvis ikke opsiges den pantsatte fordring, så længe pantefordringen ikke er forfalden. Panthaveren behøver efter udkastet ikke antage inkassator; ved pantsætningen har pantsætteren selv overladt panthaveren de af panteforholdet naturligt følgende beføjelser. Også forfaldne fordringer, der er knyttet til børsnoterede værdipapirer, kan indkræves af panthaveren; dette gælder således krav på forfaldne renter og udbytter og hovedstolen ifølge en udtrukket obligation.

Da de regler angående eksekution m. v., som oprindelig fandtes i konkursloven, er

bortfaldet ved retsplejeloven, hører reglerne om fyldestgørelse af fordringer, der er sikret ved håndpant, ikke mere hjemme i konkursloven, og det synes mere nærliggende at anbringe dem i retsplejeloven.

Ny § 538 b. Efter retsplejelovens § 679 kan skifteretten vælge mellem selv at afholde tvangsauktion og at overlade det til fogden. Som anført ved udkastet til konkurslov § 88 er der næppe grund til at opretholde skifterettens adgang til selv at afholde auktionen. For så vidt angår konkurs er bestemmelsen i § 679 formentlig overflødig ved siden af konkurslovsudkastets § 88 og bestemmelsen om kurators pligter i § 111. Angående dødsboer, hvori gældsansvaret ikke vedgås, bestemmer skifteloven nr. 155 af 30. november 1874 § 27, at salg af boets ejendele i almindelighed bør ske ved offentlig auktion, der da foretages på den for tvungen auktion foreskrevne måde og har de til samme knyttede virkninger. Efter § 28, stk. 1, skal de offentlige værdipapirer, som har kurs på Københavns børs, sælges til dagens kurs, i fornødent fald ved en vekselmægler. § 31 pålægger boets inkassator at affatte forslag til auktionskonditioner for boets løssøre. Herefter gælder det væsentligste indhold af § 679, når bortses fra skifterettens adgang til selv at afholde auktionen, også for dødsboer, allerede i kraft af skiftelovens regler, der dog ikke udtrykkeligt tager stilling til, hvem der skal udføre rekvirentens pligter ved tvangsauktion over fast ejendom.

Det kunne herefter overvejes helt at ophæve § 679. Dels for sammenhængens skyld, dels fordi der dog som nævnt på et enkelt punkt tilsyneladende gives en selvstændig regel, har udvalget ikke foreslået dette, men i stedet foretaget en modernisering af bestemmelsens tekst. Da de øvrige bestemmelser i kapitel 60 foreslås dels ophævet, dels overført til konkursloven, har udvalget fundet det rigtigst at anbringe denne regel blandt retsplejelovens almindelige bestemmelser om tvangsauktion. Skifterettens pligt til at varetage kurators opgaver, når ingen kurator eller medhjælper er udpeget, stemmer med

konkurslovens § 80 sammenholdt med § 73, jfr. konkurslovsudkastets § 113 og formentlig skiftelovens § 30.

I praksis afholdes tvangsauktioner over løsøre altid af en auktionsleder, jfr. lov nr. 132 af 16. april 1935 § 2.

Stk. 2 angår auktionssalg af ikke-pant-satte genstande. Heller ikke for sådanne auktioners vedkommende er der noget behov for, at de skal kunne afholdes af skifteretten. Med den heraf følgende ændring svarer stk. 2 til den nuværende bestemmelse i § 682, hvis ordvalg dog er omformet i overensstemmelse med nutidig sprogbrug.

Til nr. 6-9. Dersom bestemmelserne om den processuelle behandling af konkursboer anbringes i konkursloven, jfr. bemærkningerne herom i indledningen til konkurslovsudkastets kapitel 26, må de tilsvarende bestemmelser udgå af retsplejelovent. Vælger man at beholde procesreglerne i retsplejelovent, bør reglerne om tvangsakkord utvivlsomt stå sammen med reglerne om konkurs.

Om begrundelsen for ophævelse af §§ 680 og 681 henvises til bemærkningerne til udkastet til konkurslov §§ 85 og 87, stk. 2. Ophævelsen af § 682 skyldes, at bestemmelsen er flyttet til § 538 b, stk. 2, jfr. bemærkningerne under nr. 5.

Af henvisningen i skiftelovens § 44, stk. 2, følger, at reglerne i kapitel 9 i udkast til konkurslov må anvendes på dødsboer, hvor gældsansvaret ikke er vedgået. Da reglen i konkurslovsudkastets § 70 om bortfald af udlæg inden for de sidste 3 måneder ikke kan anvendes på dødsboskifte, når konkurs ikke er indtrådt, vil dødsboet hyppigere end konkursboet kunne være i besiddelse af løsøre, hvori der er gjort udlæg, som opretholdes over for boet. Dødsboet vil derfor også hyppigere blive rekvirent af tvangsauktion over løsøre, jfr. § 89.

Spørgsmålet om, hvorvidt det er påkrævet at indføre særlige regler om fyldestgørelse af pantefordringer i solvente gældsfragåelsesboer, må henskydes til det udvalg, som forbereder en revision af skiftelovgivningen.

Til §19.

Bestemmelsen tilsigter at muliggøre en rationalisering af de gældende bestemmelser om underretning til forskellige myndigheder om konkursen.

Foruden til skattevæsenet, jfr. cirkulære nr. 174 af 15. oktober 1956, skal skifteretten give meddelelse om konkurs til adskillige afgiftsmyndigheder, dersom skyldneren kan være i restance med afgiften, jfr. toldlov, lov bekendtgørelse nr. 508 af 25. november 1969, § 101, lov om forskellige forbrugsafgifter, lov bekendtgørelse nr. 352 af 23. juli 1970, § 21, lov om afgift af parfumer m. v., lov bekendtgørelse nr. 357 af 17. august 1967, § 14, lov om tobaksafgifter, lov bekendtgørelse nr. 370 af 6. september 1967, § 29, lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger, lov bekendtgørelse nr. 371 af s. d., § 23, og lov om afgift af vin og øl samt restaurationsafgift, lov bekendtgørelse nr. 475 af 1. oktober 1969, § 51. Derimod indeholdes sådanne bestemmelser ikke i lov nr. 414 af 18. december 1968 om afgift af chokolade og sukkervarer og lov nr. 116 af 29. marts 1969 om afgift af spiritus. Efter lov om almindelig omsætningsafgift (merværdi-afgift), lov bekendtgørelse nr. 308 af 29. juni 1970, § 5, stk. 5, skal ændringer i en registreret virksomheds ejerforhold, ansvarlige ledelse eller beliggenhed anmeldes inden 8 dage efter, at ændringen er sket. Det må af praktiske grunde anses for ønskeligt, at bestemmelserne om indberetningspligt for skifteretten fjernes fra disse love og centraliseres, eventuelt således, at indberetning alene gives til det centrale personregister, der giver meddelelse videre til de interesserede afgiftsmyndigheder. Efter udkastet kan vedkommende minister, d. v. s. for de citerede love finansministeren, ved bekendtgørelse ophæve skifterettens pligt til at give indberetning, således at lovændring ikke er nødvendig.

Til §§ 20-23.

Loven må træde i kraft samtidig med konkursloven. Er den konkursbegæring, som tages til følge, indgivet inden lovens ikrafttræden, anvendes de hidtidige regler på hele

konkursen, jfr. konkurslovsudkastets § 211, stk. 1. I dødsboer, hvor gæld ikke er vedgået, jfr. nærværende udkast § 4, er på samme måde dødsfaldets tidspunkt afgørende, og i likvidationer af aktieselskaber, sparekasser m.v., jfr. udkastets §§ 6-12, tidspunktet for likvidationens endelige vedtagelse. I livsforsikringsselskaber kan likvidation foruden ved generalforsamlingens vedtagelse indtræde i kraft af forsikringsrådets beslutning, og denne bliver da afgørende. Skifte-loven og de forskellige selskabslove indeholder henvisninger til en række paragraffer i konkursloven, og i det omfang konkursloven til disse paragraffer knytter særlige overgangsbestemmelser, må disse også anvendes under dødsbobehandling eller likvidation.

§ 23 angår unge medhjælperes fortrinsret for lønkrav i den faste ejendom, jfr. § 13. Selv om disse sikkerhedsrettigheder som tidligere nævnt kun spiller en ringe rolle, og en særlig overgangsregel derfor måske slet ingen betydning vil få, mener udvalget dog, at man bør følge almindelige lovgivningsprincipper og bevare fortrinsstilling for allerede forfaldne krav. Indtræder konkurs efter en begæring, som indgives kort før den nye lovs ikrafttræden, kunne heraf følge, at kravet på løn for den næste måned, som efter medhjælper-

lovens § 31 har sikkerhed i ejendommen, ikke fik denne stilling, fordi kravet endnu ikke er forfaldet. Er konkurs indtrådt, bør omfanget af det sikrede krav imidlertid ikke påvirkes af derefter følgende lovændringer. Efter udkastet anvendes medhjælperlovens regel, hvis enten kravet på løn for den pågældende periode er forfaldet før lovens ikrafttræden, eller hvis konkursbegæringen er indgivet, dødsfaldet sket eller udlægget eller udpantningen foretaget inden lovens ikrafttræden. Hovedreglen i § 21 fraviges til gunst, men ikke til ugunst for medhjælperen.

Efter udvalgets mening bør de nye regler om fyldestgørelse af panterettigheder anvendes i alle boer, der begynder efter lovens ikrafttræden. Som nærmere omtalt i de indledende bemærkninger til konkurslovsudkastets kapitel 27 kan lovgivningsmagten regulere fremgangsmåden ved gennemførelse af tvangsauktion også med virkning for ældre panterettigheder.

Kære vedrørende tvangsakkord må pålægges afgift, jfr. udkastets § 17, når den iværksættes efter lovens ikrafttræden.

Til § 24.

Bestemmelsen er enslydende med konkurslovsudkastets § 218.

DANSK-NORSK-SVENSK PARALLELTEKSTER.

Dansk

Norsk

Svensk

Kapitel 1.

Indledende bestemmelser.

§ 1.

Stk. 1. Ved fristdagen forstås i denne lov

- 1) den dag, da skifterettens kontor modtager anmeldelse om betalingsstandsning eller begæring om akkordforhandling eller konkurs,
- 2) dagen for skyldnerens død, såfremt dødsboet behandles efter reglerne i denne lov,

eller det tidligste af de nævnte tidspunkter.

Stk. 2. Ophører virkningerne af anmeldelse om betalingsstandsning efter § 16, regnes dagen for anmeldelsen dog for fristdag, dersom skifteretten inden tre uger efter ophøret modtager begæring om akkordforhandling eller konkurs.

Stk. 3. Selv om en begæring om akkordforhandling ikke fører til stadfæstelse af tvangsakkord, regnes dagen for begæringens modtagelse dog for fristdag, dersom begæring om konkurs modtages inden tre uger efter, at begæringen om akkordforhandling blev tilbagekaldt eller forkastet eller akkordforhandling ophørte.

Stk. 4. Tilbagekaldes eller afslås en konkursbegæring, bevarer denne dog sin virkning for så vidt angår fastsættelsen af fristdagen, der-

§ 1-1. Frist-tidspunktet.

Med frist-tidspunktet forstås:

1. Ved konkurs:

a. tidspunktet da begæring om åbning af gjeldsforhandling kom inn til skifteretten, dersom

- (1) konkurs er åpnet på grunnlag av en begjæring som kom inn til skifteretten senest tre uker efter at en tidligere begjæring om gjeldsforhandling ble tilbakekalt eller rettskraftig avslått.
- (2) gjeldsforhandlingen er gått over til konkurs overensstemmende med lov om gjeldsforhandling og konkurs § 54.
- (3) konkurs er åpnet på grunnlag av en begjæring som kom inn til skifteretten senest tre uker efter at gjeldsforhandlingen ble rettskraftig inn stilt eller avsluttet.
- (4) skyldneren dør efter at gjeldsforhandlingen er åpnet.

b. hvor konkurs er åpnet i skyldnerens dødsbo, og det ikke er på det rene at skyldneren var solvent da han døde; tidspunktet for skyldnerens død, med mindre reglene i a og c fører til at frist-tidspunktet kommer tidlige-

28 §.

Vid tillämpning av vad som nedan i 29-40 §§ sägs om återvinning skal iakttagas följande:

1. Med fristdagen avses dagen för

ansökan om gäldenärens försättande i konkurs,

ansökan om förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:00), såvida konkursansökningen gjorts inom tre veckor från att verkan av godmansförordnandet förföll eller, när förhandling om offentligt ackord följt, ackordsfrågan avgjordes,

ansökan om dödsbos avträdande till förvaltning av boutredningsman, såvida konkursansökningen eller ansökningen om förordnande av god man enligt ackordslagen följt inom tre månader från att boutredningsman förordnats.

som skifteretten inden tre uger efter tilbagekaldelsen eller afslaget modtager ny begæring om konkurs eller begæring om akkordforhandling eller anmeldelse om betalingsstandsning.

c. hvor konkurs er åpnet på grunnlag av en begjæring som kom inn til skifteretten senest tre uker etter at en tidligere begjæring om åpning av konkurs er tilbakekalt eller rettskraftig avgjort: tidspunktet da den tidligere begjæring om åpning av konkurs kom inn til skifteretten, med mindre regiene under a fører til at frist-tidspunktet kommer tidligere; disse regler gj elder tilsvarende hvor konkurs er åpnet overensstemmende med lovomgjeldsforhandling og konkurs § 54 hvis det forelå en begjæring om åpning av konkurs som nevnt i samme lovs § 13 første ledd da konkurs ble åpnet.

d. i alle andre tilfelle: tidspunktet da den begjæring om åpning av konkurs som førte til at konkurs ble åpnet, kom inn til skifteretten.

2. Ved offentlig forhandling om tvangsakkord:

a. hvor det forelå en begjæring om åpning av konkurs som nevnt i lov om gjeldsforhandling og konkurs § 13 første ledd da begjæringen om åpning av offentlig forhandling om tvangsakkord kom inn til skifteretten: tidspunktet da begjæringen om åpning av konkurs kom inn til skifteretten.

b. i alle andre tilfelle: tidspunktet da begjæringen om åpning av gjeldsforhandling kom inn til skifteretten.

3. Ved offentlig skifte av insolvent dødsbo:

a. hvor det var åpnet gjeldsforhandling, og skyldneren døde før gjeldsforhandlingen var innstilt eller avsluttet:

- (1) hvor det da skyldneren døde forelå en begjæring om åpning av konkurs som nevnt i lov om gjeldsforhandling og konkurs § 13 første ledd: tidspunktet da begjæringen av konkurs kom inn til skifteretten.
- (2) i andre tilfelle: tidspunktet da begjæringen om gjeldsforhandling kom inn til skifteretten.

b. i alle andre tilfelle: tidspunktet for skyldnerens død.

§ 1-2. *Fristdagen*

Med fristdagen forstås dagen for frist-tidspunktet.

§ 1-3. *Konkursåpningen m.v.*

Med tidspunktet for konkursåpningen forstås det tidspunkt da kjennelse om åpning av konkurs er avsagt.

Med tidspunktet for åpning av offentlig akkordforhandling forstås det tidspunkt, da begjæringen som nevnt i lov om gjeldsforhandling og konkurs kommer inn til skifteretten.

Med tidspunktet for åpning av skifte av insolvent dødsbo forstås tidspunktet for skyldnerens død.

Med tidspunktet for åpning av bobehandlingen forstås for konkurs det tidspunkt som er nevnt i første ledd, for offentlig akkordforhandling det tidspunkt som er nevnt i annet ledd og for skifte av insolvent dødsbo det tidspunkt som er nevnt i tredje ledd.

Med en umiddelbart forutgående gjeldsforhandling forstås en gjeldsforhandling hvor fristdagen i en efterfølgende

konkurs bestemmes af regiene i § 1-1, nr. 1 a.

En konkurs ansees å vare fra det tidspunkt som er nevnt i første ledd og til det tidspunkt som er nevnt i lov om gjeldsforhandling og konkurs § 134.

§ 2.

Stk. 1. Som skyldnerens nærstående anses i denne lov hans ægtefælle, slægtninge i op- og nedstigende linie, søskende og andre, som har stået ham personlig særlig nær.

Stk. 2. Som nærstående anses endvidere en virksomhed og på den anden side den eller de, som direkte eller indirekte ejer en væsentlig del af denne eller oppebærer en betydelig del af dens indtægter eller har den øverste daglige ledelse af virksomheden, samt nærstående til dem, der har en sådan forbindelse med virksomheden.

§ 1-4. Skyldnerens nærstående.

Som skyldnerens personlige nærstående ansees hans ektefelle, forlovede, livsarvinger, foreldre og søsken, samt andre som står skyldneren personlig særlig nær.

Som nærstående ansees videre:

1. En virksomhet og den som selv eller sammen med noen personlig nærstående eller noen som er hans nærstående efter nr. 2, direkte eller indirekte eier en vesentlig del av virksomheten eller oppebærer en betydelig del av virksomhetens inntekter, og
2. en virksomhet og den som i kraft av sin stilling som leder hadde vesentlig innflytelse på virksomheten.

28 §.

Vid tillämpning av vad som nedan i 29-40 §§ sägs om återvinning skall iakttagas följande:

2. Som närstående anses make, trolovad, bröstarvinge, förälder, far- eller morförälder, syskon och den som eljest står vederbörande personligen särskilt nära.

Som närstående till näringsidkare eller juridisk person räknas vidare

den som själv eller jämte honom närstående har väsentlig ekonomisk gemenskap med den andre, grundad på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse, och den som leder verksamheten samt

den som är närstående till någon av dem.

Kapitel 3.

Indtræden af konkurs.

§ 17.

Stk. 1. Er en skyldner insolvent, skal hans bo tages under konkursbehandling, når det begæres af skyldneren eller en fordringshaver.

§ 57. Konkurs på grunnlag av insolvens.

Er en skyldner insolvent, skal hans bo tas under konkursbehandling når det begjæres av skyldneren eller en fordringshaver.

1 §.

Gäldenär som är på obestånd skall på egen eller borgenärs ansökan försättas i konkurs, om annat ej är förskrivet.

§ 58. Når foreligger insolvens?

Stk. 2. En skyldner er insolvent, hvis han ikke kan

Skyldneren er insolvent hvis han ikke kan opfylle

Med obestånd (insolvens) avses att gäldenären icke kan

opfyldte sine forpligtelser, ellers når de forfalder, medmindre betalingsudygtigheden må antages blot at være forbigående.

sine forpliktelser efterhvert som de forfaller. Insolvens foreligger dog ikke hvis skyldnerens eiendeler og inntekter tilsammen antas å kunne gi full dekning for hans forpliktelser, selv om oppfyllelsen av forpliktelsene vil bli forsinket ved at dekning må søkes gjennom salg av eiendelene.

rätteligen betala sina skulder, om hans oformåga ej är endast tillfällig,

§ 18.

Stk. 1. Erkender skyldneren at være insolvent, eller har han standset sine betalinger, eller har der ved udlæg eller udpantning inden for de sidste tre måneder før konkursbegæringens modtagelse ikke kunnet opnås dækning hos ham, antages insolvens i almindelighed at foreligge.

§ 59. Presumsjon for insolvens ved skyldnerens erkjennelse m. v.

Erkjennerskyldneren å være insolvent eller har han standset sine betalinger eller har det ved utlegg eller utpantning i løpet av de siste 3 måneder før konkursbegæringens inngivelse ikke kunnet oppnås dekning hos ham, antas insolvens i alminnelighet å foreligge.

3 §.

Uppgift av gäldenären att han är insolvent skall godtagas, om ej särskilda skäl föranleda till annat.

Gäldenär, som vid utmätning inom de senaste tre månaderna före konkursansökningen funnits sakna utmätningsbara tillgångar eller som förklarat sig inställa sina betalningar, antages vara insolvent, om ej annat visas.

§ 60. Presumsjon for insolvens ved konkursvarsel.

Stk. 2. Det samme gælder med hensyn til en skyldner, der er eller inden for det sidste år før konkursbegæringens modtagelse har været pligtig at føre forretningsbøger, hvis en fordringshaver har krævet skyldneren for klar og forfalden gæld, mindst fire uger senere forgæves har ladet en opfordring til at betale inden to uger forkynde for ham og inden to uger efter betalingsfristens udløb har indgivet konkursbegæring. I opfordringen skal der gøres opmærksom på, at undladelse af betaling kan medføre konkurs.

Hvis skyldneren har eller i det siste år før konkursbegæringens inngivelse har hatt lovbestemt bokføringsplikt, skal insolvens i alminnelighet antas å foreligge dersom konkurs begjæres av en fordringshaver som bevislig har krevet skyldneren for klar og forfalt gjeld og som minst fire uker derefter har latt forkynne for ham en oppfordring til å betale innen to uker. I oppfordring en må det gjøres oppmerksom på fordringshaverens adgang til å forlange konkurs åpnet, dersom betaling ikke skjer innen fristens utløp. Konkursbegjæringen må i tilfelle være innkommet til skif-

Detsamma gäller i fråga om gäldenär som är eller under det sista året före konkursansökningen varit bokföringsskyldig, om borgenär, som söker gäldenären i konkurs, krävt honom på klar och förfallen skuld, minst fyra veckor senare förgäves uppmanat honom att betala inom två veckor ock sökt honom i konkurs inom två veckor från betalningsfristens utgång. Uppmaningen skal innehålla erinran om at konkursansökan kan följa och skall delgivas i den ordning som föreskrives för stämning i tvistemål.

teretten i løpet av de første to uker efter at betalingsfristen utløp.

§ 20.

Stk. 1. En fordringshaver kan ikke forlange skyldneren erklæret konkurs,

- 1) hvis hans fordring er sikret ved betryggende pant i skyldnerens ejendom,
- 2) hvis hans fordring af trediemand er sikret ved betryggende pant og konkursbegæringen strider mod vilkårene for sikkerhedsstillelsen, eller
- 3) hvis hans fordring er uforfalden og af trediemand er eller tilbydes sikret ved betryggende pant.

Stk. 2. Ligestillet med pant er anden tilsvarende sikkerhed. Ligestillet med pant i trediemands ejendom er sikker selvskyldnerkaution.

§ 21.

Stk. 1. Foreligger samtidig flere konkursbegæringer, bestemmer skifteretten, hvilken begæring der først skal behandles.

Stk. 2. Konkurs anses for at være begæret på den dag, da den første begæring indkom til skifteretten, jfr. § 1.

§ 61. Sikkerhedsstillelse og kaution som konkurshindring.

En fordringshaver kan ikke forlange konkurs åpnet,

1. hvis hans fordring er sikret ved betryggende pant i skyldnerens eiendeler,
2. hvis hans fordring er sikret ved betryggende pant i tredjemanns eiendeler, og konkursbegjæringen er i strid med vilkårene for sikkerhedsstillelsen,
3. hvis hans fordring er uforfalt og er eller tilbys sikret ved betryggende pant i tredjemanns eiendeler.

Hvis retten bare under tvil finner at der er ført tilstrekkelig bevis for eksistensen eller omfanget av fordringshaverens fordring, kan konkurs nektes åpnet dersom fordringen er eller tilbys sikret ved betryggende pant i tredjemanns eiendeler.

Likestilt med pant er annen tilsvarende sikkerhet. Likestilt med pant i tredjemanns eiendeler er selvskyldnerkaution.

§ 66. Flere konkursbegjæringer.

En begjæring om åpning av konkurs i en skyldners bo kan avgjøres selv om en tidligere fremsat begjæring om det samme ennå ikke er endelig avgjort.

Jfr. 8 1-1.

4 §.

Borgenär äger icke få gäldenären försatt i konkurs, om

han har betryggande pant eller därmed jämförlig säkerhet i gäldenären tillhörig egendom eller

tredje man ställt betryggande säkerhet för borgenärens fordran och konkursansökningen strider mot villkoren för säkerhetens ställande eller

fordringen ej är förfallen och betryggande säkerhet erbjudes av tredje man.

Med säkerhet som stäl lts eller erbjudes av tredje man avses även borgen.

17 §.

Äro flera ansökningar om gäldenärens försättande i konkurs samtidigt anhängiga och bifallas därefter någon av dem, skall det med avseende på fråga som är beroende av tiden för konkursansökan anses som om konkursbeslutet grundats på den först inkomna ansökningen.

Detsamma gäller, när gäldenären försättes i konkurs efter ansökan som inkommit senast tre veckor från meddelandet av beslut varigenom tidigare ansökan avskrivits eller lämnats utan bifall.

§ 24.

En konkursbegæring kan tilbagekaldes, indtil endeligt konkursdekret er afsagt.

§ 65. *Tilbakekallelse av konkursbegjæringen.*

En konkursbegjæring kan tilbakekalles så lenge skifteretten ikke har avsagt kjennelse om hvorvidt konkurs skal åpnes.

18 §.

Konkursansökan får ej återkallas sedan gäldenären försatts i konkurs. Gäldenär som försatts i konkurs äger dock, utan hinder av att han själv ansökt därom eller medgivit borgenärs ansökan, hos högre rätt vinna ändring av beslutet, om det visas att han är solvent.

§ 27.

Stk. 1. Kan afgørelse om konkurs ikke straks træffes, kan skifteretten efter anmodning fra en fordringshaver fratage skyldneren rådigheden over ejendele, som kan inddrages under eventuel konkursbehandling,

- 1) hvis skyldneren samtykker i fratagelsen,
- 2) hvis skyldneren uden lovligt forfald udebliver fra møde for skifteretten,
- 3) hvis skyldneren må antages at holde sig skjult, eller
- 4) hvis der er fare for, at skyldneren vil råde over ejendele til skade for fordringshaverne.

Stk. 2. Begrænsninger i skyldnerens rådighed kan gøres gældende over for trediemand, hvis denne kendte eller burde kende begrænsningerne.

Stk. 3. Foranstaltninger, der

§ 72. *Rådighetsforbud for konkurs åpnes.*

Er begjæring om konkurs fremsatt, kan skifteretten eller den domstol som efter anke behandler en begjæring om åpning av konkurs, på begjæring av en fordringshaver eller efter eget tiltak bestemme at skyldnerens rådighet over eiendeler som omfattes av beslagsretten i konkurs, helt eller delvis skal opheves inntil begjæringen om åpning av konkurs er avgjort, såfremt det finnes sannsynlig at skyldneren ellers ville forføye over eiendelene til skade for fordringshaverne. Retten kan gjøre beslutningen om rådighetsforbud avhengig av sikkerhetsstillelse. Disse regler gjelder tilsvarende når gjeldsnevnden har gitt innberetning som nevnt i § 54 første ledd nr. 1 eller annet ledd.

Rådighetsforbudet faller bort hvis retten forkaster

14 §.

Om konkursansökan ej genast bifalles, kan konkursdomaren eller rätten på begäran av borgenär förbjuda gäldenären att sälja eller skingra sin egendom eller viss del därav, om särskilda skäl föreligga till sådant förbud. Därvid skall vad som enligt 15 kap. rättegångsbalken gäller om skingringsförbud i rättegång äga mots var ende tillämpning. Konkursdomaren eller rätten får medgiva undantag från skingringsförbudet eller överlämna åt lämplig person att medgiva sådant undantag, om det behövs. Ersättning till denne skall betalas av borgenären.

Finnes lös egendom, som ställes under skingringsförbud enligt första stycket, hos tredje man, kan denne förbjudas att utgiva egendomen.

ikke kan opsættes, iværksættes af skifteretten eller af den eller dem, som skifteretten udpeger dertil.

Stk. 4. Rådighedsfratagelsen ophører, hvis konkursbegæringen tilbagekaldes eller forkastes, eller hvis skifteretten bestemmer det.

konkursbegjæringen, med mindre retten bestemmer at det skal gjelde fortsatt, dog ikke lenger enn til avgjøreisen om konkursåpningen er blitt rettskraftig. Retten kan efter begjæring fra skyldneren eller en fordringshaver eller efter eget tiltak oppheve et rådighetsforbud i den utstrekning det ikke lenger er tilstrekkelig grunn til å opprettholde det.

Skifteretten skal sørge for at rådighetsforbudet blir tinglyst eller registrert. Hvis forbudet omfatter bestemt angitte gjenstander, gjelder rettsvernsreglene for arrest i gods tilsvarende. For øvrig blir rådighetsforbudet å tildiglyse i personregisteret, men det kan for denne dels vedkommende ikke påberopes overfor den som har inngått avtale med skyldneren uten å kjenne eller burde kjenne til forbudet.

Når det finnes sannsynlig at skyldneren ellers ville forføre over sine eiendeler til skade for fordringshaverne eller for øvrig vanskeliggjøre en eventuell efterfølgende konkursbehandling, kan retten iverksette tiltak som nevnt i §§ 99 og 102. Regiene i første og annet ledd får tilsvarende anvendelse.

Før beslutning efter denne paragraf treffes, bør skyldneren så vidt mulig få adgang til å uttale seg. Beslutningen treffes ved kjennelse. Kjæremål har ikke oppsettende virkning, med mindre retten bestemmer det.

§ 28.

§ 70. *Ansaret for omkostningene ved bobehandlingen.*

(Jfr. 188 § konkurslagen)

Stk. 1. Kan konkursboets midler ikke dække de med

Hvis konkurs er blitt åpnet i henhold til § 57, og det

konkursbehandlingen for- bundne omkostninger, hæfter den eller de, der har begæret konkurs, solidarisk for det manglende beløb indbyrdes med lige store andele.

Stk. 2. Indtræden af konkurs kan betinges af sikkerhedsstillelse for det i stk. 1 omhandlede ansvar.

viser seg at boet ikke har til- strekkelige midler til dekning av omkostningene ved bobehandlingen, er den som begjærer konkursen åpnet, ansvarlig for det overskytende, dog ikke for omkostninger som påløper ved fortsatt behandling efter at konkursen burde ha vært innstilt i henhold til § 132 eller efter den annen ordinære skiftesamling.

I tilfelle som nevnt i § 66 påhviler ansvaret én for alle og alle for én og innbyrdes for like deler alle som har begjært konkurs, herfra dog unntatt den hvis begjæring er avgjort eller tilbakekalt før konkursåpningen. Ansvaret omfatter også rimelige omkostninger i forbindelse med de enkelte begjæringer om åpning av konkurs.

Omkostninger som den som har begjært konkurs åpnet, ikke hefter for eller ikke kan betale, plikter staten å dekke. Det samme gjelder omkostninger ved en konkurs åpnet i henhold til §§ 54 og 62 når disse ikke kan dekkes av boets midler.

§ 29.

Stk. 1. Har en fordringsha- ver begæret konkurs, uden at betingelserne for konkurs var opfyldt, og kunne dette være undgået ved fornøden agtpå- givenhed, er han, uden hen- syn til, om konkurs er ind- trådt, ansvarlig for tab og tolt, han herved har forvoldt skyldneren.

Stk. 2. Viser det sig, at for- dringen ikke bestod, indtræ- der ansvar efter stk. 1, selv

§ 73. Erstatningsansvar for urettmessig konkursbegjæ- ring m. v.

Den som fremsetter eller opprettholder en konkursbe- gjæring i henhold til §§ 54 annet ledd, 57 eller 62 uten å ha skjellig grunn til å anta at vilkårene for konkursåpning er til stede, plikter, hvis be- gjæringen blir forkastet, å erstatte skyldneren det tap denne kan antas å være blitt tilføyet som følge av begjæ- ringen. Hvis den som frem- setter begjæringen, opptrer

(Jfr. 216 § konkurslagen)

om intet kan bebrejdes den, der begærede konkurs.

Stk. 3. Under særlige omstændigheder kan skifteretten bestemme, at en fordringshavers begæring om konkurs kun kan tages til følge, hvis der stilles en af skifteretten fastsat sikkerhed for eventuelt erstatningsansvar efter stk. 1 og 2.

Kapitel 4.

Konkursens virkninger.

§ 30.

Ved afsigelsen af konkursdekretet mister skyldneren retten til at overdrage eller opgive sine ejendele, modtage betaling og andre ydelser, modtage opsigelser, reklamationer og lignende erklæringer, stifte forpligtelser eller på anden måde råde over sin formue med virkning for boet.

§ 31.

Stk. 1. Efter udløbet af det døgn, hvori bekendtgørelse i Statstidende om konkursen har fundet sted, har skyldnerens urådighed virkning over

mot bedre vitende eller grovt uaktsomt, kan han dessuten pålegges å yde skyldneren en efter billighet fastsatt penge-sum som oppreisning for den ved begjær ingen voldte tort eller annen skade av ikke økonomisk art.

Den som har fremsatt begjæring om rådighetsforbud efter § 72, plikter å erstatte skyldneren det tap som denne kan antas å være blitt tilføyet som følge af forbudet, dersom forbudet klart var unødvendig, og det var fremkalt ved opplysninger som vedkommende visste eller måtte forstå var uriktige. Første ledds annet punktum får tilsvarende anvendelse.

Hvis krav efter første og annet ledd bringes inn for skifteretten, treffer den sin avgjørelse ved kjennelse som er gjenstand for anke.

§ 71. Konkursens varighet.

Konkursen anses åpnet på det tidspunkt da kjennelse om åpning av konkurs er avsagt, og varer inntil konkursbehandlingen blir endelig avsluttet, jfr. § 134.

§ 97. Skyldnerens rett og legitimasjon til å forføye over boets eiendeler.

Skyldneren er under konkursen uberettiget til å forføye over boets eiendeler, til å ta imot oppfyllelse av boets fordringer eller oppsigelser o. 1. på boets vegne, og til å pådra boet forpliktelser.

Skyldnerens urådighet etter første ledd har dog ikke virkning overfor den som ikke visste eller burde vite at konkurs var åpnet, når dis-

21 §.

Sedan beslut om konkurs meddelats, åger gäldenären icke råda över egendom som hör till konkursboet. Han åger ej heller åtaga sig förbindelser med verkan att de kunna göras gällande i konkursen.

Rättshandling som foretages innan konkursbeslutet kungjorts skall dock utan hinder av vad som sägs i första stycket gälla, om det ej

Dansk

Norsk

Svensk

for enhver. Indtil dette tidspunkt har urådigheden virkning over for den, som kendte eller burde kende konkursen.

posisjonen er foretatt senest den tredje dag efter at konkursåpningen er blitt kunn-gjort i Norsk Lysingsblad.

Boet kan heller ikke påberope regelen i første ledd overfor den som efter det tidspunkt som er nevnt i annet ledd, uten å vite eller burde vite at konkurs var åpnet, har oppfylt sin forpliktelse overfor skyldneren, eller rettet en oppsigelse eller et lignende påbud til ham i tilfelle hvor slikt påbud måtte gjøres innen en viss frist.

Den som påberoper regiene i annet eller tredje ledd, har bevisbyrden for at det forelå god tro.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 gjelder kun, hvis ikke andet følger af reglerne om værdipapirer og om tinglysning eller anden registrering.

Regiene i denne paragraf medfører ingen endring i betingelsene for å oppnå rettsvern i forhold til konkursboet.

visas att den som åberopar rättshandlingen icke var i god tro. Överlåtelse av eller annat förfogande over egendom skall likväl, om konkursboet utan oskäligt uppehåll yrkar det, gå åter mot att boet ersätter den andre vad han utgivit jämte nödig eller nyttig kostnad.

Om någon sedan konkursbeslutet kungjorts infriar förpliktelse mot gäldenären, skall det också tillgodoräknas honom, om det av omständigheterna framgår att han var i god tro. Även uppsägning eller annan dylik rättshandling, som äger rum efter nämnda tidpunkt skall gälla, om det av omständigheterna framgår att den andre var i god tro och det är uppenbart obilligt att rättshandlingen blir ogiltig mot konkursboet.

Konkursbeslutet anses vara kungjort dagen efter den då kungörelsen var införd i allmänna tidningarna.

Kapitel 5.

Konkursmassen.

§ 33. (*Alternativ 1*)

Konkursen omfatter skyldnerens formue på tidspunktet for afsigelsen af konkursdekretet.

§ 33. (*Alternativ 2*)

Konkursen omfatter skyldnerens formue ved afsigelsen af konkursdekretet, og hvad der under konkursen tilfalder ham.

§ 2-1. Hovedregel om beslagsretten

Hvis ikke noe annet er bestemt ved lov eller ved forføyning i henhold til §§ 3-1 eller 3-2, har fordringshaverne rett til dekning i ethvert formuesgode som tilhører skyldneren på beslagstiden, og som kan selges, utleies eller på annen måte omgjøres i penger.

27 §. (*Stk. 1.*)

Om annat ej följer av 21 §, skal till konkursbo räknas all egendom, som tillhörde gäldenären när konkursbeslutet meddelades eller tillfaller honom medan hans konkurs-tillstånd varar och som är av beskaf fenhet att kunna tagas i mät för gäld, så ock den egendom som kan återvinnas till konkursboet.

§ 2-12. Skyldnerens øvrige
erhverv under konkurs.

Hva skyldneren forøvrig
erhverver mens konkursbe-
handlingen pågår, trekkes
inn i bomassen medmindre
skifteretten bestemmer noe
annet.

§ 33 a. (*Alternativ 2*)

Skyldnerens indtægter ved
egen virksomhed under kon-
kursen, og hvad der træder i
stedet derfor, indgår ikke i
konkursmassen,

§ 2-10. Skyldnerens lønnsinn-
tekter m. v. under konkurs.

Inntekter av den art som
er nevnt i § 2-4, som tilfaller
skyldneren under konkursen,
kan bare trekkes inn i bo-
massen i den utstrekning de
overstiger det som er nød-
vendig til underhold av skyld-
neren og hans husstand under
hensyntagen til hans sann-
synlige fremtidige inntekter.
Beslagsretten kan begrenses
hvor dette er rimelig på grunn
av arbeidets krevende art, de
omstendigheter som arbeidet
er utført under, eller den tid
konkursbehandlingen har på-
gått.

Beslutning om beslag efter
denne paragraf treffes av
skifteretten.

§ 2-4. Utleggfrihet for lønns-
krav o. 1.

Utlegg kan ikke tas i skyld-
nerens krav på lønn som ikke
er utbetalt, og heller ikke i
umiddelbar forbindelse med
utbetalingen.

Tilsvarende regel gj elder
for:

1. Annet vederlag for per-
sonlig arbeide, derunder ve-
derlag for utnyttelsen av
skyldnerens åndsverk, opp-
finnelser m. v.

2. Pensjon eller vartpengar
som en arbeidsgiver betaler
eller har sikret sine arbeidere

27 §. (Stk. 2)

Avlöning eller därmed vid
utmätning jämställd arbetsin-
komst som inestår vid kon-
kursens början och arbetsin-
komst som gäldenären därefter
förvärvar får dock behållas
av honom, i den mån den
ej, sedan skatteavdrag skett
enligt vad därom är föreskri-
vet, uppenbart overstiger vad
som åtgår för hans och hans
familjs försörjning samt till
fullgörande av underhålls-
skyldighet som i övrigt åvilar
honom. Vad som sagts om
avlöning äger motsvarande
tillämpning i fråga om perio-
diskt utgående vederlag för ut-
nyttjande av rätt till litterärt
eller konstnärligt verk eller
annat sådant och beträffande
belopp vilka utgå som pen-
sion eller livränta. Om rättig-
heten till pension eller liv-
ränta är av beskaffenhet att
kunna utmätas, får dock kon-
kursboet förfoga över den.

Dansk

Norsk

Svensk

eller funksjonærer eller disses efterladte ved eller uten fradrag i lønnen.

3. Annen pensjon, understøttelse, livrente eller føderåd. Er rettigheten ervervet mot vederlag fra skyldneren, gjelder dette ikke hvis den er ervervet efter at det krav som utlegg søkes for, ble pådratt.

4. Underholdsbidrag som tilkommer ektefelle, barn eller et barns mor.

5. Erstatning eller bidrag efter lovgivningen om offentlig trygd eller lignende.

6. Erstatning og oppreisning for skade på legeme eller helbred eller for tap av forsørger.

7. Midler som er innsamlet offentlig til skyldneren.

8. Æresgaver som består i penger.

Bestemmelsene i denne paragraf er ikke til hinder for at utlegg kan tas i fordring når det er gått en måned siden den forfalt og det har vært mulig å få betaling.

§ 33 b. (*Alternativ 2*)

Stk. 1. Arv, der tilfalder skyldneren, indgår i konkursmassen, medmindre andet følger af arveladers gyldige bestemmelse, eller konkursboet afstår fra arven.

Stk. 2. Indsigelse mod et testamente, der begrænser skyldnerens arv, kan ikke rejses af konkursboet.

Stk. 3. Skyldneren kan give samtykke til, at arveladerens efterlevende ægtefælle hensidder i uskiftet bo.

§ 2-11. Arv og gave som tilfaller skyldneren under konkurs.

Arv og gave som tilfaller skyldneren i den tid konkursbehandlingen pågår, går inn i bomassen med mindre annet følger av skifterettens bestemmelse eller §§ 3-1 eller 3-2.

I den tid konkursbehandlingen pågår, kan skyldneren avslå å motta gaver, men ikke gi avkall på fait arv, medmindre avkallet gis senest fire uker efter arveladerens død eller det tidspunkt da skyldneren fikk kjennskap til sin arverett. Skyldneren kan med skifterettens sam-

(Lag om ändring i ärvdabalken.

7. kap. 7 §.

Bröstarvinges rätt enligt detta kap. att påkalla jämkning av testamente eller gåva övergår ej till hans borgenärer.

14. kap. 6 §.

Arvinges rätt att väcka talan om klander av testamente övergår ej till hans borgenärer.)

tykke gi adgang til at arvelaterens ektef. eile sitter i uskiftet bo [efter arvelovens §§ 9 og 10].

Ved oppløsning av det ekte-skapelige felleseie har skyldneren rett til å gi avkall på andel av den annen ektefelles rådiglietsandel også i den tid konkursbehandlingen pågår.

Kapitel 6.

Krav mod boet.

§ 36.

Konkursmassen anvendes til fyldestgørelse af dem, der ved konkursdekretets afsigelse havde krav mod skyldneren, jfr. dog § 31.

§ 6-1. Dividendekrav.

Dividende kan bare kreves av fordringer på skyldneren som er oppstått før åpningen av bobehandlingen.

Første ledd gjelder tilsvarende for fordringer som omfattes av regiene i gjeldsforhandlingslovens § 91 annet ledd.

100 §. (Stk. 1)

Endast fordringar som uppkommit innan konkursbeslutet meddelades få göras gällande i konkursen, om ej annat följer av 21 § andra stycket eller annan särskild bestämmelse.

§ 37. §8-4. Motregning med regresskrav.

Et regreskrav, som er opstået ved indfrielse af skyldnerens forpligtelse, anses for opstået samtidig med denne forpligtelse.

Hvis det ved innfrielse av en hovedforpliktelse oppstår regresskrav mot skyldneren, skal regresskravet ved anvendelsen av regiene i §§ 8-1 til 8-3 ansees for å være oppstått samtidig med hovedforpliktelsen.

121 §.

Om kvittning under konkurs gäller följande:

2. För drän på ersättning, vilken tillkommer borgensman eller annan med anledning av förpliktelse som han infriat (regressfordran), anses vid tillämpning av vad som sägs ovan ha förvärvats när hans förpliktelse grundades.

§ 38.

Stk. 1. Alle krav mod skyldneren, som skal fyldestgøres af konkursmassen, kan af boet fordres omsat til penge.

§ 6-2. Alle krav omgjøres til pengekrav.

Alle krav mot skyldneren som skal dekkes som dividendekrav, omregnes til pengekrav efter verdiforholdene på fristdagen.

§ 6-3. Fordringer i fremmed mynt.

Stk. 2. Fordringer i fremmed mønt omsættes til dansk mønt efter kursen den dag, da konkursdekretet blev afsagt.

Fordringer i fremmed mynt omregnes til norsk mynt efter kursen på fristdagen,

Dansk

Norsk

Svensk

§ 40.

Stk. 1. Den, som ved konkursdekretets afsigelse havde en fordring på skyldneren, kan, selv om fordringen ikke var forfalden, benytte den til modregning med dens fulde beløb over for en fordring, som da tilkom skyldneren, medmindre modregning var udelukket på grund af fordringernes beskaffenhed.

§ 8-1. *Motregning. Hovedregel.*

En fordringshaver som skylder noe til boet, kan benytte sin fordring til motregning med dens fulle beløb overfor boets fordring, dersom begge fordringer er oppstått eller ervervet fra tredje mann før åpningen af bobehandlingen. Dette gjelder selv om motfordringen forfaller etter åpningstidspunktet.

Er motregning efter foranstående regler utelukket på et stadium av insolvensbehandlingen, kan motregning heller ikke skje på et senere stadium.

Motregning kan ikke skje hvis motregning på grunn av fordringenes beskaffenhet ville være utelukket selv om skyldneren var solvent.

§ 8-2. *Motregning med krav som har tilhørt tredjemann.*

Stk. 2. En fordring på skyldneren, som er ervervet fra tredjemann ved overdragelse eller retsforfølgning senere end tre måneder før fristdagen, kan ikke anvendes til modregning over for en fordring, som skyldneren havde, da den anden erhvervede sin fordring. Det samme gjelder, hvis erhvervelsen er sket tidligere, og erhververen da indså eller burde indse, at skyldneren var insolvent.

En fordring på skyldneren som er ervervet fra tredjemann ved overdragelse eller kreditorforfølgning senere enn tre måneder før fristdagen, kan ikke benyttes til motregning overfor en fordring som skyldneren hadde da den annen ervervet sin fordring. Det samme gjelder uten hensyn til tidspunktet for ervervelsen, hvis erververen på dette tidspunkt visste eller burde vite at skyldneren var insolvent.

§ 8-3. *Motregning hvor fordringshaveren har satt seg i gjeld til skyldneren for å kunne motregne.*

Stk. 3. Modregning kan ikke ske, hvis fordringshaveren

Motregning kan ikke skje hvis fordringshaveren har

121 §.

Om kvittning under konkurs gäller följande:

1. Fordran hos gäldenären som enligt 100 § får göras gällande i konkursen kan, om den ej overlåtits till borgenären efter konkursbeslutet, av borgenären användas till kvittning mot fordran som gäldenären hade mot honom när konkursbeslutet meddelades. Detta gäller dock ej, om kvittning var utesluten utom konkurs på grund av fordringarnas beskaffenhet eller är undantaget] enligt vad som sägs nedan.

Fordran mot gäldenären som förvärvats genom överlåtelse från tredje man senare än tre månader före den i 28 § angivna fristdagen får ej användas till kvittning mot fordran som gäldenären hade när den andre förvärvade sin fordran. Detsamma gäller, om fordran mot gäldenären förvärvats tidigare genom dylikt fang och borgenären då hade skälig anledning antaga att gäldenären var insolvent.

Borgenär, som satt sig skuld till gäldenären under

har bragt sig i gæld til skyldneren under sådanne omstændigheder, at gældsstiftelsen i forbindelse med modregning må sidestilles med en omstødelig betaling.

satt seg i gjeld til skyldneren under slike omstendigheter at gjeldsstifelsen i forbindelse med motregningen må sidestilles med en omstøtelig betaling.

sådana omständigheter att det är att jämställa med betalning med o vanliga betalningsmedel, får ej kvitta, i den mån dylik betalning hade kunnat bliva föremål för återvinning.

§ 42.

Er en fordring, som ellers kunne benyttes til modregning, betinget, og er betingelsen ikke opfyldt, skal fordringshaveren indbetale sin skyld til boet. Opfyldes betingelsen senere, kan fordringshaveren som massekrav fordre udbetalt det beløb, der kunne have været afgjort ved modregning, hvis betingelsen havde været opfyldt. Er det ved boets opgørelse uvist, om betingelsen vil blive opfyldt, afsættes det fornødne beløb til dækning af fordringshaverens mulige krav, jfr. § 143, stk. 2.

§ 8-5. *Betinget motfor dring.*

En fordringshaver som ikke har kunnet motregne fordi hans fordring var betinget, og betingelsene ennå ikke var intruffet da han betalte sin gjeld til boet, kan av boet kreve tilbakebetalt som massekrav et så stort beløp at han blir stillet som om motregning hadde funnet sted, hvis han innen boet opptas til slutning godtgjør at betingelsen er inntruffet.

Er det når boet opptas til slutning usikkert om eller når betingelsen vil inntreffe, får § 130 annet ledd i lov om gjeldsforhandling og konkurs tilsvarende anvendelse.

121 §.

4. Är fordran beroende av sådant villkor att borgenären icke äger utfå fordringsbeloppet utan att viss omständighet inträffar, skall borgenären fullgöra sin förbindelse, oaktat han annars ägt kvitta. Han äger emellertid återfå motsvarande belopp, om han, innan kungörelse om slututdelning utfärdas, visar att villkor et uppfyllts. Finnes anledning antaga, att villkoret kommer att uppfyllas senare, skall för borgenären beräknat belopp avsättas vid slututdelningsförslagens upprättande.

§ 43.

Overdrager boet en fordring, således at fordringshaveren derved mister adgang til modregning, skal boet erstatte ham det derved forvoldte tab.

§ 8-6. *Erstatning for tapt motregningsrett.*

Overdrar boet en fordring slik at en fordringshaver mister retten til å motregne, skal boet erstatte det tap han derved lider.

5. Överlåter boet fordran så att borgenär därigenom förlorar rätt till kvittning, skall boet gottgöra borgenären därför.

3. För rätt att kvitta krävs ej, att fordringen bevakas i konkursen. När kvittning ej får ske, äger borgenären likväl på sin skuld avräkna vad som bort tillkomma honom såsom utdelning i konkursen, om hans fordran hade bevakats i rätt tid.

§44.

§ 8-14. *Dividenderetten når fordringshaveren har pant i skyldnerens eiendeler.*

Opnås gennem pant eller anden sikkerhedsret i skyld-

Når fordringshaveren har panterett som boet må re-

Dansk

Norsk

Svensk

nerens ejendom delvis dækning for en fordring mod skyldneren, gives kun dividende af restfordringen.

spektere, i eiendeler som tilhører skyldneren ved åpningen av bobehandlingen, kan dividende bare kreves av den del av fordringen som ikke dekkes av pantet.

Hvis det ved dividendebetalingen ikke er bragt på det rene hvor stor del av fordringen som vil bli dekket av pantet, skal det, dersom pantthaveren har anmeldt fordringen, foreløpig avsettes dividende av dens fulle beløp.

§ 45.

Stk. 1. Hæfter flere skyldnere solidarisk, nedsættes fordringshaverens ret til dividende af hele sin fordring i en skyldners bo ikke ved

- 1) afdrag fra en medskyldner, som havde ret til at søge det betalte tilbage fra skyldneren,
- 2) afdrag, der er dividende fra en medskyldners bo,
- 3) afdrag, som fordringshaveren har modtaget fra en medskyldner senere end tre måneder før fristdagen.

Stk. 2. Afdragsbetalingen nedsætter dog fordringshaverens ret til dividende i det omfang, medskyldneren hos skyldneren har opnået dækning, som ikke omstødes.

§ 8-7. Dividenderetten ved solidaransvar.

Hvis flere skyldnere hefter prinsipielt solidarisk, nedsettes fordringshaverens rett til dividende i en skyldners bo ikke ved

1. avdrag fra en medskyldner som hadde rett til å søke det betalt tilbake fra skyldneren,
2. avdrag ved dividende fra en medskyldners bo,
3. avdrag som fordringshaveren har mottatt fra en medskyldner senere enn tre måneder før fristdagen.

Avdraget nedsetter dog fordringshaverens rett til dividende i det omfang medskyldneren har fått dekket sitt regresskrav hos skyldneren, forutsatt at dekingen ikke blir omstøtt.

133 §.

Om flera utfäst eller eljest ådragit sig solidariskt betalningsansvar och fordringen delvis är betald, skall utdelning för borgenärens återstående fordran i sådan gäldenärs konkurs beräknas på fordringens belopp utan avdrag för avbetalningen, om denna influtit från medgäldenär och

1. medgäldenären hade rätt att söka tillbaka beloppet av konkursgäldenären (regressrätt) eller

2. avbetalningen skett genom ackord, konkurs eller annan fördelning av insolvent medgäldenärs bo eller

3. avbetalningen skett senare än tre månader före den i 28 § angivna fristdagen.

Har konkursgäldenären gottgjort medgäldenär regressfordran och äger återvinning därav ej rum, skall dock avdrag ske.

§ 46.

Opnår fordringshaveren mere, end han har krav på, fordeles det overskydende mellem skyldnerne eller deres

§ 8-8. Regressen mellom solidarskyldnernes boer.

Hvis summen av de dividender fordringshaveren kan kreve i de solidarisk forpliktete skyldneres boer oversti-

Om utdelningen overstiger borgenärens fordran, fördelas overskottet enligt vad som följer av gäldenärernas inbör-

boer efter, hvad der under hensyn til retsforholdet mellem dem skal påhvile hver især. I øvrigt haves intet krav mod boerne.

ger det beløb han ialt har krav på, skal det overskytende fordeles mellom skyldnerne eller deres boer, slik at de beløb hver enkelt endelig blir belastet med, såvidt mulig svarer til det vedkommende skulle ha båret efter rettsforholdet mellom dem. For øvrig har boene ikke noe krav på hverandre.

des ansvarighet för fordringen.

§ 47.

Anmeldes i et bo en fordring og krav på regres fra en medskyldner for samme fordring, beregnes dividenden fælles for begge fordringer. Den regresberettigede kan kun kræve den del af dividenden, som bliver tilbage, efter at den fælles fordringshaver har fået det, som tilkommer ham. Har flere medskyldnere krav på regres, skal overskuddet, efter at fordringshaveren har fået fuld betaling, fordeles mellem dem efter princippet i § 46.

§ 8-9. *Dividenderetten hvor så vel hovedfordringen som regresskrav anmeldes samtidig.*

Når en fordring og krav på regress fra en medforpliktet for samme fordring anmeldes i et bo, skal dividenden beregnes feiles for begge fordringer. Den regressberettigede kan bare kreve den del av dividenden som blir tilbake efter at den feiles kreditor har fått det som tilkommer ham. Har flere medskyldnere slik dividenderett, skal overskuddet efter at den feiles kreditor har fått full betaling, fordeles mellom dem efter prinsippet i § 8-8.

134 §.

När avbetalning skett på fordran för vilken flera äro solidariskt ansvariga och utdelning till borgenären enligt 133 § skall räknas på högre belopp än fordringen, skall utdelning beräknas gemensamt för borgenären och medgäldenär som har regressfordran. Borgenären har företräde till vad som åtgår till betalning av hans fordran och medgäldenären får betalning av overskottet för sin regressfordran. Ha flera medgäldenärer rätt till betalning af overskottet, fördelas det mellan dem enligt den grund som angives i 133 § tredje stycket.

Första stycket gäller i tillämpliga delar även när medgäldenär gör gällande regressfordran med anledning av vad han framdeles kan komma att betala utöver vad som bör belöpa på honom.

§ 48.

Stk. 1. Har en medskyldner sikkerhed i skyldnerens ejendom for sit regreskrav, og anmeldes hovedfordringen i boet, nedsættes medskyld-

§ 8-10. *Motregning med og sikkerhet for regresskrav.*

Har en medskyldner sikkerhet i skyldnerens eiendeler for sitt regreskrav, og hovedfordringen anmeldes i boet, nedsettes medskyldne-

134 a §.

Om borgenär tager utdelning hos gäldenär vilken ställt säkerhet i sin egendom för regressfordran som solidariskt ansvarig medgäldenär

Dansk

Norsk

Svensk

nerens ret til at benytte sikkerheden med det beløb, der udbetales fordringshaveren som dividende af den del af hovedfordringen, der svarer til den sikrede del af regresfordringen.

Stk. 2. Eeglen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvor medskyldneren har adgang til fyldestgørelse gennem modregning.

§ 49.

Stk. 1. En regresberettiget skyldner, som senere end tre måneder før fristdagen har indfriet fordringen, har — indtil han har fået udbetalt det beløb, han kunne have krævet, hvis skyldneren havde været solvent — samme dividenderet i en solidarisk medforpligtet skyldners bo, som fordringshaveren ville have haft, hvis han ikke havde fået denne betaling.

Stk. 2. Har flere skyldnere tilsammen indfriet fordringen, skal den dividende, de kan kræve i de medforpligtedes boer, fordeles mellem dem efter princippet i § 46.

§ 50.

Bestemmelserne i §§ 45-49 finder tilsvarende anvendelse, hvor fordringshaveren har pant eller anden sikkerhed i tredjemands ejendom.

rens rett til å benytte sikkerheten med det beløp som utbetales fordringshaveren som dividende av den del av hovedfordringen som svarer til den sikrede del av regreskravet.

Regiene i første ledd får tilsvarende anvendelse hvor medskyldneren har adgang til dekning ved motregning.

§ 8-11. Den innfriende solidar skyldners dividender ett.

En skyldner, som senere enn tre måneder før fristdagen har innfridd fordringen, har samme dividenderett i en solidarisk medforpligtet skyldners bo som fordringshaveren ville ha hatt, hvis han ikke hadde fått betaling.

§ 8-12. Dividendefordelingen mellom innfriende solidar skyldnere.

Har flere skyldnere sammen innfridd fordringen, skal den dividende de kan kreve i de medforpliktedes boer, fordeles mellom dem etter prinsippet i § 8-8.

§ 8-13. Dividenderetten når fordringshaveren har pant eller annen sikkerhet i tredjemanns eiendeler.

§§ 8-7 til 8-12 får tilsvarende anvendelse i tilfelle, hvor fordringshaveren har pant eller annen sikkerhet i tredjemanns eiendeler.

kan få mot honom, minskas medgäldenärens rätt att begagna säkerheten med utdelningens belopp, i den mån utdelningen beräknats på belopp som svarar mot säkerhetens värde.

Första stycket äger motsvarande tillämpning, när gäldenären har fordran hos medgäldenären som denne kunnat använda till kvittning.

134 b §. (1. pkt.)

Om solidariskt ansvarig medgäldenär infriat skulden senare än tre månader före den i 28 § angivna fristdagen, skall utdelning för regressfordran, som han därigenom fått, beräknas på samma belopp som skolat tillämpas i fråga om utdelning till borgenären, om skulden ej infriats.

134 b §. (2. pkt.)

Har annan solidariskt ansvarig medgäldenär regressfordran med anledning av tidigare avbetalning, skall dock utdelningen fördelas mellan medgäldenärerna enligt den grund som anges i 133 § tredje stycket.

135 §.

Vad ovan sagts med avseende på solidariskt betalningsansvar äger motsvarande tillämpning i fall då borgenären fått pant eller annan säkerhet i tredje mans egendom.

Kapitel 7.

Gensidigt bebyrdende aftaler.

§51.

Bestemmelserne i dette kapitel anvendes kun, dersom ikke andet følger af andre lovbestemmelser eller af vedkommende retsforholds beskaffenhed. Reglen i § 59, stk. 2, finder dog anvendelse uanset lejelovgivningens bestemmelser om uopsigelighed.

§ 52.

Medkontrahenten ifølge en gensidigt bebyrdende aftale, som ved konkursens begyndelse ikke er opfyldt af skyldneren, kan holde sin ydelse tilbage eller, hvis ydelsen er afsendt fra leveringsstedet, hindre dens overgivelse til boet, indtil sikkerhed for modydelsens rigtige erlæggelse stilles. Dette gælder, uanset om tiden for erlæggelsen af skyldnerens ydelse er kommet.

§53.

Stk. 1. Boet kan indtræde i de af skyldneren indgåede gensidigt bebyrdende aftaler.

Stk. 2. Medkontrahenten kan forlange, at boet uden ugrundet ophold tager stilling til, om det vil indtræde i aftalen. Der kan ved aftalen træffes nærmere bestemmelse om fristens længde.

§54.

Stk. 1. Indtræder boet i aftalen, bliver det berettiget og forpligtet på aftalens vilkår,

§ 7-1. Gyldighetsområdet for §§ 7-2 til 7-4.

Regiene i §§ 7-2 til 7-4 kommer bare til anvendelse hvis ikke annet følger av §§ 7-5 flg. eller av andre lovregler eller vedkommende rettsforholds egenart.

§ 7-2. Medkontrahentens rett til å holde tilbake egen ydelse.

Hvis skyldneren blir insolvent, kan medkontrahenten ifølge en gjensidig bebyrdende avtale som ikke er oppfylt av skyldneren, holde sin ydelse tilbake, eller, hvis ydelsen er avsendt fra leveringsstedet, hindre at den blir overgitt til skyldneren, inntil sikkerhet blir stilt for riktig erleggelse av motydelisen. Dette gjelder selv om tidspunktet for erleggelsen av skyldnerens ydelse ikke er kommet.

§ 7-4. Boets inntreden i avtalen.

Se § 7-3, stk. 1.

Stk. 1. Inntrer boet i en gjensidig bebyrdende avtale, er det forpliktet til å opp-

Dansk

Norsk

Svensk

fylle denne under samme betingelser som skyldneren. Medkontrahentens fordring dekkes som massekrav.

Stk. 2. Angår aftalen en løbende ydelse til skyldneren, bliver boet ved sin indtræden forpligtet til at udrede vederlaget for tiden efter konkursdekretets afsigelse som massekrav.

Jfr. § 7-5, stk. 2, og § 7-6, stk. 2, 1. pkt.

§ 55.

(§ 7-4, stk. 3 og 4)

Stk. 1. Er tiden for ydelsen til boet kommet, kan medkontrahenten fordrø, at boet, hvis det indtræder i aftalen, uden ugrundet ophold erlægger modydelsen eller, hvis henstand er givet, stiller sikkerhed for erlæggelsen. Samme ret har medkontrahenten, hvis han har erlagt en ydelse, som han kunne have krævet tilbage, hvis boet ikke var indtrådt i aftalen.

Hvis tiden for hel eller delvis oppfyllelse fra medkontrahentens side er kommet, kan medkontrahenten kreve at boet uten ugrunnet opphold erlegger en tilsvarende del av motytelsen eller, hvis henstand er gitt, stiller sikkerhet for slik erleggelse. Sikkerhet kan dog ikke kreves stilt for den del av motytelsen som medkontrahenten allerede har oppnådd rettsvern for i forhold til boet.

Stk. 2. Angår aftalen en løbende ydelse til skyldneren, og erlægges vederlaget periodevis bagud, skal sikkerheden til enhver tid dække det først forfald ende vederlag, for så vidt det vedrører tiden efter konkursen.

Jfr. § 7-5, stk. 3 og § 7-6, stk. 2.

Stk. 3. Finder skifteretten, at bestemmelserne i stk. 1 og 2 ikke giver medkontrahenten tilstrækkelig betryggelse, kan den bestemme, at boet, som indtræder i aftalen, skal stille sikkerhed i videre omfang. Aftaler om sikkerhedsstillelse kan tilsidesættes af skifteretten, hvis de er urimeligt tyngende for boet.

Selv om vilkårene efter foregående ledd ikke er til stede, kan skifteretten, hvor særlige hensyn gjør seg gjeldende, på begjæring av medkontrahenten bestemme at boets rett til å tre inn i aftalen skal være betinget av at det straks stiller hel eller delvis sikkerhet for riktig erleggelse av motytelsen. Skifteretten fastsetter i tilfelle sikkerhetens form og størrelse.

Dansk

Norsk

Svensk

§ 56.

Stk. 1. Indtræder boet ikke i aftalen, eller stiller det ikke foreskrevet sikkerhed, jfr. § 55, kan medkontrahenten hæve aftalen.

Stk. 2. Medkontrahenten kan ligeledes hæve aftalen, såfremt han bortset fra konkursen havde adgang hertil.

Stk. 3. Har medkontrahenten helt eller delvis erlagt sin ydelse, kan han kun hæve aftalen og kræve det erlagte tilbage, dersom reglerne om vedkommende retsforhold berettiger ham dertil.

§ 7-3. Medkontrahentens hevningsrett.

Stk. 1. Hvis skyldnerens bo er kommet under insolvensbehandling, kan medkontrahenten ifølge en gj ensidig bebyrdende avtale som ikke er oppfylt av skyldneren, heve aftalen, dersom boet ikke trer inn i den uten ugrunnet opphold efterat det er blitt oppfordret til det. Hvis medkontrahenten før frist-tidspunktet har oppfylt sin del av avtalen, kan hevning bare skje dersom han har tatt gyldig forbehold om tilbakeføring av sin ytelse eller ytelsen var en ren pengeytelse.

Stk. 3. Regiene i denne paragraf griper ikke inn i medkontrahentens rett til å påberope insolvensen som opphørsgrunn ifølge avtalens art. Avtaleklausul som gir den solvente part en videre adgang til å heve på grunn av medkontrahentens insolvens, er ikke bindende for boet.

§ 57.

Indtræder boet ikke i aftalen, kan medkontrahenten i boet fordre erstatning for sit tab ved, at aftalen ikke opfyldes, jfr. dog § 59.

Stk. 2. Hvis avtalen hevés, kan medkontrahentens tap ved at avtalen ikke blir riktig oppfylt, kreves dekket som dividendekrav.

§ 58.

Er en ydelse, for hvilken der skal svares vederlag, kommet boet i hænde efter konkursens begyndelse, og indtræder boet ikke i aftalen efter foranstående regler, skal boet tilbagelevere ydelsen.

§ 59.

Stk. 1. Boet kan, selv om længere varsel eller uopsigelighed er aftalt, med sædvanligt eller rimeligt varsel op-

(7-4, stk. 2)

Uansett avtalens regler om oppsigelse kan boet dog oppsi avtalen med sedvanemessig varsel eller hvis slik sedvane

Dansk

Norsk

Svensk

sige en aftale om et vedvarende retsforhold. Dette gælder dog ikke, hvis længere varsel er sikret mod skyldnerens fordringshavere ved tinglysning eller anden lignende offentlig registrering.

Stk. 2. Skyldnerens medkontrahent kan i forhold til boet ligeledes opsiges aftalen med sædvanligt eller rimeligt varsel. Dette gælder dog ikke, hvis skyldneren havde adgang til at overdrage sin ret.

Stk. 3. Når særlige grunde taler derfor, kan det pålægges den, der opsiges aftalen efter stk. 1 eller 2, at yde erstatning for tab ved, at opsigelsen er sket med forkortet varsel. I skyldnerens bo er et sådant krav almindelig konkursfordring.

§ 60.

Stk. 1. Boet indtræder i aftale om leje eller forpagtning af fast ejendom, som skyldneren har indgået til brug for sin erhvervsvirksomhed, medmindre boet senest fire uger efter konkursdekretets afsigelse erklærer ikke at ville indtræde og stiller det lejede eller forpagtede til disposition.

Stk. 2. Selv om boet erklærer ikke at ville indtræde i aftalen, er fordringen på vederlag for tiden fra konkursdekretets afsigelse, indtil boet stiller det lejede eller forpagtede til disposition, dog massekrav.

ikke foreligger, med tre måneders varsel. Hvis boet sier opp avtalen før det efter denne er adgang til det, kan medkontrahenten kreve det tap han derved lider, dekket som dividendekrav.

§ 7-6. Leieavtaler.

Boet trer uten særskilt vedtagelse inn i avtaler om leie av fast eiendom som skyldneren før åpningen av bobehandlingen har inngått som leier i forbindelse med sin erhvervs virksomhet.

Leien for tiden efter fristdagen dekkes som massekrav. Hvis leien skal betales efterskuddsvis, kan medkontrahenten kreve at boet til enhver tid stiller sikkerhet for et beløp svarende til leien for én betalingstermin. Utleieren kan heve leieavtalen med øyeblikkelig virkning hvis forfalt leie ikke betales i rett tid, eller hvis han har krevet sikkerhet for leien inntil neste forfallsdag og boet ikke omgående har stillet slik sikkerhet.

At leien for tiden før fristdagen ikke er betalt fullt ut, gir ikke utleieren rett til å kreve utkastelse, med mindre

utkastelsesbegjæringen er fremsatt for namsmannen eller namsretten før fristdagen.

Boet kan, uansett de oppsigelsesfrister som ellers gjelder, si opp avtalen med minst fjorten dagers varsel. Retten etter første punktum kan bare benyttes i én måned etter åpningen av bobehandlingen. Paragraf 7-4 annet ledd annet punktum får tilsvarende anvendelse.

§ 61.

Stk. 1. Boet indtræder i arbejdsaftaler med personer, der er ansat i skyldnerens erhvervsvirksomhed, med mindre boet senest to uger efter konkursdekretets afsigelse erklærer ikke at ville indtræde.

Stk. 2. Selv om boet erklærer ikke at ville indtræde i aftalen, er krav på arbejdsvederlag for tiden fra konkursdekretets afsigelse til boets erklæring dog massekrav.

Stk. 3. Den ansatte kan hæve aftalen, hvis den af konkursen følgende ændring af forholdene giver ham særlig grund dertil.

§ 7-5. Arbeidsavtaler.

Boet trer uten særlig vedtagelse inn i de arbeidsavtaler som skyldneren har inngått som arbeidsgiver med mindre boet innen fjorten dager erklærer ikke å ville benytte seg av denne adgang.

Hvis boet trer inn i avtalen, er arbeidstagerens krav på lønn for tiden etter åpningen av bobehandlingen massekrav.

Arbeidstageren kan heve arbeidsavtalen med øyeblikkelig virkning hvis forfalt lønn ikke betales til rett tid, eller hvis han har krevet sikkerhet for lønnen inntil neste lønningsdag og boet ikke omgående har stillet slik sikkerhet.

For øvrig kan boet og arbeidstageren si opp avtalen med én måneds varsel, hvis ikke kortere oppsigelsestid er avtalt eller følger av lov.

Paragraf 7-4 annet ledd annet punktum får tilsvarende anvendelse.

§ 7-7. Avtaler om produksjonsavgift.

Hvis skyldneren har forpliktet seg til å betale avgift (royalty) av sin produksjon, kan avgiftskravet for såvidt

angår produksjon som er blitt påbegynt før åpningen av bobehandlingen, bare gjøres gjeldende som dividende-krav selv om produksjonen blir fulført eller det produserte solgt av boet. Hvis avgiften for noen dels vedkommende kan ansees som vederlag for den medvirkning fordringshaveren plikter å yde, må boet som masseforpliktelse betale så meget av avgiften som svarer til den medvirkning medkontrahenten har ydet efter åpningen av bobehandlingen.

§ 7-8. Gaver.

Jfr. § 94, nr. 3.

Retten efter et gaveløfte bortfaller hvis giveren åpner gjeldsforhandling eller går konkurs, og gaven ikke er fullbyrdet før fristdagen.

Hvis en fullbyrdet gave blit omstøtt, kan det ikke kreves dividende av gavens verdi.

Kapitel 8.

Omstødelse.

§ 62.

Stk. 1. Gaver, som er fuldbyrdet senere end seks måneder før fristdagen, kan omstødes.

Stk. 2. Gaver, som er fuldbyrdet tidligere, men senere end et år før fristdagen kan omstødes, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved fuldbyrdelsen blev insolvent. For gaver til skyldnerens nærstående gælder samme regel, hvis gaven er fuldbyrdet senere end to år før fristdagen.

Stk. 3. Undtaget fra omstødelse er lejlighedsgaver og

§ 5-2. Gaver.

Gaver som skyldneren har fullbyrdet senere enn seks måneder før fristdagen, kan omstøtes.

Gaver som er fullbyrdet tidligere, men senere enn ett år før fristdagen, kan omstøtes hvis det ikke bevises at skyldneren hverken var eller ble insolvent da gaven ble fullbyrdet. For gaver til skyldnerens nærstående gjelder den samme regel for gaver som skyldneren har fullbyrdet senere enn to år før fristdagen.

Unntatt fra omstøtelse efter denne paragraf er leiligh-

29 §.

Återvinning av gåva äger rum, om gå van fullbordats senare än sex månader före fristdagen. Har gåvan fullbordats senare än ett år eller, när den skett till närstående, två år före fristdagen, äger återvinning också rum, om det icke visas att gäldenären varken var eller genom gåvan blev insolvent.

Vad nu sagts om gåva gäller även köp, byte eller annat avtal som med hänsyn till missförhållandet mellan utfästelserna på ömse sidor delvis har egenskap av gåva.

Understod och sedvanliga gåvor som ej stodo i missför-

lignende gaver og understøttelser, som ikke stod i misforhold til skyldnerens kår.

§ 63.

Stk. 1. Har skyldneren senere end seks måneder før fristdagen givet afkald på arv, som er tilfaldet ham, kan afkaldet omstødes. Er arv udloddet, rettes kravet mod den, der som følge af afkaldet har modtaget arv, eller hvis arvelod derved er blevet forøget.

Stk. 2. Afkald, som er givet tidligere, men senere end to år før fristdagen, kan omstødes, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved afkaldet blev insolvent.

§ 64.

Har skyldneren senere end to år før fristdagen givet afkald på ret til ægteskabeligt fælleseje, kan afkaldet omstødes, medmindre det godtgøres, at skyldnerens aktiver efter afkaldet oversteg hans passiver.

§ 65.

Stk. 1. Har skyldneren senere end seks måneder før fristdagen til fordel for nærtstående i løn, andet arbejdsvederlag eller pension betalt beløb, som åbenbart overstiger, hvad der under hensyn til det udførte arbejde, virksomhedens indtægter og omstændighederne i øvrigt må anses for rimeligt, kan betalingen omstødes, for så vidt det overskydende beløb angår.

hetsgaver og lignende gaver og understøttelser som er af rimelig omfang hensett til forholdene da gaven eller understøttelsen ble ydet.

§ 5-3. *Avkall på andel av felleseie og arv.*

Har skyldneren senere enn to år før fristdagen helt eller delvis gitt avkall på den andel av det ekteskapelige felleseie som han råder over, kan avkallet omstøtes, hvis det ikke bevises at skyldneren hverken var eller ble insolvent ved avkallet.

Regelen i første ledd gjelder tilsvarende hvor skyldneren helt eller delvis har gitt avkall på arv senere enn fire uker regnet fra arvelaterens død eller fra det senere tidspunkt da skyldneren fikk kjennskap til sin arverett.

§ 5-2 siste ledd gjelder tilsvarende.

§ 5-4. *Urimelig lønnsutbetaling m. v.*

Hvis skyldneren senere enn seks måneder før fristdagen har betalt lønn eller annet arbeidsvederlag eller pensjon til sine nærtstående, med beløp som åpenbart overstiger hva der under hensyn til det utførte arbeide, virksomhetens inntekter eller omstendighetene forøvrigt må anses for rimelig, kan betalingen omstøtes for såvidt det overskytende beløp angår.

hållande till gäldenärens ekonomiska ställning äro undantagna från återvinning.

30 §.

Har gäldenären vid bodelning mellan honom och hans make eller dennes dödsbo eftergivit sin rätt i avsevärd mån eller har egendora därvid frångått gäldenären mot att fordran mot honom utlagts på hans lott, går bodelningen i motsvarande mån åter, om bodelningshandlingen ingivits till rätten senare än två år före fristdagen och det icke visas att gäldenären efter bodelningen hade kvar utmätningsbar egendom som uppenbart motsvarade hans skulder.

31 §.

Har gäldenären i lön, arvode eller pension till närstående betalat belopp som uppenbart oversteg vad som kunde anses skäligt med hänsyn till gjord arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt, äger återvinning av det överskjutande beloppet rum, om betalningen skett senare än sex månader före fristdagen. Har den skett senare än två år före fristdagen, äger åter-

Dansk

Norsk

Svensk

Stk. 2. Samme regel gælder om beløb, som er oppebåret tidligere, men senere end to år før fristdagen, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved udbetalingen blev insolvent.

Betalinger som nevnt i første ledd, som er skjedd tidligere, men senere enn to år før fristdagen, kan omstøtes hvis det ikke bevises at skyldneren hverken var eller ble insolvent da betalingen skjedde.

vinning också rum, om det icke visas att gäldenären varken var eller genom betalningen blev insolvent.

§ 5-5. *Premie ellertilskudd til privat tjenestepensjomordning.*

32 §. (*Stk. 1-3*)

Hvis skyldneren i de siste tre år før fristdagen har betalt premie eller tilskudd til privat tjenestepensjonsordning for seg selv eller sine ansatte

a) med beløp som tilsammen overstiger det som i tillegg til eventuelt premiefond var nødvendig for å dekke premier eller tilskudd forfalt i disse tre år, eller

b) med beløp beregnet på et grunnlag som overskrider den årets premie eller det tilsvarende årlige tilskudd som godkjennes ved beregning av fradrag i skattbar inntekt, kan den overskytende del kreves tilbakeført til boet med lovlig rente, dersom det ikke bevises at skyldneren hverken var eller ble insolvent da betalingen skjedde.

Har gäldenären överlämnat medel till pensionsstiftelse och har stiftelsen därigenom fått överskott på kapitalet, äger återvinning av överskottet rum, om överlämnandet skett senare än sex månader före fristdagen. Har medlen överlämnats senare än ett år eller, när åtgärden väsentligen gynnat gäldenären eller honom närstående, två år före fristdagen, äger återvinning också rum, om det icke visas, att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Har gäldenären eljest överlämnat medel till pensionsstiftelse äger återvinning rum, om överlämnandet skett senare än tre månader före fristdagen. Om åtgärden väsentligen gynnat gäldenären eller honom närstående, äger återvinning också rum, om åtgärden skett senare än två år före fristdagen och det icke visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Vad i första stycket sägs om återvinning av överskott från pensionsstiftelse äger motsvarande tillämpning i fråga om medel som gäldenären överlämnat till personalstiftelse.

Dansk

Norsk

Svensk

(Forsikringsaftalelovens
§ 117:

Kommer forsikringstageren under konkurs, og findes det, at han i løbet af de sidste 3 år inden konkursen til betaling af præmier har anvendt et efter hans formue tilstand på det tidspunkt, betalingen fandt sted, uforholdsmæssigt stort beløb, kan konkursboet overfor selskabet forlange, at det for meget erlagte indbetales i boet, for så vidt det kan udredes af forsikringens tilbagekøbsværdi eller, såfremt en sådan ikke findes, af kapitalværdien af den fripolice, hvortil forsikringstageren ville have ret på grundlag af de stedfundne betalinger.

Er forsikringssummen forfalden uden at være udbetalt inden konkursen, eller forfalder den under konkursbehandlingen, kan konkursboet under de i 1ste stykke omhandlede betingelser forlange en tilsvarende del af forsikringssummen indbetalt i boet.

Foranstående regler kommer til anvendelse, uanset om der er indsat en begunstiget, og uanset om forsikringstageren har forpligtet sig til ikke at tilbagekalde begunstigelsen. Har den begunstigede erlagt vederlag for indsættelsen, er han berettiget til af boet at kræve dette tilbage. Såfremt han har oppebåret forsikringssummen, kan boet gøre kravet gældende mod ham.)

§ 5-6. Livsforsikringspremier.

Hvis skyldneren i de siste tre år før fristdagen har betalt livsforsikringspremie med beløp som overstiger det som var rimelig hensett til hans økonomiske stilling på det tidspunkt da betalingen skjedde, kan den overskytende del kreves tilbakeført til boet med lovlig rente. Boet kan dog ikke forlange mer enn forsikringens gjenkøpsverdi, eller, ved forsikringer som efter sin art ikke er gjenstand for gjenkjøp, kapitalværdien av den fripolise skyldneren ville ha rett til på grunnlag av de betalinger som er skjedd, eller, om han er død, forsikringssummen.

Omstøtelse kan skje selv om begunstiget er oppnevnt, og selv om skyldneren har forpliktet seg til ikke å tilbakekalle begunstigelsen. Har skyldneren fått vederlag for å oppnevne en begunstiget, trekkes verdien av vederlaget fra. Har den begunstigede hevet forsikringssummen, kan omstøtelsen gjøres gjeldende mot ham.

Hvis skyldneren har overdradd eller pantsatt sin rett efter forsikringsavtalen til tredjemann, kan omstøtelse ikke gjøres gjeldende i strid med tredjemanns rett.

Hvis boet vil kreve omstøtelse efter denne bestemmelse skal det varsle skyldneren og den som måtte være oppnevnt som begunstiget.

Betaling av premier for egen pensjonsforsikring kan omstøtes efter denne bestemmelse, men ikke betaling av premier til privat tjenestepensjonsordning.

32 §. (Stk. 4)

Om rätt att i särskilda fall återkräva försäkringspremier m. m. finnas bestämmelser i 117 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal.

(117 § lagen om försäkringsavtal foreslås affattet således (Utsökringsrätt X, SOU 1970:75):

Försättes försäkringstagaren i konkurs efter ansökan, som gjorts innan tio år förflutit från försäkringsavtalets ingående, och har han under de tre senaste åren före konkursansökningen eller senare till betalning av premie för försäkring, som enligt 116 § ej kan göras till föremål för utmätning, använt belopp, som vid den tid, då betalningen skedde, ej stod i skäligt förhållande till hans villkor, äga konkursboet hos försäkringsgivaren utkräva vad sålunda för mycket erlagts, i den mån tillgodohavandet hos denne därtill förslår. Har ej försäkringstagaren lämnat konkursboet samtycke till beloppets utkrävande, åligger det konkursboet att för prövning av dess rätt väcka talan mot försäkringstagaren. Beträffande sådan talan äga bestämmelserna i 39 § konkurslagen (1921:225) motsvarande tillämpning.

Har konkurs foregått av förordnande av god man enligt ackordslagen (1970:00) eller av boutredningsman, skall vad som enligt första stycket gäller om tiden för konkursansökningen avse den i 28 § konkurslagen (1921:225) för sådant fall angivna fristdagen.

Bestämmelserna i första

och andra styckene om konkurs äga motsvarande tillämpning om i stället offentligt ackord fastställts. I fråga om talan med anledning av ackordsförhandling äga 17 och 18 §§ ackordslagen (1970: 00) motsvarande tillämpning.

Ej må krav, varom nu är sagt, göras gällande till förfång för formänstagare vars insättande jämlikt 102 § ej må återkallas.)

§ 66.

Stk. 1. Betaling af gæld, der er foretaget senere end tre måneder før fristdagen, kan omstødes, hvis betalingen er sket med usædvanlige betalingsmidler, før normal betalingstid eller med beløb, som betydeligt har forringet skyldnerens betalingsevne, og den dog ikke under hensyn til omstændighederne fremtrådte som ordinær.

Stk. 2. Er sådan betaling sket til fordel for skyldnerens nærstående, kan den omstødes, hvis den er foretaget senere end to år før fristdagen, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved betalingen blev insolvent.

§ 67.

Har skyldneren betalt veksel eller check, kan omstødelse ikke ske over for den, som ikke kunne nægte at modtage betalingen uden at miste veksel- eller checkret mod andre, medmindre det er godtgjort, at dækning ikke kunne opnås hos disse. Derimod skal den, som ville have båret det endelige tab, hvis betalingen ikke var sket, udrede beløbet, dersom de

§ 5-7. Ekstraordinær betaling.

Betaling av gjeld som skyldneren har foretatt senere enn tre måneder før fristdagen, kan omstøtes hvis betalingen er foretatt med usedvanlige betalingsmidler, før normal betalingstid eller med beløp som betydelig har forringet skyldnerens betalingsevne, forudsatt at betalingen efter omstendighetene allikevel ikke fremtrådte som ordinær.

Er betaling som nevnt i første ledd skjedd til skyldnerens nærstående, kan den også omstøtes hvis den er foretatt tidligere, men senere enn to år før fristdagen, medmindre det bevises at skyldneren hverken var eller ved betalingen ble insolvent.

33 §

Betalning av skuld som skett senare än tre månader före fristdagen kan återvinnas om den gjorts med ovanliga betalningsmedel, i fortid eller med belopp som avsevärt försämrat gäldenärens ekonomiska ställning och den ej med hänsyn till omständigheterna ändå kan anses som ordinär. Återvinning äger också rum i fråga om dylik betalning som skett till närstående senare än två år före fristdagen, om det icke visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Ved betaling av veksel eller sjekk kan omstøtelse ikke skje overfor den som ikke kunne nekte å motta betalingen uten å miste sin rett til å fortre vekselen eller sjekken dekket av andre, hvis det ikke bevises at dekning ikke kunne vært oppnådd hos disse. Derimot plikter den som ville ha båret det endelige tap hvis betalingen ikke hadde skjedd, å betale erstat-

I fråga om betalning för växel eller check äger återvinning enligt första stycket icke rum mot den som ej kunde vägra att mottaga betalningen utan att förlora växel- eller checkrätt mot annan, om det ej visas att han icke kunnat erhålla täckning hos denne. Däremot är den som, om betalning uteblivit, fått bära den slutliga förlusten skyldig att utgiva ersättning under

betingelser er opfyldt, som ville have været gældende for omstødelse, hvis betalingen var sket til ham som fordringshaver.

§ 68.

Bestemmelserne om omstødelse af betaling finder tilsvarende anvendelse på modregning, hvis modregning efter reglerne i § 40 ikke kunne være sket efter konkursdekretets afsigelse. Omstødelse kan dog altid ske, hvis fordringen på skyldneren er erhvervet fra tredie-mand ved overdragelse eller retsforfølgning, og erhververen da indså eller burde indse, at skyldneren var insolvent.

§ 69.

Stk. 1. Panteret eller anden sikkerhedsret, som ikke er tilsagt fordringshaveren ved gældens stiftelse, eller som ikke er sikret mod retsforfølgning uden unødigt ophold efter gældens stiftelse, kan omstødes, hvis sikringsakten er foretaget senere end tre måneder før fristdagen.

Stk. 2. Er pantet stillet til fordel for en af skyldnerens nærstående, kan omstødelse ske, hvis sikringsakten under de i stk. 1 angivne omstændigheder er foretaget senere end to år før fristdagen, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved pantsætningen blev insolvent.

ning under samme forutsetninger som for omstødelse dersom betalingen hadde skjedd til ham som fordringshaver.

§ 5-8. Motregning

Regiene om omstødelse av betaling i § 5-7 får tilsvarende anvendelse ved motregning hvis fordringshaveren ikke ville hatt rett til å motregne i konkurs.

§ 5-9. Sikkerhetsstillelse for eldre gjeld.

Pantsettelse eller annen sikkerhetsstillelse som skyldneren har foretatt senere enn tre måneder før fristdagen, kan omstøtes dersom

a) pantet eller sikkerheten er stilt for gjeld som skyldneren har pådratt seg før sikkerhetsretten ble tilsagt, eller

b) rettsvernet ikke ble bragt i orden uten unødig opphold efterat gjelden ble pådratt.

Første ledd får tilsvarende anvendelse når sikkerhetsretten er tilsagt en av skyldnerens nærstående, selv om rettsvernet er bragt i orden tidligere, men senere enn to år før fristdagen, hvis det ikke bevises at skyldneren hverken var eller ble insolvent da sikkerhetsretten ble tilsagt.

samma förutsättningar som gällt för återvinning om betalningen skett till honom som borgenär.

Vad som sägs om återvinning av betalning äger motsvarande tillämpning när kvittning skett, om borgenären enligt 121 § ej varit berättigad att kvitta i konkursen.

34 §

Säkerhet som gäldenären överlämnat senare än tre månader före fristdagen kan återvinnas om den ej var betingad vid skuldens tillkomst eller om den ej överlämnats utan dröjsmål efter skuldens tillkomst. Har säkerhet överlämnats till närstående senare än två år före fristdagen, äger också återvinning rum under angivna förutsättningar, om det icke visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Med överlämnande av säkerhet jämställas annan åtgärd av gäldenären eller borgenären som är avsedd att trygga borgenärens rätt. När säkerheten förutsätter inskrivning, skall åtgärden anses ha skett utan dröjsmål, om ansökan gjorts senast på inskrivningsdag som inträffar näst efter

två veckor från skuldens tillkomst.

§ 70.

Stk. 1. Udlæg eller udpantning, der er foretaget hos skyldneren senere end tre måneder før fristdagen, har ingen retsvirkning over for boet. Dette gælder, selv om retten er overdraget til trediemand.

Stk. 2. Samme regel gælder om udlæg og udpantning, som på begæring af en af skyldnerens nærstående er foretaget senere end to år før fristdagen, medmindre det godtgøres, at skyldneren hverken var eller ved retsforfølgningen blev insolvent.

Stk. 3. Ved udpantning for underholdsbidrag til ægtefælle, barn eller b es vangret kvinde finder reglerne i stk. 1 og 2 dog kun anvendelse, hvis den bidragsberettigede begunstiges utilbørligt.

§ 71.

Stk. 1. Dispositioner, der er foretaget efter fristdagen, kan omstødes, medmindre dispositionen var nødvendig for at bevare skyldnerens virksomhed eller erhverve dagliglivets fornødenheder. Omstødelse kan dog ikke ske over for den, som med føje antog, at dispositionen var nødvendig som anført, eller som hverken vidste eller burde vide, at betalingsstandsning var indtrådt, eller at begæring om konkurs eller akkordforhandling var indgivet.

Stk. 2. Betaling af gæld foretaget efter fristdagen kan omstødes, medmindre beta-

§ 5-10. *Utlegg m. v.*

Panterett stiftet ved utlegg, utpantning eller avsetning hos skyldneren senere enn tre måneder før fristdagen har ingen rettsvirkning overfor boet.

Utlegg eller avsetning som skyldnerens ektefelle eller hjemmeværende barn har ervervet tidligere, men senere enn to år før fristdagen, har ingen rettsvirkning overfor boet hvis det ikke bevises at skyldneren hverken var eller ble insolvent da forretningen ble avholdt. Dette gjelder dog ikke utlegg eller avsetning ervervet av skyldnerens ektefelle efterat samlivet er ophevet.

35 §.

Den förmånsrätt eller betalning som borgenär vunnit genom utmätning skall gå åter, om utmätningen fullbordats senare än tre månader före fristdagen. I fråga om utmätning för närståendes fordran äger återvinning också rum, om utmätningen fullbordats senare än två år före fristdagen och det icke visas att gäldenären varken var eller genom åtgärden blev insolvent.

Vad nu sagts har ej tillämpning på utmätning för underhåll enligt giftermåls- eller föräldrabalken annat än om den underhållsberättigade gynnats otillbörligt.

§ 12.*) *Skyldneren er legitimert utad.*

Gyldigheten av skyldnerens disposisjoner er i forhold til godtroende tredjemann ikke betinget av at de er foretatt med tillatelse av gjeldsnevnden.

Hvis tredjemann ikke var i god tro, har han ikke adgang til å gjøre noe krav gjeldende mot skyldneren eller til å ta imot dekning fra denne før efter at gjeldsforhandlingen er avsluttet og en vedtatt frivillig gjeldsordning eller tvangsakkord avviklet eller oppfylt.

*) Gælder alene under „gjeldsforhandling“.

tingen var nødvendig for at afværge tab, eller den, til fordel for hvem betaling ske, hverken vidste eller burde vide, at betalingsstandsning var indtrådt, eller at begæring om konkurs eller akkordforhandling var indgivet.

Stk. 3. Har et af skifteretten beskikket tilsyn meddelt tilladelse til dispositionen eller betalingen, kan omstødelse kun ske, hvis tilsynet åbenbart har overskredet sine beføjelser.

§ 72.

Er omstødelse betinget af, at dispositionen, udlægget eller udpantningen er sket inden for et bestemt tidsrum, anses betingelsen for opfyldt, dersom tinglysning eller anden sikringsakt, som er nødvendig for at opnå beskyttelse mod retsforfølgning, er foretaget inden for tidsrummet.

§ 73.

Dispositioner, hvorved på utilbørlig måde en fordringshaver begunstiges på de øvriges bekostning eller skyldnerens ejendele undrages fra at tjene til fordringshavernes fyldestgørelse, eller hans gæld forøges til skade for disse, kan omstødes, såfremt skyldneren var eller ved dispositionen blev insolvent, og den begunstigede kendte eller burde kende skyldnerens insolvens og de omstændigheder, som gjorde dispositionen utilbørlig.

§ 5-12. *Beregning av omstøtelsesfristen ved tinglysning m. v.*

Ved anvendelse av regiene i dette kapitel ansees en disposisjon som først oppnår ordinært rettsvern ved tinglysning eller annen sikringsakt, ikke for foretatt før slik sikringsakt er iverksatt. Tilsvarende gjelder for rettsstiftelse ved utlegg, udpantning eller avsetning.

§ 5-11. *Omstøtelse, hvor den annen part ikke har vært i god tro.*

Disposisjoner, hvorved på en utilbørlig måte en fordringshaver begunstiges på de øvriges bekostning eller skyldnerens eiendeler undrads fra å tjene til dekning for fordringshaverne eller hans gjeld forøkes til skade for disse, kan omstøtes dersom skyldneren var eller ble insolvent ved disposisjonen, og den annen part kjente eller burde ha kjent skyldnerens insolvens og de omstendigheter som gjorde disposisjonen utilbørlig.

28 §.

Vid tillämpning av vad som nedan i 29-40 §§ sägs om återvinning skall iakttagas följande:

3. Avhändelse av fast egendom anses ej ha ägt rum förrän lagfart sökts. Motsvarande gäller annan egendom, om den som förvärvat egendomen är skyldig att anmäla förvärvet för registrering.

36 §.

Eättshandling, varigenom på otillbörligt sätt viss borgenär gynnats framför andra eller gäldenärens egendom undandragits borgenärerna eller hans skulder ökats till skada för dem, kan återvinnas, om gäldenären var eller genom åtgärden blev insolvent samt den andra kände eller bort kända gäldenärens insolvens och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig.

Ägde rättshandlingen rum mer än fem år före fristdagen,

Dansk

Norsk

Svensk

Disposisjoner som er fullbyrdet tidligere enn fem år før frisdagen, kan ikke omstøtes. Hvis den annen part er en av skyldnerens nærstående, eller har handlet forsettlig til skade for fordringshaverne, er fristen ti år.

gäller rätten til återvinning endast mot gäldenären närstående,

§ 74.

Stk. 1. Omstødes en disposition eller en retsforfølgning efter §§ 62-70, skal den begunstigede fralægge sig den berigelse, han har vundet, dog ikke ud over boets tab. Har den begunstigede modtaget kontante penge, eller er andre formuegoder senere omsat i penge, påvirkes kravet mod den begunstigede ikke af den måde, hvorpå pengene er anvendt.

Stk. 2. Udbytte, som oppebæres, efter at omstødelsessag er anlagt, skal tiisvares.

§ 5-13. *Virkningen av omstøtelse efter §§ 5-2 til 5-10.* (Stk. 1, 2 og 4).

Hvis vilkårene for omstøtelse efter §§ 5-2 til 5-10 foreligger, kan boet kreve at den annen part fralegger seg den berikelse han har oppnådd ved den omstøtelige disposisjon. Boet kan dog ikke kreve tilbakeført det nettoutbytte som den annen part har vunnet av den mottatte ytelse før kravet om omstøtelse ble gjort gjeldende ved søksmål.

Hvis noen av partene forlanger det, skal oppgjøret skje ved at hver leverer tilbake det mottatte, for så vidt dette er i behold og tilbakelevering kan skje uten urimelig verdispille, idet den nødvendige utligning skjer ved betaling fra en av sidene.

Reglene i første og annet ledd gjelder ikke hvis noe annet følger av vedkommende omstøtelsesbestemmelse.

§ 75.

Sker omstødelse efter § 71 eller § 73, skal den begunstigede svare erstatning efter almindelige regler.

§ 5-14. *Virkningen av omstøtelse efter § 5-11.* (Stk. 1). Hvis vilkårene for omstøtelse efter § 5-11 foreligger, kan boet kreve at hver av partene skal levere tilbake

37 §.

I fråga om inneb orden av återvinning gäller följande:

1. Vid återvinning enligt 29-35 §§ skall egendom som utgivits från någondera sidan återbäras. Om egendomen ej finnes i behåll, skall ersättning för dess värde utgå. Ar återbäring av viss egendom, förenad med särskild olägenhet för den förpliktade, kan det medgivas honom att utgiva ersättning i egendomens ställe.

Den som är skyldig att återbära egendom skall även utgiva den avkastning som belöper på tiden efter delgivning av stämning i målet. Den som nedlagt nödig eller nyttig kostnad på egendom som återbäres skall få ersättning därför, om ej särskilda skäl föreligga däremot.

Återvinnens säkerhet som grundas på inteckning, skal inteckningshandlingen återställas eller, om den behövs som bevis för fordringen, tillhandahållas för utbyte eller dödning av inteckningen. Kan det ej ske, skall ersättning utgå.

4. Vad som sägs under 1-3 äger motsvarande tillämpning vid återvinning enligt 36 §. Den som skal återbära egendom kan dock förklaras skyldig att utgiva uppburen av-

det mottatte, for så vidt dette er i behold og tilbagelevering kan skje uten urimelig verdispille. Hvis tilbakelevering ikke kan skje, kan boet kreve at verdien av det mottatte erstattes. Boet kan dessuten kreve at den annen part erstatter ytterligere tap som boet er blitt tilføyset ved den omstøtelige disposisjon.

kastning alltifrån att han mottog egendomen.

Den som lämnat gäldenären vederlag för egendom som återvinnes enligt 36 § äger icke rätt till ersättning, om vederlaget ej kommit konkursboet till godo.

§ 76.

Hvis nogen af parterne forlanger det, skal hver tilbagelevere det modtagne, for så vidt det er i behold og tilbagelevering kan ske uden urimeligt værdispild. Den nødvendige udligning sker ved betaling fra en af siderne.

Jfr. § 5-13, stk. 2, og 5-14, stk. 1.

Jfr. nr. 1, stk. 1.

§ 77.

I særlige tilfælde kan kravet mod den begunstigede nedsættes eller helt bortfalde, dersom gennemførelsen af kravet ville være urimeligt byrdefuld, og omstændighederne i øvrigt taler derfor.

§ 5-14. *Virkningen av omstøtelse efter § 5-11. (Stk. 2).*

Dersom den annen part alene har vist uaktsomhet, kan hans ansvar overfor boet nedsettes eller eventuelt helt bortfalde, såfremt betaling av full erstatning under hensyn til hans forhold ville være urimelig byrdefull eller det for øvrig er særlige grunner til det. Han kan dog ikke stilles gunstigere enn han ville vært stillet efter § 5-13.

3. Rätten till återvinning kan jämkas, om det som part skall återbära enligt 1 annars skulle överstiga vad han vunnit genom den rättshandling eller åtgärd som är föremål för återvinning eller andra synnerliga skäl föreligga.

§ 78.

Har modtageren overdraget det modtagne til trediemand, har boet krav mod trediemand efter reglerne i §§ 74-77, hvis denne kendte eller burde kende de omstændigheder, som begrunder krav på omstødelse.

§ 5-13. *Virkningen av omstøtelse efter §§ 5-2 til 5-10 (stk. 3)*

samt

§ 5-14. *Virkningen av omstøtelse efter § 5-11*

(stk. 3):

Hvis den annen part har overdratt det mottatte til en tredjemann som kjente eller burde kjenne de omstendigheter som grunnet rett til omstøtelse gj elder første og

38 §.

Om egendom, vartill konkursbo har återvinningsrätt, overlåtits til annan, äger konkursboet samma rätt mot denne, om han kände eller bort känna de omständigheter som grunda rätt till återvinning.

annet ledd tilsvarende overfor tredjemann.

§ 79.

Stk. 1. Er en af trediemand stillet sikkerhed eller kaution for skyldnerens gæld blevet frigivet som følge af en betaling eller retsforfølgning, der kan omstødes, har boet krav mod trediemand efter reglerne i §§ 74 og 75, jfr. § 77, hvis trediemand ved frigivelsen kendte eller burde kende de omstændigheder, som begrundet krav om omstødelse. Boet kan da forlange, at trediemand påny stiller et frigivet pant som sikkerhed, hvis dette er muligt.

Stk. 2. Er trediemand en af skyldnerens nærstående, har boet, selv om han var i god tro, krav imod ham i det omfang, som angives i § 74, jfr. § 77.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 udelukker ikke omstødelse i forhold til trediemand efter reglerne i §§ 66, stk. 2, 69, stk. 2, 71 og 73.

§ 5-15. Virkningen av omstøtelse for skyldnerens medansvarlige.

Hvis tredjemann har kautioneret eller stilt sikkerhet for gjeld som skyldneren har betalt, kan fordringshaveren eller boet gjøre kausjonsansvaret eller sikkerhetsretten gjeldende dersom

- a) skyldnerens betaling er omstøtelig efter de foranstående regler, og
- b) tredjemann, da han fikk vite om betalingen, visste eller burde vite at skyldneren var insolvent.

Kan sikkerheten ikke fremskaffes, skal tredjemann erstatte det beløp som sikkerheten må antas å ville ha innbragt.

Første og annet ledd gjelder tilsvarende hvor skyldneren har stilt sikkerhet for sin gjeld.

Ved betaling av vekslar gjelder reglene i § 5-7 annet ledd.

37 §.

I fråga om innebörden av återvinning gäller följande:

2. Om tredje man ställt egendom som säkerhet för någon förpliktelse av gäldenären och, sedan gäldenären fullgjort förpliktelsen, återfått säkerheten, är den som återställt säkerheten ej på grund av bestämmelserna under 1 skyldig att vid återvinning återbära mer än som överstiger säkerhetens värde, om han ej kan återfå denna och han ej, när han återställde säkerheten, kände eller bort känna gäldenärens insolvens.

Tredje mannen är skyldig att ånyo utgiva säkerheten eller ersätta dess värde under samma förutsättningar som skolat gälla för återvinning av fullgörelsen, om den i stället skett till honom. Konkursboet äger föra talan härom och därvid fordra, att tredje mannen fullgör sin skyldighet direkt till boet.

Första och andra styckena äga motsvarande tillämpning, när tredje man ingått borgen för gäldenärens förpliktelse och gäldenären fullgjort förpliktelsen.

3. Rätten till återvinning kan jämkas, om det som part skall återbära enligt 1 annars skulle överstiga vad han vunnit genom den rättshandling eller åtgärd som är föremål för återvinning eller andra synnerliga skäl föreligga. Detta gäller även fall som avses under 2.

Dansk

§ 80.

Stk. 1. Er retssag fornøden til gennemførelse af omstødelse, skal sagen anlægges inden seks måneder efter konkursdekretets afsigelse. Sag kan dog altid anlægges inden tre måneder efter, at boets bestyrelse blev i stand til at gøre kravet gældende.

Stk. 2. De i stk. 1 fastsatte frister anvendes ikke på indsigelser mod anmeldte fordringer eller andre krav, der fremsættes mod boet.

Norsk

§ 5-16. Frist for gjennomføring av omstøtelse.

Boets rett til å kreve omstøtelse foreldes ett år fra fristdagen, dog tidligst tre måneder fra det tidspunkt da boets vedkommende fikk eller burde ha fått kjennskap til de omstendigheter som ligger til grunn for kravet om omstøtelse. Medkontrahentens rett etter § 5-15 første ledd foreldes seks måneder regnet fra det tidspunkt da han fikk kjennskap til at omstøtelse ville bli gjort gjeldende mot ham.

Regiene i første ledd gjelder ikke når boet gjør omstøtelse gjeldende som innsigelse mot anmeldt fordring eller annet krav mot boet.

Svensk

39 §.

I fråga om talan rörande återvinning gäller följande:

2. Återvinningstalan skall, med det undantag som följer av 3, väckas inom ett år från fristdagen eller inom tre månader från att anledning där- till blivit känd för konkursboet. Har gäldenären avhänt sig fast eller annan egendom som avses i 28 § 3 eller är fråga om återgång av bodeming, kan talan även väckas inom tre månader från den dag då lagfart eller annan registrering av fångat söktes eller bodelningshandlingen ingavs till rätten. Återvinning kan även göras gällande genom anmärkning mot bevakning eller genom invändning mot annat yrkande som framställs mot konkursboet.

3. När den rätt som vunnits genom utmätning skall gå åter enligt 35 § och borgenären ej fått betalning, behöver särskild talan ej väckas.

Oversigt over sluttede konkursboer i hele landet.

(Udarbejdet på grundlag af Statistisk årbog 1961-70, Statistiske efterretninger 1967, nr. 46, 1968, nr. 39, 1969, nr. 40 og 1970, nr. 38, samt oplysninger fra Danmarks Statistik).

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
I. Samtlige boer.....	172	152	118	133	134	131	159	188	206	239
Ingen aktiver.....	29	20	15	22	21	16	26	25	24	38
Udlevering til fri rådighed.....	6	1	1	—	3	2	3	5	2	1
Udlodning.....	137	131	102	111	110	113	130	158	180	200
A. Udloddede boers gæld, aktiver m. v.:										
a. Boer sluttet uden dividende til simpel gæld.										
Antal boer.....	49	60	24	39	39	43	61	65	89	125
Privilegeret gæld, 1.000 kr.....	1.844	1.657	935	1.898	4.242	1.852	3.588	4.348	11.439	10.648
Dækningsprocent.....	61,9	62,9	62,1	73,0	61,3	47,0	75,3	70,3	70,9	60,0
Udgifter ved bobehandling, 1.000 kr.....	392	424	140	277	568	662	860	1.185	1.504	2.241
Aktiver i alt, 1.000 kr.....	1.534	1.466	721	1.662	3.168	1.532	3.565	4.242	9.616	8.628
b. Boer sluttet med dividende til simpel gæld.										
Antal boer.....	88	71	78	75	71	70	69	93	91	75
Privilegeret gæld, 1.000 kr.....	2.409	1.559	1.254	6.187	2.867	2.350	2.669	3.485	6.085	3.885
Den simple gæld, 1.000 kr.....	13.606	13.111	11.641	20.591	23.466	25.050	20.867	27.711	20.983	30.141
Dækningsprocent.....	10,5	13,3	6,4	7,2	10,0	9,7	20,8	12,0	10,0	10,0
Udgifter ved bobehandling, 1.000 kr.....	867	1.508	732	2.627	1.211	1.994	1.962	1.673	2.126	2.769
Aktiver i alt, 1.000 kr.....	4.702	4.812	2.726	10.305	6.414	6.785	8.963	8.480	10.307	9.645
II. Hævede konkursbegæringer.....						366 ¹⁾	379	397	417	407
III. Sluttede tvangsakkorder ved konkurs.....						1 ¹⁾	6	1	2	1
IV. Sluttede tvangsakkorder uden for konkurs.....						10 ¹⁾	4	4	6	9

¹⁾ Tilsvarende oplysninger for de foregående år foreligger ikke.

Bilag 2 b.

Oversigt over antallet af konkursbegæringer og konkursdekreter ved Sø- og Handelsretten og de i retsplejelovens § 9, stk. 2, nævnte retter.

	1968		1969		1970	
	Begæringer	Dekreter	Begæringer	Dekreter	Begæringer	Dekreter
Sø- og Handelsretten _____	199	87	208	72	242	81
Københavns byret	33	5	30	6	46	7
Frederiksberg	7	2	15	1	22	8
Gentofte	0	0	1	1	1	1
Lyngby	7	2	2	1	8	1
Gladsaxe	2	0	4	0	7	1
Ballerup	2	1	2	0	5	2
Hvidovre	3	0	3	1	1	1
Rødovre	1	0	1	0	2	1
Glostrup	2	0	1	1	1	0
Brøndbyerne	2	0	4	0	3	0
Tåstrup	3	0	3	0	12	2
Tårnby	1	0	0	1	2	1
Hørsholm	2	1	3	1	1	0
Ialt	264	98	277	85	353	106

Oversigt over opløste aktieselskaber, fordelt efter opløsningsmåde.

(Uddrag af Statistiske efterretninger 1966, nr. 44, 1967, nr. 38, 1968, nr. 50, 1969, nr. 73 og 1970, nr. 71).

	1965		1966		1967		1968		1969	
	Antal selsk.	Aktie- kapital Mill. kr.	Antal selsk.	Aktie- kapital Mill. kr.	Antal selsk.	Aktie- kapital Mill. kr.	Antal selsk.	Aktie- kapital Mill. kr.	Antal selsk.	Aktie- kapital Mill. kr.
<i>Opløsningsmåde:</i>										
1. Ved likvidation	242	48	293	38	277	46	307	47	287	47
Heraf:										
Med dividende til aktionærer	182	44	211	28	177	34	220	38	176	35
Kun dividende til kreditorer	41	3	44	5	74	10	63	8	84	11
Uden dækning for omkostningerne (§ 67) .	19	1	38	5	26	2	24	1	27	1
2. Konkurs uden forudgående likvidation ...	9	1	8	2	10	5	5	0	15	1
3. Konkurs efter forudgående likvidation ...	1	0	—	—	2	0	—	—	5	1
4. Af skifteretten	33	1	33	1	35	1	47	1	43	1
Heraf efter aktieselskabslovens										
§ 62	9	0	16	0	16	0	27	1	32	1
§ 62, jfr. § 59, stk. 1, nr. 1	20	1	17	1	19	1	20	0	11	0
§ 62, jfr. § 59, stk. 1, nr. 2	4	0	—	—	—	—	—	—	—	—

AKTIESELSKABS-REGISTERET FORENINGS-REGISTERET

København, den 14. marts 1968

Bilag 4 a.

Handelsministeriet.

I anledning af handelsministeriets skrivelse af 16. november f. å. - journal nummer 117-97-67 - vedrørende en fra konkurslovsudvalget modtaget skrivelse af 13. s. m., hvori handelsministeriet anmodes om en udtalelse om en række spørgsmål i forbindelse med opløsning af aktieselskaber ved likvidation, skal man meddele følgende:

Forsåvidt angår spørgsmålet om, efter hvilke retningslinier udnævnelse af likvidatorer efter aktieselskabslovens § 61, stk. 2-4 finder sted, skal man oplyse, at et til handelsministeriet indgivet andragende om udnævnelse af en eller flere likvidatorer normalt oversendes til aktieselskabs-registeret til udtalelse.

Registeret påser, at beslutningen om likvidation af selskabet er sket i overensstemmelse med de i selskabets vedtægter indeholdte forskrifter, samt at betingelserne for udnævnelse er til stede.

En egentlig »vurdering« af den eventuelt indstillede likvidators personlige egnethed og faglige kvalifikationer foretages normalt ikke; dog sikrer man sig, at den pågældende opfylder de personlige betingelser i aktieselskabslovens § 49, jfr. § 61, stk. 5, samt at han ikke er opført på justitsministeriets fortegnelse over nuværende og forhenværende advokater, hvem der ikke må meddeles executorbevilling, og til hvem dødsboer ikke må udleveres til reassumption, uden at sagen har været forelagt justitsministeriet. Indhentning af indstillinger fra boets kendte fordringshavere eller grupper af fordringshavere efter tal eller vægt finder ikke sted. Likvidator må som offentlig beskikket være pligtig til loyalt at varetage samtlige i boets behandling interesserede parter interesser. Kan der konkret være anledning til tvivl om en indstillet per-

sons uvildighed eller hans egnethed iøvrigt, vil aktieselskabs-registeret normalt anbefale udnævnelse af en anden person, eventuelt efter forhandling med advokatrådet eller en brancheforening på området.

Til den af udvalget stillede forespørgsel om hvorvidt en likvidatorudnævnelse har forekommet, uden at en bestemt person til hvervet er indstillet, kan svares, at loven vel ikke udelukker en sådan fremgangsmåde, men at tilfældet, bortset fra udnævnelse i henhold til § 61, stk. 2, vil være sjældent forekommende.

Som eksempel i så henseende kan nævnes et andragende om udnævnelse efter aktieselskabslovens § 61, stk. 3. Registeret bragte på grundlag af en underhåndsforespørgsel hos de generalforsamlingsvalgte likvidatorer en person i forslag og indstillede herefter, at den pågældende måtte blive udnævnt, hvilket ministeriet tog til følge. (Ministeriets journal nummer 117-37-54).

Som oftest vil en udnævnelse finde sted i overensstemmelse med den skete indstilling; der kan dog ikke bortses fra den mulighed, at ministeriet finder den udpegede og indstillede person uegnet til hvervet, og derfor f. eks., efter forhandling med vedkommende brancheforening eller eventuelt advokatrådet udnævner en anden person.

Det kan i denne forbindelse anføres, at handelsministeriet ikke foretager udnævnelse af likvidator, såfremt der måtte være indgivet konkursbegæring mod selskabet. I et sådant tilfælde vil udnævnelse blive gjort afhængig af, at begæringen om konkurs bliver trukket tilbage.

Det kan endvidere nævnes, at handelsministeriet ifølge praksis alene udnævner een medlikvidator, og at f. eks. en udnævnelse foretaget på grundlag af § 61, stk. 2 eller

stk. 3 vil afskære fra en udnævnelse på begæring efter § 61, stk. 4.

Såvidt det er registeret bekendt har der ikke foreligget tilfælde af afsættelse af en af ministeriet udnævnt likvidator i medfør af aktieselskabslovens § 69. Men det kan ikke udelukkes, at der vil kunne forekomme situationer, der kan begrunde en anvendelse af § 69, f. eks. hvis der måtte fremkomme en klage over likvidators bestridelse af hvervet, eller forudsætningerne for likvidators virksomhed er bortfaldet, og likvidator desuagtet vægrer sig ved at fratræde. En anmeldelse om udskiftning af en generalforsamlingsvalgt likvidator med en ny ligeledes generalforsamlingsvalgt likvidator har foreligget for registeret, men om der i sådanne tilfælde har været tale om en »afsættelse« i aktieselskabslovens § 69's forstand vil normalt ikke blive efterforsket.

Med hensyn til det af konkurslovsudvalget stillede spørgsmål om, hvorvidt der fra registerets side ved krav om regnskabsaflæggelse føres tilsyn med selve forløbet af likvidationen, skal man udtale følgende:

Som registreringsmyndighed er det registerets hovedopgave at modtage til registrering og bekendtgørelse de anmeldelser om stiftelse af nye aktieselskaber og om ændringer i bestående aktieselskabers forhold, som aktieselskabslovens §§ 15-16 og § 18 pålægger selskaberne pligt til at indgive. Det følger heraf, at udøvelse af et egentligt tilsyn med likvidationens forløb falder uden for registerets kompetence. Registerets opgave i så henseende må indskrænke sig til at påse, at de fornødne regnskaber under likvidationen indsendes, jfr. herved aktieselskabslovens § 64, sidste punkt, hvori udtrykkeligt er foreskrevet, at aktieselskabslovens regler om regnskabsaflæggelse og om årsregnskabsrevision og indsendelse til aktieselskabsregisteret finder tilsvarende anvendelse under likvidationen.

Ved gennemgangen af disse regnskaber påses - som ved årsregnskaber i øvrigt - at regnskaberne er behørigt underskrevet, godkendt af en generalforsamling samt forsynet med revisionspåtegning. En kritisk gennem-

gang af selve indholdet af regnskaberne ligger derimod uden for registerets kompetence. Såfremt det af regnskaberne umiddelbart kan ses, at præceptive lovbestemmelser er overtrådt, vil der dog kunne blive tale om indskriden fra registerets side. I så tilfælde vil der under henvisning til de pågældende bestemmelser blive stillet krav om berigtigelse af de pågældende forhold. En kritisk gennemgang af likvidationens forløb og udfald vil således ikke finde sted på grundlag af likvidationsregnskaberne, ligesom det i det hele falder uden for registerets kompetence at føre tilsyn med selve forløbet af likvidationen, herunder at stille krav om dens afslutning inden en bestemt frist. En anmeldelse om likvidationens afslutning og selskabets endelige opløsning vil dog ikke uden videre blive registreret, såfremt der samtidig måtte være indkommet en klage over likvidationens gennemførelse, hvorunder det f. eks. måtte være fremført, at aktieselskabslovens bestemmelser i § 65 om konkursordenen ikke er overholdt. Registrering vil i så fald ikke finde sted, forinden man til nærmere belysning af klagens berettigelse har indhentet en udtalelse fra likvidator.

Det kan i øvrigt oplyses, at selskaberne i henhold til aktieselskabslovens § 66 har pligt til at indgive anmeldelse til registeret om afslutning af likvidationen inden 8 dage, efter at endelig udlodning har fundet sted. Anmeldelsen skal vedlægges en protokoludskrift vedrørende den afsluttende generalforsamling, hvilken udskrift må udvise fremlæggelse og godkendelse af det afsluttende regnskab, af hvilket et eksemplar ligeledes må bilægges anmeldelsen. I anmeldelsesblanketten må derhos angives, under hvilke datoer proklama har været indrykket i Statstidende.

På linie med det ovenfor vedrørende regnskaberne anførte, vil ej heller selskabets afsluttende regnskab blive underkastet en nærmere prøvelse fra registerets side. Såfremt der på regnskabet måtte figurere et eller flere aktiver, som tilsyneladende ikke er realiseret og fordelt, vil registeret dog, forinden registrering foretages, udbede sig oplysning om,

hvorledes der måtte være forholdt med de pågældende aktiver.

Vederlag til de af handelsministeriet udnævnte likvidatorer fastsættes ifølge aktieselskabslovens § 61, sidste stk. af ministeriet.

Ved udnævnelse af likvidator i medfør af § 61, stk. 3 eller stk. 4 stiller ministeriet som vilkår, at den generalforsamlingsvalgte likvidator har erklæret sig indforstået med at lade sit honorar til sin tid fastsætte af ministeriet.

Et af likvidatorerne til handelsministeriet indgivet andragende om godkendelse af honorar fremsendes normalt til aktieselskabsregisteret til udtalelse. I henhold til en med advokatrådet truffen aftale oversender registeret - forinden endelig stilling tages til honorarets størrelse - sagen til rådet med anmodning om en udtalelse, idet likvidatorerne som alt overvejende hovedregel er advokater. Den af advokatrådet afgivne indstilling lægges til grund for registerets indstilling til handelsministeriet.

Til det af udvalget rejste spørgsmål om, efter hvilke principper fastsættelsen af vederlaget til likvidator sker, kan oplyses, at likvidatorerne foretager beregningen med ud-

gangspunkt i de for advokater fastsatte normaltakster for advokatsalær, således at honorarberegningen sker efter de for behandling af likvidationsboer fastsatte regler. Det vil dog ikke sjældent forekomme, at likvidator ønsker godkendt et honorar, der overstiger maximum af det takstmæssige salær. En godkendelse heraf må i så tilfælde være betinget af en nærmere redegørelse for, at ganske særlige forhold har besværliggjort boets behandling, f. eks. at likvidatorerne i en periode har måttet videreføre selskabets virksomhed, eller at de uden særskilt salær har måttet føre en eller flere i forbindelse med realisationen opståede retssager.

Endelig skal man for så vidt angår de i udvalgets skrivelse i sidste afsnit udbedte statistiske oplysninger henvise til vedlagte i registeret udarbejdede statistik over afsluttede likvidationer af aktieselskaber i 1966 — af hvilken opgørelse 10 eksemplarer vedlægges. En undersøgelse af spørgsmålet om likvidatorudnævnelse i de omhandlede selskaber har givet til resultat, at der ialt har været udnævnt 5 likvidatorer, alle alene inden for gruppe C.

Axel Roelsen.

Viggo Larsen.

Bilag 4 b.

Afsluttede likvidationer i aktieselskaber 1966.

Der blev i 1966 opløst 293 aktieselskaber med en samlet aktiekapital på 38 mill. kr. efter forudgående likvidation. Af disse selskaber blev 38 med en samlet aktiekapital på 5 mill. kr. opløst efter aktieselskabslovens § 67 uden dækning for omkostningerne, medens 44 (aktiekapital 5 mill. kr.) sluttede med dividende kun til kreditorerne og 211 (aktiekapital 28 mill. kr.) gav fuld dækning til kreditorerne og dividende til aktionærerne.

På grundlag af udsendte spørgeskemaer til

likvidatorerne har aktieselskabs-registeret foretaget en nærmere undersøgelse af de selskaber, hvor der var hel eller delvis dækning for kreditorernes tilgodehavender. Af de udsendte 252 skemaer (banker og forsikrings-selskaber er ikke med i undersøgelsen, hvorfor der mangler 3 af de i afsnit 1 anførte selskaber) blev 182 eller 72 % returneret i udfyldt stand. Målt efter aktiekapitalen var dækningsprocenten dog kun 64 %, jfr. nedenstående oversigt.

Dækningsprocent.

	Industri		Handel		Ejendomsadm.	
	Antal	Aktiekapital 1000 kr.	Antal	Aktiekapital 1000 kr.	Antal	Aktiekapital 1000 kr.
Selskaber pr. 1. januar 1966	5.014	3.947.950	5.438	2.068.799	2.091	404.788
Opløst i 1966 efter likvidation med dividende	73	10.796	59	4.027	71	8.911
Med i undersøgelsen	53	6.359	42	2.847	45	5.157
procent						
Dækningsprocent	73	59	71	71	63	58
Procentfordeling af:						
1) selskaber i alt	32	39	34	20	13	4
2) opløste i 1966 efter likvidation med dividende	29	36	23	13	28	29
3) selskaber med i undersøgelsen	29	33	23	15	25	26
procent						
Dækningsprocent	86	75			72	64
Procentfordeling af:						
1) selskaber i alt	21	37			100	100
2) opløste i 1966 efter likvidation med dividende	20	22			100	100
3) selskaber med i undersøgelsen	23	26			100	100

	Andre		I alt	
	Antal	Aktiekapital 1000 kr.	Antal	Aktiekapital 1000 kr.
Selskaber pr. 1. januar 1966	3.390	3.724.782	15.933	10.146.319
Opløst i 1966 efter likvidation med dividende	49	6.680	252	30.414
Med i undersøgelsen	42	5.025	182	19.388
procent				
Dækningsprocent	86	75	72	64
Procentfordeling af:				
1) selskaber i alt	21	37	100	100
2) opløste i 1966 efter likvidation med dividende	20	22	100	100
3) selskaber med i undersøgelsen	23	26	100	100

I oversigten er tillige anført det samlede antal selskaber pr. 1. januar 1966 fordelt på hovedgrupper. Det er især bemærkelsesværdigt, at gruppen »ejendomsadministration« målt efter antal udgør 28 % af det samlede antal opløste selskaber og målt efter aktiekapital 29 %, medens gruppen kun udgør henholdsvis 13 og 4 % af aktieselskabsbestanden pr. 1. januar 1966.

Også med hensyn til aktiekapitalens størrelse afviger de opløste selskaber fra den samlede bestand af aktieselskaber. For industriselskaberne var den gennemsnitlige aktiekapital for de opløste selskaber kun ca. 19 % af gennemsnittet for samtlige industriselskaber. For handel og ejendomsadministration var de tilsvarende tal henholdsvis 18 og 65 %.

Af de undersøgte 182 likvidationer blev

95 eller 52 % afsluttet med fuld dækning også til aktionærerne, medens 56 eller 31 % gav fuld dækning til kreditorerne, men kun delvis dækning til aktionærerne. De resterende 31 likvidationer gav alle fuld dækning til den privilegerede gæld, men kun delvis dækning til de øvrige kreditorer.

Idet der i øvrigt skal henvises til efterfølgende tabeller skal bemærkes, at tallene for aktivmasse ved likvidationens begyndelse samt for gældens størrelse på samme tidspunkt må betragtes som minimumstal, idet der tilsyneladende i en del tilfælde har fundet en betydelig gældsafvikling sted, før den formelle likvidation er blevet indledet. Blandt andet er det påfaldende, at der inden for ejendomsselskaber forekommer en del likvidationer uden privilegeret gæld.

A. Likvidationer med fuld dækning også til aktionærerne.

	Selskaber ialt		Industri		Heraf inden for:		Ejendomsadm.	
	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital
	1000 kr.		1000 kr.		1000 kr.		1000 kr.	
I. Likvidationstidens længde:								
6- 8 mdr.	38	3.626	11	793	11	895	7	1.096
8-10 -	14	1.310	1	20	6	514	5	661
10-12 -	7	1.489	2	365	-	-	3	1.014
12-15 -	14	1.457	6	510	2	146	6	676
15-18 -	3	600	-	-	1	60	-	-
18-21 -	6	835	1	480	3	335	1	10
21-24 -	2	330	1	130	-	-	-	-
2- 2½ år	6	390	2	210	-	-	4	180
Over 2½ -	5	2.115	1	1.200	1	12	1	203
Tilsammen	95	12.152	25	3.708	24	1.962	27	3.840
II. Dividendeprocent til aktionærerne:								
100- 150 %	34	2.531	5	315	14	995	7	709
150- 200 -	16	2.720	3	623	4	535	6	1.292
200- 300 -	14	2.247	6	585	2	22	3	825
300- 400 -	5	777	2	40	-	-	1	72
400- 500 -	5	1.430	1	1.200	1	25	1	25
500- 600 -	5	574	1	215	1	75	3	284
600- 700 -	4	680	2	330	1	300	1	50
700- 800 -	4	170	1	100	1	10	2	60
800- 900 -	4	553	2	270	-	-	1	83
900-1.000 -	-	-	-	-	-	-	-	-
1.000 % og mere	4	470	2	30	-	-	2	440
Tilsammen	95	12.152	25	3.708	24	1.962	27	3.840
Aktivmassen ved likvidationens								
begyndelse		67.845		21.302		18.430		16.300
Likvidationsomkostninger		937		340		89		151
Privilegeret gæld ved likvidationens								
begyndelse		3.700		1.263		188		1.472
Uprivilegeret gæld ved likvidationens								
begyndelse		22.058		4.525		13.242		995
I alt udbetalt til aktionærerne		42.165		14.787		4.690		14.813

B. Likvidationer med fuld dækning til kreditorerne, men ikke til aktionærerne.

	Selskaber ialt		Industri		Heraf inden for:		Ejendomsadm.	
	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital
		1000 kr.		1000 kr.		1000 kr.		1000 kr.
<i>I. Likvidationstidens længde:</i>								
6- 8 mdr.	13	773	4	485	2	25	1	45
8-10 -	6	409	1	100	3	70	1	25
10-12 -	5	330	2	130	1	10	1	90
12-15 -	4	150	1	10	-	-	2	130
15-18 -	4	600	-	-	1	100	1	100
18-21 -	5	1.775	2	415	-	-	1	400
21-24 -	7	440	-	-	4	270	1	50
2- 2½ år.	2	70	1	50	-	-	-	-
Over 2½ -	10	542	-	-	2	55	4	242
Tilsammen	56	5.089	11	1.190	13	530	12	1.082
<i>II. Dividendeprocent til aktionærerne:</i>								
0 %	4	105	1	65	1	10	-	-
Under 10 -	2	310	1	300	1	10	-	-
10- 20 -	7	505	3	210	-	-	2	145
20- 30 -	3	135	-	-	1	10	2	125
30- 40 -	3	500	1	350	1	100	1	50
40- 50 -	1	15	-	-	1	15	-	-
50- 60 -	3	445	1	10	1	35	1	400
60- 70 -	4	292	2	130	-	-	1	72
70- 80 -	8	325	2	125	1	10	3	155
80- 90 -	6	530	-	-	1	150	2	135
90-100 -	15	1.927	-	-	5	190	-	-
Tilsammen	56	5.089	11	1.190	13	530	12	1.082
Aktivmassen ved likvidationens								
begyndelse		10.988		764		942		6.731
Likvidationsomkostninger		170		24		30		78
Privilegeret gæld ved likvidationens								
begyndelse		294		3		25		230
Uprivilegeret gæld ved likvidatio-								
nens begyndelse		7.059		246		579		5.828
I alt udbetalt til aktionærerne....		3.258		327		369		569

C. Likvidationer med fuld dækning kun til privilegerede kreditorer.

	Selskaber ialt		Industri		Heraf inden for:		Ejendomsadm.	
	Antal	Aktiekapital 1000 kr.	Antal	Aktiekapital 1000 kr.	Antal	Aktiekapital 1000 kr.	Antal	Aktiekapital 1000 kr.
I. Likvidationstidens længde:								
6- 8 mdr.	8	541	6	501	1	10		
8-10 "	4	80	2	60	2	20		
10-12 "	1	10	1	10				
12-15 "	4	205	-		1	100	3	105
15-18 "								
18-21 "	2	140	2	140				
21-24 "	1	80	-	-	-	-	1	80
2- 2½ år.	5	455	2	180	1	225	1	35
Over 2½ "	6	636	4	570	-	-	1	15
Tilsammen	31	2.147	17	1.461	5	355	6	235
II. Dividendeprocent til uprivilegeret gæld:								
0 %	6	120	3	50	-	-	2	40
Under 10 "	4	430	4	430				
10- 20 "	4	245	1	120	2	110		
20- 30 "	3	261	1	200	1	10		
30- 40 "	4	298	3	288	1	10		
40- 50 "	-	-	-	-	-	-		
50- 60 "								
60- 70 "	3	85	2	50	-	-	1	35
70- 80 "	1	23	1	23				
80- 90 "	4	385	-	-	1	225	3	160
90-100 "	2	300	2	300	-	-	-	-
Tilsammen	31	2.147	17	1.461	5	355	6	235
Aktivmasse ved likvidationens								
begyndelse	9.975		6.806		1.354		1.515	
Likvidationsomkostninger.	891		653		168		15	
Privilegeret gæld ved likvidationens								
begyndelse	2.691		2.449		130			
Uprivilegeret gæld ved likvidationens								
begyndelse	14.269		9.812		1.902		1.951	
I alt udbetalt til uprivilegeret gæld	6.156		3.372		1.180		1.445	

D. Selskaber i alt.

		Selskaber i alt		Fuld dækning også til aktionærer		Heraf likvidationer med: Fuld dækning undtagen til aktionærer		Fuld dækning kun til priv. gæld	
		Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital
		1000 kr.		1000 kr.		1000 kr.		1000 kr.	
I. Likvidationstidens længde:									
6- 8 mdr.....	59	4.940	21	1.779	14	930	8	1.141	
8-10 -	24	1.799	4	180	11	604	6	686	
10-12 -	13	1.829	5	505	1	10	4	1.104	
12-15 -	22	1.812	7	520	3	246	11	911	
15-18 -	7	1.200	-	-	2	160	1	100	
18-21 -	13	2.750	5	1.035	3	335	2	410	
21-24 -	10	850	1	130	4	270	2	130	
2-2½ år	13	915	5	440	1	225	5	215	
Over 2½ -	21	3.293	5	1.770	3	67	6	460	
Tilsammen	182	19.388	53	6.359	42	2.847	45	5.157	
II. Dividendeprocent til aktionærerne:									
0 %	35	2.252	18	1.526	6	365	6	235	
Under 20 -	9	815	4	510	1	10	2	145	
20- 40 -	6	635	1	350	2	110	3	175	
40- 60 -	4	460	1	10	2	50	1	400	
60- 80 -	12	617	4	255	1	10	4	227	
80- 100 -	21	2.457	-	-	6	340	2	135	
100- 150 -	34	2.531	5	315	14	995	7	709	
150- 200 -	16	2.720	3	623	4	535	6	1.292	
200- 300 -	14	2.247	6	585	2	22	3	825	
300- 400 -	5	777	2	40	-	-	1	72	
400- 500 -	5	1.430	1	1.200	1	25	1	25	
500- 700 -	9	1.254	3	545	2	375	4	334	
700-1.000 -	8	723	3	370	1	10	3	143	
1.000 % og mere..	4	470	2	30	-	-	2	440	
Tilsammen	182	19.388	53	6.359	42	2.847	45	5.157	

D. Selskaber i alt (fortsat).

	Selskaber i alt		Heraf likvidationer med:					
	Antal	Aktiekapital	Fuld dækning også til aktionærer		Fuld dækning undtagen til aktionærer		Fuld dækning kun til priv. gæld	
			Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital
		1000 kr.		1000 kr.		1000 kr.		1000 kr.
III. Dividendeprocent til uprilegeret gæld:								
0 %	6	120	3	50	—	—	2	40
Under 10 %	4	430	4	430	—	—	—	—
10– 20 -	4	245	1	120	2	110	—	—
20– 30 -	3	261	1	200	1	10	—	—
30– 40 -	4	298	3	288	1	10	—	—
40– 50 -	—	—	—	—	—	—	—	—
50– 60 -	—	—	—	—	—	—	—	—
60– 70 -	3	85	2	50	—	—	1	35
70– 80 -	1	23	1	23	—	—	—	—
80– 90 -	4	385	—	—	1	225	3	160
90–100 -	2	300	2	300	—	—	—	—
100 -	151	17.241	36	4.898	37	2.492	39	4.922
Tilsammen	182	19.388	53	6.359	42	2.847	45	5.157

	Selskaber i alt		Heraf selskaber hvor driften blev fortsat	
	Antal	1000 kr.	Antal	1000 kr.
1. Aktivmasse ved likvidationens begyndelse	182	88.808	32	21.198
2. I alt udbetalt (3+4+5a+6a)	182	89.379	32	22.991
3. Likvidationsomkostninger	182	1.998	32	844
4. Privilegeret gæld ved likvidationens begyndelse	182	6.685	32	2.729
5. Uprilegeret gæld ved likvidationens begyndelse...	182	43.386	32	8.935
5a. Heraf dækket	182	35.273	32	5.221
6. Samlet aktiekapital	182	19.388	32	4.979
6a. I alt udbetalt til aktionærerne	182	45.423	32	14.197

Fordeling af selskaber, hvor driften blev fortsat, på branche og „dækningsgrad“.

	Selskaber i alt		Industri		Heraf inden for:		Ejendomsadm.	
	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital	Antal	Aktiekapital
		1000 kr.		1000 kr.		1000 kr.		1000 kr.
A. Likvidationer med fuld dækning også til aktionærer.....	20	3.709	6	1.005	1	100	9	2.247
B. Likvidationer med fuld dækning undtagen til aktionærer.....	6	534	1	25	4	285	—	—
C. Likvidationer med fuld dækning kun til privilegeret gæld.....	6	736	3	445	1	225	—	—
Tilsammen.....	32	4.979	10	1.475	6	610	9	2.247

DANMARKS SKIBSKREDITFOND

The ship credit fund of Denmark

Den 16. maj 1968

Bilag 5.

Justitsministeriet
 Slotsholmsgade
 1216 København K

Vedrørende ændring af reglerne for tvangsfuldbyrdelse ved underpant i registreret skib.

Danmarks Skibskreditfond tillader sig herved at rette henvendelse til Justitsministeriet om ændring af visse af de gældende regler for tvangsfuldbyrdelse vedrørende underpant i skibe.

1. Separatiststilling

Ved retsplejelovens § 680 er der åbnet mulighed for, at en underpanthaver i fast ejendom i tilfælde af, at debtors bo kommer under offentlig skiftebehandling som konkurs- eller gældsfragtelsesbo, kan forfølge sit pant uafhængigt af bobehandlingen ved inden én måned efter rettens beslutning om at tage boet under behandling at afgive erklæring om alene at ville holde sig til sit pant og i øvrigt intet krav gøre på boet. Panthaveren opnår herved separatiststilling i boet. En lignende regel gælder ikke for en panthaver i registreret skib.

Dette medfører, at en panthaver i registreret skib bliver inddraget i bobehandlingen og må afvente fyldestgørelse, indtil pantet afhændes af boet enten underhånden eller ved en tvangsauktion. Da bobehandlinger sædvanligvis tager ret lang tid, medfører disse regler en urimelig større risiko for en underpanthaver i registreret skib end for en underpanthaver i fast ejendom.

En underpanthaver i registreret skib er i langt større udstrækning end en panthaver i fast ejendom interesseret i, at pantet realiseres hurtigst muligt, idet skibet ved oplægning meget hurtigt falder i værdi bl. a. som følge af, at hovedmotor og hjælpemaskineri meget

let udsættes for koldtæring. Hertil kommer, at udgifter i forbindelse med oplægningen (havnepenge, forsikringer, hyre til vagtmandskab m. m.) nemt løber op i ikke ubetydelige beløb.

Endvidere kan bobehandlingen medføre betydelige, ja i visse tilfælde næsten katastrofale likviditetsproblemer for den panthaver, der har ydet et lån i tillid til, at såvel restgæld som forfaldne ydelser kan dækkes ved en realisering af pantet. Den stærke stigning i skibsstørrelserne har medført, at de enkelte lån nu gennemsnitligt er langt større end for få år siden. Udebliver blot en enkelt terminsydelse kan det dreje sig om en likviditetsmæssig belastning for panthaveren på adskillige millioner kroner. Også for at begrænse disse likviditetsproblemer er det vigtigt, at der tilsikres panthaveren mulighed for en overordentlig hurtig realisation af pantet.

2. Tvangsauktion

(udelades her)

3. Eksekution

(udelades her)

Lovgivningsmagten har på flere områder søgt at tilnærme reglerne for underpant i skibe til reglerne for underpant i fast ejendom.

Af den i 1955 afgivne betænkning angående revision af skibsregistreringslovgivningen fremgår det, at kommissionen ved udarbejdelsen af de regler, der gælder for rettinghedsregistrering i skibe, har lagt de tilsva-

rende regler i tinglysningsloven vedrørende fast ejendom til grund i det omfang, disse regler kan finde anvendelse ved registrering af skibe.

Gennem vedtagelsen i 1961 af loven om oprettelsen af et skibsfinansieringsinstitut åbnede lovgivningsmagten mulighed for udlån til skibsfart og skibsbyggeri gennem obligationsudstedelse, således som det er kendt fra kredit- og hypotekforeningerne samt 3. prioritetsinstitutterne for så vidt angår fast ejendom. Denne långivning er tænkt i videst mulig udstrækning at skulle ske på grundlag af realsikkerheden i de pantsatte skibe, og det er tilstræbt, at långivningen i debitorernes interesse skal ske med mindst mulig risikopræmie til kreditor.

De af Danmarks Skibskreditfond fastsatte provisions- og bidragssatser er fastsat så lavt, at der stort set regnes med, at fonden hverken har en soliditets- eller likviditetsrisiko på udlånene. De ovenfor omtalte forskelle mellem retsstillingen for underpanthavere i skibe og i fast ejendom medfører imidlertid, at denne forudsætning næppe kan opretholdes.

Som følge af den stærke vækst i skibsstørrelserne repræsenterer moderne skibe - lige som flyvemaskiner - ofte værdier, der er langt større end selv meget store og værdifulde faste ejendomme. Af hensyn til finansieringsmulighederne bliver det derfor stadig mere påtrængende at nærme reglerne for underpant i skibe mest muligt til reglerne for underpant i fast ejendom.

Vi skal derfor henstille til ministeriet, at man anmoder såvel konkurslovskommissionen som udlægsudvalget om at inddrage disse forhold i deres overvejelser med henblik på fremsættelsen af forslag om sådanne lovændringer, at der skabes samme mulighed for en underpanthaver i skib som for en underpanthaver i fast ejendom til at opnå separatiststilling i konkurs- og gældsfragåelsesboer, samt at der indføres tilsvarende regler for tvangsauktion over og for eksekutionen i registreret skib som for tvangsauktion over og eksekution i fast ejendom.

Ligelydende henvendelse er sendt til Handelsministeriet.

Med venlig hilsen

DANMARKS SKIBSKREDITFOND

Viggo Nørby

Olav Grue

KONKURSLOVSUDVALGET

Bilag 6.

Den 7. juli 1969

Til

jus tittsministeriet.

I skrivelse af 4. juni 1969 (4.k.j.nr. 1969-485-3) har justitsministeriet anmodet om en udtalelse vedrørende spørgsmålet om en eventuel ændring af den sædvanemæssige tekst i justitsministeriets pantebrevsformularer I og II.

Vedrørende formular I, pkt. 8 b, og udkastet til formular II, pkt. 5 b, hvorefter pantebrevet forfalder, dersom debtors bo kommer under offentlig skiftebehandling som konkursbo eller som gældsfragåelsesbo, bemærkes:

Ved konkursbehandling realiseres skyldnerens faste ejendom for at skaffe størst mulig dækning til panthaverne og eventuelt til boets øvrige kreditorer. Realisationen sker ved tvangsauktion, medmindre boet og panthaverne aftaler andet, jfr. konkurslovens § 73, skiftelovens § 27 og retsplejelovens § 679. Er panthaverens fordring forfalden, kan han efter retsplejelovens § 680 som separatist stille ejendommen til tvangsauktion, hvis han inden en måned efter konkursdekretet eller efter bekendtgørelse om gældsfragåelse i et dødsbo frafalder krav mod boet. Skifteafgift beregnes da kun af den del af værdien, som overstiger pantegælden, jfr. lov nr. 206 af 21. maj 1969 om retsafgifter § 31. En pantekreditor, hvis fordring er uforfalden, kan efter konkurslovens § 37 fordrer, at realisationen af ejendommen fremmes, såfremt det må antages at være usikkert, om pantet vil strække til dækning af hans fordring, og om dets bestyrelse vil medføre underskud, som skal bæres af ham.

Da man ved tvangsauktion erfaringsmæssigt ofte opnår en væsentlig lavere salgssum end ved salg underhånden, har boet såvel af hensyn til efterstillede panthavere, hvis dæk-

ning kan komme i fare, som af hensyn til boets almindelige kreditorer en betydelig interesse i at opnå en frist til at fremskaffe købstilbud. Driver fallenten en virksomhed fra ejendommen, vil et forhastet salg kunne medføre alvorlige forstyrrelser i virksomhedens afvikling.

Panthaveren vil i almindelighed kun have en loyal interesse i at fremskynde salget, hvis hans dækning er i fare, eller hvis han kan påregne, at boet ikke vil overholde sine forpligtelser. Betaler boet ydelser til tiden, er der næppe grund til at tro, at han ikke også i tiden indtil salget vil få, hvad han har krav på. Faren for væsentlig forringelse af pantet øges næppe ved, at administrationen af pantet overgår til konkursboet eller dødsboet under skifterettens tilsyn. De omkostninger og skifteafgifter, som falder på ejendommen, vil kun komme panthaverne til skade, hvis de ikke kan dækkes af boets øvrige formue, jfr. konkurslovens § 38. Fordelen ved at undgå risikoen for at måtte bære disse omkostninger står i øvrigt ikke i noget rimeligt forhold til de tab, der kan flyde af et forhastet salg på tvangsauktion. Under det nuværende høje renteniveau vil panthaveren, særlig hvis pantebrevet er oprettet på et tidspunkt, da renteniveauet var væsentlig lavere, ved at få pantefordringen udbetalt få en meget stor gevinst, som han ellers ikke ville have kunnet opnå.

Efter pantebrevsformular I og udkastet til formular II forfalder pantebrevet endvidere, hvis skyldnerens dødsbo kommer under offentlig skiftebehandling som gældsfragåelsesbo. Til de ovenfor anførte betragtninger, som også gælder i denne situation, kan yderligere føjes: Behandling af et dødsbo som

gældsfragåelsesbo indicerer ikke i sig selv, at boet er insolvent, således at kreditorernes fyldestgørelse kan være truet. Adskillige dødsboer behandles uden gældsvedgåelse, fordi der er umyndige arvinger i boet. Arvingers overtagelse af den faste ejendom kan da blive hindret ved, at en pantekreditor gør gældende, at hans fordring er forfalden, og måske skrider til tvangsauktion efter retsplejelovens § 680, uden at boet har haft tid til at foretage en omprioritering af ejendommen, eller han kan tiltvinge sig urimelige fordele som vilkår for at lade pantefordringen blive stående i ejendommen.

Udvalget må herefter anbefale, at bestem-

melserne om pantebrevets forfald på grund af konkursbehandling eller behandling af dødsbo som gældsfragåelsesbo udgår af pantebrevs-formularerne. Det er næppe sandsynligt, at muligheden for ved individuelle tilføjelser at ændre formularen vil blive benyttet på dette punkt. Både for kreditor og for debitor vil det ved lånets stiftelse være vanskeligt at rejse spørgsmål om en eventuel konkurs. Udgår disse forfaldsklausuler af pantebrevsformularerne, vil man i tiden indtil gennemførelsen af en ny lovgivning på konkurs- og skifterettens område kunne indvinde erfaring for, om lovmæssig indgriben på disse felter er påkrævet.

P. U. V.

Hans Topsøe-Jensen

Den 29. november 1969

Til
justitsministeriet.

I anledning af justitsministeriets skrivelse af 16. september 1969 (L. A.j.nr. 1968.4002-8) vedrørende en refusionsordning til erstatning for det privilegium, som ved konkurslovens § 33 a er tillagt leverandører af højtbeskattede varer i varemottagerens konkursbo, skal udvalget udtale følgende:

Opgaven må være at tilvejebringe en ordning, hvorefter leverandørerne i almindelighed ikke stilles ringere end efter den nuværende lovgivning. På den anden side må ordningen tilrettelægges således, at mulighederne for misbrug begrænses mest muligt. Man bør også undgå opmuntring til en samfundsmæssig usund kreditgivning i tillid til retten til refusion.

Udvalget har til brug for sine overvejelser modtaget en del oplysninger fra repræsentanter for forskellige erhvervsorganisationer og fra departementet for told- og forbrugsafgifter. Udvalget har herefter udarbejdet vedlagte udkast til bestemmelser om afgiftsrefusion, som tænkes indsat i lovene om de forbrugsafgifter, der omfattes af bestemmelsen i konkurslovens § 33 a.

Efter denne bestemmelse er fortrinsretten i et konkursbo begrænset til afgifter af varer, der er leveret inden for de sidste 12 måneder før indgivelsen af konkursbegæringen, jfr. konkurslovens § 50. Fortrinsrettens værdi er afhængig af, om der i boet, efter at massekrav og privilegerede lønkrav er betalt, er midler til at dække afgiftskravet. Fortrinsretten haves også i et insolvent dødsbo, der behandles uden vedgåelse af arv og gæld, jfr. skiftelovens § 44, og ved likvidation af et insolvent aktieselskab, jfr. aktieselskabslovens § 65, stk. 4. Kravet kan ikke bortfalde ved tvangsakkord, jfr. tvangsakkordlovens § 17,

stk. 1. Heraf vil i praksis følge, at kravet heller ikke bliver berørt af en frivillig akkord, idet leverandøren, som har ret til dækning i konkurs og tvangsakkord forud for de almindelige fordringshavere, selvsagt ikke vil gå med til en frivillig nedsættelse af kravet. Det tab, som staten skal dække, synes herefter at være tab, som er konstateret ved en af de nævnte måder til opgørelse og afvikling af et insolvent bo. Da det af praktiske grunde ikke er gennemførligt at begrænse godtgørelsen til det beløb, leverandøren ville have fået dækket gennem det nuværende konkursprivilegium, vil leverandørerne opnå en fordel i de få tilfælde, hvor et bo ikke ville have givet fuld dækning selv til privilegerede krav.

Det har ikke været udvalget muligt at tilvejebringe nærmere oplysninger om den samlede størrelse af leverandørernes krav på dækning af afgift hos skyldnere i tilfælde, hvor disse opnår akkord for ikke-privilegerede krav. Som følge heraf ser udvalget sig ikke i stand til at anslå udgifterne for statskassen ved gennemførelsen af forslaget.

Det er for udvalget oplyst, at kredittiden ved salg af cigaretter er 14 dage og for vin ofte ca. 1½–3 måneder. Ved etablering af såkaldte supermarkeder yder leverandørerne ofte en etableringskredit, som kan løbe op til flere år. Denne særlige kredit ville altså heller ikke efter den gældende ordning være sikret fortrinsret for hele sin løbetid. Efter kredittidens udløb må der yderligere gives leverandøren en passende tid til at indkræve fordringen, inden man griber til det sidste middel: konkurs. Det er ikke i nogens interesse at fremkalde en forhastet konkurs. Udvalget har ment, at en frist på et år som efter den gældende lovs bestemmelse om privile-

gium er rigelig lang. Man erindrer herved om, at fristen for lønkrav ved loven af 18. juni 1969 blev nedsat til 6 måneder fra forfaldstiden, omend med en fakultativ mulighed for forlængelse, hvis inddrivelsen var blevet forsinket ved tvist om beløbets størrelse. En tilsvarende adgang til forlængelse vil være praktisk meget uheldig i spørgsmålet om refusion af afgiftsbeløb. Udvalget foreslår at fastsætte fristen for indgivelse af konkursbegæring etc. til 9 måneder fra leveringen af de pågældende varer.

Da det er staten, der kommer til at bære tabet på den del af leverandørens fordring, der svarer til afgiftsbeløbet, synes det rimeligt, at toldvæsenet også kan udøve stemmeretten for denne del af fordringen, hvis man ønsker det. Toldvæsenet må derfor, hvor leverandøren vil udøve sin ret til at kræve godtgørelse, på det tidligst mulige tidspunkt have underretning om konkurs, akkordforhandlinger og lign., for at man kan tage stilling til, om man selv vil optræde på skiftesamlinger o. s. v., eller om man vil overlade det til leverandøren at udøve stemmeretten på hele fordringen. Vil toldvæsenet selv gå ind i forhandlingerne, må det have samme grundlag herfor som boets kreditorer. Leverandøren skal derfor snarest muligt give toldvæsenet underretning med alle fornødne oplysninger.

For leverandørerne ville det næppe være af afgørende betydning, om refusionsretten begrænsedes til de tilfælde, hvor tabet på fordringen var konstateret ved konkurs eller anden offentlig behandling. De ville i så fald formentlig altid begære konkurs, når skyldneren blev ude af stand til at betale sin gæld. Det ville imidlertid være højst uheldigt, om muligheden for en frivillig akkord i praksis bortfaldt for kolonialhandlere, tobakshandlere, konfekturhandlere m. v. Udvalget må derfor lægge afgørende vægt på, at der også gives mulighed for refusion i forbindelse med en frivillig akkord. Det er for udvalget oplyst, at toldvæsenet for så vidt angår statens afgiftskrav bl. a. for almindelig omsætningsafgift er indstillet på også at tiltræde frivillige akkorder, hvis disse findes at frembyde den

bedst mulige løsning, og de samme synspunkter må være bestemmende vedrørende de refusionsberettigede krav. I reglen udarbejdes forslag til frivillige akkorder på samme måde som tvangsakkorder, således at der tilvejebringes de i tvangsakkordlovens § 1 nævnte erklæringer og bilag, og udvalget finder det rimeligt at foreskrive, at dette grundlag altid skal være til stede, hvis toldvæsenet skal kunne tiltræde en frivillig akkord.

For nogle af de højstbeskattede varer udgør afgiftsbeløbet langt den største del af prisen ved salg fra grosserer (fabrikant) til detaillist. Der vil derfor være en betydelig fristelse i at kunne tage chancen for en gevinst ved urimelig stor kredit, når hovedparten af tabet i påkommende tilfælde skal bæres af staten. Af forarbejderne til loven af 18. juni 1969 fremgår, at Industrirådet i skrivelse af 18. januar 1967 har fremhævet betydningen af, at der ikke sker en for alle parter uheldig indblanding fra myndighedernes side i erhvervslivets kreditgivning. Udvalget kan være enig i, at fastsættelse af kredittid og lign. som hovedregel bør være overladt til erhvervene selv; men når den regulator, som ligger i tabsrisikoen, svækkes, fordi størsteparten af tabet vil ramme staten, må det dog anses for påkrævet, at der gives toldvæsenet mulighed for helt eller delvis at nægte refusion, hvis den kredit, som er ydet en varemodtager i de sidste 9 måneder før hans endelige Økonomiske sammenbrud, i væsentlig grad har afvejet fra, hvad der er sædvanligt i branchen eller i disse parter tidligere mellemværende. Man skal bemærke, at det også vil være uheldigt, om der i ly af et konkursprivilegium ydes en kredit, som går ud over, hvad der efter almindelige købmandsmæssige principper er forsvarligt.

Også på anden måde kan statens tilsvarende blive større end rimeligt er. Betaler en skyldner, der har flere gældsposter til samme kreditor, et beløb uden at sige, på hvilken gældspost det skal afdrages, er hovedreglen i dansk ret den, at kreditor i så fald kan træffe bestemmelsen. Er kreditor en leverandør, som måske har leveret skyldneren både højtbeskattede varer og andre varer, vil han være

fristet til at anvende betalingen fortrinsvis til afskrivning på den ikke-refusionsberettigede del af sin fordring. I et vist omfang kan sådanne afskrivninger til skade for tredie-mand, her staten, allerede nu tilsidesættes, jfr. U. f. R. 1962.620 og U. f. R. 1964.293; men det synes ønskeligt at give en udtrykkelig lovbestemmelse derom. Udgangspunktet må formentlig være, at der i forhold til staten i hvert fald bør ske en forholdsmæssig afskrivning på det ved refusionsret sikrede krav, men betalingssædvaner og normal kredittid for forskellige arter køb kan føre til et andet resultat.

Endelig bør leverandøren i almindelighed ikke, efter at han én gang har opnået refusion på sit mellemværende med en bestemt kunde, kunne fortsætte med letsindig kreditgivning til samme kunde. Udvalget forudsætter, at en leverandør, som ønsker at medvirke til, at en detailhandler, som har haft et økonomisk sammenbrud, kommer på fode igen, kan henvende sig til toldvæsenet med fornødent materiale og opnå orientering om, hvorvidt der vil kunne forventes refusion ved fornyet kreditgivning.

I forskellige afgiftslove, således f. eks. lov nr. 414 af 15. december 1968 om afgift af chokolade- og sukkervarer m. m. § 23, stk. 1, gives der toldvæsenet ret til at foretage eftersyn i de virksomheder, der omfattes af loven. En tilsvarende beføjelse bør formentlig tillægges toldvæsenet i anledning af godtgørelseskrav og da både hos leverandøren og hos varemottageren, navnlig for at undersøge, om de opgivne salg og betalinger er rigtige.

Når dividenden er udbetalt til leverandøren, godtgør toldvæsenet derefter tabet på den til afgiftsbeløbet svarende del af fordringen, medens leverandøren selv må bære tabet på den del, som svarer til hans indkøbspris, omkostninger og fortjeneste.

Udvalget har ikke anset det for påkrævet og praktisk muligt at give en regel om det tilfælde, at en grossist kræver refusion og derefter selv går konkurs uden forinden at have betalt skylden til sin leverandør og dermed afgiftsbeløbet.

Bestemmelsen om lovens ikrafttræden må afstemmes med den lov, som ophæver bestemmelsen i konkurslovens § 33 a.

P. U. V.

Hans Topsøe-Jensen

Udkast til bestemmelser i forskellige afgiftslove om godtgørelse for tab af afgift.

§ a. Leverandører af varer, som er afgiftspligtige efter denne lov, kan, såfremt de i § § b-g angivne betingelser er opfyldt, af toldvæsenet få godtgørelse for tab af afgift, der er konstateret ved varemodtagerens konkurs eller akkord, ved behandling efter skiftelovens kapitel 3 af varemodtagerens insolvente dødsbo eller, hvis varemodtageren er et aktieselskab, ved dettes likvidation efter reglerne om insolvente selskaber.

§ b. Varerne skal i afgiftsberigtiget stand være leveret skyldneren til videresalg i dens virksomhed inden for de sidste 9 måneder før begyndelsen af konkurs eller offentlig akkordforhandling, endelig vedtagelse af frivillig akkord, skyldnerens død eller endelig vedtagelse af likvidation af et aktieselskab.

§ c. En leverandør, som ønsker godtgørelse efter § a, skal, så snart han modtager meddelelse om skyldnerens konkurs eller betalingsstandsning eller om forhandlinger angående en akkord eller om likvidation af et aktieselskab eller om, at skyldnerens dødsbo behandles uden gældsansvar for arvingerne eller efterlevende ægtefælle, underrette toldvæsenet herom og om, at han vil begære godtgørelse efter § a. Underretningen skal være vedlagt genpart af de erklæringer og andre bilag, som han har modtaget i forbindelse med meddelelsen om skyldnerens manglende betalingsevne. Leverandøren skal snarest muligt meddele toldvæsenet sit samlede krav med en nærmere opgørelse over den del af kravet, som vedrører afgiftspligtige varer.

§ d. Toldvæsenet kan, når det har fået underretning som i § c angivet, på skiftesamlinger og kreditormøder udøve stemmeretten for den del af leverandørens fordring, der svarer til afgiftsbeløbet.

Stk. 2. Toldvæsenet kan tiltræde en frivillig akkord, såfremt der forinden er tilvejebragt de til åbning af offentlig akkordforhandling fornødne erklæringer og bilag, og toldvæsenet finder akkorden rimelig.

§ e. Toldvæsenet kan helt eller delvis nægte godtgørelse,

- 1) hvis leverandøren har ydet varemodtageren væsentlig længere henstand end sædvanligt i branchen eller i parternes tidligere mellemværende,
- 2) hvis betalinger fra varemodtageren til leverandøren ikke i rimeligt og sædvanligt omfang er anvendt til nedbringelse også af skyld, der kan give adgang til godtgørelse, eller
- 3) hvis leverandøren tidligere i henhold til afgiftslovgivningen har modtaget godtgørelse for tab hos samme skyldner.

Stk. 2. Toldvæsenet kan foretage eftersyn af en leverandørs og en varemodtagers varebeholdning, forretningsbøger, øvrige regnskabsmateriale samt korrespondance m. v. med henblik på kontrol af godtgørelseskravet.

§ f. Dividenden af hele leverandørens fordring udbetales til ham. Toldvæsenet godtgør derefter forskellen mellem den del af fordringen, som svarer til afgiftsbeløbet, og dividenden af den samme del af fordringen.

Stk. 2. Ved godtgørelse af afgiftstab indtræder staten i et eventuelt krav mod varemodtageren.

§ g. Lovens regler finder anvendelse fra den 1970 på tab af afgift af varer, der er leveret den anførte dag eller senere.

KONKURSLOVSUDVALGET

Bilag 7 c.

Den 13. november 1970

Til
justitsministeriet.

I anledning af justitsministeriets skrivelse af 15. oktober 1970 (L. A. 1970.4002-7) har konkurslovsudvalget atter drøftet spørgsmålet om gennemførelse af en refusionsordning til afløsning af leverandørprivilegiet i konkurslovens § 33 a.

Udvalget må fremhæve, at en aflastning af skifteretten ikke har været udvalgets hovedbegrundelse for afskaffelse af dette privilegium, som oprindeligt har været afledet af statens nu afskaffede privilegium for skatter og afgifter, men derimod den betragtning, at det ikke kan være rimeligt, at konkursboernes øvrige kreditorer skal bære risikoen ved den opkrævningsform, som er valgt for de såkaldte punktafgifter. Et privilegium for visse krav, der står i forbindelse med skyldnerens erhvervsvirksomhed, kan efter nutidig opfattelse kun begrundes ved særlige sociale hensyn, som i de her omhandlede tilfælde ikke er til stede.

Udvalget mener ikke, at ulemperne ved en refusionsordning er så store, at de kan føre til at opgive denne. For de lavere beskattede varers vedkommende vil der ikke være større farer for det offentlige end ved moms-opkrævningen, hvor virksomhederne jo kan fradrage tab i deres følgende afregning til det offentlige. Navnlig for tobaksvarer og stærke drikke udgør afgiften en væsentlig del af hele prisen; men leverandørerne vil dog - ganske som ved andre varer - gennem en kreditgivning til en kunde, som senere går konkurs, sædvanligvis miste ikke blot hele den forventede fortjeneste på de ubetalte varer, men også hovedparten af omkostningerne; refusionsordningen medfører blot, at der ikke oven i dette tab lægges afgiften af varerne. Udvalget formoder derfor, at udsigten til tab

i almindelighed vil være tilstrækkelig til at afholde leverandørerne fra letsindig kreditydelse også med højtbeskattede varer. Såfremt man måtte mene, at denne risiko ikke er stor nok til at give tilstrækkelig sikkerhed mod urimelig kredit, og at leverandørerne ikke bør opnå en fordel ved at få fuld sikkerhed for dækning af afgiften, medens der i dag består en mulighed for, at selv leverandørernes privilegerede krav ikke opnår fuld dækning i boet, kunne man tænke sig en ordning, hvorefter leverandøren selv skulle bære en vis procentdel af tabet på afgifter. Udvalget stiller ikke forslag herom, også fordi faren for, at privilegerede krav ikke dækkes fuldt ud, er blevet væsentligt reduceret ved ændringslovene nr. 332 og 333 af 18. juni 1969, hvorefter statskassens krav ikke længere er privilegerede.

Efter udvalgets skøn vil det ikke være påkrævet, at toldvæsenet i alle tilfælde, hvor der kræves refusion, skulle udføre et så indgående kontrolarbejde, som ansættelsen af 40-50 funktionærer ville muliggøre. I almindelighed vil leverandørens til toldvæsenet fremsendte regnskab over mellemværendet med den insolvente detailhandler i forbindelse med opgørelsen i konkursboet eller materialet fra den advokat eller kreditorforening, som behandler et akkordbo, formentlig give tilstrækkeligt grundlag for refusion. Udvalget har alene ment, at toldvæsenet måtte have mulighed for i særlige tilfælde, hvor forholdene - f. eks. et åbenbart misforhold mellem sædvanlig omsætning og refusionskravet - gav grund til mistanke, og måske herudover stikprøvevis at iværksætte særlige undersøgelser. Sådanne ville da blive væsentlig mere effektive end den prøvelse, som

under den nuværende ordning foregår f. eks. ved skifteretten, og som i reglen kun kan bestå i, at skyldnerens bøger sammenholdes med leverandørens opgivelser.

I denne forbindelse må udvalget henlede opmærksomheden på, at toldvæsenet i de fleste boer i forvejen vil være repræsenteret, fordi der haves moms-krav, og det vil da være en naturlig opgave for denne repræsentant tillige at have opmærksomheden henvendt på, om noget i boets forhold indicerer en nærmere undersøgelse med henblik på refusionskravet.

Moms-skyld andrager sædvanligvis en mindre del af skyldneres gæld. Gæld til skattevæsenet vil derimod i mange boer kunne løbe op til betydelige beløb, og den bedømmelse af en foreslået kreditorordning, som skattemyndighederne efter skatteprivilegiets afskaffelse må foretage, er ikke væsensforskellig fra den vurdering af en foreslået akkord, som toldvæsenet efter udkastet kan komme ud for. Et samarbejde mellem skattemyndigheder og toldvæsen såvel med hensyn til generelle retningslinier og udveksling af erfaringer som med hensyn til stillingtagen i det enkelte tilfælde synes velmotiveret.

Udvalget har tillagt det stor betydning, at en refusionsordning ikke skulle medføre

en forøgelse af antallet af konkurser, og man har derfor medtaget frivillige akkorder (herunder likvidationsakkorder) i ordningen. Som nævnt af toldvæsenet forekommer det i nogle tilfælde, at en detailhandler, der standser sin forretning, har så få aktiver, at en akkord ikke kommer på tale, men der blot sker en fordeling af aktiverne på kreditorerne, uden at disse giver afkald på deres restfordringer (likvidation). Udvalget har for sit vedkommende intet at indvende imod, at toldvæsenet også i sådanne tilfælde får bemyndigelse til at give refusion. Der vil her sædvanligvis kun være tale om mindre beløb, og det krav, som toldvæsenet ved refusionen får mod detailhandleren, vil modvirke omgængelsesforsøg. Som oftest vil også en likvidation ske under medvirken af en advokat eller en kreditorforening.

Udvalget har fundet det naturligt, at risikoen for tab af afgift ved kunders insolvens bæres af det offentlige og ikke af leverandøren; men der er i hvert fald ingen rimelig grund til at vælte tabet over på boets øvrige kreditorer. Findes en refusionsordning uigennemførlig, måtte konsekvensen derfor efter udvalgets mening blive en ophævelse af privilegiet i konkurslovens § 33 a, uden at noget andet sættes i stedet.

P. U. V.

Hans Topsøe-Jensen.

FINANSMINISTERIET

Bilag 7d.

Departementet for told- og forbrugsafgifter

28. okt. 1969

*Direktoratet for Toldvæsenet,
Strandgade 29,
1401 K.*

I skrivelse af 4. august 1969, 6 K 2584, har direktoratet rejst spørgsmål om muligheden for - efter den pr. 1. august 1969 skete ophævelse af statskassens privilegium for told og afgifter samt af seperaralistretten - at træffe forskellige foranstaltninger med henblik på at begrænse afgiftstab hos usolide afgiftsskyldnere. Direktoratet har endvidere rejst spørgsmål om muligheden for at tiltræde akkordordninger, likvidationer og moratorieordninger.

I denne anledning skal man meddele, at man med direktoratet er enig i, at der efter de nævnte rettigheders bortfald må ske en skærpelse af inddrivelsen af afgifterne. Departementet bemyndiger herefter direktoratet til at indgive konkursbegæring mod en afgiftsskyldner, når forholdene i det enkelte tilfælde afgørende taler herfor, samt til at

tvangsrealisere fast ejendom i **tilfælde**, hvor dette skønnes rimeligt og hensigtsmæssigt til opnåelse af dækning for afgiftsskyld.

Departementet bemyndiger endvidere direktoratet til at tiltræde akkordordninger, såvel tvangsakkorder som frivillige ordninger samt likvidationsordninger i tilfælde, hvor det skønnes, at en sådan ordning er rimelig og hensigtsmæssig - også under hensyn til statskassens interesser.

Man finder derimod ikke, at der på indeværende tidspunkt er grundlag for at meddele direktoratet bemyndigelse til at tiltræde moratorieordninger.

Man vedlægger genparter af finansministerens skrivelser af d. d. til henholdsvis Foreningen af danske Manufaktur-Grossister og Foreningen af Grossister i El-branchen.

P. m. v.

*Paul Gersmann**O. Lindorff Larsen*

FINANSMINISTERIET

Bilag *le*.

Departementet for told- og forbrugsafgifter

16. sept. 1970

*Direktoratet for Toldvæsenet,
Strandgade 29,
1401 K.*

I anledning af direktoratets skrivelse af 26. august 1970, 6 K 5021, vedrørende indrivelse af skyldige afgifter bemyndiger man direktoratet til at tiltræde forslag til moratorieordninger omfattende samtlige kreditorer i et betalingsstandsningsbo under forud-

sætning af, at særlige forhold - herunder virksomhedens fremtidige indtjeningsmuligheder - taler derfor. Forslag til ordninger, hvor afviklingsperioden må antages at ville overstige 1-1 Vi år, vil kun ganske undtagelsesvis kunne imødekommes.

P. m. v.

O. Lindorff Larsen.

KONKURSLOVSUDVALGET

Bilag 8.

Den 10. februar 1971

Til

købelovskomiteen.

I skrivelse af 30. december 1970 har købelovskomiteen udbedt sig en udtalelse om et svensk udkast til reform af bestemmelserne i de nordiske købelove §§ 39-41.

I skrivelsen fremhæves særlig, at 3-ugers reglen i § 40 foreslås ophævet, at tvangsakkordforhandling indsættes i §§ 40 og 41, og at der indføres nye regler om sikkerhedsstillelse og erstatning i § 40.

I anledning heraf skal konkurslovsudvalget udtale, at man har udformet bestemmelserne i kapitel 7 i udvalgets udkast til konkurslov, hvoraf et korrekturtryk vedlægges, uafhængigt af købeloven, jfr. udkastets § 51. Man har imidlertid ved udarbejdelsen af de generelle regler bestræbt sig for at muliggøre en samordning mellem disse og købelovens §§ 39-41.

I det norske udvalgs foreløbige udkast til lov om fordringshavernes dekningsrett findes regler om gensidigt bebyrdende kontrakter, som i det væsentlige er overensstemmende med de nedenfor citerede danske udkast til regler om sådanne kontrakter.

Vedrørende de enkelte bestemmelser i det svenske udkast bemærkes følgende:

Udkast til ændret affattelse af købelovens § 39.

Opregningen af de enkelte insolvenstilfælde må under hensyn til den såvel i den gældende lov som i udkastet indeholdte generalklausul anses for at være af sekundær betydning. Udvalget skal derfor ikke udtale sig imod, at disse eksempler udgår, men ønsker dog at henlede opmærksomheden på, at der ved bestemmelserne i konkurslovsudkastets § § 10—16 foreslås indført et nærmere reguleret betalingsstandsningsinstitut. Såfremt betalingsstandsning bevares i lovteksten, bør begræns-

ningen til »købmænd« formentlig bortfalde, idet de nordiske konkurslovsudvalg er enige om at lade denne begrænsning udgå i reglerne om konkursens indtræden, hvor betalingsstandsning dog kun skal have betydning som indicium for insolvens, jfr. § 18 i det danske konkurslovsudkast og § 3 i den svenske lagberednings udkast til ændring i konkursloven (SOU 1970:75).

Købelovens § 40.

Udvalget er enig i, at 3-ugers fristen i den danske købelovs § 40 er for lang, og at der ikke i lovteksten bør angives et i dage eller uger udmålt tidsrum, jfr. konkurslovsudkastets § 53, stk. 2. Spørgsmålet om, hvorvidt der kan undværes en regel om boets indtræden i kontrakten, afhænger bl. a. af, om skyldnerens medkontrahent i alle tilfælde skal kunne forlange sikkerhedsstillelse af boet.

Er leveringstiden kommet, er der ingen tvivl om, at medkontrahenten, selv om der var aftalt kreditsalg, bør kunne holde sin ydelse tilbage og yderligere hæve aftalen, dersom boet ikke stiller sikkerhed for vederlaget, jfr. konkurslovsudkastets § 55, stk. 1.

Er leveringstiden ikke kommet, foreslås i det svenske udkast indført regler om, at sælgeren også i dette tilfælde skal kunne forlange sikkerhedsstillelse. Konkurslovsudvalget mener imidlertid, at der her kan være tale om så mange og så forskelligartede retsforhold, at der ikke ved en generel regel kan foretages en rimelig afvejning af boets og medkontrahentens interesser. For boet vil et krav om hurtig sikkerhedsstillelse kunne være ganske overordentlig tyngende. Medkontrahentens ret som massekreditor giver ham en særdeles gunstig stilling, og bobestyrelsen må

antages forud for indtrædelsen i kontrakten at have prøvet, om boet vil være i stand til at opfylde disse forpligtelser. Udvalget har fundet, at afgørelsen af, om medkontrahtens interesser trods dette ikke kan anses for tilstrækkelig betrygget, må træffes ud fra en konkret bedømmelse, som efter udkastets § 55, stk. 3, er overladt til skifteretten, jfr. betænkningen s. 125. En aftale om, at der skal stilles sikkerhed i tilfælde af konkurs eller anden insolvens, vil i almindelighed blive anerkendt, idet aftalen efter den nævnte bestemmelse i udkastet kun vil kunne tilside-sættes, hvis den er urimeligt tyngende, jfr. betænkningens s. 126.

Reglerne om boets indtræden i kontrakter vil ikke kunne overføres på tvangsakkordforhandling, hvor der ikke findes et bostyre, som kan handle med forpligtende virkning for den akkordsøgende og akkordkreditorerne. Heller ikke vil skifteretten have forudsætninger for at afgøre, om sikkerhedsstillelse er påkrævet. Der har ikke i praksis vist sig behov for en lovregel på dette punkt. Antallet af tvangsakkorder er i Danmark kun ringe (i 1969 for hele landet 9). Opnåelse af tvangsakkord vil som regel på afgørende måde forbedre skyldnerens muligheder for at opfylde sine øvrige forpligtelser, og den forhåndstilslutning fra 40 % af kreditorerne, der såvel efter den gældende lov som efter udvalgets udkast er en betingelse for åbning af tvangsakkordforhandling, giver en ret betydelig sikkerhed for, at akkordforhandlingen vil ende med stadfæstelse af akkord. Nødvendigheden af sikkerhedsstillelse vil kunne få uheldige virkninger for bestræbelserne på at tilvejebringe en ordning af skyldnerens forhold.

Vedrørende formuleringen af fristreglen finder konkurslovsudvalget, at en differentiering mellem »uførtøvet« og »uden ugrundet ophold« næppe er praktisk mulig. Udvalget har i sit udkast til § 53, stk. 2, og § 55, stk. 1, valgt at benytte udtrykket »uden ugrundet ophold«, jfr. bemærkningerne i betænkningen s. 122 samt angående det tilfælde, hvor leveringstiden ikke er kommet, både den norske og den svenske købelov

§ 40. Kurator må have tid til at undersøge, om boet har anvendelsesmulighed for det af skyldneren købte, ligesom sikkerhedsstillelse i almindelighed må kræve drøftelser med en bank; men nogen længere betænkningstid kan kurator ikke kræve, jfr. om udtrykket »ufördröjligen« Almen: Köplagen, 4. udg. s. 537 f.

Købelovens § 4L

Udvalget kan for så vidt tiltræde, at aflevering af salgsgenstanden til køber, efter at der for denne er åbnet forhandlinger om tvangsakkord, ikke skal berøve sælgeren adgang til at forlange genstanden tilbage. Man skal dog henlede opmærksomheden på, at der ikke er samme muligheder for betryggende fastlæggelse af tidspunktet for overgivelse som ved konkurs, idet der som ovenfor nævnt intet bostyre er etableret under akkordforhandlingen, og skyldneren bevarer rådigheden over sine aktiver.

For så vidt der i det ene alternativ i det svenske udkast formuleres et krav til sælgeren om god tro med hensyn til konkursen eller akkordforhandlingen, bemærkes, at en overlevering med kendskab til konkursen formentlig efter omstændighederne må antages sket under den forudsætning, at boet indtræder i kontrakten, således at boets disposition over salgsgenstanden må anses for et quasi-løfte herom. Det må ofte stå boets bestyrelse klart, at denne forudsætning har været afgørende for sælgeren, jfr. udvalgets betænkning s. 130. For at undgå, at der ud fra en lovregel om god tro sluttet modsætningsvis med hensyn til tilfælde som det nævnte, ville udvalget anse det for rigtigst, at der ikke i lovteksten indføjes en bestemmelse om god tro.

Efter det nævnte alternative udkast skal det være tilstrækkeligt, at god tro er til stede ved afsendelsen af salgsgenstanden. Efter udvalgets skøn er det ikke herved klart angivet, om der sigtes til overgivelse til selvstændig fragtfører eller tillige til overgivelse til sælgerens egne folk til gennemførelse af transporten. Navnlig i sidstnævnte fald synes reglen at kunne give anledning til tvist om, hvornår afsendelsen er sket.

I stk. 2 i begge de alternative udkast foreslås en regel om, at boets disposition over salgsgenstanden, således at denne ikke kan gives tilbage, hindrer boet i at træde tilbage fra købet. Denne regel er utvivlsomt i overensstemmelse med gældende dansk ret. Udvalget må imidlertid anse det for unødvendigt, at reglen optages i købeloven, idet det i almindelighed vil være en selvfølge, at boet ved sin disposition bindes over for sælgeren. Udvalget foreslår i konkurslovsudkastets §§ 82 og 83 indført regler om, at boet kun skal tilsvare nettoprovenuet, dersom det en-

ten i god tro efter anmeldelsesfristens udløb eller efter forgæves forsøg på at komme i forbindelse med ejeren sælger en fremmed ting i boets besiddelse. Spørgsmålet har nær forbindelse med den almindelige formuerets regler om overgang af ejendomsret og med ordningen af konkursboets bestyrelse, og tilsvarende bestemmelser findes ikke i det norske og det svenske udkast. Opretholdelsen af bestemmelserne i det danske udkasts §§ 82 og 83 har som nødvendig forudsætning, at boet ikke i disse tilfælde anses for indtrådt i kontrakterne.

P. U. V.

Hans Topsøe-Jensen

BEKENDTGØRELSE AF KONKURSLOVEN

Herved bekendtgøres lov nr. 51 af 25. marts 1872 om konkurs samt om nogle forandringer i de gældende bestemmelser om pant og eksekution (konkursloven) med de ændringer, som følger af lov nr. 66 af 15. april 1887, lov nr. 30 af 20. marts 1901, lov af 14. april 1905 (nr. 225 i Lovtidende fra 1906), lov nr. 38 af 28. februar 1908, lov nr. 98 af 10. maj 1912, lov nr. 111 af 31. marts 1926, lov nr. 68 af 12. april 1927, lov nr. 127 af 15. april 1930, lov nr. 129 af 15. april 1930, lov nr. 36 af 14. februar 1934, lov nr. 179 af 5. juni 1959, lov nr. 177 af 29. april 1960, lov nr. 207 af 21. maj 1969, lov nr. 332 af 18. juni 1969 og lov nr. 273 af 4. juni 1970.

Første afsnit. Om konkurs.

I. Om konkursens retlige virkninger.

Kapitel 1.

Hvad der bliver at inddrage under **konkurs** - behandlingen.

§ 1. Alt, hvad der i det øjeblik, konkursen tager sin begyndelse (§ 50), henhører til skyldnerens formue, såvel som alt, hvad der under konkursen tilfalder ham, begge dele med undtagelse af de genstande, der ifølge privat viljeserklæring, lov eller anden særlig hjemmel er udelukkede fra eksekution, unddrages, med de af de følgende bestemmelser i dette kapitel flydende begrænsninger, skyldnerens rådighed for igennem konkursbehandlingen at anvendes til fyldestgørelse for dem, der ved konkursens begyndelse havde fordringer på ham.

§ 2. Fra det øjeblik, konkursen tager sin begyndelse, kan tredjemand ikke ved retshandler med skyldneren erhverve nogen rettighed imod eller befrielse i forhold til konkursboet. Dog gælder dette ikke om den tredjemand, som i god tro har handlet med skyldneren, forinden offentlig bekendtgørelse i aviserne om konkursen er sket, ligesom konkursbehandlingen ej heller kan påberåbes overfor den tredjemand, der i god tro har indladt sig i retshandler med skyld-

neren om dennes faste ejendomme, sålænge ikke tinglæsning angående den begyndte konkurs har fundet sted ved den jurisdiktion, hvorunder ejendommene er beliggende.

§ 3. Arv, som under konkursen måtte tilfalde skyldneren, kan boet tiltræde, dog at arveboet behandles af skifteretten, således at gældsansvar undgås, ligesom også legater og gaver, som tilfalder skyldneren under konkursen, hører til boet, alt dog kun, for så vidt ikke retsgyldige bestemmelser af arveladeren eller giveren er til hinder derfor.

Stk. 2. Hvad skyldneren under konkursen erhverver ved ægteskab, kan boet kun tilægge sig imod at overtage den gæld, vedkommende ægtefælle ved ægteskabets indgåelse måtte have.

§ 4. Kommer penge, varer, konnossementer, veksler og deslige, som er afsendte til skyldneren, således at han for erhvervelsen skal yde vederlag, boet tilhænde, efter at det er taget under konkursbehandling, kan boet — selv om skyldneren ikke alt tidligere havde erhvervet ejendomsret derover — indtræde i erhvervelsen, hvis det vil udrede vederlaget, hvortil selvfølgelig hører, at dette erlægges i rette tid.

§ 5. Hvad skyldneren under konkursen erhverver ved sin egen virksomhed, er boet uvedkommende. Til sådant erhverv henregnes dog ikke, hvad der tilfalder skyldneren som lotterigevinst eller på lignende tilfældig måde.

§ 6. Hvad der tilhører tredjemand eller af anden sådan grund ikke kan inddrages i konkursmassen, bliver at afsondre fra denne og udlevere til rette vedkommende.

Stk. 2. Dog bliver det at iagttage, at, der som skyldneren eller boet har tilbageholdelsesret over de pågældende genstande, må vedkommende, når han vil opnå udlevering, holde boet skadesløst for dets krav.

Kapitel 2.

Om konkursens indflydelse med hensyn til retsforfølgning imod skyldneren eller forfølgning af hans rettigheder imod andre.

§ 7. Efter konkursens begyndelse bliver alle fordringer på boet eller genstande, som hører dertil, at rette imod dette. Dog kan retssag også anlægges imod skyldneren, når hensigten med samme kun er at opnå dom over ham personlig.

§ 8. Hvis retssag inden konkursens begyndelse er anlagt imod skyldneren, kan den fortsættes ved den ret, hvor den lovligt er begyndt, men fra konkursens begyndelse går den over på boet i den stand, hvori den befinder sig.

§ 9. Retssager, ved hvilke skyldneren søges til at foretage eller undlade noget, som ikke vedkommer den under konkursbehandlingen hørende formue, såvel som retssager, der angår retsforhold, som står udenfor konkursen, anlægges imod skyldneren uden hensyn til den indtrådte konkurs.

§ 10. Ved konkursens indtrædelse taber arrest, som måtte være gjort i de under konkursbehandlingen hørende formuegenstande, sin virkning, ligesom også al adgang til at gøre arrest i dem såvel som til at søge fyldestgørelse i dem gennem eksekution og tvangsauktion falder bort.

Stk. 2. Dog fortabes ikke retten til ifølge udlæg, opnået førend konkursens begyndelse, at søge fyldestgørelse i det udlagte uden

hensyn til konkursen, ligesom også den, der inden konkursens begyndelse har fået afsætning, uanset konkursen bevarer sin ret til i sin tid at få udlæg og derefter søge fyldestgørelse i det afsatte gods, jfr. dog §§ 23 og 158.

§ 11. I de retssager, som måtte være anlagte af skyldneren førend konkursen, er boet berettiget til at indtræde i skyldnerens sted, for så vidt sagens genstand efter sin beskaffenhed henhører til konkursmassen.

§ 12. En fordrings anmeldelse i boet har samme virkninger med hensyn til forhalingsrenter, afbrydelse af hævde m. m. som retssags anlæg.

Stk. 2. De af selve retsforholdet flydende renter vedbliver at løbe, indtil fordringen ved udlodningen i det hele eller for en del betales.

Kapitel 3.

Om konkursens almindelige indflydelse på de før den af skyldneren indgåede retshandeler.

§ 13. Alle på skyldneren hvilende retskrav, som skal fyldestgøres af konkursmassen, kan af boet fordres omsatte til penge efter den interesse, fordringshaveren har i deres opfyldelse.

§ 14. Konkursens indtræden har til følge, at alle på skyldneren hvilende retskrav, som skal fyldestgøres af konkursmassen, er at anse som forfaldne i den forstand, at boet, uden hensyn til den fastsatte forfaldstid, er beføjet til at yde og fordringshaveren pligtig til at modtage straks.

§ 15. Enhver, der skylder noget til konkursboet, kan deri afkorte, hvad han har at fordr i boet, uden hensyn til fordringens eller modfordringens beskaffenhed, såfremt fordringen af fordringshaveren selv eller af nogen, efter hvem han har arvet den, er erhvervet inden konkursens begyndelse, uden at skyldneren med erhvervens vidende befandt sig i noget af de i § 24 omhandlede tilfælde, eller den hidrører fra en forpligtelse, som han under lige forudsætninger har pådraget sig inden dette tidspunkt. Rejses der tvivl om tidspunktet for erhvervelsen, og kan dette ikke på anden

måde oplyses, tilstedes det fordringens ejer med ed at bekræfte rigtigheden af sit opgivende i så henseende, hvilken ed kan modtages af skifteretten i en skiftesamling.

Stk. 2. Boets håndskriftskrav må, forinden udløbet af den givne anmeldelsesfrist (§§ 84-85) eller senere, for så vidt modkrav er anmeldte (§ 91), ikke borttransporteres på en sådan måde, at vedkommende skyldneres ret til modregning derved udelukkes.

§ 16. Med hensyn til gensidig bebyrdende retshandeler, som ikke forinden konkursens begyndelse er opfyldte fra skyldnerens side, gælder følgende regler:

- 1) Har medkontrahenten intet erlagt af den ham påhvilende ydelse, er boet, hvis det vil indtræde i retshandelen, forpligtet til fuldt ud at udrede den betingede modpræstation. Det kan forlanges, at boet, hvis tiden for ydelsen ikke forinden kommer, snarest mulig og senest inden 3 uger, efter at det dertil er opfordret, skal erklære, om det vil indtræde i retshandelen og forordre dens opfyldelse; afgives ingen erklæring inden denne frist, er medkontrahenten berettiget til at antage, at boet ikke vil forordre retshandelens opfyldelse.
- 2) Samme regel gælder, hvis medkontrahenten forinden konkursens begyndelse for en del har erlagt den ham påhvilende ydelse. Vælger boet i dette tilfælde ikke at opfylde kontrakten, skal det udlevere det modtagne, for så vidt det endnu findes i boet, dersom medkontrahenten har taget et gyldigt forbehold om tilbagelevering i tilfælde af modpræstationens udeblivelse eller det iøvrigt ifølge forholdets beskaffenhed må antages, at hans ejendomsret ikke var at anse for opgivet, førend han erholdt modpræstationen, såsom når der er solgt mod kontant betaling, uden at sælgeren senere udtrykkelig eller stiltiende har indrømmet køberen kredit. Dog er boet ikke forpligtet til at udlevere det modtagne, forinden medkontrahenten har holdt det skadesløst for den del af vederlaget, som skyldneren tidligere måtte have erlagt.
- 3) Den under nr. 2 givne regel om tilbagelevering af modtagne ydelser, som endnu måtte være i behold i boet, er under lige

betingelser anvendelig i tilfælde af, at medkontrahenten forinden konkursens begyndelse har erlagt den hele ham påhvilende ydelse.

Stk. 2. I alle tilfælde, hvor der ikke påhviler boet nogen forpligtelse til at udlevere det ydede, såvel som hvor det vælger ikke at opfylde retshandelen, er medkontrahentens ret indskrænket til at konkurrere i boet for den ham tilkommende fordring og for det mulige krav på erstatning for det tab, han lider ved, at kontrakten ikke opfyldes.

§ 17. Har skyldneren lejet eller forpagtet en urørlig ting, indtræder boet fra konkursens begyndelse i hans sted, for så vidt ikke retshandelen indeholder afvigende bestemmelser.

Stk. 2. Dog kan såvel boet som udlejeren opsige leje- eller forpagtningsforholdet med sædvanligt varsel til almindelig fardag, selv om det måtte være indgået for en bestemt længere tid eller med længere opsigelsesfrist, men den opsigende bliver da pligtig at skadesløsholde medkontrahenten for dennes interesse i retsforholdets fortsættelse.

Stk. 3. Med hensyn til de i forordning af 15de juni 1792 § 11 omhandlede forpagtninger af bøndergårde har det sit forblivende ved den gældende rets regler.

Stk. 4. Ved livsfæsteforhold indtræder boet ligeledes, uden at jorddrotten kan hindre det, i fæsterens ret, dog at det ikke uden dennes samtykke kan opsige forholdet eller med jorddrotten forene sig om dets ophør.

§ 18. Er flere, der hæfter solidarisk for samme fordring, kommet under konkurs, da har fordringshaveren ret til i ethvert af boerne at forordre udlæg efter fordringens hele pålydende beløb, indtil han har fået sit hele tilgodehavende dækket. Udgør udlæggene sammenlagte mere end den hele fordrings beløb, da tilfalder det overskydende det eller de boer, som, dersom fordringen alene havde været gjort gældende imod samme, ville have haft ret til at forordre tilbagebetaling af de øvrige, dog selvfølgelig således, at intet bo får mere af det overskydende, end det selv har betalt på fordringen. Iøvrigt har i deslige tilfælde de boer, i hvilke en sådan fordring er anmeldt, intet krav på hverandre indbyrdes.

§ 19. Er en fordring af en medskyldner eller forlover indfriet efter konkursens begyndelse, har den, der har indfriet fordringen, samme ret både mod medforlovers og skyldners boer, som den oprindelige fordringshaver ville have haft, indtil han har fået fuldt udbetalt, hvad han, om skyldneren eller medforloveren ikke havde været under konkurs, ville have kunnet fordr. Derimod bliver det at afgøre efter den borgerlige rets regler, om den, der førend konkursens begyndelse har indfriet en fordring, erhverver samme ret imod medforlovers og skyldners boer som den oprindelige fordringshaver.

Kapitel 4.

Om rotshandlers afkræftelse ved senere påfølgende konkurs.

§ 20. Dersom skyldneren i løbet af de sidste 8 uger førend konkursens begyndelse har betalt gæld, forfalden eller ikke forfalden, ved til fordringshaveren at afhænde fast ejendom, skib eller andre genstande, som efter de pågældes endes stilling og forhold må anses for usædvanlige betalingsmidler, eller har betalt ikke forfalden gæld, selv om dette er sket med sædvanlige betalingsmidler, kan boet fordr, at den stedfundne betaling skal gå tilbage, og at fordringshaveren som følge heraf skal tilbagegive det modtagne eller dets værdi.

§ 21. Panterrettigheder, som skyldneren i den i § 20 nævnte tid måtte have stiftet til sikkerhed for forpligtelser, der ikke samtidig stiftes, kan ikke gøres gældende mod boet.

Stk. 2. Dersom panthaveren i de i denne paragraf omhandlede tilfælde i kraft af panteretten har fået fyldestgørelse, skal han tilsvare boet det modtagne eller dets værdi.

§ 22. De i §§ 20 og 21, stk. 1, indeholdte bestemmelser kommer dog ikke til anvendelse, såfremt det oplyses, at skyldneren endnu var solvent, da sikkerheden blev stillet eller betalingen skete, ej heller, når kreditor eller medkontrahenten afkræfter den formodning om, at han har været vidende om skyldnerens insolvens, som i de i bemeldte paragraffer omhandlede tilfælde skal anses for at være til stede.

Stk. 2. I henseende til afkræftelse anses en panteret som stiftet på det tidspunkt, da panteretten sikredes mod tredjemand ved tinglysning, overgivelse af pantet eller lignende sikringsakt. Ved overdragelse af fordringer, der ikke er knyttet til et omsætningspapir, er tidspunktet for underretning til skyldneren om overdragelsen afgørende.

§ 23. Er udlæg gjort efter et af skyldneren i den tid, som i § 20 er sagt, indgået forlig om betaling af gæld, eller efter en dom, der er erhvervet i en i fornævnte tidsrum anhängiggjort sag, bortfalder enhver af udlægget flydende særlig ret imod boet, med mindre det oplyses, at skyldneren, da forliget blev indgået eller sagen anhängiggjort, endnu var solvent, eller det ifølge samtlige omstændigheder må antages, at fordringshaveren ikke var vidende om skyldnerens insolvens.

Stk. 2. Udlæg ifølge forlig og dom samt udpantning taber, selv om afkræftelse ikke kan finde sted efter stk. 1, enhver retsvirkning over for skyldnerens konkursbo, når konkursen begynder senest 3 ugers dagen efter den dag, da udlægget eller udpantningen blev givet.

Stk. 3. Når afkræftelse finder sted efter denne paragraf, skal fordringshaveren tilsvare konkursboet den fyldestgørelse, han måtte have fået på grundlag af udlægget eller udpantningen.

§ 24. Har skyldneren på en tid, hvor han er undvejen for gæld, eller hvor hans bo af nogen fordringshaver er begært taget under konkursbehandling, eller hvor han som følge af, at han har set sig nødsaget til at standse sine betalinger, eller af andre grunde måtte forudse sit fallissement som nær forestående, foretaget nogen disposition, derunder indbefattet betaling af forfalden gæld, hvorved han på en mod straffelovens § 261 stridende måde har begunstiget nogen enkelt kreditor på de andres bekostning, kan boet, såfremt konkursen virkelig påfølger, fordr, at den stedfundne betaling eller den trufne disposition går tilbage og det modtagne eller dets værdi tilbagegives, hvis pågældende kreditor, dengang betalingen fandt sted eller dispositionen blev truffen, var vidende om de foranførte omstændigheder.

§ 25. Når nogen i henhold til de foregående regler til boet skal udlevere det modtagne eller dets værdi, er han berettiget til at erholde tilbagegivet, hvad han måtte have ydet skyldneren mere end det, hvorfor han har modtaget betaling, ligesom han overhovedet, når en betaling går tilbage, i forhold til boet bliver at behandle, som om ingen betaling havde fundet sted.

Stk. 2. Tilbagefordring af en med sædvanlige betalingsmidler erlagt betaling af en forfalden veksel kan ikke gøres gældende imod den, som ville have haft ret til at fordre vekslens dækket af andre i tilfælde af skyldnerens fallissement, men som ved den stedfundne betaling af vekslens er blevet forhindret i at gøre denne ret gældende, hvorimod det til vekslens dækning medgåede beløb kan søges tilbage hos den, hvem vekslens betaling tilsidst ville komme tilgode, og som i tilfælde af, at den ikke var blevet betalt, måtte have udredet beløbet, såfremt han, da han udstedte vekslens eller bortendosse-rede den, var vidende om, at skyldneren befandt sig i noget af de i § 24 omhandlede tilfælde.

§ 26. Den, som i det sidste år førend konkursens begyndelse og på en tid, da skyldneren var insolvent, har modtaget nogen gave af denne, er pligtig at tilbagegive sådan gave eller erstatte dens værdi, dersom han må antages ved dens modtagelse at have været vidende om nogen omstændighed, der kunne lade ham formode skyldnerens insolvens. Er der i anledning af den ham gj. orte gave påført modtageren nogen udgift, bør denne erstattes ham af boet.

Stk. 2. Foranstående skal også gælde, når retshandelen udvortes fremtræder under form af et salg, magelæg, lejemål eller lignende overdragelse, hvis det på grund af misforholdet mellem de gensidige ydelser eller iøvrigt efter omstændighederne skønnes, at retshandelen i virkeligheden indeholder en gave, dog at boet tilsvares, hvad der fra den anden side måtte være ydet.

§ 27.*) (Ophævet).

§ 28. Det har fremdeles sit forblivende ved den i Danske Lovs 5-14-46, andet led, indeholdte bestemmelse om, at ingen afhæn-

delser, som er sket ved gave, køb eller i andre måder imellem ægtefæller, forældre og børn eller arvelader og arvinger, skal komme kreditorerne i konkursboer til skade, når de befindes at være sket, efter at skyldnerne var kommet i den tilstand og var så hårdt med gæld beladt, at de ej deres gæld kunne betale.

§ 29. Har den, med hvem skyldneren har indgået nogen retshandel af sådan beskaffenhed, som omhandles i §§ 20-28, overdraget de modtagne genstande eller rettigheder til en anden, da har boet også mod denne ret til at fordre genstandene eller rettighederne tilbagegivne eller deres værdi erstatet, såfremt han var vidende om, at der ved overdragelsen tilsigtedes at lægge hindringer i vejen for boets ret.

§ 30. Sag, hvorved boet i henhold til reglerne i §§ 20-29 vil angribe indgåede retshandeler, må anlægges inden 4 uger efter den skiftesamling, hvori prøvelse af vedkommende fordring har fundet sted, medmindre sagen skal føres på Færøerne, Island eller de vestindiske øer eller i udlandet, i hvilket tilfælde den fornødne foranstaltning hertil må ske inden 8 uger.

Stk. 2. Afkræftelses-indsigelse for skifteretten må fremsættes inden den ovenangivne frist.

Kapitel 5.

Om ordenen, hvori fordringerne mod et konkursbo skal fyldestgøres.

A. Om ordenen mellem dem, der skal fyldestgøres af konkursboets almindelige masse.

§ 31. Af den fælles konkursmasse bliver fremfor al anden gæld at fyldestgøre de fordringer, som lovligt er opstået i anledning af selve konkursen og konkursboets behandling.

Stk. 2. Hertil henregnes:

- a) De til skyldnerens tarvelige, men dog sømmelige begravelse medgående omkostninger, for så vidt boet overhovedet er pligtigt til at besørge denne.
- b) Alle fordringer på boet, som opstår af konkursbehandlingen og af de retshandeler, hvori boets bestyrelse gyldigt har indladt sig i anledning af denne.

*) Se nu forsikringsaftalelovens § 117.

c) Samtlige skiftegebyrer og de dermed forbundne afgifter til det offentlige.

Stk. 3. I fornødent fald nyder de under litra a og b nævnte fordringer fortrin fremfor de under litra c nævnte.

§ 32. Efter de i § 31 nævnte krav dækkes omkostninger ved offentlig akkordforhandling og dennes forberedelse samt forpligtelser, som skyldneren under forhandlingen har indgået med skriftligt samtykke af en af skifteretten dertil beskikket mand, såfremt skyldnerens begæring om offentlig akkordforhandling er taget til følge af skifteretten og konkursen er begyndt inden 3 måneder efter akkordforhandlingens ophør, jfr. § 34, stk. 5 og 6, i lov om tvangsakkord uden for konkurs.

§ 33. Derefter fyldestgøres i lige forhold

- 1) Krav på løn og andet vederlag for arbejde i skyldnerens tjeneste, som er forfaldet i tidsrummet fra 6 måneder før konkursbegæringens indgivelse indtil konkursdekretets afsigelse.
- 2) Krav på erstatning for afbrydelse af arbejdsforholdet, dog ikke for længere tid tilbage end 6 måneder før konkursbegæringens indgivelse.
- 3) Krav på godtgørelse, for så vidt opsigelsen eller afbrydelsen af arbejdsforholdet har fundet sted inden for de sidste 6 måneder før konkursbegæringens indgivelse.
- 4) Lønmodtageres krav på feriegodtgørelse.
- 5) Krav som nævnt i nr. 1-3 for længere tid tilbage end angivet i disse bestemmelser, såfremt fordringshaveren efter skifterettens skøn har søgt kravet gennemført uden ugrundet ophold, men ikke har kunnet nå at foretage et udlæg, der opretholdes i forhold til konkursboet.

Stk. 2. Skifteretten kan nægte fortrinsret efter stk. 1 for personer, der i kraft af deres eller deres nærmestes aktiebesiddelse eller andel i den virksomhed, der er inddraget under konkursbehandlingen, udøvede eller kunne udøve en væsentlig indflydelse på virksomheden.

§ 33 a. Derefter fyldestgøres i lige forhold leverandørers krav på afgiften af varer, der er afgiftspligtige i henhold til de i stk. 2

nævnte love, og som i afgiftsberigtiget stand er leveret skyldneren til videresalg inden for et tidsrum af 12 måneder før konkursens begyndelse.

Stk. 2. Fortrinsretten efter stk. 1 omfatter afgifter til staten i henhold til følgende love:

- 1) Lov om forskellige forbrugsafgifter, jfr. lovbekendtgørelse nr. 356 af 17. august 1967.
- 2) Lov om afgift af vin og øl og om afgift på omsætningen af stærke drikke i restaurationsvirksomheder o. lign., jfr. lovbekendtgørelse nr. 369 af 6. september 1967, som ændret senest ved lov nr. 117 af 29. marts 1969.
- 3) Lov om tobaksafgifter, jfr. lovbekendtgørelse nr. 370 af 6. september 1967, som ændret ved lov nr. 67 af 15. marts 1968.
- 4) Lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger, jfr. lovbekendtgørelse nr. 371 af 6. september 1967.
- 5) Lov om afgift af konsum-is, jfr. lovbekendtgørelse nr. 372 af 6. september 1967.
- 6) Lov nr. 414 af 18. december 1968 om afgift af chokolade- og sukkervarer m. m.
- 7) Lov nr. 116 af 29. marts 1969 om afgift af spiritus.

Stk. 3. Lige med de i stk. 1 og 2 nævnte krav fyldestgøres leverandørers krav på afgiften af varer, der er afgiftspligtige i henhold til lov om afgift af parfumer, toiletmidler m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 357 af 17. august 1967, og som i afgiftsberigtiget stand er leveret skyldneren til videresalg eller til anvendelse i frisørvirksomhed inden for et tidsrum af 12 måneder før konkursens begyndelse.

§ 34. Efter de i den foregående paragraf omhandlede krav, men forud for simpel personlig gæld bliver endvidere at fyldestgøre de fordringer, som måtte være forbundne med almindeligt, lovbestemt underpant i løsøre. Imellem disse fordringer indbyrdes bliver den ældre at fyldestgøre fremfor den yngre.

§ 35. Derefter fyldestgøres i lige forhold alle andre fordringer, bortset fra de i § 35 a nævnte.

§ 35 a. Efter andre fordringer fyldestgøres i nedennævnte rækkefølge:

- 1) Krav på renter af de i §§ 33, 33 a, 34 og 35 nævnte fordringer, som påløber efter konkursdekretets afsigelse.
- 2) Krav på bøder og værdikonfiskation samt krav på betaling af tillæg til skat som følge af urigtig eller undladt selvangivelse.
- 3) Krav ifølge gaveløfter.

B. Om deres retsstilling, som har krav på fyldestgørelse af enkelte ting eller rettigheder, der henhører til boet.

§ 36. Det indbyrdes forhold imellem de retskrav, der hjemler en særlig rådighed over eller fortrinsret i enkelte ting eller rettigheder, tilhørende boet, bestemmes efter den borgerlige rets regler, dog med iagttagelse af nedenstående bestemmelser.

§ 37. Alle viljebestemte underpanteret-tigheder og alle lov- eller retsbestemte panteret-tigheder bliver at fyldestgøre gennem konkursbehandlingen efter en af boet foretaget realisation af pantet. Denne skal, for så vidt angår faste ejendomme, når det forlanges at nogen anden panthaver i samme, hvis fordring er forfalden, uden hensyn til, om konkursdekretet er påanket, ske uden

andet ophold end det, der følger af iagttagelsen af de i lovgivningen givne forskrifter angående fremgangsmåden ved realisationen. Under forudsætning af, at konkursdekretet ikke er påanket, tilkommer der den panthaver, hvis fordring ikke er forfalden, en lige ret, såfremt det må antages at være usikkert, om pantet vil tilstrække til dækning af hans fordring, og om dets bestyrelse vil medføre underskud, som skal bæres af ham.

Stk. 2. Ligeledes vil andre rettigheder over tingen, som formedelst deres sekundære karakter i overensstemmelse med den borgerlige rets regler bliver at omsætte til fordring på en del af den ved tingens bortsalg indvundne købesum, være at fyldestgøre gennem realisationen ved boet.

Stk. 3. Hvad der måtte blive tilovers efter de heromhandlede rettigheders tilfredsstillelse, indgår i boets fælles masse.

§ 38. Forud for de i den foregående paragraf nævnte krav går, om fornødent:

- a) De i § 31, litra a, omhandlede fordringer;
- b) de i § 31, litra b og c, omhandlede fordringer, for så vidt de helt eller delvis vedkommer de behæftede ting eller rettigheder.

§ 39.*) (Ophævet).

II. Om fremgangsmåden ved konkursboers behandling.

Kapitel 6.

iOm konkursens begyndelse.

§ 40. Enhver, der tror sig ude af stand til at fyldestgøre sine gældsforpligtelser, kan fordre sit bo taget under konkursbehandling.

§ 41. Når nogen undviger af riget eller holder sig skjult, uden at hertil kan formodes anden grund end gæld, skal skifteretten, så snart den dertil opfordres af nogen fordringshaver, tage skyldnerens bo under konkursbehandling, for så vidt der er grund til at befrygte, at udsættelse hermed ville komme hans kreditorer til skade.

Stk. 2. Dersom skifteretten finder anledning hertil, kan den beskikke en god mand, såvidt muligt blandt skyldnerens slægt eller

venner, til at afgive erklæring, forinden konkursbehandling besluttet.

§ 42. Enhver, der har forfalden fordring, som ikke behørig fyldestgøres, kan, for så vidt fordringen ikke er sikret ved tilstrækkeligt pant, forlange skyldnerens bo taget under konkursbehandling, når det ved oplysninger, der er fremkommet under eksekutions- eller arrestforretninger, som nogen hos ham har afholdt, eller ved skyldnerens egen erkendelse eller andre bevisligheder godtgøres, at hans bo er utilstrækkeligt til betaling af hans gæld.

§ 43. Når nogen, som efter lovgivningen er forpligtet til at føre forretningsbøger eller for ikke længere end 1 år siden har udøvet

*) § 39 er ophævet ved lov nr. 177 af 29. april 1960, der i § 2, stk. 3, indeholder sålydende bestemmelse: „På pantebreve tinglyst før lovens ikrafttræden kommer de hidtil gældende regler til anvendelse”.

virksomhed med sådan forpligtelse, har standset sine betalinger, har enhver fordringshaver, så længe standsningen med betalingen varer, ret til at forlange skyldnerens bo taget under konkursbehandling, uden at han behøver at føre andet eller videre bevis for skyldnerens insolvens.

§ 44. Når nogen af de i den foregående paragraf nævnte personer, efter gennem en beskikkelse at være opfordret til at betale uimodsagt eller bevist forfalden gæld, som ikke er sikret ved tilstrækkeligt pant, undlader at gøre dette i mere end 14 dage efter beskikkelsen, kan den fordringshaver, som har iværksat påkravet, fordrø boet taget under konkursbehandling. Dog kan denne ret ikke benyttes i længere tid end 14 dage efter udløbet af den nævnte frist.

§ 45. Som handlende, henholdsvis fabrikant eller skibsreder, anses i denne lov enhver, der efter lovgivningen er forpligtet til at føre forretningsbøger.

§ 46. De i § 43 omhandlede personer er forpligtede til at erklære sig fallit, når den årlige opgørelse af deres status i de 3 sidste år har vist en stadig tilbagegang, og ubalancen udgør 30 pct. af aktivmassen.

§ 47. Den, der i henhold til § 40 forlanger sit bo taget under konkursbehandling, skal derom indgive skriftlig begæring til skifteretten, ledsaget af en af ham underskrevet nøjagtig fortegnelse over hans aktiver og passiver med navnlig angivelse af kreditorerne samt over de bøger, som måtte være førte i hans forretning. Kan fortegnelsen ikke straks medfølge begæringen, har skyldneren i denne at opgive grunden hertil samt derefter snarest mulig at indlevere den. Sådan fortegnelse har skyldneren også på forlangende at afgive til skifteretten, så snart hans bo efter nogen fordringshavers begæring er taget under konkursbehandling.

§ 48. Når en fordringshaver i henhold til §§ 42, 43 eller 44 forlanger sin skyldners bo taget under konkursbehandling, indgiver han derom til skifteretten skriftlig begæring, som bør indeholde angivelse af de omstændigheder, hvorpå forlangendet grundes.

Stk. 2. Skifteretten har derefter at beramme et møde, der såvidt muligt skal holdes inden 48 timer, og med et af den be-

stemt varsel dertil at indkalde skyldneren, såvel som vedkommende fordringshaver, hvorpå der i selve mødet eller dog snarest mulig tages beslutning, om fordringshaverens begæring mod eller uden sikkerhedsstillelse skal tages til følge eller ikke.

Stk. 3. Skifteretten er berettiget til at afæske skyldneren de i så henseende fornødne erklæringer. Nægter denne svar på skifterettens spørgsmål, eller udebliver han uden gyldigt forfald, kan han behandles som den, der ikke drister sig til at modsige fordringshaverens opgivelser.

§ 48 a. Skifteretten kan udsætte behandlingen af en indgiven konkursbegæring, når vedkommende fordringshaver, der har forlangt skyldnerens bo taget under konkursbehandling, og skyldneren er enig herom, eller når skyldneren anmoder om sådan udsættelse for ufortøvet at kunne foretage skridt til at tilvejebringe de nødvendige betingelser for åbning af forhandling om tvangsakkord udenfor konkurs i henhold til lov af 14. april 1905. Sådanne udsættelser kan højst gives for 14 dage ad gangen og må ikke udstrækkes over et tidsrum af 8 uger. Skifteretten kan gøre udsættelsen afhængig af, at skyldneren undergives tilsyn af dertil af skifteretten beskikkede mænd, til hvem han vil have at aflægge regnskab for sine dispositioner.

§ 48 b. Har skifteretten ved konkursens erklæring grundet sin kompetence på anden omstændighed end den, at skyldneren har eller ved sin død havde bopæl her i riget, jfr. § 41, skal dette oplyses i konkursbeslutningen.

§ 49. Når konkursbehandling ved skifterettens kendelse er besluttet, bliver udførelsen af denne beslutning ikke opholdt ved påanke.

Stk. 2. Dog bør der, når påanke finder sted, ikke, forinden endelig dom er falden, foregå noget salg af boets ejendele, der ikke er en følge af genstanden beskaftethed eller skyldnerens næringsvej, medmindre skyldneren samtykker deri.

§ 50. Konkursen anses, for så vidt skifteretten tager beslutning om, at konkursbehandling skal finde sted, som begyndt fra det øjeblik af, da skyldnerens begæring om

eller en fordringshavers opfordring til eller forlangende om at tage boet under behandling som konkurs er indgivet til skifteretten. Efter at konkursen er begyndt, står det ikke den eller dem, der har begæret konkursbehandling, åbent at lade den bortfalde; derimod er skifteretten, når konkursen alene er fremkaldt ved skyldnerens egen begæring, og han, forinden indkaldelse af kreditorerne efter § 84 har fundet sted, gør det antageligt, at han er i stand til at fyldestgøre sine kreditorer, berettiget til at hæve den tidligere afgivne kendelse om boets overtagelse til konkursbehandling, for så vidt de mødte kreditorer ikke modsætter sig dette. Når konkursbehandling således bortfalder, bør dette, for så vidt offentlig bekendtgørelse har fundet sted om konkursens begyndelse (§ 52), uden ophold bekendtgøres på lige måde.

Kapitel 7.

De første foranstaltninger ved konkursboets behandling.

§ 51. Straks efter konkursens begyndelse skal der afholdes en begyndelsesforretning, under hvilken skifteretten ved forsegling eller på anden hensigtsvarende måde har at tage boet og særlig fallentens handelsbøger under sin varetægt, ligesom den har at drage omsorg for, at de boet tilhørende genstande, som findes i andre retskredse, tages under forsegling eller anden varetægt af stedets skifteret.

Stk. 2. Denne forretning er fordringshaverne berettiget til at overvære, ligesom de kan fremsætte deres bemærkninger til protokollen.

§ 52. Skifteretten har uopholdelig at drage omsorg for, at en offentlig bekendtgørelse om konkursboets overtagelse indrykkes i de for skiftebekendtgørelser i almindelighed bestemte aviser, såvel som at den fornødne tinglæsning finder sted ved de jurisdiktioner, under hvilke boets faste ejendomme er beliggende.

Stk. 2. Bekendtgørelsen i aviserne skal foruden underretning om, at boet er taget under konkursbehandling, indeholde:

- a) Tilkendegivelse om, at der til en opgiven tid på den tredje eller fjerde søgnedag efter bekendtgørelsens datum vil i nær-

værelse af og efter samråd med de mødte fordringshavere af skifteretten blive taget bestemmelse om ansættelsen af en midlertidig bestyrer samt om registreringens foretagelse;

- b) berømmelse af en skiftesamling til en tid, ikke tidligere end 14 dage og ikke senere end 3 uger efter bekendtgørelsens datum, med navnlig angivelse af de genstande, som i medfør af denne lov, særlig §§ 66, 68 og 70, vil blive at forhandle.

Stk. 3. Skifterettens pligt at meddele visse fordringshavere særlig underretning om konkursbehandlingen vedbliver fremdeles ligesom hidtil.

§ 53. Skønner skifteretten, at valget af midlertidig bestyrer ikke uden fare for boet kan udsættes så længe, som i foregående paragraf er bestemt, er den berettiget til forinden at ansætte en sådan, efter såvidt mulig derom at have rådført sig med de fordringshavere, der har givet møde under begyndelsesforretningen. Den midlertidige bestyrer skal være en uberygtet, vederhæftig, forretningskyndig mand og må ikke være skyldnerens ægtefælle eller så nær som søskendebarn beslægtet eller besvogret med skyldneren, ej heller stå i tjenesteforhold til skifteretten eller dennes enkelte medlemmer; at nogen er kreditor i boet, er ikke til hinder for, at han kan ansættes som midlertidig bestyrer.

Stk. 2. Ligeledes er skifteretten berettiget til at foretage registreringen straks, når denne ikke uden skade for boet kan udsættes.

§ 54. Skifteretten skal til fastsat tid foretage registrering af boet og i forbindelse hermed lade iværksætte vurdering. Vederlaget til vidner og vurderingsmænd fastsættes af skifteretten og afholdes af boet.

Stk. 2. Ved registreringen skal den midlertidige bestyrer være tilstede og påse efter bedste evne, at intet forbigås, ligesom fordringshaverne er berettigede til at være tilstede og fremsætte deres bemærkninger ved forretningen.

Stk. 3. Skyldneren er pligtig på skifterettens forlangende at give møde under registreringen og at meddele alle fornødne oplysninger.

§ 55. Den midlertidige bestyrer har, såvidt muligt, uopholdelig ved anbefalet brev at tilstille samtlige på den tid bekendte, såvel udenrigske som indenrigske, fordringshavere eller deres bekendte kommissionærer på stedet genpart af den i § 52 nævnte bekendtgørelse, dog uden at der på undladelse heraf kan bygges nogen indsigelse mod gyldigheden af, hvad der i skiftesamlingen måtte forhandles eller besluttes.

§ 56. Skifteretten kan, efter at have rådført sig med den midlertidige bestyrer og, såvidt der hertil er anledning, de på stedet værende til den tid bekendte fordringshavere, beslutte, at skyldnerens forretninger enten i det hele eller for enkelte forretningsgrenes vedkommende skal fortsættes for boets regning inden de grænser, som lovgivningen tillader, dersom en pludselig standsnings ville påføre boet betydelig skade. Besluttes midlertid fortsættelse af forretningerne, tager skifteretten, efter at have rådført sig, som ovenfor er sagt, bestemmelse om, hvorledes der skal forholdes med forretningernes førelse.

§ 57. Når nødvendigheden kræver, at der hurtig må tages beslutninger, som går ud over en blot midlertidig bestyrelse af boet, har den midlertidige bestyrer at indhente skifterettens bestemmelse. Forinden denne meddeles, har skifteretten, for så vidt tiden tillader det, først at høre de på stedet værende, til den tid bekendte fordringshavere.

Stk. 2. Den midlertidige bestyrer er i det hele undergivet skifteretten i henseende til boets behandling. Han har at aflægge regnskab til skifteretten, når hans hverv er tilende, enten fordi der er beskikket en kurator, eller fordi det besluttes, at ingen sådan skal beskikkes.

§ 58. Når skyldneren ikke ved konkursens begyndelse eller i løbet af eet år forinden har været i sådan næringsvej eller stilling, som i § 43, jfr. § 45, er nævnt, eller skifteretten antager, at særegne stedforhold er til hinder for anvendelsen af den fremgangsmåde med beskikkelse af midlertidig bestyrer, kurator og kreditorudvalg, som ellers i denne lov foreskrives, eller at boets tilstand gør sådan fremgangsmåde uformøden, kan skifteretten i det ifølge § 52, litra a, beram-

mede møde, efter at have hørt de tilstedeværende fordringshavere, bestemme, at ingen midlertidig bestyrer skal beskikkes; skifteretten har i så fald at udføre, hvad der ifølge denne lov påhviler den midlertidige bestyrer.

Kapitel 8.

Om skiftesamlinger i almindelighed.

§ 59. Alle skiftesamlinger, om hvilke der ikke er givet særlige regler i denne lov, tillyses ved en bekendtgørelse fra skifteretten i de for skiftebekendtgørelser i almindelighed bestemte aviser; varslet, der dog ikke bør overstige 14 dage, såvel som tiden og stedet for skiftesamlingens afholdelse bestemmes af skifteretten.

Stk. 2. Nødvendigheden af offentlig bekendtgørelse bortfalder, dersom skifteretten foretrækker at give dem, der skal tilkaldes, særlig personlig underretning, hvilken kan meddeles på den måde, skifteretten i hvert enkelt tilfælde anser for hensigtsmæssig; det er den tilladt at benytte meddelelse ved anbefalet brev.

§ 60. Skifteretten har forsædet i skiftesamlingerne samt leder og styrer forhandlingerne og drager omsorg for, at fornøden protokoltilførsel finder sted angående det stedfundne.

§ 61. Rejses der tvivl om, hvorvidt nogen, der som fordringshaver møder i en skiftesamling, forinden fordringerne er prøvet, bør erkendes som sådan, har skifteretten ved at høre skyldneren, efterse boets bøger og papirer eller ved at benytte andre oplysninger, som på forhånd kan have, at afgøre, hvorvidt og for hvilket beløb den mødende kan stedes til stemme. Denne afgørelse er uden indflydelse på den senere prøvelse af hans fordring.

§ 62. Ejes en fordring af flere i forening, giver den dog ikke flere stemmer, end om den ejedes af een.

Stk. 2. Betingede fordringer giver stemme, selv om betingelsen for fordringens opståen ikke er indtrådt. Dog kan, for så vidt fordringen tilkommer flere, kun een af dem og da navnlig den, der for tiden må anses for den nærmest berettigede kreditor, afgive stemme. Forloveren har således ingen stem-

me, førend han har udløst hovedkreditor og derved er trådt i dennes sted, og, hvor varer er solgte mod veksler på tredjemand under forbehold af sammes rigtige akcept, er sælgeren, indtil denne har fundet sted, men derefter vekselakceptanten den stemmeberettigede repræsentant for fordringen.

§ 63. De kreditorer, som ikke har nogen interesse i de spørgsmål, der foreligger til afgørelse, såsom fordi de vil få fuld dækning, hvorledes spørgsmålet end afgøres, eller fordi de ikke kan vente at få nogen dækning, hvorledes det end afgøres, har ingen stemmeret.

§ 64. Den på skiftesamlingen tagne beslutning bliver at følge ved boets behandling, når den er vedtagen med en flerhed af stemmer, der både efter tal og vægt svarer til over halvdelen af samtlige bekendte eller, for så vidt anmeldelsesfristen er udløben, anmeldte fordringshaveres krav. Opnås en sådan flerhed af stemmer ikke, og beslutter skifteretten ikke efter derom fremsat ønske af mødende fordringshavere at indkalde en ny skiftesamling for at forsøge, om der ikke på denne kan tilvejebringes den fornødne flerhed af stemmer, anses fordringshaverne for at have overladt afgørelsen af det omspurgte anliggende til kurator og kreditorudvalget, således som disse derfor vil være ansvarlige (jfr. § 74).

Stk. 2. Så længe den for fordringernes anmeldelse fastsatte frist ikke endnu er udløben, har skifteretten at påse, at beslutninger af skiftesamlingen ikke strider imod endnu ikke anmeldte kreditorers interesse. Til dette øjemed kan den tilsidesætte sådanne beslutninger og i fornødent fald selv træffe bestemmelse om spørgsmålets afgørelse.

Stk. 3. Ligesom flertallet i en skiftesamling selvfølgelig intet kan bestemme, som strider imod særlige rettigheder, der tilkommer kreditorer, navnlig panthavere og privilegerede fordringshavere, således kan det heller ikke retsgyldigt fatte beslutninger, som står i strid med konkursbehandlingsens retlige øjemed, såsom ved uforment at forhale boets opgørelse eller ved at bortgive dets ejendele eller deslige, hvorimod skifteretten, når det begæres af nogen deri interesseret, har at sætte sådanne beslutninger

ud af kraft og anordne, hvad derefter retlig måtte være fornødent.

§ 65. Når kurator eller kreditorudvalget finder, at fordringshavernes beslutning udenfor de i denne lov særlig bestemte tilfælde bør indhentes om nogen del af boets forvaltning, skal skifteretten på anmodning sammenkalde en skiftesamling. Også på andragende af en fordringshaver eller af skyldneren såvel som af egen drift kan skifteretten sammenkalde en skiftesamling, når hertil skønnes at være tilstrækkelig grund.

Kapitel 9.

Om kurators antagelse og retsstilling samt om kreditorudvalget.

§ 66. I den i § 52, litra b, omhandlede skiftesamling har skifteretten at opfordre til ved afstemning af de mødende fordringshavere uden hensyn til fordringernes størrelse at bestemme, om en kurator skal beskikkes eller ikke.

Stk. 2. Beslutes det ikke at beskikke nogen kurator, bliver boet at behandle af skifteretten selv (§ 80). Beslutes det, at kurator skal beskikkes, har skifteretten at opfordre de mødende fordringshavere til at skride til valget af en sådan.

Stk. 3. Dersom ved den foretagne afstemning over halvdelen af de afgivne stemmer uden hensyn til fordringernes størrelse falder på den samme person, bliver han at beskikke, medmindre skifteretten måtte finde grund til at nægte sin billigelse. Forkaster skifteretten valget, bør retten dog give de tilstedeværende fordringshavere lejlighed til at foretage et nyt valg, som da bliver at godkende, for så vidt ikke særlige grunde taler derimod.

Stk. 4. I det tilfælde, at det gjorte valg endelig forkastes, såvel som når ingen opnår over halvdelen af de afgivne stemmer, vælger skifteretten kurator.

Stk. 5. Udebliver så mange fordringshavere i den heromhandlede skiftesamling, at ikke i det mindste en tredjedel af samtlige bekendte fordringer på boet er repræsenteret ved afstemningen, anses fordringshaverne for at have overladt det til skifteretten at bestemme, om en kurator skal beskikkes, såvel som i bekræftende fald at vælge en sådan.

Stk. 6. For at kunne vælges til kurator udkræves de samme betingelser som i § 53 med hensyn til den midlertidige bestyrer bestemt; hvis en sådan har været beskikket, kan han vælges til kurator.

§ 67. Når der herfor er en stemmeflerhed af over halvdelen af de afgivne stemmer, uden hensyn til fordringernes størrelse, kan der beskikkes flere kuratorer, som under fælles ansvar bestyrer boet. De fordele selv forretningerne mellem sig, såfremt fordringshaverne ikke har bestemt fordelingen. Den først valgte af kuratorerne skal være opmand, dersom fordringshaverne ikke har taget anden bestemmelse.

Stk. 2. Hvad der i denne lov bestemmes om kurator, gælder i så fald om kuratorerne.

§ 68. Efter at kurator er valgt, skal der af de mødende fordringshavere efter de fleste stemmer, uden hensyn til deres fordringers størrelse, blandt de bekendte fordringshavere eller deres befuldmægtigede vælges et udvalg på 3 personer, hvilke skal have indseende med kurators bestyrelse og i vigtigere tilfælde tilkaldes for at deltage i beslutningerne om boets anliggender.

Stk. 2. I det i § 66, næstsidste stykke, omtalte tilfælde vælger skifteretten foruden kurator også medlemmerne af kreditorudvalget. Det samme gælder, hvis de valgte undslår sig for at overtage det dem tildelte hverv og et nyt valg, foretaget i samme eller en anden snarest mulig derefter afholdt skiftesamling, ej heller fører til noget resultat.

Stk. 3. De valgte erholder ingen godtgørelse, men alene erstatning af rejseudgifter og hafte udlæg, og enhver af dem kan i en særlig dertil indvarslet skiftesamling afskediges af flertallet af de mødende, hvorefter nyt valg foregår.

Stk. 4. Når det senere befindes, at en fordringshaver, der er medlem af udvalget, ikke virkelig har noget tilgode hos boet, bliver han ligeledes at afskedige af skifteretten, og nyt valg foregår på den ovenfor bestemte måde.

Stk. 5. Når flere kuratorer vælges i henhold til § 67, kan fordringshaverne med den der angivne stemmeflerhed vedtage, at intet kreditorudvalg skal nedsættes. De forretninger, som ifølge denne lov udføres af kreditorudvalget, tilfalder da skifteretten.

§ 69. Såvel den midlertidige bestyrer som kurator har krav på et passende honorar for deres arbejde såvel som på godtgørelse af hafte udlæg i anledning af boets bestyrelse.

Stk. 2. I tilfælde af uenighed tilkommer det skifteretten at bestemme honoraret og bedømme udlæggenes nødvendighed og størrelse m. m.

§ 70. Samtidig med kurators valg bliver det tillige at bestemme, om han skal stille sikkerhed, samt hvori denne skal bestå.

Stk. 2. Afgørelsen heraf sker ved afstemning, således at, når flertallet af de afgivne stemmer uden hensyn til fordringernes størrelse lyder på, at sikkerhed skal stilles, afgør skifteretten, hvori sikkerheden skal bestå. Er det kun et mindretal, der forlanger, at der skal stilles sikkerhed, afgør skifteretten, om dette ikke desto mindre bør ske.

Stk. 3. Selv om kurator ikke fra begyndelsen af har stillet sikkerhed, kan skifteretten, når kreditorudvalget fremsætter begæring derom, senere pålægge ham at stille en sådan.

Stk. 4. Den stillede sikkerhed bliver, for så vidt den består i penge eller pengeeffekter, at indsætte til forvaring i en solid sparekasse, bank eller lignende indretning på boets regning.

§ 71. Når skifteretten finder grund hertil eller kreditorudvalget forlanger det, afskediges kurator, hvorefter nyt valg foregår på den i § 66 bestemte måde i en 8 dage forud bekendtgjort skiftesamling. Fordringshaverne kan i denne vælge den afskedigede kurator, om de hermed tror sig bedst tjente; dog kan skifteretten nægte sin billigelse af valget, medmindre anmeldelsesfristen er udløben og en sådan flerhed af kreditorer, som § 64 ommelder, har genvalgt kurator.

Stk. 2. Den afskedigede kurator er, dersom det forlanges, pligtig at fortsætte sine forretninger, indtil en ny er valgt, til hvem han har at aflægge regnskab og overlevere boet.

§ 72. Den rådighed over boet, som skyldneren ved konkursens indtræden har tabt, udøves på fordringshavernes vegne og i deres interesse af kurator med de indskrænkninger og bestemmelser, som i det

følgende angives. Han har at drage omsorg for, at både aktiv- og passivmassen rettelig udfindes, såvel som at boets midler sikres og anvendes til, såvidt tilstrækker, at tilfredsstille fordringshaverne i den ved lovgivningen bestemte orden. Han har som en følge heraf at sørge for konkursmassens bevarelse og den fornødne realisation af boets ejendele, ligesom det også påhviler ham både at indfordre boets tilgodehavende, i fornødent fald ad rettens vej, og at undersøge samt, om nødvendigt, imødegå påstandene om udlevering af ting, der findes i boet, såvel som i øvrigt at varetage boets tarv imod de enkelte fordringshaveres og andres særlige påstande. Til afbenyttelse under udførelsen af de ham efter det ovenanførte påhvilede pligter bliver boets papirer at overlevere kurator imod tilståelse i skifteprotokollen.

Stk. 2. Skyldneren er forpligtet til på kurators eller skifterettens begæring at meddele alle de oplysninger med hensyn til boets tilstand og forhold, som han er i stand til at give.

§ 73. Realisationen af boets pantsatte ejendele sker, for så vidt ikke andet gyldig vedtages, ved tvangsauktion efter den gældende rets regler. Kurator har at iværksætte de hertil sigtende skridt med behørig iagttagelse af panthavernes ret. Auktionskonditionerne forelægges i en skiftesamling.

§ 74. I vigtigere tilfælde kan kurator ikke tage bestemmelse om boets behandling og bestyrelse, uden at han har rådført sig med og erholdt samtykke af kreditorudvalget eller i fornødent fald af skiftesamlingen. Han holder møder med kreditorudvalget, så ofte grund dertil findes. Over forhandlingerne i disse føres en af skifteretten bekræftet bog, som ved hvert møde underskrives af kurator såvel som af medlemmerne af kreditorudvalget. Er der meningsforskel imellem disse sidste, gælder det, som de fleste stemmer vedtager, for kreditorudvalgets beslutning.

Stk. 2. Dersom kurator og kreditorudvalget ej kan blive enige, bliver skifterettens bestemmelse at indhente eller, når denne finder anledning dertil eller kurator eller kreditorudvalget forlanger det, en skiftesamling at indkalde.

§ 75. Uden kreditorudvalgets samtykke eller, hvis dette nægtes, skifterettens billigelse kan kurator navnlig ikke

- 1) erkende som tredjemand tilhørende nogen i boets besiddelse værende genstand eller samling af genstande af højere værdi end 100 rd.;
- 2) indgå forlig, hvorved der fr af aides muligt krav af mere end 100 rd.;
- 3) sælge boets udestående fordringer ved offentlig auktion;
- 4) sælge boets andre ejendele på anden måde end ved offentlig auktion;
- 5) bestemme vilkårene for auktioner over faste ejendomme eller skibe;
- 6) anlægge retssager, hvis genstand ikke er indkrævelse af boets ifølge dets bøger og papirer udestående fordringer, derunder også retssager, hvis hensigt er at omstøde retshandler, som er indgåede før end konkursen;
- 7) tage bestemmelse om påanke af de i boets retsstrætter afsagte skifte kendelser eller domme.

Stk. 2. Angår de under nr. 1 og 2 omhandlede bestemmelser en værdi af 1.000 rd. eller derover, bør sagen, selv om kurator og kreditorudvalget er enige, dog forelægges skifteretten til billigelse eller eventuelt en skiftesamling til afgørelse i overensstemmelse med § 65, og det samme gælder, hvor der er spørgsmål om at overlade boets ejendele til fallenten eller andre på hans vegne for vurderingssummen, med eller uden tillæg af visse procent.

§ 76. I udførelsen af sine forretninger har kurator at udvise almindelig agtpågivenhed, ligesom han skal aflægge nøjagtigt regnskab for sin forvaltning, i hvilket sidste øjemed han skal føre en af skifteretten autoriseret kassebog, hvori samtlige boets indtægter og udgifter straks indføres.

Stk. 2. Kurator har at drage omsorg for, at boets retsstrætter udføres på behørig måde, i fornødent fald ved en af ham antagen sagfører. Også i andre henseender kan kurator antage den fornødne medhjælp til boets bestyrelse såvel som til inkassationen, dersom han ikke selv kan bestride det hele.

§ 77. Mindst een gang hver måned, men iøvrigt så ofte kreditorudvalget måtte for-

lange det, har kurator at forelægge sin kassebog for kreditorudvalget, som gennemgår de enkelte poster i den og har at påse, at de beløb, som ikke udkræves for at dække løbende udgifter, indsættes til forvaring og frugtbargørelse i en solid sparekasse, bank eller lignende indretning, såvel som at aktiverne, om det agtes fornødent, forsynes med udvalgets prohibitivpåtegning. For så vidt der ved gennemsynet er fundet noget at bemærke, skal kreditorudvalget antegne sådant i kassebogen. Een gang hver måned eller oftere, om det forlanges, har kurator at forevise kassebogen for skifteretten, hvem det påligger at have tilsyn med, at kreditorudvalgets pålæg med hensyn til kassebeholdningens anbringelse m. v. efterkommes, ligesom også, når den selv finder noget at erindre med hensyn til anbringelsen af denne beholdning, at forhandle det derom fornødne med kreditorudvalget og efter omstændighederne forelægge sagen i en skiftesamling.

Stk. 2. Såvel i henseende til ovennævnte pligters opfyldelse som iøvrigt er kreditorudvalget beføjet til at undersøge kurators administration og afkræve ham oplysninger.

§ 78. Inden 4 uger efter den i § 52, litra b, omhandlede skiftesamling har kurator, medmindre skifteretten undtagelsesvis dertil måtte indrømme en længere frist, at udarbejde en, såvidt muligt, fuldstændig og nøjagtig oversigt over boets status ifølge dets bøger og regnskaber samt de afholdte registrerings- og vurderingsforretninger. Skyldneren er derhos forpligtet til i dette øjemed at meddele kurator alle fornødne oplysninger.

Stk. 2. Den udarbejdede statusoversigt forsynes med påtegning både af kurator og af skyldneren, enhver for sit vedkommende, om at være så fuldstændig og udtømmende, som det har været muligt at skaffe den, og at med deres vidende intet urigtigt deri findes. Derefter henlægges den heromhandlede statusoversigt, efter forudgående offentlig bekendtgørelse derom i de i § 52 omhandlede offentlige blade, på skifterettens kontor til eftersyn for boets vedkommende.

§ 79. Inden 14 dage, efter at den i den foregående paragraf omhandlede statusover-

sigt er afgiven, har kurator i forbindelse med kreditorudvalget eller efter dets begæring dertil særlig af skifteretten beskikkede handelskyndige revisorer at afgive en indberetning til skifteretten om de vigtigste årsager til fallitten, om dennes beskaffenhed, om forretningens gang i de sidste år før fallitten og om de kendsgerninger, som iøvrigt kommer i betragtning ved bedømmelsen af, om der er grund til at foranledige kriminel undersøgelse imod skyldneren, og om den ved § 46 pålagte forpligtelse er tilsidesat. Finder skifteretten grund til at foranledige kriminel undersøgelse, har den at iagttage det i så henseende fornødne. Indberetningen eller en genpart af den skal forblive til eftersyn for boets vedkommende på skifterettens kontor.

§ 80. Alt, hvad der i nærværende lov er fastsat at skulle påhvile kurator, skal i boer, i hvilke det beslutes ikke at beskikke kurator, påhvile skifteretten, dog at denne er berettiget til at antage en inkassator. I de tilfælde, hvori kurator skal tilkalde kreditorudvalget, skal skifteretten, når ingen kurator er beskikket, æske fordringshavernes mening i en skiftesamling, dersom disse ikke på samme måde, som i § 68 er foreskrevet om det der omhandlede valg, har udvalgt nogle kreditorer eller befuldmægtigede for kreditorer til at træde i stedet for skiftesamlingen.

Kapitel 10.

Foranstaltninger med hensyn til skyldnerens person.

§ 81. Skifteretten kan bestemme, at skyldneren skal anholdes, når det må antages, at han er i begreb med at fravende boet nogen af dets ejendele eller rettigheder, såvel som når i henhold til § 79 kriminel undersøgelse mod skyldneren forment at burde finde sted.

Stk. 2. Når anholdelse er iværksat, har skifteretten uden ophold derom at meddele vedkommende kriminelle ret underretning og at foranledige den kriminelle undersøgelses videre fremme. Skifteretten har at bistå undersøgelsesdommeren ved at delagtiggøre ham i alle de oplysninger med hensyn til fallentens forhold, som er fremkomne under boets behandling.

§ 82. Skifteretten kan bestemme, at skyldneren skal hensættes i simpelt fængsel, når han uden derfor at angive fyldestgørende grunde undlader at fremkomme med den i § 47 påbudte fortegnelse, behørig affattet, eller han modvilligt nægter at gå tilhænde med oplysninger ifølge §§ 54, 72 og 78 eller han uden skifterettens tilladelse forlader eller forsøger på at forlade retskredsen eller han i andre måder modvilligt undlader at efterkomme, hvad denne lov pålægger ham.

Stk. 2. Fængslingen vedvarer, så længe skifteretten finder det nødvendigt til at fremme dens hensigt, dog ingensinde længere end 6 måneder.

Stk. 3. Omkostningerne ved fængslingen afholdes på samme måde som delinkventomkostninger.

§ 83. Understøttelser af boet, såsom ved overdragelse af husgeråd, overladelse af beboelseslejlighed, underholdningsbidrag i penge o. s. v., kan tilstås skyldneren, efter at kreditorerne i den i § 52, litra b, omhandlede eller i en senere skiftesamling har haft lejlighed til at erklære sig derover og enten ingen indsigelse sker derimod eller flertallet af de mødende samtykker deri og skifteretten ikke finder grund til at nægte sin billige deraf, hvorved det navnlig bør have for øje, at ikke understøttelsens tilståelse bliver til særlig skade for nogen pantnaver eller privilegeret kreditor, som ikke har samtykket i den. Ej heller bør nogen vedvarende understøttelse tilstås for længere tid end 1 år eller ud over boets slutning, medmindre samtlige kreditors samtykke dertil tilvejebringes. Foreløbig benyttelse af registrerede effekter udover det, som ifølge § 160, jfr. § 1, ej kan inddrages under konkursen, såvel som af beboelseslejlighed kan af skifteretten overlades skyldneren med familie, indtil kreditorerne på den i det foregående bestemte måde har haft lejlighed til at erklære sig.

Kapitel 11.

Om fordringshavernes indkaldelse og fordringernes prøvelse.

§ 84. Enten i forbindelse med bekendtgørelsen om boets overtagelse (§ 52) eller ved en efter samme regler senest inden 3 uger

derefter iværksat særlig bekendtgørelse, som i nogenlunde betydelige boer bør gentages nogle gange, skal skifteretten opfordre alle og enhver, der har fordringer at gøre gældende mod boet, til inden en vis i bekendtgørelsen bestemt tid skriftlig at anmelde deres fordringer og til derhos at fremsende de dokumenter i original eller afskrift, hvortil fordringerne støtter sig, såvel som til på en anden bestemt tid at møde for skifteretten for at overvære og deltage i de anmeldte fordringers prøvelse og, dersom skyldneren er handlende, fabrikant eller skibsreder, da tillige i behandlingen af forslag til akkord, om sådant skulle blive fremsat. Derhos har kurator uden ophold eller afholdelsen af den i § 52, litra b, omhandlede skiftesamling ved anbefalet brev at tilstille de da bekendte fordringshavere genpart af bekendtgørelsen efter reglerne i § 55, for så vidt de ikke allerede i medfør af denne paragraf har fået meddelelse om fallitten.

§ 85. Fristen, inden hvilken fordringshaverne opfordres til at melde sig, bør i almindelighed bestemmes til 6 uger fra den sidste offentlige bekendtgørelse at regne, men, hvor omstændighederne taler derfor, kan den ansættes til en længere tid indtil 4 måneder, hvilken sidste termin altid skal vælges, hvor skyldneren må antages at have stået i oversøiske forbindelser. Tiden til fordringernes prøvelse for skifteretten må ikke sættes fjernere end til 6 uger efter anmeldelsesfristens udløb.

§ 86. Skifteretten fører protokol over de i boet anmeldte fordringer. De indløbne anmeldelser såvel som den over dem førte protokol ligger på skifterettens kontor til eftersyn såvel for kurator som for fordringshaverne og skyldneren.

§ 87. I mellemtiden imellem anmeldelsesfristens udløb og den til fordringernes prøvelse bestemte skiftesamling har kurator at forfatte en oversigt over samtlige inden fristen anmeldte fordringer såvel som over pantefordringerne, der påhviler boets ejendele. Tillige angives i denne oversigt, hvilken fortrinsret der efter kurators skøn tilkommer den pågældende fordring. Oversigten, til hvilken kurator, for så vidt dertil er anledning, har at knytte bemærkninger

angående fordringernes rigtighed og fortrinsret samt angående de afkræftelser, som boet skønnes at have grund til at søge iværksætte, skal være så betimelig færdig, at den, bilagt med de indløbne anmeldelser og øvrige i oversigten påberåbte, i boet værende dokumenter, kan henlægge til eftersyn for boets vedkommende på skifterettens kontor 3 uger førend den til fordringernes prøvelse bestemte samling.

§ 88. I den til fordringernes prøvelse berammede skiftesamling skal kurator såvel som skyldneren være tilstede. Skifteretten gennemgår samtlige anmeldelser, der er indkomne inden den fastsatte anmeldelsesfrists udløb, med fordringshaverne og skyldneren. Kurator skal ved enhver fordring erklære, om han på boets vegne har eller ikke har nogen indvending at gøre mod den eller den for samme forlangte fortrinsret, hvorhos tillige såvel skyldneren som fordringshaverne opfordres til at erklære sig over fordringen og den samme på oversigten givne fortrinsret. For så vidt nogen fordring modsiges eller den samme givne fortrinsret bestrides, skal skifteretten mægle forlig imellem de pågældende.

Stk. 2. Tillige tages, for så vidt sådant ikke alt er sket, bestemmelse, om retshandeler, der er indgåede før konkursen, skal angribes i henhold til reglerne i §§ 20-30.

§ 89. Fremsætter hverken kurator eller skyldneren eller nogen tilstedeværende fordringshaver i den i § 88 omhandlede skiftesamling nogen indsigelse imod en fordring eller den samme på oversigten givne fortrinsret, er fordringen og dens plads i konkursordenen anerkendt og kan ikke mere bestrides under konkursbehandlingen.

§ 90. Enhver fordringshaver, hvis fordring er anerkendt af boet, kan, mod at indlevere en genpart, forlange det originale dokument, hvorpå fordringen støttes, tilbageleveret med skifterettens påtegning om, at og for hvilket beløb den er anerkendt i boet.

§ 91. Fordringer, der indkommer, efter at anmeldelsesfristen måtte være udløbet, skal dog ikke være udelukkede fra at komme i betragtning ved udlodningerne i boet, for-

udsat at de indkommer, førend det er optaget til slutning.

§ 92. Anmeldes en fordring, efter at den bestemte anmeldelsesfrist er udløbet, bliver den ikke at behandle ved den berammede skiftesamling, men den bliver, for så vidt den ifølge den foregående paragraf kan tages i betragtning, at prøve i en senere skiftesamling, hvortil samtlige fordringshavere, der har meldt sig, indkaldes.

Stk. 2. Den fordringshaver, som først har anmeldt sin fordring efter udløbet af den bestemte anmeldelsesfrist, har at godtgøre boet alle omkostninger, hvormed dens prøvelse i en egen skiftesamling måtte være forbunden.

§ 93. Når nogen anmeldt fordring modsiges, bliver det ved skifterettens kendelse i overensstemmelse med de gældende procesuelle regler at afgøre, om og for hvilket beløb fordringen skal komme boet til udgift. På samme måde afgøres tvistigheder om fortrinsret og alle andre tvistigheder om, hvorledes boet skal udloddes. Kurator har selv eller ved sagfører i slige tilfælde at varetage boets tarv.

§ 94. De af sagte kendelser kan ikke, medmindre de pågældende parter frafalder påanke eller vedkommende kendelse ifølge sin genstand er upåankelig, lægges til grund for boets videre behandling, førend påankefristen er udløben, uden at påanke er iværksat.

Stk. 2. Skulle kendelsen blive forandret eller annulleret ifølge en senere iværksat påanke, tages behørigt hensyn hertil ved boets videre behandling og i fornødent fald ved omgørelse af det foretagne, hvis skiftet ikke endnu er sluttet, men efter den tid må enhver forandring søges iværksat ved påanke af udlodningen.

Stk. 3. Lignende regler gælder om de i anledning af påanken afsagte overretsdomme.

§ 95. Vil een eller flere fordringshavere påanke en i en tvist, hvori de ikke er boets modparter, afsagt skifteretskendelse eller dom, ved hvilken boet vil lade det bero, da har de dertil adgang, for så vidt der ikke mellem boet og vedkommende er sluttet over-

enskomst om tvistens genstand, og sagens påanke ikke udsætter boet for tab af rettigheder, som ved kendelsen eller dommen måtte være det tilkendte. De pågældende er pligtige at lade ankestævningen forkynde for boets kurator.

§ 96. Fordringshavere, som ved påanke i henhold til den foregående paragraf har for-

øget boets masse, er berettigede til at forlange de herpå anvendte bekostninger erstattede af boet, for så vidt de ikke overstiger den forøgelse, som boet derved vinder. Er boet sluttet, når den endelige dom falder, tilfalder det ved påanken vundne den eller dem, som har iværksat den, indtil deres bekostninger på den er dækkede; med overskuddet forholdes der efter § 134.

III. Om de måder, hvorpå konkursbehandlingen endes.

Kapitel 12.

Almindelige bestemmelser.

§ 97. Viser det sig i konkursbehandlings løb, at boet ikke er tilstrækkeligt til at dække omkostningerne ved behandlingen, sluttet denne straks, og de påløbne omkostninger, som ikke af boet kan dækkes, tiisvares af den, der har forlangt konkursbehandlingen. Dog kan den kreditor, som har begæret konkursbehandlingen, når han har tvivl i så henseende, befri sig fra yderligere forpligtelser ved til skifteprotokollen at erklære, at han anser boet for utilstrækkeligt til at afholde de med behandlingens fortsættelse forbundne omkostninger og derfor ikke vil bære disse, og, dersom da ikke i en i dette øjemed indkaldt skiftesamling andre kreditorer erklærer at ville påtage sig at tilsvare de med behandlingens fortsættelse forbundne udgifter, kan han fordr skiftebehandling sluttet straks.

§ 98. Efter at den i § 85 omhandlede anmeldelsesfrist er udløben, kan skyldneren på ethvert trin af den senere behandling få boet overgivet til fri rådighed, når han for skifteretten fremlægger skriftligt samtykke fra samtlige fordringshavere, som har meldt sig. Lige med samtykke fra en fordringshavers side står bevis for, at han har fået fuld betaling for den af ham anmeldte fordring.

§ 99. I øvrigt endes konkursbehandlingen enten ved en af skifteretten stadfæstet akkord eller også ved de af skifteretten foretagne udlodninger.

Kapitel 13.

Om akkord.

§ 100.*) Dersom skyldneren er hand-

lende, fabrikant eller skibsreder, kan han forlange, at en forhandling om akkord skal indledes i overensstemmelse med nedenførte regler.

§ 101. Forhandling om akkord i henhold til § 100 kan dog ikke finde sted:

- a) Når skyldneren tilforn har været under konkurs, medmindre han beviser at have betalt fordringshaverne enten under konkursen eller senere i det mindste 75 pot. af deres fordringers beløb;
- b) når skyldneren ikke forbliver tilstede under boets behandling, medmindre hans bortrejse sker med skifterettens tilladelse;
- c) når skyldneren uden derfor at angive fyldestgørende grund har undladt på skifterettens gentagne begæring at fremkomme med den i § 47 påbudte fortegnelse eller han modvilligt nægter at gå tilhånde med oplysninger ifølge §§ 54, 72 og 78 eller han i andre måder modvilligt undlader at efterkomme, hvad denne lov pålægger ham;
- d) når skyldneren er under tiltale i anledning af hans forhold med hensyn til konkursen, så længe han ikke ved endelig dom er frifunden;
- e) når skifteretten i henhold til den ifølge § 79 stedfundne undersøgelse finder, at skyldnerens forhold må karakteriseres som letsindigt og uordentligt, selv om der ikke findes tilstrækkelig anledning til at indlede kriminel undersøgelse imod ham;
- f) når skyldneren enten ikke har ført handelsbøger, eller når han har undladt på behørig måde at opføre årlig status, således som i § 148 er befaleet;

*) Jfr. nu tvangsakkordlovens § 39.

g) når skyldneren har undladt at erklære sig fallit, uagtet han dertil var forpligtet (§ 46).

Stk. 2. Er forhandling om akkord begyndt, bliver den at stille i bero, dersom skyldneren senere måtte blive sat under tiltale for sådant forhold, som er nævnt ovenfor under litra d.

§ 102. Vil skyldneren tilbyde akkord, er han, for så vidt han ikke ifølge § 101 herfra er udelukket, berettiget dertil, når han inden udløbet af anmeldelsesfristen (§ 85) indleverer skriftligt forslag i så henseende til skifteretten. Efter den nævnte tid kan det i det i § 101, litra d, omhandlede tilfælde af skifteretten tilstedes skyldneren at tilbyde akkord, såsnart han ved endelig dom er frifundet.

Stk. 2. Fremdeles kan skyldneren, dog ikke mere end een gang, på senere trin af konkursbehandlingen, sålænge ikke den endelige udlodning har fundet sted, fordre sig stedet til at tilbyde akkord, når han for skifteretten fremviser skriftligt samtykke hertil fra så mange af fordringshaverne, som både i tal og vægt svarer til over halvdelen af de anmeldte krav.

Stk. 3. Det skriftlige akkordforslag bliver at udlægge til eftersyn på samme måde, som i § 86 er bestemt om anmeldelserne, og offentlig bekendtgørelse herom i de i § 52 omhandlede offentlige blade finder sted.

§ 103. Når skyldneren inden anmeldelsesfristens udløb har tilbudt akkord på den i den foregående paragraf omhandlede måde, skal han, såsnart gennemgåelsen af de anmeldte fordringer er tilendebragt, personlig eller, om han er hindret ved lovligt forfald, da ved en anden, som ved skriftlig fuldmagt er bemyndiget til at slutte akkord på hans vegne, fremsætte sit forslag. Kurator gør derpå fordringshaverne bekendt med den af ham efter § 78 udarbejdede oversigt såvel som med den af ham efter § 79 gjorte indberetning til skifteretten og tilkendegiver i henhold hertil og de iøvrigt foreliggende oplysninger sin formening om, hvorvidt akkordforslagets antagelse er stemmende eller ikke med fordringshavernes tarv.

Stk. 2. Fremkommer akkordforslag senere, skal det behandles i en særlig hertil ind-

varslet skiftesamling, men iøvrigt på samme måde.

§ 104. Gør skyldneren ved mødet forandringer i sit forslag, bliver disse nøjagtig at føre til protokollen. Det endelige forslag bliver derefter af skifteretten undergivet de mødende fordringshaveres afstemning, hvilken nøjagtig føres til protokollen.

§ 105. I spørgsmålet om akkordens antagelse har panthavere og de med fortrinsret forsynede fordringshavere kun stemmeret for den del af deres fordringer, for hvilken de frafalder panteret eller fortrinsret.

§ 106. Fra afstemningen om akkordspørgsmålet udelukkes fordringshavere, som er skyldnerens ægtefælle, beslægtede i op- og ned stigende linie, søskende eller ligeså nær besvogrede, ligesåvel som fordringshavere, der har fået de fordringer, for hvilke de optræder i boet, tiltransporterede efter konkursens begyndelse.

§ 107. De fordringshavere, hvis fordringer er bestridte, deltager foreløbig i afstemningen om akkordforslaget (§ 110).

§ 108. For at akkordforslaget kan anses for at være antaget, må i ethvert tilfælde følgende to betingelser være tilstede:

1. I det mindste to tredjedele af de tilstedeværende i akkordspørgsmålet stemmeberettigede fordringshavere må erklære sig for akkordforslagets antagelse.
2. Det samlede beløb af de fordringer, hvis ihændehavere antager akkordforslaget, må udgøre mindst tre fjerdedele af det samlede beløb af alle de fordringer, som giver ret til at deltage i afstemningen om akkordforslaget.

Stk. 2. Går akkordforslaget ikke ud på at tilbyde de simple personlige kreditorer mindst 50 pct. af deres fordringers beløb, udkræves derhos, at mindst tre fjerdedele af de tilstedeværende stemmeberettigede fordringshavere erklærer sig derfor.

§ 109. Opnås i den skiftesamling, hvori akkordspørgsmålet stilles til afstemning, vel det fornødne stemmeantal i henseende til personernes (§ 108, stk. 1, nr. 1, jfr. stk. 2) eller i henseende til fordringsbeløbet (§ 108,

stk. 1, nr. 2), men ikke i begge henseender, berammei skifteretten et nyt møde, som bliver at afholde senest inden 14 dage, i hvilket akkord spørgsmålet påny sættes til afstemning. Opnås der ikke i dette møde den i § 108 fordrede stemmeflerhed i begge henseender, er akkordforslaget forkastet.

§ 110. Befindes det, at stemmegivningens resultat er forskelligt, eftersom de bestridte fordringer eller de af deres ihændehave-
re afgivne stemmer (§ 107) regnes med eller ikke, har skifteretten efter at have anstillet nærmere undersøgelse at bestemme, hvor mange af de bestridte fordringer og for hvilket beløb disse skal komme i betragtning ved afstemningen; dog behøver skifteretten selvfølgelig ikke at strække denne undersøgelse længere end så vidt, at afstemningen giver et bestemt resultat enten til akkordens antagelse eller forkastelse, hvad enten de øvrige bestridte fordringer regnes med eller ikke. Finder skifteretten, at en sådan foreløbig afgørelse efter de bestridte fordringers beskaffenhed ikke kan finde sted, erklærer den akkordforslaget for forkastet.

Stk. 2. Forinden skifteretten afgiver sin heromhandlede bestemmelse, kan den indhente kurators betænkning.

Stk. 3. Denne afgørelse er uden virkning med hensyn til fordringens bedømmelse, dersom den senere måtte blive gjort til genstand for retstvist.

§ 111. Privilegerede fordringshavere kan ikke ved akkorden tvinges til noget afslag i eller nogen henstand med deres krav; de må, når de ikke selv giver afkald herpå, tilfredsstilles for deres fordringers fulde beløb, såsnart disse forfalder.

Stk. 2. Fordringshavere, som indtager samme plads i konkursordenen, må i akkorden behandles på lige måde, medmindre nogen særlig samtykker i at underkastes en mindre gunstig behandling end de andre.

§ 112. De fordringshavere, hvis krav ej er anerkendte, bliver i akkorden foreløbig at behandle ganske på samme måde, som om kravet ikke var bestridt.

§ 113. Afsluttet akkord har ingen indflydelse på fordringshavers rettigheder mod

forlovere og andre, som hæfter tilligemed skyldneren.

§ 114. Panthavere berøres, for så vidt deres panteret angår, ikke ved akkorden.

§ 115. Enhver udenfor eller ved siden af akkorden gjort overenskomst, hvorefter der indrømmes nogen kreditor i boet større fordele eller bedre betingelser, end der åbenlyst er ham tilstået i akkorden, er ugyldig.

§ 116. Akkorden er, skønt antaget ved fordringshavernes afstemning, ikke gyldig, førend den er stadfæstet af skifteretten.

§ 117. Forinden stadfæstelsen meddeles, har skifteretten, snarest mulig efter at afstemningen har fundet sted, i de for skiftebekendtgørelser i almindelighed bestemte aviser offentlig med mindst 6 dages varsel at opfordre dem, der måtte have indsigelser at gøre mod akkorden, til at fremsende skriftlig protest senest 4 dage førend den til akkordens stadfæstelse eller nægtelse bestemte skiftesamling, hvilken ikke må afholdes senere end 14 dage efter den endelige afstemning over akkordforslaget.

§ 118. Akkordens stadfæstelse bliver, selv om ingen indsigelse er fremsat, ved begrundet kendelse at nægte:

- 1) Når de almindelige betingelser for akkord ikke er tilstede eller de foreskrevne regler med hensyn til fremgangsmåden ved akkord forhandl ingen ikke er iagttagne, eller når andre i denne lov foreskrevne regler, som sigter til at sætte kreditorerne i fuldstændig kundskab om boets forhold, i noget væsentligt punkt er overtrådte eller tilsidesatte;
- 2) når akkorden indeholder noget, som er i strid med bestemmelserne i denne lovs §§111-115 eller iøvrigt er lovstridigt.

Stk. 2. Derimod har skifteretten ikke at indlade sig på nogen prøvelse af billigheden eller hensigtsmæssigheden af de til akkordens indhold hørende bestemmelser, ligesålidt som der kan tages hensyn til herfra hentedede protester fra de enkelte fordringshavers side.

§ 119. Den af skifteretten stadfæstede akkord er at betragte som et imellem skyld-

neren og de i akkorden anerkendte fordringshavere indgået retsforlig, og den har de et sådant tilkommende retsvirkninger.

§ 120. Den af skifteretten stadfæstede akkord er også bindende for de fordringshavere, som ikke har meldt sig i boet, for så vidt de ikke har pant eller anden fortrinsret. Akkorden befrier skyldneren for den del af enhver før konkursen stiftet gæld, som ikke ved akkorden er overtagen, såvel ligeoverfor fordringshaveren selv som ligeoverfor forlovere og andre, der tillige med ham hæfter for gælden.

§ 121. Efter at akkorden er stadfæstet, kan skyldneren, når skifteomkostninger og skiftegebyrer er behørig dækkede, fordr sig boet overgivet til fri rådighed, medmindre akkorden måtte bestemme anderledes.

Stk. 2. Dog bør skifteretten påse, at de i akkorden anerkendte fortrinsberettigede kreditorer, såvel som de kreditorer, der ifølge akkorden skal have betaling forinden boets udlevering, erholder fyldestgørelse.

Stk. 3. Når boet overgives skyldneren til fri rådighed, udsteder skifteretten en bekendtgørelse om konkursens ophør på den i § 52 omhandlede måde.

§ 122. Kurator aflægger regnskab for sin forvaltning til skyldneren, såsnart denne efter akkorden har overtaget sit bo. Dersom regnskabet ikke er aflagt og kassebeholdningen afleveret inden 14 dage efter boets udlevering, taber kurator, for så vidt skifteretten ikke i boets særlige beskaffenhed måtte finde anledning til at tilstå ham en længere frist, ret til honorar.

§ 123. Dersom det inden 3 år efter akkordens stadfæstelse enten opdages, at skyldneren med hensyn til konkursen har gjort sig skyldig i sådant forhold, hvorfor straffelovens §§ 260, 261 og 262, stk. 1, bestemmer straf, eller bevises, at en eller flere fordringshavere hemmelig har enten af skyldneren eller med hans vidende og vilje af nogen anden erholdt fordele eller løfte om fordele fremfor de øvrige fordringshavere for at fremkalde en tvangsakkord eller fjerne hindringerne for en sådan, da er skyldneren pligtig til at betale til alle fordringshavere, der ikke har deltaget i misligheden, også de ham ved akkorden eftergivne dele af deres

fordringer, og han taber i forhold til de samme fordringshavere den ham ved akkorden indrømmede henstand, uden at dermed enten forlovere for akkorden løses fra de af dem overtagne forpligtelser eller fordringshavere taber nogen dem ved akkorden indrømmet rettighed.

Kapitel 14.

Om boets udlodning, når ingen akkord finder sted.

§ 124. Snarest muligt, efter at fordringernes prøvelse har fundet sted, skal kurator gøre indberetning til skifteretten om, hvilke af de anmeldte fordringer, der som privilegerede bør fyldestgøres af de penge, som er indkomne eller først indkommer. Finder skifteretten det utvivlsomt, at disse fordringer vil blive at fyldestgøre fuldt ud, og har panthaverne ikke forlods ret til de midler, hvorved de skulle dækkes, bør den straks give udlæg for dem. Såsnart der, efter at de privilegerede fordringer er dækkede og det fornødne er tilbageholdt til skifteomkostninger, haves midler, hvortil panthaverne ikke har forlods ret, indtil et beløb af mindst 10 pct. af den øvrige anmeldte gælds kapitalbeløb, bør en første udlodning ske. Sådant udlodning gentages siden, så ofte der haves 10 pct. af gældens kapitalbeløb til udlodning.

§ 125. Når der er anledning til at foretage en første udlodning, har kurator derom at gøre indberetning til skifteretten. Derefter har denne med kurators bistand at forfatte et udkast til udlodningen på grundlag af de resultater, som er fremkomne ved fordringernes prøvelse m. v. For de anmeldte fordringer, angående hvilke retstvist finder sted, bliver den på samme eller på den del af samme, tvisten angår, faldende andel tilbageholdt, for at der kan forholdes med den på den måde, som ved endelig dom eller kendelse måtte blive bestemt.

§ 126. Udkastet til udlodningen bør, dersom ikke alle vedkommende erklærer, at de antager det, henlægges hos skifteretten til eftersyn og overvejelse i 14 dage, inden hvilken frists udløb enhver heri interesseret kan henlede opmærksomheden på mulige fejl og mangler i det. Om at udkastet er fremlagt til eftersyn, skal straks ske offentlig be-

kendtgørelse i de i § 52 omhandlede offentlige blade og særskilt underretning meddeles kurator. De fremkomne bemærkninger tages under overvejelse af skifteretten, som derefter affatter udlodningen og fremlægger den i en skiftesamling. Fra dette tidspunkt af kan forandringer i den kun ske efter påanke.

§ 127. Når påankefristen er udløben, har kurator at indberette, om nogen ankestævning er ham forkyndt, hvorpå skifteretten afgør, hvorvidt nogen iværksat påanke af udlodningen medfører, at de i denne bestemte udbetalinger i det hele eller for en del ikke for tiden kan foregå, ligesom den bestemmer, hvorledes der skal forholdes, medens udlodningen står under påanke. Sålænge påankefristen ikke er udløben, må ingen udbetaling efter udlodningen finde sted.

§ 128. Ved enhver udlodning tages kun hensyn til de fordringer, som har været prøvede på den tid, da skifteretten beslutter, at udlodningen skal foretages. De fordringshavere, hvis fordringer bliver prøvede senere, erholder ved den påfølgende udlodning, for så vidt midler dertil haves, forlods udlæg, svarende til, hvad de øvrige fordringshavere allerede har fået ved tidligere udlodninger, og deltager derefter i udlodningen som de øvrige.

§ 129. Enhver, som ikke har påanket en udlodning, anses at have vedtaget dens bestemmelser også for alle følgende udlodninger. En fordringshaver kan ikke påanke en udlodning, hvori han på grund af sin fordrings for sildige anmeldelse ikke har haft adgang til at deltage, og mod senere udlodninger kan han ikke fremsætte sådanne indsigelser, som ville gå ud på at omstøde, hvad der er anerkendt på tidligere skiftesamlinger eller afgjort ved tidligere udlodninger.

§ 130. De, der har pant i boets endnu ikke solgte ejendele og har anmeldt deres fordringer i boet, har, når pantet erkendes at være tilstrækkeligt, ret til ved de partielle udlodninger at fordr fuldt udlæg for de til betaling forfaldne dele af deres pantefordringer. Sådanne afbetalinger giver ikke andre panthavere ret til at optræde i foregående prioritethaveres sted, om end sådan ret ellers tilkommer de senere panthavere,

men boet indtræder selv i enhver panthavers ret, for så vidt angår det beløb, der således er afbetalt på hans fordring. Er det uvist, om pantet strækker til, afsættes for panthaveren, om han har meldt sig, hvad enten hans fordring er forfalden eller ikke, udlæg som for de øvrige fordringshavere, indtil det viser sig, hvorvidt pantet strækker til. For den del af fordringen, som ikke fyldestgøres af pantet, får han udbetalt udlæg lige med de øvrige fordringshavere, og resten af det afsatte lægges igen til massen.

§ 131. løvrigt gives der ved udlodningerne i boet udlæg ligesåvel for forfaldne som for ikke forfaldne fordringer, jfr. dog § 130, 1. pkt. Dog ansættes en ikke forfalden fordring, når den bærer en ringere rente end 4 pct., kun til det beløb, som den med fradrag af mellemrente er værd i det øjeblik, udlodningen sker.

§ 132. Når udlæg er givet, men summen på grund af uafgjorte tvistigheder eller andre omstændigheder ikke udbetales, skal den gøres frugtbringende i en bank, sparekasse eller anden solid pengeindretning. De på denne måde indvundne renter kommer i sin tid enten den, der har fået udlægget, eller massen til gode.

§ 133. Såsnart hele boets masse er realiseret og alle tvistigheder om, hvorledes den skal fordeles m. v., afgjorte, optages boet af skifteretten til endelig udlodning og slutning. Om boets slutning udfærdiges bekendtgørelse af skifteretten på den i § 52 bestemte måde, ligesom der uopholdelig gives kurator underretning derom.

§ 134. Dersom efter boets slutning ejendele tilfalder eller falder tilbage til konkursmassen, bliver disse at gøre i penge og beløbet ved en efterlodning at fordele mellem fordringshaverne, uden at ny indkaldelse af disse finder sted, medmindre skifteretten finder særlig grund hertil. At efterlodning er sket, bekendtgøres af skifteretten på den i § 52 bestemte måde.

§ 135. Fordringshaverne beholder deres ret mod skyldneren, for så vidt angår den del af deres fordringer, som de ikke får betalt ved udlodningerne.

IV.

Kapitel 15.

Om måden, hvorpå anker over skifterettens handlinger gores gældende.

§ 136. Med hensyn til påanke af skifterettens handlinger og beslutninger har det sit forblivende ved den gældende ret med de i de efterfølgende paragraffer foreskrevne lempelser og nærmere bestemmelser.

§ 137. Påanke kan ikke finde sted i anledning af de af skifteretten truffne bestemmelser ifølge §§ 53, 56, 57, 58, 60, 61, 65, 2. pkt., 66, 68, 70, 71, 74, 75, 78, 83, sidste pkt., 102, stk. 1, 2. pkt., 110, 122 og 127.

§ 138. Den beslutning af skifteretten, hvorved en antagen akkord forkastes, kan påankes, når herom er enighed imellem så mange af de fordringshavere, der har antaget akkorden, at deres erkendte fordringer tilsammen udgør over halvdelen af samtlige erkendte fordringers hele beløb. Beslutningen om påanke må af fordringshaverne fattes i samme skiftesamling, hvori stadfæstelsen er nægtet, eller også må en tilkendegivelse om at ville påanke, undertegnet af det fornødne antal, indgives senest to uger efter. Påanken iværksættes da efter stævning til kurator på boets vegne.

Stk. 2. Endvidere kan også skyldneren påanke skifterettens beslutning, hvorved akkordens stadfæstelse nægtes.

§ 139. Den beslutning af skifteretten, hvorved akkorden er stadfæstet, kan ikke ved påanke omstødes, undtagen for så vidt anken støttes på, at § 117 ikke er iagttaget, eller at stadfæstelsen burde have været nægtet ifølge § 118, nr. 1 og 2.

§§ 140-143. (Udelades — se nu retsplejelovens §§ 673-677).

Kapitel 16.

Forskellige bestemmelser.

§ 144. Skyldnerens død, medens hans bo står under konkursbehandling, hindrer ikke, at der med boets behandling og opgørelse

fortsættes på den i denne lov foreskrevne måde. Hans arvinger kan i hans sted tilbyde og indgå akkord med samme retsvirkning, som om den var indgået af skyldneren selv.

§ 145. Hvor skifte mellem levende ægtefæller eller mellem den længstlevende ægtefælle, der hæfter for boets gæld, og den førstafdødes arvinger foregår ved skifteretten, kan enhver fordringshaver forlange boet behandlet i overensstemmelse med bestemmelserne i dette afsnit, såfremt vedkommende ægtefælle befinder sig i noget af de tilfælde, som efter denne lov giver ret til at forlange konkursbehandling anvendt imod ham eller hende; i dødsboer, hvor gæld ikke vedgås af arvingerne, har enhver fordringshaver ret til at forlange konkursbehandling i overensstemmelse med bestemmelserne i dette afsnit, når dødsboet er insolvent. De i §§ 20, 21, 23, 26 og 27 ommeldte frister beregnes da i forhold til det tidspunkt, da boet blev taget under skiftebehandling. Når præklusivt proklama på den tid, boet overgår til behandling efter denne lov, var bekendtgjort, men ikke udløbet, bliver det uden virkning, og fordringshaverne bliver påny at indkalde i overensstemmelse med denne lov; er til den nævnte tid proklama udløbet, beholder det sin præklusive virkning.

§ 146. Er et sådant bo, som i den foregående paragraf omhandles, ikke begæret taget under konkursbehandling, men det dog viser sig insolvent, bliver de i kapitlerne 1, 2, 3, 5 og 14 indeholdte regler at anvende med de lempelser, der flyder af forholdets natur.

§ 147. (Udelades).

§ 148. (Ophævet).

§ 149. (Udelades — se nu retsplejelovens § 9, stk. 3, nr. 5).

§ 150. Bestemmelserne i dette afsnit kommer ikke til anvendelse på de boer, som på den tid, loven træder i kraft, er taget under behandling.

Andet afsnit. Nogle bestemmelser om pant m. ni.

Kapitel 17.

§ 151. Viljesbestemt pant i alt, hvad pantsætteren ejer eller ej endes vorder, kan for fremtiden ikke retsgyldig stiftes.

§ 152. Ej heller kan viljesbestemt underpant i løsøre for fremtiden gives i samlinger af ensartede eller til et fælles brug bestemte ting, der betegnes ved almindelige benævnelser.

Stk. 2. Når en erhvervsvirksomhed drives fra lejet ejendom, kan indehaveren uanset bestemmelsen i stk. 1 pantsætte det til virksomheden hørende driftsinventar og driftsmateriel — derunder maskiner og tekniske anlæg af enhver art — og ved landejendomme tillige den til ejendommen hørende besætning, gødning, afgrøder og andre frembringelser. Pantsætningen er ikke til hinder for, at de nævnte genstande udskilles ifølge en regelmæssig drift af virksomheden.

§ 153. (Ophævet).

§ 154. løvrigt vedbliver de i lovgivningen, navnlig forordningen af 28. juli 1841, indeholdte bestemmelser om underpant i løsøre at gælde.

§ 155. Håndpanthaveren skal, hvor andet ikke er vedtaget, være beføjet til i stedet

for at gå frem efter Danske Lovs 5-7-2 og 3, at iværksætte pantets realisation ved offentlig auktion eller, for så vidt angår sådanne værdipapirer, som har kurs på Københavns børs, ved salg ved en vekselmægler, efter derom vidnefast at have advaret pantsætteren med 8 dages varsel eller, dersom denne ikke kendes eller hans bopæl ikke vides, efter med 14 dages varsel at have indkaldt vedkommende til at løse pantet ved en offentlig bekendtgørelse i de til andre retslige kundgørelser bestemte aviser.

§ 156. Bestemmelsen i Danske Lovs 5-7-1 om, at kreditor taber sin fordring, dersom pantet ved ulykkestilfælde forkommer, ophæves.

§ 157. Danske Lovs 5-3-18 og 1-24-26 med de bestemmelser i senere lovbud, som dertil slutter sig, ophæves, for så vidt de angår domme, forlig, maning og indstævning til højesteret.

§ 158. (Udelades - se nu retsplejelovens § 533, stk. 2 og 3).

§ 159. Om pant og lignende rettigheder i skibe gælder iøvrigt de særegne i søretten hjemlede regler.

Tredje afsnit. Nogle forandringer i de gældende bestemmelser om eksekution og arrest på person.

Kapitel 18.

§§ 160-169. (udelades — se nu retsplejeloven).

Kapitel 19.

Om lovens område og træden i kraft.

§ 170. Denne lov træder i kraft 6 måneder fra den dag at regne, da det nummer af lovtidende udgår, hvori den kundgøres.

Stk. 2. Regeringen bemyndiges til ved kongelig anordning at sætte denne lov i kraft på Færøerne med de lempelser, som ifølge disse øers særegne forhold måtte findes hensigtsmæssige.

Lov nr. 177 af 29. april 1960 (Underpant i løsøre) indeholder i § 2 følgende bestemmelse:

§ 2. Denne lov træder i kraft den 1. juli 1960. Samtidig ophæves plakat af 23. juli 1819 og plakat af 14. maj 1834 indeholdende en nærmere bestemmelse angående privilegerede fordringers inddrivelse.

Stk. 2. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan efter forhandling med det færøske hjemmestyre ved kongelig anordning sættes i kraft på Færøerne med de ændringer, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Stk. 3. På pantebreve tinglyst før lovens ikrafttræden kommer de hidtil gældende regler til anvendelse.

Lovnr. 332 af 16. juni 1969 (Konkursordenen) indeholder følgende yderligere bestemmelser:

§ 2. Fortrinsret til fyldestgørelse af boets almindelige masse, der ikke har hjemmel i konkursloven, bortfalder.

§ 3. Lovens regler finder anvendelse på konkursboer, hvis behandling anses som begyndt den 1. august 1969 eller senere, jfr. konkurslovens § 50.

Stk. 2. Fordringer, der er forfaldet før den 1. august 1969, og som efter de hidtil gældende regler er fortrinsberettigede, bevarer denne **stilling** både for hovedstol og renter. Dette gælder dog ikke det offentlige krav på skatter og afgifter.

Stk. 3. Hvis der i henhold til afgiftslovgivningen mod sikkerhed er ydet henstand med betaling af skyldige afgifter, har den, der har stillet sikkerheden, fortrinsret i den afgiftspligtiges konkursbo på lige fod med de i § 33 nævnte krav for det beløb, som han i kraft af sikkerhedsstillelsen har måttet betale, for så vidt afgiften er forfaldet til betaling før den 1. august 1970 og konkursen indtræder senest 2 år og 3 måneder efter forfaldsdagen.

§ 4. Loven gælder ikke for Færøerne, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for øerne med de afvigelser, som landsdelens særlige forhold tilsiger.

Justitsministeriet, den 1. april 1971.

Knud Thestrup.

/N· Pontoppidan.

BEKENDTGØRELSE AF TVANGSAKKORDLOVEN

Herved bekendtgøres lov af 14. april 1905 (nr. 225 i Lovtidende fra 1906) om tvangsakkord uden for konkurs og om udvidelse af adgangen til tvangsakkord under konkurs (tvangsakkordloven) med de ændringer, som følger af lov nr. 127 af 15. april 1930, lov nr. 349 af 22. december 1937, lov nr. 175 af 30. april 1969, lov nr. 207 af 21. maj 1969 og lov nr. 333 af 18. juni 1969.

§ 1. En skyldner, der ønsker at opnå tvangsakkord udenfor konkurs, må til skifteretten indgive andragende, ledsaget af:

1. Opgørelse af skyldnerens status tillige med hans på ære og samvittighed afgivne erklæring om, at han redeligt har opgivet alt, hvad han ejer og skylder.

2. Fortegnelse over alt, hvad skyldneren ejer, med tilføjet detaljeret vurdering, foretaget af den i nr. 6 omtalte sagkyndige tillidsmand. Vurderingen skal til sammenligning så vidt muligt indeholde specificeret oplysning om den værdi, som skyldneren ved tidligere vurdering af sine ejendele, navnlig ved den sidst foretagne statusopgørelse, hvis nogen sådan måtte foreligge, har sat på hver af disse, og ellers om indkøbsprisen.

3. Liste over hans fordringshavere med specificeret angivelse af hver enkelts navn, opholdssted og tilgodehavende såvel som af den sikkerhed, som måtte være stillet. Fordringer, som skyldneren bestrider, opføres med bemærkning herom. Tillige skal, så vidt muligt, være tilvejebragt og vedlægges fordringshavernes erklæringer over størrelsen og beskaffenheden af deres krav; hvis erklæring fra nogen fordringshaver mangler, skal det oplyses, om han er bleven opfordret til at melde sit krav.

4. Fortegnelse over de bøger, som måtte være førte over skyldnerens forretninger.

5. Skyldnerens akkordforslag med skriftlig erklæring fra mindst to femtedele af de kendte fordringshavere efter tal og vægt om, at de stemmer for forslaget.

6. Erklæring fra to af skyldneren tilkaldte, offentlig autoriserede tillidsmænd (§ 2), af hvilke den ene skal være autoriseret som sagkyndig i den art af økonomisk virksomhed, som skyldneren driver, og den anden autoriseret som regnskabskyndig, og som ikke må være skyldneren så nær beslægtede som søskendebørn og ej heller så nær besvogrede. Den ene af disse tillidsmænd skal have bopæl uden for den kommune, hvor skyldneren bor. Bestemmelsen i 2. pkt. gælder ikke, hvis skyldneren har bopæl i København.

Erklæringen skal indeholde tillidsmændenes udtalelse om, at de nøje har gennemgået skyldnerens hele bo og regnskabsvæsen samt forretningsførelse, at den opgjorte status og de øvrige forannævnte oplysninger om boet efter alt, hvad der har foreligget dem, er så fuldstændige, som det har været muligt at skaffe dem, samt at der med deres vidende intet urigtigt findes deri. Erklæringen skal fremdeles indeholde udtømmende oversigt over boets stilling, fremstilling af skyldnerens forretningsførelse før og efter mændenes tilkaldelse og af bogføringens beskaffenhed, redegørelse for de omstændigheder, der har bevirket, at skyldneren er blevet sat ud af stand til at fyldestgøre sine gældsforpligtelser, og for, hvorledes underskuddet er fremkommet, samt oplysninger til bedømmelse af, om skyldnerens forhold har været forsvarligt eller må betegnes som let-sindigt eller uordentligt. Særlig skal omtales, om skyldneren skønnes at have indgået retshandler, der kan afkræftes i tilfælde af

konkurs, om skyldneren er eller i den senere tid har været under retsforfølgning eller har indgået forlig for nogen ret eller forligskommission, om der foreligger omstændigheder, som kan give anledning til undersøgelse eller forfølgning fra det offentliges side, såvel som hvad mændene i øvrigt måtte have fundet at bemærke til sagens oplysning. Endelig skal tillidsmændene udtale sig om antageligheden af skyldnerens akkordforslag, om den betryggelse, der haves for, at akkorden vil blive opfyldt fra skyldnerens side, samt om, hvorledes boets stilling kan antages at ville blive i tilfælde af konkurs.

7. Et beløb af 20-100 kr. efter skifteforvalterens skøn som forskud på de med andragendets behandling og akkordforhandlingen forbundne omkostninger.

§ 2. Justitsministeren autoriserer for et af ham bestemt tidsrum indenfor de forskellige erhvervsgrene, efter derom så vidt muligt at have indhentet udtalelser fra dertil egnede foreninger af næringsdrivende, landbrugere eller andre, mænd, der som sagkyndige kan tilkaldes af skyldnere som tillidsmænd ved akkordforhandling efter denne lov. I samme øjemed autoriserer justitsministeren regnskabskyndige tillidsmænd.

Stk. 2. Handelsforeninger, der mindst omfatter en kommune, kan hvert år inden 1. maj indstille til justitsministeriet en fortegnelse over sådanne indenfor deres område bosatte personer, som de anser for særlig skikkede til at autoriseres. — Landboforeninger, der mindst har flere sognes område, tilkommer der på deres område samme indstillingsret.

Stk. 3. Landbrugskyndige tillidsmænd autoriseres kun for det amt, hvori de bor. For andre sagkyndige tillidsmænd og for regnskabskyndige tillidsmænd hjemler autorisationen deres benyttelse over hele riget.

Stk. 4. Skifteretten kan ifølge en skyldners henvendelse meddele andre autorisation som tillidsmænd for den enkelte sag.

Stk. 5. Når tillidsmænd tilkaldes af en skyldner, kan de forlange et passende beløb deponeret til sikkerhed for den dem tilkommende betaling. Om fornødent fastsættes dettes størrelse og deponeringsmåden af skifteretten.

§ 3. Skyldnerens i § 1 ommeldte andragende forsynes af skifteretten med påtegning om dagen og klokkeslettet, da det er indleveret.

Stk. 2. Retten har derefter inden 3 dage eller, om dette ikke kan ske, snarest muligt derefter ved kendelse at afgøre, om akkordforhandling skal åbnes. Der skal, før afgørelsen træffes, afholdes et møde, hvortil fordringshaverne har adgang, og i hvilket skyldneren og om fornødent tillidsmændene skal være til stede og besvare de af retten eller andre stillede spørgsmål.

Stk. 3. Efter omstændighederne kan retten derhos forlange sikkerhed stillet for de med akkordforhandlingen forbundne omkostninger, der ikke dækkes ved det i § 1 omhandlede forskud.

Stk. 4. Hvis andragendet ikke tilfredsstiller forskrifterne i § 1, og manglerne ikke betimelig afhjælpes, eller hvis retten efter de fremkomne oplysninger finder det klart, at forhandling om akkord ifølge § 4 ikke kan finde sted, eller at forskrifterne i § 25 vil være til hinder for, at en akkord vil kunne erholde rettens stadfæstelse, skal andragendet afslås. I så fald skal underretning om afslaget og grundene derfor uopholdelig efter ankefristens udløb (§ 36) meddeles de kendte fordringshavere.

Stk. 5. Skifteretten skal også senere standse en begyndt akkordforhandling, så snart den kommer til kundskab om et forhold, som vil være til hinder for akkordforhandlingens fortsættelse eller akkordens stadfæstelse.

§ 4. Forhandling om akkord efter denne lov kan ikke finde sted og skal, hvis den er åbnet, bortfalde:

- a) Når skyldneren tilforn har været under konkurs eller har fået tvangsakkord efter denne lov, medmindre han beviser at have betalt fordringshaverne under eller efter konkursen eller akkorden i det mindste 75 pct. af deres fordringers beløb, som dette med påløbne renter var henholdsvis før konkursen og før akkordforhandlingens begyndelse;
- b) når skyldneren ikke forbliver til stede under sagens behandling, medmindre hans bortrejse sker med skifterettens tilslutning;

- c) når skyldneren undlader at give de oplysninger, som skifteretten finder fornødne, eller i andre måder undlader at efterkomme, hvad denne lov pålægger ham;
- d) når det har vist sig umuligt under boets gennemgåelse at erhverve pålidelig oversigt over dets stilling;
- e) når skifteretten i henhold til tillidsmændenes undersøgelse eller i øvrigt finder, at skyldnerens forhold må karakteriseres som uredeligt eller dog som letsindigt eller uordentligt.

§ 5. Akkordforhandlingen anses, for så vidt skifteretten eller i tilfælde af appel den i § 35 nævnte akkordret tager beslutning om, at sådan forhandling kan finde sted, for åbnet fra det øjeblik, da skyldnerens andragende om akkordforhandling er indleveret til skifteretten.

Stk. 2. Fra den tid, da akkordforhandlingen anses for begyndt, indtil den ophører, kan arrest, udlæg, udpantning eller afsætning ikke retsgyldig ske i skyldnerens gods undtagen for fordringer, som ikke berøres af akkorden.

Stk. 3. Derimod kan i dette tidsrum, så længe akkorden ikke er vedtaget, enhver fordringshaver, hvis fordring ikke er sikret ved tilstrækkeligt pant, hvad enten hans fordring er forfalden eller ej, forlange skyldnerens bo taget under konkursbehandling. Sådant forlangende tages dog, når det fremsættes af fordringshavere, som berøres af akkorden, ikke til følge, medmindre det er — eller før det bliver — tiltrådt af mindst to andre lignende fordringshavere, hvis fordringer ikke er overdraget dem efter akkordforhandlingens åbning. De konkursbegærende fordringshaveres krav skal derhos tilsammen udgøre mindst $\frac{1}{5}$ af det samlede beløb af bekendte fordringer på det tidspunkt, da forlangendet fremsættes.

Stk. 4. I tidsrummet mellem akkordens vedtagelse og rettens endelige afgørelse om dens stadfæstelse kan skyldnerens bo ikke tages under konkursbehandling efter begæring af nogen fordringshaver, som berøres af akkorden. Dersom nogen af de i konkurslovens kapitel 4 nævnte frister ville udløbe i det tidsrum, da adgangen til at få skyldneren erklæret fallit således er standset, eller ville udløbe inden en uge derefter, skal fri-

sten dog ikke regnes som udløben, dersom skyldneren kommer under konkurs i løbet af en uge efter det nævnte tidsrums ophør.

§ 6. Tages skyldnerens andragende om åbning af akkordforhandling til følge, påhviler det skifteretten:

1. Uden ophold at udfærdige en bekendtgørelse om akkordforhandlingens åbning samt i forbindelse dermed beramme et møde til behandling af og afstemning om skyldnerens akkordforslag, hvilket møde skal afholdes ikke under 14 dage og ikke over 4 uger efter rettens kendelse om akkordforhandlingens åbning. Samtidig opfordres fordringshavere til for skifteretten at anmelde deres tilgodehavende hos skyldneren. Bekendtgørelsen, som i nogenlunde betydelige boer bør gentages nogle gange, indrykkes i Statstidende, på Færøerne tillige i Dimmalætting.

2. Inden en uge efter rettens kendelse om akkordforhandlingens åbning ved anbefalet brev at tilstille samtlige kendte, såvel udenrigs som indenrigs, fordringshavere eller deres bekendte repræsentanter på stedet genpart af den under nr. 1 nævnte bekendtgørelse, skyldnerens akkordforslag, statusopgørelsen og tillidsmændenes erklæring. Hvis nogen fordring helt eller delvis af skyldneren eller nogen fordringshaver bestrides eller forlanges nærmere bevisliggjort, skal dette samtidig meddeles fordringshavere. Fordringshavere, om hvilke skifteretten først senere får kundskab, tilstilles der uden ophold lignende meddelelse. Fjerntboende fordringshavere kan skifteretten efter sit skøn sende en kort telegrafisk indkaldelse til mødet.

Stk. 2. Der kan dog ikke på undladelse af det i nr. 2 foreskrevne bygges nogen indsigelse mod akkordforhandlingen.

Stk. 3. Skyldnerens andragende med bilag henlægges til eftersyn for alle vedkommende i retten, og enhver fordringshaver kan forlange afskrift deraf mod betaling.

§ 7. I det til akkordforslagets behandling bestemte møde skal skyldneren være til stede. Kun sygdom eller anden efter rettens skøn uovervindelig hindring fritager herfor. Ligeledes skal tillidsmændene være til stede, når de ikke har lovligt forfald. I småboer

kan skifteretten bestemme, at tillidsmændene ikke behøver at være til stede i mødet. Skyldnerens akkordforslag fremsættes, og der gøres rede for boets forhold indtil mødets dato. Til brug ved afstemningen fremlægges og gennemgås i mødet listen over fordringshaverne, hvilken skal indeholde samtlige anmeldte og ikke anmeldte fordringer og være forsynet med bemærkning om, hvor vidt fordringerne bestrides af skyldneren eller fra anden side.

Stk. 2. Hvis nogen formener sig uretlig forbigået ved fortegnelsens udfærdigelse, eller hvis en fordring formenes opført med urigtigt beløb, gøres herom ligeledes anmærkning på fortegnelsen.

Stk. 3. Dersom skyldneren gør forandring i eller tillæg til sit akkordforslag, afgør skifteretten, efter at have givet de tilstedeværende lejlighed til at udtale sig, om afstemning over det ændrede forslag kan ske i mødet. Skønner retten, at nyt møde bør finde sted, berammer den sådant med kort varsel, i reglen ikke over en uge. Det nye møde indvarsles ved bekendtgørelse i Statstidende, på Færøerne tillige i Dimmalætting, og der skal desuden (§ 6) sendes særskilt meddelelse i anbefalet brev til de kendte fordringshavere, som ikke ved deres tilstedeværelse i mødet er blevet bekendte med tidspunktet for det nye møde. Den særskilte meddelelse skal indeholde underretning om de i akkordforslaget foretagne ændringer.

Stk. 4. I det nye møde behøver tillidsmændene ikke at være til stede, medmindre skifteretten skønner, at deres nærværelse er nødvendig.

Stk. 5. I dette møde kan skyldneren ikke gøre forandring i eller tillæg til sit forslag.

§ 8. Såvel skifteretten som tillidsmændene og enhver fordringshaver har ret til i de i forrige paragraf omtalte møder at forlange skyldnerens besvarelse af ethvert i forbindelse med akkordforhandlingen stående spørgsmål. Afhøringen foretages af skifteretten.

Stk. 2. På tilsvarende måde kan der afæskes enhver mødende stemmeberettiget fordringshaver eller befuldmægtiget for en fordringshaver forklaring om fordringshaverens forretningsforhold til skyldneren, og skifteretten kan, hvor den anser sådant

fornødent, med aftens varsel indkalde fordringshavere, for så vidt de bor eller dog for tiden opholder sig i retskredsen, til at komme til stede i mødet. Findes det fornødent at indhente forklaring af fordringshavere, der opholder sig udenfor retskredsen, kan skifteretten derom rette begæring til vedkommende skifteret, som uden ophold har at efterkomme begæringen.

Stk. 3. Udebliver en indkaldt fordringshaver uden oplyst lovligt forfald, eller vægrer en fordringshaver eller hans befuldmægtigede sig ved at besvare et til ham i medfør af nærværende paragraf stillet spørgsmål, kan skifteretten ved stemmeopgørelsen beslutte, at den pågældendes stemme, hvis den er afgiven til fordel for akkorden, ej skal medregnes som sådan.

Stk. 4. Er en i henhold til reglerne i nærværende paragraf afgiven forklaring usandfærdig, finder straffelovens §§ 146 og 148 anvendelse.

§ 9. Afstemning over skyldnerens akkordforslag kan ske ved indsendelse af skriftlig stemme. En fordringshaver, som ved indgivelsen af skyldnerens andragende om akkordforhandling har erklæret at stemme for akkordforslaget, regnes at have indsendt skriftlig stemme for dette, medmindre han har tilbagekaldt sin erklæring, eller forslaget i nogen som helst henseende er blevet ændret.

§ 10. I spørgsmålet om akkordens antagelse har panthavere stemmeret for den del af deres fordringer, for hvilken pantet efter skifterettens skøn ikke frembyder sikkerhed, eller, hvis de frafalder panteret for en større del, da for denne.

Stk. 2. De med fortrinsret i konkurstilfælde forsynede fordringshavere har stemmeret for den del af deres fordringer, for hvilken de frafalder fortrinsret.

Stk. 3. Fordringshavere, der skylder noget til den akkordsøgende, har kun stemmeret for den del af deres fordringer, der ikke vil blive dækket ved modregning i henhold til § 22.

§ 11. Fra afstemningen om akkordspørgsmålet udelukkes fordringshavere, som er skyldnerens ægtefælle, beslægtede i op- og nedstigende linie, søskende eller lige så nær

besvoglede, lige så vel som fordringshavere, der har fået deres fordringer tiltransporterede efter at være blevne bekendte med, at skyldneren har tilkaldt tillidsmænd efter § 1, nr. 6, eller har standset sine betalinger.

§ 12. De fordringshavere, hvis fordringer er bestridte, deltager foreløbig i afstemningen om akkordforslaget (§ 16).

§ 13. Ejers en fordring af flere i forening, giver den dog ikke flere stemmer, end om den ejedes af een.

Stk. 2. Betingede fordringer giver stemme, selv om betingelsen for fordringens opståen ikke er indtrådt. Dog kan, for så vidt fordringen tilkommer flere, kun een af dem, og da navnlig den, der for tiden må anses for den nærmest berettigede fordringshaver, afgive stemme.

Stk. 3. En fordringshaver, der har flere fordringer, har kun een stemme.

§ 14. Går akkordforslaget ud på at tilbyde de simple personlige fordringshavere 50 pct. eller derover, eller går det ud på betalingsudsættelse, kræves til dets vedtagelse, at mindst halvdelen af de mødende stemmeberettigede fordringshavere, repræsenterende mindst tre femtedele af det samlede beløb af de stemmeretgivende fordringer, stemmer derfor.

Stk. 2. Tilbyder forslaget under 50 pct., men dog mindst 25 pct., kræves to tredjedele i begge henseender.

Stk. 3. Tilbyder forslaget under 25 pct., kræves fire femtedele i begge henseender.

Stk. 4. Til de mødende fordringshavere henregnes i denne paragraf også de fordringshavere, som har indsendt skriftlig stemme (§ 9).

Stk. 5. En fordring henregnes til de stemmeretgivende, selv om fordringshaveren ikke har anmeldt den.

§ 15. Opnås i det møde, hvori akkordforslaget sættes under afstemning, vel det fornødne stemmeantal i henseende til personer eller i henseende til fordringsbeløbet, men ikke i begge henseender, berammer skifteretten et nyt møde, som bliver at afholde snarest muligt og inden forløbet af en uge. Opnås der ikke i dette møde den i § 14

fordrede stemmeflerhed i begge henseender, er akkordforslaget forkastet.

Stk. 2. Indvarslingen og særskilt meddelelse til fordringshaverne sker på den i § 7 angivne måde.

Stk. 3. For så vidt ingen modsat meddelelse fremkommer, anses de fordringshavere, der har tiltrådt akkordforslaget, at fastholde deres stemmegivning i det nye møde.

§ 16. Befindes det, at stemmegivningens resultat er forskelligt, eftersom de bestridte fordringer eller de af deres indehavere afgivne stemmer (§ 12) regnes med eller ikke, har skifteretten, efter at have anstillet nærmere undersøgelse, at bestemme, hvor mange af de bestridte fordringer og for hvilket beløb disse skal komme i betragtning ved afstemningen; dog behøver skifteretten ikke at strække denne undersøgelse længere end så vidt, at afstemningen giver et bestemt resultat enten til akkordens antagelse eller forkastelse, hvad enten de øvrige bestridte fordringer regnes med eller ikke. Finder skifteretten, at en sådan foreløbig afgørelse efter de bestridte fordringers beskaffenhed ikke kan finde sted, erklærer den akkordforslaget for forkastet.

Stk. 2. Denne afgørelse er uden virkning med hensyn til fordringens bedømmelse, dersom den senere måtte blive gjort til genstand for retstvist.

§ 17. Fordringshavere, hvis fordringer har lovbestemt fortrinsret i konkursstilfælde, kan ikke ved akkorden tvinges til noget afslag i eller nogen henstand med deres krav; de må, når de ikke selv giver afkald herpå, tilfredsstilles for deres fordringers fulde beløb, så snart disse forfalder. For så vidt det til fortrinsrettens bevarelse udkræves, at konkursen er indtrådt indenfor en vis tid, og fristen udløber under den offentlige akkordforhandling eller i løbet af en måned efter dennes ophør, bevares fortrinsretten dog, ifald skyldneren kommer under konkurs senest en måned efter akkordforhandlingens ophør.

Stk. 2. Fordringshavere, som tager samme plads i konkursordenen, må i akkorden behandles på lige måde, medmindre nogen særlig samtykker i at underkastes en mindre gunstig behandling end de andre.

§ 18. De fordringshavere, hvis krav er bestridte, bliver i akkorden foreløbig at behandle ganske på samme måde, som om kravet ikke var bestridt.

Stk. 2. Efter påstand af vedkommende fordringshavere kan skifteretten ved akkordens stadfæstelse bestemme, at det på fordringen faldende udbytte i det omfang, hvori denne er bestridt, skal indsættes i en bank eller sparekasse efter de nærmere regler, som skifteretten bestemmer til fordringshaverens betryggelse. Når indsættelse besluttet, bestemmer skifteretten samtidig en frist, inden hvilken vedkommende fordringshaver skal have godtgjort for skifteretten, at han har anlagt søgsmål. Når dom i falden, skal beløbet fremdeles forblive henstående, indtil ankefristen er udløbet. Godtgøres det ikke inden den fastsatte frist, at søgsmål er anlagt, hvorom skifteretten har at give attest, kan beløbet udtages.

§ 19. Afsluttet akkord har ingen indflydelse på fordringshaveres rettigheder mod forlovere og andre, som hæfter tillige med skyldneren.

§ 20. Panthavere berøres, for så vidt deres panteret angår, ikke ved akkorden. Deres personlige fordring på skyldneren formindskes med det beløb, som i sin tid måtte blive dækket af pantet. For det overskydende beløb bindes de ved akkorden.

§ 21. Af rentebærende fordringer beregnes i akkorden kun rente til den offentlige akkordforhandlings begyndelse.

Stk. 2. Er der på en fordring tilsagt rabat, fradrages denne, hvad enten de for rabatten opstillede betingelser er opfyldte eller ikke. Af rabat, tilsagt for kontant betaling, skal dog alene fradrages, hvad der måtte overstige en diskonto af 10 pct. om året.

Stk. 3. Fordringshavere, hvis fordringer ikke er forfaldne, har krav på betaling ifølge akkorden samtidig med de andre fordringshavere.

Stk. 4. En ikke forfalden fordring, der bærer ringere rente end 4 pct. om året, ansættes kun til det beløb, som den med fradrag af mellemrente er værd på den tid, da den offentlige akkordforhandling begynder.

Stk. 5. På tilsvarende måde beregnes fordringernes vægt ved afstemning.

§ 22. Enhver, der skylder noget til den akkordsøgende, kan, dersom denne opnår akkord, deri afkorte, hvad han har at fordre hos ham, uden hensyn til fordringens eller modfordringens beskaffenhed, såfremt fordringen af fordringshaveren selv eller af nogen, efter hvem han har arvet den, er erhvervet før bekendtgørelsen om den offentlige akkordforhandlings begyndelse, uden at den akkordsøgende med erhververens vidende forberedte akkord, eller den hidrører fra en forpligtelse, som han under lige forudsætninger har pådraget sig inden dette tidspunkt. Rejses der tvivl om tidspunktet for erhvervelsen, og kan dette ikke på anden måde oplyses, tilstedes det fordringens ejer med ed at bekræfte rigtigheden af sit opgivende i så henseende, hvilken ed kan modtages af skifteretten.

Stk. 2. Den akkordsøgende må efter den offentlige akkordforhandlings begyndelse ikke borttransportere sine håndskriftskrav på en sådan måde, at vedkommende skyldners ret til modregning derved udelukkes, medmindre sikkerhed stilles skyldneren for det tab, han derved måtte komme til at lide. Når skyldneren forlanger det, skal ved akkordens stadfæstelse de den akkordsøgende tilhørende skylddokumenter forsynes med skifterettens påtegning om, at adgang til at forlange modregning efter denne paragraf forbeholdes, eller sikkerhed stilles den til modregning berettigede, hvilken sidste fremgangsmåde altid skal benyttes ved veksler.

Stk. 3. Skifterettens afgørelser efter denne paragraf er uden virkning med hensyn til bedømmelsen af modfordringen, dersom den senere måtte blive gjort til genstand for retstvist.

§ 23. Akkorden er, skønt antaget ved fordringshavernes afstemning, ikke gyldig, førend den er stadfæstet af skifteretten.

§ 24. Efter at akkorden er blevet antaget ved fordringshavernes afstemning, opfordrer skifteretten dem, der måtte have indsigelser at gøre mod akkorden, til i mødet at fremkomme med dem. Skifteretten kan derefter i samme møde træffe afgørelse om akkordens stadfæstelse. Men, hvis nogen fordringshaver begærer udsættelse for at fremkomme med protest, skal skifteretten

udsætte mødet en kort tid, dog ikke over en uge. Sådan udsættelse kan skifteretten også foretage af egen drift. Når mødet udsættes, kan enhver fordringshaver i løbet af 4 dage til skifteretten indlevere skriftlig protest mod akkordens stadfæstelse.

§ 25. Akkordens stadfæstelse bliver, selv om ingen indsigelse er fremsat, ved begrundet kendelse at nægte:

- 1) Når de i § 4 nævnte almindelige betingelser for akkord ikke er til stede.
- 2) Når de i denne lov foreskrevne regler, som sigter til at sætte fordringshaverne i fuldstændig kundskab om boets forhold, eller i øvrigt de med hensyn til fremgangsmåden givne bestemmelser i noget væsentligt punkt er tilsidesatte.
- 3) Når akkorden indeholder noget, som er i strid med bestemmelserne i denne lovs §§ 17-22 og § 32 eller i øvrigt er lovstridigt.
- 4) Når der for at fremkalde akkorden eller fjerne hindringer for denne hemmeligt eller åbenlyst er sket begunstiggelse af nogen fordringshaver eller givet løfte om sådan, være sig fra skyldnerens side eller af nogen tredjemand.
- 5) Når der ikke haves antagelig betryggelse for akkordens opfyldelse.

§ 26. Efter andragende fra nogen af de fordringshavere, der berøres af akkorden, skal skifteretten endvidere ved begrundet kendelse nægte stadfæstelse, når det påvises, at akkorden ikke stemmer med fordringshavernes fælles interesse, såsom fordi den tilbudte dividende står i betydeligt misforhold til skyldnerens midler, eller — hvor skyldnerens forretning agtes fortsat — fordi de fastsatte betalingsterminer medfører en udsættelse med betalingen, der ikke findes begrundet ved et rimeligt hensyn til oprettholdelse af skyldnerens forretning.

§ 27. Kundgørelse af skifterettens beslutning om akkordens stadfæstelse eller kundgørelse om akkordens endelige forkastelse eller en begyndt akkordforhandlings ophør f. eks. på grund af skyldnerens død, inden der foreligger af skifteretten stadfæstet akkord, eller af andre grunde sker på den i § 6 foreskrevne måde, hvorhos der ved skifterettens foranstaltning meddeles samtlige kendte fordringshavere underretning derom.

§ 28. Den af skifteretten stadfæstede akkord er at betragte som et imellem skyldneren og de i akkorden anerkendte fordringshavere indgået retsforlig, og den har de et sådant tilkommende retsvirkninger.

§ 29. Den af skifteretten stadfæstede akkord er også bindende for de fordringshavere, der ikke har meldt sig under akkordforhandlingen, for så vidt de ikke har pant eller anden fortrinsret. Akkorden befrier skyldneren for den del af enhver før akkordforhandlingens begyndelse (§ 5) stiftet gæld, som ikke ved akkorden er overtaget, såvel lige over for fordringshaveren selv som lige over for forlovere og andre, der tillige med ham hæfter for gælden. Herfra undtages dog gældsforpligtelser, som skyldneren til sin forretnings fortsættelse med de i anledning af akkordopgørelsen tilkaldte tillidsmænds samtykke har pådraget sig før akkordforhandlingens begyndelse.

§ 30. Enhver udenfor eller ved siden af akkorden truffen overenskomst, hvorefter der af skyldneren eller af tredjemand indrømmes nogen fordringshaver større fordele eller bedre betingelser, end der åbenlyst er ham tilstået i akkorden, er ugyldig.

§ 31. Dersom det inden 3 år efter akkordens stadfæstelse opdages, at skyldneren med hensyn til akkorden har gjort sig skyldig i bedrageligt forhold, eller at der, for at fremkalde en tvangsakkord eller fjerne hindringer for en sådan, hemmeligt af skyldneren eller af andre med dennes vidende er indrømmet nogen fordringshaver fordele eller er givet ham løfte om fordele fremfor de øvrige fordringshavere, da er skyldneren pligtig at betale til alle fordringshavere, der ikke har deltaget i misligheden, også de ham ved akkorden eftergivne dele af deres fordringer, og han taber i forhold til de samme fordringshavere den ham ved akkorden indrømmede henstand, uden at dermed enten forlovere for akkorden løses fra de af dem overtagne forpligtelser eller fordringshavere taber nogen dem ved akkorden indrømmet rettlighed.

§ 32. Akkord, som skyldneren har opnået efter denne lov, bortfalder ikke, fordi den ikke holdes; men i skyldnerens konkursbo

har de fordringshavere, som er bundne ved akkorden, krav på udlæg lige med de andre fordringshavere i forhold til deres fordringers beløb uden hensyn til den ved akkorden skete nedskrivning, men efter fradrag af derefter skete afbetalinger, dog at udlægget i konkursboet i forbindelse med forannævnte afbetalinger ikke overstiger, hvad der efter akkorden tilkommer dem.

§ 33. (Ophævet).

§ 34. Skifteretten er berettiget til i større og besværligere boer undtagelsesvis at antage en lønnet medhjælper til at bistå sig med korrespondance m. m. Medhjælperlønnen udredes som de øvrige akkordudgifter af akkordboet. Ingen, som står i tjenesteforhold til eller er ansat i skifteretten, kan antages som lønnet medhjælper.

Stk. 2. Vederlaget til medhjælperen fastsættes af skifteretten, der i tilfælde af uenighed ligeledes fastsætter størrelsen af det vederlag, der tilkommer de autoriserede tilidsmænd og andre for deres virksomhed under forberedelserne til akkordforhandlingen (derunder vederlag for privat administration af skyldnerens forretning, hvis sådan måtte have fundet sted) og under selve den offentlige akkordforhandling. Vederlaget bestemmes ikke procentvis i forhold til boets størrelse, men i forhold til ulejligheden og sagens beskaffenhed i det hele. Skifterettens kendelse har fuldbyrdelseskraft som en dom.

Stk. 3. Efter samme regler fastsættes også på begæring det tilidsmændene tilkommende vederlag, når skyldneren, efter at have tilkaldt tilidsmænd og benyttet deres bistand, undlader at begære akkordforhandling åbnet for skifteretten, eller hans begæring derom afslås.

Stk. 4. Fortegnelse over samtlige omkostninger ved den offentlige akkordforhandling og dens forberedelse, såvel de allerede påløbne som dem, der påregnes at ville påløbe, skal fremlægges i det i § 7 omtalte møde.

Stk. 5. Krav på de ovenfor nævnte vederlag og krav på godtgørelse for udgifter ved offentlig akkordforhandling og forberedelse dertil berøres, selv om de er opståede før den offentlige akkordforhandlings begyndelse, uanset bestemmelsen i § 29, ikke af akkorden og giver, når akkordforhandling ef-

ter denne lov har været begyndt derved, at skifteretten har taget skyldnerens derom fremsatte andragende til følge, ret til dækning efter reglerne i konkurslovens § 32.

Stk. 6. Med samme virkning som i forrige stykke omhandlet skal skyldneren dernæst efter den offentlige akkordforhandlings begyndelse kunne stifte gæld, når en af skifteforvalteren dertil beskikket mand meddeler skriftligt samtykke til, at skyldneren påtager sig forpligtelsen. En sådan beskikkelse kan skifteretten dog kun meddele, såfremt to femtedele af de kendte, i akkorden stemmeberettigede fordringshavere efter tal og vægt andrager derpå og udpeger en mand, der erklærer sig villig og af skifteretten anses egnet til at overtage dette hverv. Den her omhandlede gældsstiftelse bør ikke strækkes videre end til det for opretholdelsen af skyldnerens virksomhed strengt nødvendige; men gældens fortrinsstilling i konkursen er ikke betinget af, at denne begrænsning iagttages.

§ 35. Der oprettes en domstol under benævnelse akkordretten, til hvilken skifterettens beslutninger under akkordforhandling efter denne lov indankes til endelig afgørelse, for så vidt de er genstand for appel og bliver påankede. Domstolen, hvis sæde er i København, skal bestå af en retsmyndig formand og fire forretningskyndige medlemmer.

Stk. 2. Som retsmyndig formand beskikkes af kongen for 3 år ad gangen en mand, der er eller har været medlem af højesteret eller en af overretterne, og som for denne virksomhed oppebærer et honorar, der bestemmes på finansloven.

Stk. 3. De forretningskyndige medlemmer beskikkes af justitsministeren. Beskikkelsen gælder for en tid af 4 år; dog af træder af dem, der første gang beskikkes, to medlemmer ifølge lodtrækning efter 2 års forløb.

Stk. 4. Den fornødne sum til kontorhold for akkordretten bestemmes på finansloven.

Stk. 5. Ketten sættes for hver enkelt sag af formanden med to forretningskyndige medlemmer.

Stk. 6. I tilfælde, hvor der udkræves sagskundskab, som retten ikke er i besiddelse af, skal retten, hvis det forlanges af nogen af sagens vedkommende, tilkalde som sagskyndigt medlem en mand, der har særligt kend-

skab til den slags forretning eller erhverv, som vedkommende skyldner driver.

§ 36. Begæring om en kendelses prøvelse ved akkordretten indgives skriftligt til skifteretten i løbet af tre dage; dog er fristen to uger for indankning af kendelse, hvorved akkorden stadfæstes. Skifteretten tilstiller uden ophold akkordretten begæringen og sagens dokumenter samt udskrift af retsprotokollen, hvorhos retten kan vedføje sin egen erklæring.

Stk. 2. Enhver, for hvem den indankede afgørelse er af betydning, kan indgive skriftlige udtalelser til akkordretten.

Stic. 3. Nye anbringender og oplysninger kan fremføres, og akkordretten kan også af egen drift indhente oplysninger eller erklæringer fra skifteretten samt fra skyldneren eller andre, hvem sagen vedkommer.

Stk. 4. Afgørelse træffes snarest muligt og i reglen inden udløbet af to uger fra den dag, da sagen indkom til akkordretten.

Stk. 5. I øvrigt bestemmer retten selv sin forretningsgang.

§ 37. Skyldneren kan påanke kendelse af skifteretten, hvorved hans andragende om akkordforhandlings åbning afslås, eller hvorved påbegyndt akkordforhandling i henhold til § 3, sidste stykke, standses, eller

hvorved akkordens stadfæstelse nægtes. I de to sidstnævnte tilfælde betragtes akkordforhandlingen først som ophørt, når enten ankefristen er udløben, uden at kendelsen er påanket, eller akkordretten har stadfæstet kendelsen eller akkorden.

Stk. 2. Kendelse, hvorved akkorden stadfæstes, kan påankes af enhver fordringshaver, der berøres af akkorden.

Stk. 3. Endvidere kan skifterettens i § 34, stk. 2 og 3, omtalte kendelser påankes. Akkordrettens kendelse har i disse tilfælde fuldbyrdelseskraft som en højesteretsdom.

Stk. 4. Udenfor de i denne paragraf nævnte tilfælde kan skifterettens i denne lov omhandlede beslutninger ikke påankes.

§ 38. Akkordretten kan pålægge den ankende en bøde, hvis anken findes at have manglet rimelig grund.

§ 39. Den i konkurslovens kapitel 13 åbnede adgang for handlende, fabrikanter og skibsredere til under konkurs at opnå akkord skal — med iagttagelse af de der foreskrevne regler, for så vidt disse ikke har særligt hensyn til skyldnerens egenskab af handlende, fabrikant eller skibsreder — også stå åben for andre end de nævnte næringsdrivende.

Justitsministeriet, den 1. april 1971.

Knud Thestrup.

/ N. Pontoppidan.

PARAGRAFNØGLE

(Udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende konkurs
m. v. er citeret: Æ.lov.)

Konkursloven	Udkastet	Konkursloven	Udkastet
§	§	§	§
• 1.....	30, 33, 34, 36	33.....	92, jfr. 1 og 2
2.....	31	33 a.....	(Se bilag 7)
3.....	33 (33 b, 33 c)	34.....	216
4.....	58	35.....	93
5.....	33 (33 a)	35 a.....	94
6.....	81-83, 125-129	36.....	81, 84, 86, 87 stk. 1, 89
7.....	137, 196, 198	37.....	85, 88
8.....	136	38.....	86
9.....	137	39.....	210 stk. 2
10.....	32, 89	40.....	17
11.....	131	41.....	
12.....	195	42.....	17, 18, 20
13.....	38	43.....	18 stk. 1
14.....	39	44.....	18 stk. 2
15.....	37, 40-43	45.....	
16.....	51-57, 59, 61	46.....	
17.....	35, 59, 60	47.....	22
18.....	45-48	48.....	23, 29 stk. 3
19.....	49, 95 stk. 2	48 a.....	25, 26
20.....	66, jfr. 1	48 b.....	7
21 stk. 1.....	69, jfr. 1	49.....	209
21 stk. 2.....	74, 77	50.....	1, 24, 27, 30, 71, 150
22 stk. 1.....	66, 69	51.....	105, 106 stk. 2
22 stk. 2.....	69, 72	52.....	104 stk. 1, 105 stk. 1
23 stk. 1 og 2.....	70, jfr. 1	53 stk. 1.....	103 stk. 1, 192
23 stk. 3.....	74, 77	53 stk. 2.....	106
24.....	73, 75, 77	54 stk. 1 og 2.....	106
25 stk. 1.....	74-79	54 stk. 3.....	96
25 stk. 2.....	67	55.....	104 stk. 2
26.....	62, jfr. 1	56.....	105 stk. 2
28.....	62 stk. 2, 63, 64, 65, 66 stk. 2, 69 stk. 2, 70 stk. 2 og 3, 79 stk. 2, alt jfr. 2	57.....	107
29.....	78	58.....	103 stk. 2
30.....	80, 130, 132	59.....	114 stk. 2
31.....	54 stk. 2, 60 stk. 2, 61 stk. 2, 90, 91 nr. 4 (Æ.lov § 4 nr. 2)	60.....	114 stk. 3
32.....	91 nr. 1 og 3	61.....	118
		62 stk. 1.....	119 stk. 2
		62 stk. 2.....	117
		63.....	116
		64 stk. 1.....	115

Konkursloven	Udkastet	Konkursloven	Udkastet
§	§	§	§
64 stk. 2 og 3	124	116	173 stk. 1
65	114 stk. 1	117	173 stk. 2
66 stk. 1	108	118	174, 175
66 stk. 2	113	119	184
66 stk. 3-5	109 stk. 1, 3 og 4	120	185
66 stk. 6	192	121	139 stk. 1, 191 stk. 2
67	109 stk. 2	122	
68 stk. 1, 2, 4 og 5	110	123	189
68 stk. 3	193 stk. 2	124	140
69	193 stk. 1	125	143 stk. 2, 144
70	121 stk. 1	126	146
71	109 stk. 3	127	148 stk. 1
72 stk. 1	111 stk. 1	128	143 stk. 2
72 stk. 2	96	129	
73	88, 111 stk. 1	130	44, 142
74, 75	111 stk. 2	131	143 stk. 1
76	111 stk. 1	132	143 stk. 2
77	111 stk. 1, 121 stk. 2, 122, 123	133	147 stk. 2, 150
78, 79	112	134	149
80	113	135	151
81		136	202-209
82	96-99, 101	137-139	203
83	102, 105 stk. 2	144	
84, 85	104	145	19
86	125	146	(Æ. lov § 4 nr. 2)
87	126	150	211-215
88	127	151, 152	(Æ. lov § 5)
89	128 stk. 1	154	
90		155	(Æ. lov § 18 nr. 5)
91, 92	129	170	210-218
93	128 stk. 3, 196-209		
94	209		
95, 96	202, jfr. 132		
97	28, 138		
98, 99	139		
100	191		
101	163		
102-104	167, 191		
105	116 stk. 2, jfr. 170 stk. 1		
106	119 stk. 1, jfr. 170 stk. 1, 169 stk. 3, jfr. 2		
107, 110	170 stk. 2		
108	171		
109	172		
111	153, 155		
112	157 stk. 1		
113	186		
114	153 stk. 2 nr. 1		
115	187		

Tvangsakkordloven	Udkastet
§	§
1	160, 161 stk. 1
2	159
3	8, 9, 161 stk. 2, 163 stk. 1
4	163 stk. 1, 165
5 stk. 1	162
5 stk. 2	166
5 stk. 3 og 4	1, 26
6	164
7	167, 168
8	168, 194
9	120, jfr. 170 stk. 1, 170 stk. 3
10	169 stk. 1, 116 stk. 2, jfr. 170 stk. 1

Tvangsakkordloven		Udkastet		Tvangsakkordloven		Udkastet	
§		§		§		§	
11.	169	stk. 3, jfr. 2, 119 stk. 1, jfr. 170 stk. 1		35.			
12, 16.	170	stk. 2		36.	205, 209		
13.	117, 119, begge	jfr. 170 stk. 1		37.	178	stk. 1, 203	
14.	171			38 (se nu retsafgifts-			
15.	170	stk. 3, 172		lov § 28 stk. 1			
17.	1, 153	stk. 2 nr. 2, 155		nr. 3).	209		
18.	157	stk. 1, 177		39.	191		
19.	186			Retsplejeloven		Udkastet	
20.	153	stk. 2 nr. 1		§		§	
21.	154	stk. 1, 157		9 stk. 3 nr. 5.	4, (Æ.lov § 18		
		stk. 2, alt jfr. 169			nr. 1)		
		stk. 1		538 stk. 2 og 3.	(Æ.lov § 18 nr. 4)		
22.	40-43, jfr. 158			666.	196-209		
23.	173	stk. 1		667.			
24.	173	stk. 2		672.	197, 200, 201		
25, 26.	174, 175			673.	202		
27.	178	stk. 2		674.	204		
28.	184			675.	205, 209		
29.	153	stk. 1 nr. 3, 185		676.	111	stk. 1, 207	
30.	187			677.	113		
31.	189			678 stk. 1.	208, 209		
32.	190			678 stk. 2.	206		
34.	91, 163	stk. 2, 193		679.	(Æ.lov § 18 nr. 5)		
		stk. 1		680.	85, 86, 88		
				681.	87	stk. 2	
				682.	(Æ.lov § 18 nr. 5)		

